

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

महावंसपाळि

पथमपरिच्छेद

महियङ्गणागमनं

१. नमस्सित्वान सम्बुद्धं, सुसुद्धं सुद्धवंसजं ।
महावंसं पवक्खामि, नानानूनाधिकारिकं ॥
२. पोराणेहि कतो'पेसो, अतिवित्थारितो क्वचि ।
अतीव क्वचि संखित्तो, अनेकपुनरुत्तको ॥
३. वज्जितं तेहि दोसेहि, सुखगगहणधारणं ।
पसादसंवेगकरं, सुतितो च उपागतं ॥
४. पसादजनके ठाने, तथा संवेगकारके ।
जनयन्तो पसादञ्च, संवेगञ्च सुणाथ तं ॥
५. दीपङ्करञ्चि सम्बुद्धं, पस्सित्वा नो जिनो पुरा ।
लोकं दुक्खा पमोचेतुं, बोधाय पणिधिं अका ॥
६. ततो तञ्चेव सम्बुद्धं, कोण्डञ्जं मङ्गलं मुनिं ।
सुमनं रेवतं बुद्धं, सोभितञ्च महामुनिं ॥
७. अनोमदस्सिं सम्बुद्धं, पदुमं नारदं जिनं ।
पदुमुत्तरसम्बुद्धं, सुमेधञ्च तथागतं ॥
८. सुजातं पियदस्सिञ्च, अत्थदस्सिञ्च नायकं ।
धम्मदस्सिञ्च सिद्धत्थं, तिस्सं फुस्सजिनं तथा ॥
९. विपस्सिं सिखीसम्बुद्धं, सम्बुद्धं वेस्सभुं विभुं ।
ककुसन्धञ्च सम्बुद्धं, कोणागमनमेव च ॥
१०. कस्सपं सुगतञ्च'मे, सम्बुद्धे चतुवीसति ।
आराधेत्वा महावीरो, तेहि बोधाय ब्याकतो ॥

११. पुरेत्वा पारमी सब्बा, पत्वा सम्बोधिमुत्तमं ।
उत्तमो गोतमो बुद्धो, सत्ते दुक्खा पमोचयि ॥
१२. मगधेसु रुवेलायं, बोधिमूले महामुनि ।
विसाखपुण्णमायं सो, पत्तो सम्बोधिमुत्तमं ॥
१३. सत्ताहानि तहिं सत्त, सो विमुत्तिसुखं परं ।
विन्दन्तं मधुरत्तञ्च, दस्सयन्तो वसी वसि ॥
१४. ततो बाराणसिं गन्त्वा, धम्मचक्कं पगत्तयि ।
तत्थ वस्स वसन्तो व, सट्ठिं अरहतं अका ॥
१५. ते धम्मदेसनत्थाय, विस्सज्जेत्त्वान भिक्खवो ।
विनेत्वा च ततो तिस-सहा ये भद्दवगिये ॥
१६. सहस्सजटिले नाथो, विनेतुं कस्सपादिके ।
हेमन्ते उरुवेलायं, वसिते परिपाचयं ॥
१७. उरुवेलकस्सपस्स, महायज्जे उपट्ठिते ।
तस्स त्तनो नागमने, इच्छाचारं विजानिय ॥
१८. उत्तरकुरुतो भिक्खं, आहरित्वा रिमद्दनो ।
अनोत्तदहे भुत्वा, सायन्हसमये सयं ॥
१९. बोधितो नवमे मासे, फुस्सपुण्णमियं जिनो ।
लङ्कादीपं विसोधेतुं, लङ्कादीपमुपागमि ॥
२०. सासनुज्जोतनं ठानं, लंका जाता जिनेन हि ।
यक्खपुण्णाय लङ्काय, यक्खा निब्बा सियाति च ॥
२१. जातोव लङ्कामज्झम्हि, गङ्गाभीरे मनोरमे ।
तियोजनाय ते रम्मे, एकयोजनवित्थते ॥
२२. महानागवनुय्याने, यक्खसङ्गामभूमिया ।
लङ्कादीपद्वयक्खानं, महायक्खसमागमो ॥
२३. उपागतो तं सुगतो, महायक्खसमागमं ।
समागमस्स मज्झम्हि, तत्थ तेसं सिरुपरि ॥

२४. महियङ्गणथूपस्स, ठाने वेहायसं जिनो ।
वुट्ठिवातन्धकारेसि, तेसं संवेजनं अका ॥
२५. ते भयट्ठा'भयं यक्खा, अयाचुं अभयं जिनं ।
जिनो अभयदो आह, यक्खे ते'ति भयदीते ॥
२६. यक्खा भयं वो दुक्खञ्च, हरिस्सामि इदं अहं ।
तुम्हे निसज्जठानं मे, समग्गा देथ नो इध ॥
२७. आहु ते सुगतं यक्खा, देम मारिस ते इध ।
सब्बेपि सकलं दीपं, देहि नो अभयं तुवं ॥
२८. भयं सीतं तमं तेसं, हन्त्वा तं दिन्नभूमियं ।
चम्मक्खन्धं अत्थरित्वा, तत्था' सीनो जिनो ततो ॥
२९. चम्मक्खण्डं पसारेसि, आदित्तं तं समन्ततो ।
घम्माभिभूता ते भीता, ठिता अन्ते समन्ततो ॥
३०. गिरिदीपं ततो नाथो, रम्मं तेसं इधा'नयि ।
तेसु तत्थ पविट्ठेसु, यथाठाने ठपेसि च ॥
३१. नाथो तं संखिपि धम्मं, तदा देवा समागमुं ।
तस्मिं समागमे तेसं, सत्था धम्म मदेसयि ॥
३२. नेकेसं पाणकोटीनं, धम्माभिसमयो अहु ।
सरणेसु च सीलेसु, ठिता आसुं असंखिया ॥
३३. सोतापत्तिफलं पत्वा, सेले सुमनकूटके ।
महासुमनदेविन्दो, पूजियं याचि पूजियं ॥
३४. सिरं परामसित्वान, नीलामलसिरोरुहो ।
पाणिमत्तेअदा केसे, तस्स पाण हितो जिनो ॥
३५. सो तं सुवण्णचङ्कोट-वरेनादाय सत्थुनो ।
निसिन्नट्टानरचिते, नानारतनसज्जये ॥
३६. सब्बतो सत्तरतने, ते ठपेत्वा सिरोरुहे ।
सो इन्दनीलथूपेन, पिदहेसि नमस्सि च ॥

३७. परिनिब्बुतम्हि सम्बुद्धे, चित्तकतो च इन्द्रिया ।
आदाय जिनगीवट्ठिं, थेरो सरभूनामको ॥
३८. थेरस्स सारिपुत्तस्स, सिस्सो आनीय चेतिये ।
तस्मिंयेव ठपेत्वान, भिक्खूहि परिवारितो ॥
३९. छादापेत्वा मेदवण्ण-पासाणेहि महिद्धिको ।
थूपं द्वादसहत्थुच्चं, कारापेत्वान पक्कमि ॥
४०. देवानंपियतस्सस्स, रज्जो भातुकुधारको ।
उद्धचूळाभयो नाम, दिस्वा चेतिय मब्भुतं ॥
४१. तं छादयित्वा कारेसि, तिसहत्थुच्च चेतियं ।
मद्वन्तो दमिळे राजा, तत्रद्वो दुक्खगामणि ॥
४२. असीतिहत्थं कारेसि, तस्स कज्जुकचेतियं ।
महियङ्गणथूपोय-मेसो एवं पतिट्ठितो ॥
४३. एवं दीपमिमंकत्वा, मनुस्सारहमिस्सरो ।
उरुवेलमगा धीरो, उरुवीर परक्कमोति ॥

महियङ्गणागमनं निट्ठितं ।

नागदीपागमन

४४. महाकारुणिको सत्था, सब्बलोकहिते रतो ।
बोधितो पञ्चमे वस्से, वसं जेतवने जिनो ॥
४५. महोदरस्स नागस्स, तथा चूळोदरस्स च ।
मातुलभागिनेय्यानं, मणिपल्लङ्कहेतुकं ॥
४६. दिस्वा सपारिसज्जानं, सङ्गामं पच्चुपट्ठितं ।
सम्बुद्धो चित्तमासस्स, काळपक्खे उपोसथे ॥
४७. पातोयेव समादाय, पवरं पत्तचीवरं ।
अनुकम्पाय नागानं, नागदीपमुपागमि ॥
४८. महादरो'पिसो नागो, तदा राजा अहिद्धिको ।

समुद्दे नागभवने, दसद्धसतयोजने ॥

४९. कणिट्टिका तस्स कण्हा, वड्ढमानम्हि पब्बते ।
नागराजस्स दिन्नासि, तस्स चूळोदरो सुतो ॥
५०. तस्स माता महामातु, मणिपल्लङ्कमुत्तमं ।
दत्त्वा कालकता नागी, मातुलेन तथा हि सो ॥
५१. अहोसि भागिनेय्यस्स, सङ्गामो पच्चुपट्टितो ।
पब्बतेय्यापि नागा ते, अहेसुज्झि महिद्धिका ॥
५२. समिद्धिसुमनो नाम, देवो जेतवने ठितं ।
राजायतनमादाय, अत्तनो भवनं सुभं ॥
५३. बुद्धानुमतियायेव, छत्ताकारं जिनोपरि ।
धारयन्तो उपागज्झि, ठानं तं पुब्बवुड्ढकं ॥
५४. देवो हि सो नागदीपे, मनुस्सो नन्तरे भवे ।
अहोसि राजायतन-ठितठाने स अद्दस ॥
५५. पच्चेकबुद्ध भुज्जन्ते, दिस्वा चित्तं पसादिय ।
पत्तसोधनसाखायो, तेसं पादासि तेन सो ॥
५६. निब्बत्तितस्मिं रुक्खस्मिं, जेतुय्याने मनोरमे ।
द्वारकोट्टकपस्सम्हि, पच्छा बहि अहोसि सो ॥
५७. देवातिदेवो देवस्स, तस्स वुद्धिज्ज पस्सिय ।
इदं ठान हितत्थज्ज, तं सरुक्खं इधानयि ॥
५८. सङ्गाममज्झे आकासे, निसिन्नो तत्थ नायको ।
तमं तमोनुदो तेसं, नागानं हिंसनं अका ॥
५९. अस्सासेन्तो भयट्टे ते, आलोकं पविद्धंसयि ।
ते दिस्वा सुगतं तुट्ठा, पादे वन्दिसु सत्थुनो ॥
६०. तेसं धम्ममदेसेसि, सामगिकरणं जिनो ।
उभोपि ते पतीता तं, पल्लङ्कं मुनिनो अदुं ॥

६१. सत्था भूमिगतो तत्थ, पसीदिस्वान आसने ।
तेहि दिब्बन्नपानेहि, नागराजेहि तप्पितो ॥
६२. ते जलट्टे तलट्टे च, भुजगे'सीतिकोटियो ।
सरणेसु च सीलेसु, पतिट्ठापेसि नायको ॥
६३. महोदरस्स नागस्स, मातुलो मणिअक्खिको ।
कल्याणियं नागराजा, युद्धं कातुं तहिं गतो ॥
६४. बुद्धगामहि पठमे, सुत्वा सद्धम्मदेसनं ।
ठितो सरणसीलेसु, तत्था'याचि तथागतं ॥
६५. महती अनुकम्पानो, कता नाथ तया अयं ।
तवानागमने सब्बे, मयं भस्मी भवामहे ॥
६६. अनुकम्पा मही पिते, विसुं होतु महोदय ।
पुनरागमनेनेत्थ, वासभूमि ममा मम ॥
६७. अधिवासयित्वा भगवा, तुण्हिभावे निधागमं ।
पतिट्ठापेसि तत्थेव, राजायतनचेतियं ॥
६८. तज्जपि राजायतनं, पल्लज्जङ्क महारहं ।
अप्पेसि नागराजूनं, लोकनाथो नमस्सितुं ॥
६९. परिभोगचेतियं मय्हं, नागराजा नमस्सथ ।
तं भविस्सति वोताता, हिताय च सुखाय च ॥
७०. इच्चेवमादिं सुगतो, नागानं अनुसासनं ।
कत्वा जेतवनं एव, गतो लोकानुकम्पकोति ॥

नागदीपागमनं

कल्याणागमनं

७१. ततो सो ततिये वस्से,
नागिन्दो मणिअक्खिको ।
उपसङ्गम्म सम्बुद्धं,
सतसङ्गं निमन्तयि ॥

७२. बोधितो अट्टमे वस्से, वसं जेतवने जिनो ।
नाथो पञ्चहि भिक्खून्, सतेहि परिवारितो ॥
७३. दुतिये दिवसे भत्त-काले आरोचिते जिनो ।
रम्मे वेसाखमासम्हि, पुण्णमायं मुनिस्सरो ॥
७४. तत्थेव पारुपित्वान, सङ्घाटिं पत्तमादिय ।
आगा कल्याणिदेसं तं, मणिअक्खिनिवेसनं ॥
७५. कल्याणि चेतियठाने, कते रतनमण्डपे ।
महारहम्हि पल्लङ्के, सहसङ्के'नु'पाविसि ॥
७६. दिब्बेहि खज्जभोज्जेहि, सगणो सगणं जिनं ।
नागराजा धम्मराजं, सन्तप्पेसि सुमानसो ॥
७७. तत्थ धम्मं देसयित्वा, सत्था लोनुकम्पको ।
उगगन्त्वा सुमने कूटे, पदं दस्सेसि नायको ॥
७८. तस्मिं पब्बतपादम्हि, सहसङ्को यथासुखं ।
दिवा विहारं कत्त्वान, दीघवापि मुपागमि ॥
७९. तत्थ चेतियठानम्हि, ससङ्कोव निसीदिय ।
समाधिं अप्पयी नाथो, ठानागारवपत्तिया ॥
८०. ततो वुट्ठाय ठानम्हा, ठानाठानेसु कोविदो ।
महामेघवनाराम-ठानमाग महामुनि ॥
८१. महाबोधिठितठाने, निसीदित्वा ससावको ।
समाधिं अप्पयी नाथो, महाथूपठिते तथा ॥
८२. थूपारामम्हि थूपस्स, ठितठाने तथेव च ।
समाधितो'थ वुट्ठाय, सिलाचेतियठानगो ॥
८३. सहागते देवगणो, गणी समनुसासिय ।
ततो जेतवनं बुद्धो, बुद्धसब्बत्थको अगा ॥
८४. एवं लङ्काय नाथो, हितममितमती आयतिं पेक्खमानो ।
तस्मिं कालम्हि लंकासुरभुजगगणादीनमत्थञ्च पस्सं ।

आगा तिक्खत्तुमेतं अतिविपुलदयो लोकदीपो सुदीपं ।
दीपो तेनायमासि सुजनबहुमनो धम्मदीपाव भासीति ॥

कल्याणागमनं

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

तथागताभिगमनं नाम

पठमो परिच्छेदो ।

दुतियपरिच्छेद

महासम्मत्तवंस

१. महासम्मत्त राजस्स, वंसजो हि महामुनि ।
कप्पस्सादिमिह राजासि, महासम्मत्तनामको ॥
२. रोजो च वररोजो च, तथा कल्याणका दुवे ।
उपोसथो च मन्थाता, चरकोपचरा दुवे ॥
३. चेतीयो मुचलो चेव, महामूचलनामको ।
मुचलिन्दो सागरो चेव, सागरो देव वनामको ॥
४. भरतो भगीरथो चेव, रुचि च सुरुचि पिच ।
पतापो महापतापो, पनादा च तथा दुवे ॥
५. सुदस्सनो च नेरु च, तथा एव दुवे दुवे ।
पच्छिमा चाति राजानो, तस्स पुत्तपुत्तका ॥
६. असंखियायुका एते, अट्टवीसति भूमिपा ।
कुसावतिं राजगहं, मिथिलञ्चापि आवसुं ॥
७. ततो सतञ्च राजनो, छप्पञ्जास च सट्ठि च ।
चतुरासीति सहस्सानि, छत्तिंसा च ततो परे ॥
८. द्वत्तिंस अट्टवीसा च, द्वावीसति ततो परे ।
अट्टारस सत्तरस, पञ्चदस चतुदस ॥

९. नव सत्त द्वादस च, पञ्चवीस ततोपरे ।
पञ्चवीसं द्वादस च, द्वादसञ्च नवा पिच ॥
१०. चतुरासीतिसहस्सानि, मखादेवादिकापि च ।
चतुरासीतिसहस्सानि, कळाराजनकादयो ॥
११. सोळस याव ओक्कातं, पपुत्ता रासितो इमे ।
विसुं विसुं पुरे रज्जं, कमतो अनुसासिसुं ॥
१२. ओक्कामुखो जेठपुत्तो, ओक्काकसांसि भूपति ।
निपुरो चन्दीमा चन्दं-मुखो च सिवि सञ्जयो ॥
१३. वेस्सन्तर महाराजा, जाली च सीहवाहनो ।
सीहस्सरो च इच्चेते, तस्स पुत्त प पुत्तका ॥
१४. द्वेअसीति सहस्सानि, सीहस्सरस्स राजिनो ।
पुत्त प पुत्त राजानो, जयसेनो तदन्तिमो ॥
१५. एते कपिलवत्थुस्मिं, सक्कराजाति विस्सुता ।
सीहहनु महाराजा, जयसेनस्स अत्रजो ॥
१६. जयसेनस्स धीता च, नामेनांसि यसोधरा ।
देवदये देवदह-सक्को नामांसि भूपति ॥
१७. अञ्जनो चाथ कच्चाना, आसुं तस्स सुता दुवे ।
महेसीचांसि कच्चाना, रज्जो सीहहनुस्स सा ॥
१८. आसी अञ्जनसक्कस्स, महेसी सा यसोधरा ।
अञ्जनस्स दुवे धीता, माया चाथ पजापति ॥
१९. पुत्ता दुवे दण्डपाणी, सुप्पबुद्धो च साकियो ।
पञ्च पुत्ता दुवे धीता, आसुं सीहहनुस्सरे ॥
२०. सुद्धोदनो धोतोदनो, सक्कसुक्कमितोदनो ।
अमिता पमिताचाति, इमे पञ्च इमा दुवे ॥
२१. सुप्पबुद्धस्स सक्कस्स, महेसी अमिता अहु ।
तस्सासुं भद्वकच्चाना, देवदत्तो दुवे सुता ॥

२२. माया महापजापति चेव, सुद्धोदन महेसीयो ।
सुद्धोदन महारज्जो, पुत्तो मायाय सो जिनो ॥
२३. महा सम्मतवंसम्हि, असम्भिन्ने महामुनि ।
एवं पवत्ते सज्जातो, सब्ब खत्थिय मुद्धनि ॥
२४. सिद्धत्थस्स कुमारस्स, बोधिसत्तस्स सा अहु ।
महेसी भद्दकच्चाना, पुत्तो तस्सा'सि राहुलो ॥
२५. बिम्बिसारो च सिद्धत्थ-कुमारो च सहायका ।
उभिन्नं पितरो चापि, सहायाएव ते अहुं ॥
२६. बोधिसत्तो बिम्बिसारा, पञ्चवस्साधिको अहु ।
एकूनतिसो वयसा, बोधिसत्तो'भिनिक्खमि ॥
२७. पदहित्वान छब्बस्सं, बोधिं पत्वा कमेन च ।
पञ्चतिसो थ वयसा, बिम्बिसारमुपागमि ॥
२८. बिम्बिसारो पन्नरस-वस्सो'थ पीतरं सयं ।
अभिसित्तो महापज्जो, पत्तो रज्जस्स तस्स तु ॥
२९. पत्ते सोळसमे वस्से, सत्था धम्ममदेसयि ।
द्वापज्जासेव वस्सानि, रज्जं कारेसि सो पन ॥
३०. रज्जे समा पन्नरस, पुब्बे जिनसमागमा ।
सत्ततिस समा तस्स, धरमाने तथागते ॥
३१. बिम्बिसारसुतो'जात-सत्तुतं घातीया'मति ।
रज्जं द्वत्तिसवस्सानि, महामित्तद्दुकारयी ॥
३२. अजातसत्तुनो वस्से, अट्ठमे मुनि निब्बुतो ।
पच्छा सो कारयी रज्जं, वस्सानि चतुवीसति ॥
३३. तथागतो सकललोकगतं गतो ।
अनिच्चताव समवसो उपागतो ।
इति'ध यो भयजननिं अनिच्चतं,
अवेक्खते स भवति दुक्खपारगूति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

महासम्मत्तवंसो नाम

दुतियो परिच्छेदो ।

ततिय परिच्छेद

पठमधम्मसंगीति

१. पञ्चनेत्तो जिनो पञ्च-चत्तालीससमांसमो ।
ठत्वा सब्बानि किच्चानि, कत्वा लोकस्स सब्बथा ॥
२. कुसिनाराययमक-सालानमन्तरे वरे ।
वेसाखपुण्णमायं सो, दीपो लोकस्स निब्बुतो ॥
३. सङ्ख्यापथमतिक्कन्ता, भिक्खू तत्थ समागता ।
खत्तिया ब्राह्मणा वस्सा, सुद्धा देवा तथेव च ॥
४. सत्तसतसहस्सानि, तेसु पामोक्खभिक्खवो ।
थेरो महाकस्सपोव, सङ्गत्थेरो तदा अहु ॥
५. सत्थुसरीरसारीर-धातुकिच्चानि कारिय ।
इच्छन्तो सो महाथेरो, सत्थु धम्मचिरट्ठितिं ॥
६. लोकनाथे दसबले, सत्ताहपरिनिब्बुते ।
दुब्भासितं सुभदस्स, बुद्धस्स वचनं सरं ॥
७. सरं चीवरदानञ्च, समत्ते ठपनं तथा ।
सद्धम्मठपनत्थाय, मुनिना नुगगहं कतं ॥
८. कातुं सद्धम्मसंगीतिं, सम्बुद्धानमते यति ।
नवङ्गसासनधरे, सब्बङ्गसमुपागते ॥
९. भिक्खू पञ्चसतेयेव, महाखीणासवे वरे ।
सम्मन्नि एकेनूने तु, आनन्दत्थेरकारणा ॥
१०. पुन आनन्दत्थेरापि, भिक्खूहि अभियाचितो ।

सम्मन्नि कातुं संगीतिं, सा न सक्का हि तं विना ॥

११. साधुकीळनसत्ताहं, सत्ताहं धातुभाजनं ।
इच्चद्धमासं खेपेत्वा, सब्बलोकानुकम्पका ॥
१२. वस्सं वसं राजगहे, कस्साम धम्मसङ्गहं ।
नाञ्जेहि तत्त वत्थब्ब-मिति कत्वान निच्छयं ॥
१३. सोकातुरं तत्थ तत्थ, अस्सासेन्तो महाजनं ।
जम्बुदीपमि ते थेरा, विचरित्वान चारिकं ॥
१४. आसळ्हिसुक्कपक्खमि, सुक्कपक्खठितत्थिका ।
उपागमुं राजगहं, सम्पन्नचतुपच्चयं ॥
१५. तत्थेव वस्सूपगता, ते महाकस्सपादयो ।
थेरा थिरगुणूपेता, सम्बुद्धमतकोविदा ॥
१६. वस्सानं पठमं मासं, सब्बसेनासनेसुं पि ।
कारेसुं पटिसङ्खारं, वत्वाना जातसत्तुनो ॥
१७. विहारपटिसङ्खारे, निट्ठिते अहु भूपति ।
इदानि धम्मसंगीतिं, करिस्सामि मयं इति ॥
१८. कत्तब्बं किन्तिपुट्टस्स, निसज्जठानमादिसुं ।
राजा कत्थाति पुच्छित्वा, वुत्तठानमि तेहि सो ॥
१९. सीघं वेभारसेलस्स, पस्से कारेसि मण्डपं ।
सत्तपण्णिगुहाद्वारे, रम्मं देवसभोपमं ॥
२०. सब्बथा मण्डयित्वा तं, अत्थरापेसि तत्थ सो ।
भिक्खूनं गणनायेव, अनग्धत्थरणानि च ॥
२१. निस्साय दक्खिणं भागं, उत्तरामुखमुत्तमं ।
थेरासनं सुपज्जत्तं, आसि तत्थ महारहं ॥
२२. तस्मिं मण्डपमज्झस्मिं, पुरत्थमुखमुत्तमं ।
धम्मासनं सुपज्जत्तं, अहोसि सुगतारहं ॥

२३. राजांरोचयि थेरानं, कम्मं नो निद्धितं इति ।
ते थेरा थेरमानन्द-मानन्दकरमब्रवुं ॥
२४. स्वे सन्निपातो आनन्द, सेखेन गमनं तहिं ।
न युत्तन्ते सदत्थे त्वं, अप्पमत्तो ततो भव ॥
२५. इच्चेवं चोदितो थेरो, कत्त्वान वीरियं समं ।
इरियापथतो मुत्तं, अरहत्तमपापुणि ॥
२६. वस्सानं दुतिये मासे, दुतिये दिवसे पन ।
रुचिरे मण्डपे तस्मिं, थेरा सन्निपत्तिं सु ते ॥
२७. ठपेत्वांनन्दत्थेरस्स, अनुच्छविकमासनं ।
आसनेसु निसीदिसु, अरहन्तो यथारहं ॥
२८. थेरोरहत्तपत्तिं सो, आपेतुं तेहि नागमा ।
कुहिं आनन्दत्थेरोति, वुच्चमाने तु केहिचि ॥
२९. निम्मज्जित्वा पथविया, गन्त्वा जोतिपथेन वा ।
निसीदि थेरो आनन्दो, अत्तनो ठपितासने ॥
३०. उपालिथेरो विनये, सेसधम्मो असेसके ।
आनन्दत्थेरमकरुं, सब्बे थेरा धुरन्धरे ॥
३१. महाथेरो सकत्तानं, विनयं पुच्छितुं सयं ।
सम्मन्नुपालिथेरो च, विस्सज्जेतुं तमेव तु ॥
३२. थेरासने निसीदित्वा, विनयं तमपुच्छि सो ।
धम्मासने निसीदित्वा, विस्सज्जेसि तमेव सो ॥
३३. विनयज्जूनमग्गेन, विस्सज्जितकमेन ते ।
सब्बे सज्झायमकरुं, विनयं नयकोविदा ॥
३४. अगं बहुस्सुतादीनं, कोसारक्खं महेसिनो ।
सम्मन्नित्वान अत्तानं, थेरो धम्ममपुच्छि सो ॥
३५. तथा सम्मन्नियत्तानं, धम्मासनागतो सयं ।
विस्सज्जेसि तमानन्द-त्थेरो धम्ममसेसतो ॥

३६. वेदेहमुनिना तेन, विस्सज्जितकमेन ते ।
सब्बे सज्झायमकरुं, धम्मं धम्मत्थकोविदा ॥
३७. एवं सत्तहि मासेहि, धम्मसंगीति निट्ठिता ।
सब्बलोकहितत्थाय, सब्बलोकहि तेहि सा ॥
३८. महाकस्सपथेरेन, इदं सुगतसासनं ।
पञ्चवस्ससहस्सानि, समत्थं वत्तने कतं ॥
३९. अतीव जातपामोज्जा, सन्धारकजलन्तिका ।
संगीतिपरियोसाने, छद्दाकम्पि महामही ॥
४०. अच्छरियानि चाहेसुं, लोकेनेकानिनेकधा ।
थेरेहेव कतत्ता च, थेरियायं परम्परा ॥
४१. पठमं सङ्गहं कत्वा, सब्बलोकहितं बहुं ।
ते यावतायुक्कं ठत्वा, थेरा सब्बेपि निब्बुता ॥
४२. थेरापि ते मतिपदीपहतन्धकारा,
लोकन्धकारहननम्हि महापदीपा ।
निब्बापिता मरणघोरमहानिलेन,
तेनापि जीवितमदं मतिमा जहेय्याति ॥

सुजनप्पसादंसंवेगतथाय कते महावंसे

पठमधम्मसंगीतिनाम

ततियो परिच्छेदो ।

चतुर्थ परिच्छेद

दुतिय संगीति

१. अजातसत्तु पुत्तो तं, घातेत्वा दायि भद्दको ।
रज्जं सोळसवस्सानि, कारेसि मित्तदूभिको ॥
२. उदयभद्द पुत्तो तं, घातेत्वा अनुरुद्धको ।
अनुरुद्धस्स पुत्तो तं, घातेत्वा मुण्डनामको ॥

३. मित्तद्दुनो दुम्मतिनो, ते'पि रज्जमकारयुं ।
तेसं उभिन्नं रज्जेसु, अट्ठवस्सान'तिक्कमुं ॥
४. मुण्डस्स पुत्तो पितरं, घातेत्वा नागदासको ।
चतुवीसतिवस्सानि, रज्जं कारेसि पापको ॥
५. पितुघातकवंसो'य, मीतिकुद्धा'थ नागरा ।
नागदासक राजानं, अपनेत्वा समागता ॥
६. सुसुनागोति पज्जातं, अमच्चं साधुसम्मत्तं ।
रज्जे समभिसिज्जिंसु, सब्बेसं हितमानसा ॥
७. सो अट्ठारसवस्सानि, राजा रज्जमकारयि ।
काळासो को तस्स पुत्तो, अट्ठवीसति कारयि ॥
८. अतीते दसमे वस्से, काळासोकस्स राजिनो ।
सम्बुद्धपरिनिब्बाना, एवं वस्ससत्तं अहु ॥
९. तदा वेसालिया भिक्खू, अनेका वज्जिपुत्तका ।
सिङ्गीलोणं द्वङ्गुलञ्च, तथा गामन्तरम्मि च ॥
१०. आवासा'नुमता'चिण्णं, अमथितं जलोगि च ।
निसीदनं अदसकं, जातरूपादिकं इति ॥
११. दसवत्थूनि दीपेसुं, कप्पन्तीति अलज्जीनो ।
तं सुत्वान यसत्थेरो, एवं वज्जीसु चारिकं ॥
१२. छळभिज्जो बलप्पत्तो, यसो काकण्डकत्रजो ।
तं समेतुं सउस्साहो, तत्थागमि'महावनं ॥
१३. ठपेत्वा'पोसथग्गे ते, कंसपातिं सहोधकं ।
कहापणादिं सङ्घस्स, देथ'ना'हु उपासके ॥
१४. न कप्पते तं मा देथ, इति थेरो सवारयि ।
पटिसारणीयं कम्मं, यसत्थेरस्स ते करुं ॥
१५. याचित्वा अनुदूतं सो, सह तेन पुरं गतो ।
अत्तनो धम्मवादित्तं, सज्जापेत्वा'ग सागरे ॥

१६. अनुदूतवचो सुत्वा, तमुक्खिपितुमागता ।
परिक्खिपिय अट्ठंसु, सरं थेरस्स भिक्खवो ॥
१७. थेरो उगम्म नभसा, गन्त्वा कोसम्बियं ततो ।
पावेय्यका वन्तिकानं, भिक्खूनं सन्तिकं लहुं ॥
१८. वेसेसि दूतेतु सयं, गन्त्वा हो गङ्गपब्बतं ।
आह सम्भूतत्थेरस्स, तं सब्बं साणवासिनो ॥
१९. पावेय्यका सट्ठिथेरा, असिता वन्तिकापि च ।
महाखीणासवा सब्बे, अहोगङ्गम्हि ओतरुं ॥
२०. भिक्खवो सन्निपतिता, सब्बे तत्थ ततो ततो ।
आसुं नवुतिसहस्सानि, मन्तेत्वा अखिलापि ते ॥
२१. सोरेय्य रेवतत्थेरं, बहुस्सुत मनासवं ।
तं कालपमुखं जत्वा, पस्सितुं निक्खमिंसु तं ॥
२२. थेरो तम्मन्तनं सुत्वा, वेसालिं गन्तुमेव सो ।
इच्छन्तो फासुगमनं, ततो निक्खमि तद्धुणं ॥
२३. पातो पातोव निक्खन्त-ट्ठानं तेन महत्तना ।
सायं सायमुपेन्तानं, सहजोतियमद्दसुं ॥
२४. तत्थ सम्भूतत्थेरेन, यसत्थेरो नियोजितो ।
सद्धम्मसवनन्ते तं, रेवतथेर मुत्तमं ॥
२५. उपेच्च दसवत्थूनि, पुच्छि थेरो पटिक्खिपि ।
सुत्वा धिकरणं तज्ज, निसेधेमाति अब्रवि ॥
२६. पापापि पक्खं पेक्खन्ता, रेवतत्थेर मुत्तमं ।
सामणकं परिक्खारं, पटियादिय ते बहुं ॥
२७. सीघं नावाय गन्त्वान, सहजातिसमीपगा ।
करोन्ति भत्तविस्सगं, भत्तकाले उपट्ठिते ॥
२८. सहजातिं आवसन्तो, साळथेरो विचिन्तिया ।
पावेय्यका धम्मवादी, इति पस्सि अनासवो ॥

२९. उपेच्च तं महाब्रह्मा, धम्मे निट्ठाति अब्रवि ।
निच्चं धम्मे ठितत्तं सो, अत्तनो तस्स अब्रवि ॥
३०. ते परिक्खारमादाय, रेवतत्थेरमद्दसुं ।
थेरो न गण्हि तप्पक्ख-गाही सिस्सं पणामयी ॥
३१. वेसालिं ते ततो गन्त्वा, ततो पुप्फपुरं गता ।
वदिंसु काळासोकस्स, नरिन्दस्स अलज्जीनो ॥
३२. सत्थुस्स नो गन्धकुटिं, गोपयन्तो मयं तहिं ।
महावनविहारस्मिं, वसाम वज्जीभूमियं ॥
३३. गण्हिस्साम विहारन्ति, गामवासिकसिक्खवो ।
आगच्छन्ति महाराज, मटिसेधय ते इति ॥
३४. राजानं दुग्गहितं ते, कत्वा वेसालिमागमुं ।
रेवतत्थेर मूलम्हि, सहजातियमेत्थ तु ॥
३५. भिक्खू सतसहस्सानि, एकादस समागता ।
नवुत्तिज्ज सहस्सानि, अहु तं वत्थु सन्तिया ॥
३६. मूलट्ठेहि विना वत्थु-समनं नेव रोचयि ।
थेरो सब्बेपि भिक्खू ते, वेसालिमागमुं ततो ॥
३७. दुग्गहितोव सो राजा, तत्थामच्चे अपेसयि ।
मूळा देवानुभावेन, अज्जत्थ अगमिंसु ते ॥
३८. पेसेत्वा ते महीपालो, तं रत्तिं सुपिनेनसो ।
अपस्सि सकमत्तानं, पक्खित्तं लोहकुम्भियं ॥
३९. अतिभीतो अहु राजा, तमस्सा सेतु मागमा ।
भगिनी नन्दथेरी तु, आकासेन अनासवा ॥
४०. भारियं ते कतं कम्मं, धम्मिके'य्ये खमापय ।
पक्खो तेसं भवित्वा त्वं, कुरु सासनपग्गहं ॥
४१. एवं कते सोत्थि तुय्हं, हेस्सतीति अपक्कमि ।
पसातेयेव वेसालिं, गन्तुं निक्खमि भूपति ॥

४२. गन्त्वा महावनं भिक्खू-सङ्घं सो सन्निपातिय ।
सुत्वा उभिन्नं वादञ्च, धम्मपक्खञ्च रोचिय ॥
४३. खमापेत्वा धम्मिके ते, भिक्खू सब्बे महीपति ।
अत्तनो धम्मपक्खत्तं, वत्वा तुम्हे यथारुचि ॥
४४. सम्पग्गहं सासनस्स, करोथाति च भासिय ।
दत्वा च तेसं आरक्खं, अगमासि सकं पुरं ॥
४५. निच्छेतुं तानि वत्थूनि, सङ्घो सन्निपती तदा ।
अनग्गानि तत्थ भस्सानि, सङ्घमज्झो अजायिसुं ॥
४६. ततो सो रेवतत्थेरो, सावेत्वा सङ्घमज्झगो ।
उब्भाहिकाय तं वत्थुं, समेतुं निच्छयं अका ॥
४७. पाचिनकेच चतुरो, चतुरो पावेय्यकेपि च ।
उब्भाहिकाय सम्मन्नि, भिक्खू तं वत्थु सन्तिया ॥
४८. सब्बकामी च साळ्हो च, खुज्जसोभितनामको ।
वासभगामिको चाति, थेरो पाचिनका इमे ॥
४९. रेवतो साणसम्भूतो,
यसो काकोण्डकत्रजो ।
सुमनो चाति चत्तारो,
थेरा पावेय्यका इमे ॥
५०. समेतुं तानि वत्थूनि, अप्पसदं अनाकुलं ।
अगमुं वालुकारामं, अट्ठथेरा अनासवा ॥
५१. दहरेनाजि ते नेत्थ, पज्जत्ते आसने सुभे ।
निसीदिसु महाथेरा, महामुनि मतज्जुनो ॥
५२. तेसु वत्थूसु एकेकं, कमतो रेवतो महा ।
थेरो थेरं सब्बकामिं, पुच्छि पुच्छासु कोविदो ॥
५३. सब्बकामी महाथेरो, तेन पुट्ठोथ ब्याकरि ।
सब्बानि तानि वत्थूनि, न कप्पन्तीति सुत्ततो ॥

५४. निहनित्वाधिकरणं, तं ते तत्थ यथाक्कमं ।
तथेव सङ्गमज्झेपि, पुच्छाविस्सज्जनं करुं ॥
५५. निग्गहं पापभिक्षूनं, दसवत्थुकदीपनं ।
तेसं दससहस्सानं, महाथेरो अकंसु ते ॥
५६. सब्बकामी पुथविया, सङ्गत्येरो तदा अहु ।
सो वीसं वस्ससतिको, तदांसि उपसम्पदा ॥
५७. सब्बकामी च साळ्हो च,
रेवतो खुज्जसोभितो ।
यसो काकोण्डकसुतो,
सम्भूतो साणवासिको ॥
५८. थेरा आनन्दत्थेरस्स, एते सद्धिविहारिनो ।
वासभगामिको चेव, सुमनो च दुवे पन ॥
५९. थेरां नुरुद्धत्थेरस्स, एते सद्धिविहारिनो ।
अट्ठ थेरापि धज्जा ते, दिट्ठपुब्बा तथागतं ॥
६०. भिक्षू सतसहस्सानि, द्वादसासुं समागता ।
सब्बेसं रेवतत्थेरो, भिक्षूनंपमुखोतदा ॥
६१. ततो सो रेवतत्थेरो, सद्धम्मट्ठितिया चिरं ।
कारेतुं धम्मसंगीतिं, सब्बभिक्षुसमूहतो ॥
६२. पभिन्नत्थादिजाणानं, पिटकत्तयधारिनं ।
सतानि सत्तभिक्षूनं, अरहन्तानमुच्चिनि ॥
६३. ते सब्बे वालुकारामे, काळासोकेन रक्खिता ।
रेवतत्थेरपामोक्खा, अकरुं धम्मसङ्गहं ॥
६४. पुब्बे कतं तथा एव, धम्मं पच्छा च भासितं ।
आदाय निट्ठपेसुं तं, एतं मासेहि अट्ठहि ॥
६५. एवं दुतियसंगीतिं, कत्वा तेपि महायसा ।
थेरा दोसक्खयं पत्ता, पत्ताकालेन निब्बुतिं ॥

६६. इति परममतीनं पत्तिपत्तब्बकानं,
तिभवहितकरानं लोकनाथेरसानं ।
सुमरियमरणं तं सङ्ख्वा सारकत्तं,
परिगणियमसेसं अप्पमत्तो भवेय्याति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते

महावंसे दुतियसंगीति नाम

चतुत्थो परिच्छेदो ।

पञ्चम परिच्छेद

ततियधम्मसंगीति

१. या महाकस्सपादीहि, महाथेरेहि आदितो ।
कता सद्धम्म संगीति, थेरियांति पवुच्चति ॥
२. एको'व थेरवादो सो, आदिवस्ससते अहु ।
अज्जाचरियवादातु, ततो ओरं अजायिसुं ॥
३. तेहि संगीतिकारेहि, थेरेहि दुतियेहि ते ।
निग्गहिता पापभिक्षू, सब्बे दससहस्सका ॥
४. अकंसा'चरियवादं ते, महासंगीतिनामका ।
ततो गोकुलिका जाता, एकब्बोहारिकापि च ॥
५. गोकुलिकेहि पण्णत्ति-वादा बाहुलिकापि च ।
चेतियवादा तेस्वेव, समतासङ्घिका छ ते ॥
६. पुनापि थेरवादेहि, महिंसासकभिक्षवो ।
वज्जीपुत्तकभिक्षू च, दुवे जाता इमे खलु ॥
७. जाता'थ धम्मत्तरिया, भद्रयानिकभिक्षवो ।
छन्नागारा सम्मितिया, वज्जीपुत्तियभिक्षूति ॥
८. महिंसासकभिक्षूहि, भिक्षू सब्बत्थ वादिनो ।
धम्मगुत्तियभिक्षू च, जाता खलु इमे दुवे ॥

९. जाता सब्बत्थिवादीहि, कस्सपिया ततो पन ।
जाता सङ्कन्तिका भिक्खू, सुत्तवादा ततो पन ॥
१०. थेरवादेन सह ते, होन्ति द्वादसिंमेपि च ।
पुब्बे वुत्तछवादा च, इति अट्टारसा खिला ॥
११. सत्तरसापि दुतिये, जाता वसस्सते इति ।
अज्जाचरियवादा तु, ततो ओरमजायिसुं ॥
१२. हेमता राजगिरिया, तथा सिद्धत्थिकापि च ।
पुब्बसेलियभिक्खू च, तथा अपरसेलिया ॥
१३. वाजिरिया छ एतेहि, जम्बुदीपम्हि भिन्नका ।
धम्मरुचि च सागलिया, लंकादीपम्हि भिन्नका ॥

आचरियकुलवादकथा निद्धिता ।

धम्मासोकाभिसेक

१४. काळासोकस्स पुत्ता तु, अहेसुं दसभातिका ।
बावीसतिं ते वस्सानि, रज्जं समनुसासिसुं ॥
१५. नव नन्दा ततो आसुं, कमेनेव नराधिपा ।
तेपि बावीसवस्सानि, रज्जं समनुसासिसुं ॥
१६. मोरियानं खत्तियानं, वंसे जातं सिरिधरं ।
चन्दगुत्तोति पज्जातं, चाणक्को ब्राह्मणो ततो ॥
१७. नवमं धननन्दं तं, घातेत्वा चण्डकोधसा ।
सकले जम्बुदीपस्मिं, रज्जे समभिसिज्जी सो ॥
१८. सो चतुवीसवस्सानिं, राजा रज्जमकारयि ।
तस्स पुत्तो बिन्दुसारो, अट्ठवीसति कारयि ॥
१९. बिन्दुसारसुता आसुं, सतं एको च विस्सुता ।
असोको आसि तेसं तु, पुज्जतेजोबलिद्धिको ॥
२०. वेमातिके भातरो सो, हन्त्वा एकूनकं सतं ।

- सकले जम्बुदीपस्मिं, एकरज्जमपापुणि ॥
२१. जिननिब्बानतो पच्छा, पुरे तस्साभिसेकतो ।
साट्टारसं वस्ससत-द्वयमेवं विजानिय ॥
२२. पत्वा चतूहि वस्सेहि, एकरज्जं महायसो ।
पुरे पाटलिपुत्तस्मिं, अत्तानमभिसेचयि ॥
२३. तस्साभिसेकेन समं, आकासे भूमियं तथा ।
योजने योजने आणा, निच्चं पवत्तिता अहु ॥
२४. अनोत्ततो दकाकाजे, अट्टनेसुं दिने दिने ।
देवा देवो अका तेहि, संविभागं जनस्सच ॥
२५. नागलतादन्तकट्टं, आनेसुं हिमवन्ततो ।
अनेकेसं सहस्सानं, देवा एव पहोनकं ॥
२६. अगदां मलकञ्चेव, तथागद हरितकं ।
ततोव अमपक्कञ्च, वण्णगन्धरसुत्तमं ॥
२७. पञ्चवण्णानि वत्थानि, तत्थपुञ्जनपट्टकं ।
पीतञ्च दिब्बपानञ्च, छद्दन्तदहतो मरु ॥
२८. मरन्ता नगरे तस्मिं, मिगसूकरपक्खिनो ।
आगन्त्वान महानसं, सयमेव मरन्ति च ॥
२९. गावो तत्थ चरापेत्वा, वजमानेन्ति दीपिनो ।
खेत्त वत्थुतळाकादिं, पालेन्ति मिगसूकरा ॥
३०. सुमनं पुप्फपट्टकं, अभुत्तं दिब्बमुष्पलं ।
विलेपनं अञ्जनञ्च, नागानागाविमानतो ॥
३१. सालिवाहसहस्सानि, नवुत्तिं तु सुवा पन ।
छद्दन्तदहतोयेव, आहरिंसु दिने दिने ॥
३२. ते सालिनित्थुसकणे, अखण्डेत्त्वान तण्डुले ।
अकंसु मूसिका तेहि, भत्तं राजकुले अहु ॥

३३. अकंसु सस्सतं तस्स, मधूनि मधुमक्खिका ।
तथा कम्मरसालासु, अच्छाकूटानि पातयुं ॥
३४. करविका सकुणिका, मनुज्जमधुरस्सरा ।
अकंसु तस्सा'गन्त्वान, रज्जो मधुरवस्सितं ॥
३५. राजा'भिसित्तो सो'सोको,
कुमारं तिस्ससक्खयं ।
कणिट्ठं संसोदरियं, उपरज्जे'भिसेचयि ॥

धम्मासोकाभिसेको निट्ठितो

निग्रोधसामणेर दस्सन

३६. पिता सट्ठिसहस्सानि, ब्राह्मणे ब्रह्मपक्खिके ।
भोजेसि सोपि तेयेव, तीणि वस्सानि भोजयि ॥
३७. दिस्वा'नुपसमं तेसं, असोको परिवेसने ।
विचेय्य दानं दस्सन्ति, अमच्चे सन्नियोजिय ॥
३८. आणापयित्वा मतिमा, नानापासण्डिके विसुं ।
वीमंसित्वा निसज्जाय, भोजापेत्वा विसज्जयि ॥
३९. काले वातायनगतो, सन्तं रच्छागतं यतिं ।
निग्रोधसामणेरं सो, दिस्वा चित्तं पसादयि ॥
४०. बिन्दुसारस्स पुत्तानं, सब्बेसं जेट्ठभातुनो ।
सुमनस्स कुमारस्स, पुत्तो सो हि कुमारको ॥
४१. असोको पितरा दिन्नं, रज्जमुज्जेनियज्झि सो ।
हित्वा'गतो पुप्फपुरं, बिन्दुसारे गिलानके ॥
४२. कत्वा पुरं सकायत्तं, मते पितरि भातरं ।
घातेत्वा जेट्ठकं रज्जं, अगगहेसि पुरे वरे ॥
४३. सुमनस्स कुमारस्स, देवी तन्नामिका ततो ।
गब्भिनी निक्खमित्वान, पाचिनद्वारतो बहि ॥

४४. चण्डालगाम मगमा, तत्थ निग्रोधदेवता ।
तमालपियनामेन, मा पत्वा घरकं अदा ॥
४५. तदहे'व वरं पुत्तं, विजायित्वा सुतस्स सा ।
निग्रोधोति अका नामं, देवता नुग्गहानुगा ॥
४६. दिस्वा तं जेदुचण्डालो, अत्तनो सामिनिं विय ।
मज्जन्तो तं उपट्ठासि, सत्तवस्सानि साधुकं ॥
४७. तं महावरुणो थेरो, तदा दिस्वा कुमारकं ।
उपनिस्सय सम्पन्नं, अरहा पुच्छि मातरं ॥
४८. पब्बाजेसि खुरग्गे सो, अरहत्तमपापुणि ।
दस्सनायो'प गच्छन्तो, सो ततो मातुदेविया ॥
४९. दक्खिणेन च द्वारेन, पविसित्वा पुरुत्तमं ।
तं गामगामिमग्गेन, याति राजङ्गणे तदा ॥
५०. सन्ताय इरिया यस्मिं, पसीदि समहीपति ।
पुब्बे'व सन्निवासेन, पेमं तस्मिं अजायथ ॥
५१. पुब्बे किर तयो आसुं, भातरो मधु वाणिजा ।
एको मधुं विक्किणाति, आहरन्ति मधुं दुवे ॥
५२. एको पच्चेकसम्बुद्धो, वणरोगातुरो अहु ।
अज्जो पच्चेकसम्बुद्धो, तदत्थं मधुवत्थिको ॥
५३. पिण्डचारिकवत्तेन, नगरं पाविसी तदा ।
तित्थं जलत्थं गच्छन्ति, एका चेटी तमद्दस ॥
५४. पुच्छित्वा मधुकामत्तं, जत्वा हत्थेन आदिसि ।
एसो मध्वापणो भन्ते, तत्थ गच्छा'ति अब्रवि ॥
५५. तत्थ पत्तस्स बुद्धस्स, वाणिजो सो पसादवा ।
विस्सन्दयन्तो मुखतो, पत्तपुरं मधुं अदा ॥
५६. पुण्णज्ज उप्पतन्तज्ज, पतितज्ज महीतले ।
दिस्वा मधुं पसन्नो सो, एवं पणिदही तदा ॥

५७. जम्बुदीपे एकरज्जं, दानेना'नेन होतु मे ।
आकासे योजने आणा, भूमियं योजनेति च ॥
५८. भातरे आगते आह, एदिसस्स मधुं अदं ।
अनुमोदथ तुम्हे तं, तुम्हाकज्ज यतो मधु ॥
५९. जेड्ढो आह अतुड्ढो सो,
चण्डालो नून सोसियं ।
निवासेन्तीति चण्डाला,
कासायानि सदा इति ॥
६०. मज्झो पच्चेकबुद्धं तं, खिपपारणवे इति ।
पत्तिदानवचो तस्स, सुत्वा ते चानुमोदिसुं ॥
६१. आपणा देसिकं यातु, देवित्तं तस्स पत्थयि ।
आदिस्समानसन्धि च, रूपं अतिमनोरमं ॥
६२. असोको मधुदो'सन्धि-मित्तादेवी तु चेटिका ।
चण्डालवादी निग्रोधो, तिस्सो सो पारवादिको ॥
६३. चण्डालवादी चण्डाल-गामे आसि यतो तु सो ।
पत्थेसि मोक्खं मोक्खज्ज, सत्त वस्सोव पापुणि ॥
६४. निविट्ठपेमो तस्मिं सो, राजा'ति तुरितो ततो ।
पक्कोसापेसि तं सो तु, सन्तवुत्ती उपागमि ॥
६५. निसिद ताता'नुरूपे, आसने ता'ह भूपति ।
अदिस्वा भिक्खुमज्जं सो, सीहासनमुपागमि ॥
६६. तस्मिं पल्लङ्कमायाते, राजाइति विचिन्तयि ।
अज्जा'यं सामणोरो मे, घरे हेस्सति सामिको ॥
६७. आलम्बित्वा करं रज्जो, सो पल्लङ्के समारुहि ।
निसीदि राजपल्लङ्के, सेतच्छत्तस्स हेडुतो ॥
६८. दिस्वा तथा निसिन्नं तं, असोको सो महीपति ।
सम्भावेत्त्वान गुणतो, तुड्ढो'तीव तदा अहु ॥

६९. अत्तनो पटियत्तेन, खज्जभोज्जेन तप्पिय ।
सम्बुद्धदेसितं धम्मं, सामणेरमपुच्छितं ॥
७०. तस्स'प्पमादवगं सो, सामणोरो अभासथ ।
तं सुत्वा भूमिपालो सो, पसन्नो जिनसासने ॥
७१. अट्ठ ते निच्चभत्तानि, दम्मि ताता'ति आह तं ।
उपज्झायस्स मे राज, तानि दम्मीति आह सो ॥
७२. पुन अट्ठसु दिन्नेसु, तान'दा चरियस्स सो ।
पुन अट्ठसु दिन्नेसु, भिक्खुसङ्घस्स तान'दा ॥
७३. पुन अट्ठसु दिन्नेसु, अधिवासेसि बुद्धिमा ।
द्वत्तिसंभिक्षू आदाय, दुतियदिवसे गतो ॥
७४. सहत्था तप्पितो रज्जा, धम्मं देसिय भूपतिं ।
सरणेसु च सीलेसु, ठपेसि समहाजनं ॥

निग्रोधसामणेरदस्सनं

सासनप्पवेस

७५. ततो राजा पसन्नो सो, दिगुणेन दिने दिने ।
भिक्खू सट्ठिसहस्सानि, अनुपुब्बेनु'पठहि ॥
७६. तत्थियानं सहस्सानि, निकट्ठित्वान सट्ठिसो ।
सट्ठिभिक्खुसहस्सानि, घरे निच्चमभोजयि ॥
७७. सट्ठिभिक्खुसहस्सानि, भोजेतुं तुरितो हि सो ।
पटियादापयित्वान, खज्जभोज्जं महारहं ॥
७८. भूसापेत्वान नगरं, गन्त्वा सङ्घं निमन्तिय ।
घरं नेत्वान भोजेत्वा, दत्त्वा सामणकं बहुं ॥
७९. सत्थारा देसितो धम्मो, कित्तकोति अपुच्छथ ।
ब्याकासि मोग्गलिपुत्तो, तिस्सत्थेरो तदस्सतं ॥
८०. सुत्वान चतुरासीति, धम्मक्खन्धा'ति सो'ब्रवि ।

- पूजेमि ते'हं पच्चेकं, विहारेना'ति भूपति ॥
८१. दत्त्वा तदा छन्नवृत्ति-धनकोटिं महीपति ।
पुरेसु चतुरासीति-सहस्सेसु महीतले ॥
८२. तत्थ तत्थे'व राजूहि, विहारे आरभापयि ।
सयं असोकारामं तु, कारापेतुं समारभि ॥
८३. रतनत्तयनिग्रोध-गिलानानन्ति सासने ।
पच्चेकं सतसहस्सं, सो दापेसि दिने दिने ॥
८४. धनेन बुद्धदिन्नेन, थूपपूजा अनेकधा ।
अनेकेसु विहारेसु, अनेके अकरुं सदा ॥
८५. धनेन धम्मदिन्नेन, पच्चये चतुरो वरे ।
धम्मधरानं भिक्खून्, उपनेतुं सदा नरा ॥
८६. अनोत्ततोदकाजेसु, सङ्खस्स चतुरो अदा ।
ते पिटकानं थेरानं, सट्ठिये'कं दिने दिने ॥
८७. एकं असन्धिमित्ताय, देविया तु अदापयि ।
सयं पन दुवेयेव, परिभुज्जि महीपति ॥
८८. सट्ठिभिक्खुसहस्सानं, दन्तकट्ठं दिने दिने ।
सोळसित्थिसहस्सानं, अदा नागलताव्हयं ॥
८९. अथेकदिवसं राजा, चतुसम्बुद्धदस्सिनं ।
कप्पायुकं महाकाळं, नागराजं महिद्धिकं ॥
९०. सुणित्वा तमानेतुं, सोण्डसङ्खलिबन्धनं ।
पेसयित्वा तमानेत्वा, सेतच्छत्तस्स हेट्ठतो ॥
९१. पल्लङ्कमिह निसीदेत्वा, नानापुप्फेहि पूजिय ।
सोळसित्थिसहस्सेहि, परिवारिय अब्रवि ॥
९२. सद्धम्मचक्कवत्तिस्स, सम्बुद्धस्स महेसिनो ।
रूपं अनन्तजाणस्स, दस्सेहि मम भो इति ॥

९३. द्वत्तिसलक्खणूपेतं, असीतिव्यञ्जनुज्जलं ।
व्यामप्पभापरिक्खित्तं, केतुमालाहि सोभितं ॥
९४. निम्मसि नागराजा सो, बुद्धरूपं मनोहरं ।
तं दिस्वा'ति पसादस्स, विम्हयस्स च पूरितो ॥
९५. एतेन निम्मितं रूपं, ईदिसं कीदिसं नुखो ।
तथागतस्स रूपन्ति, आसि पितुन्नतुन्नतो ॥
९६. अक्खिपूजन्ति सञ्जातं, तं सत्ताहं निरन्तरं ।
महामहं महाराज, कारापेसि महिद्धिको ॥
९७. एवं महानुभावो च, सद्धो चापि महीपति ।
थेरो च मोग्गलिपुत्तो, दिट्ठा पुब्बे वसीहि ते ॥

सासनप्पवेसो निट्ठितो ।

मोग्गलिपुत्ततिस्सथेरादयो

९८. दुतिये सङ्गहे थेरा, पेक्खन्ता'नागतेहि ते ।
सासनोपद्वं तस्स, रज्जो कालम्हि अद्वसुं ॥
९९. पेक्खान्ता सकले लोके, तदुपद्वघातकं ।
तिस्सब्रह्मानमद्वक्खुं, अचिरट्ठायि जीवितं ॥
१००. तेसं समुपसङ्कम्म, आयाचिसु महापतिं ।
मनुस्सेसु'पपज्जित्वा, तदुपद्वघातनं ॥
१०१. अदा पटिज्जं तेसं सो, सासनुज्जोतनत्थिको ।
सिग्गवं चण्डवज्जिज्ज्य अवोचुं दहरे यति ॥
१०२. अट्टारसादिका वस्स-सता उपरि हेस्सति ।
उपद्वो सासनस्स, न सम्भोस्साम तं मयं ॥
१०३. इमं तुम्हा'धिकरणं, नोपगच्छित्थ भिक्खवो ।
दण्डकम्माराहा तस्मा, दण्डकम्मपदज्हि वो ॥
१०४. सासनुज्जोतनत्थाय, तिस्सब्रह्मा महापति ।

मोग्गलिब्राह्मणघरे, पटिसन्धिं गहेस्सति ॥

१०५. काले तुम्हेसु एको तं, पब्बाजेतु कुमारकं ।
एको तं बुद्धवचनं, उग्गणहापेतु साधुकं ॥

१०६. अहु उपालिथेरस्स,
थेरो सद्धिविहारिको ।
दासको सोणको तस्स,
द्वे थेरा सोणकस्सिमे ॥

१०७. अहु वेसालियं पुब्बे-दासको नाम सोत्थियो ।
तिसिस्ससतजेड्डो सो, वसं आचरियन्तिके ॥

१०८. द्वादसवस्सिकोयेव, वेदपारगतो चरं ।
ससिस्सो वालिकारामे, वसन्तं कतसङ्गहं ॥

१०९. उपालिथेरं पस्सित्वा, निसीदित्वा तदन्तिके ।
वेदेसु गण्ठिठानानि, पुच्छि सो तानि ब्याकरि ॥

११०. सब्बधम्मामनुपतितो, एकधम्मो हि माणव ।
सब्बे धम्मा ओसरन्ति, एकधम्मो हि को नु सो ॥

१११. इच्चाह नामं सन्धाय, थेरो माणवको तु सो ।
नाञ्जासि पुच्छितो मन्तो, बुद्धमन्तोति भासितो ॥

११२. देहीति आह सो आह, देम नो वेसधारिनो ।
गुरुं आपुच्छि मन्तत्थं, मातरं पितरं तथा ॥

११३. माणवानं सतेहेस, तीहि थेरस्स सन्तिके ।
पब्बजित्वान कालेन, उपसम्पज्जि माणवो ॥

११४. खीणासवसहस्सं सो, दासकत्थेरजेड्डुकं ।
उपालिथेरो वाचेसि, सकलं पिटकत्तयं ॥

११५. गणना वीतिवत्ता ते, सेसांरिय पुथुज्जना ।
पिटकानुगहितानि, येहि थेरस्स सन्तिके ॥

११६. कासीसु कोसलो नाम, सत्थवाहसुतो अहु ।

गिरिब्बजं वणिज्जाय, गतो मातापितूहि सो ॥

११७. अगा वेळुवनं पञ्च-दसवसो कुमारको ।
माणवं पञ्चपञ्जास, परिवारिय तं गता ॥

११८. सगणं दासकं थेरं, तत्थ दिस्वा पसीदिय ।
पब्बज्जं याचि सो आह, तवा'पुच्छ गुरुं इति ॥

११९. भत्तत्तयमभुज्जित्वा, सोणको सो कुमारको ।
मातापितूहि कारेत्वा, पब्बज्जानुज्जमागतो ॥

१२०. सद्धिं तेहि कुमारेहि, दासकत्थेरसन्तिके ।
पब्बज्जं उपसम्पज्ज, उग्गणिहि पिटकत्तयं ॥

१२१. खीणासवसहस्सस्स, थेरसिस्स गणस्स सो ।
अहोसि पिटकज्जुस्स, जेट्ठको सोणको यति ॥

१२२. अहोसि सिग्गवो नाम, पुरे पाटलिनामको ।
पज्जवा'मच्चतनयो, अट्टारससमो तु सो ॥

१२३. पासादेसु वसं तीसु, छळ्ळुउतुसाधुसु ।
अमच्चपुत्तं आदाय, चण्डवज्जिं सहायकं ॥

१२४. पुरिसानं दसद्धेहि, सतेहि परिवारितो ।
गन्त्वान कुक्कुटारामं, सोणकत्थेरमद्दस ॥

१२५. समापत्तिसमापन्नं, निसिन्नं संवुतिन्द्रियं ।
वन्दि तेनालपन्तं तं, जत्वा सङ्गमपुच्छितं ॥

१२६. समापत्तिसमापन्ना, नालपन्ती'ति आहु ते ।
कथन्नु वुड्डहन्तीति, वुत्ता आहंसु भिक्खवो ॥

१२७. पक्कोसनाय सत्थुस्स, सङ्गपक्कोसनाय च ।
यथा कालपरिच्छेदा, आयुक्खयवसेन च ॥

१२८. वुड्डहन्तीति वत्त्वान, तेसं दिस्वो'पनिस्सयं ।
पाहेसुं सङ्गवचनं, वुट्ठाय स तहिं अगा ॥

१२९.कुमारो पुच्छि किं भन्ते, नालपित्थाति आह सो ।
भुज्जिम्ह भुज्जितब्बन्ति, आह भोजेथ नो अपि ॥

१३०.आह अम्हादिसे जाहे, सक्का भोजयितुं इति ।
मातापितु अनुज्जाय, सो कुमारोथ सिग्गवो ॥

१३१.चण्डवज्जी च तेपच्च-सतानि पुरिसापि च ।
पब्बज्जित्वो'पसम्पज्जुं, सोणत्थेरस्स सन्तिके ॥

१३२.उपज्झायन्तिकेयेव, ते दुवे पिटकत्तयं ।
उग्गहेसुच्च कालेन, छळभिज्जं लभिसु च ॥

१३३.जत्वा तिस्स पटिसन्धिं, ततो पभुति सिग्गवो ।
थेरो सो सत्तवस्सानि, तं घरं उपसङ्कमि ॥

१३४.गच्छाति वाचामत्तम्पि, सत्तवस्सानि नालभि ।
अलत्थ अट्टमे वस्से, गच्छाति वचनं तहिं ॥

१३५.तं निक्खमन्तं पविसन्तो, दिस्वा मोग्गलिब्राह्मणो ।
किञ्चि लद्धं घरे नोति, पुच्छि आमाति सो'ब्रवि ॥

१३६.घरं गन्त्वान पुच्छित्वा, दुतिये दिवसे ततो ।
मुसावादेन निग्गणिह, थेरं घरमुपागतं ॥

१३७.थेरस्स वचनं सुत्वा, सो पसन्नमनो द्विजो ।
अत्तनो पकतेन'स्स, निच्चं भिक्खं पवत्तयि ॥

१३८.कमेन'स्स पसीदिसु, सब्बे'पि घरमानुसा ।
भोजापेसि दिजो निच्चं, निसीदापिय तं घरे ॥

१३९.एवं कमेन गच्छन्तो, काले सोळसवस्सिको ।
अहु तिस्सकुमारो सो, तिवेदोदधिपारगो ॥

१४०.थेरो कथासमुद्धानं, हेस्सते'व घरे इति ।
आसनानि न दस्सेसि, ठपेत्वा माणवासनं ॥

१४१.ब्रह्मलोकगतत्ताव, सुचिकामो अहोसि सो ।
तस्मा सो तस्स पल्लङ्को, वासयित्वा लगीयति ॥

१४२.अज्जासनं अपस्सन्तो, ठिते थेरे ससम्भमो ।
तस्स तं आसनं तस्स, पज्जपेसि घरे जनो ॥

१४३.दिस्वा तत्थ निसिन्नं तं, आगम्मा'चरियन्तिका ।
कुज्झित्वा माणवो वाचं, अमनापं उदीरयि ॥

१४४.थेरो माणव किं मन्तं, जानासीति तमब्रवि ।
तमेव पुच्छं थेरस्स, पच्छा रोचेसि माणवो ॥

१४५.जानामीति पटिज्जाय, थेरे थेरं अपुच्छिसो ।
गण्ठिठानानि वेदेसु, तस्स थेरो'थ ब्याकरि ॥

१४६.गहट्ठोयेव थेरो सो,
वेदपारगतो अहु ।
न ब्याकरेय्य किं तस्स,
पभिन्नपटिसम्भिदो ॥

यस्स चित्तं उप्पज्जति न निरुज्झति,
तस्स चित्तं निरुज्झिस्सति । न उप्पज्जिस्सति,
यस्स वा पन चित्तं निरुज्झिस्सति न उप्पज्जिस्सति ।
तस्स चित्तं उप्पज्जति, न निरुज्झतीति ॥

१४७.तं चित्तयमके पज्झं, पुच्छि थेरो विसारदो ।
अन्धकारो विय अहु, तस्स सो तमवोच सो ॥

१४८.भिक्षुको नाम मन्तोति, बुद्ध मन्तोति सो ब्रवि ।
देहीति वुत्ते नोवेस-धारिनो दम्मि तं इति ॥

१४९.मातापितूहि'नुज्जातो, मन्तत्थाय स पब्बज्जि ।
कम्मट्ठानमदा थेरो, पब्बाजेत्वा यथारहं ॥

१५०.भावनं अनुयुज्जन्तो, अचिरेन महामती ।
सोताफत्तिफलं पत्तो, थेरो जत्त्वान तं तथा ॥

१५१.पेसेसि चण्डवज्जिस्स, थेरस्सन्तिकमुग्गहं ।
कातुं सुत्ताभिधम्मानं, सोतत्था'कातदुग्गहं ॥

१५२.ततो सो तिस्सदहरो, आरभित्वा विपस्सनं ।

छळभिज्जो अहु काले, थेरभावज्ज पापुणि ॥

१५३.अतीव पाकटो आसि, चन्दो'व सूरियो'वसो ।
लोको तस्स वचो'मज्जी, सम्बुद्धस्स वचोपिय ॥

मोग्गलिपुत्ततिस्सथेरोदयो निट्ठीतो ।

१५४.एकाहं उपराजा सो, अदक्खि मिगवं गतो ।
कीळमाने मिगे'रज्जे, दिस्वा एतं विचिन्तयि ॥

१५५.मिगापि एवं किळन्ति, अरज्जे तिणगोचरा ।
न किळिस्सन्ति किं भिक्खू, सुखाहारविहारिनो ॥

१५६.अत्तनो चिन्तितं रज्जो, आरोचेसि घरं गतो ।
सज्जापेतुं तु सत्ताहं, रज्जं तस्स अदासि सो ॥

१५७.अनुभोहि इमे रज्जं, सत्ताहं त्वं कुमारक ।
ततो तं घातयिस्सामि, इच्च'वोच महीपति ॥

१५८.आहा'ति तम्हि सत्ताहे,
त्वं केना'सि किसो इति ।
मरणस्स भयेनाति,
वुत्ते राजा'ह तं पुन ॥

१५९.सत्ताहा'हं मरिस्संति, त्वं न कीळि इमे कथं ।
कीळिस्सन्ति यति तात, सदा मरणसज्जिनो ॥

१६०.इच्चेवं भाकरा वुत्तो, सासनस्मिं पसीदि सो ।
कालेन मिगवं गन्त्वा, थेरमदक्खि सज्जतं ॥

१६१.निसिन्नं रुक्खमूलस्मिं, सो महाधम्मरक्खितं ।
सालसाखाय नागेन, बीजयन्त मनासवं ॥

१६२.अयं थेरो विया'हम्पि, पब्बज्ज जिन सासने ।
विहरिस्सं कदा रज्जे, इति चिन्तयि पज्जवा ॥

१६३.थेरो तस्स पसादत्थं,
उपतित्वा विहायसा ।

गन्त्वा असोकारामस्स,
पोक्खरज्जो जले ठितो ॥

१६४.आकासे ठपयित्वान, चीवरानि वरानि सो ।
ओगाहित्वा पोक्खरणी, गत्तानि परिसिञ्चथ ॥

१६५.तं इद्धि उपराजा सो, दिस्वांतीव पसीदिय ।
अज्जेव पब्बजिस्संति, बुद्धिचांकासि बुद्धिमा ॥

१६६.उपसङ्कम्म राजानं, पब्बज्जं याचि सादरो ।
निवारेतुमसक्कोन्तो, तमादाय महीपति ॥

१६७.महता परिवारेन, विहारमगमा सयं ।
पब्बजि सो महाधम्म-रक्खितत्थेरसन्तिके ॥

१६८.सद्धि तेन चतुसत्त-सहस्सानि नरापि च ।
अनुपब्बजितानन्तु, गणना च न वज्जति ॥

१६९.भागिनेय्यो नरिन्दस्स, अग्गि ब्रह्माति विस्सुतो ।
अहोसि रज्जो धीताय, सङ्गमित्ताय सामिको ॥

१७०.तस्सा तस्स सुतो चापि,
सुमनो नाम नामसो ।
याचित्वा सोऽपि राजानं,
उपराजेन पब्बजि ॥

१७१.उपराजस्स पब्बज्जा, तस्सां सोकस्स राजिनो ।
चतुत्थे आसिवस्सेसा, महाजनहितोदया ॥

१७२.तत्थेव उपसम्पन्नो, सम्पन्नउपनिस्सयो ।
घटेन्तो उपराजा सो, छळंभिज्जोऽरहा अहु ॥

१७३.विहारे तेसमारद्धे, सब्बे सब्बपुरेसुपि ।
साधुकं तीहि वस्सेहि, निट्ठापेसुं मनोरमे ॥

१७४.थेरस्स इन्दगुत्तस्स, कम्मादिट्ठायकस्स तु ।
इद्धिया चांसु निट्ठासि, असोकारामसक्कयो ॥

- १७५.जनेन परिभुत्तेसु, ठानेसु च तहिं तहिं ।
चेतियानि अकारेसि, रमणीयानि भूपति ॥
- १७६.पुरेहि चतुरासीति-सहस्सेहि समन्ततो ।
लेखे एकाहमानेसुं, विहारा निड्ढिता इति ॥
- १७७.लेखे सुत्वा महाराजा, महातेजिद्धि विक्कमो ।
कातुकामो सकिंयेव, सब्बाराम महामहं ॥
- १७८.पुरे भेरिं चरापेसि, सत्तमे दिवसे इतो ।
सब्बाराममहो होतु, सब्बदेसेसु एकदा ॥
- १७९.योजने योजने देन्तु, महादानं महीतले ।
करोन्तु गामारामानं, मग्गानञ्च विभूसनं ॥
- १८०.विहारेसु च सब्बेसु, भिक्खुसङ्घस्स सब्बथा ।
महादानानि वत्तेन्तु, यथाकालं यथाबलं ॥
- १८१.दीपमाला पुम्फमाला-लङ्कारेहि तहिं तहिं ।
तूरियेहि च सब्बेहि, उपहारं अनेकधा ॥
- १८२.उपोसथङ्गानां दाय, सब्बे धम्मं सुणन्तु च ।
पूजाविसेसेन नेके च, करोन्तु तदहेपि च ॥
- १८३.सब्बे सब्बत्थ सब्बथा, यथाणत्ताधिकापि च ।
पूजा सम्पटियादेसुं, देवलोकमनोरमा ॥
- १८४.तस्मिं दिने महाराजा, सब्बालङ्कार भूसितो ।
सहोरोधो सहामच्चो, बलोघ परिवारितो ॥
- १८५.अगमासि सकारामं, भिन्दन्तो विय मेदिनिं ।
सङ्घमज्झमि अट्ठासि, वन्दित्वा सङ्घमुत्तमं ॥
- १८६.तस्मिं समागमे आसुं, असीति भिक्खुकोटि यो ।
अहेसुं सतसहस्सं, तेसु खीणासवा यति ॥
- १८७.नवुति भिक्खुसहस्सानि, अहू भिक्खुनियो तहिं ।
खिणासवा भिक्खुनियो, सहस्सं आसु तासु तु ॥

१८८.लोकविवरणं नाम, पाटिहीरं अकंसु ते ।
खीणासवा पसादत्थं, धम्मासोकस्स राजिनो ॥

१८९.चण्डासोकोति जायित्थ, पुब्बे पापेन कम्मुना ।
धम्मासोकोति जायित्थ, पच्छा पुज्जेन कम्मुना ॥

१९०.समुद्दपरियन्तं सो, जम्बुदीपं समन्ततो ।
पस्सि सब्बे विहारे च, नानापूजा विभूसिते ॥

१९१.अतीव तुट्ठो ते दिस्वा, सङ्गं पुच्छि निसीदिय ।
कस्स भन्ते परिच्चागो, महासुगत सासने ॥

१९२.थेरो सो मोग्गलिपुत्तो, रज्जो पज्जं वियाकरि ।
धरमाने'पि सुगते, नत्थि चागी तयासमो ॥

१९३.तं सुत्वा वचनं भिय्यो, तुट्ठो राजा अपुच्छि तं ।
बुद्धसासन दायादो, होति खो मादिसो इति ॥

१९४.थेरो तु राजपुत्तस्स, महिन्दस्सू'पनिस्सयं ।
तथेव राजधीताय, सङ्गमित्ताय पेक्खिय ॥

१९५.सासनस्सा'भि बुद्धिञ्च, तं हेतुकम वेक्खिय ।
पच्चाभासथ राजानं, सो सासनधुरन्धरो ॥

१९६.तादिसो'पि महाचागी, दायादो सासनस्स न ।
पच्चयदायको'च्चेव, वुच्चते मनुजाधीप ॥

१९७.यो तु पुत्तं धीतरं वा,
पब्बज्जापेति सासने ।
सो सासनस्स दायादो,
होति नो दायको अपि ॥

१९८.अथ सासन दायाद-भावमिच्छं महीपति ।
महिन्दं सङ्गमित्तञ्च, ठिते तत्र अपुच्छथ ॥

१९९.पब्बजिस्सथ किं ताता, पब्बज्जा महती मता ।
पितुनो वचनं सुत्वा, पितरं ते अभासिसुं ॥

२००.अज्जेव पब्बजिस्साम, सचे त्वं देव इच्छसि ।
अम्हञ्च लाभो तुम्हञ्च, पब्बज्जाय भविस्सति ॥

२०१.उपराजस्स पब्बज्ज-कालभो पभुतीहि सो ।
सा चापि अग्गिब्रह्मस्स, पब्बज्जा कतनिच्छया ॥

२०२.उपरज्जं महीन्दस्स, दातुकामो'पि भूपति ।
ततो'पि अधिकासा'ति, पब्बज्जंयेव रोचयि ॥

२०३.पियं पुत्तं महिन्दञ्च, बुद्धिरूपबलोदितं ।
पब्बज्जा पेसि समहं, सङ्ग मित्तञ्च धीतरं ॥

२०४.तदा वीसतिवस्सो सो, महिन्दो राजनन्दनो ।
सङ्गमित्ता राजधीता, अट्टारससमा तदा ॥

२०५.तदहेव अहु तस्स, पब्बज्जा उपसम्पदा ।
पब्बज्जा सिक्खादानञ्च, तस्सा च तदहु अहु ॥

२०६.उपज्झायो कुमारस्स, अहु मोग्गलिसक्खयो ।
पब्बाजेसि महादेव-त्थेरो मज्झन्तिको पन ॥

२०७.क्रम्मवाचं अका तस्मिं, सो'पसम्पदमण्डले ।
अरहत्तं महिन्दो सो, पत्तो सपटिसम्भिदं ॥

२०८.सङ्गमित्ता'हु'पज्झाया, धम्मपालाति विस्सुता ।
आचरिया आयुपालि, काले सा'सि अनासवा ॥

२०९.उभो सासनपज्जोता, लंकादीपोपकारिनो ।
छट्ठे वस्से पब्बजिंसु, धम्मासोकस्स राजिनो ॥

२१०.महामहिन्दो वस्सेहि, तीहि दीपप्पसादको ।
पिटकत्तयं मुग्गण्हि, उपज्झायस्स सन्तिके ॥

२११.सा भिक्खुनी चन्दलेखा, महिन्दो भिक्खू सूरियो ।
सम्बुद्ध सासनाकासं, ते सदा सोभयुं तदा ॥

२१२.वने पाटलिपुत्तम्हा, वने वनचरो चरं ।
कुन्तकिन्नरिया सद्धिं, संवासं कप्पयी किर ॥

- २१३.तेन संवासमन्वाय,
सा पुत्ते जनयी दुवे ।
तिस्सो जेडो कणिट्ठो तु,
सुमित्तो नाम नामतो ॥
- २१४.महावरुणत्थेरस्स, काले पब्बज्ज सन्तिके ।
अरहत्तं पापुणिसु, छळभिज्जं गुणं उभो ॥
- २१५.पादे कीटविसेना'सि, फुट्ठो जेडो सवेदनो ।
आह पुट्ठो कणिट्ठेन, भेसज्जं पसतं घटं ॥
- २१६.रज्जो निवेदनं थेरो, गिलानवत्ततो'पि सो ।
सप्पिसत्थज्ज चरणं, पच्छाभत्तं पटिक्खिपि ॥
- २१७.पिण्डाय चे चरं सप्पिं, लभसे त्वं तमाहर ।
इच्छाह तिस्सथेरो सो, सुमित्तं थेरमुत्तमं ॥
- २१८.पिण्डाय चरता तेन, न लद्धं पसतं घटं ।
सप्पिकुम्भसतेनापि, ब्याधिजातो असाधियो ॥
- २१९.तेनेव ब्याधिना थेरो, पत्तो आयुक्खयन्तिकं ।
ओवदित्वाप्पमादेन, निब्बातुं मानसं अका ॥
- २२०.आकासमिहि निसीदित्वा, तेजोधातुवसेन सो ।
यथारुचि अधिट्ठाय, सरीरं परिनिब्बुतो ॥
- २२१.जालासरीरा निक्खम्म, निम्मंसंछारिकं डहि ।
थेरस्स सकलं कायं, अट्ठिकानितुनो डहि ॥
- २२२.सुत्वा निब्बूतिमेतस्स, तिस्सथेरस्स भूपति ।
अगमासि सकारामं, जनोघ परिवारितो ॥
- २२३.हत्तिक्खन्धगतो राजा, तानट्ठिन'वरोपिय ।
कारेत्वा धातुसक्कारं, सङ्गं ब्याधिमपुच्छितं ॥
- २२४.तं सुत्वा जातसंवेगो, पुरद्वारेसु कारिय ।
सुधाचिता पोक्खरणी, भेसज्जानज्ज पूरिय ॥

२२५.प्रापेसि भिक्खुसङ्घस्स, भेसज्जानि दिने दिने ।
मा होतु भिक्खुसङ्घस्स, भेसज्जं दुल्लभं इति ॥

२२६.सुमित्तथेरो निब्बायि, चङ्कमन्तो'व चङ्कमे ।
पसीदि सासने'तीव, तेनापि च महाजनो ॥

२२७.कुन्तिपुत्ता दुवे थेरा,
ते लोकहितकारिनो ।
निब्बायिंसु असोकस्स,
रज्जो वस्समिह अट्ठमे ॥

२२८.ततो पभुति सङ्घस्स, लाभो'तीव महा अहु ।
पच्छा पसन्ना च जना, यस्मा लाभं पवत्तयुं ॥

२२९.पहीनलाभसक्कारा, तित्थिया लाभकारणा ।
सयं कासायमादाय, वसिंसु सह भिक्खूहि ॥

२३०.यथासकज्च ते वादं, बुद्धवादो'ति दीपयुं ।
यथासकज्च किरिया, अकरिंसु यथारुचि ॥

२३१.ततो मोग्गलिपुत्तो सो,
थेरो थिर गुणोदयो ।
सासनब्बुदमुप्पन्नं,
दिस्वा तमतिकक्खलं ॥

२३२.तस्सो'पसमने कालं, दीघदस्सी अवेक्खिय ।
दत्त्वा महिन्दथेरस्स, महाभिक्खुगणं सकं ॥

२३३.उद्धं गङ्गाय एको'व, अहोगङ्गमिह पब्बते ।
विहासि सत्तवस्सानि, विवेक मनुबूहयं ॥

२३४.तित्थियानं बहुचत्ता च, दुब्बच्चत्ता च भिक्खवो ।
तेसं कातुं न सक्खिंसु, धम्मेन पटिसेधनं ॥

२३५.तेनेव जम्बुदीपमिह, सब्बारामेसु भिक्खवो ।
सत्तवस्सानि नाकंसु, उपोसथ पवारणं ॥

२३६.तं सुत्वा महाराजा, धम्मासोको महायसो ।

एकं अमच्चं पेसेसि, असोकाराम मुत्तमं ॥

२३७. गन्त्वा धिकरणं एतं, वुपसम्म उपोसथं ।
कारेहि भिक्खुसङ्घेन, पमांरामे तुवं इति ॥

२३८. गन्त्वान सन्निपातेत्वा, भिक्खुसङ्घं सदुम्मति ।
उपोसथं करोथाति, सावेसि राजसासनं ॥

२३९. उपोसथं तित्थियेहि, न करोम मयं इति ।
अवो च भिक्खुसङ्घो तं, अमच्चं मूळहमानसं ॥

२४०. सोमच्चो कतिपयानं, थेरानं पटिपाटिया ।
अच्छिन्दि असिना सीसं, कारेमीति उपोसथं ॥

२४१. राजभाता तिस्सत्थेरो, तं दिस्वा किरियं लहुं ।
गन्त्वान तस्स आसन्ने, सासनम्हि निसिदि सो ॥

२४२. थेरं दिस्वा अमच्चो सो, गन्त्वा रज्जो निवेदयि ।
सब्बं पवत्तिं तं सुत्वा, जातदाहो महीपति ॥

२४३. सीघं गन्त्वा भिक्खुसङ्घं, पुच्छि उब्बिग्गमानसो ।
एवं कतेन कम्मेन, कस्स पापं सिया इति ॥

२४४. तेसं अपण्डिता केचि, पापं तुहन्ति केचि तु ।
उभिन्नंचांति आहंसु, नत्थि तुहन्ति पण्डिता ॥

२४५. तं सुत्वाहं महाराजा, समत्थो अत्थि भिक्खुन ।
विमतिं मे विनोदेत्वा, कातुं सासनपग्गहं ॥

२४६. अत्थि मोग्गलिपुत्तो सो,
तिस्सत्थेरो रथेसभ ।
इच्छाह सङ्घो राजानं,
राज तत्थासि सादरो ॥

२४७. विसुं भिक्खुसहस्सेन, चतुरो परिवारिते ।
थेरो नरसहस्सेन, अमच्चे चतुरो तथा ॥

२४८. तदहेयेव पेसेसि, अत्तनो वचनेन सो ।

थेरं आनेतु मे तेहि, तथा वुत्ते सनागमि ॥

२४९ तं सुत्वा पुन अट्ठंत्थ, थेरेमच्चे च पेसयि ।
विसुं सहस्सपुरिसे, पुब्बे विय सनागमि ॥

२५० राजा पुच्छि कथं थेरो, आगच्छेय्य नु खो इति ।
भिकखू आहंसु थेरस्स, तस्स गमनकारणं ॥

२५१ होति भन्ते उपत्थम्भो, कातुं सासनपग्गहं ।
इति वुत्ते महाराज, थेरो एस्सति सो इति ॥

२५२ पुनापि थेरोमच्चे च, राजा सोळस सोळस ।
विसुं सहस्स पुरिसे, तथा वत्त्वान पेसयि ॥

२५३ थेरो महल्लत्तेपि, नारोहिस्सति यानकं ।
थेरं गङ्गाय नावाय, आनेथाति च अब्रवि ॥

२५४ गन्त्वा ते तं तथा वोचुं,
सो तं सुत्वाव उट्ठहि ।
नावाय थेरं आनेसुं,
राजा पच्चुग्गमी तहिं ॥

२५५ ज्ञाणुमत्तं जलं राजो गहेत्वा दक्खिणं करं ।
नावाय ओतरन्तस्स, थेरस्सा दासि गारवो ॥

२५६ दक्खिणं दक्खिण्यो सो, करं रज्जो नुकम्पको ।
आलम्बित्वा नुकम्पाय, थेरो नावाय ओतरि ॥

२५७ राजा थेरं नयित्वान, उय्यानं रतिवट्ठनं ।
थेरस्स पादे धोवित्वा, मक्खेत्वा च निसीदिय ॥

२५८ समत्थभावं थेरस्स, वीमंसन्तो महीपति ।
दडुकामो अहं भन्ते, पाटिहीरन्ति अब्रवि ॥

२५९ कन्ति वुत्ते महीकम्पं, आह तं पुन राहसो ।
सकलायेक देसाय, कतरं दडुमिच्छसि ॥

२६० को दुक्करोति पुच्छित्वा, एक देसाय कम्पनं ।

दुक्करन्ति सुणित्वान, तं दुट्टुकामतं ब्रवी ॥

२६१. रथं अस्सं मनुस्सञ्च, पातिञ्चोदक पूरितं ।
थेरो योजन सीमाय, अन्तरम्हि चतुद्विसे ॥

२६२. ठपापेत्वा तदड्ढेहि, सह तं योजनं महिं ।
चालेसि इद्धिया तत्र, निसिन्नस्स च दस्सयि ॥

२६३. तेना'मच्चेन भिक्खून्, मरणेन'त्तनोपि च ।
पापस्स'त्थित्त नत्थित्तं, थेरं पुच्छि महीपति ॥

२६४. प्रटिच्च कम्मं नत्थीति, किलिट्ठं चेतनं विना ।
थेरो बोधेसि राजानं, वत्वा तित्तिरजातकं ॥

२६५. वसन्तो तत्थ सत्ताहं, राजुय्याने मनोरमे ।
सिक्खापेसि महीपालं, सम्बुद्धसमयं सुभं ॥

२६६. तस्मिंयेव च सत्ता हे, दुवे यक्खे महीपति ।
पेसेत्वा महियं भिक्खू, असेसे सन्निपातयि ॥

२६७. सत्तमे दिवसे गन्त्वा, सकारामं मनोरमं ।
कारेसि भिक्खुसङ्घस्स, सन्निपातमसेसतो ॥

२६८. थेरेन सह एकन्ते, निसिन्नो साणिअन्तरे ।
एकेकलद्धिके भिक्खु, पक्कोसित्वान सन्तिकं ॥

२६९. किंवादी सुगतो भन्ते, इति पुच्छि महीपति ।
ते सस्सतादिकं दिट्ठिं, ब्याकरिंसु यथासकं ॥

२७०. ते मिच्छादिट्ठिके सब्बे, राजा उप्पब्बाजापयी ।
सब्बे सट्ठिसहस्सानि, आसुं उप्पब्बजापिता ॥

२७१. अपुच्छि धम्मिके भिक्खू, किंवादी सुगतो इति ।
विभज्जवादी ताहंसु, तं थेरं पुच्छि भूपति ॥

२७२. विभज्जवादी सम्बुद्धो,
होति भन्ते'ति आह सो ।
थेरो' आमा'ति तं सुत्वा,

राजा तुट्टमनो तदा ॥

२७३ सङ्खो पिसोधितो यस्मा,
तस्मा सङ्खो उपोसथं ।
करोतु भन्ते इच्चेवं,
वत्वा थेरस्स भूपति ॥

२७४ सङ्खस्स रक्खं दत्त्वान, नगरं पाविसी सुभं ।
सङ्खो समग्गो हुत्त्वान, तदांकासि उपोसथं ॥

२७५ थेरो अनेक सङ्खम्हा, भिक्खुसङ्खा विसारदे ।
छळभिज्जे तेपिटके, पभिन्नपटिसम्भिदे ॥

२७६ भिक्खुसहस्सं उच्चिनि, कातुं सद्धम्मं सङ्गहं ।
तेहि असोकारामहि, अका सद्धम्म सङ्गहं ॥

२७७ महाकस्सपत्थेरो च, यस्सत्थेरो च कारयुं ।
यथा ते धम्म संगीतिं, तिस्सत्थेरोपि तं तथा ॥

२७८ तथावत्थुप्पकरणं, परवादप्पमहनं ।
अभासि तिस्सत्थेरो च, तस्मिं संगीति मण्डले ॥

२७९ एवं भिक्खुसहस्सेन, रक्खायं सोक राजिनो ।
अयं नवहि मासेहि, धम्म संगीति निट्ठिता ॥

२८० रज्जो सत्तरसे वस्से, द्वासत्ततिसमो इसि ।
महापवारणायं सो, संगीति तं समापयि ॥

२८१ साधुकारं ददन्तीव, सासनट्ठिति कारणं ।
संगीति परियोसाने, अकम्मित्थ महामही ॥

२८२ हित्वा सेट्ठं ब्रह्मविमानम्पि मनुज्जं ।
जेगुच्छं सो सासनहेतुनरलोकं ।
आगम्मांका सासनकिच्चं कतकिच्चो ।
कोनामंज्जो सासनकिच्चमि पमज्जेति ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

ततियधम्मसंगीति नाम

पञ्चमो परिच्छेदो ।

छट्ठपरिच्छेद

विजयागमनं

१. वङ्गेसु वङ्गनगरे, वङ्गराजा अहु पुरे ।
कालिङ्गरज्जो धीतांसि, महेसी तस्स राजिनो ॥
२. सो राजा देविया तस्सा, एकं अलभि धीतरं ।
नेमित्ताब्बाकरुं तस्सा, संवासं मगराजिना ॥
३. अतीव रूपिणिं आसि, अतीव कामगिद्धिनी ।
देवेन देवियांचापि, लज्जायांसि जगुच्छिता ॥
४. एकाकिनी सा निक्खम्म, सेरीचारसुखत्थिनी ।
सत्थेन सह अज्जाता, अगा मगधगामिना ॥
५. लाळरट्टे अटविया, सीहो सत्थमभिद्धवि ।
अज्जत्थ सेसा धाविसु, सीहगतदिसन्तुसा ॥
६. गण्हित्वा गोचरं सीहो, गच्छं दिस्वा तमांरतो ।
रत्तो उपागलालेन्तो, लङ्कुलं पत्तकण्णको ॥
७. सा तं दिस्वा सरित्त्वान, नेमित्तवचनं सुतं ।
अभीता तस्स अङ्गानि, रज्जयन्ति परामसि ॥
८. तस्सा फस्सेनांति रत्तो, पिट्ठिं आरोपियांसुतं ।
सीहो सकं गुहं नेत्वा, ताय संवासमाचरि ॥
९. तेन संवासमन्वाय, कालेन यमके दुवे ।
पुत्तञ्च धीतरज्जाति, राजधीता जनेसि सा ॥
१०. पुत्तस्स हत्थपादांसुं, सीहाकारा ततो अका ।
नामेन सीहबाहुं तं, धीतरं सीहसीवलिं ॥

११. पुत्तो सोळसवस्सो सो, मातरं पुच्छि संसयं ।
तुवं पिता च नो अम्म, कस्मा विसदिसा इति ॥
१२. सा सब्बमब्रवी तस्स, किंनयामांति सों ब्रवि ।
गुहं थकेतितातो ते, पासाणेनाति सां ब्रवि ॥
१३. महागुहाय थकनं, खन्धेनांदाय सो अका ।
एकाहेनें व पज्जास-योजनानि गतागतं ॥
१४. गोचराय गहे सीहे, दक्खिणस्मिज्झि मातरं ।
वामे कणिट्ठिं कत्वान, तयो सीघं अपक्कमी ॥
१५. निवासेत्वान साखं ते, पच्चन्तं गाममागमुं ।
तत्थासि राजिधीताय, मातुलस्स सुतो तदा ॥
१६. सेनापति वङ्गरज्जो, ठितो पच्चन्त गामको ।
निसिन्नोवटमूललेसो, कम्मन्तं संविधायकं ॥
१७. दिस्वा ते पुच्छिते वोचुं, अटवी वासिनो मयं ।
इति सो दापयी तेसं, वत्थानि धजिनी पति ॥
१८. तानां हेसुं उळारानि, भत्तं पण्णेषु दापयि ।
सोवण्णभाजननां सुं, तेसं पुज्जेन तानि च ॥
१९. तेन सो विम्हितो पुच्छि, के तुम्हेति चमूपति ।
तस्स सा जातिगोत्तानि, राजधीता निवेदयि ॥
२०. पितुच्छा धीतरं तं सो, आदाय धजिनी पति ।
गन्त्वान वङ्गनगरं, संवासं ताय कप्पयि ॥
२१. सीहो सीघं गुहं गन्त्वा, ते अदिस्वा तयो जने ।
अट्टितो पुत्तसोकेन, न च खादि न चापिवि ॥
२२. दारके ते गवेसन्तो, अगा पच्चन्तगामके ।
उब्बासीयति सो सों व, ययं गाममुपेति सो ॥
२३. पच्चन्तवासिनो गन्त्वा, रज्जो तं पटिवेदयुं ।
सीहो पिळेति ते रट्ठं, तं देव पटिसेधय ॥

२४. अलकं निसेधकं तस्स, हत्थिक्खन्धगतं पुरे ।
आदेतु सीहदायीति, सहस्सं सो पचारयि ॥
२५. तथेव द्वेसहस्सानि, तीणिचां पि नरिस्सरो ।
द्वीसु वारेसु वारेसि, माता सीहभुजं हितं ॥
२६. अग्गहि ततिये वारे, सीहबाहु अपुच्छिय ।
मातरं तिसहस्सं तं, घातेतुं पितरं सकं ॥
२७. रज्जो कुमारं दस्सेसुं, तं राजा इध मब्रवि ।
गहितो यदि सीहो ते, दम्मि रट्ठं तदेव ते ॥
२८. सो तं गन्त्वा गुहाद्वारं, सीहं दिस्वाव आरका ।
एन्तं पुत्तसिनेहेन, विज्झितुं तं सरं खिपि ॥
२९. सरो नळातमाहच्च, मेत्तचित्तेन थस्स तु ।
कुमारपादमूले'व, निवत्तो पति भूमियं ॥
३०. तथा'सि याव ततियं, ततो कुज्झिमिगामिपो ।
ततो खित्तो सरोतस्स, कायं निब्बिज्ज निक्खमि ॥
३१. सकेसरं सीहसीसं, आदाय सपुरं अगा ।
मतस्स वङ्गराजस्स, सत्ताहानि तदा अहु ॥
३२. रज्जो अपुत्तकत्ता च, पतीता चस्स कम्मुना ।
सुत्वा च रज्जो नत्तुत्तं, सज्जानित्वा च मातरं ॥
३३. अमच्चा सन्निपतिता, अखिला एकमानसा ।
सीहबाहु कुमारस्स, राजा होहीति अब्रवुं ॥
३४. सो रज्जं सम्पटिच्छित्वा, दत्वा मातु पतिस्स तं ।
सीहसीवल्लिमादाय, जातभूमिं गतो सयं ॥
३५. नगरं तत्थ मापेसि, अहु सीहपुरन्ति तं ।
अरज्जे योजनसते, गामे चापि निवेसयि ॥
३६. लाळरट्ठे पुरे तस्मिं, सीहबाहुनराधिपो ।
रज्जं कारेसि कत्वान, महेसिं सीहसीवल्लिं ॥

३७. महेसी सोळसक्खत्तुं, यमके च दुवे दुवे ।
पुत्ते जनयि कालेसा, विजयो नाम जेड्डको ॥
३८. सुमित्तो नाम दुतियो, सब्बे द्वत्तिस पुत्तका ।
कालेन विजयं राजा, उपरज्जे'भि सेचयि ॥
३९. विजयो विसमाचारो, आसि तम्परिसापि च ।
साहसानि अनेकानि, दुस्सहानि करिंसुते ॥
४०. कुद्धो महाजनो रज्जो, तमत्थं पटिवेदयि ।
राजा ते सज्जपेत्त्वान, पुत्तं ओवदि साधुकं ॥
४१. सब्बं तथेव दुतियं, अहोसि ततियं पन ।
कुद्धो महाजनो आह, पुत्तं घातेहि ते इति ॥
४२. राजा'थविजयं तज्ज, परिवारज्ज तस्स तं ।
सत्तसतानि पुरिसे, कारेत्वा अद्धमुण्णके ॥
४३. नावाय पक्खिपापेत्वा, विस्सज्जापेसि सागरे ।
तथा तेसं भरियायो, तथेव च कुमारके ॥
४४. विसुं विसुं ते विस्सट्ठा, पुरिसित्थिकुमारका ।
विसुं विसुं दीपकस्मिं, ओक्कमिंसु वसिंसु च ॥
४५. नग्गदीपोति जायित्थ, कुमारोक्कन्तदीपको ।
भरियोक्कन्तदीपो तु, महिन्ददीपको इति ॥
४६. सुप्पारके पट्टनम्हि, विजयो पन ओक्कमि ।
परिसा साहसेने'त्थ, भीतो नावं पुना'रुहि ॥
४७. लंकायं विजयसनामको कुमारो ।
ओतिण्णो थिरमति तम्बपण्णिदीपे ।
सालानं यमकगुणानमन्तरस्मिं ।
निब्बातुं सयितदिने तथागतस्स ॥

सुजनपसादसंवे गत्थायकते महावंसे

विजयागमनं नाम

छट्ठापरिच्छेदो ।

सत्तम परिच्छेद

विजयाभिसेको

१. सब्बलोकहीतं कत्वा, पत्वा सन्तिकरं पदं ।
परिनिब्बानमञ्चमिह, निपन्नो लोकनायको ॥
२. देवतासन्निपातमिह, महन्तमिह महामुनि ।
सक्क तत्रसमीपट्ठं, अवोच वदतं वरो ॥
३. विजयो लाळाविसया, सीहबाहुनरिन्दजो ।
एसलङ्काधनुपत्तो, सत्तभच्चसतानुगो ॥
४. पतिट्ठहिस्सति देविन्दं, लंकायं मम सासनं ।
तस्मा सपरिवारं तं, रक्खलंकञ्च साधुकं ॥
५. तथागतस्स देविन्दो, वचो सुत्वाव सादरो ।
देवस्सुप्पलवण्णस्स, लंकारक्खं समप्पयि ॥
६. सक्केन वुत्तमतोसो, लङ्कामागम्मसज्जुकं ।
परिब्बाजक वेसेन, रुक्खमूल मूपविसिं ॥
७. विजयसम्मुखा सब्बे,
तं उपच्च अपुच्छिसुं ।
अयं भो कोनु दीपोती,
लंकादीपोति सो ब्रवि ॥
८. न सन्ति मनुजा हेत्थ, न च हेस्सति वो भयं ।
इति वत्वा कुण्डीकाय, ते जलेन निसिञ्चिय ॥
९. सुत्तञ्च तेसं हत्थेसु, लगेत्वानभसा'गमा ।
दस्सेसि सोणिरूपेन, परिवारिकयक्खिनी ॥
१०. एको तं वारियन्तोपि, राजपुत्तेन अन्वगा ।
गाममिह विज्जमानमिह, भवन्ति सुनखा इति ॥

११. तस्सा च सामीनी तत्थ, कुवेणीनाम यक्खिनी ।
निसीदि रुक्खमूलम्हि, कन्तन्ति तापसी विय ॥
१२. दिस्वान सो पोक्खरणी, निसिन्नं तज्ज तापसिं ।
तत्थ न्हात्वा पिवित्वा च, आदाय च मुलालियो ॥
१३. वारिज्ज पोक्खरेहेव, वुट्ठासि सातमब्रवि ।
भक्खो'सि मम तिट्ठाति, अट्ठा बद्धो वसो नरो ॥
१४. परित्तसुत्त तेजेन, भक्खितुं सा न सक्कुणी ।
याचियन्तोपि तं सुत्तं, नांदायक्खिनिया नरो ॥
१५. तं गहेत्वा सुरुङ्गायं, रुदन्तं यक्खिनी खिपि ।
एवं एकेकसो तत्थ, खिपी सत्तसतानिपि ॥
१६. अनायन्तेसु सब्बेसु, विजयो भयसंकितो ।
नन्तपज्जायुधो गन्त्वा, दिस्वा पोक्खरणिं सुभं ॥
१७. अपस्स मुत्तिण्णपदं, पस्सं तज्जेव तापसिं ।
“इमाय खलु भच्चा मे, गहितानु”ति चिन्तिय ॥
१८. किं न पस्ससि भच्चे मे,
होति त्वं इति आहतं ।
“किं राजपुत्त भच्चेहि,
पिव नहाया”ति आहसा ॥
१९. यक्खिनी ताव जानाति, मम जातिन्ति निच्छितो ।
सङ्गं सनामं सावेत्वा, धनुं सन्धायु' पागतो ॥
२०. यक्खिं आदाय गीवाय, नारा च वलयेन सो ।
वामहत्थेन केसेसु, गहेत्वा दक्खिणे न तु ॥
२१. उक्खिपित्वा असिंआह, “भच्चे मे देहि दासितं ।
मारेमी”ति भयट्ठासा, जीवितं याचि यक्खिनी ॥
२२. जीवितं देहि मे सामि, रज्जं दज्जामि ते अहं ।
करिस्समि”ति किच्चज्ज, किच्चं अज्जं यथिच्छितं ॥

२३. अदुब्भात्थाय सपथं, सो तं यक्खिं अकारयि ।
“आनेहि भच्चे सीघ”न्ति, वुत्तमत्ताव सांनयि ॥
२४. “इमे जाता”ति वुत्तासा,
तण्डुलादिं विनिद्विसि ।
भक्खित्तानं वाणिजानं,
नावट्ठं विविखं बहुं ॥
२५. भच्चा ते साधयित्वान, भत्तानि व्यञ्जनानिच ।
राजा पुत्तं भोजयित्वा, सब्बेचापि अभुज्जिसुं ॥
२६. दापितं विजयेनंगं, यक्खी भुज्जिय पीणिता ।
सोळसवस्सिकं रूपं, मापयित्वा मनोहरं ॥
२७. राजपुत्त मुपगज्झि, सब्बाभरणभूसिता ।
मापेसि रुक्खमूलस्मिं, सयनञ्च महारहं ॥
२८. साणिया सुपरिक्खित्तं, वित्तानसमलङ्कितं ।
तं दिस्वा राजतनयो, पेक्खं अत्थमनागतं ॥
२९. कत्त्वान तायनावायं, निपज्ज सयने सुखं ।
साणी परिक्खिपित्वान, सब्बे भच्चा निपज्जिसुं ॥
३०. रत्तिं तूरियसद्वज्ज, सुत्वा गीतरवज्ज सो ।
अपुच्छि सहसेमानं, किं सदो इति यक्खिनिं ॥
३१. रज्जञ्च सामिनो देय्यं, सब्बे यक्खे च घातिय ।
मनुस्सा वासकरणा, यक्खा मं घातयन्तिहि ॥
३२. इति चिन्तिय यक्खी सा, अब्रवि राजनन्दनं ।
सीरीसवत्थुना मेतं, सामि यक्खपुरं इध ॥
३३. तत्थ जेट्ठस्स यक्खस्स, लंकानगरवासिनी ।
कुमारिका इधांनीता, तस्सा माता च आगता ॥
३४. आवाह मङ्गले तत्थ, इधापि उस्सवे महा ।
वत्तते तत्थ सदोयं, महाहेस समागमो ॥

३५. अज्जेव यक्खे घातेहि,
न हि सक्खा इतो परं ।
सो आहादिस्स मानेते,
घातेस्सामि कथं अहं ॥
३६. यत्थ सद्दं करिस्साम, तेन सद्देन घातय ।
आयुधं मे'नुभावेन, तेसं काये पतिस्सति ॥
३७. तस्सा सुत्वा तथा कत्वा, सब्बे यक्खे अघातयि ।
सयम्पि लद्धविजयो, यक्खराज पसाधनं ॥
३८. पसाधनेहि सेसेहि, तंतं भच्चं पसाधयि ।
कतिपहं वसित्वे'त्थ, तम्बपण्णिमुपागमि ॥
३९. मापयित्वा तम्पपण्णि-नगरं विजयो तहिं ।
वसी यक्खिनिया सद्धिं, अमच्च परिवारितो ॥
४०. नावाय भूमिमोतिण्णा, विजयपमुखा तदा ।
किलन्ता पाणिनाभूमिं, आलम्बिय निसीदिसुं ॥
४१. तम्बभूमिरजोफुट्ठो, तम्बोपाणि यतो अहुं ।
सो देसोचेव दीपो च, तेन तन्नामको अहु ॥
४२. सीहबाहु नरिन्दो सो, सीहमादिन्नवा इति ।
सीहळो तेन सम्बन्धा, एते सब्बेपि सीहळा ॥
४३. तत्थ तत्थ च गामे ते, तस्सा'मच्चा निवेसयुं ।
अनुराधगामं तन्नामो, कदम्ब नदीयन्तिके ॥
४४. गम्भीरनदीया तीरे, उपतिस्सो पुरोहितो ।
उपतिस्सगामं मापेसि, अनुराधस्स उत्तरे ॥
४५. अज्जे तयो अमच्चा ते, मापयिसु विसुं विसुं ।
उज्जेनिं उरुवेलज्ज, विजितं नगरं तथा ॥
४६. निवासेत्वा जनपदं, सब्बे'मच्चा समच्चतं ।
अवोचुं राजतनया, सामि रज्जेभिसेचय ॥

४७. इति वुत्तो राजपुत्तो, न इच्छि अभिसेचनं ।
विना खत्तियकज्जाय, अभिसेकं महेसिया ॥
४८. अथामच्चा सामिनो हे, अभिसेक कता दरा ।
दुक्करेसुपि किच्चेसु, तदत्थभिरुता तिगा ॥
४९. पण्णाकारे महासारे, मणिमुत्तादिके बहू ।
गाहापयित्वा पाहेसुं, दक्खिणं मधुरं पुरं ॥
५०. पण्डुराजस्स धीतत्थं, सामिनो सामिभत्तिनो ।
अज्जेसं चापि धीतत्थं, अमच्चानं जनस्स च ॥
५१. सीघं नावाय गन्त्वान, दूता ते मधुरं पुरं ।
पण्णाकारे च लेखज्च, तस्स रज्जो अदस्सयुं ॥
५२. ततो राजाअमच्चेहि, मन्तयित्वा सधीतरं ।
पाहेतुकामोमच्चानं, अज्जेसं चापि धीतरो ॥
५३. लद्धा ऊनसतं कज्जा, अथभेरिं चरापयि ।
लंकाय धीतुगमनं, इच्छमाना नरा इध ॥
५४. निवासयित्वा दिगुणं, घरद्वारेसु धीतरो ।
ठपेन्तु तेन लिङ्गेन, आदीयिस्सामिता इति ॥
५५. एवं लद्धा बहूकज्जा, तप्पयित्वान तं कुलं ।
सम्पन्नसब्बालङ्कारं, धीतरं सम्पटिच्छदं ॥
५६. सब्बा ता लद्धसक्कारा, कज्जायो च यथारहं ।
राजारहे च हत्थस्स-रथपेस्सिय कारके ॥
५७. अट्टारसन्नं सेणीनं, सहस्सज्च कुलानि सो ।
लेखं दत्त्वान पेसेसि, विजयस्स जितारिनो ॥
५८. सब्बोसोतरी नावाहि, महातित्थे महाजनो ।
तेनेव पट्टनं तज्झि, महातित्थंति वुच्चति ॥
५९. विजयस्स सुतोधीता, तस्सा यक्खिनिया अहु ।
राजकज्जागमं सुत्वा, विजयो आह यक्खिनिं ॥

६०. “गच्छ दानि तुवं भोति, ठपेत्वा पुत्तके दुवे ।
मनुस्सा अमनुस्सेहि, भायिन्तीहि सदा” इति ॥
६१. सुत्वा तं यक्खभयतो, भीतं तं आह यक्खिनिं ।
मा चिन्तयि साहस्सेन, दापयिस्सामि ते बलिं ॥
६२. पुनप्पुनं तं याचित्वा, उभो आदाय पुत्तके ।
भीतापि सा अगतिया, लंकापुरमुपागमि ॥
६३. पुत्ते बिहि निसीदेत्वा, सयं पाविसि तं पुरं ।
सज्जानित्वान तं यक्खिं, भीता चोरीति सज्जितो ॥
६४. संखुभिंसु पुरे यक्खा, एको साहसिको पन ।
एकपाणिप्पहारेन, विलयं नयि यक्खिनिं ॥
६५. तस्सातु मातुलो यक्खो, निक्खम्म नगरा बहि ।
दिस्वा ते दारके पुच्छि, तुम्हे कस्स सुता इति ॥
६६. कुवेणियांति सुत्वांह, माता वो मारिता इध ।
तुम्हेपि दिस्वा मारेय्युं, पलायथ लहुं इति ॥
६७. आगुं सुमनकूटं ते, पलायित्वा ततो लहुं ।
वासं कप्पेसि जेट्ठो सो, वुद्धो ताय कणिठिया ॥
६८. पुत्तधीताहि वड्ढित्वा, राजानुज्जाय ते वसुं ।
तत्थेव मलये एसो, पुलिन्दानज्झि सम्भवो ॥
६९. पण्डुराजस्स दूता ते, पण्णाकारं समप्पयुं ।
विजयस्स कुमारस्स, राजाधिकारिका च ता ॥
७०. कत्वा सक्कारसम्मानं, दूतानं विजयो पन ।
अदा याथारहं कज्जा, अमच्चानं जनस्स च ॥
७१. यथा विधि च विजयं, सब्बे मच्चासमागता ।
रज्जेसमभिसिज्जिंसु, करिंसुच महाछणं ॥
७२. ततो सो विजयो राजा, पण्डुराजस्स धीतरं ।
महता परिहारेन, महेसित्तेभिसेचयि ॥

७३. धनानंदा अमच्चानं, अदासि ससुरस्सतु ।
अनुवस्सं सङ्घमुत्तं, सतसहस्स द्वयारहं ॥

७४. हित्वा पुब्बाचरितं विसमं समेन ।
धम्मेन लंकमखिलं अनुसासमानो ।
सो तमपण्णिनगरे विजयो नरिन्दो ।
रज्जं अकारयि समा खलु अट्ठितंसाति ॥

सुजनपसादसंवे गत्थाय कते महावंसे

विजयाभिसेको नाम

सत्तमो परिच्छेदो ।

अट्ठम परिच्छेद

पण्डुवासुदेवाभिसेको

१. विजयो सो महाराजा, वस्से अन्तिमके ठितो ।
इति चिन्तयि “वुद्धो”हं, न च विज्जति मे सुतो ॥
२. किच्छेन वासितं रट्ठं, नस्सेय्य मम अच्चये ।
आणापेय्यं रज्जहेतु-सुमित्तं भातरं मम ॥
३. अथा”मच्चेहि मन्तेत्वा, लेखं तत्थ विसज्जयि ।
लेखं दत्त्वान विजयो, न चिरेन दिवङ्गतो ॥
४. तस्मिं मते अमच्चा ते, पेक्खन्ता खत्तियागमं ।
उपतिस्सगामे ठत्त्वान, रट्ठं समुनुसासिसुं ॥
५. मते विजयराजम्हि, खत्तियागमना पुरा ।
एकं वस्सं अयं लंका-दीपो आसि अराजको ॥
६. तस्मिं सीहपुरे तस्स, सीहबाहुस्स राजिनो ।
अच्चयेन सुमित्तो सो, राजा तस्स सुतो अहु ॥
७. तस्स पुत्ता तयो आसुं, मदराजस्स धीतुया ।
दूता सीहपुरं गन्त्वा, रज्जो लेखं अदंसु ते ॥

८. लेखं सुत्वान सो राजा, पुत्ते आमन्तयी तयो ।
अहं महल्लको ताता, एको तुम्हेसु गच्छतु ॥
९. लंकं नेकगुणं कन्तं, मम भातुस्स सन्तकं ।
तस्स च येन तत्थेव, रज्जं कारेतु सोभनं ॥
१०. कणिट्ठको पण्डुवासु-देवो राजकुमारको ।
“गमिस्सामीति चिन्तेत्वा, जत्वा सोत्थि गतम्पि च ॥
११. पितरा समनुज्जातो, द्वत्तिसामच्च दारके ।
आदाय आरुही नावं, परिब्बाजकलिङ्गवा ॥
१२. महाकन्दरनज्जा ते, मुखद्वारमि ओतरं ।
ते परिब्बाजके दिस्वा, जनो सक्करि साधुकं ॥
१३. पुच्छित्वा नगरं एत्थ, उपयन्तं कमेन ते ।
उपतिस्स गामं सम्पत्ता, देवता परिपालिता ॥
१४. अमच्चा नुमतो मच्चो, पुच्छि नेमित्तका तहिं ।
खत्तिया गमनं तस्स, सो ब्याकासि परंपि च ॥
१५. सत्तमे दीवसेयेव, आगमिस्सति खत्तियो ।
बुद्धसासन मेतस्स, वंसजो व ठपेस्सति ॥
१६. सत्तमे दिवसेयेव, ते परिब्बाजके तहिं ।
पत्ते दिस्वान पुच्छित्वा, अमच्चा ते विजानिय ॥
१७. तं पण्णुवासुदेवं ते, लंकारज्जेन अप्पयुं ।
महेसिया अभावासो, न ताव अभिसेचयि ॥
१८. अमितोदनसक्कस्स, पण्डुसक्को सुतो अहु ।
जत्वा विनासं सक्क्यानं, सो आदाय सकं जनं ॥
१९. गन्त्वा अज्जापदेसेन, गङ्गापारं तहिं पुरं ।
मापेत्वा तत्थ कारेसि, रज्जं तस्स सुते लभि ॥
२०. धीता कणिट्ठिता आसि, भद्दकच्चान नामिका ।
सब्बलक्खणसम्पन्ना, सुरूपा अभिपत्थिता ॥

२१. तदत्थं सत्तराजानो, पण्णाकारे महारहे ।
पेसेसुं राजिनो तस्स, भीतो राजूहि सो पन ॥
२२. जत्वान सोत्थिगमनं, अभिसेकफलम्पि च ।
सहद्वत्तिस इत्थीहि, नावं आरोपिया'सुतं ॥
२३. गङ्गाय खिपि गण्हातु, पहु मे धीतरं इति ।
गहेतुं ते न सक्खिंसु, नावासापन सीघगा ॥
२४. दुतिये दिवसेयेव, गोणागामक पट्टनं ।
पत्तापब्बजिता कारा, सब्बा ता तत्थ ओतरुं ॥
२५. पुच्छित्वा नगरं एत्थ, ता कमेनोपयन्तियो ।
उपतिस्सगामं सम्पत्ता, देवता परिपालिता ॥
२६. नेमित्तकस्स वचनं, सुत्वा तत्था'गता तु ता ।
दिस्वा अमच्चो पुच्छित्वा, जत्वा रज्जो समप्पयि ॥
२७. तं पण्डुवासुदेवं ते, अमच्चा सुद्धबुद्धिनो ।
रज्जे समभिसिज्जिंसु, पुण्णसब्बमनोरथं ॥
२८. सुभद्वकच्चान मनोमरूपिनिं ।
महेसीभावे अभिसिज्जिय'त्तनो ।
सहगता ताय पदासि अत्तना ।
सहागतानं वसि भूमिपो सुखन्ती ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

पण्डुवासुदेवाभिसेको नाम

अट्टमो परिच्छेदो ।

नवम परिच्छेद

अभयाभिसेको

१. महेसी जनयी पुत्ते, दस एकञ्च धीतरं ।
सब्बजेट्ठो'भयो नाम, चित्तानाम कनिट्टिका ॥

२. पस्सित्वा तं वियाकंसु, ब्राह्मणा मन्तपारगा ।
“रज्जहेतु सुतो अस्सा, घातयिस्सति मातुले” ॥
३. घातेस्सामि कनिट्ठिन्ति, निच्छित्ते भातराभयो ।
वारेसि काले वासेसुं, गेहं तं एकथुणिके ॥
४. रज्जो च सिरिगब्भेन, तस्स द्वारमकारयुं ।
अन्तो ठपेसुं एकज्ज, दासिं नरसतं बहि ॥
५. रूपेनुंम्मादयी नरे, दिट्ठमत्ताव सायतो ।
ततो उम्मादचित्ताति, नामं सोपपदं लभि ॥
६. सुत्वान लंकागमनं, भद्दकच्चानदेविया ।
मातरा चोदिता पुत्ता, ठपेत्वेकज्ज आगमुं ॥
७. दिस्वान ते पण्डुवासु-देवं लङ्किन्दमागता ।
दिस्वान तं कनिट्ठिज्ज, रोदित्वा सह ताय च ॥
८. रज्जा सुकतसक्कारा, रज्जोनुज्जाय चारिकं ।
चरिंसु लंकादीपम्हि, निवसुज्ज यथारुचिं ॥
९. रामेन वुसितठानं, रामगोणन्ति वुच्चति ।
उरुवेलांनुराधानं, निवासा च तथा तथा ॥
१०. तथा विजितदीघायु-रोहणानं निवासका ।
विजितगामो दीघायु-रोहणन्ति च वुच्चति ॥
११. कारेसि अनुराधो सो, वापिं दक्खिणतो ततो ।
कारापेत्वा राजगेहं, तत्थ वासमकप्पयी ॥
१२. महाराजा पण्डुवासु-देवो जट्टसुतं सकं ।
अभयं उपरज्जम्हि, काले समभिसेचयि ॥
१३. दीघायुस्स कुमारस्स, तनयो दीघगामणि ।
सुत्वा उम्मादचित्तं तं, तस्सं जातकुतूहलो ॥
१४. गहेत्वापतिस्स गामं, तं अपस्सि मनुजाधिपं ।
अदा सहोपराजेन, राजुपट्टानमस्ससो ॥

१५. गवक्खाभिमुखद्धाने, तं उपेच्च ठितं तुसा ।
दिस्वान गामिणिं चित्ता, रत्तचित्ताह दासिकं ॥
१६. “को एसो”ति ततो सुत्वा,
मातुलस्स सुतोइति ।
दासिं तत्थ नियोजेसि,
सद्धिक्त्वा सौ ततो ॥
१७. गवक्खमिह डसापेत्वा, रत्तिं कक्कटयन्तकं ।
आरुह्ण छिन्दयित्वा, कवाटं तेन पाविसि ॥
१८. ताय सद्धिं वसित्वा, पच्चूसेयेव निक्खमि ।
एवं निच्चं वसी तत्थ, छिद्वाभावा अपाकटो ॥
१९. सा तेन अग्गही गब्भं, गब्भे परिणते ततो ।
मातु आरोचयी दासी, माता पुच्छिय धीतरं ॥
२०. रज्जो आरोचयी राजा, अमन्तेत्वा सुते ब्रह्मा ।
पोसियोसोपि अम्हेहि, देव तस्सेव तं इति ॥
२१. पुत्तो चे मारयिस्साम, तन्ति तस्स अदंसु तं ।
सा सूतिकालसम्पत्ते, सूति गोहज्ज पाविसिं ॥
२२. सद्धित्वा गोपकं चित्तं, कालवेलज्ज दासकं ।
तस्मिं कम्मे निस्सायाति, गामणि परिचारके ॥
२३. ते पटिज्जं अदेन्ते ते, राजपुत्ता अघातयुं ।
यक्खा हुत्वा रक्खिंसु, उभो गब्भे कुमारकं ॥
२४. अज्जं उपविज्जं सा, सल्लक्खा पेसि दासिया ।
चित्ता सा जनयी पुत्तं, सा इत्थि पन धीतरं ॥
२५. चित्तं सहस्सं दापेत्वा, तस्सा पुत्तं सकम्पि च ।
आणापेत्वा धीतरं तं, निपज्जापेसि सन्तिके ॥
२६. धीता लब्धाति सुत्वा, तुट्ठा राजसुता अहुं ।
माता च मातुमाता च, उभो पन कुमारकं ॥

२७. मातामहस्स नामञ्च, जेट्ठस्स मातुलस्स च ।
एकं कत्वा तमकरुं, पण्डुकाभयनामकं ॥
२८. लंका पालो पण्डुवासु-देवो रज्जमकारयि ।
तिंस्स वस्समिह जातमिह, मतो सो पण्डुकाभये ॥
२९. तस्मिं मतस्मिं मनुजाधिपस्मिं,
सब्बे समागम्म नरिन्दपुत्ता ।
तस्साभयस्साभयदस्स भातु,
राजाभिसेकं अकरुं उळाराति ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

अभयाभिसेको नाम

नवमो परिच्छेदो ।

दसम परिच्छेद

पण्डुकाभयाभिसेको

१. उम्मादचित्तायाणत्ता, दासी आदाय दारकं ।
समुग्गे पक्खिपित्वान, द्वारमण्डल के अगा ॥
२. राजपुत्ता च मिगवं, गता तुम्बरकन्दरे ।
दिस्वा दासिं कुहिं यासि, किं मे कन्ति च पुच्छिसुं ॥
३. द्वारमण्डलकं यामि, धीतुमेगुळपूवकं ।
इच्चाह ओरोपेहीति, राजपुत्तं कमब्रवुं ॥
४. चित्तो च कालवेलो च, तस्सा रक्खाय निग्गता ।
महन्तं सूकरवेसं, तं खणंयेव दस्सयुं ॥
५. ते तं समनुबन्धिंसु, सासमादाय तत्रंगा ।
दारकञ्च सहस्सञ्च, आयुत्तस्स अदारहो ॥
६. तस्मिंयेव दिने तस्स, भरिया जनयी सुतं ।
यमके जनयी पुत्ते, भरियं मेति पोसितं ॥

७. सो सत्तवस्सिको चांसि, तं विजानिय मातुला ।
गन्तुं सरसि कीळन्ते, दारके च पयोजयुं ॥
८. जलट्टं रुक्खसुसिरं, जलच्छादितछिद्वकं ।
निमुज्जमानो छिद्देन, पविसित्वा चिरट्ठितो ॥
९. ततो तथेव निक्खम्म, कुमारे सेसदारके ।
उपच्च पुच्छियन्तोपि, वज्जेतं ज्ववचोहि सो ॥
१०. मनुस्सेहा गतेहेसो, निवासेत्त्वान वत्थकं ।
कुमारो वारिमो गह्, सुसिरम्हि ठितो अहु ॥
११. वत्थकानि गणेत्त्वान, मारेत्वा सेसदारके ।
गन्त्वा आरोचयुं सब्बे, दारका मारिता इति ॥
१२. गतेसु तेसु सो गन्त्वा, आयुत्तकघरं सकं ।
वसं अस्सासितो तेन, अहू द्वादसवस्सिको ॥
१३. पुन सुत्त्वान जीवन्तं, कुमारं तस्स मातुलं ।
तत्थ गोपालके सब्बे, मारेतुं सन्नियोजयुं ॥
१४. तस्मिं अहनि गोपाला, लब्धा एकं चतुप्पदं ।
अग्गिं आहरितुं गामं, पेसेतुं तं कुमारकं ॥
१५. सो गन्त्वा घरमायुत्त-पुत्तकंयेव पेसयि ।
पादा रुजन्ति मे तेहि, अग्गिं गोपालसन्तिकं ॥
१६. तत्थ अङ्गार मंसज्ज,
खादिस्ससि तुवं इति ।
ने सि सो तं वचो सुत्वा,
अग्गिं गोपालसन्तिकं ॥
१७. तस्मिं खणे पेसिता ते, परिक्खिपिय मारयुं ।
सब्बे गोपे मारयित्वा, मातुलानं निवेदयुं ॥
१८. तथो सोळसवस्सं तं, विजानिंसु च मातुला ।
माता सहस्सज्जा दासि, तस्सा रक्खज्ज आदिसि ॥

१९. आयुतो मातुसन्देसं, सब्बं तस्स निवेदिय ।
दत्त्वा दासं सहस्सञ्च, पेसेसि पण्डुलन्तिकं ॥
२०. पण्डुलब्राह्मणो नाम, भोगवा वेदपारगो ।
दक्खिणस्मिं दिसाभागे, वसी पण्डुलगामके ॥
२१. कुमारो तत्थ गन्त्वान, पस्सि पण्डुलब्राह्मणं ।
“त्वं पण्डुकाभयो तात”, इति पुच्छिय ब्याकते ॥
२२. तस्स कत्त्वान सक्कारं, आह राजा भविस्ससि ।
समसत्ततिवस्सानि, रज्जं त्वं कारयिस्ससि ॥
२३. सिप्पं उग्गण्ह ताताति, सिप्पुग्गहमकारयी ।
चन्देन तस्स पुत्तेन, खिप्पं सिप्पं समापितं ॥
२४. अदा सतसहस्सं सो, योधसङ्गहकारणा ।
योधेसु सङ्गहितेसु, तेन पञ्चसतेसु सो ॥
२५. सियुं याय गयितानि, पण्णानि कनकानि तं ।
महेसिं कुरुचन्दञ्च, मम पुत्तं पुरोहितं ॥
२६. इभि वत्त्वा धनं दत्त्वा, सयोधं निहरि ततो ।
सो नामं सावयित्वान, ततो निक्खम्म पुञ्जवा ॥
२७. लद्धबलो नगरके, कासपब्बत सन्तिके ।
सत्तसतानि पुरिसे, सब्बेसं भोजनानि च ॥
२८. ततो नरसहस्सेन, द्विसतेन कुमारको ।
गिरिकण्ड पब्बतं नाम, अगमा परिवारितो ॥
२९. गिरिकण्डसिवो नाम, पण्डुकाभय मातुलो ।
तं पण्डुवासुदेवेन, दिन्नं भुज्जति देसकं ॥
३०. सो करिससतं पक्कं, तदा लावेति खत्तियो ।
तस्स धीता रूपवती, पाली नामासि खत्तिया ॥
३१. सा महापरिवारेन, यानमारुह सोभनं ।
पितुभत्तं गाहयित्वा, लावकानञ्च गच्छति ॥

३२. कुमारस्स मनुस्सानं, दिस्वा तत्थ कुमारिकं ।
आरोचेसुं कुमारस्स, कुमारो सहसागतो ॥
३३. द्वेधा तं परिसं कत्वा, सतं यानमपेसयि ।
तदन्तिकं सपरिसा, कत्थ यासीति पुच्छितं ॥
३४. ताय वुत्तेतु सब्बस्मिं, तस्संसारत्त मानसो ।
अत्तनो संविभागत्थं, भन्तेनायाचि खत्तियो ॥
३५. सासमोरुह यानम्हा, अदा सोवण्णपातिया ।
भत्तं निग्रोध मूलस्मिं, राजपुत्तस्स खत्तिया ॥
३६. गण्हि निग्रोधपण्णानि, भोजेतुं सेसके जने ।
सोवण्णभाजनानासुं, तानि पण्णानि तं खणे ॥
३७. तानि दिस्वा राजपुत्तो, सरित्वा दिजभासितं ।
महेसिभाव योगगामे, कज्जालद्धाति तुस्सिसो ॥
३८. सब्बे भोजापयी तेसा, तं न खीयित्थ भोजनं ।
एकस्स पटिविसोव, गहितो तत्थ दिस्सथ ॥
३९. एवं पुज्जगुणूपेता, सुकुमारी कुमारिका ।
सुवण्णपालि नामेन, ततोप्पभुत आसि सा ॥
४०. तं कुमार गहेत्वान, यानमारुह खत्तियो ।
महब्बल परिव्यूळ्हो, अनुसंणी अपक्कमि ॥
४१. तं सुत्वान पिता तस्सा, नरे सब्बे अपेसयि ।
ते गन्त्वा कलहं कत्वा, तज्जिता तेहि आगमुं ॥
४२. कलहनगरं नाम, गामो तत्थ कते अहु ।
तं सुत्वा भातरो तस्सा, पज्जयुद्धायुपागमुं ॥
४३. सब्बे ते पण्डुलसुतो, चन्दोयेव अघातयि ।
लोहित वाहखण्डोति, तेसं युद्धमही अहु ॥
४४. महता बल काधयन,
ततो सो पण्डुकाभयो ।

गङ्गाय पारिमे तिरे,
दोळपब्बतकं अगा ॥

४५. तत्थ चत्तारि वस्सानि, वसि तं तत्थ मातुला ।
सुत्वा ठपेत्वा राजानं, तं युद्धत्थमुपागमुं ॥

४६. खन्धावारं निवेसेत्वा, धूमरक्खाग सन्तिके ।
भागिनेय्येन युज्जिंसु, भागिनेय्यो तु मातुले ॥

४७. अनुबन्धी ओरगङ्गं, मलापेत्वा निवत्तिय ।
तेसञ्च खन्धावारमिह, दुवे वस्सानि सो वसी ॥

४८. गन्त्वोपतिस्सगामं ते, तमत्थं राजिनोब्रवुं ।
राजालेखं कुमारस्स, सरहस्सं सपाहिणि ॥

४९. “पुज्जस्सु पारगङ्गं त्वं, मांगा ओरंततो” इति ।
तं सुत्वा तस्स कुज्जिंसु, भातरो नव राजिनो ॥

५०. उपत्थम्भो त्वमेवांसि, चिरं तस्स इदानि तु ।
रट्ठं ददासि तस्मा त्वं, मारेस्सामाति अब्रवुं ॥

५१. सो तेसं रज्जमप्पेसि, ते तिस्सं नाम भातरं ।
सब्बेव सहिताकंसु, रज्जस्स परिनायकं ॥

५२. एसो वीसतिवस्सानि, अभयोभय दायको ।
तत्थोपतिस्सगाममिह, राजा रज्जमकारयि ॥

५३. वसन्ति धूमरक्खागे, सरे तुम्बरियङ्गणे ।
चरते वळवा रुपा, यक्खी चेतियनामिका ॥

५४. एको दिस्वान सेनङ्गं, उत्तपादं मनोरमं ।
आरोचेसि कुमारस्स, वळवेत्तीदिसी इति ॥

५५. कुमारो रस्मिमादाय, गहेतुं तं उपागमि ।
पच्छतो अगतं दिस्वा, भीता तेजेन तस्ससा ॥

५६. धाविनन्तरधायित्वा, धावन्ति मनुबन्धिसो ।
धावमाना सरं हं सा, सत्तक्खत्तुं परिक्खिपि ॥

५७. ओतरित्वा महागङ्गं, उत्तरित्वा ततो पन ।
धुमरक्खं पब्बतं तं, सत्तक्खत्तुं परिकिखपि ॥
५८. तं सरं पुन तिक्खत्तुं, परिकिखपि ततो पुन ।
गङ्गं कच्छकतित्थेन, समोतरि तहिं तु सो ॥
५९. गहेसितं वालधिस्मिं, तालपत्तञ्च तोयगं ।
तस्स पुज्जानुभावेन, सो अहोसि महा असि ॥
६०. उच्चारैसि असिं दज्जं, “मारोमी”ति तमाह सा ।
रज्जं गहेत्वा ते दज्जं, सामि मामं अमारयि ॥
६१. गीवाय तं गहेत्वा सो, विज्झित्वा असिकोटिया ।
नासाय रज्जुया बन्धि, सा अहोसि वसानुगा ॥
६२. गन्त्वा तं धुमरक्खं सो, तमारुह महब्बलो ।
तत्थ चत्तारि वस्सानि, धूमरक्खन गे वसि ॥
६३. ततो निक्खम्म सबलो, आगम्मा’रिट्ठपब्बतं ।
सुद्धिकालमपेक्खन्तो, तत्थ सत्तसमावसि ॥
६४. द्वे मातुले ठपेत्वान, तस्स सेसट्ठमातुला ।
युद्धसज्जा अरिट्ठं तं, उपसङ्कम्म पब्बतं ॥
६५. खन्धावारं नगरके, निवेसेत्वा चमूपतिं ।
दत्त्वा परिकिखपापेसुं, समन्ता’रिट्ठपब्बतं ॥
६६. यक्खिनिया मन्तयित्वा, तस्सा वचनयुत्तिया ।
दत्त्वा राजपरिक्खारं, पण्णाकारा युवानि च ॥
६७. “गण्हाथ सब्बाने’तानि, खमापेस्सामि वो अहं” ।
इति वत्त्वान पेसेसि, कुमारो पुरतो बलं ॥
६८. गण्हिस्सामि पविट्ठन्ति, विस्सट्ठेसु तु तेसु सो ।
आरुह यक्खवळवं, महाबलपुरक्खतो ॥
६९. युद्धाय पाविसि यक्खी, महाराव मरापिसा ।
अन्तो बहिबलञ्चस्स, उक्कुट्ठिं महतिं अका ॥

७०. कुमारपुरिसा सब्बे, परसेना नरे बहू ।
घातेत्वा मातुले चन्थ, सीसरासिं अकंसु ते ॥
७१. सेनापति पालयित्वा, गुम्बट्टानं सपाविसि ।
सेनापति गुम्बकोति, तेन एस पवुच्चति ॥
७२. उपरिट्टमातुलसिरं, सीसरासिं सपस्सिय ।
लाबुरासीव इच्छाह, तेनासि लाबुगामको ॥
७३. एवं विजितसङ्गामो, ततो सो पण्डुकाभयो ।
अय्यकस्सा नुराधस्स, वसनठानमागमि ॥
७४. अत्तनो राजगेहं सो, तस्स दत्त्वान अय्यको ।
अज्जत्थवासं कप्पेसि, सो तु तस्मिं घरे वसि ॥
७५. पुच्छापेत्त्वान नेमित्तं, वत्थुविज्जाविदुं तथा ।
नगरं पवरं तस्मिं, गामेयेव अमापयि ॥
७६. निवासत्ता नुराधानं, अनुराधपुरं अहु ।
नक्खत्तेना नुराधेन, पतिट्ठापित ताय च ॥
७७. आणापेत्वा मातुलानं, छत्तं जातस्सरे इध ।
धोवापेत्वा धारयित्वा, तं सरेयेव वारिना ॥
७८. अत्तनो अभिसेकं सो, कारेसि पण्डुकाभयो ।
सुवण्णपालिं देविं तं, महेसित्ते भिसेचयि ॥
७९. अदा चन्दकुमारस्स, पोरोहिच्चं यथाविधि ।
ठानन्तरानि सेसानं, भच्चानज्ज यथारहं ॥
८०. मातुया उपकारत्ता, अत्तनो च महीपतिं ।
अघातयित्वा जेडुं तं, मातुलं अभयं पन ॥
८१. रत्तिरज्जं अदा तस्स, अहु नगरगुत्तिको ।
तदुपादाय नगरे, अहु नगरगुत्तिको ॥
८२. सस्सुरं तं अघातेत्वा, गिरिकण्डसिवम्पि च ।
गिरिकण्णदेसं तस्सेव, मातुलस्स अदासि सो ॥

८३. सरं तज्ज खणापेत्वा, कारापेसि बहू दकं ।
जये जलस्स गाहेन, जयवापीति अहुतं ॥
८४. कालवेलं निवासेसि, यक्खंपुर पुरत्थिमे ।
यक्खं तु चित्तराजं तं, हेट्ठो अभयवापिया ॥
८५. पुब्बोपकारिं दासिं तं, निब्बत्तं यक्खयोनिया ।
पुरस्स दक्खिणद्वारे, सो कतज्जू निवासयि ॥
८६. अन्तो नरिन्दवत्थुस्स, वळवामुखयक्खिनिं ।
निवासेसि बलिं तेसं, अज्जेसज्जानुवस्सकं ॥
८७. दापेसि छणकाले तु, चित्तराजेन सो सह ।
समासने निसीदित्वा, दिब्बमानुसनाटकं ॥
८८. कारेन्तो भिरमि राजा, रतिखिट्ठा समप्पितो ।
द्वारगामे च चतुरो, भयवापिज्ज कारयि ॥
८९. महासुसानघातनं, पच्छिमराजिनिं तथा ।
वेस्सवणस्स निग्रोधं, ब्याधिदेवस्स तालकं ॥
९०. योनसभाग वत्थुज्ज, महेज्जघरमेव च ।
एतानि पच्छिमद्वार-दिसाभागे निवेसयि ॥
९१. पज्जसतानि चण्डाल-पुरिसे पुरसोधके ।
दुवेसतानि चण्डाल-पुरिसे वच्चसोधके ॥
९२. दियड्ढसतचण्डाले, मतनीहारके पि च ।
सुसान गोपचण्डाले, तत्तकेयेव आदिसि ॥
९३. तेसं गामं निवेसेसि, सुसाना पच्छिमुत्तरे ।
यथा विहितकम्मानि, तानि निच्चं अकंसुते ॥
९४. तस्स चण्डालगामस्स, पुब्बुत्तरदिसाय तु ।
नीचसुसानकं नाम, चण्डालानमकारयि ॥
९५. तस्सुत्तरे सुसानस्स, पासाणपब्बतन्तरे ।
आवासपालिझाधानं, तदा आसि निवेसिता ॥

१६. तदुत्तरे दिसाभागे, याव गामणि वापिया ।
तापसानं अनेकेसं, अस्समो आसि कारितो ॥
१७. तस्सेव च सुसानस्स, पुरत्थिमदिसाय तु ।
जोतियस्स निगण्ठस्स, घरं कारेसि भूपति ॥
१८. तस्मिंयेव देसस्मिं, निगण्ठो गिरिनामको ।
नानापासण्डका चेव, वसिंसु समणा बहू ॥
१९. तत्थेव च देवकुलं, अकारेसि महीपति ।
कुभण्डस्स निगण्ठस्स, तं नाम कमहोसितं ॥
१००. ततो तु पच्छिमे भागे, झाधपालिपुरत्थिमे ।
मिच्छादिट्टिकुलानं तु, वसी पञ्चसतं तहिं ॥
१०१. परं जोतियगेहम्हा, ओरं गामणि वापिया ।
सो परिब्बाजकारामं, कारापेसि तथेव च ॥
१०२. आजीवकानं गेहञ्च, ब्राह्मणवट्टमेव च ।
सिविका सोत्थिसाला च, अकारेसि तहिं तहिं ॥
१०३. दसवस्साभिसेको सो, गामसीमा निवेसयि ।
लंकादीपम्हि सकले, लंकिन्दो पण्डुकाभयो ॥
१०४. सो कालवेलचित्तेहि, दिस्समानेहि भूपति ।
सहानु भोसि सम्पतिं, यक्खभूतसहाय वा ॥
१०५. पण्डुकाभयरज्जो च, अभयस्स च अन्तरे ।
राजसुज्जानि वस्सानि, अहेसुं दससत्त च ॥
१०६. सो पण्डुकाभयमहीपति सत्ततिंस—
वस्सोधिगम्म धितिमा धरणी पतित्तं ।
रम्मे अनुनमनुराधपुरे समिद्धे ।
वस्सानि अकारयि रज्जमेत्थाति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

पण्डुकाभयाभिसेकोनाम

दसमो परिच्छेदो ।

एकादसम परिच्छेद

देवानंपियतिस्साभिसेको

१. तस्सच्चये तस्स सुतो, मुटसिवो'ति विस्सुतो ।
सुवण्णपालिया पुत्तो, पत्तो रज्जमनाकुलं ॥
२. महामेघवनुय्यानं, नामनुगगुणोदितं ।
फलपुप्फतरुपेतं, सो राजा कारयि सुभं ॥
३. उय्यानठानगगहणे, महामेघो अकालजो ।
पावस्सितेन उय्यानं, महामेघवनं अहु ॥
४. सट्ठिवस्सानि मुटसिवो, राजा राज्जमकारयि ।
अनुराधे पुरवरे, लंका भुवदने सुभे ॥
५. तस्स पुत्ता दसा'हेसुं, अज्जमज्जहितेसिनो ।
दुवे धीता चा'नुकुला, कुलानुच्छविका अहु ॥
६. देवानं पियतिस्सोति, विस्सुतो दुतियो सुतो ।
तेसु भातूसु सब्बेसु, पुज्जापज्जाधिको अहु ॥
७. देवानं पियतिस्सो सो, राजा'सि पितुअच्चये ।
तस्सा'भिसेकेन समं, बहून'च्छरियान'हुं ॥
८. लंकादीपमिह सकले, निधयो रतनानि च ।
अन्तोठितानि उगगन्त्वा, पथवीतलमारुहुं ॥
९. लंकादीपसमीपमिह, भिन्ननावागतानि च ।
तत्रजातानि च थलं, रतनानि समारुहुं ॥
१०. छातपब्बतपादमिह, तिस्सो च वेळुयड्डियो ।
जातारथपतोदेन, समाना परिमाणतो ॥
११. तासु एकालतायड्डि, रजता'भा तहिं लता ।
सुवण्णावण्णारुचिरा, दिस्सन्तेता मनोरमा ॥

१२. एका कुसुमा यट्ठीतु, कुसुमानि तहिं पन ।
नानानि नानावण्णानि, दिस्सन्ते'ति फुटानि च ॥
१३. एकासकुणयट्ठितु, तहिं पक्खिमिगा बहू ।
नाना च नानावण्णा च, सजीवा विय दिस्सरे ॥
१४. भयगजरथामलका, वलयङ्गुलिवेठका ।
ककुधफलापाकतिका, इच्चेता अट्टजातियो ॥
१५. मुत्तासमुदा उगगन्त्वा, तीरे वट्ठि विय ठिता ।
देवानं पियतिस्सस्स, सब्बं पुञ्जविजम्भितं ॥
१६. इन्दनीलं वेळुरियं, लोहितङ्कमणिधि'मे ।
रजतानि पने'तानि, मुत्ता ता तावयट्ठियो ॥
१७. सत्तहब्भन्तरेयेव, रज्जो सन्तिकमाहरुं ।
तानि दिस्वा पतीतो सो, राजा इति विचिन्तयि ॥
१८. रतनानि अनग्धानि, धम्मासोको इमानिमे ।
सहायो'रहतेना'ज्जो, तस्स दस्सं इमान'तो ॥
१९. देवानं पियतिस्सो च, धम्मासोको च ते इमे ।
द्वे अदिट्ठसहायाहि, चिरप्पभुति भूपति ॥
२०. भागिनेय्यं महारिट्ठं, अमच्चं पमुखं ततो ।
दिजं अमच्चं गणतं, राजा ते चतुरो जने ॥
२१. दूतो कत्त्वान पाहेसि, बलोघपरिवारिते ।
गाहा पेट्वा अनग्धानि, रतनानि इमानि सो ॥
२२. मणिजाती च तिस्सो ता, तिस्सो च रथयट्ठियो ।
सङ्खज्ज दक्खिणावत्तं, मुत्ता जाती च अट्ट ता ॥
२३. आरुह्य जम्बुकोलम्हि, नावं सत्तदिनेन ते ।
सुखेन तित्थं लब्धान, सत्ताहेन ततो पुन ॥
२४. पाटलिपुत्तं गन्त्वान, धम्मासोकस्स राजिनो ।
अदंसु पण्णाकारेते, दिस्वा तानि पसीदि सो ॥

२५. रतनानि^१दिसानेत्य, नत्थि मे इति चिन्तिय ।
अदा सेनापतिट्ठानं, तुट्ठो^२रिट्ठस्स भूपति ॥
२६. पोरोहिच्चब्राह्मणस्स, दण्डनायतं पन ।
अदासि तस्सा^३मच्चस्स, सेट्ठित्तं गणकस्स तु ॥
२७. तेसं अनप्पके भोगे, दत्त्वा वासघरानि च ।
महामच्चेहि मन्तेन्तो, पस्सित्वा पटिपाभतं ॥
२८. वालबीजनी मुण्हिसं, खगं छत्तञ्च पादुकं ।
मोळिं वतं सपामङ्गं, भिङ्गारं हरिचन्दनं ॥
२९. अधोविमं वत्थकोटिं, महग्घं हत्थपुञ्छनिं ।
नागा^४हटं अञ्जनञ्च, अरुणाभञ्च मत्तिकं ॥
३०. अनोत्ततोदकञ्चेव, गङ्गासलिलमेव च ।
सङ्ख^५ञ्च नन्दियावट्टं, वट्ठमानं कुमारिकं ॥
३१. हेमभोजनकण्डञ्च, सिविकञ्च महारहं ।
हरीटकं आमलकं, महग्घं अमतोसधं ॥
३२. सुकाहटानं सालीनं, सट्ठिवाहसतानि च ।
अभिसेको पकरणं, परिवारविसेसितं ॥
३३. दत्त्वा काले भहायस्स, पण्णाकारे नरिस्सरो ।
दूते पाहेसिसद्धम्म-पण्णाकारमिमम्पिच ॥
३४. अहं बुद्धञ्च धम्मञ्च, सङ्ख^६ञ्च सरणं गतो ।
उपासकत्तं देसेसिं, सक्कपुत्तस्स सासने ॥
३५. त्वम्पिमानि रतनानि, उत्तमानि नरुत्तम ।
चित्तं पसादयित्वान, सद्धाय सरणं वज ॥
३६. “करोथ मे सहायस्स, अभिसेकं पुनो” इति ।
वत्त्वा सहया^७मच्चेते, सक्करित्वा च पेसयि ॥
३७. पञ्चमासे वसित्वान, ते मच्चा^८तिवसक्कता ।
वेसाखसुक्खपक्खादि-दिने दूता विनिग्गता ॥

३८. तामलित्तियमारुह, नावं तेजम्बुकोलके ।
ओरुह कूपं पस्सिंसु, पत्वा द्वादसियं इध ॥
३९. अदंसु पण्णाकारे ते, दूता लंकादीपस्सते ।
तेसं महन्तं सक्कारं, लंकापति अकारयि ॥
४०. ते मग्गसिरमासस्स, आदिचन्दोदयेजिने ।
अभिसित्तज्ज लंकिन्दं, अमच्चा सामिभत्तिनो ॥
४१. धम्मासोकस्स वचनं, वत्वा सामि हितेरता ।
पुनोपि अभिसिज्जिंसु, लंकाहितसुखेरतं ॥
४२. वेसाखे नरपति पुण्णमायमेवं ।
देवानं पियवचनो पगूळनामो ।
लंकायं पवीततपीति उस्सवायं ।
अत्तानं जनसुखदो'भिसेचयी सोति ॥

सुजनप्पसादसंवेंगत्थाय कते महावंसे

देवानंपियतिस्साभिसेकोनाम

एकादसमो परिच्छेदो ।

द्वादसम परिच्छेद

नानादेसपसादो

१. थेरो मोग्गलिपुत्तो सो, जिनसासन जोतको ।
निट्ठापेत्त्वान संगीतिं, पेक्खमानो अनागतं ॥
२. सासनस्स पतिट्ठानं, पच्चन्तेसु अवेक्खिय ।
पेसेसि कत्तिके मासे, तेते थेरे तहिं तहिं ॥
३. थेरं कस्मीरगन्धारं, मज्झन्तिकमपेसयि ।
अपेसयी महादेव-त्थेरं महिसमण्डलं ॥
४. वनवासिं अपेसयि, थेरं रक्खितनामकं ।
तथा'परन्तकं योन-धम्मरक्खितनामकं ॥

५. महारट्टं महाधम्म-रक्खितत्थेर नामकं ।
महारक्खित थेरं तं, योन लोकमपेसयि ॥
६. पेसेसि मज्झिमं थेरं, हिमवन्तपदेसकं ।
सुवण्णभूमिं थेरे द्वे, सोणमुत्तर मेव च ॥
७. महामहिन्दत्थेरं तं, थेर इट्ठियमुत्तियं ।
सम्बलं भदसालज्ज, सके सद्धिविहारिके ॥
८. लंकादीपे मनुज्जम्हि, मनुज्जं जिनसासनं ।
पतिट्ठापेथ तुम्हे'ति, पज्ज थेरे अपेसयि ॥
९. तदा कस्मीरगन्धारे, पक्कं सस्सं महिद्धिको ।
अरवालो नागराजा, वस्सं करकसज्जितं ॥
१०. वस्सा पेट्वा समुद्धस्मिं, सब्बं खिपतिदारुणो ।
तत्र मज्झन्तिकत्थेरो, खिप्पं गन्त्वा विहायसा ॥
११. अरवालदहेवारि-पिट्ठे चङ्कमनादिके ।
अकासि दिस्वा तंनागा, रुद्धारज्जो निवेदयुं ॥
१२. नागराजा'थरुद्धो सो, विविधा भिसिका'करि ।
वाता महन्ता वायन्ति, मेघो गज्जति वस्सति ॥
१३. फलन्त्य'सनियो विज्जु, निच्छरन्ति ततो ततो ।
महिरुहा पब्बतानं, कूटानि पपतन्ति च ॥
१४. विरूपरूपा नागा च, भिसापेन्ति समन्ततो ।
सयं धुपायति जलति, अक्कोसन्तो अनेकधा ॥
१५. सब्बं तं इद्धिया थेरो, पटिबाहिय भिसनं ।
अवोच नागराजं तं, दस्सेन्तो बलमुत्तमं ॥
१६. सदेव कोपि चे लोको, आगन्त्वा तासयेय्य मं ।
न मे पटिबलो अस्स, जनेतुं भयभेरवं ॥
१७. सचे'पि त्वं महिं सब्बं, ससमुद्धं सपब्बतं ।
उक्खिपित्वा महानाग, खिपेय्यासि ममो'परि ॥

१८. नेव मे सक्कुण्य्यासि, जनेतुं भयभेरवं ।
अञ्जदत्थु तवे'व'स्स, विघातो उरगाधिप ॥
१९. तंसुत्वा निम्मदस्स'स्स, थेरो धम्ममदेसयि ।
ततो सरणसीलेसु, नागराजा पतिट्ठहि ॥
२०. तथेव चतुरासीति-सहस्सानि भुजङ्गमा ।
हिमवन्तेव गन्धब्बा, यक्खा कुम्भण्डका बहू ॥
२१. पण्डको नाम यक्खो तु, सद्धिहारित यक्खिया ।
पञ्चसतेहि पुत्तेहि, फलं पापुणि आदिकं ॥
२२. “मा”दानि कोधं जनियित्थ, इतो उद्धं यथापुरे ।
ससघातञ्च मा'कत्थ, सुखकामाहि पाणिनो ॥
२३. करोथ मेत्तं सत्तेसु, वसन्तु मनुजा सुखं ।
इति तेना'नुसिद्धा ते, तथेव पटिपज्जिसुं ॥
२४. ततो रतनपल्लङ्के, थेरं सो उरगाधिपो ।
निसीदापिय अट्ठासि, बीजमानो तदन्तिके ॥
२५. तदा कस्मीरगन्धार-वासिनो मनुजा'गता ।
नागराजस्स पूजत्थं, मन्त्वा थेरं महिद्धिकं ॥
२६. थेरमेवा'भि वादेत्वा, एकमन्तं निसीदिसुं ।
तेसं धम्ममदेसेसि, थेरो आसिविसोपमं ॥
२७. असीतिया सहस्सानं, धम्माभिसमयो अहु ।
सतसहस्स पुरिसा, पब्बजुं थेरसन्तिके ॥
२८. ततोप्पभुपति कस्मिर-गन्धारं ते इदानिपि ।
आसुं कासाव पज्जोता, वत्थुत्तयपरायना ॥
२९. गन्त्वा महादेवत्थेरो, देसं महिसमण्डलं ।
सुत्तन्तं देवदूतं सो, कथेसि जनमज्झगो ॥
३०. चत्तालीस सहस्सानि, धम्मचक्खुं विसोधयुं ।
चत्तालीस सहस्सानि, पब्बजिसु तदन्तिके ॥

३१. गन्त्वा'थ रक्खितत्थेरो, वनवासिं नभे ठितो ।
संयुत्तमनमतग्गं, कथेसि जनमज्झगो ॥
३२. सट्ठि नरसहस्सानं, धम्माभिसमयो अहु ।
सत्तित्स सहस्सानि, पब्बजिंसु तदन्तिके ॥
३३. विहारानं पञ्चसतं, तस्मिंदेसे पतिट्ठहि ।
पतिट्ठापेसि तत्थेवं, थेरो सो जिनसासनं ॥
३४. गन्त्वा'परन्तकं थेरो, योनको धम्मरक्खितो ।
अग्गिक्खन्धोपमं सुत्तं, कथेत्वा जनमज्झगो ॥
३५. सत्तित्स सहस्सानि, पाणे तत्थ समागते ।
धम्मामतमपायेसि, धम्मा धम्मेसु कोविदो ॥
३६. पुरिसानञ्च सहस्सञ्च, इत्थियो च ततो'धिका ।
खत्तियानं कुलायेव, निक्खमित्वान पब्बजुं ॥
३७. महारट्ठमिसी गन्त्वा, सो महाधम्मरक्खितो ।
महानारदकस्सपव्हं, जातकं कथयी तहिं ॥
३८. मग्गफलं पापुणिंसु, चतुरासीति सहस्सका ।
तेरसन्तु सहस्सानि, पब्बजिंसु तदन्तिके ॥
३९. गन्त्वान योनविसयं, सो महाधम्मरक्खितो इसि ।
काळकाराम सुत्तन्तं, कथेसि जनमज्झगो ॥
४०. पाणसत सहस्सानि, सहस्सानि च सत्तति ।
मग्गफलं पापुणिंसु, दस सहस्सानि पब्बजुं ॥
४१. गन्त्वा चतूहि थेरेहि, देसेसि मज्झिमो इसि ।
हिमवन्तपदेस्मिं, धम्मचक्कपवत्तनं ॥
४२. मग्गफलपापुणिंसु, असीतिपाण कोटियो ।
विसुं ते पञ्चरट्ठानि, पञ्चथेरा पसादयुं ॥
४३. पुरिससतसहस्सानि, एकेकस्सेव सन्तिके ।
पब्बजिंसु पसादेन, सम्मासम्बुद्ध सासने ॥

४४. सद्धिं उत्तरथेरेन, सोणत्थेरो महिद्धिको ।
सुवण्णभूमिं अगमा, तस्मिं तु समये पन ॥
४५. जाते जाते राजगेहे, दारके रुद्धरक्खसी ।
समुद्धतो निक्खमित्वा, भक्खित्वा पन गच्छति ॥
४६. तस्मिं खणे राजगेहे,
जातो होति कुमारको ।
थेरे मनुस्सा पस्सित्वा,
रक्खसानं सहायका ॥
४७. इति चिन्तिय मारेतुं, सा युवा उपसङ्कमुं ।
“किमेतन्ति” च पुच्छित्वा, थेरं ते एव माहुते ॥
४८. समणा मयं हिमवन्ता, न रक्खसि सहायका ।
रक्खसी सा सपरिसा, निक्खन्ता होति सागरा ॥
४९. तं दिस्वान महारावं, विरविंसु महाजना ।
दिगुणे रक्खसे थेरो, मापयित्वा भयानके ॥
५०. तं रक्खसिं सपरिसं, परिक्खपि समन्ततो ।
इदं इमेहि उद्धन्ति, मन्त्वा भीता पलायिसा ॥
५१. तस्स देसस्स आरक्खं, ठपेत्त्वान समन्ततो ।
तस्मिं समागमे थेरो, ब्रह्मजालमदेसयि ॥
५२. सरणेसु च सीलेसु, अट्ठसु बहवो जना ।
सट्ठिया तु सहस्सानं, धम्माभिसमयो अहु ॥
५३. अट्ठट्ठानि सहस्सानि, पब्बजुं कुलदारका ।
पब्बजिंसु दियट्ठन्तु, सहस्सं कुलधीतरो ॥
५४. ततोप्पभुति सञ्जाते, राजगेहे कुमारके ।
नामं करिंसु राजानो, सोणुत्तर सनामके ॥
५५. महाजनस्सापि जिनस्स कट्ठनं ।
विहाय पत्तं अमतं सुखम्पिते ।
करिंसु लोकस्स हितं तहिं तहिं ।

भवेय्य यो लोकहिते पमादवाति ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

नानादेसपसादो नाम द्वादसमो परिच्छेदो ।

तेरसम परिच्छेद

महिन्दागमनो

१. महामहिन्दत्थेरो सो, तदा द्वादसवस्सिको ।
उपज्झायेन आणत्तो, सङ्केन च महामती ॥
२. लंकादीपं पसादेतुं,
कालं पेक्खं विचिन्तयी ।
“वुड्ढो मुट्सिवो राजा,
राजा होतु सुतो” इति ॥
३. तदन्तरे जातिगणं, दट्ठं कत्वान मानसं ।
उपज्झायञ्च सङ्गञ्च, वन्दित्वा पुच्छ भूपतिं ॥
४. आदाय चतुरो थरे, सङ्गमित्ताय अत्रजं ।
सुमनं सामणेरञ्च, छळाभिञ्जं महिद्धिकं ॥
५. जातीनं सङ्गहं कातुं, अगमा दक्खिणागिरिं ।
ततो तत्थ चरन्तस्स, छम्मासा समतिक्कमुं ॥
६. कमेन वेदिसगिरिं, नगरं मातुदेविया ।
सम्पत्त्वा मतरं पस्सि, देवी दिस्वा पियं सुतं ॥
७. भोजयित्वा सपरिसं, अत्तनायेव कारितं ।
विहारं चेतियगिरिं, थेरं आरोपयी सुभं ॥
८. अवन्तिरट्ठं भुञ्जन्तो, पितरा दिन्नमत्तनो ।
सो असोक कुमारो हि, उज्जेनीगमना पुरा ॥
९. वेदिसे नगरे वासं, उपगन्त्वा तहिं सुभं ।
देविन्नाम लभित्वान, कुमारिं सेट्ठिधीतरं ॥

१०. संवासं ताय कप्पेसि, गब्भं गण्हिय तेन सा ।
उज्जेनियं कुमारं तं, महिन्दं जनयी सुभं ॥
११. वस्सद्वयमतिक्कम्म, सङ्गमित्तञ्च धीतरं ।
तस्मिं काले वसति सा, वेदिसे नगरे तहिं ॥
१२. थेरो तत्थ निसीदित्वा, कालञ्जू इति चिन्तयि ।
पितरा मे समाणत्तं, अभिसेक महस्सवं ॥
१३. देवानंपियतिस्सो सो, महाराजांनुभोतु च ।
वत्थुत्तयगुणे चापि, सुत्वा जानातु दूहतो ॥
१४. आरोहतु मिस्सनगं, जेट्टमासस्सु पोसथे ।
तदहेव गमिस्साम, लंकादीपवरं मयं ॥
१५. महिन्दो उपसङ्गम्म, महिन्दत्थेर मुत्तमं ।
याहि लंकं पसादेतुं, सम्बुद्धेनासि व्याकतो ॥
१६. मयम्पि तत्थुपत्थम्भा, भविस्सामाति अब्रवि ।
देविया भगिनी धीतु-पुत्तो भण्डुक नामको ॥
१७. थेरेन देविया धम्मं, सुत्वा देसितमेव तु ।
अनागामिफलं पत्वा, वसि थेरस्स सन्तिके ॥
१८. तत्थ मासं वसित्वान, जेट्टमासस्सु पोसथे ।
थेरो चतूहि थेरेहि, सुमनेनाथ भण्डुना ॥
१९. सद्धिं तेन गहट्टेन, न रतो जातिहेतुना ।
तस्मा विहारा आकासं, उगगन्त्वा सो महिद्धिको ॥
२०. खणेनेव इधागम्म, रम्मे मिस्सक पब्बते ।
अट्ठासि विलुकूटम्हि, रुचिरम्बत्थले वरे ॥
२१. लंकापसाद गुणेन वियाकतो सो ।
लंकाहिताय मुनिना सयितेन अन्ते ।
लंकाय सत्थुसदिसो हितहेतु तस्सा ।
लंकामरूहि महितोभिनिसीदि तत्ताति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

महिन्दागमनो नाम

तेरसमो परिच्छेदो ।

चुद्धसम परिच्छेद

नगरप्पवेसनो

१. देवानंपियतिस्सो सो, राजा सलिलकीळितं ।
दत्त्वा नगरवासीनं, मिगवं कीळितुं अगा ॥
२. चत्तालीससहस्सेहि, नरेहि परिवारितो ।
धावन्तो पदसायेव, अगमा मिस्सकं नगं ॥
३. थेरे दस्सेतुमिच्छन्तो, देवो तस्मिं महीधरे ।
गुम्भंभक्खयमानो'व, अट्ठा गोकण्णरूपवा ॥
४. राजा दिस्वा “पमत्तं तं, न युत्तं विज्झितुं” इति ।
जिया सद्धमकाधापि, गोकण्णो पब्बतन्तरं ॥
५. राजा'नुधावि सोधिं, थेरानं सन्तिकं गतो ।
थेरे दिट्ठे नरिन्देन, सयमन्तरधायिसो ॥
६. थेरो “बहूसु दिट्ठेसु, अतिभायिस्सती” तिसो ।
अत्तानमेव दस्सेसि, पस्सित्वा तं महीपतिं ॥
७. भीतो अट्ठासि तं थेरो, “एहि तिस्साति अब्रवि ।
तिस्सा'ति वचनेनेव, राजा यक्खो”ति चिन्तयी ॥
८. समणा मयं महाराज, धम्मराजस्स सावका ।
तमेव अनुकम्पाय, जम्बुदीपा इधागता ॥
९. इच्चाह थेरो तं सुत्वा, राजा वीतभयो अहु ।
सरित्वा सखीसन्देसं, “समाणा” इति निच्छितो ॥
१०. धनुं सरञ्च निक्खिप्प, उपसङ्कम्म तं इसिं ।

सम्मोदमानो थेरेन, सो निसीदि तदन्तिके ॥

११. तदा तस्स मनुस्सा ते, आगम्म परिवारयुं ।
तदा सेसे छ दस्सेसि, महाथेरो सहागते ॥
१२. ते दिस्वा अब्रवी राजा, “कदा” मे आगता इति ।
“मया सद्धि”ति थेरेन, वुत्ते पुच्छि इदं पुन ॥
१३. “सन्ति ईदिसका अज्जे, जम्बुदीपे यती” इति ।
आह “कासावपज्जो तो, जम्बुदीपो तहिं पन ॥
१४. तेविज्जा इद्धिप्पत्ता च, चेतोपरियकोविदा ।
“दिब्बसोता”रहन्तो च, बहू बुद्धस्स सावका” ॥
१५. पुच्छि “केनागतत्था”ति, न थलेन न वारिना ।
आगतम्हा”ति वुत्ते सो, विजानि नभसागमं ॥
१६. वीमंसंसो महापज्जो, कण्हं पज्जमपुच्छितं ।
पुट्ठो पुट्ठो वियाकासि, तंतं पज्जं महीपति ॥
१७. रुक्खोयं राजकिन्नामो, अज्जो नाम अयं तरु ।
इमं मुज्जिय अत्थम्बो, सन्ति अम्बतरू बहुं ॥
१८. इमज्ज अम्बं तेचम्बे, मुज्जियत्थि महीरुहा ।
सन्ति भन्ते बहु रुक्खा, अनम्बापन ते तरु ॥
१९. अज्जे अम्बे अनम्बे च, मुज्जियत्थि महीरुहा ।
अयं भन्ते अम्बरुक्खो, पण्डितो”सि नरिस्सर ॥
२०. सन्ति ते जातका राज, सन्ति भन्ते बहुज्जना ।
सन्ति अज्जातका राज, सन्ति ते जातितो बहू ॥
२१. जातके ते च अज्जे च, मुज्जियज्जोपि अत्थि नु ।
“भन्ते” हमेव साधु त्वं, पण्डितो”सि नरिस्सर ॥
२२. पण्डितो”ति विदित्वान, चूळहत्थिपदोपमं ।
सुत्तन्तं देसयी थेरो, महीपस्स महामती ॥

२३. देसनापरियोसाने, सद्धिं तेहि नरेहि सो ।
चत्तालीससहस्सेहि, सरणेसु पतिट्ठहि ॥
२४. भत्ता'भीहारं सायन्हे, रज्जो अभिहरुं तदा ।
“न भुज्जिस्स”'न्ति दानि मे, इति जनम्मि भूपति ॥
२५. पुच्छितुंयेव युत्तन्ति, भत्तेना'पुच्छिते इसि ।
न भुज्जाम इदानी'ति, वुत्ते कालञ्च पुच्छिसो ॥
२६. कालं वुत्ते'ब्रवि एवं, “गच्छाम नगरं”इति ।
तुवं गच्छ महाराज, वसिस्साम मयं इध ॥
२७. एवं सति कुमारो'यं, अम्हेहि सह गच्छतु ।
अयज्झि आगतफलो, राज विज्जातसासनो ॥
२८. अपेक्खमानो पब्बज्जं, वसत'म्हाकमन्तिके ।
इदानि पब्बजेस्साम, इमं त्वं गच्छ भूमिप ॥
२९. पातो रथं पेसयिस्सं, तुम्हे तत्थ ठिता पुरं ।
याथा'ति थेरे वन्दित्वा, भण्डुंनेत्वं'क मन्तकं ॥
३०. पुच्छि थेराधिकारंसो, रज्जो सब्बमभासि सो ।
थेरं जत्वा'ति तुट्ठोसो, “लाभा मे”इति चिन्तयि ॥
३१. भण्डुस्स गीहिभावेन, गतासङ्को नरिस्सरो ।
अज्जासि नरभावं सो, “पब्बाजेम इमं” इति ॥
३२. थेरो तं गामसीमायं, तस्मिंयेव खणे अका ।
भण्डुकस्स कुमारस्स, पब्बज्जमुपसम्पदं ॥
३३. तस्मिंयेव खणे सो च, अरहत्तमपापुणि ।
सुमनं सामणेरं तं, थेरो आमन्तयी ततो ॥
३४. धम्मसवनकालं त्वं, घोसेही'ति अपुच्छिसो ।
सावेन्तो कित्तकं ठानं, भन्ते घोसेम'हं इति ॥
३५. “सकलं तम्बपणी'ति, वुत्ते थेरेन इद्धिया ।
सावेन्तो सकलं लंकं, धम्मकालमघोसयी ॥

३६. राजा नागचतुत्तेसो, सोण्णिपस्से निसीदिय ।
भुज्जन्तो तं रवं सुत्वा, थेरन्तिक मपेसयि ॥
३७. “उपद्वो नु अत्थी”ति, आह नत्थि उद्वो ।
सोतुं सम्बुद्धवचनं, कालो घोसापितो इति ॥
३८. सामणे रवं सुत्वा, भुम्मादेवा अघोसयुं ।
अनुक्कमेन सो सद्दो, ब्रह्मलोकं समारुहि ॥
३९. तेन घोसेन देवानं, सन्निपातो महा अहु ।
समचित्तसुत्तं देसेसि, थेरो तस्मिं समागमे ॥
४०. असंखियानं देवानं, धम्माभिसमयो अहु ।
बहू नागा सुपण्णा च, सरणेषु पतिट्ठयुं ॥
४१. यथेदं सारिपुत्तस्स, सुत्तं थेरस्स भासतो ।
तथा महिन्दत्थेरस्स, अहु देवसमागमो ॥
४२. राजा पभा ते पाहेसि, रथं सारथि सो गतो ।
“आरोहथ रथं याम, नगरं” इति ते ब्रवि ॥
४३. ना रोहाम रथं गच्छ, गच्छाम तव पच्छतो ।
इति वत्त्वान पेसेत्वा, सारथिं सुमनोरथं ॥
४४. वेहासमभुगन्त्वा, ते नगरस्स पुरत्थतो ।
पठमत्थूपट्टानम्हि, ओतरिंसु महिद्धिका ॥
४५. थेरेहि पठमोतिण्ण-ठानम्हि कतचेतियं ।
अज्जापि वुच्चते तेन, एवं पठमचेतियं ॥
४६. रज्जा थेरगुणं सुत्वा, सब्बा अन्तेपुरित्थियो ।
थेरदस्सनमिच्छिंसु, यस्मा तस्मामहीपति ॥
४७. अन्तो व राजवत्थुस्स, रम्मं कारेसि मण्डपं ।
सेतेहि वत्थपुप्फेहि, छादितं समलङ्कतं ॥
४८. उच्चसेय्याविरमणं, सुतत्ता थेरसन्तिके ।
कङ्कही “उच्चासने थेरो, निसीदिदेय्यनुनोति च ॥

४९. तदन्तरे साराथि सो, थेरे दिस्वा तहिं ठिते ।
चीवरं पारुपन्ते ते, अतिविम्हित मानसो ॥
५०. गन्त्वा रज्जो निवेदेसि, सुत्वा सब्बं महीमति ।
“निसज्जं न करिस्सन्ति, पीठकेसू”ति निच्छितो ॥
५१. “सुसाधु भुम्मत्थरणं, पज्जापेथा”ति भासिय ।
गन्त्वा पटिपथं थेरे, सक्कच्चं अभिवादिय ॥
५२. महामहिन्दत्थेरस्स, हत्थतो पत्तमादिय ।
सक्कारपूजाविधिना, पुरं थेरं पवेसयि ॥
५३. दिस्वा आसनपज्जत्तिं, नेमित्ता ब्याकरुं इति ।
“गहिता पथवी”मेहि, दीपे हेस्सन्ति इस्सरा ॥
५४. नरिन्दो पूजयन्तो ते, थेरे अन्तेपुरं नयि ।
तत्थ ते दुस्सपीठेसुं, निसीदिसु यथारहं ॥
५५. ते यागुखज्जभोज्जेहि, सयं राजा अतप्पयि ।
निट्ठिते भत्तकिच्चमिहि, सयं उपनिसीदिय ॥
५६. कनिट्ठस्सोपराजस्स, महानागस्स जायिकं ।
वसन्तिं राजगेहे’व, पक्कोसा पेसिचा’नुलं ॥
५७. आगम्म अनुलादेवी, पज्च इत्थिसतेहि सा ।
थेरेवन्दिय पूजेत्वा, एकमन्तमुपाविसि ॥
५८. पेतवत्थुं विमानज्च, सच्चसंयुत्तमेव च ।
देसेसि थेरो ता इत्थी, पठमं फलमज्झगुं ॥
५९. हिय्यो दिट्ठमनुस्सेहि, सुत्वा थेरगुणे बहू ।
थेरदस्सनमिच्छन्ता, समागन्त्वान नागरा ॥
६०. राजद्वारे महासदं, अकरुं तं महीपति ।
सुत्वा पुच्छिय जानित्वा, आह तेसं हितत्थिको ॥
६१. सब्बेसं इध सम्बाधो, सालामङ्गलहत्थिनो ।
सोधेथ तत्थ दक्खन्ति, थेरे’मे नागरा’इति ॥

६२. सोधेत्वा हत्थिसालं तं, वितानादीहि सज्जुकं ।
अलङ्कारित्वा सयने, पञ्चपेसुं यथारहं ॥
६३. सथेरो तत्थ गन्त्वान, महाथेरो निसीदिय ।
सो देवदूतसुत्तन्तं, कथेसी कथिको महा ॥
६४. तं सुत्त्वान पसीदिंसु, नगरा ते समागता ।
तेसु पाणसहस्संतु, पठमं फलमज्झगा ॥
६५. लंकादीपे सो सत्थुकप्पो अकप्पो ।
लंकाधिष्ठाने द्वीसु ठानेसु थेरो ।
धम्मं भासित्वा दीपभासाय एवं ।
सद्धम्मो तारं कारयी दीपदीपोति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

नगरप्पवेसनो नाम

चुद्धसमो परिच्छेदो ।

पञ्चदसम परिच्छेद

महाविहार पटिग्गहको

१. हत्थिसालापि सम्बाधा, इति तत्थ समागता ।
ते नन्दनवने रम्मे, दक्खिणद्वारतो बहि ॥
२. राजुय्याने घनच्छाये, सीतले नीलसद्वले ।
पञ्चापेसुं आसनानि, थेरानं सादरा नरा ॥
३. निक्खम्म दक्खिणद्वारा, थेरो तत्थ निसीदि च ।
महाकुलीना चांगम्म, इत्थियो बहुका तहिं ॥
४. थेरं उपनिसीदिंसु, उय्यानं पूरयन्तियो ।
बालपण्डितसुत्तन्तं, तासं थेरो अदेसयि ॥
५. सहस्सं इत्थियो तासु, पठमं फलमज्झगुं ।
एवं तत्थेव उय्याने, सायणहसमयो अहु ॥

६. ततो थेरा निक्खमिंसु, “याम तं पब्बतं” इति ।
रज्जो पटिनिवेदेसुं, सीधं राजा उपागमि ॥
७. उपागम्मां ब्रवी थेरं, “सायं दूरो च पब्बतो ।
इधेव नन्दनुय्याने, निवासो फासुको इति ॥
८. पुरस्स अच्चासन्नत्ता, “असारुप्प”न्ति भासिते ।
“महामेघवनुय्यानं, नातिदूराति सन्तिके ॥
९. रम्मं छायूदकूपेतं, निवासो तत्थ रोचतु ।
निवत्तितब्बं भन्ते”न्ति, थेरो तत्थ निवत्तयि ॥
१०. तस्मिं निवत्तठानम्हि, कदम्बनदियन्तिके ।
निवत्तचेतियं नाम, कतं वुच्चति चेतियं ॥
११. तं नन्दना दक्खिणेन, नयं थेरं रथेसभो ।
महामेघवनुय्यानं, पाचिनद्वारकं नयि ॥
१२. तत्थ राजघरे रम्मे, मज्जपीठानि साधुकं ।
साधूति सन्थरापेत्वा, “वसते”त्त सुखं” इति ॥
१३. राजा थेरे”भिवादेत्वा, अमच्चपरिवारितो ।
पुरं पाविसि थेरा तु, तं रत्तिं तत्थ ते वसुं ॥
१४. पभातेयेव पुष्फानि, गाहेत्वा धरणीपति ।
थेरे उपच्च वन्दित्वा, पूजेत्वा कुसुमेहि च ॥
१५. पुच्छि कच्चि सुखं वुट्ठं, उय्यानं फासुकं इति ।
सुखं वुत्थं महाराज, उय्यानं यति फासुकं ॥
१६. आरामो कप्पते भन्ते, सङ्घस्सा”ति अपुच्छि सो ।
“कप्पते”इति वत्त्वान, कप्पाकप्पेसु कोविदो ॥
१७. थेरो वेळुवनाराम, पटिग्गहणमब्रवि ।
तं सुत्वा अभिहट्ठो सो, तुट्ठहट्ठो महाजनो ॥
१८. थेरानं वन्दनत्थाय, देवी तु अनुलागता ।
सद्धिं पज्जसतित्थीहि, दुतियं फलमज्झगा ॥

१९. सा पञ्चसता देवी, अनुलाह महीपति ।
“पब्बजिस्साम देवा”ति, राजा थेरमवोच सो ॥
२०. पब्बाजेथ इमायो”ति, थेरो आह महीपतिं ।
“न कप्पति महाराज, पब्बाजेतुं थियो हिनो ॥
२१. अत्थि पाटलिपुत्तस्मिं, भिक्खुनी मे कनिट्टिका ।
सङ्गमित्ताति नामेन, विस्सुता सा बहुस्सुता ॥
२२. नरिन्दसमणिन्दस्स, महाबोधिदुमिन्दतो ।
दक्खिणं साखमादाय, तथा भिक्खुनियो वरा ॥
२३. आगच्छतू”ति पेसेहि, रज्जो नो पितु सन्तिकं ।
पब्बाजेस्सति सा थेरी, आगता इत्थियो इमा ॥
२४. “साधु”ति वत्वा गण्हित्वा, राजा भिङ्गारमुत्तमं ।
“महामेघवनुय्यानं, दम्मि सङ्गस्सि”मं इति ॥
२५. महिन्दथेरस्स करे, दक्खिणोदकमाकिरी ।
महिया पतिते तोये, अकम्पित्थ महा मही ॥
२६. “तस्मा कम्पति भूमी”ति, भूमिपालो अपुच्छि तं ।
पतिट्ठित्ता दीपम्हि, सासनस्सा”ति सो ब्रवि ॥
२७. थेरस्स उपनामेसि, जातिपुप्फानि जातिमा ।
थेरो राजघरं गन्त्वा, तस्स दक्खिणतो ठितो ॥
२८. रुक्खम्हि पिचुले अट्ठ, पुप्फमुट्ठी समोकिरी ।
तत्थापि पुथवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा”ह कारणं ॥
२९. अहोसि तिण्णं बुद्धानं, काले”पि इध मालको ।
नरिन्दसङ्गकम्मत्थं, भविस्सति इदानिपि ॥
३०. राजगेहा उत्तरतो, चारुपोक्खरणिं अगा ।
तत्तका नेव पुप्फानि, थेरो तत्थापि ओकिरि ॥
३१. तत्था”पि पुथुवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा”ह कारणं ।
“जन्तघर पोक्खरणी, अयं हेस्सति भूमिप” ॥

३२. तस्सेव राजगेहस्स, गन्त्वान द्वारकोट्टकं ।
तत्तकेहे'व पुप्फेहि, तं ठानं पूजयी इसि ॥
३३. तत्थापि पुथुवीकम्पि, हट्टलोमो अतीवसो ।
राजा तं कारणं पुच्छि, थेरो तस्सा'ह कारणं ॥
३४. इमम्हि कप्पे बुद्धानं, तिण्णन्नं बोधिरुक्खतो ।
आनेत्वा दक्खिणासाखा, रोपिता इध भूमिप ॥
३५. तथागतस्स अम्हाकं, बोधिसाखापि दक्खिणा ।
इमस्मिंयेव ठानम्हि, पतिट्ठिस्सति भूमिप ॥
३६. ततो'गमा महाथेरो, महामुचलमालकं ।
तत्तकानेव पुप्फानि, तस्मिं ठाने समोकिरि ॥
३७. तथापि पुथुवी कम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारणं ।
सङ्खस्सु पोसथा गारं, इध हेस्सति भूमिप ॥
३८. पञ्चम्बमालकट्टानं, ततो'गमा महीपति ।
सुपक्कं अम्बपक्कञ्च, वण्णगन्धरसुत्तमं ॥
३९. महन्तं उपनामेसि, रज्जो उय्यानपालको ।
तं थेरस्सुपनामेसि, राजा अतिमनोरमं ॥
४०. थेरो निसीदनाकारं, दस्सेसि जनता हितो ।
अत्थरापेसि तत्थेव, राजा अत्थरणं वरं ॥
४१. अदा तत्थ निसिन्नस्स, थेरस्सम्बं महीपति ।
थेरो तं परिभुज्जित्वा, रोपनत्थाय राजिनो ॥
४२. अम्बट्टिकं अदा राजा, तं सयं तत्थ रोपयि ।
हत्थे तस्सोपरिथेरो, धोवि तस्स विरुळ्हया ॥
४३. तं खणंयेव बीजम्हा, तम्हा निक्खम्म अङ्कुरो ।
कमेना'ति महारुक्खो, पत्तपक्कधरो अहु ॥
४४. तं पाटिहारियं दिस्वा, परिसा सा सराजिका ।
नमस्समाना अट्ठासि, थेरे हत्थतनुरुहा ॥

४५. थेरो तदा पुप्फमुट्ठि, अट्ठ तत्थ समोकिरि ।
तथापि पुथवीकम्पि, पुट्ठो तस्सा'ह कारणं ॥
४६. सङ्खस्सप्पन्नलाभानं, अनेकेसं नराधिप ।
सङ्गम्मभाजनठानं, इदं ठानं भविस्सति ॥
४७. ततो गन्त्वा चतुस्साल-ठानं तत्थ समोकिरि ।
तत्तकानेव पुप्फानि, कम्पि तत्थापि मेदिनी ॥
४८. तं कम्पकारणं पुच्छि, राजा थेरो वियाकरि ।
तिण्णन्नं पुब्बबुद्धानं, राजुय्यान पटिग्गहे ॥
४९. दान वत्थुना'हटानि, दीपवासीहि सब्बतो ।
इध ठपेत्वा भोजेसुं, ससङ्गे सुगते तयो ॥
५०. इदानि पन एत्थेव, चतुस्साला भविस्सति ।
सङ्खस्स इध भत्तगं, भविस्सति नराधिप ॥
५१. महथूपठितठानं, ठानाठानविदूततो ।
अगमासि महाथेरो, महिन्दो दीपदीपनो ॥
५२. तदा अन्तोपरिक्खेपे, राजुय्यानस्स खुद्दिका ।
ककुधव्हा अहु वापी, तस्सो'परि जलन्तिके ॥
५३. थूपा रहं थलठानं, अहु थेरे तहिं गते ।
रज्जो चम्पकपुप्फानं, पुटकान'ट्ठ आहरुं ॥
५४. तानि चम्पकपुप्फानि, राजा थेरस्सु'पानयि ।
थेरो चम्पकपुप्फेहि, तेहि पूजेसि तं फलं ॥
५५. तत्थापि पुथवी कम्पि, राजा तं कम्पकारणं ।
पुच्छि थेरो'नु पुब्बेन, आहतं कम्पकारणं ॥
५६. इदं ठानं महाराज, चतुबुद्ध निसेवितं ।
थूपा रहं हितत्थाय, सुखत्थाय च पाणिनं ॥
५७. इमहि कप्पे पठमं, ककुसन्धो जिनो अहु ।
सब्ब धम्मविदू सत्था, सब्बलोकानुकम्पको ॥

५८. महातित्थव्हयं आसि, महामेघवनं इदं ।
नगरं अभयं नाम, पुरत्थिमदिसायंहु ॥
५९. कदम्ब नदिया पारे, तत्थ राजा'भयो अहु ।
ओजदीपोति नामेन, अयं दीपो तदाअहु ॥
६०. रक्खसेहि जनस्से'त्थ, रोगो पज्जरको अहु ।
ककुसन्थो दसबलो, दिस्वान तदुपह्वं ॥
६१. तं गन्त्वा सत्तविनयं, पवत्तिं सासनस्स च ।
कातुं इमस्मिं दीपस्मिं, करुणा बलचोदितो ॥
६२. चत्तालीससहस्सेहि, तादीहि परिवारितो ।
नभसा'गम्म अट्ठासि, देवकूटमिह पब्बते ॥
६३. सम्बुद्धस्सा'नुभावेन, रोगो पज्जरको इध ।
उपसन्तो महाराज, दीपमिह सकले तदा ॥
६४. कत्थ ठितो अधिट्ठासि, नरिस्सर मुनिस्सरो ।
सब्बे मं अज्ज पस्सन्तु, ओजदीपमिह मानुसा ॥
६५. आगन्तुकामा सब्बेव, मनुस्सा मम सन्तिकं ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन, खिप्पज्चापि महामुनि ॥
६६. ओभासयन्तं मुनिन्दं तं, ओभासन्तज्ज पब्बतं ।
राजा च नागरा चेव, दिस्वा खिप्पं उपागमुं ॥
६७. देवता बलिदानत्थं, मनुस्सा च तहिं गता ।
देवता इति मज्झिंसु, ससङ्गं लोकनायकं ॥
६८. राजा सो मुनिराजं तं, अतिहट्ठो'भि वादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन, आनेत्वा पुरसन्ति कं ॥
६९. ससङ्गस्स मुनिन्दस्स, निसज्जारहमुत्तमं ।
रमणीयमिदं ठान-मसम्बाधन्ति चिन्तिय ॥
७०. कारिते मण्डपे रम्मे, पल्लङ्केसु वरे सुतं ।
निसीदापेसि सम्बुद्धं, ससङ्गं इध भूपति ॥

७१. निसिन्नम्पि च पस्सन्ता, ससङ्गं लोकनायकं ।
दीपे मनुस्सा आनेसुं, पण्णाकारे समन्ततो ॥
७२. अत्तनो खज्जभोज्जेहि, तेहि तेहा'भतेहि च ।
सन्तप्पेसि ससङ्गं तं, राजा सो लोकनायकं ॥
७३. इधेव पच्छाभत्तं तं, निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महा तित्थकमुय्यानं, राजा'दा दक्खिणं वरं ॥
७४. अकालपुप्फा लङ्कारे, महातित्थवने तदा ।
पटिग्गहिते बुद्धेन, अकम्पित्थ महामही ॥
७५. एत्थेव सो निसीदित्वा, धम्मं देसेसि नायको ।
चत्तालीस सहस्सानि, पत्ता मग्गफलं नरा ॥
७६. दिवाविहारं कत्त्वान, महातित्थवने जिनो ।
सायण्हसमये गन्त्वा, बोधिठानारहं महि ॥
७७. निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुड्डितो ततो ।
इति चिन्तयि सम्बुद्धो, हितत्थं दीपवासिनं ॥
७८. आदाय दक्खिणं साखं, बोधितो मे सिरीसतो ।
आगच्छतु रूपनन्दा, भिक्खुनी सहभिक्खुनी ॥
७९. तस्स तं चित्तमज्जाय, सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजानं, उपसङ्कम्म तं तरुं ॥
८०. लेखं दक्खिणसाखाय, दापेत्त्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्नं तं, ठितं हेमकटाहके ॥
८१. इद्धिया बोधिमादाय, सपञ्चसत भिक्खुनी ।
इधा'नेत्वा महाराज, देवता परिवारिता ॥
८२. ससुवण्ण कटाहं तं, सम्बुद्धेन पसारिते ।
ठपेसि दक्खिणे हत्थे, तं गहेत्वा तथागतो ॥
८३. पतिट्ठापेतुं पादासि, बोधिं रज्जो'भयस्स तं ।
महातित्थम्हि उय्याने, पतिट्ठापेसि भूपति ॥

८४. ततो गन्त्वान सम्बुद्धो,
इतो उत्तरतो पन ।
सिरीसमालके रम्मे,
निसीदित्वा तथागतो ॥
८५. जनस्स धम्मं देसेसि, धम्माभिसमयो तहिं ।
वीसतिया सहस्सानं, पाणानं आसि भूमिप ॥
८६. ततोपि उत्तरं गन्त्वा, थूपराममहिं जिनो ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुड्डितो ततो ॥
८७. धम्मं देसेसि सम्बुद्धो, परिसाय तहिंपन ।
दसपाण सहस्सानि, पत्तमग्गफलानं हुं ॥
८८. अत्तनो धम्मकरणं, मनुस्सानं नमस्सितुं ।
दत्त्वा सपरिवारं तं, ठपेत्वा इध भिक्खुनिं ॥
८९. सह भिक्खुसहस्सेन, महादेवज्ज सावकं ।
ठपेत्वा इध सम्बुद्धो, ततो पाचिनतो पन ॥
९०. ठितो रतनमालम्हि, जनं समनुसासिय ।
ससङ्खो नभमुग्गन्त्वा, जम्बुदीपं जिनो अगा ॥
९१. इमम्हि कप्पे दुतियं, कोणागमन नायको ।
अहु सव्वविदू सत्था, सव्वलोकानुकम्पको ॥
९२. महानामव्हयं आसि, महामेघवनं इदं ।
वड्डमानपुरं नाम, दक्खिणाय दिसाय हुं ॥
९३. समिद्धो नाम नामेन, तत्थ राजा तदा अहु ।
नामेन वरदीपोति, अयं दीपो तदा अहु ॥
९४. दुब्बुट्टुपद्दवो एत्थ, वरदीपे तदा अहु ।
जिनो सकोणागमनो, दिस्वान तदुपद्दवं ॥
९५. तं हुत्वा सत्तविनयं, पवत्तिं सासनस्स च ।
कातुं इमस्मिं दीपस्मीं, करुणा बलचोदितो ॥

१६. तिस भिक्खुसहस्सेहि, तादीहि परिवारितो ।
नभसांगम्म अट्ठासि, नभे सुमनकूटके ॥
१७. सम्बुद्धस्सांनुभावेन, दुब्बुद्धि सा खयं गता ।
सासनान्तरधानत्ता, सुवुद्धि च तदाअहु ॥
१८. तत्त ठितो अधिट्ठासि, नरिस्सरमुनिस्सरो ।
सब्बेव अज्ज पस्सन्तु, वरदीपमिह मानुसा ॥
१९. आगन्तुकामा सब्बेव, मनुस्सा मम सन्तिकं ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन, खिप्पज्चांति महामुनि ॥
१००. महासत्तं मुनिन्दं तं, ओभासन्तज्ज पब्बतं ।
राजा च नागरा चेव, दिस्वा खिप्पमुपागमुं ॥
१०१. देवताबलिदानत्थं, मनुस्सा च तहिं गता ।
देवता इति मज्झिसु, ससङ्गं लोकनायकं ॥
१०२. राजा सो मुनिराजं तं, अतिहट्ठोभिवादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन, आनेत्वा पुरसन्तिकं ॥
१०३. ससङ्गस्स मुनिन्दस्स, निसज्जारह मुत्तमं ।
रमणीयमिदं ठानं, असम्बाधन्ति चिन्तिय ॥
१०४. कारिते मण्डपे रम्मे, पल्लङ्केसु वरेसु तं ।
निसीदापयि सम्बुद्धं, ससङ्गं इध भूपति ॥
१०५. निसिन्नम्पिध पस्सन्ता, ससङ्गं लोकनायकं ।
दीपे मनुस्सा आनेसुं, पण्णाकारे समन्ततो ॥
१०६. अत्तनो खज्जभोज्जेहि,
तेहि तेहाभ तेहि च ।
सन्तप्पेसि ससङ्गं तं,
राजा सो लोक नायकं ॥
१०७. इधेव पच्छाभत्तं तं, निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महानामकमुय्यानं, राजादा दक्खिणं वरं ॥

१०८. अकालपुष्फालङ्कारे, महानामवने तदा ।
पटिग्गहिते बुद्धेन, अकम्पित्थ महामही ॥
१०९. एत्थेव सो निसीदित्वा, धम्मं देसेसि नायको ।
तदा तिस सहस्सानि, पत्ता मग्गफलं नरा ॥
११०. दिवाविहारं कत्त्वान, महानामवने जिनो ।
सायण्हसमये गन्त्वा, पुब्बधोधिठितं महिं ॥
१११. निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुट्ठितो ततो ।
इति चिन्तेसि सम्बुद्धो, हितत्थं दीपवासिनं ॥
११२. आदाय दक्खिणं साखं, ममोदुम्बरबोधितो ।
आयातु कनकदत्ता, भिक्खुनी सहभिक्खुनी ॥
११३. तस्स तं चित्तमज्जाय, सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजानं, उपसङ्कम्म तं तरुं ॥
११४. लेखं दक्खिणसाखाय, दापेत्त्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्नं तं, ठितं हेमकटाहके ॥
११५. इद्धिया बोधिमादाय, सपञ्चसहभिक्खुनी ।
इधागन्त्वा महाराज, देवतापरिवारिता ॥
११६. ससुवण्णकटाहं तं, सम्बुद्धेन पसारिते ।
ठपेसि दक्खिणे हत्थे, तं गहेत्वा तथागतो ॥
११७. पतिट्ठापेतुं रज्जो'दा, समिद्धस्स सतं तहिं ।
महानामहि उय्याने, पतिट्ठापेसि भूपति ॥
११८. ततो गन्त्वान सम्बुद्धो, सिरीसमालकुत्तरे ।
जनस्स धम्मं देसेसि, निसिन्नो नागमालके ॥
११९. तं धम्मदेसनं सुत्वा, धम्माभिसमयो तहिं ।
वीसतिया सहस्सानं, पाणानं आसि भूमिप ॥
१२०. पुब्बबुद्धनिसिन्नं तं, ठानं गन्त्वा पुरुत्तरं ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुट्ठितो ततो ॥

१२१. धम्मं देसेसि सम्बुद्धो, परिसाय तहिं पन ।
दसपाणसहस्सानि, पत्ता मग्गफलं अहुं ॥
१२२. कायबन्धनधातुं सो, मनुस्सेहि नमस्सितुं ।
दत्त्वा सपरिवारं तं, ठपेत्वा इध भिक्खुनिं ॥
१२३. सह भिक्खुसहस्सेन, महासुम्मज्ज सावकं ।
ठपेत्वा इध सम्बुद्धो, ओरं रतनमालतो ॥
१२४. ठपेत्वा सुदस्सने माले, जनं समनुसासिय ।
ससङ्घो नभमुग्गम्म, जम्बुदीपं जिनो अगा ॥
१२५. इमहि कप्पे ततियं, कस्सपो गोत्ततो जिनो ।
अहु सव्वविदू सत्था, सव्वलोकानुकम्पको ॥
१२६. महामेघवनं आसि, महासागरनामकं ।
विसालं नाम नगरं, पच्छिमाय दिसाय'हु ॥
१२७. जयन्तो नाम नामेन, तत्थ राजा तदा अहु ।
नामेन मण्डदीपोति, अयं दीपो तदा अहु ॥
१२८. तदा जयन्तरज्जो च, रज्जो कनिट्ठभातु च ।
युद्धं उपट्ठितं आसि, भिसनं सत्तहिंसनं ॥
१२९. कस्सपो सो दसबलो, तेन युद्धेन पाणिनं ।
महन्तं ब्यसनं दिस्वा, महाकारुणिको मुनि ॥
१३०. तं हन्त्वा सत्तविनयं, पवत्तिं सासनस्स च ।
कातुं इमस्मिं दीपस्मिं, करुणाबलचोदितो ॥
१३१. वीसतिया सहस्सेहि, तादीहि परिवारितो ।
नभसा'गम्म अट्ठासि, सुभकूटमि पव्वते ॥
१३२. तत्रठितो अधिट्ठासि, नरिस्सर मुनिस्सरो ।
“सव्वे मं अज्ज पस्सन्तु, मण्डदीपमि मानुसा ॥
१३३. आगन्तुकामा सव्वेव, मानुसा मम सन्तिकं ।
आगच्छन्तु अकिच्छेन, खिप्पज्चा'ति महामुनि ॥

१३४.ओभासन्तं मुनिन्दं तं, ओभासन्तञ्च पब्बकं ।
राजा च नागरा चेव, दिस्वा खिप्पं उपागमुं ॥

१३५.अत्तनो अत्तनो पत्त-विजयाय जना बहू ।
देवता बलिदानत्थं, तं पब्बतमुपागता ॥

१३६.देवता इति मज्झिंसु, ससङ्खं लोकनायकं ।
राजा च सो कुमारो च, युद्धमुज्झिंसु विम्हिता ॥

१३७.राजा सो मुनिराजं तं, अतिहट्ठो'भिवादिय ।
निमन्तयित्वा भत्तेन, आनेत्वा पुरसन्तिकं ॥

१३८.ससङ्खस्स मुनिन्दस्स, निसज्जारहमुत्तमं ।
रमणीयमिदं ठान-मसम्बाधन्ति चिन्तिय ॥

१३९.कारिते मण्डपे रम्मे, पल्लङ्केसु वरेसु तं ।
निसीदापेसि सम्बुद्धं, ससङ्खं इध भूपति ॥

१४०.निसिन्नम्पिध पस्सन्ता, ससङ्खं लोकनायकं ।
दीपे मनुस्सा आनेसुं, पण्णाकारे समन्ततो ॥

१४१.अत्तनो खज्जभोज्जेहि, तेहि तेहा'भतेहि च ।
ससन्तप्पेसि ससङ्खं तं, राजा सो लोकनायकं ॥

१४२.इधे'व पच्छाभत्तं तं, निसिन्नस्स जिनस्स सो ।
महासागरमुय्यानं, राजा'दा दक्खिणं वरं ॥

१४३.अकालपुप्फलङ्कारे, महासागरकानने ।
पटिग्गहिते बुद्धेन, अकम्पित्थ महामही ॥

१४४.एत्थेव सो निसीदित्वा, धम्मं देसेसि नायको ।
तदा वीसं सहस्सानि, सोतापत्तिफलं नरा ॥

१४५.दिवा विहारं कत्वान, महासागरकानने ।
सायन्हे सुगतो गन्त्वा, पुब्बबोधिद्वितं महिं ॥

१४६.निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुद्धितो ततो ।
इति चिन्तेसि सम्बुद्धो, हितत्थं दीपवासिनं ॥

१४७. आदाय दक्खिणं साखं, मम निग्रोधबोधितो ।
सुधम्मा भिक्खुनी एतु, इदानि सहभिक्खुनी ॥
१४८. तस्स तं चित्तमज्जाय, सा थेरी तदनन्तरं ।
गहेत्वा तत्थ राजानं, उपसङ्कम्म तं तरुं ॥
१४९. स्लेखं दक्खिणसाखाय, दापेत्वान महिद्धिका ।
मनोसिलाय छिन्नं तं, ठितं हेमकटायके ॥
१५०. इद्धिया बोधिमादाय, सपञ्चसतभिक्खुनी ।
इधानेत्वा महाराज, देवतापरिवारिता ॥
१५१. ससुवण्णकटाहं तं, सम्बुद्धेन पसारिते ।
ठपेसि दक्खिणे हत्थे, तं गहेत्वा तथागतो ॥
१५२. पतिट्ठापेतुं रज्जो'दा, जयन्तस्स सतं तहिं ।
महासागरमुय्याने, पतिट्ठापेसि भूपति ॥
१५३. ततो गन्त्वा सम्बुद्धो, नागमाळकउत्तरे ।
धनस्स धम्मं देसेसि, निसिन्नो'सोकमाळके ॥
१५४. तं धम्मदेसनं सुत्वा, धम्माभिसमयो तहिं ।
अहु पाणसहस्सानं, चतुन्नं मनुजाधिप ॥
१५५. मुब्बुद्धनिसितं तं, ठानं गन्त्वा पुनत्तरं ।
निसिन्नो तत्थ अप्पेत्वा, समाधिं वुड्ढितो ततो ॥
१५६. धम्मं देसेसि सम्बुद्धो, परिसाय तहिं पन ।
दसपाणसहस्सानि, पत्तमग्गफलान'हुं ॥
१५७. जलसाटिकधातुं सो, मनस्सेहि नमस्सितुं ।
दत्त्वा सपरिवारं तं । ठपेत्वा इध भिक्खुनी ॥
१५८. सह भिक्खुसहस्सेन, सब्बनन्दिज्ज सावकं ।
ठपेत्वा नदीतो ओरं, सो सुदस्सनमाळतो ॥
१५९. सोमनस्से माळकस्मिं, जनं समनुसासिय ।
सङ्गेन नभमुगन्त्वा, जम्बुदीपं जिनो अगा ॥

- १६०.अहु इमस्मिं कप्पस्मिं, चतुत्थं गोतमो जिनो ।
सब्बधम्मविदू सत्था, सब्बलोकानुकम्पको ॥
- १६१.पठमं सो इधागन्त्वा, यक्खनिद्धमनं अका ।
दुतियं पुनरागम्म, नागानं दमनं अका ॥
- १६२.कल्याणियं मणिअक्खि नागेना'भिनिमन्तितो ।
ततियं पुनरागम्म, ससङ्खो तत्थ भुज्जिय ॥
- १६३.पुब्बबोधिठितठानं, थूपठानमिदम्पि च ।
परिभोगधातुठानञ्च, निसज्जायो'पभुज्जिय ॥
- १६४.पुब्बबुद्धिठितट्ठाना, ओरं गन्त्वा महामुनि ।
लंकादीपे लोकदीपो, मनुस्साभावतो तदा ॥
- १६५.दीपट्ठं देवसङ्खञ्च, नागे समनुसासिय ।
ससङ्खो नभमुग्गन्त्वा, जम्बुदीपं जिनो अगा ॥
- १६६.एवं ठानमिदं राज, चतुबुद्धिनिसेवितं ।
तस्मिं ठाने महाराज, थूपो हेस्सति'नागते ॥
- १६७.बुद्धसारीरधातूनं, दोणधातुनिधानवा ।
वीसंहत्थसतं उच्चो, हेममाली'ति विस्सुतो ॥
- १६८.अहमेव कारेस्सामि, इच्छाह पुथविस्सरो ।
इध अज्जानि किच्चानि, बहूनि तव भूमिप ॥
- १६९.तानि कारेहि नत्ताते, कारेस्सति इमं पन ।
महानागस्स ते भातु, उपराजस्स अत्रजो ॥
- १७०.सो यट्ठालयतिस्सोति, राजा हेस्सत'नागते ।
राजा गोट्टाभयो नाम, तस्स पुत्तो भविस्सति ॥
- १७१.तस्स पुत्तो काकवण्ण-तिस्सो नाम भविस्सति ।
तस्स रज्जो सुतो राज, महाराजा भविस्सति ॥
- १७२.दुट्ठगामणिसद्देन, पाकटो'भयनामको ।
कारेस्सती'ध थूपं सो, महा तेजिद्धिविक्कमो ॥

- १७३.इच्चाह थेरो थेरस्स, वचने नेत्थ भूपति ।
उस्सापेसि सिलाथम्भं, तं पवत्तिं लिखापिय ॥
- १७४.रम्मं महामेघवनं, तिस्सारामं महामही ।
महामहिन्दथेरो सो, पटिग्गय्ह महिद्धिको ॥
- १७५.अकम्पो कम्पयित्वान, महिं ठानेसु अट्टसु ।
पिण्डाय पविसित्वान, नगरं सागरूपमं ॥
- १७६.रज्जो घरे भत्तकिच्चं, कत्वा निक्खम्म मन्दिरं ।
निसज्ज नन्दनवने, अग्गिक्खन्धोपमं तहिं ॥
- १७७.सुत्तं जनस्स देसेत्वा, सहस्सं मानुसे तहिं ।
पापयित्वा मग्गफलं, महामेघवने वसि ॥
- १७८.ततिये दिवसे थेरो, राजगेहमिहि भुज्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने, देसियासिविसोपमं ॥
- १७९.पापयित्वाभिसमयं, सहस्सपुरिसे ततो ।
तिस्सारामं अगा थेरो, राजा च सुतदेसनो ॥
- १८०.थेरं उपनिसीदित्वा, सो पुच्छि जिनसासनं ।
पतिट्ठितन्नु भन्तेति, न ताव मनुजाधिप ॥
- १८१.उपोसथादिकम्मत्थं, जिनाणाय जनाधिप ।
सीमाय इध बद्धाय, पतिट्ठिस्सति सासनं ॥
- १८२.इच्चब्रवि महाथेरो, तं राजा इदमब्रवि ।
सम्बुद्धाणाय अन्तोहं, वस्सिस्सामि जुतिन्धर ॥
- १८३.तस्मा कत्वा पुरं अन्तो-सीमं बन्धथ सज्जुकं ।
इच्चाब्रवि महाराजा, थेरो तं इधमब्रवि ॥
- १८४.एवं सति तुवयेव, पजान पुथविस्सर ।
सीमाय गमनट्ठानं, बन्धिस्साम मयं हितं ॥
- १८५.‘‘साधू’’ति वत्वा भूमिन्दो, देविन्दो विय नन्दना ।
महामेघवनारम्मा, पाविसि मन्दिरं सकं ॥

- १८६.चतुर्थे दिवसे थेरो, रज्जो गेहम्हि भुञ्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने, देसेसं नमनगियं ॥
- १८७.पायेत्वा मतपानं सो, सहस्सपुरिसे तहिं ।
महामेघवनारामं, महाथेरो उपागमि ॥
- १८८.पातो भेरिं चरापेत्वा, मण्डयित्वा पुरं वरं ।
विहारगामिमग्गञ्च, विहारञ्च समन्ततो ॥
- १८९.रथेसभो रथट्ठो सो, सब्बालङ्कारभूसितो ।
सहामच्चो सहोरोधो, सयोग्गबलवाहनो ॥
- १९०.महता परिवारेन, सकाराममुपागमि ।
तत्थ थेरे उपगन्त्वा, वन्दित्वा वन्दनारहे ॥
- १९१.सह थेरेहि गन्त्वान, नदियो परितित्थकं ।
ततो कसन्तो अगमि, हेमनङ्गलमादिय ॥
- १९२.महापदुमो कुञ्जरो च, उभो नागा सुमङ्गला ।
सुवण्णनङ्गले युत्ता, पठमे कुन्तमाळके ॥
- १९३.चतुरङ्गमहा सेनो, सह थेरेहि खत्तियो ।
गहेत्वा नङ्गलं सीतं, दस्सयित्वा अरिन्दमो ॥
- १९४.समलङ्कितं पुण्णघटं, नानारागं धजं सुभं ।
पातिं चन्दनचुण्णञ्च, सोण्णरजत दण्डकं ॥
- १९५.आदासं पुप्फभरितं, समुगं कुसुमघियं ।
तोरणकदलीछत्तादिं, गहितित्थि परिवारितो ॥
- १९६.नानातुरिय सङ्कुट्ठो, बलोघ परिवारितो ।
थुतिमङ्गलगीतेहि, पूरयन्तो चतुदिसं ॥
- १९७.साधुकार निनादेति, चेलुक्खेपसतेहि च ।
महता छणपुजाय, कसन्तो भूमिपो अगा ॥
- १९८.विहारञ्च पुरञ्चेव, कुरुमानो पदक्खिणं ।
सीमाय गमनठानं, नदिं पत्वा समापयि ॥

१९९. केनकेन निमित्तेन, सीमा एत्थ गताति चे ।
एवं सीमागतठानं, इच्छमाना निबोधथ ॥
२००. नज्जापासाणतित्थम्हि, पासाणे कुडुवाटकं ।
ततो कुम्बलवाटं तं, महानिपं ततो अगा ॥
२०१. ततो कुकुधपाळिङ्गो, महाअङ्गणगो ततो ।
ततो खुज्जमधुलज्ज, मरुत्तपोक्खरणिंततो ॥
२०२. विजयाराम उय्याने, उत्तरद्वारकोट्ट गो ।
गजकुम्भक पासाणं, थुसवट्टिक मज्झगो ॥
२०३. अभये बलाकपासाणं, महासुसान मज्झगो ।
दीघपासाणकं गन्त्वा, कम्मारदेव गामतो ॥
२०४. निग्रोध मङ्गणं गन्त्वा, हियगल्लसमीपके ।
दियावसब्राह्मणस्स, देवोकं पुब्बदक्खिणं ॥
२०५. ततो तेलुमपालिङ्गो,
ततो तालचतुक्कगो ।
अस्समण्डलवामेन,
द्वे कदम्बा अजायिसुं ॥
२०६. ततो मरुम्बतित्तङ्गो, ततो उद्धं निदिं अगा ।
पठम चेतिथ पाचिने, द्वे कदम्बा अजायिसुं ॥
२०७. सेनिन्दगुत्तरज्जम्हि, दमिळा दकसुद्धिका ।
नदिं दूरन्ति बन्धित्वा, नगरासन्नमकंसु तं ॥
२०८. जीव मानकदम्बज्ज, अन्तोसीमगतं अहु ।
मतक दम्बतीरेन, सीमाउद्धकदम्बगा ॥
२०९. सीहसिना नतित्थेन, उगगन्त्वा तीरतो वजं ।
पासाणतित्थं गन्त्वान, निमित्तं घट्टिय इसि ॥
२१०. निमित्तेतु पने तस्मिं, घट्टिते देवमानुसा ।
साधुकारं पवत्तेसुं, सासनं सुप्पतिट्ठितं ॥

२११. रज्जो दिन्नाय सीताय, निमित्ते परिकित्तयि ।
द्वत्तिसमाळकत्थञ्च, थूपारामत्थमेव च ॥

२१२. निमित्ते कित्तयित्वान, महाथेरो महामति ।
सीमन्तरनिमित्ते च, कित्तयित्वा यथाविधिं ॥

२१३. अबन्धी सब्बा सीमायो, तस्मिंयेव दिनेवसी ।
महामही अकम्पित्थ, सीमाबन्धे समापिते ॥

२१४. षञ्चमे दिवसे थेरो, रज्जो गेहम्हि भुज्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने, सुत्तन्तं खज्जनीयकं ॥

२१५. महाजनस्स देसेत्वा, सहस्सं मानुसे तहिं ।
पायेत्वा अमतं पानं, महामेघवने वसी ॥

२१६. छट्ठेपि दिवसे थेरो, रज्जोगेहम्हि भुज्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने, सुत्त गोमय पिण्डिकं ॥

२१७. देसयित्वा देसनञ्जू, महस्संयेव मानुसे ।
पापयित्वा भिसमयं, महा मेघवने वसी ॥

२१८. सत्तमेपि दिने थेरो, राजगेहम्हि भुज्जिय ।
निसज्ज नन्दनवने, धम्मचक्कप्पवत्तनं ॥

२१९. सुत्तन्तं देसयित्वान, सहस्संयेव मानुसे ।
पापयित्वा भिसमयं, महा मेघवने वसि ॥

२२०. एवञ्चि अट्ठ नवम-सहस्सानि जुतिन्धरो ।
कारयित्वा भिसमयं, दिवसेहेव सत्तति ॥

२२१. तं महानन्दनवनं, वुच्चते तेन तादिना ।
सासनजोतितट्ठान-मीति जोतिवनं इति ॥

२२२. तिस्सरामम्हि कारेसि,
राजा थेरस्स आदितो ।
पासादं सीघमुक्काय,
सुक्खा पेट्वान मत्तिका ॥

२२३.पासादो काळकाभासो,
आसि सो तेन तं तहिं ।
काळपासाद परिवेण-मीति सङ्खमुपागतं ॥

२२४.ततो महाबोधिघरं, लोहपासाद मेव च ।
सलाकगगज्य कारेसि, भत्तसालज्य साधुकं ॥

२२५.ब्रह्मनि परिवेणानि, साधु पोक्खरणीपि च ।
रत्तिठान दिवाठान-पभुतीनि च कारयि ॥

२२६.तस्स नहानपापस्स, न्हानपोक्खरणीतटे ।
सुनहातपरिवेणन्ति, परिवेणं पवुच्चति ॥

२२७.तस्स चङ्कमितठाने, दीप दीपस्स साधुनो ।
वुच्चते परिवेणं तं, दीघचङ्कमनं इति ॥

२२८.अगगफलसमापत्तिं, समापज्ज यहिं तुसो ।
फलगग परिवेणन्ति, एतं तेन पवुच्चति ॥

२२९.अपस्सिय अपस्सेनं, थेरो तत्थ निसीदिसो ।
थेरा पस्सय परिवेणं, एतं तेन पवुच्चति ॥

२३०.बहू मरुगणा यत्थ, उपासिंसु उपच्चतं ।
तेनेव तं मरुगण-परिवेणन्ति वुच्चति ॥

२३१.सेनापतितस्स रज्जो, थेरस्स दीघसन्दको ।
कारेसि चूळपासादं, महाथम्भेहि अट्टहि ॥

२३२.दीघसन्द सेनापति-परिवेणन्ति तं तहिं ।
वुच्चते परिवेणं तं, पमुखं पमुखाकरं ॥

२३३.देवानंपियवचनो पगुळनामो,
लंकायं पठममिमं महाविहारं ।
राजा सो सुमतिमहामहिन्दथेरं,
आगम्मा मलमतिमेत्थकारयित्थाति ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

महाविहारपटिग्गहको नाम

पन्नरसमो परिच्छेदो ।

सोळसम परिच्छेद

चेतियपब्बतविहार पटिग्गहको

१. पुरे चरित्वा पिण्डाय, करित्वा जनसङ्गहं ।
राजगेहमिं भुञ्जन्तो, कारेन्तो राजसङ्गहं ॥
२. छब्बसदिवसे थेरो, महामेघवने वसी ।
आसळहसुक्कपक्खस्स, तेरसे दिवसे पन ॥
३. राजगेहमिं भुञ्जित्वा, महारज्जो महामति ।
महाप्पमादसुत्तन्तं, देसयित्वा ततो च सो ॥
४. विहारकरणं इच्छं, तत्थ चेतियपब्बते ।
निक्खम्म पुरिमद्वारा, अगा चेतियपब्बतं ॥
५. थेरं तत्थ गतं सुत्वा, रथं आरुह भूपति ।
देवियो द्वे च आदाय, थेरस्सानुपदं अका ॥
६. थेरा नागचतुक्कमिं, नहात्वा रहदे तहिं ।
पब्बतारोहणत्थाय, अट्ठंसु पटिपाटिया ॥
७. राजा रथा तदो'रुह, सब्बे थेरे'भिवादयि ।
उण्हे किलन्ते किंराज, आगतोसी'ति अहुते ॥
८. तुम्हाकं गमनासङ्की, आगतोम्ही'ति भासिते ।
इधेव वस्सं वसितुं, आगतम्हा'ति भासिय ॥
९. तस्सूपनायिकं थेरो, खन्धकं खन्धकोविदो ।
कथेसि रज्जो तं सुत्वा, भागिनेय्यो च राजिनो ॥
१०. महारिट्ठो महामच्चो, पञ्चपज्जासभातुहि ।
सद्धिं जेठ्ठकनिट्ठेहि, राजानमभितो ठितो ॥

११. याचित्वा तदहुं चेव, पब्बजुं थेरसन्तिके ।
पत्तारहत्तं सब्बेपि, ते खुरग्गे महामती ॥
१२. कन्तकचेतियठाने, परितो तदहेव सो ।
कम्मानि आरभापेत्वा, लेणानि अट्ठसट्ठियो ॥
१३. अगमासि पुरं राजा, थेरा तत्थेव ते वसुं ।
काले पिण्डाय नगरं, पविसन्तां नुकम्पका ॥
१४. निट्ठिते लेणकम्महि, आसळ्हपुण्णमासियं ।
गन्त्वा अदासि थेरानं, राजा विहारदक्खिणं ॥
१५. द्वत्तिसमाळकानञ्च, विहारस्स च तस्स खो ।
सीमं सीमातिगो थेरो, बन्धित्वा तदहेव सो ॥
१६. तेसं पब्बज्जापेक्खानं, अकासि उपसम्पदं ।
सब्बेसं सब्बपठमं, बद्धे तुम्बरुमाळके ॥
१७. एते द्वासट्ठि अरहन्तो, सब्बे चेतियपब्बते ।
तत्थ वस्सं उपगन्त्वा, अकंसु राजसङ्गहं ॥
१८. देवमनुस्सगणगणितं तं,
तञ्च गणं गुणवित्थतकित्तिं ।
यानमुपच्च च मानयमाना,
पुज्जचयं विपुलं अकरिंसूति ॥

सुजनपसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

चेतियपब्बतविहारपटिग्गहको नाम

सोळसमो परिच्छेदो ।

सत्तरसम परिच्छेद

धातुआगमनो

१. वुत्थवस्सो पवारेत्वा, कत्तिकपुण्णमासियं ।
अवोचेदं महाराजं, महाथेरो महामति ॥

२. चिरदिद्वो हि सम्बुद्धो, सत्था नो मनुजाधिप ।
अनाथवासं अवसिम्ह, नत्थि नो पूजियं इध ॥
३. “भासित्थ ननु भन्तेमे, सम्बुद्धो निब्बुतो” इति ।
आह धातूसु दिद्वेसु, दिद्वो होति जिनो” इति ॥
४. विदितो वो अधिप्पायो, थूपस्स कारणे मया ।
कारेस्सामि अहं थूपं, तुम्हे जानाथ धातुयो ॥
५. मन्तेहि सुमनेनाति, थेरो राजानमब्रवि ।
राजाह सामणेरं तं, कुतो लच्छाम धातुयो ॥
६. विभूसयित्वा नगरं, मग्गञ्च मनुजाधिप ।
उपोसथी सपरिसो, हत्थिं आरुक्क मङ्गलं ॥
७. सेतच्छत्तं धारयन्तो, तालावचरसंहितो ।
महानागवनुय्यानं, सायन्हसमये वज ॥
८. धातुभेदञ्जुनो राज, धातुयो तत्थ लच्छसि ।
इच्छाह सामणरो सो, सुमनो तं सुमानसं ॥
९. थेरोथ राजकुलतो, गन्त्वा चेतियपब्बतं ।
आमन्तिय सामणेरं, सुमनं सुमनो गतिं ॥
१०. एहि त्वं भद्र सुमन, गन्त्वा पुप्फपुरं वरं ।
अय्यकं ते महाराजं, एवं नो वचनं वद ॥
११. सहायो ते महाराज, महाराजा मरुप्पियो ।
पसन्नो बुद्धसमये, थूपं कारेतुमिच्छति ॥
१२. मुनिनो धातुयो देहि, पत्तं भुत्तञ्च सत्थुना ।
सरीरधातुयो सन्ति, बहवो हि तवन्तिके ॥
१३. पत्तपूरा गहेत्वा ता, गन्त्वा देवपुरं वरं ।
सक्कं देवानमिन्दं तं, एवं नो वचनं वद ॥
१४. तिलोकदक्खिण्येयस्स, दाठाधातु च दक्खिणा ।
तवन्तिकम्हि देविन्द, दक्खिणक्खकधातु च ॥

१५. दाठं त्वमेव पूजेहि, अक्खकं देहि सत्थुनो ।
लंकादीपस्स किच्चेसु, मापमज्ज सुराधिप ॥
१६. “एवं भन्ते”ति वत्वा सो, सामणेरो महिद्धिको ।
तद्धुणंयेव अगमा, धम्मासोकस्स सन्तिकं ॥
१७. सालमूलम्हि ठपितं, महाबोधिं तहिं सुतं ।
कत्तिकच्छणपूजाहि, पूजियं तज्ज अद्दस ॥
१८. थेरस्स वचनं वत्वा, राजतो लद्धधातुयो ।
पत्तपूरं गहेत्वान, हिमवन्तमुपागमि ॥
१९. हिमवन्ते ठपेत्वान, सधातुं पत्तमुत्तमं ।
देविन्दसन्तिकं गन्त्वा, थेरस्स वचनं भणि ॥
२०. चूळामणि चेतियम्हा, गहेत्वा दक्खिणक्खकं ।
सामणेरस्स पादासि, सक्को देवानमिस्सरो ॥
२१. तं धातुं धातुपत्तज्ज, आदाय सुमनो ततो ।
आगम्म चेतियगिरिं, थेरस्स दासि तं यति ॥
२२. महानागवनुय्यानं, वुत्तेना विधिना गमा ।
सायन्हासमये राजा, राजसेना पुरक्खतो ॥
२३. ठपेसि धातुयो सब्बा, थेरो तत्थेव पब्बते ।
मिस्सकं पब्बतं तस्मा, आहु चेतिय पब्बतं ॥
२४. ठपेत्वा धातुपत्तं तं, थेरो चेतियपब्बते ।
गहेत्वा अक्खकं धातुं, सङ्केतं सगणो गमा ॥
२५. सचायं मुनिनो धातु, छत्तं नमतु मे सयं ।
जण्णुकेहि करीधातु, धातुचङ्कोटको अयं ॥
२६. सिरस्मिं मे पतिट्ठातु, आगम्म सह धातुको ।
इति राजा विचिन्तेसि, चिन्तितं तं तथा अहु ॥
२७. अमतेना भिसित्तोव, अहु हट्ठोति भूपति ।
सीसतो तं गहेत्वान, हत्थिक्खन्धे ठपेसितं ॥

२८. हट्टो हत्ती कुञ्चनादं, अका कम्पित्थ मेदिनी ।
ततो नागो निवत्तित्वा, सथेर बलवाहनो ॥
२९. पुरत्थिमेन द्वारेन, पविसित्वा पुरं सुभं ।
दक्खिणेन च द्वारेन, निक्खमित्वा ततो पुन ॥
३०. थूपारामे चेत्तियस्स, ठानतो पच्छतो कतं ।
पमोजवत्थुं गन्त्वान, बोधिठाने निवत्तिय ॥
३१. पुरत्थावदनो अठा, थूपठानं तदा हितं ।
कदम्बपुप्फआदारि-वल्लीहि चित्तकं अहु ॥
३२. मनुस्सदेवो देवेहि, तं ठानं रक्खितं सुचिं ।
सोधापेत्वा भूसयित्वा, तद्ध्वणंयेव साधुकं ॥
३३. धातुं ओरोपनत्थाय, आरभी हत्थिक्खन्धतो ।
नागो न इच्छितं राजा, थेरं पुच्छित्थ तं मनं ॥
३४. अत्तनो खन्धसमके, ठाने ठपनमिच्छति ।
धातुओरोपनं तेन, न इट्ठमीति सो ब्रवि ॥
३५. आणापेत्वा खणंयेव,
सुक्खातो भयवापितो ।
सुक्खकदम खण्डेहि,
चिता पेट्वान तं समं ॥
३६. अलङ्कारित्वान बहुधा, राजा तं ठानमुत्तमं ।
ओरोपेत्वा हत्थिक्खन्धा, धातुं तत्थ ठपेसितं ॥
३७. धातारक्खं संविधाय, ठपेत्वा तत्थ हत्थिनं ।
धातुथूपस्स करणे, राजा तुरितमानसो ॥
३८. बहू मनुस्से योजेत्वा, इत्थिकाकरणे लहुं ।
धातुकिच्चं विचिन्तेन्तो, सामच्चो पाविसी पुरं ॥
३९. महामहिन्दत्थेरो तु, महा मेघवनं सुभं ।
सगणो अभिगन्त्वान, तत्थ वासमकप्पयि ॥

४०. रत्तिं नागो'नुपरियाति, तं ठानं सो सधातु कं ।
बोधिठानमिहा सालाय, दिवाठाति सधातुको ॥
४१. वत्थुस्स तस्सो'परितो, थूपं थेरमतानु गो ।
जङ्घामत्तं चितापेत्वा, कतिपाहेन भूपति ॥
४२. तत्थ धातुपतिट्ठानं, घोसापेत्वा उपागमि ।
ततो ततो समन्तो च, समागमि महाजनो ॥
४३. तस्मिं समागमे धातु, हत्थिक्खन्धा नगागता ।
सत्ततालप्पमाणमिहा, दिस्सन्ति नभसिट्ठिता ॥
४४. विम्हापयन्ति जनतं, यमकं पाटिहारियं ।
कण्णम्बमूले बुद्धो'व, अकरि लोमहंसनं ॥
४५. ततो निक्खन्तजालाहि, जलधाराहि चा'सकिं ।
अयं ओभासिता'सित्ता, सब्बालंकामही महु ॥
४६. परिनिब्बानमञ्चमिहा, निपन्नेन जिनेन हि ।
कतं महाअधिट्ठान-पञ्चकं पञ्चचक्खुना ॥
४७. गय्हमाना महाबोधि साखासोकेन दक्खिणा ।
छिज्जित्वान सयंयेव, पतिट्ठातु कटाहके ॥
४८. पतिट्ठित्वा सा साखा, छब्बण्णरस्मियो सुभा ।
रञ्जयन्ती दिसा सब्बा, फलपत्तेहि मुच्चतु ॥
४९. ससुवण्णकटाहा सा, उगगन्त्वान मनोरमा ।
अदिस्समाना सत्ताहं, हिमगब्भमिहा तिट्ठतु ॥
५०. थूपारामे पतिट्ठन्तं, मम दक्खिणअक्खकं ।
करोतु नभमुगगन्त्वा, यमयं पाटिहारियं ॥
५१. लङ्का लङ्कारभूतमिहा, हेममालिकचेतिये ।
पतिट्ठहन्तियो धातु, दोणमत्ता पमाणतो ॥
५२. बुद्धवेसधरा हुत्वा, उगगन्त्वा नभसिट्ठिता ।
पतिट्ठं तु करित्वान, यमकं पाटिहारियं ॥

५३. अधिष्ठानानि पञ्चे'व, अधिष्ठसि तथागतो ।
अकासि तस्मा सा धातु, तदा तं पाटिहारियं ॥
५४. आकासा ओतरित्वा सा, अष्टाभूपस्स मुद्धनि ।
अतीवहद्धो तं राजा, पतिट्ठापेसि चेति ये ॥
५५. पतिट्ठिताय तस्सा च, धातुया चेति ये तदा ।
अहु महाभूमिचालो, अब्भुतो लोमहंसनो ॥
५६. एवं अचिन्तिया बुद्धा, बुद्धधम्मा अचिन्तिया ।
अचिन्तिये पसन्नानं, विपाको होति अचिन्तियो ॥
५७. तं पाटिहारियं दिस्वा, पसीदिसु जने जना ।
मत्ताभयो राजपुत्तो, कनिद्धो राजिनो पन ॥
५८. मुनिस्सरे पसीदित्वा, याचित्वान नरिस्सरं ।
पुरिसानं सहस्सेन, सह पब्बजिसासने ॥
५९. चेतारिगामतो चापि, द्वारमण्डलतोपि च ।
विहीरबीजतो चापि, तथा गल्लकपिट्ठितो ॥
६०. तथो'पतिस्सगामा च, पञ्च पञ्च सतानि च ।
पब्बजुं दारका हट्ठा, जातसद्धा तथागते ॥
६१. एवं पुरा बाहिरा च, सब्बे पब्बजिता तदा ।
तिंस भिक्खुसहस्सानि, अहेसुं जिनसासने ॥
६२. थूपारामे थूपवरं, निट्ठापेत्वा महीपति ।
रतनादीहि'नेकेहि, सदा पूजमकारयि ॥
६३. राजोरोधा खत्तिया च, अमच्चा नागरा तथा ।
सब्बे जनपदा चेव, पुजा'कंसु विसुं विसुं ॥
६४. थूपपुब्बङ्गमं राजा, विहारं तत्थ कारयि ।
थूपारामोति तेने'स, विहारो विस्सुतो अहु ॥
६५. सकधातुसरीरकेन चे'वं,
परिनिब्बानगतोपि लोकनाथो ।

जनकायहितं सुखञ्च सम्मा,
बहुधा'कासि ठिते जिने कथावकाति ॥

सुजनप्पसादसंवैगतथाय कते महावंसे

धातुअगमनो नाम

सत्तरसमो परिच्छेदो ।

अट्टारसम परिच्छेद

महाबोधिगगहणो

१. महाबोधिञ्च थेरिञ्च, आणापेतुं महीपति ।
थेरेन वुत्तवचनं, सरमानो सके घरे ॥
२. अन्तोवस्से'क दिवसं, निसिन्नो थेरसन्तिके ।
सहा'मच्चेहि मन्तेत्वा, भागिनेय्यं सयं सकं ॥
३. अरिड्डनामका'मच्चं, तस्मिं कम्मे नियोजितुं ।
मन्त्वा आमन्तयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥
४. ता सक्खिस्ससि..., धम्मासोकस्स सन्तिका ।
महाबोधिं सङ्गमित्तं, थेरिं आनयितुं इध ॥
५. सक्खिस्सामि अहं देव, आनेतुं तं दुवे ततो ।
इधा'गतो पब्बजितुं, सचे लच्छामि मानद ॥
६. एवं होतूति वत्त्वान, राजा तं तत्थ पेसयि ।
सो थेरस्स च रज्जो च, सासनं गय्ह वन्दिय ॥
७. अस्सयुजसुक्कपक्खे, निक्खन्तो दुतिये'हनि ।
सानुयुत्तो जम्बुकोले, नावमारुह पट्टने ॥
८. महोदमिं करित्वान, थेराधिट्ठानयोगतो ।
निक्खन्तदिवसेयेव, रम्मं पुप्फपुरं अगा ॥
९. तदा तु अनुलादेवी, पञ्चकज्जासतेहि च ।

अन्तेपुरिकइत्थीनं, सद्धिं पञ्चसतेहि च ॥

१०. दससीलं समादाय, कासाय वसना सुचि ।
पब्बज्जापेक्खि निसेखा, पेक्खन्ति थेरियांगमं ॥
११. नगरस्सेकदेसम्हि, रम्मे भिक्खुनुपस्सये ।
कारापिते नरिन्देन, वासं कप्पेसि सुब्बता ॥
१२. उपासिकाहि ताहेस, वुत्तो भिक्खुनुपस्सयो ।
उपासिका विहारोति, तेन लंकाय विस्सुतो ॥
१३. भागिनेय्यो महारिट्ठो, धम्मासोकस्स राजिनो ।
अप्पेत्वा राजसन्देसं, थेरसन्देसंमब्रवि ॥
१४. भातुजया सहायस्स, रज्जो ते राजकुज्जर ।
आकङ्खमाना पब्बज्जं, निच्चं वसति सज्जता ॥
१५. सङ्गमित्तं भिक्खुनिं तं, पब्बाजेतुं विसज्जय ।
ताय सद्धिं महाबोधि-दक्खिणसाखमेव च ॥
१६. थेरिया च तमेवत्थं, अब्रवि थेरभासितं ।
गन्त्वा पितुसमीपं सा, थेरी थेरमतं ब्रवी ॥
१७. आह राजा तुवं अम्म, अपस्सन्तो कथं अहं ।
सोकं विनोदयिस्सामि, पुत्तनत्तवियोगजं ॥
१८. आह सा मे महाराज, भातुनो वचनं गरु ।
पब्बाजनीया च बहू, गन्तब्बं तत्थ तेन मे ॥
१९. “सत्थघातमनारहा, महाबोधिमहीरुहा ।
कथन्नु साखं गणिस्सं”, इति राजा विचिन्तयी ॥
२०. अमच्चस्स महादेव-नामकस्स मतेन सो ।
भिक्खुसङ्गं निमन्तेत्वा, भोजेत्वा पुच्छि भूपतिं ॥
२१. भन्ते लंकं महाबोधि, पेसेतब्बा नु खो इति ।
थेरो मोग्गलिपुत्तो सो, पेसेतब्बाति भासिय ॥

२२. कतं महाअधिष्ठान-पञ्चकं पञ्चचक्षुना ।
आभासि रज्जो तं सुत्वा, तुस्सित्वा धरणीपति ॥
२३. सत्तयोजनिकं मग्गं, सो महाबोधिगामिनं ।
सोधापेत्वान सक्कच्चं, भूसापेति अनेकधा ॥
२४. सुवण्णं नीहरापेसि, कटाहकरणाय च ।
विस्सकम्मो च आगन्त्वा, सतुलाधाररूपवा ॥
२५. “कटाहं किं पमाणं नु, करोमी”ति अपुच्छितं ।
“अत्वा पमाणं त्वंयेव, करोहि” इति भासिय ॥
२६. सुवण्णा गहेत्वान, हत्थेन परिमज्जिय ।
कटाहं तद्धुणंयेव, निम्मिनित्वान पक्कमि ॥
२७. नवहत्थपरिक्खेपं, पञ्चहत्थं गभीरतो ।
तिहत्थविक्खम्भयुतं, अट्ठहुलघनं सुभं ॥
२८. युवस्स हत्थिनो सोण्ड-पमाणमुखवट्टिकं ।
गाहा पेत्वान तं राजा, बालसुरसमप्पकं ॥
२९. सत्तयोजनदीघाय, वित्थतायति योजनं ।
सेनाय चतुरङ्गिन्या, महाभिक्खुगणेन च ॥
३०. उपगम्म महाबोधिं, नानालङ्कारभूसितं ।
नानारतनचित्तं तं, विविधद्धजमालिनिं ॥
३१. नानाकुसुमसंकिण्णं, नानातुरियघोसितं ।
सेनाय परिवारेत्वा, परिक्खिपिय साणिया ॥
३२. महाथेरसहस्सेन, पमुखेन महागणे ।
रज्जं पत्ताभिसेकानं, सहस्सेनाधिकेन च ॥
३३. अत्तानं परिवारेत्वा, महाबोधिञ्च साधुकं ।
ओलोकेसि महाबोधिं, पग्गहेत्वान अज्जलिं ॥
३४. तस्सा दक्खिणसाखाय, चतुहत्थपमाणकं ।
ठानं खन्धञ्च वज्जेत्वा, साखा अन्तरधायिसुं ॥

३५. तं पाटिहारियं दिस्वा, पतीतो पुथवीपति ।
“पूजेम’हं महाबोधिं, रज्जेना’हि उदीरिय ॥
३६. अभिसिञ्चि महाबोधीं, महारज्जे महीपति ।
पुप्फादीहि महाबोधिं, पूजेत्त्वान पदक्खिणं ॥
३७. कत्वा अट्टसु ठानेसु, वन्दित्वान कतञ्जली ।
सुवण्णखचिते पीठे, नानारतनमण्डिते ॥
३८. स्वारोहे याव साउच्चे, तं सुवण्णकटाहकं ।
ठपापेत्त्वान आरुह, गहेतुं साखमुत्तमं ॥
३९. आदियित्वान सोवण्ण तुलिकाय मनोसिलं ।
लेखं दत्त्वान साखाय, सच्चक्रियमका इति ॥
४०. “लंकादीपं यदि इतो, गन्तब्बं उरुबोधिया ।
निब्बेमतिको बुद्धस्स, सासनमिह सचे अहं ॥
४१. सयंयेव महाबोधि-साखायं दक्खिणा सुभा ।
छिज्जित्वान पतिट्ठातु, इध हेमकटाहके ॥
४२. लेखठाने महाबोधि, छिज्जित्वा सयमेव सा ।
गन्धकदमपूरस्स, कटाहस्सो’परिट्ठिता ॥
४३. मूललेखाय उपरि, तियङ्गुलतियङ्गुले ।
ददं मनोसिला लेखा, परिक्खिपि नरिस्सरो ॥
४४. आदिया थूलमूलानि, खुद्दकानि’तराहि तु ।
निक्खमित्वा दस दस, जालीभूता निओतरुं ॥
४५. तं पाटिहारियं दिस्वा, राजा’तीव पमोदितो ।
तत्थेवा’कासि उक्कुट्ठिं, समन्ता परिसापि च ॥
४६. भिक्खुसङ्घो साधुकारं, तुट्ठचित्तो पमोदयि ।
चेलुक्खेपसहस्सानि, पवत्तिसु समन्ततो ॥
४७. एवं सतेन मूलानं, तत्थ सा गन्धकदमे ।
पतिट्ठासि महाबोधि, पसादेन्ती महाजनं ॥

४८. तस्सा खन्थो दसहत्थो, पञ्चसाखा मनोरमा ।
चतुहत्था चतुहत्था, दसड्ढफलमण्डिता ॥
४९. सहस्सन्तु पसाखानं, साखानं तासमासि च ।
एवं आसि महाबोधि, मनोहरसिरिधरा ॥
५०. कटाहम्हि महाबोधि-पतिट्ठितक्खणे मही ।
अकम्पि पाटिहीरानि, अहेसुं विविधानि च ॥
५१. सयं नादेहि तूरियानं, देवेसु मानुसेसु च ।
साधुकारनिनादेति, देवब्रह्मगणस्स च ॥
५२. मेघानं मिगपक्खिनं, यक्खादीनं रवेहि च ।
रवेहिचमहीकम्पे, एककोलाहलं अहु ॥
५३. बोधिया फलपत्तेहि, छब्बण्णरस्मियो सुभा ।
निक्खमित्वा चक्कवाळं, सकला सोभयिंसु च ॥
५४. सकटाहा महाबोधि, उगगन्त्वान ततो नभं ।
अट्ठासि हिमगब्भम्हि, सत्ताहानि अदस्सना ॥
५५. राजा ओरुय्ह पीठम्हा, तं सत्ताहं तहिं वसं ।
निच्चं महाबोधिपूजं, अकासि च अनेकधा ॥
५६. अतीते तम्हि सत्ताहे, सब्बे हिमवलावका ।
पविसिंसु महाबोधिं, सब्बाका रंसियोपि च ॥
५७. सुद्धेनकदिसिस्सिस्थ, साकटाहे पत्तिट्ठिता ।
महाजनस्स सब्बस्स, महाबोधि मनोरमा ॥
५८. पवत्तम्हि महाबोधि, विविधे पाटिहारिये ।
विम्हापयन्ति जनतं, पथवीतलमोरुहि ॥
५९. पाटिहिरेहि'नेकेहि, तेहि सो पीणितो पुन ।
महाराजा महाबोधिं, महारज्जेन पूजयि ॥
६०. महाबोधिं महारज्जे-नाभिसिञ्चिय पूजयं ।
नानापूजाहि सत्ताहं, पुन तत्थेव सो वसि ॥

६१. अस्सयुजसुक्कपक्खे, पन्नरसउपोसथे ।
अग्गहेसि महाबोधिं, द्विसत्ताहमच्चये ततो ॥
६२. अस्सयुजकाळपक्खे, चतुद्दसउपोसथे ।
रथे सुभे ठपेत्त्वान, महाबोधिं रथेसभो ॥
६३. पूजेन्तो तं दिनंयेव, उपनेत्वा सकं पुरं ।
अलङ्कारित्वा बहुधा, कारेत्वा मण्डपं सुभं ॥
६४. कत्तिकसुक्कपक्खस्स, दिने पाटिपदे तहिं ।
महाबोधिं महासाल-मूले पाचिनते सुभे ॥
६५. ठपापेत्त्वान कारेसि, पूजांनेका दिने दिने ।
गाहतो सत्तरसमे, विवसे तु नवङ्किरा ॥
६६. सकिं येवअजायिंसु, तस्सांनेकनराधिपो ।
तुट्ठचित्तो महाबोधिं, पुन रज्जेन पूजयि ॥
६७. महारज्जेभिं सिञ्चित्वा, महाबोधिं महिस्सरो ।
कारेसि च महाबोधि-पूजा नानप्पकारकं ॥
६८. इति कुसुमपुरे सरेसरंसा,
बहुविधचारुधजाकुलाविसाला ।
सुरुचिरपवरोरु बोधिपूजा,
मरुनरचित्तविकासिनी अहोसीति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

महाबोधिग्गहणो नाम

अट्टारसमो परिच्छेदो ।

एकूनवीसतिम परिच्छेद

बोधि आगमनो

१. महाबोधिरक्खणत्थं, अट्टारस रथे सभो ।
देवकुलानि दत्त्वान, अट्टामच्चा कुलानि च ॥

२. अट्ट ब्राह्मणकुलानि, अट्ट वस्सकुलानि च ।
गोपकानं तरच्छानं, कुलिङ्गानं कुलानि च ॥
३. तथेव पेसकारानं, कुम्भकारानमेव च ।
सब्बे सञ्चापि सेनीनं, नागयक्खानमेव च ॥
४. हेमसज्जुघटेचेव, दत्त्वा अट्टट्ट मानदो ।
आरोपेत्वा महाबोधिं, नावं गङ्गाय भूसितं ॥
५. सङ्घमित्त महाथेरी, सहे कदस भिक्खुनिं ।
तथेवा'रोपयित्वान, अरिट्टपमुखेपि च ॥
६. नगरा निक्खमित्वान, विज्जाटविमतिच्चसो ।
तामलित्थिं अनुप्पत्तो, सत्ताहेने'व भूपति ॥
७. अच्चुळा राहि पूजायि, देवानागानरापि च ।
महाबोधिं पूजयन्ता, सत्ताहेन'वुपागमुं ॥
८. महासमुद्धतीरम्हि, महाबोधिं महीपति ।
ठपापेत्त्वान पूजेसि, महारज्जेन सो पुन ॥
९. महाबोधिं महारज्जे, अभिसिञ्चीयकामदो ।
अग्गसिर सुक्कपक्खे, दिने पाटिपदे ततो ॥
१०. उच्चारेतुं महाबोधिं, तेहियेव'ट्ट अट्टहि ।
सालमूलम्हि दिन्नेहि, धातुग्गतकुलेहि सो ॥
११. उक्खिपित्वा महाबोधिं, गलमत्तं जलं तहिं ।
ओगाहेत्वा सनावाय, पतिट्ठापयि साधुकं ॥
१२. नावं आरोपयित्वा तं, महाथेरिं सथेरिकं ।
महारिट्ठं महामच्चं, इदं वचनमब्रवि ॥
१३. “अहं रज्जेन तिक्खत्तुं, महाबोधिमपूजयिं ।
एव मेवा'भि पूजेतु, राजा रज्जेन मे सखा” ॥
१४. इदं वत्त्वा महाराजा, तीरे पज्जलिको ठितो ।
गच्छमानं महाबोधिं, पस्सं अस्सूनिवत्तयि ॥

१५. महाबोधि वियोगेन,
धम्मा सोको ससोकवा ।
कन्तिवा परिदेवित्वा,
अगमासि सकं पुरं ॥
१६. महाबोधि समारुह्या, नावापक्खन्धी तोयधिं ।
समन्ता योजने विची, सन्निसीदि महण्णवे ॥
१७. पुप्फिसु पञ्चवण्णानि, पदुमानि समन्ततो ।
अन्तलिक्खे पवज्जिसु, अनेक तूरियानि च ॥
१८. देवताहि अनेकाहि, पूजा'नेका पवत्तिता ।
गहेतुञ्च महाबोधि, नागा'कासुं विकुब्बनं ॥
१९. सङ्घमिता महाथेरि, अभिज्जाबलपारगा ।
सुपण्णरूपा हुत्वान, ते तासेसि महोरगे ॥
२०. ते तासिता महार्थेरिं, याचित्वान महोरगा ।
नयित्वान महाबेमधिं, भुजङ्गभवनं ततो ॥
२१. सत्ताहं नागरज्जेन, पूजाहि विविधाहि च ।
पूजयित्वान आनेत्वा, नावायं ठपयिसु ते ॥
२२. तदहेव महाबोधि, जम्बुकोलमिधगमा ।
देवानं'पियतिस्सो तु, राजा लोकहिते रतो ॥
२३. सुमना सामणेरम्हा, पुब्बे सुततदागमो ।
मग्गसिरादिदिनघो, पभुति वचसादरो ॥
२४. उत्तरद्वारतो याव, जम्बुकोलं महापथं ।
विभूसयित्वा सकलं, महाबोधिगतासयो ॥
२५. समुद्दासनसालाय, ठाने ठत्वा महण्णवे ।
आगच्छन्तं महाबोधिं, महाथेरिद्विया'दस ॥
२६. तस्मिंठाने कता साला, पका सेतुं तमब्भुतं ।
समुद्दासनसालाति, नामेना'सि'ध पाकटा ॥

२७. महाथेरानुभावेन, सद्धिं थेरेहि तेहि च ।
तदहेवंगमा राजा, जम्बुकोलं स सेनको ॥
२८. महाबोधा गमेपीति-वेगेनुन्नो उदानयं ।
गलप्पमाणं सलिलं, विगाहेत्वा सुविग्गहो ॥
२९. महाबोधिं सोळसहि, कुलेहि सह मुद्धना ।
आदायोरोपयित्वान, वेलायं मण्डपे सुभे ॥
३०. ठपयित्वान लंकिन्दो, लंकारज्जेन पूजयि ।
सोळसन्नं समप्पेत्वा, कुलानं रज्जमतनो ॥
३१. सयं दोवारिकठाने, ठत्वान दिवसे तयो ।
तत्थेव पूजं कारेसि, विविधं मनुजाधिपो ॥
३२. महाबोधिं दसमियं, आरोपेत्वा रथेसुभे ।
आनयन्तो मनुस्सिन्दो, दुमिन्दं तं ठपापयि ॥
३३. पाचिनस्स विहारस्स, ठाने ठानविचक्खणो ।
पातरासं पवत्तेसि, ससङ्खस्स जनस्स सो ॥
३४. महामहिन्दथेरेत्थ, कतं दसबलेन तं ।
कथेसि नागदमनं, रज्जो तस्स असेसतो ॥
३५. थेरस्स सुत्वा कारेत्वा, सज्जाणानि तहिं तहिं ।
परिभुत्तेसु ठानेसु, निसज्जादीहि सत्थुना ॥
३६. तिवक्कस्स ब्राह्मणस्स, गामद्वारे च भूपति ।
ठपापेत्वा महाबोधिं, ठानेसु तेसु तेसु च ॥
३७. सुद्धवालुक सन्थारे, नानापुप्फसमाकुले ।
पग्गहितथजे मग्गे, पुप्फग्घिकविभूसिते ॥
३८. महाबोधिं पूजयन्तो, रत्तिन्दिव मतन्दितो ।
आनयित्वा चुट्टसियं, अनुराध पुरन्तिकं ॥
३९. वड्डमानकच्छायाय, पुरं साधु विभूसितं ।
उत्तरेन च द्वारेन, पूजयन्तो पवेसिय ॥

४०. दक्खिणेन च द्वारेन, निक्खमित्वा पवेसिय ।
महा मेघवनारामं, चतुबुद्धनिसेवितं ॥
४१. सुमनस्सेव वचसा, पदेसं साधुसङ्कतं ।
पुब्बबोधिठितट्ठानं, उपनेत्वा मनोरमं ॥
४२. कुलेहि सो सोळसहि, राजा लङ्कारधारिहि ।
ओरोपेत्वा महाबोधिं, पतिट्ठा पेत्तु मोस्सज्जि ॥
४३. हत्थतो मुत्तमत्तसा, असीतिरतनं नभं ।
उगगन्त्वान ठिता मुज्जि, छब्बण्णा रस्मियो सुभा ॥
४४. दीपे पत्थरियाहच्च, ब्रह्मलोकं ठिता अहु ।
सूरियत्थङ्गमनायाव, रस्मियो ता मनोरमा ॥
४५. पुरिसा दससहस्सानि, पसन्ना पाटिहारिये ।
विपस्सित्वानां रहत्थं, पत्त्वान इध पब्बजुं ॥
४६. ओरोहित्वा महाबोधि, सूरियत्थङ्गमे ततो ।
रोहिणिया पतिट्ठासि, महियं कम्पि मेदिनी ॥
४७. मूलानि तानि उगगन्त्वा, कटाहमुखवट्ठितो ।
विनन्धन्ता कटाहं तं, ओतरिंसु महीतलं ॥
४८. पतिट्ठितं महाबोधिं, जना सब्बे समगता ।
गन्धमालादि पूजाहि, पूजयिंसु समन्ततो ॥
४९. महामेघो पवस्सित्थ, हिमगब्भा समन्ततो ।
महाबोधिं छादयिंसु, सीतलानि घनानि च ॥
५०. सत्ताहानि महाबोधिं, तहियेव अदस्सना ।
हिमगब्भे सन्निसीदि, पसादजननी जने ॥
५१. सत्ताहा तिक्कमे मेघा, सब्बे अपगमिंसु ते ।
महाबोधि च दिस्सित्थ, छब्बण्णा रंसियोपि च ॥
५२. महामहिन्दत्थेरोच, सङ्गमिता च भिक्खुनी ।
तत्थांगञ्जुंसपरिसा, राजा सपरिसोपि च ॥

५३. खत्तिया काजरगामे, चन्दनगाम खत्तिया ।
तिवक्क ब्राह्मणो चेव, दीपवासी जनापि च ॥
५४. देवानुभावेना'गञ्छुं, महाबोधि महुस्सुक्का ।
महासमागमे तस्मिं, पाटिहारियविम्हिते ॥
५५. पक्कं पाचिनसाखाय, पेक्खतं पक्कं'मक्खतं ।
थेरो पतन्तमादाय, रोपेतुं राजिनो अदा ॥
५६. पंसूनं गन्धमिस्सानं, पुण्णे सोण्ण कटाहके ।
महासनस्स ठाने तं, ठपितं रोप'यिस्सरो ॥
५७. पेक्खतंयेव सब्बेसं, उगगन्त्वा अट्ठ अङ्कुरा ।
जायिंसु बोधितरुणा, अट्ठंसु चतुहत्थका ॥
५८. राजा ते बोधितरुणे, दिस्वा विम्मितमानसो ।
सेतच्छत्तेन पूजेसि, अभिसेकमदासि च ॥
५९. पतिट्ठापेसि अट्ठन्नं, जम्बुकोलमिहि पट्टने ।
महाबोधि ठित ठाने, नावायो रोहने तदा ॥
६०. तिवक्कब्राह्मणगामे, थूपारामे तथेव च ।
इस्सरसमणारामे, पठमे चेतियङ्गणे ॥
६१. चेतिय पब्बता रामे, तथा काजरगामके ।
चन्दनगामके चाति, एकेकं बोधिलट्टिकं ॥
६२. सेसा चतुपक्कजाता, द्वत्तिस बोधिलट्टियो ।
समन्ता योजनठाने, विहारेसु तहिं तहिं ॥
६३. दीपावासी जनस्सेव, हितत्थाय पतिट्ठिते ।
महाबोधि दुमिन्दमिहि, सम्मासम्बुद्ध तेजसा ॥
६४. अनुलासास परिसा, सङ्गमित्ताय थेरिया ।
सन्तिके पब्बजित्वान, अरहत्तमपापुणि ॥
६५. अरिट्ठो सो पञ्चसत्त-परिवारो च खत्तियो ।
थेरन्तिके पब्बजित्वा, अरहत्तमपापुणि ॥

६६. यानि सेट्टिकुलान'ट्ट-महाबोधिमिधाहरुं ।
बोधाहरकुलानीति, तानि तेन पवुच्चरे ॥
६७. उपासिका विहारोति, जाते भिक्खुनुपस्सये ।
ससङ्गा सङ्गमित्ता सा, महाथेरी तहिं वसि ॥
६८. अगारत्तयपामोक्खे, अगारे तत्थ कारयि ।
द्वादस तेसु एकस्मिं, महागारे ठपापयि ॥
६९. महाबोधिसमेताय, नावाय कूपयट्ठिकं ।
एकस्मिं पिय मेकस्मिं, अरित्तं तेहि तेविदुं ॥
७०. जाते अञ्जनिकायेपि, अगारा द्वादसापि ते ।
हत्थाळक भिक्खुनीहि, वळञ्जयिंसु सब्बदा ॥
७१. रञ्जो मङ्गलहत्थि सो, विचरन्तो यथासुखं ।
पुरस्स एकपस्समिह, कन्दरन्तमिह सीतले ॥
७२. कदम्बपुप्फगुम्बन्ते, अट्ठासि गोचरं चरं ।
हत्थिं तत्थरतं जत्वा, अकंसु तत्थ आळ्हकं ॥
७३. अथेक दिवसं हत्थी, नगण्हि कबळानि सो ।
दीपप्पसादकं थेरं, राजा सो पुच्छितं मतं ॥
७४. कदम्बपुप्फगुम्बस्मिं, थूपस्स करणं करी ।
इच्छतीति महाथेरो, महाराजस्स अब्रवि ॥
७५. सधातुकं तत्थ थूपं, थूपस्स घरमेव च ।
खिप्पं राजा अकारेसि, निच्चं जनहितेरेतो ॥
७६. सङ्गमित्ता महाथेरी, सुञ्जागाराभिलासिनी ।
आकिण्णत्ता विहारस्स, वुस्समानस्स तस्स सा ॥
७७. वुद्धत्थिनी सासनस्स, भिक्खुनीनं हिताय च ।
भिक्खुनुपस्सयं अञ्जं, इच्छमाना विचक्खणा ॥
७८. गन्त्वा चेत्तियगेहं तं, पविवेकसुखं भुसं ।
दिवाविहारं कप्पेसि, विहारकुसला'मला ॥

७९. थेरिया वन्दनत्थाय, राजा भिक्खुनुपस्सयं ।
गन्त्वा तत्थ गतं सुत्वा, गन्त्वान तत्थ वन्दिय ॥
८०. सम्मोदित्वा ताय सद्धिं, तत्थागमनकारणं ।
तस्सा जत्वा अधिप्पायं, अधिप्पाय विदू विदू ॥
८१. समन्ता थूपगेहस्स, रम्मं भिक्खुनुपस्सयं ।
देवानंपियतस्सो सो, महाराजा अकारयि ॥
८२. हत्थाळ्हकसमीपम्हि, कतो भिक्खुनुपस्सयो ।
हत्थाळ्हकविहारोति, विस्सुतो आसि तेन सो ॥
८३. सुमित्ता सङ्गमित्ता सा, महाथेरी महामती ।
तस्मिज्हि वासं कप्पेसि, रम्मे भिक्खुनुपस्सये ॥
८४. एवं लंका लोकहितं सासनवुद्धिं ।
संसोधेन्तो एस महाबोधि दुमिन्दो ।
लंकादीपे रम्मे महामेघवनस्मिं,
अट्ठा सीघं कालमनेकब्भूतयुत्तोति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

बोधिआगमनो नाम

एकूनवीसतिमो परिच्छेदो ।

वीसतिम परिच्छेद

थेरपरिनिब्बानं

१. अट्ठारसम्हि वस्सम्हि, धम्मासोकस्स राजिनो ।
महामेघवनारामे, महाबोधि पतिट्ठति ॥
२. ततो द्वादसमे वस्से, महेसी तस्स राजिनो ।
पिया असन्धीमित्ता सा, मता सम्बुद्धमामका ॥
३. ततो चतुत्थे वस्सम्हि, धम्मासोको महीपति ।
तिस्सरक्ख महेसित्ते, ठपेसि विसमासयं ॥

४. ततो तु ततिये वस्से, साबाला रूपमानिनी ।
“मयापि च अयं राजा, महाबोधिं म मायति” ॥
५. इति कोधवसं गन्त्वा, अत्तनो नत्थ कारिका ।
मण्डुकण्टकयोगेन, महाबोधि मघा तयि ॥
६. ततो च तुत्थेवस्सम्हि, धम्मा सोको महायसो ।
अनिच्च ताव संपत्तो, सत्ततिससमा इमे ॥
७. देवानं पियतिस्सो तु, राजा धम्मगुणे रतो ।
महाविहारे नवकम्मं, तथा चेतियपब्बते ॥
८. थूपारामे नवकम्मं, निट्ठापेत्वा यथारहं ।
दीपप्पसादकं थेरं, पुच्छि पुच्छितकोविदं ॥
९. कारापेस्समहं भन्ते, विहारेसु बहू इध ।
पतिट्ठापेतुं थूपेसु, कथं लच्छाम धातुयो ॥
१०. सम्बुद्धपत्तं पूरेत्वा, सुमनेना हटा इध ।
चेतियपब्बते राज, ठपिता अत्थि धातुयो ॥
११. हत्थिक्खन्धे ठपेत्वा ता, धातुयो इध आहर ।
इति वुत्तो सथेरेन, तथा आहरि धातुयो ॥
१२. विहारे कारयित्वान, ठाने योजनयोजने ।
धातुयो तत्थ थूपेसु, निधापेसि यथारहं ॥
१३. सम्बुद्धभुत्तपत्तं तु, राजवत्थुघरे सुभे ।
ठपयित्वान पूजेसि, नानापूजाहि सब्बदा ॥
१४. पञ्चसतेहि स्सरेति, महाथेरस्स सन्तिके ।
पब्बज्जवसितठाने, इस्सरसमणको अहु ॥
१५. पञ्चसतेहि वस्सेहि, महाथेरस्स सन्तिके ।
पब्बज्जवसितठाने, तथा वस्सगिरि अहु ॥
१६. या या महामहिन्देन, थेरेन वसिता गुहा ।
सपब्बतविहारेसु, सा महिन्दगुहा अहु ॥

१७. महाविहारं पठमं, दुतियं चेतियव्हयं ।
थूपारामं तु ततियं, थूपपुब्बङ्गमं सुभं ॥
१८. चतुत्थं तु महाबोधि-पतिट्ठापनमेव च ।
थूपठानीयभूतस्स, पञ्चमं पन साधुकं ॥
१९. महाचेतियठानम्हि, सिलाथूपस्स चारुनो ।
सम्बुद्धगीवाधातुस्स, पतिट्ठापनमेव च ॥
२०. इस्सरसमणं छट्ठं, तिस्सवापिन्तुसत्तमं ।
अट्ठमं पठमं थूपं, नवमं वस्सगिरिव्हयं ॥
२१. उपासिकाव्हयं रम्मं, तथा हत्थाळ्हकव्हयं ।
भिक्खुनुपस्सके द्वेमे, भिक्खुनी फासुकारणा ॥
२२. हत्थाळ्हके ओसरित्वा, भिक्खुनीनं उपस्सये ।
गन्त्वान भिक्खुसङ्घेन, भत्तग्गहणकारणा ॥
२३. हत्तसालं सूपहारं, महापाळिकनामकं ।
सब्बुपकरणूपेतं, सम्पत्तपरिचारिकं ॥
२४. तथा भिक्खुसहस्सस्स, सपरिक्खारमुत्तमं ।
पवारणाय दानञ्च, अनुवस्सकमेव च ॥
२५. नागदीपे जम्बुकोल-विहारं त म्हिपट्टने ।
तिस्समहाविहारञ्च, पाचीनाराम मेव च ॥
२६. इति एतानि कम्मनि, लंकाजनहितत्थिको ।
देवानंपियतिस्सो सो, लंकिन्दो पुञ्जपञ्जवा ॥
२७. पठमेयेव वस्सम्हि, कारापेसि गुणप्पियो ।
याव जीवन्तुनेकानि, पुञ्जकम्मनि आचिनि ॥
२८. अयं दीपो अहु ठितो, विजिते तस्स राजिनो ।
वस्सानि चत्तालीसं सो, राजा रज्जमकारयि ॥
२९. तस्सच्च ये तं कनिट्ठो, उत्तियो इति विस्सुतो ।
राजपुत्तो अपुत्तं तं, रज्जं कारेसि साधुकं ॥

३०. महामहिन्दत्थेरो तु, जिनसासनमुत्तमं ।
परियत्तिं पटिपत्तिं, पटिवेधञ्च साधुकं ॥
३१. लंकादीपमिहि दीपेत्वा, लंकादीपो महागणि ।
लंकायसो सत्थु कप्पो, कत्वा लंकाहितं बहुं ॥
३२. तस्स उत्तियराजस्स, जयवस्समिहि अट्टमे ।
अन्तोवस्सं सट्ठिवस्सो, चेत्तियपब्बते वसं ॥
३३. अस्सयुजस्स मासस्स, सुक्कपक्खठमे दिने ।
परिनिब्बायिते नेतं, दिनं तन्नामकं अहु ॥
३४. [निब्बुतस्स महिन्दस्स, अट्टमियं दिने पन,
तेन तं दिवसं नाम, अट्टमियाति सम्मतं ॥]
३५. तं सुत्वा उत्तियो राजा, सोकसल्लसमप्पितो ।
गन्त्वान थेरं वन्दित्वा कन्दित्वा बहुधा बहुं ॥
३६. आसित्तगन्धतेलाय, बहुं सोवण्णदोणिया ।
थेरदेभं खिपापेत्वा, तं दोणिं साधुफुस्सितं ॥
३७. सोवण्णकूटागारमिहि, ठपापेत्वा अलङ्कते ।
कूटागारं गाहयित्वा, कारेन्तो साधुकीळितं ॥
३८. महता च जनोधेन, आगतेनततो ततो ।
महता च बलोधेन, कारेन्तो पूजनाविधिं ॥
३९. अलङ्कतेन मग्गेन, बहुधा लङ्कतं पुरं ।
आनयित्वान नगरे, चारेत्वा राजवीथियो ॥
४०. महाविहारं आनेत्वा, एत्थ पञ्चम्वमाळके ।
कूटागारं ठपापेत्वा, सत्ताहं सो महीपति ॥
४१. तोरणद्धजपुप्फेहि, गन्धपुण्णघटेहि च ।
विहारञ्च समन्ता च, मण्डिहं योजनत्तयं ॥
४२. अहु राजानुभावेन, दीपन्तु सकलं पन ।
आनुभावेन देवानं, तथेवा लङ्कतं अहु ॥

४३. नानापूजं कारयित्वा, सत्ताहं सो महीपति ।
पुरत्थिमदिसाभागे, थेरानं बद्धमाळके ॥
४४. कारेत्वा गन्धचितकं, महाथूपं पदक्खिणं ।
करोन्तो तत्थ नेत्वा तं, कूटागारं मनोरमं ॥
४५. चितकम्हि ठपापेत्वा, सक्कारं अन्तिमं अका ।
चेतियञ्चेत्थ कारेसि, गाहा पेट्वान धातुयो ॥
४६. उपट्ठधातुं गाहेत्वा, चेतिये पब्बतेपि च ।
सब्बेसु च विहारेसु, थूपे कारेसि खत्तियो ॥
४७. इसिनो देहनिक्खेप-कतठानञ्चि तस्स तं ।
वुच्चते बहुमानेन, इसिभूमङ्गनं इति ॥
४८. ततो पभुत्थंरियानं, समन्ता योजनत्तये ।
सरीरं आहरित्वान, तम्हि देसम्हि डय्हति ॥
४९. सङ्गमित्ता महाथेरी, महाभिज्जा महामती ।
कत्वा सासनकिच्चानि, तथा लोकहितं बहुं ॥
५०. एकूनसट्ठिवस्सा सा, उत्तियस्सेव राजिनो ।
वस्सम्हि नवमे खेमे, हत्थाळ्हकउपस्सये ॥
५१. वसन्ती परिनिब्बायी, राजा तस्सापि कारयि ।
थेरस्स विय सत्ताहं, पूजासक्कार मुत्तमं ॥
५२. सब्बा अलङ्कता लंका, थेरस्स विय आसि च ।
कूटागारगतं थेरि-देहं सत्तदिनच्चये ॥
५३. निक्खामेत्वान नगरं, थूपराम पुरत्थतो ।
चित्तसाला समीपम्हि, महाबोधिप दस्सये ॥
५४. थेरिया वुट्ठठानम्हि, अगिकिच्च मकारयि ।
थूपञ्च तत्थ कारेसि, उत्तियो सो महीपति ॥
५५. पञ्चापि ते महाथेरा, थेरारिद्धादयोपि च ।
तथा'नेक सहस्सानि, भिक्खु खीणासवापि च ॥

५६. सङ्घमिता पभुतियो, ता च द्वादसथेरियो ।
खीणासवा भिक्खुनियो, सहस्सानि बहूनि च ॥
५७. बहुस्सुता महापज्जा, विनयादिजानागमं ।
जोतयित्वान कालेन, पयाता'निच्चतावसं ॥
५८. दसवस्सानि सो राजा, रज्जं कारेसि उत्तियो ।
एवं अनिच्चता एसा, सब्बलोकविनासिनी ॥
५९. तं एतं अतिसाहसं अतिबलं न वारियं नरो ।
जानन्तोपि अनिच्चतं भवगते निब्बिन्दतेनेव च ।
निब्बिन्दो विरतिं रतिं न कुरुते पापेहि पुज्जेहि च ।
तस्से'साअतिमोहजालबलताजानम्पि सम्मुहतीति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

थेरपरिनिब्बानं नाम

वीसतिमो परिच्छेदो ।

एकवीसतिम परिच्छेद

वज्ज राजको

१. उत्तियस्स कनिट्ठो तु, महासिवो तदच्चये ।
दस वस्सानि कारेसि, रज्जं सुजन सेवको ॥
२. भद्दसालमिह सो थेरे, पसीदित्वा मनोरमं ।
कारेसि पुरिमायन्तु, विहारं नगरङ्गणं ॥
३. महासिवकनिट्ठो तु, सुरतिस्सो तदच्चये ।
दसवस्सानि कारेसि, रज्जं पुज्जेसु सादरो ॥
४. दक्खिणाय दिसायं सो, विहारं नगरं गणं ।
पुरिमाय हत्थिक्खन्धज्ज, गोकण्णगिरिमेव च ॥
५. वङ्गुत्तरे पब्बतमिह, पाचिन पब्बतव्हयं ।
रहेणकसमीपमिह, तथा कोळम्बकाळकं ॥

६. अरिद्विपादे मं गुलकं, पुरिमाय'च्छ गल्लकं ।
गिरिनेलपनायकण्डं, नगरस्सुत्थराय तु ॥
७. पञ्चसता नेव मादि-विहारे पुथवी पति ।
गङ्गाय ओरपारज्झि, लंकादीपे तहिं तहिं ॥
८. पुरे रज्जा च रज्जे च, सट्ठीवस्सानि साधुकं ।
कारेसि रम्मे धम्मेन, रतनत्तय गारवो ॥
९. सुवण्णपिण्डतिस्सोति, नामं रज्जा तस्सा अहु ।
सुरतिस्सोति नामन्तु, तस्सा'पुरज्जपत्तिया ॥
१०. अस्सनाविकपुत्ता द्वे, दमिळा सेनगुत्तिका ।
सुरतिस्समहीपालं, तं गहेत्वा महब्बला ॥
११. दुवे वीसतिवस्सानि, रज्जं धम्मेन कारयुं ।
ते गहेत्वा असेलो तु, मुटसिवस्स अत्रजो ॥
१२. सोदरियानं भातूनं, नवमो भतुको ततो ।
अनुराधपुरे रज्जं, दसवस्सानि कारयि ॥
१३. चोळरट्ठा इध गम्म, रज्जत्थं उज्जातिको ।
एळारो नाम दमिळो, गहेत्वा'सेलभूपतिं ॥
१४. वस्सानि चत्तारीसज्ज, चत्तारि च अकारयि ।
रज्जं वोहारसमये, मज्झत्तो मित्तसत्तुसु ॥
१५. सयनस्स सिरोपस्से, घण्टं सुदीघयोत्तकं ।
लम्बापेसि वीरावेतुं, इच्छन्तोहि विनिच्छयं ॥
१६. एको पुत्तो च धीता च, अहेसुं तस्स राजिनो ।
रथेन तिस्सवापिं सो, गच्छन्तो भूमिपालजो ॥
१७. तरुणं वच्छकं मग्गे, निपन्नं सहधेनुकं ।
गीवं अक्कम्मचक्केन, असज्जिच्च अघातयि ॥
१८. गन्त्वान धेनुघण्टं तं, घट्टेसि घट्टितासया ।
राजा तेनेव चक्केन, सीसं पुत्तस्स छेदयि ॥

१९. दिजपोतं तालरुक्खे, एको सप्पो अभक्खयि ।
तम्पोतमाता सकुणी, गन्त्वा घण्टमघट्टयि ॥
२०. आणापेत्त्वान तं राजा, कुच्छिं तस्स विदाळिय ।
पोतं तं नीहरापेत्वा, ताले सप्पमसप्पयि ॥
२१. रतनग्गस्स रतन-त्तयस्स गुणसारतं ।
अजानन्तोपि सो राजा, चारित्तमनुपालयं ॥
२२. चेत्तियदब्बतं गन्त्वा, भिक्खुसङ्घं पवारिय ।
आगच्छन्तो रथगतो, रथस्स युगकोटिया ॥
२३. अकासि जिनथूपस्स,
एकदेसस्स भज्जनं ।
अमच्चा “देव थूपोनो,
तया भिन्नो”ति आहु तं ॥
२४. असज्जिच्च कते‘पे’स, राजा ओरुह सन्दना ।
“चक्केन मम सीसम्पि, छिन्दथा”ति पथेसयि ॥
२५. “परहिंसं महाराज, सत्था नो नेव इच्छति ।
थूपं पाकतिकं कत्वा, खमापेही”ति आहु तं ॥
२६. ते ठपेतुं पज्जदस, पासाणे पतिते तहिं ।
कहापण सहस्सानि, अदा पज्जदसे वसो ॥
२७. अका महल्लिका वीहिं, सो सेतुं आतपे खिपि ।
देवो अकाले वस्सित्वा, तस्सा विहिं अतेमयि ॥
२८. वीहिं गहेत्वा गन्त्वा सा, घण्टं तं समघट्टयि ।
अकालवस्सं सुत्वा तं, विस्सज्जेत्वा तमत्तिकं ॥
२९. राजा धम्महि वत्तन्तो, “काले वस्सं लभे”इति ।
तस्सा विनिच्छयत्थाय, उपवासं निपज्जि सो ॥
३०. बलिग्गाही देवपुत्तो, रज्जो तेजेन ओत्थटो ।
गन्त्वा चातुमहाराज-सन्तिकं तं निवेदयि ॥

३१. ते तमादाय गन्त्वान, सक्कस्स पटिवेदयुं ।
सक्को पज्जुन्नमाहुय, काले वस्सं उपादियि ॥
३२. बलिग्गाही देवपुत्तो, राजिनो तं निवेदयि ।
ततोप्पभुति तं रज्जे, दिवा देवो न वस्सथ ॥
३३. रत्तिं देवो'नु सत्ताहं, वस्सियामम्हि मज्झिमे ।
पुण्णान'हेसुं सब्बत्थ, खुद्दका वाटकानिपि ॥
३४. अगतिगमनदोसो मुत्तमत्तेन एसो,
अनुपहत कुदिट्ठिपीदिसिं पापुणी'द्धिं ।
अगतिगमनदोसं सुद्धदिट्ठिसमानो,
कथमिधहि मनुस्सो बुद्धिमा नो जहेय्याति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

पञ्चराजको नाम

एकवीसतिमो परिच्छेदो ।

बावीसतिम परिच्छेद

गामणिकुमार सुति

१. एळारं घातयित्वान, राजा'हु दुट्ठगामणि ।
तदत्थ दीपनत्थाय, अनुपुब्बकथा अयं ॥
२. देवानं पियतिस्सस्स, रज्जो दुतियभातिको ।
उपराजा महानागो, नामानु भातुनो पियो ॥
३. रज्जो देवी सपुत्तस्स, बाला रज्जाभिकामिनि ।
उपराजवधत्थाय, जातचित्ता निरन्तरं ॥
४. वापिं तरच्छनामं सा, कारापेन्तस्स पाहिणि ।
अम्बं विसेन योजेत्वा, ठपेत्वा अम्बमत्थके ॥
५. तस्सा पुत्तो सहगतो, उपराजेन बालको ।
भाजने विवटेयेव, तं अम्बं खादिया'मरि ॥

६. उपराजा ततोयेव, सदार बल वाहनो ।
रक्खिहुं सकमत्तानं, रोहणा^१भिमुखो अगा ॥
७. यट्ठालय विहारस्मिं, महेसी तस्स गब्भिनी ।
पुत्तं जनेसि सो तस्स, भातु नाम मकारयि ॥
८. ततो गन्त्वा रोहणं सो,
इस्सरो रोहणे^२खिलो ।
महा भागो महा गामे,
रज्जं कारेसि खत्तियो ॥
९. कारेसि सो नागमहा-विहारं सकनामकं ।
उद्धकन्दरकादी च, पिहारे कारयी बहू ॥
१०. यट्ठालय कतिस्सो सो, तस्स पुत्तो तदच्चये ।
हत्थेव रज्जं कारेसि, तस्स पुत्तो^३भयो तथा ॥
११. गोट्ठाभयसुतो काक-वण्णतिस्सोति विस्सुहो ।
तदच्चये तत्थ रज्जं, सो अकारेसि खत्तियो ॥
१२. विहारदेवि नामा^४सि, महेसी तस्स राजिनो ।
सद्धस्स सद्धासम्पन्ना, धीता कल्याणि राजिनो ॥
१३. कल्याणियं नरिन्दो हि, तिस्सो नामासि खत्तियो ।
देविसज्जोगजनित-को पोतस्स कनिट्ठको ॥
१४. भीतो ततो पलायित्वा, अय्यउत्तिय नामको ।
अज्जत्थ वसि सो देसो, तेन तं नामको अहु ॥
१५. दत्त्वा रहस्सलेखं सो, भिक्खुवेसधरं नरं ।
पाहेसि देविया गन्त्वा, राजद्वारे ठितो तुसो ॥
१६. राज गोहे अरहता, भुज्जमानेन सब्बदा ।
अज्जायमानो थेरेन, रज्जो घरमुपागमि ॥
१७. थेरेन सद्धिं भुज्जित्वा, रज्जो सह विनिग्गमे ।
पातेसि भूमियं लेखं, पेक्खमानाय देविया ॥

१८. सद्देन तेन राजानं, निवर्त्तित्वा विलोकयं ।
जत्वान लेखसन्देसं, कुब्धो थेरस्स दुम्मति ॥
१९. थेरं तं पुरिसं तज्ज, मारापेत्वान कोधसा ।
समुद्दस्मिं खिपापेसि, कुज्झित्वा तेन देवता ॥
२०. समुद्देनोत्थरा पेसुं, तं देसं सोतुभूपति ।
अत्तनो धीतरं युद्धं, देविं नाम सुरुपिनिं ॥
२१. लिखित्वा राजधीताति, सोवण्णक्खलिया लहुं ।
निसीदापिय तत्थेव, समुद्दस्मिं विस्सज्जयि ॥
२२. ओक्कन्तं तं ततो लंके-काकवण्णो महीपति ।
अभिसेचयि तेनासि, विहारोपपदक्कया ॥
२३. तिस्स महाविहारज्ज, तथा चित्तलपब्बतं ।
गमित्थवाल्लिं कुटालिं, विहारे एवमादिके ॥
२४. कारेत्वा सुपसन्नेन, मनसारतनत्तये ।
उपट्ठहि तदा सङ्गं, पच्चयेहि चतूहि सो ॥
२५. कोटिपब्बत नामहि, विहारे सीलवत्तिमा ।
तदा अहु सामणेरो, नानापुज्जकरो सदा ॥
२६. सुखेनारोहणत्थाय, अकास चेतियङ्गणे ।
ठपेसि तीणि पासाणे, पासाण फलकानि सो ॥
२७. अदा पानीय दानज्ज, वत्तं सङ्गस्स चाकरि ।
सदा किलन्तकायस्स, तस्साबोधो महा अहु ॥
२८. सिविकाय कमानेत्वा, भिक्खवो कतवेदिनो ।
सिलापस्सय परिवेणे, तिस्सारामे उपट्ठहुं ॥
२९. सदा विहारदेवीसा, राजगेहे सुसङ्गते ।
पुरेभत्तं महादानं, दत्त्वा सङ्गस्स सज्जता ॥
३०. पच्छाभत्तं गन्धमालं, भेसज्जवसनानि च ।
गाहयित्वा गतारामं, सक्करोति यथारहं ॥

३१. तदा तथेव कत्वा सा, सङ्घत्थेरस्स सन्तिके ।
निसीदि धम्मं देसेन्तो, थेरो तं इध मब्रवि ॥
३२. “महासम्पत्ति तुम्हेहि, लब्धांयं पुज्जकम्मुना ।
अप्पमादोव कातब्बो, पुज्जकम्मे इदानीपि” ॥
३३. एवं वुत्ते तु सा आह, “किं सम्पत्ति अयं इध ।
येसं नो दारका नत्थि, वज्झासम्पत्ति तेन नो” ॥
३४. छळभिज्जो महाथेरो, पुत्तलाभमवेक्खिय ।
“गिलानं सामणेरं तं, पस्सदेवी”ति अब्रवि ॥
३५. सा गन्त्वांसन्न मरणं, सामणेरमवोच तं ।
“पत्थेहि मम पुत्तत्तं, सम्पत्ती महती हि नो” ॥
३६. न इच्छतीति जत्वान, तदत्थं महतिं सुभं ।
पुप्फपूजं कारयित्वा, पुन याचि सुमेधसा ॥
३७. एवम्पनिच्छमानस्स, अत्थायुंपायकोविदा ।
नाना भेसज्ज वत्थानि, सङ्गे दत्त्वाथ याचितं ॥
३८. पत्थेसि सो राजकुलं, सा तं ठानं अनेकधा ।
अलङ्कारित्वा वन्दित्वा, यानमारुह पक्कमि ॥
३९. ततो चुतो सामणोरो, गच्छमानाय देविया ।
तस्सा कुच्छिम्हि निब्बत्ति, तं जानिय निवत्तिसा ॥
४०. रज्जो तं सासनं दत्त्वा, रज्जा सह पुनांगमा ।
सरीरकिच्चं कारेत्वा, सामणेरस्सुं भोपिते ॥
४१. तस्मिंयेव परिवेणे, वसन्ता सन्तमानसा ।
महादानं पवत्तेसुं, भिक्खुसङ्घस्स सब्बदा ॥
४२. तस्सेवं दोहळो आहि, महा पुज्जाय मातुया ।
“उसभमत्तं मधुगण्डं, कत्वा उस्सीसके सयं ॥
४३. वामेतरेण पस्सेन, निपन्नासयने सुभे ।
द्वादसन्नं सहस्सानं, भिक्खूनं दिन्नसेसकं ॥

४४. मधुं भुज्जितुकामांसि, अथ एळार राजिनो ।
योधान मग्गयोधस्स, सीसच्छिन्नासिदेवनं ॥
४५. तस्सेव सीसे ठत्वान, पातुज्जेव अकामयि ।
अनुराध पुरस्सेव, उप्पलक्खेत्ततो पन ॥
४६. आनीतुप्पलमालज्ज, अमिला तं पिलन्धितुं ।
तं देवी राजिनो आह, नेमित्ते पुच्छि भूपति ॥
४७. तं सुत्वा आहु नेमित्ता, “देविपुत्तो निघातिय ।
दमिळे कत्वे करज्जं, सासनं जोतयिस्सति” ॥
४८. एदिसं मधुगण्डं सो, दस्सेति तस्स ईदिसिं ।
सम्पत्तिं देति राजा”ति, घोसापेसि महीपति ॥
४९. गोटुसमुह्वेलन्ते, मधुपुण्णं निकुज्जितं ।
नावं जत्वान आचिक्खि, रज्जो जनपदे नरो ॥
५०. राजा देविं तहिं नेत्वा, मण्डपमिह सुसङ्घते ।
यथिच्छिथं ताय मधुं, परिभोगमकारयि ॥
५१. इतरे दोहळे तस्सा, सम्पादेतुं महीपति ।
वेळुसुमन नामं तं, योधं तत्थ नियोजयि ॥
५२. सो नुराधपुरं गन्त्वा, रज्जो मङ्गलवाजिनो ।
गोपकेन अका मेत्तिं, तस्स किच्चज्ज सब्बदा ॥
५३. तस्स विस्सत्थ तं जत्वा, पातोव उप्पलानंसिं ।
कदम्बनदिया तीरे, ठपेत्वान असङ्कितो ॥
५४. अस्सं नेत्वा तमारुह, गण्हित्वान उप्पलानंसिं ।
निवेदयित्वान अत्तानं, अस्सवेगेन पक्कमि ॥
५५. सुत्वा राजा गहेतुं तं, महा योधानपेसयि ।
दुतियं सम्मथं अस्सं, आरुह सोनुधापितं ॥
५६. सो गुम्बनिस्सितो अस्स-पिट्ठेयेव निसीदिय ।
एन्तस्स पिट्ठितो तस्स, उब्बह्हांसिं पसारयि ॥

५७. अस्सवेगेनयन्तस्स, सीसं छिज्ज उभोहये ।
सीसज्वा'दाय सायं सो, महागाममुपागमि ॥
५८. दोहळे ते च सा देवी, परिभुज्जि यथारुचि ।
राजा योधस्स सक्कारं, कारापेसि यथारहं ॥
५९. सा देवी समये धज्जं, जनयी पुत्तमुत्तमं ।
महाराजकुले तस्मिं, आनन्दो च महा अहु ॥
६०. तस्स पुज्जानुभावेन, तदहेव उपागमुं ।
नानारतनसम्पुण्णा, सत्तनावा ततो ततो ॥
६१. तस्सेव पुज्जतेजेन, छदन्तकुलतो करी ।
हत्थिच्छापं आहरित्वा, ठपेत्वा इध पक्कमि ॥
६२. तं तित्थसरतीरम्हि, दिस्वा गुम्बन्तरे ठितं ।
कण्डुलक्को बालिसिको, रज्जो आचिक्खि तावदे ॥
६३. पेसेत्वा'चरिये राजा, तमाणापिय पोसयि ।
कण्डुलो इति आयित्थ, दिट्ठत्ता कण्डुलेन सो ॥
६४. “सुवण्णभाजनादीनं, पुण्णा नावा इधागता” ।
इति रज्जो निवेदसुं, राजा ताना'हरापयि ॥
६५. पुत्तस्स नामकरणे, मङ्गलम्हि महीपति ।
द्वादस सहस्ससङ्घं, भिक्खुसङ्घं निमन्तिय ॥
६६. एवं चिन्तेसि “यदिमे, पुत्तो लंकातले'खिले ।
रज्जं गहेत्वा सम्बुद्ध-सासनं जोतयिस्सति ॥
६७. अट्ठत्तरसहस्सज्च, भिक्खवो पविसन्तु च ।
सब्बे ते उद्धपत्तज्च, चीवरं पारपन्तु च ॥
६८. पठमं दक्खिणं पादं, उम्मरन्तो ठपेन्तु च ।
एकच्छत्तयुतं धम्म-करणं नीहरन्तु च ॥
६९. गोतमो नाम थेरो च, पतिग्गण्हातु पुत्तकं ।
सो च सरणसिक्खा यो, देतु” सब्बं तथा अहु ॥

७०. सब्बं निमित्तं दिस्वान, तुट्ठचित्तो महीपति ।
दत्त्वा सङ्घस्स पायासं, नामं पुत्तस्स कारयि ॥
७१. महागामे नायकत्तं, पितुनामञ्च एकतो ।
उभो कत्त्वान एकज्झं, गामणिअभयो इति ॥
७२. महागामं पविसित्वा, नवमे दिवसे ततो ।
सङ्गमं देविया कासि, तेन गब्भमगण्हि सा ॥
७३. काले जातं सुतं राजा, तिस्सनामं अकारयि ।
महता परिहारेन, उभतो वड्डिसु दारका ॥
७४. सित्थप्पवेसमङ्गल-काले द्विन्नम्पि सादरो ।
भिक्षुसतानं पञ्चनं, दापयित्वान पायसं ॥
७५. तेहि उपट्ठे भुत्तम्हि, गहेत्वा थोकथोककं ।
सोवण्णसरकेने'सं, देविया सह भूपति ॥
७६. “सम्बुद्धसासनं तुम्हे, यदि छट्ठेथ पुत्तका ।
मा जीरतु कुच्छिगतं, इदं वो'ति अपापयि ॥
७७. विज्जाय भासितत्थं ते, उभो राजकुमारका ।
पायासं तं अभुज्जिसु, तुट्ठचित्ता'मतं विय ॥
७८. दस द्वादसवस्सेसु, तेसु वीमंसनत्थिको ।
तथेव भिक्षू भोजेत्वा, तेसं उच्छिद्धमोदनं ॥
७९. गाहयित्वा तट्टकेन, ठपापेत्वा तदन्तिके ।
तिभागं कारयित्वान, इध माह महीपति ॥
८०. “कुलदेवतानं नो ताता, भिक्षूनं विमुखा मयं ।
न हेस्सामा'ति चिन्तेत्वा, भागं भुज्जिथि'मन्ति च ॥
८१. “द्वे भातरो मयं निच्चं, अज्जमज्जमदूभका ।
भविस्सामा'ति चिन्तेत्वा, भागं भुज्जिथि'मन्ति च ॥
८२. अमतं विय भुज्जिसु, ते द्वे भागे उभोपि च ।
“न युज्झिस्साम दमिळेहि”, इति भुज्जिथि'मं इति ॥

८३. एवं वुत्तेतु तिस्सो सो, पाणिना खिपि भोजनं ।
गामणिभत्तपिण्डं तु, खिपित्वा सयनं गतो ॥
८४. संकुचित्वा हत्थपादं, निपज्जि सयेन सयं ।
देवी गन्त्वा तोसयन्ती, गामणिं एतदब्रवि ॥
८५. पसारितङ्गो सयने, किं नसेसि सुखं सुत ।
“गङ्गापारम्हि दमीळा, इतो गोढमहोदधि ॥
८६. कथं पसारितङ्गो’हं, निपज्जामी’ति सो ब्रवि ।
सुत्वान तस्साधिप्पायं, तुण्ही आसि महीपति ॥
८७. सो कमेना’भिवट्ठन्तो, अहु सोळसवस्सिको ।
पुज्जवा यसवा धीमा, तेजो बलपरक्कमो ॥
८८. चलाचलायं गतियज्झि पाणिनो,
उपेन्ति पुज्जेन यथारुचिं गतिं ।
इतीति मन्तेत्वा सततं महादरो,
भवेय्य पुज्जपचयम्हि बुद्धिमाति ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

गामणिकुमारसूति नाम

बावीसतिमो परिच्छेदो ।

तेवीसतिम परिच्छेद

योधलाभो

१. बललक्खणरूपेति,
तेजोजवगुणेहि च ।
अग्गो हुत्वा महाकायो,
सो च कण्डूलवारणो ॥
२. नन्दीमित्तो सुरनिमिलो, महासोणो गोढयिम्बरो ।
थेरपुत्ताभयो भरणो, वेळुसुमनो तथेव च ॥

३. खञ्जदेवो फुस्सदेवो, लभिय्य वसभोपि च ।
एते दस महायोधा, तस्सा^१हेसुं महब्बला ॥
४. अहु एळारराजस्स, मित्तो नाम चमूपति ।
तस्स कम्मन्तगामहि, पाचीनखण्डराजिया ॥
५. चित्तपब्बतसामन्ता, अहु भगिनिया सुतो ।
कोसोहितवत्थगुहो, मातुलस्सेव नामतो ॥
६. दूरम्पि परिसप्पन्तं, दहरं तं कुमारकं ।
आबज्झ नन्दिया कट्ठं, निसदम्हि अबन्धिसु ॥
७. निसदं कट्ठतो तस्स, भूमियं परिसप्पतो ।
उम्मारातिक्कमे नन्दि, सा छज्जति यतो ततो ॥
८. नन्दिमित्तोति जायित्थ, दसनागबलो अहु ।
वुद्धो नगरमागम्म, सो उपट्ठासि मातुलं ॥
९. थूपादीसु असक्कारं, करोन्तो दमिळे तदा ।
ऊरुं अक्कम्मपादेन, हत्थेन इतरं तुसो ॥
१०. गहेत्वा सम्पदालेत्वा, बहिक्खपतिं थामवा ।
देवा अन्तरधापेन्ति, तेन खित्तं कळेवरं ॥
११. दमिळानं खयं दिस्वा, रज्जो आरोचयिं सुतं ।
“सहोद्वं गण्हेतं”^२ति, वुत्तं कातुं न सक्खिसुं ॥
१२. चिन्तेसि नन्दिमित्तो सो, “एवम्पि करतो मम ।
जनक्खयो केवलज्झि, नत्थि सासनजोतनं ॥
१३. रोहणे खत्तिया सन्ति, पसन्नं रतनत्तये ।
तत्थ कत्वा राजसेवं, गण्हित्वा दमिळे^३खिले ॥
१४. रज्जं दत्वा खत्तियानं, जोतेस्सं बुद्धसासनं” ।
इति गन्त्वा गामणिस्स, तं कुमारस्स सावयि ॥
१५. मातुया मन्तयित्वा सो, सक्कारं तस्स कारयि ।
सक्कतो नन्दिमित्तो सो, योधो वसि तदन्तिके ॥

१६. काकवण्णो तिस्सराजा, वारेतुं दमिळिसदा ।
महागङ्गाय तित्थेसु, रक्खं सब्बेसु कारयि ॥
१७. अहु दीघाभयो नाम, रज्जो'ज्ज भरिया सुतो ।
कच्छकतित्थे गङ्गाय, तेन रक्खमकारयि ॥
१८. सो रक्खाकरणत्थाय, समन्ता योजनद्वये ।
महाकुलम्हा एकेकं, पुत्तं आणापयि तहिं ॥
१९. कोट्टिवाले जनपदे, गामे खण्डकविट्ठिके ।
सत्तपुत्तो कुलपति, सङ्घो नामा'सि इस्सरो ॥
२०. तस्सापि धूतं पाहेसि, राजपुत्तो सुतत्थिको ।
सत्तमो निमिलो नाम, दसहत्थिबलो सुतो ॥
२१. तस्स अकम्मसीलत्ता, खीयन्ता छपि भातरो ।
रोचयुं तस्स गमनं, न तु माता पिता पन ॥
२२. कुज्झित्वा सेसभातूनं, पातोयेव तियोजनं ।
गन्त्वा सुरगमेयेव, राजपुत्तं अपस्सिसो ॥
२३. सो तं विमंसनत्थाय, दूरे किच्चे नियोजयि ।
चेतिय पब्बता सन्ने, द्वार मण्डलगामके ॥
२४. ब्राह्मणो कुण्डलो नाम, विज्ज ते मे सहायको ।
समुद्दपारे भण्डानि, तस्स विज्जन्ति सन्तिके ॥
२५. गन्त्वा तं तेन दिन्नानि, भण्डकानि इधा'हर ।
इति वत्त्वान भोजेत्वा, लेखं दत्वा विस्सज्जयि ॥
२६. ततो नव योजनज्झि, अनुराधपुरं इदं ।
पुब्बण्हेयेव गन्त्वान, सो तं ब्राह्मण मद्दस ॥
२७. “न्हत्वा वापियं तात, एही'ति आह ब्राह्मणो ।
इधा'नागत पुब्बत्ता, न्हत्वान तिस्सवापियं ॥
२८. महाबोधिञ्च पूजेत्वा, थूपारामे च चेतियं ।
नगरं पविसित्वान, पस्सित्वा सकलं पुरं ॥

२९. आपणा गन्धमादाय, उत्तर द्वारतो ततो ।
निकखम्मुप्पल खेत्तम्हा, गहेत्वा उप्पलानि च ॥
३०. उपागमि ब्राह्मणं तं, पुट्ठो तेनाह सो गतिं ।
सुत्वा सो ब्राह्मणो तस्स, पुब्बागममिधागमं ॥
३१. विम्हितो चिन्तयी एवं, “पुरिसा जानीयो अयं ।
सचे जानेय्य एळारो, इमं हत्थे करिस्सति ॥
३२. तस्मायं दमिळासन्ने, वासेतुं नेव अरहति ।
राजपुत्तस्स पितुनो, सन्तिके वासमरहति” ॥
३३. एव मेवं लिखित्वान, लेखं तस्स समप्पयि ।
पुण्णवट्ठुन वत्थानि, पण्णाकारे बहूपि च ॥
३४. दत्त्वा तं भोजयित्वा च, पेसेसी सखिसन्तिकं ।
सो वट्ठुमानच्छायायं, गत्वा राजसुतन्तिकं ॥
३५. लेखञ्च पण्णाकारे च, राजपुत्तस्स अप्पयि ।
तुट्ठो आह “सहस्सेन, पसादेथ इम”न्ति सो ॥
३६. इस्सं करिंसु तस्सञ्जे, राजपुत्तस्स सेवका ।
सो तं दससहस्सेन, पसादापेसि दारकं ॥
३७. तस्स केसं लिखापेत्वा, गङ्गायेव नहापिय ।
पुण्णवट्ठुन वत्थयुगं, गन्धमालञ्च सुन्दरं ।
अच्छादेत्वा विलिम्पेत्वा, मण्डयित्वा सुरूपकं ॥
३८. सीसं दुकूलपट्टेन, वेठयित्वा उपानयुं ।
अत्तनो परिहारेन, भत्तं तस्स अदापयि ॥
३९. अत्तनो दससहस्स-अग्घनसयनं सुभं ।
सयनत्थं अदापेसि, तस्स योधस्स खत्तियो ॥
४०. सो सब्बं एकतो कत्वा, नेत्वा मातापितन्तिकं ।
मातुया दससहस्सं, सयनं पितुनो अदा ॥
४१. तंयेव रत्तिं आगन्त्वा, रक्खठाने अहस्सयि ।

पभाते राजपुत्तो तं, सुत्वा तुट्ठमनो अहु ॥

४२. दत्त्वा परिच्छदं तस्स, परिवारजनं तथा ।
दत्त्वा दससहस्सानी, पेसेसि पितुसन्तिकं ॥

४३. योधो दससहस्सानि, नेत्वा मातापितन्तिकं ।
तेसं दत्त्वा काकवण्ण-तिस्सो राजा मुपागमि ॥

४४. सो गामणिकुमारस्स, तमप्पेसि महीपति ।
सक्कतो सुरनिमिलो, योधो वसि तदन्तिके ॥

४५. कुटुम्बरिकणिकायं,
हुन्दरीवापि गामके ।
तिसस्स अट्ठमो पुत्तो,
अहोसि सोण नामको ॥

४६. सत्तवस्सिककालेपि, तालगच्छे अलुञ्चि सो ।
दस वस्सिककालम्हि, ताले लुञ्चिमहब्बलो ॥

४७. काले न सो महासोणो,
दस हत्थि बलो अहु ।
राजा तं तादिसं सुत्वा,
गहेत्वा पितुसन्तिका ॥

४८. गामणिस्स कुमारस्स, अदासि पोसनत्थिको ।
तेन सो लद्धसक्कारो, योधो वसि तदन्तिके ॥

४९. गिरिनामे जनपदे, गामे निच्छेलविट्ठिके ।
दसहत्थिबलो आसि, महानागस्स अत्रजो ॥

५०. लकुण्टकसरीरत्ता, अहु गोट्ठक नामको ।
करोन्ति केळिपरिहासं, तस्स जेट्ठा छ भातरो ॥

५१. ते गन्त्वा मासखेत्तत्थं, कोट्टयित्वा महावनं ।
तस्स भागं ठपेत्त्वान, गन्त्वा तस्स निवेदयुं ॥

५२. सो गन्त्वा तं खणंयेव, रुक्खे इम्बरसज्जिते ।
लुञ्चित्वान समं कत्वा, भूमिं गन्त्वा निवेदयि ॥

५३. गन्त्वान भातरो तस्स, दिस्वा कम्मन्त मब्भुतं ।
तस्स कम्मं कित्तयन्ता, आगच्छिंसु तदन्तिकं ॥
५४. तदुपादाय सो आसि, गोट्टयिम्बरनामको ।
तथेव राजा पाहेसि, तम्बि गामणिसन्तिकं ॥
५५. कोटिपब्बतसामन्ता, कित्तिगामम्हि इस्सरो ।
रोहणो नाम गहपति, जातं पुत्तकमत्तनो ॥
५६. समान नामं कारेसि, गोट्टकाहयराजिनो ।
दारको सो बली आसि, दसद्वादसवस्सिको ॥
५७. असक्कुण्यपासाणे, उद्धत्तुं चतुपञ्चहि ।
कीळमानो खिपि तदा, सो कीळागुळके विय ॥
५८. तस्स सोळसवस्सस्स, पिता गदमकारयि ।
अट्ठत्तिसङ्गुलवट्टं, सोळसहत्थदीघकं ॥
५९. कालानं नाळिकेरानं,
खन्धे आहच्च ताय सो ।
ते पातयित्वा तेनेव,
यो धो सो पाकटो अहु ॥
६०. तथेव राजा पाहेसि, तम्पि गामणिसन्तिके ।
उपट्ठाको महासुम्म-थेरस्सा'सि पिता पन ॥
६१. सो महासुम्मथेरस्स, धम्मं सुत्वा कुटुम्बिको ।
सोतापत्तिफलं पत्तो, विहारे कोळपब्बते ॥
६२. सोतु सज्जातसंवेगो, आरोचेत्त्वान राजिनो ।
दत्त्वा कुटुम्बं पुत्तस्स, पब्बजि थेरसन्तिके ॥
६३. भावनं अनुयुज्जित्वा, अरहत्तमपापुणि ।
पुत्तो तेन'स्स पज्जायि, थेरपुत्ताभयो इति ॥
६४. कप्पकन्दरगामम्हि, कुमारस्स सुतो अहु ।
भरणो नाम सो काले, दसद्वादसवस्सिके ॥

६५. दारकेहि वनं गन्त्वा' -नुबन्धित्वा ससे बहू ।
पादेन पहरित्वान, द्विखण्डं भूमियं खिपि ॥
६६. गामिकेहि वनं गन्त्वा, सोळसवस्सिको पन ।
तथेव पातेसि लहुं, मिग गोकण्णसूकरे ॥
६७. भरणो सो महायोधो,
तेनेव पाकटो अहु ।
तथेव राजा वासेसि,
तम्पि गामणिसन्तिके ॥
६८. गिरिगामे जनपदे, कुटुम्बियङ्गणगामके ।
कुटुम्पिवसभो नाम, अहोसि तत्थ सम्मतो ॥
६९. वेळो जनपदो तस्स, सुमनो गिरिभोजको ।
सहायस्स सुते जाते, पण्णाकारपुरस्सरा ॥
७०. गन्त्वा उभो सकं नामं, दारकस्स अकारयुं ।
तं वुद्धं अत्तनो गेहे, वासेसि सिरिभोजको ॥
७१. तस्से'को सिन्धवो पोसं, कज्जिना रोहितुं अदा ।
दिस्वा तु वेळुसुमनं, अयं अरोहको मम ॥
७२. अनुरूपो'ति चिन्तेत्वा,
पहट्ठो हेसितं अका ।
तं जत्वा भोजको "अस्सं,
आरोहा"ति तमाहसो ॥
७३. सो अस्सं आरुहित्वा तं, सीघं धावयि मण्डले ।
मण्डले सकले अस्सो, एकाबद्धो अदिस्सि सो ॥
७४. निसीदि धावतो च'स्स, वस्सहारो'व पिट्ठियं ।
मोचेतिपि उत्तरियं, बन्धतिपि अनादरो ॥
७५. तं दिस्वा परिसा सब्बा, उक्कुट्ठिं सम्पवत्तयि ।
दत्त्वा दससहस्सानि, तस्स सो गिरिभोजको ॥
७६. राजानुच्छविको'यंति, हट्ठो रज्जो अदासि तं ।

राजा तं वेळुसुमनं, अत्तनोयेव सन्तिके ॥

७७. कारेत्वा तस्स सक्कारं, वासेसि बहुमानयं ।
नकुलनगरकणिकायं, गामे महिन्द दोणिके ॥

७८. अभयस्सन्तिमे पुत्तो, देवोनामासि थामवा ।
ईसकं पन खञ्जत्ता, खञ्जदेवोति तं विदुं ॥

७९. मिगमं गामवासीहि, सह गन्त्वान सो तदा ।
महिसे अनुबन्धित्वा, महन्ते उट्टितुट्टिते ॥

८०. हत्थेन पादे गणित्वा, भमेत्वा सीसमत्थके ।
असुम्ह भूमिं चुण्णेति, तेसं अट्ठीनि माणवो ॥

८१. तं पवत्तिं सुणित्वाव, खञ्जदेवं महीपति ।
वासेसि आहरापेत्वा, गामणिस्सेव सन्तिके ॥

८२. चित्तलपब्बतासन्ने, गामे कपिट्टुनामके ।
उप्पलस्स सुतो आसि, फुस्सदेवोति नामको ॥

८३. गन्त्वा सह कुमारेहि, विहारं सो कुमारको ।
बोधिया पूजितं सङ्खं, आदाय धमिथामसा ॥

८४. असनीपातसद्दोव, सद्दो तस्स महा अहु ।
उम्मत्ता विय आसुं ते, भीता सब्बेपि दारका ॥

८५. तेन सो आसि उम्माद-फुस्स देवोति पाकटो ।
धनुसिप्पं अकारेसि, तस्स वंसागतं पिता ॥

८६. सहवेधि विज्जुवेधी, वालवेधी च सो अहु ।
वालुकापुण्णसकटं, बद्धधम्मसतं तथा ॥

८७. असनो दुम्बरमयं, अट्टसोळसअङ्गुलं ।
तथा अयो लोहमयं, पट्टंदि चतुरङ्गलि ॥

८८. निब्बेधयतिकण्णेन, कण्डो तेन विसज्जितो ।
थले अट्टुसभं याति, जले तु उसभं पन ॥

८९. तं सुणित्वा महाराजा, पवत्तिं पितुसन्तिका ।
तम्पि आणापयित्वान्, गामणिम्हि अवासयि ॥
९०. तुलाधारनगासन्ने, विहारवापि गामके ।
मत्तकुटुम्बिस्स सुतो, अहु वसभनामको ॥
९१. तं सुजातसरीरत्ता, लभिय वसभं विदुं ।
सो वीसतिवस्सुदेसम्हि, महाकायबलो अहु ॥
९२. आदाय सो कतिपयो, पुरिसेयेव आरभि ।
खेत्तत्थिको महावापिं, करोन्तो तं महब्बलो ॥
९३. दसहि द्वादसहि वा, वहितब्बे धुरेहिपि ।
वहन्तो पंसुपिण्डे सो, लहुं वापिं समापयि ॥
९४. तेन सो पाकटो आसि, तम्पि आदाय भूमिपो ।
दत्त्वा तं तस्स सक्कारं, गामणिस्स अदासि तं ॥
९५. वसभोदकवारोति, कं खेत्तं पाकटं अहु ।
एवं लभियावसभो, वसि गामणिसन्तिके ॥
९६. महायोधानमेतेसं, दसन्नम्पि महिपति ।
पुत्तस्स सक्कारसमं, सक्कारं कारयि तदा ॥
९७. आमन्तेत्वा महायोधे, दसापि च दिसम्पति ।
“योधे दसदसे”केको, एसथा”ति उदाहरि ॥
९८. ते तथेवा”नयुं योधे, तेसम्पाह महीपति ।
तस्स योधसहस्सापि, तथेव परियेसितुं ॥
९९. तथा तेपा”नयुं योधे, तेसम्पाहं महीपति ।
पुनयोधसहस्सस्स, तथेव परियेसितुं ॥
१००. तथा तेपा”नयुं योधे, सब्बे सम्पिण्डिता तु ते ।
एकादससहस्सानि, योधासतं तथा दस ॥
१०१. सब्बे ते लद्धसक्कारा, भूमिपालेन सब्बदा ।
गामणिं राजपुत्तं तं, वसिंसु परिवारिय ॥

१०२. इति सुचरितजातम्भुतं,
 सुणिय नरो मतिमा सुखत्तिको ।
 अकुसलपथतो परम्मुखो,
 कुसलपथेभिरमेय्य सब्बदाति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

योधलाभो नाम

तेवीसतिमो परिच्छेदो ।

चतुर्वीसतिम परिच्छेद

द्वेभातिकयुद्धं

१. हत्थस्स थरुकम्मस्स, कुसलो कतुपासनो ।
 सो गामणिराजसुतो, महागामे वसी तदा ॥
२. राजा राजसुतं तिस्सं, दीघवापिम्हि वासयि ।
 आरक्खितुं जनपदं, सम्पन्न बलवाहनं ॥
३. कुमारो गामणिकाले, सम्पस्सन्तो बलं सकं ।
 “युज्झिस्सं दमिळेही”ति, पितुरज्जो कथापयी ॥
४. राजा तं अनुरक्खन्तो, “ओरगङ्गं अलं” इति ।
 वारेसि यावततियं, सो तथेव कथापयी ॥
५. पिता मे पुरिसो होन्तो, नेवं वक्खति तेनिंदं ।
 पिलन्धतूति पेसेसि, इत्थालङ्कारमस्स सो ॥
६. राजां ह तस्स कुज्झित्वा, “करोथ हेमसङ्गलिं ।
 ताय तं बन्धयिस्सामि, नाञ्जथा रक्खियो हि सो ॥
७. पलायित्वान मलयं, कुज्झित्वा पितुनो अगा ।
 दुट्ठत्तायेव पितरि, आहु तं दुट्ठगामणि ॥
८. राजां थ आरभी कातुं, महामङ्गलचेतियं ।
 निट्ठिते चेतिये सङ्गं, सन्निपातयि भूपति ॥

९. द्वादसांसुं सहस्सानि, भिक्खू चित्तलपब्बता ।
ततो ततो द्वादसेव, सहस्सानि समागमुं ॥
१०. कत्वान चेतिमहं, राजा सङ्घस्स सम्मुखा ।
सब्बे योधे समानेत्वा, कारेसि सपथं तदा ॥
११. “पुत्तानं कलहद्धानं, न गच्छिस्साम नो” इति ।
अकंसु सपथं सब्बे, तं युद्धं तेन नागमुं ॥
१२. चतुसट्ठि विहारे सो, कारापेत्वा महीपति ।
तत्तकानेव वस्सानि, ठत्वा मरितहिं तदा ॥
१३. रज्जो सरीरं गाहेत्वा, छन्नयानेन राजिनि ।
नेत्वा तिस्स महारामं, तं सङ्घस्स निवेदयि ॥
१४. सुत्वा तिस्सकुमारो तं, आगन्त्वा दीघवापितो ।
सरीरकिच्चं कारेत्वा, सक्कच्चं पितुनो सयं ॥
१५. मातरं कण्डुलं हत्थिं, आदियित्वा महब्बलो ।
भातुभया दीघवापिं, अगमासि लहुं ततो ॥
१६. तं पवत्तिं निवेदेतुं, दुट्ठगामणि सन्तिकं ।
लेखं दत्वा विसज्जेसुं, सच्चेमच्चा समागता ॥
१७. सो गुत्तहालमागन्त्वा, तत्थ चारे विसज्जिय ।
महागाममुपगन्त्वा, सयं रज्जेभिसेचयि ॥
१८. मातत्थं कण्डूलत्थञ्च, भातुलेखं विसज्जयि ।
अलद्धा यावततियं, युद्धाय समुपागमि ॥
१९. अहु द्विन्नं महायुद्धं, चूळङ्गणियपिट्ठियं ।
तत्थ नेकसहस्सानि, पत्तिंसु राजिनो नरा ॥
२०. राजा च तिस्सामच्चो च, वळवादीधुतुनिका ।
तयोयेव पलायिंसु, कुमारो अनुबन्धिते ॥
२१. उभिन्नमन्तरे भिक्खू, मन्तयिंसु महीधरं ।
तं दिस्वा “भिक्खुसङ्घस्स, कम्मं” इति निवत्ति सो ॥

२२. कप्पकन्दरनज्जासो, जवमालितित्थमागतो ।
राजां'ह तिस्समच्चं तं, “छातज्झत्ता मयं” इति ॥
२३. सुवण्णसरके खित्त-भत्तं नीहरितस्स सो ।
सङ्गे दत्त्वा भुञ्जनतो, कारेत्वा चतुभागकं ॥
२४. “घोसेहि काल” मिच्चा'ह,
तिस्सो कालमघोसयि ।
सुणित्वा दिब्बसोतेन,
रज्जो सक्खाय दायको ॥
२५. थेरो पियङ्गु दीपट्ठो, थेरं तत्थ नियोजयि ।
तिस्सं कुटुम्बिकसुतं, सो तत्थ नभसा'गमा ॥
२६. तस्स तिस्सो करापत्त-आदाया'दासि राजिनो ।
सङ्घस्स भागं सम्भागं, राजा पत्ते खिपापयि ॥
२७. सम्भागं खिपि तिस्सो च, सम्भागं वळवापि च ।
न इच्छितस्साभागञ्च, तिस्सो पत्तमिह पक्खिपि ॥
२८. भत्तस्स पुण्णपत्तं तं, अदाथेरस्स भूपति ।
अदा गोतमथेरस्स, सो गन्त्वा नभसा लहुं ॥
२९. भिक्खूनं भुञ्जमानानं, दत्त्वा आलोपभागसो ।
पञ्चसतानं सो थेरो, लद्धेहि तु तदन्तिका ॥
३०. भागेहि पत्तं पूरेत्वा, आकासे खिपि राजिनो ।
दिस्वा' गतं गहेत्वा तं, तिस्सो भोजिसि भूपतिं ॥
३१. भुज्जित्वान सयज्जापि, वळवञ्च अभोजयि ।
सत्ताहं चुम्बटं कत्वा, राजा पत्तं विसज्जयि ॥
३२. गन्त्वान सो महागामं, समादाय बलं पुन ।
सट्ठिसहस्सं युद्धाय, गन्त्वा युज्झि सभातरा ॥
३३. राजा वळवमारुह, तिस्सो कण्डूल हत्थिनं ।
द्वे भातरो समागञ्छुं, युज्झमाना रणे तदा ॥

३४. राजा करिं करित्वन्तो, वळवामण्डलं अका ।
तथापि छिदं नो दिस्वा, लङ्घा पेतुं मतिं अका ॥
३५. वळवं लङ्घयित्वान, हत्थिनं भातिकोपरि ।
तोमरं खिपि चम्मंव, यथा छिज्जति पिट्ठियं ॥
३६. अनेकानि सहस्सानि, कुमारस्स नरातहिं ।
पतिसु युद्धे युज्झन्ता, भिज्ज चेव महब्बलं ॥
३७. “आरोहकस्स वेकल्ला, इत्थी मं लङ्घयी” इति ।
कुद्धोकरी तं चालेन्तो, रुक्खमेक मुपागमि ॥
३८. कुमारो आरुही रुक्खं, हत्थी सामिमुपागमि ।
तमारुह पलायन्तं, कुमारो मनुबन्धि सो ॥
३९. पविसित्वा विहारं सो, महाथेर घरंगतो ।
निपज्जहेट्ठा मज्जस्स, कुमारो भातुनोभया ॥
४०. पसारयि महाथेरो, चीवरं तत्थ मज्जके ।
राजा अनुपदं गन्त्वा, “कुहिं तिस्सो”ति पुच्छथ ॥
४१. “मज्जे तत्थ महाराज”, इति थेरो अवोच तं ।
हेट्ठा मज्जेति जानित्वा, ततो निक्खम्म भूपति ॥
४२. समन्ततो विहारस्स, रुक्खं कारयि तं पन ।
पज्जकमि निपज्जेत्वा, दत्त्वा उपरि चीवरं ॥
४३. मज्जपादेसु गण्हित्वा, चत्तारो दहरा यती ।
मतभिक्षुनियामेन, कुमारं बहि नीहरुं ॥
४४. नीयमानन्तु तं जत्वा, इध माह महीपति ।
“तिस्स त्वं कुलदेवतानं, सीसे हुत्वान निर्यासि ॥
४५. बलक्कारेण गहणं, कुलदेवेहि नत्थि मे ।
गुणं त्वं कुलदेवानं, सरेय्यासि कदाचिपि” ॥
४६. ततोयेव महागामं, अगमासि महीपति ।
आणापेसि च तत्थेव, मातरं मातुगारवो ॥

४७. [वस्सानि अट्टसट्ठिंसो, अट्ठा धम्मट्ठमानसो ।
अट्टसट्ठिविहारे च, कारापेसि महीपति ॥]
४८. निक्खामितो सो भिक्खूहि, तिस्सोराज सुतो पन ।
दीघवापिं ततोयेव, अगमञ्जतरो विय ॥
४९. कुमारो गोधगत्तस्स, तिस्सथेरस्स आह सो ।
“सापराधो अहं भन्ते, खमापेस्सामि भातरं ॥
५०. वेय्यावच्चकरा कारं, तिस्सं पञ्चसतानि च ।
भिक्खुनमादियित्वा सो, थेरो राज मुपागमि ॥
५१. राजपुत्तं ठपेत्त्वान, थेरो सोपान मत्थके ।
ससङ्खो पाविसि सद्धो, निसीदाविय भूमिपो ॥
५२. उपानयी यागुआदिं, थेरो पत्तं विधेसिसो ।
“किन्ति वुत्तो”ब्रवि तिस्सं, आदाय अगता”इति ॥
५३. “कुहिं चोरो”ति वुत्तो च, ठितठानं निवेदयि ।
विहारदेवी गन्त्वान, छादियठासि पुत्तक ॥
५४. राजा”ह थेरं “जातो वो,
दासभावो इदानि नो ।
सामणेरं पेसयेथ,
तुम्हे मे सत्तवस्सिकं ॥
५५. जनक्खयं विनायेव, कलहो न भवेय्य नो ।
राजा सङ्घस्स दोसेसो, भंघे दण्डं करिस्सति ॥
५६. हेस्सता”गतकिच्चा वो,
यागादिं गणहाथाति सो ।
दत्त्वा तं भिक्खुसङ्घस्स,
पक्कोसित्वान भातरं ॥
५७. तत्थेव सङ्घमज्झमि, निसिन्नो भातरा सह ।
भुज्जित्वा एकतोयेव, भिक्खु सङ्घं विसज्जयि ॥
५८. सस्सकम्मानि कारेतुं, तिस्सं तत्थेव पाहिणि ।

सयम्पि भेरिं चारेत्वा, सस्सकम्मानि कारयि ॥

५९. इति वेरमनेकविकप्पचितं,
समयन्ति बहुं अपि सप्पुरिसं ।
इति चिन्तिय कोहि नरो मतिमा,
न भवेय्य परेसु सुसन्त मनोति ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

द्वेभातिकयुद्धं नाम

चतुवीसतिमो परिच्छेदो ।

पञ्चवीसतिम परिच्छेद

दुट्ठगामणि विजयो

१. दुट्ठगामणिराजा'थ, कत्वान जनसङ्गहं ।
कुन्ते धातुं निधापेत्वा, सयोग्गबलवाहनो ॥
२. गन्त्वा तिस्समहारामं, वन्दित्वा सङ्गमब्रवि ।
“पारगङ्गं गमिस्सामि, जोतेतुं सासनं अहं ॥
३. सक्कातुं भिक्खवो देथ, अम्हेहि सहगामिनो ।
मङ्गलज्चेव रक्खा च, भिक्खूनं दस्सनं हिनो ॥
४. अदासि दण्डकम्मत्थं, सङ्घो पञ्चसतं यती ।
भिक्खुसङ्गतमादाय, ततो निक्खम्म भूपति ॥
५. सोधापेत्त्वान मलये, इधागमनमज्जसं ।
कण्डुलं हत्थिमारुह, योधेहि परिवारितो ॥
६. महता बलकायेन, युद्धाय अभिनिक्खमि ।
महागामेन सम्बद्धा, सेनागा'गुत्तहालकं ॥
७. महियङ्गणमागम्म, छत्तं दमिळमग्गही ।
घातेत्वा दमिळे तत्थ, आगन्त्वा अम्बतित्थकं ॥

८. गङ्गा परिखासम्पन्नं, तित्थम्बदमिळं पन ।
युज्झं चतूहि मा सेहि, कतहत्थं महब्बलं ॥
९. मातरं दस्सयित्वान, तेन लेसेन अग्गहि ।
ततोओरुह दमिळे, सत्तराजे महब्बले ॥
१०. एकाहेनेव गण्हित्वा, खेमं कत्वा महब्बलो ।
बलस्सांदा धनं तेन, खेमरामोति वुच्चति ॥
११. महाकोट्टन्तरे सोब्भे, दोणो गवरमग्गही ।
हालकोले इस्सरियं, नाळिसोब्भमि नाळिकं ॥
१२. दीघाभयगल्लकमि, गण्हि दीघाभयमि च ।
कच्छिपिट्ठे कपिसीसं, चतुमासेन अग्गहि ॥
१३. कोटनगरे कोटज्ज, ततो हालवहाणकं ।
वहिट्ठे वहिट्ठदमिळं, गामणिमि च गामणिं ॥
१४. कुम्भगाममि कुम्भज्ज, नन्दिगाममि नन्दिकं ।
गण्हि खाणुं खाणुगामे, द्वे तु तम्बुण्णमे पन ॥
१५. मातुलं भागिनेय्यज्ज, तम्बुण्णमनामके ।
जम्बुचग्गही सोसो च, गामोहु तं तदव्हयो ॥
१६. “अजानित्वा सकंसेनं, घातेन्ति सज्जना” इति ।
सुत्त्वान सच्चकिरियं, अकरी तत्थ भूपति ॥
१७. रज्जसुखाय वायामो, नायं मम कदाचिपि ।
सम्बुद्ध सासनस्सेव, ठपनाय अयं मम ॥
१८. तेन सच्चवेन मेसेना-कायोपगतभण्डिकं ।
जालवण्णंव होतूति, तं तथेवतदा अहु ॥
१९. गङ्गातीरमि दमिळा, सब्बे घातितसेसका ।
विजितं नगरं नाम, सरणत्थाय पाविसुं ॥
२०. फासुके अङ्गणठाने, खन्धावारं निवेसयि ।
तं खन्धावार... ठीति, नामेनाहोसि पाकटं ॥

२१. विजितनगरगाहत्थं, वीमंसन्तो नराधिपो ।
दिस्वायन्तं नन्दिमित्तं, विसज्जापेसि कण्डुलं ॥
२२. गण्हितुं आगतं हत्थिं, नन्दीमित्तो करेहितं ।
उभो दन्ते पीळयित्वा, उक्कुटिकं निसीदयि ॥
२३. हत्थिना नन्दिमित्तो तु, यस्मा यत्थ अयुज्झि सो ।
तस्मा तत्थ ततो गामो, हत्थिपोरोति वुच्चति ॥
२४. वीमंसित्वा उभो राजा, विजितं नगरं अगा ।
योधानं दक्खिणद्वारे, सङ्गामो आसि भिसनो ॥
२५. पुरत्थिमहि द्वारमि, सो वेळुसुमनो पन ।
अनेक सङ्खे दमिळे, अस्सारुळ्हे अघातयि ॥
२६. द्वारं थकेसुं दमिळा, राजा योधे विसज्जयि ।
कण्णुलो नन्दिमित्तो च, सुरनिमिलो च दक्खिणे ॥
२७. महासोणो च गोट्टो च,
थेर पुत्तो च ते तयो ।
द्वारेसु तीसु कम्मनि,
इतरेसु तदा करुं ॥
२८. नगरं तं तिपरिखं, उच्चपाकार गोपितं ।
अयोकम्मकतद्वारं, अरीहि दुप्पधंसियं ॥
२९. जाणूहि ठत्वा दाठाहि, भिन्दित्वान सिलायुधा ।
इट्ठका चेव हत्थि सो, अयोद्वारमुपागमि ॥
३०. गोपुरट्ठा तु दमिळा, खिपिसु विविधायुधे ।
पक्कं अयोगुळञ्चेव, कथिकञ्च सिलेसिकं ॥
३१. पिट्ठिं खित्ते सिलेसमि, धूपायन्तेथ कण्डुलो ।
वेदनट्ठोदकठानं, गन्त्वान तत्थ ओगही ॥
३२. न इदं सुरापाणं ते, अयोद्वार विघाटनं ।
गच्छ द्वारं विघाटेहि, इच्चाहगोट्टयिम्बरो ॥

३३. सो मानं जनयित्वान, कोज्जं कत्वा गजुत्तमो ।
उदका उट्ठहित्वान, थले अट्ठासि दप्पवा ॥
३४. हत्थिवज्जे वियोजेत्वा, सिलेसं ओसधं अका ।
राजा आरुहं हत्थिं तं, कुम्भे फुसियपाणिना ॥
३५. “लंकादीपमिह सकले, रज्जं ते तात कण्डुल ।
दम्मी”ति तं तोसयित्वा, भोजेत्वा वरभोजनं ॥
३६. वेठयित्वा साटकेन, कारयित्वा सुवम्मितं ।
सत्तगुणं माहिसचम्मं, बन्धेत्वा चम्मपिट्ठियं ॥
३७. तस्सो’ परितेलचम्मं, दापेत्वा तं विसज्जयि ।
असनीविय गज्जन्तो, सो गहेत्वा’पदवे सह ॥
३८. पदरं विज्झि दाठाहि, उम्मारं पदसा’हनि ।
सद्धारबाहं तं द्वारं, भूमियं सरवं पति ॥
३९. गोपुरे दब्बसम्भारं, पतन्तं हत्तिपिट्ठियं ।
बाहाहि परिहरित्वान, नन्दीमित्तो पवट्ठयि ॥
४०. दिस्वान तस्स किरियं, कण्डुलो तुट्ठमानसो ।
दाठापीठनवेरं तं, छट्ठेसि पठमं कतं ॥
४१. अत्थनो पिट्ठितोयेव, पवेसत्थाय कण्डुलो ।
निवत्तित्वान ओलोकि, योधं तत्थ गजुत्तमो ॥
४२. “हत्थिनाकतमग्गेन, नप्पवेक्खामहं”इति ।
नन्दीमित्तो विचिन्तेत्वा, पाकारं हनि बाहुना ॥
४३. सो अट्ठारसहत्थुच्चो, पतिअट्ठुसभो किर ।
ओलोकि सुरनिमलं, अनिच्छं सोपि तं पथं ॥
४४. लङ्घयित्वान पाकारं,
नगरब्भन्तरे पति ।
भिन्दित्वा द्वारमेकेकं,
गोट्ठो सोणोव पाविसि ॥

४५. हत्ती गहेत्वा रथचक्कं, मित्तो सकटपञ्जरं ।
नाळिकेरतरुं गोट्टो, निम्मलो खग्गमुत्तमं ॥
४६. तालरुक्खं महासोणो, थेरपुत्तो महागदं ।
विसुं विसुं वीथिगता, दमिळे तत्थ चुण्णयुं ॥
४७. विजितं नगरं भेत्वा, चतुमासेन खत्तियो ।
तथो गिरिलकं गन्त्वा, गिरियं दमिळं हनि ॥
४८. गन्त्वा महेलनगरं, तिमहापरिखं ततो ।
कदम्ब पुप्फवल्लीहि, समन्ता परिवारितं ॥
४९. एकद्वारं दुप्पवेसं, चतुमासे वसं तहिं ।
गण्हि महेलराजानं, मन्तयुद्धेन भूमिपो ॥
५०. ततो नुराधनगरं, आगच्छन्तो महीपति ।
खन्धावारं निवेसेसि, परितोकासपब्बतं ॥
५१. मासम्हि जेट्टमूलम्हि, तळाकं तत्थ कारिय ।
जलं कीळि तहिं गामो, पोसोननगरव्हयो ॥
५२. तं युद्धायागतं सुत्वा, राजानं दुट्टगामणिं ।
अमच्चे सन्निपातेत्वा, एळारो आह भूमिपो ॥
५३. “सो राजा च सयंयोधो,
योधा चस्स महूकिर ।
अमच्चो किन्नु कातब्बं,
किन्ति मज्जन्ति नो इमे ॥
५४. दीघजत्तुप्पभुतयो, योधा एळारराजिनो ।
“सुवे युद्धं करिस्सामि”, इति ते निच्छयं करुं ॥
५५. दुट्टगामणिराजापि, मन्तेत्वा मातुया सह ।
तस्सा मतेन कारेसि, द्वत्तिस बलकोट्टके ॥
५६. राजच्छत्तधरे तत्थ, ठपेसि राजरूपके ।
अब्भन्तरे कोट्टके तु, सयं अट्टासि भूपति ॥

५७. एळारराजा सन्नद्धो, महापब्बत हत्थिनं ।
आरुह्य अगमा तत्थ, सयोग्ग बलवाहनो ॥
५८. सङ्गामे वत्तमानम्हि, दीघजत्तु महब्बलो ।
आदाय खग्गफलकं, युज्झमानो भयानको ॥
५९. हत्थे अट्ठरसु'गन्त्वा, नभं तं राजरूपकं ।
छिन्दित्वा असिना भिन्दि, पठमं बलकोट्टकं ॥
६०. एवं सेसेपि भिन्दित्वा, मलकोट्टे महब्बलो ।
ठितं गामणिराजेन, बलकोट्टमुपागमि ॥
६१. योधो सो सूरनिमलो, गच्छन्तं राजिनो'परि ।
सावेत्वा अत्तनो नामं, तमक्कोसि महब्बलो ॥
६२. इतरो "तं वधिस्स"न्ति, कुद्धो आकासमुग्गमि ।
इतरो ओतरन्तस्स, फलकं उपनामयि ॥
६३. "छिन्दा मेतं सफलकं", इति चिन्तिय सो पन ।
फलकं हनि खग्गेन, तं मुज्जिय' तरोसयि ॥
६४. कप्पेन्तो मुत्तफलकं, दीघजत्तु तहिं पति ।
उट्ठाय सूरनिमिलो, पतितं सत्तिया'हनि ॥
६५. सङ्खं धमि फुस्सदेवो, सेना भिज्जित्थ दामिळि ।
एळरोपि निवत्तित्थ, घातेसुं दमिळे बहू ॥
६६. तत्थ वापि जलं आसि, हतानं लोहिता विलं ।
तस्मा कुलत्थवा पीति, नामतो विस्सुतं अहु ॥
६७. चरापेत्वा तहिं भेरिं, दुट्ठगामणि भूपति ।
"न हनिस्सतु एळारं, मंमुज्जिय परो"इति ॥
६८. सन्नद्धो सयमारुह्य, सन्नद्धं कण्डुलं करिं ।
एळारं अनुबन्धन्तो, दक्खिणद्वारमागमि ॥
६९. पुरदक्खिणद्वारम्हि, उभो युज्झिंसु भूमिपा ।
तोमरं खिपि एळारो, गामणि तमवज्जयि ॥

७०. विज्झापेसि च दन्तेहि, तं हत्थिं सकहत्थिना ।
तोमरं खिपि एळारं, सहत्थि तत्थ सो पति ॥
७१. ततो विजितसङ्गामो, सयोगबलवाहनो ।
लंकं एकातपत्तं सो, कत्त्वान पाविसि पुरं ॥
७२. पुरम्हि भेरिं चारेत्वा, समन्ता योजने जने ।
सन्निपातिय कारेसि, पूजं एळारराजिनो ॥
७३. तं देहपतितठाने, कूटागारेन झापयि ।
चेतियं तत्थ कारेसि, परिहारमदासि च ॥
७४. अज्जापि लंकापतिनो, तं पदेससमीपगा ।
तेनेव परिहारेन, न वादापेन्ति तूरियं ॥
७५. एवं द्वत्तिस दमिळ, राजानो दुडुगामणि ।
गण्हित्वा एकच्छत्तेन, लंकारज्जमकासि सो ॥
७६. विजिते नगरे भिन्ने, योधो सो दीघजत्तुको ।
एळारस्स निवेदेत्वा, भागिनेय्यस्स योधतं ॥
७७. तस्स हल्लुक नामस्स, भागिनेय्यस्स अत्तनो ।
पेसयी चागमत्थाय, तस्स सुत्त्वान हल्लुको ॥
७८. एळारदड्ढुदिवसा, सत्तमे दिवसे इध ।
पुरिसानं सहस्सेहि, सट्ठिया सह ओतरि ॥
७९. ओतिण्णो सो सुणित्वापि, पतनं तस्स राजिनो ।
“युज्झिस्सामी”ति लज्जाय, महातित्थं इधागमा ॥
८०. खन्धावारं निवेसेसि, गामे कोळम्बहालके ।
राजा तस्सा’गमं सुत्वा, युद्धाय अभिनिक्खमि ॥
८१. युद्धसन्नह सन्नद्धो, हत्थिमारुह कण्डुलं ।
हत्थस्स रथयो धेहि, पन्तीहि च अनुनको ॥
८२. उम्मादफुस्सो देवो सो, दीपे अगगधनुग्गहो ।
दसड्ढायुधसनद्धो, सेसयोधा च अन्वगुं ॥

८३. पवत्ते तुमूले युद्धे, सन्नद्धो भल्लुको तहिं ।
राजाभिमुख मायासि, नागराजा तु कण्डुलो ॥
८४. तं वेगमन्दिभावत्थं, पच्चोसक्कि सनिं सनिं ।
सेनापि सद्धिं तेनेव, पच्चोसक्कि सनिं सनिं ॥
८५. राजाह “पुब्बे युद्धेसु, अट्टवीसतिया अयं ।
न पच्चोसक्कि किं एतं, फुस्सदेवा”ति आह सो ॥
८६. जयो नो परमो देव, जयभूमि मयं गजो ।
पच्चोसक्कति पेक्खन्तो, जयठानम्हि ठस्सति ॥
८७. नागो’थ पच्चोसक्कित्वा, फुस्सदेवस्स पस्सतो ।
महाविहारसीमन्ते, अट्टासि सुप्पतिट्ठितो ॥
८८. तत्रट्ठितो नागराजा, भल्लुको दमिळो तहिं ।
राजाभिमुखमागन्त्वा, उप्पण्डेसि महीपति ॥
८९. मुखं पिधाय खग्गेन, राजा अक्कोसि तं पन ।
“रज्जो मुखम्हि पातेमि”, इति कण्डञ्च सो खिपि ॥
९०. आहच्च सो खग्गतलं, कण्डो पपति भूमियं ।
“मुखे विद्धो”ति सज्जाय, उक्कट्ठिं भल्लुको अका ॥
९१. रज्जो पच्छा निसिन्नो भो, फुस्सदेवो महब्बलो ।
कण्ड खिपिमुखे तस्स, घट्टेन्तो राजकुण्डलं ॥
९२. राजानं पादतो कत्वा, पतमानस्स तस्स तु ।
खिपित्वा अपरं कण्डं, विज्झित्वा तस्स जण्डुकं ॥
९३. राजानं सीसतो कत्वा, पातेसी लहुहत्थको ।
भल्लुके पतिते तस्मिं, जयनादो पवत्तथ ॥
९४. फुस्सदेवो तहिंयेव, जापेतुं दोस मत्तनो ।
कण्डवल्लिं सकं छेत्वा, पसतं लोहितं सयं ॥
९५. रथज्जा दस्सेसि तं दिस्वा, राजा तं पुच्छि“किं”इति ।
राज दण्डो कतो मेति, सो अवोच महीपति ॥

१६. कोधो दोसोति वुत्तोव,
आह कुण्डल घट्टनं ।
अदोसं दोसमज्जाय,
किमेतं करि भातिक ॥
१७. इति वत्त्वा महाराजा, कतञ्जु इध माह च ।
“कण्डानुच्छविको तुय्हं, सक्कारो हेस्सते महा ॥
१८. घातेत्वा दमिळे सब्बे, राजा लद्धजयो कतो ।
पासाद तलमारुह, सीहासनगतो तहिं ॥
१९. नाटकामच्च मज्झमिहि, फुस्सदेवस्स तं सरं ।
आणापेत्वा ठपापेत्वा, पुंखेन उज्जुकं तले ॥
१००. कहापणेहि कण्डं तं, आसित्ते'यु परूपरि ।
छादापेत्वा दापेसि, फुस्सदेवस्स तं खणे ॥
१०१. नरिन्दपासादतले, नरिन्दोथ अलङ्कते ।
सुगन्धदीपुज्जलिते, नानागन्धसमायुते ॥
१०२. नाटक जनयोगेन, अच्छराहि च भूसिते ।
अनग्घत्थरणत्थिण्णे, मुदुके सयने सुभे ॥
१०३. सयितो सिरिसम्पत्तिं, महतिं अपिपेक्खिय ।
कतं अक्खोभिणिघातं, सरन्तो न सुखं लभि ॥
१०४. यियङ्गुदीपे अरहन्तो, जत्त्वा तं तस्सतक्कितं ।
अट्ठा'रहन्ते पाहेसुं, तमस्सासेतुमिस्सरं ॥
१०५. आगम्म ते मज्झायामे, राज द्वारमिहि ओतरुं ।
निवेदि तब्भागमना, पासाद तलेमारुहं ॥
१०६. वन्दित्वा ते महाराज, निसीदापिय आसने ।
कत्वा विविधसक्कारं, पुच्छि आगतकारणं ॥
१०७. पियङ्गुदीपे सङ्केन, पेसितं मनुजाधिप ।
तमस्सा सयितुं अम्हे, इति राजा पुना'हते ॥

१०८. “कथं नु भन्ते अस्सासो, मम हेस्सति येन मे ।
अक्खोभिणिमहासेन, घातो कारापितो” इति ॥

१०९. “सग्गमग्गन्तरायो च, नत्थि ते तेन कम्मुना ।
दीयड्डमनुजा चेत्थ, घातिता मनुजाधिप ॥

११०. सरणेसु ठितो एको, पञ्चसीलेपि चापरो ।
मिच्छादिट्ठि च दुस्सीलो, सेसा पसुसमामता ॥

१११. जोतयिस्ससि चेव त्वं, बहुधा बुद्धसासनं ।
मनोविलेखं तस्मा त्वं, विनोदय नरिस्सर ॥

११२. इति वुत्तो महाराजा, तेहि अस्सासमागतो ।
वन्दित्वा ते विसज्जेत्वा, सयितो पुन चिन्तयि ॥

११३. विना सङ्गेन आहारं, माभुज्जेथ कदाचिपि” ।
इति मातापिताहारे, सपिंसु दहरे वनो ॥

११४. अदत्त्वा भिक्खुसङ्घस्स, भुत्तं अत्थि नुखो इति ।
अदस पातरासम्हि, एकं मरिचवट्टिकं ॥

११५. सङ्घस्स अट्टपेत्वाव परिभुत्तं सतिं विना ।
तदत्थं दण्डकम्मं मे, कत्तब्बन्ति च चिन्तयि ॥

११६. एते तेनेककोटि इध मनुजगणे घातिते चिन्तयित्वा,
कामानं हेतु एतं मनसि च कयिरा साधु आदीनवं तं ।
सब्बेसं घातनिं तं मनसि च कयिरा निच्चतं साधु साधु,
एवं दुक्खा पमोक्खं सुभगति महवा पापुण्य्याचीरेनाति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

दुट्ठगामणिविजयो नाम

पञ्चवीसतिमो परिच्छेदो ।

छब्बीसतिम परिच्छेद

मरिचवट्टिकविहारमहो

१. एकच्छत्तं करित्वान, लंकारज्जं महायसो ।
नानन्तरं संविदहि, योधानं सो यथारहं ॥
२. थेरपुत्ताभयो योधो, दिव्यमानं न इच्छितं ।
पुच्छितोव किमत्थन्ति, युद्धमत्थीति अब्रवि ॥
३. एकरज्जे कते युद्धं, किनामत्तीति पुच्छितो ।
युद्धं किलेस चोरेहि, करिस्सामि सुदुज्जयं ॥
४. इच्चेव माह तं राजा, पुनप्पुनं निसेधयि ।
पुनप्पुनं सोयाचित्वा, रज्जोनुज्जाय पब्बजि ॥
५. पब्बजित्वा च कालेन, अरहत्तमपापुणि ।
पञ्चखीणासवसत-परिवाएरा अहोसि च ॥
६. छत्तमङ्गल सत्ताहे, गते गतभयो' भयो ।
राजा कता भिसेकोव, महता विभवेन सो ॥
७. तिस्सवापि'मगा कीळ-विधिना समलङ्क तं ।
कीळितुं अभिसित्तानं, चारित्तञ्चा नुरक्खितुं ॥
८. रज्जो परिच्छदं सब्बं, उपायनसतानि च ।
मरिचवट्टिविहारस्स, ठानमिह ठपयिंसु च ॥
९. तत्थेव थूपठानमिह, सधातुं कुन्तमुत्तमं ।
ठपेसुं कुन्तधरका, उजुकं राजमानुसा ॥
१०. सहोरोधो महाराजा, कीळित्वा सलिले दिवा ।
सायमाहं गमिस्साम, कुन्तं वट्ठेथ भो'इति ॥
११. चालेतुं तं न सक्खिंसु, कुन्तं राजाधिकारिका ।
गन्धामालाहि पूजेसुं, राजसेनासमागता ॥
१२. राजा महन्तं अच्छेरं, दिस्वा तं हट्ठमानसो ।
विधाय तत्थ आरक्खं, पविसित्वा पुरं ततो ॥
१३. कुन्तं परिक्खपापेत्वा, चेतियं तत्थ कारयि ।
थूपं परिक्खपापेत्वा, विहारञ्च अकारयि ॥

१४. तीहि वस्सेहि निठासि, विहारो सो नरिस्सरो ।
सङ्घं ससन्निपातेसि, विहरमहाकारणा ॥
१५. भिक्खुनं सतसहस्सानि, तदा भिक्खुनियो पन ।
नवुति च सहस्सानि, अभविंसु समागता ॥
१६. तस्मिं समागमे सङ्घं, इदमाक महीपति ।
“सङ्घं भन्ते विसरित्वा, भुज्जिं मरिचवट्टिकं ॥
१७. हस्सेतं दण्डकम्मं मे, भवतूति अकारयि ।
सचेतियं मरिचवट्टि-विहारं सुमनोहरं ॥
१८. पतिग्गणहातु तं सङ्घो, इति सो दक्खिणोदकं ।
पातित्वा भिक्खुसङ्घस्स, विहारं सुमनो अदा ॥
१९. विहारे तं समन्तापि, महन्तं मण्डपं सुभं ।
कारेत्वा तत्थ सङ्घस्स, महादानं पवत्तयि ॥
२०. पादे पतिट्ठापेत्वापि,
जले अभयवापिया ।
कतो सो मण्डपो आसि,
सेसो कासे कथावका ॥
२१. सत्ताहं अन्नपानादिं, दत्त्वा ननुजाधिपो ।
अदा सामणकं सब्बं, परिक्खारं महारहं ॥
२२. अहु सतसहस्सगघो, परिक्खारो स आदिको ।
अन्ते सहस्सगघनको, सब्ब सङ्घो च तंलभि ॥
२३. युद्धे दाने च सूरेन, सूरिना रतनत्तये ।
पसन्नामलचित्तेन, सासनुजोत नत्थिना ॥
२४. रज्जा कतज्जुना तेन, थूपकारापनादितो ।
विहार महनन्तानि, पूजेतुं रतनत्तयं ॥
२५. परिच्चत्तधनानेत्य, अनग्धानि विमुज्जिय ।
सेसानि होन्ति एकाय, ऊनवीसतिकोटियो ॥

२६. तोगा दसद्धविध दोसविदूसितापि,
पञ्जाविसेस सहितेहि जनेहि पत्ता ।
होन्तेव पञ्चगुणयोग गहितसारं,
इच्चस्स सारगहणे मतिमायतेय्याति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

मरिचवट्टिकविहारमहोनाम

छब्बीसतिमो परिच्छेदो ।

सत्तवीसतिम परिच्छेद

लोहपासादमहो

१. ततो राजा विचिन्तेसि, विस्सुतं सुस्सुतं सुतं ।
महापज्जो सदा पुज्जो, पज्जाय कतनिच्छयो ॥
२. “दीपप्पसादको थेरो, राजिनो अय्यकस्स मे ।
एवं किराहनत्ता ते, दुट्ठगामणिभूपति ॥
३. महापुज्जो महाथूपं, सोण्णमालिं मनोरमं ।
वीसंहत्थसतं उच्चं, कारेस्सति अनागते ॥
४. पुनो उपोसथागारं, नानारतनमण्डितं ।
नवभूमं करित्वान, लोहपासाद मेव च ॥
५. इति चिन्तिय भूमिन्दो, लिखित्वेवं ठपापितं ।
पेक्खापेन्तो राजगेहे, ठितं एव करण्डके ॥
६. सोवण्णपट्टं लद्धान, लेखं तत्थ अवाचयि ।
“चत्तालीससतं वस्सं, अतिक्कम्म अनागते ॥
७. काकवण्णसुतो दुट्ठ-गामणिमनुजाधिपो ।
इदञ्चिदञ्च एवञ्च, कारेस्सती”ति वाचितं ॥
८. सुत्वा हट्ठो उदानेत्वा, अप्पोट्टेसि महीपति ।
ततो पातो”व गन्त्वान, महामेघवनं सुभं ॥

९. सन्निपातं कारयित्वा, भिक्खुसङ्घस्स अब्रवि ।
“विमानतुल्यं पासादं, कारयिस्सामि वो अहं ॥
१०. दिब्बं विमानं पेसेत्वा, तदा लेखं अदाथ मे” ।
भिक्खुसङ्घो विसज्जेसि, अट्ठ खीणासवे तहिं ॥
११. कस्सपमुनिनो काले, असोको नाम ब्राह्मणो ।
अट्ठ सलाकभत्तानि, सङ्घस्स परिणामिय ॥
१२. भरणिं नाम दासिं सो, “निच्चं देही”ति अब्रवि ।
दत्त्वा सा तानि सक्कच्चं, यावजीवं ततो चुता ॥
१३. आकासट्ठविमानमिह, निब्बत्तिरुचिरे सुभे ।
अच्छरानं सहस्सेन, सदासि परिवारिता ॥
१४. तस्सा रतनपासादो, द्वादसयोजनुगगतो ।
योजनानं परिकखेपो, चत्तालीसञ्च अट्ठ च ॥
१५. कूटागारसहस्सेन, मण्डितो नवभूमिको ।
सहस्सगब्भसम्पन्नो, राजमानो चतुम्मुखो ॥
१६. सहस्ससङ्घसंवुत्ति, सीहपञ्जर नेत्तवा ।
सकिङ्कणिकजालाय, सज्जितो वेदिकाय च ॥
१७. अम्बलट्टिकपासादो, तस्स मज्झे ठितो अहु ।
सन्तमतो दिस्समानो, पग्गहितधजाकुलो ॥
१८. तावतिसञ्च गच्छन्ता, दिस्वा थेरं तमेव ते ।
हिङ्गुलेन तदा लेखं, लेखयित्वा पटे ततो ॥
१९. निवत्तित्वान आगन्त्वा, पटं सङ्घस्स दस्सयुं ।
सङ्घो पटं गहेत्वा तं, पाहेसि राजसन्तिकं ॥
२०. तं दिस्वा सुमनो राजा, आगम्मराम मुत्तमं ।
आलेखतुल्यं कारेसि, लोहपासाद मुत्तमं ॥
२१. कम्मरम्भनकालेव, चतुद्वारमिह भोगवा ।
अट्ठसतसहस्सानि, हिरज्जानि ठपापयि ॥

२२. पुटसहस्स वत्थानि, द्वारे द्वारे ठपापयि ।
गुळ तेलसक्खरमधु-पुरा चानेक चाटियो ॥
२३. “अमूलककम्म मेत्थ, न कातब्ब”न्ति भासिय ।
अग्घापेत्वा कतं कम्मं, तेसं मूलमदापयि ॥
२४. हत्थसतं हत्थसतं, आसि एकेक पस्सतो ।
उच्चतो तत्तकोयेव, पासादो हि चतुम्मुखो ॥
२५. तस्मिं पासाद सेट्ठस्मिं, अहेसुं नवभूमियो ।
एकेकिस्सा भूमिया च, कूटागारसतानि च ॥
२६. कूटागारानि सब्बानि, सज्झुना खचिता नयुं ।
पवालवेदिका तेसं, नानारतन भूसिता ॥
२७. नानारतन चित्तानि, तासं पदुमकानि च ।
सज्झकिंकिणिकापन्ति-परिक्खित्ताव ता अहु ॥
२८. सहस्सं तत्थ पासादो, गब्भा आसुं सुसङ्खता ।
नानारतन खचिता, सीहपज्जरनेत्तवा ॥
२९. नारिवाहनयानन्तु, सुत्वा वेस्सवणस्स सो ।
तदा कारमकारेसि, मज्झे रतनमण्डपं ॥
३०. सीहब्यग्घादिरूपेहि, देवता रूपकेहि च ।
अहु रतनमयोहेस, थम्भेहि च विभूसितो ॥
३१. मुत्ताजालपरिक्खेपो, मण्डपन्ते समन्ततो ।
पवालवेदिका चेत्थ, पुब्बे वुत्तविधा अहु ॥
३२. सत्तरतन चित्तस्स, वेमज्झे मण्डपस्स तु ।
रुचिरो दन्तपल्लङ्को, रम्मो फलिकसन्थरो ॥
३३. दन्तमयापस्सयेत्थ, सुवण्णमय सूरियो ।
सज्झुमये चन्दिमा च, तारा च मुत्तका मया ॥
३४. नानारतन पदुमानि, तत्थ तत्थ यथारहं ।
जातकानि च तत्थेव, आसुं सोण्णलतन्तरे ॥

३५. महग्घपच्चत्थरणे, पल्लङ्को'ति मनोरमे ।
मनोहरा'सिद्धपिता, रुचिरं दन्तबीजनी ॥
३६. पवालपादुका तत्थ, फलिकम्हि पतिट्ठिता ।
सेतच्छत्तं सज्झुदण्डं, पल्लङ्को'परिसोभथ ॥
३७. सत्तरतन मयानेत्थ, अट्टमङ्गलिकानि च ।
चतुप्पदानं पन्ती च, मणिमुत्तन्तरा अहुं ॥
३८. रजतानञ्च घण्टानं, पन्ती भत्तन्तलम्बिता ।
पासादछत्तपल्लङ्क-मण्डपा'सुं अनग्घिका ॥
३९. महग्घ पञ्जपापेसि, मञ्चपीठं यथारहं ।
तथेव भूमत्थरणं, कम्बलञ्च महारहं ॥
४०. आचाम कुम्भिसोवण्णा, उलुङ्को च अहु तर्हि ।
पासाद परिभोगेसु, सेसेसु च कथा' वका ॥
४१. चारुपाकार परिवारो,
सो चतुद्वारकोट्टको ।
पासादो'लङ्कतो सोभि,
तावतिस सभा विय ॥
४२. तम्ब लोहिट्टकाहे'सो,
पासादो छादितो अहु ।
लोह पासाद वोहारो,
तेन तस्स अजायथ ॥
४३. नट्ठिते लोहपासादे, सो सङ्घं सन्निपातयि ।
राजा सङ्घो सन्निपति, मरिचवट्ठिमहे विय ॥
४४. पुथुज्जना'व अट्ठंसु, भिक्खू पठमभूमियं ।
तेपिटका दुतियाय, सोतापन्नादयो पन ॥
४५. एके केयेव अट्ठंसु, ततियादीसु भूमिसु ।
अरहन्तो च अट्ठंसु, उद्धं चतूसु भूमिसु ॥
४६. सङ्घस्स दत्त्वा पासादं, दक्खिणम्बुपुरस्सरं ।

राजादत्थ महादानं, सत्ताहं पुब्बकं पिय ॥

४७. पासाद महचत्तानि, महाचागेन राजिना ।
अनग्धानि ठपेत्त्वान, अहेसुं तिसकोटियो ॥

४८. निस्सारे धननिचये विसेससारं,
ये दानं परिगणयन्ति साधुपज्जा ।
ते दानं विपुलमपेत चित्तसङ्गा,
सत्तानं हितपरमा ददन्ति एवंति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

लोकहपासादमहो नाम

सत्तवीसतिमो परिच्छेदो ।

अट्ठवीसतिम परिच्छेद

महा थूपसाधन लाभो

१. ततो सतसहस्सं सो, विस्सज्जेत्वा महीपति ।
कारापेसि महाबोधि-पूजं सुळारमुत्तमं ॥
२. ततो पुरं पविसिन्तो, थूपठाने निवेसितं ।
पस्सित्वान सीलायूपं, सरित्वा पुब्बकं सुतिं ॥
३. “कारेस्सामि महाथूपं”, इति हट्ठो महातलं ।
आरुह्य रत्तिं भुज्जित्वा, सयितो इति चिन्तयि ॥
४. “दमिळे महमानेन, लोको’यं पीळितो मया ।
न सक्का बलिमुद्धत्तुं, तं वज्जिय बलिं अहं ॥
५. कारयन्तो महाथूपं, कतं धम्मेन इट्ठिका ।
उप्पादेस्सामि “इच्चेवं, चिन्तयन्तस्स चिन्तितं ॥
६. छत्तम्हि देवताजानी, ततो कोलाहलं अहु ।
देवेसु अत्वा तं सक्को, विस्सकम्मान मब्रवि ॥

७. “इट्टकत्तं चेतियस्स, राजा चिन्तेसि गामणि ।
गन्त्वा पुरा योजनमिह, गम्भीर नदी यन्तिके ॥
८. मापेहि इट्टिका तत्तं, इति सक्के न भासितो ।
विस्सकम्मो इधागम्म, मापेसि तत्थ इट्टिका ॥
९. पभाते लुद्धको तत्थ, सुनखेहि वनं अगा ।
वोधारूपेन दस्सेसि, लुद्धकं भुम्मदेवता ॥
१०. लुद्धको तं नुबन्धन्तो, गन्त्वा दिस्वान इट्टिका ।
अन्तरहिताय गोधाय, इति चिधन्तसि सो तहिं ॥
११. “कारेतु कामो किर नो, महाथूपं महीपति ।
उपायनमिदं तस्सं, इति गन्त्वा निवेदयि ॥
१२. तस्स तं वचनं सुत्वा, पियं जनहि तप्पियो ।
राजा कारेसि सक्कारं, महन्तं तुट्ठमानसो ॥
१३. पुरापुब्बुत्तरे देसे, योजनत्तय मत्थके ।
आचार विट्ठिगाममिह, सोळसकरीसे कले ॥
१४. सोवण्ण बीजानुं टिंसु, विविधानि पमाणतो ।
विदत्थुक्कट्ट माणानि, अङ्गुलिमाणा निहेठतो ॥
१५. सुवण्ण पुण्णं तं भूमिं, दिस्वा सङ्गामवासिका ।
सुवण्ण पाहिं आदाय, गन्त्वा रज्जो निवेदयुं ॥
१६. पुरापाचिन पस्समिह, सत्त योजन मत्थके ।
गङ्गापारे तम्बपिट्ठे, तम्बलोहं समुट्ठहि ॥
१७. तङ्गामिका तम्बलोह-बीजमादाय पातिया ।
राजान मुपसङ्गम्म, तमत्थज्ज निवेदयुं ॥
१८. पुब्बदक्खिणदेसमिह, पुरतो चतुयोजने ।
सुमन वापि गाममिह, उट्ठहिंसु मणीबहू ॥
१९. उपल कुरुविन्देहि, मिस्सकानेव गामिका ।
आदाय पातियाएव, गन्त्वा रज्जो निवेदयुं ॥

२०. पुरतो दक्खिणे पस्से, अट्टयोजनमत्थके ।
अम्बट्ट कोललेणम्हि, रजतं उपपज्जथ ॥
२१. नगरे वाणिजो एको, आदाय सकटे बहू ।
मलया सिङ्गीवेरादिं, आनेतुं मलयं गतो ॥
२२. लेणस्स अविदूरम्हि, सकटानिट्ठ पापिय ।
पतोदादारुनिच्छन्तो, आरुळ्हो तं महीधरं ॥
२३. चाटिप्पमाणं तं तत्थ, पक्कभारेण नामि तं ।
दिस्वा पन सलट्ठिञ्च, पासाणट्ठञ्च तं फलं ॥
२४. वण्टे तं वासिया छेत्वा, दस्साम'गगन्ति चिन्तिय ।
कालं घोसेसि सद्धाय, चत्तारो'नासवागमुं ॥
२५. हट्ठो सो ते'भिवादेत्वा, निसीदापिय सादरो ।
वासिया वण्टसामन्ता, तचं छेत्वा अपस्सयं ॥
२६. मुज्जित्वा'वाट पुण्णं तं, यूसं पत्तेही आदिय ।
चत्तारो यूस पूरेते, पत्ते तेसमदासिसो ॥
२७. ते तं गहेत्वा पक्कामुं,
कालं घोसेसि सो पुन ।
अञ्जे खिणासवा थेरा,
चत्तारो तत्थ आगमुं ॥
२८. तेसं पत्ते गहेत्वा सो, पत्तामिञ्जहि पूरिय ।
अदासि तेसं पक्कामुं, तयो एको नपक्कमि ॥
२९. रजतं तस्स दस्सेतुं, ओरोहित्वा ततो हि सो ।
निसज्ज लेणासन्नम्हि, तामिञ्जा परिभुञ्जथ ॥
३०. सेसामिञ्जा वाणिजो'पि, भुज्जित्वा यावदत्थकं ।
भण्डिकाय गहेत्वान, सेसथेरपदानुगो ॥
३१. अज्जसा इमिना त्वम्पि, गच्छ दानी उपासक ।
गन्त्वान थेरं पस्सित्वा, वेय्यावच्च महासि च ॥

३२. थेरो च लेणद्वारेन, तस्स मग्ग अमापयि ।
थेरं वन्दिय सो तेन, गच्छन्तो लेणमदस ॥
३३. लेण द्वारमि ठत्वान, पस्सित्वा रजतम्पि सो ।
वासिया आहनित्वान, रजतति विजानिय ॥
३४. गहेत्वेकं सज्झुपिण्डं, गन्त्वान सकटन्तिकं ।
सकटानि ठपापेत्वा, सज्झुपिण्डं तमादिय ॥
३५. लहुं अनुराध पुरं, आगम्म वरवाणिजो ।
दस्सेत्वा रजतं रज्जो, तमत्थम्पि निवेदयि ॥
३६. पुरतो पच्छिमे पस्से, पञ्चयोजन मत्थके ।
उरुवेलपट्टने मुत्ता, महामलक मत्तियो ॥
३७. पवालन्तरिका सद्धिं, समुद्वाथलमोक्कमुं ।
केवट्टा ता समेक्खित्वा, रासिं कत्वान एकतो ॥
३८. पातिया आनयित्वान, मुत्ता सह पवालका ।
राजान मुपसङ्कम्म, तमत्थम्पि निवेदयुं ॥
३९. पुरतो उत्तरे पस्से, सत्त योजन मत्थके ।
पेळिवापिक गामस्स, वापिपक्खन्तकन्दरे ॥
४०. जायिसु वालुकापिट्ठे, चत्तारो उत्तमा मणी ।
नीसद पोतप्पमाणा, उम्मापुप्फनिभासुभा ॥
४१. ते दिस्वा सुनखो लुद्धो, अगन्त्वा राजसन्तिकं ।
“एवरूपा मणीदिट्ठो, मया” इति निवेदयि ॥
४२. इट्ठकादीनि एतानि महापुज्जो महामति ।
महाथूपत्थमुप्पन्ना-न’स्सोसि तदहेव सो ॥
४३. यथानुरूपं सक्कारं, तेसं कत्वा सुमानतो ।
एते वा रक्खके कत्वा, सब्बानि आहरापयि ॥
४४. खेदम्पि कायजमसय्हमचिन्तयित्वा,
पुज्जं पसन्नमनसो पचित हि एवं ।

साधेति साधन सतानि सुखा करानि,
तस्मा पसन्नमनसो'व करेय्य पुञ्जन्ति ॥

सुजनप्पसादसंवेंगतथाय कते महावंसे

महाथूपसाधनलाभो नाम

अट्ठवीसतिमो परिच्छेदो ।

एकूनतिसतिम परिच्छेद

थूपारम्भो

१. एवं समत्ते सम्भारे, वेसाखपुण्णमासीयं ।
पत्ते विसाखनक्खत्ते, महाथूपत्थमारभि ॥
२. हारेत्त्वान तहिं थूपं, थूपठानमखाणयि ।
सत्थहत्थो महीपालो, थिरी कातुं मनेकधा ॥
३. योधेहि आहरापेत्वा, गुळपासाणके तहिं ।
कूटेहि आहनापेत्वा, पासाणे चुण्णिते अथ ॥
४. चम्मवनद्ध पादेहि, महाहत्थीहि मद्दयि ।
भूमिया थिरीभावत्थं, अत्थानत्थविचक्खणो ॥
५. आकास गङ्गापतित-ट्टाने सतततिन्तके ।
मत्तिका सुखुमा तत्थ, समन्ता तिं सयोजने ॥
६. नवनीत मत्तिका'तेसा, सुखुमत्ता पपुच्चति ।
खीणासवा सामणेरा, मत्तिका आहरुं ततो ॥
७. मत्तिका अत्थरापेसि, तत्थ पासाणकोट्टिमे ।
इट्ठका अत्थरापेसि, मत्तिको परिइस्सरो ॥
८. तस्सो परिखरसुधं, कुरुविन्दं ततोपरि ।
तस्सो परिअयोजालं, मरुम्बन्तु ततोपरं ॥
९. आहटं सामणेरेहि, हिमवन्ता सुगन्धकं ।

- सन्थरापेसि भूमिन्दो, फळिकन्तु ततोपरि ॥
१०. सीलायो सन्थरापेसिच्छ फळिकसन्थरो परि ।
सब्बत्थ मत्तिकाकिच्चे, नवनीतक्कया अहु ॥
११. निय्यासेन कपिटुस्स, सन्नितेन रसोदके ।
अट्टङ्गुलं बहलएता, लोहपट्टं सीलोपरि ॥
१२. मनोसिलायतिलते-लसन्निताय ततो परि ।
सत्तङ्गुलं सज्जुपट्टं, सन्थरेसि रथेसभो ॥
१३. महाथूप पतिट्ठान-ठाने एवं महीपति ।
कारेत्वा परिकम्मानि, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
१४. आसळ्ही सुक्कपक्खस्स, दिवसम्हि चतुदसे ।
कारेत्वा भिक्खुसङ्घस्स, सन्निपातमिदं वदि ॥
१५. महाचेतिय मत्थाय, भदन्तामङ्गलिट्ठकं ।
पतिट्ठापेस्सं स्वे एत्थ, सब्बो सङ्घो समेतुनो ॥
१६. बुद्ध पूजा पयोगेन, महाजनहीतत्थिको ।
“महाजनो” पोसत्थिको, गन्धमालादिगण्हिय ॥
१७. महाथूप पतिट्ठान-ठानं यातु सुवे’ इति ।
चेतिय ठान भूसाय, अमच्चे च नियोजयि ॥
१८. आणापिता नरिन्देन, मुनिनो पियगारवा ।
अनेकेहि पकारेहि, ते तं ठानमलङ्करुं ॥
१९. नगरं सकलज्जेव, मग्गज्जेव इधागतं ।
अनेकेहि पकारेहि, अलङ्कारयि भूपति ॥
२०. पभाते च चतुद्वारे, नगरस्स ठपापयि ।
नहापिते नहापके च, अप्पके च बहूतथा ॥
२१. वत्थानि गन्धमाला च, अन्नानि मधुरानि च ।
महाजनत्थं भूमिन्दो, महाजनहिते रतो ॥

२२. पटियत्तानि एतानि, सादियित्वा यथारुचि ।
पोराजानपदाचेव थूपठानमुपागमुं ॥
२३. सुमण्डितेहि नेकेहि, ठानन्तर विधानतो ।
आरक्खितो अमच्चोहि, यथाठानं महीपति ॥
२४. सुमण्डिताहि नेकाहि, देवकञ्जूपमाहि च ।
नाटकीहि परिब्बुळ्हो, सुमण्डित पस्साधितो ॥
२५. चत्तालीस सहस्सेहि, नरेहि परिवारितो ।
नाना तूरिय सङ्कुट्ठो, देवराज विलासवा ॥
२६. महाथूप पतिट्ठानं, ठानाठान विचक्खणो ।
अपरण्हे उपागञ्छि, नन्दयन्तो महाजनं ॥
२७. अटुत्तरसहस्सं सो, साटकानिट्ठपापिय ।
पुटबद्धानि मज्झमिहि, चतुपस्से ततो पन ॥
२८. वत्थानि रासींकारेसि, अएनकानि महीपति ।
मधुसप्पि गुळादीहि च, मङ्गलत्थं ठपापयि ॥
२९. नानादेसेहिपा'गञ्छुं, बहवो भिक्खवो इध ।
इध दीपट्ठसङ्गस्स, का कथाव इधागमे ॥
३०. थेरो' सीति सहस्सानि, भिक्खू आदाय आगमा ।
राजगहस्स सामन्ता, इन्दगुत्तो महागणी ॥
३१. सहस्सानि'सिपतना, भिक्खूनं द्वादसा'दिय ।
धम्मसेनो महाथेरो, चेतियठानमागमा ॥
३२. सट्ठिभिक्खुसहस्सानि, आदाय इधमागमा ।
पीयदस्सी महाथेरो, जेताराम विहारतो ॥
३३. वेसाली महावनतो, थेरोरु बुद्धरक्खितो ।
अट्टारस सहस्सानि, भिक्खू आदाय आगमा ॥
३४. कोसम्बी घोसितारामा, थेरोरु धम्मरक्खितो ।
तिसंभिक्खुसहस्सानि, आदाय इध आगमा ॥

३५. आदायुज्जेनीयं थेरो, दक्खिण गिरितो यति ।
चत्तारीस सहस्सानि, अगोरु सङ्खरक्खितो ॥
३६. भिक्खूनं सतसहस्सं, सट्ठसहस्सानि चांदिय ।
पुप्फपुरे सोकरामा, थेरो मित्तिण्ण नामको ॥
३७. दुवे सतसहस्सानि, सहस्सानि असीति च ।
भिक्खू गहेत्वानुत्तिण्णो, थेरो कस्मिरमण्डला ॥
३८. चत्तारीसत सहस्सानि, सहस्सानि च सट्ठि च ।
भिक्खू पल्लवभोगम्हा, महादेवो महामती ॥
३९. योननगरांसन्दो, योन महाधम्मरक्खितो ।
थेरो तिस सहस्सानि, भिक्खू आदाय आगमा ॥
४०. वज्झाटविवत्तनिया, सेनासना तु उत्तरो ।
थेरो सट्ठिसहस्सानि, भिक्खू आदाय आगमा ॥
४१. चित्तगुत्तो महाथेरो, बोधिमण्डविहारतो ।
तिस भिक्खुसहस्सानि, आदियित्वा इधागमा ॥
४२. चन्दगुत्तो महाथेरो, वनवासपदेसतो ।
आगासीति सहस्सानि, आदियित्वा यती इध ॥
४३. सूरियगुत्तोमहाथेरो, केलासम्हा विहारतो ।
छन्नवुत्ति सहस्सानि, भिक्खू आदाय आगमा ॥
४४. भिक्खूनं दीपवासिनं, आगतानञ्च सब्बसो ।
गणनाय परिच्छेदो, पोराणेहि न भासितो ॥
४५. समागतानं सब्बेसं, भिक्खुनं तं समागमे ।
वुत्ता खीणासवायेव, ते छन्नवुत्तिकोटियो ॥
४६. ते महाचेतियठानं, परिवारेत्वा यथारहं ।
मज्झे ठपेत्वा ओकासं, रज्जो अट्ठंसु भिक्खवो ॥
४७. पविसित्वा तहिं राजा, भिक्खुसङ्गं तथा ठितं ।
दिस्वा पसन्नचित्तेन, वन्दित्वा हट्ठमानसो ॥

४८. गन्धमालाहि पूजेत्वा, कत्वान तिपदक्खिणं ।
मज्झे पुण्णघटठानं, पविसित्वा समङ्गलं ॥
४९. सुवण्णखीले पटिमुक्कं, परिब्भमनदण्डकं ।
राजतेन कतं सुद्धं, सुद्धपीति बलोदयो ॥
५०. गाहयित्वा अमच्चेन, मण्डितेन सुजातिना ।
अभिमङ्गलभूतेन, भूतभूतिपरायणो ॥
५१. महन्तं चेतियावट्टं, कारेतुं कतनिच्छयो ।
भमापयितु मारद्धो, परिकम्मित भूमियं ॥
५२. सिद्धत्थो नाम नामेन, महाथेरो महिद्धिको ।
तथाकरोन्तं राजानं, दीघदस्सी निवारयि ॥
५३. “एवं महन्तं थूपच्च, अयं राजा रभिस्सति ।
थूपे अनिद्धितेयेव, मरणं अस्स हेस्सति ॥
५४. भविस्सति महन्तो च, थूपोदुप्पटिसङ्खरो ।
इति सो नागतं पस्सं, महन्तत्तं निवारयि ॥
५५. सङ्खस्स च अनुज्जाय, थेरो सम्भावनायच ।
महन्तं कत्तुकामोपि, गण्हित्वा थेरभासितं ॥
५६. थेरस्स उपदेसेन, तस्स राजा अकारयि ।
मज्झिमं चेतियावट्टं, पटिट्ठापेतुमिद्धिका ॥
५७. सोवण्णरजते चेव, घटे मज्झेट्ठपापयि ।
अट्ठट्ठ अट्ठितुस्साहो, परिवारिय ते पन ॥
५८. अट्ठुत्तरसहस्सच्च, ठपापेसि नवे घटे ।
अट्ठुत्तरे अट्ठुत्तरे, वत्थानं तु सते पन ॥
५९. इट्ठिकापवरा अट्ठ, ठपापेसि विसुं विसुं ।
सम्मतेन अमच्चेन, भूसितेन अनेकथा ॥
६०. ततो एकं गाहयित्वा, नानामङ्गलसङ्खते ।
पुरित्थिमदिसाभागे, पठमं मङ्गलित्थिकं ॥

६१. पतिट्ठापेसि सक्कच्चं, मनुज्जे गन्धकदमे ।
जातिसुमन पुप्फेसु, पूजितेसु तहिं पन ॥
६२. अहोसि पुथवीकम्पो, सेसा सत्तापि सत्तहि ।
पत्तिट्ठापेस' मच्चेहि, मङ्गलानि च कारयि ॥
६३. एवं असाळहमासस्स, सुक्कपक्खे'भिसम्मते ।
उपोसथे पन्नरसे, पतिट्ठापेसि इट्ठिका ॥
६४. चतुद्विसं ठिते तत्थ, महाथेरे अनासवे ।
वन्दित्वा पूजयित्वा च, सुप्पतितो कमेन सो ॥
६५. पुब्बुत्तरं दिसं गन्त्वा, पियदस्सिं अनासवं ।
वन्दित्वान महाथेरं, अट्ठासि तस्स सन्तिके ॥
६६. मङ्गलं तत्थ वट्ठेन्तो, तस्स धम्ममभासिसो ।
थेरस्स देसना तस्स, जनस्सा'होसि सात्थिका ॥
६७. चत्तालीससहस्सानं, धम्माभिसमयो अहु ।
चत्तालीससहस्सानं, सोतापत्तिफलं अहु ॥
६८. सहस्सं सकदागामि, अनागामि च तत्तका ।
सहस्संयेव अरहन्तो, तत्थ'हेसुं गिहीजना ॥
६९. अट्ठारससहस्सानि, भिक्खूभिक्खुनियो पन ।
चुद्धसेव सहस्सानि, अरहत्ते पतिट्ठयुं ॥
७०. एवम्पसन्नमतिमा रतनत्तयम्हि,
चागामिमुत्तमनसाजनताहि तेन ।
लोकत्थसिद्धि परमा भवतीति जत्वा,
सद्धादिनेकगुणयोग रतिं करेय्याति ॥

सुजनप्पसादसं वेगत्थाय कते महावंसे

थूपाग्ग्भो नाम

एकूनतिसतिमो परिच्छेदो ।

तिसतिम परिच्छेद

धातुगभरचनो

१. वन्दित्वान महाराजा, सब्बं सङ्गं निमन्तयि ।
“यावचेतियनिट्ठाना, भिक्खं गणहथ मे” इति ॥
२. सङ्गो तं नाधिवासेसि, अनुपुब्बेन सो पन ।
यावन्तो याव सत्ताहं, सत्ताहमधिवासनं ॥
३. अलत्थो पट्ठभिक्खूहि, ते लद्धा सुमनो व सो ।
अट्टारससु ठानेसु, थूपठानसमन्ततो ॥
४. मण्डपे कारयित्वान, महादानं पवत्तयि ।
सत्थाहं तत्थ सङ्गस्स, ततो सङ्गं विस्सज्जयि ॥
५. ततो भेरिं चरापेत्वा, इट्ठका वट्ठकी लहुं ।
सन्निपातेसि ते आसुं, पञ्चमत्तसतानि हि ॥
६. कथं करिस्ससि ने को, पुच्छितो आह भूपति ।
“पेस्सियानं सतं लद्धा, पंसूनं सकटं अहं ॥
७. खेपयिस्सामि एक्काहं, तं राजा पटिबाहयि ।
ततो उपट्ठपट्ठञ्च, पंसू द्वे अम्मणानि च ॥
८. आहंसु राजा पटिबाहि, चतुरो तेपि वट्ठकी ।
अथेको पण्डितो ब्यत्तो, वट्ठकी आह भूपति ॥
९. “उदुक्खले कोट्टयित्वा, अहं सुप्पेहि वट्ठितं ।
पिंसापयित्वा निसदे, एतं पंसूनमम्मणं ॥
१०. इति वुत्तो अनुज्जासि, तिणादिनेत्थनो सियुं ।
चेतियम्हीति भूमिन्दो, इन्दतुल्यपरक्कमो ॥
११. “कं सण्ठानं चेतियं तं, करिस्ससि तुवं इति ।
पुच्छितं तंखणंयेव, विस्सकम्मो तमाविसि ॥
१२. सोवण्णपातिं तो यस्स, पुरापेत्वाव वट्ठकी ।

- पाणिना वारिमादाय, वारिपिडियमाहनी ॥
१३. फलिक लोलसदिसं, महाफुब्बुळमुडुहि ।
आहीदिसं करिस्सति, तुस्सित्वानस्स भूपति ॥
१४. सहस्सग्घं वत्थयुगं, तथालङ्कार पादुका ।
कहापनानि द्वादस-सहस्सानि च दापपि ॥
१५. “इड्डुका आहारापेस्सं, अपीळेन्तो कथं नरे” ।
इति राजा विचिन्तोसि, रत्तिंजत्त्वान तं मरू ॥
१६. चेतियस्स चतुद्दारे, आहरित्वान इड्डुका ।
रत्तिं रत्तिं ठपयिंसु, एकेकाहपहोनका ॥
१७. तं सुत्वा सुमनोराजा, चेतिये कम्ममारभि ।
अमूलमेत्थ कम्मज्ज, न कातब्बन्ति जापयि ॥
१८. एकेकस्मिं दुवारस्मिं, ठपापेसि कहापणे ।
सोळससतसहस्सानि, वत्थानिसु बहूनि च ॥
१९. विविधज्ज अलङ्कारं, खज्जंभोज्जं सपानकं ।
गन्धमालागुळादिच, मुखवासकपज्जकं ॥
२०. “यथारुचितं गणहन्तु, कम्मं कत्वा यथारुचिं ।
ते तथेव अपेक्खित्वा, अदंसु राजकम्मिका ॥
२१. थूपकम्मसहायत्तं, एको भिक्खुनिकामयं ।
मत्तिकापिण्डमादाय, अत्तना अभिसङ्खत्तं ॥
२२. गन्त्वान चेतियट्ठानं, वड्डुत्वा राजकम्मिके ।
अदासि तं वड्डुकिस्स, गणहन्तोयेव जानिसो ॥
२३. तस्सा कारं विदित्वान, तत्थाहोसि कुतूहलं ।
कमेन राजा सुत्त्वान, आगतो पुच्छि वड्डुकी ॥
२४. देव एकेन हत्थेन, पुप्फानादाय भिक्खवो ।
एकेन मत्तिकापिण्डं, देन्ति मय्हं अहं पन ॥

२५. अयं आगन्तुको भिक्खु, अयं नेवासिको इति ।
जानामिनेवा'ति वचो, सुत्वा राजासमप्पयि ॥
२६. एकोबलत्थं दस्सेतुं, मत्तिका दायकं यतिं ।
सो बलतस्स दस्सेसि, सो तं रज्जो निवेदयि ॥
२७. जातिमकुलकुम्भेसो, महाबोधङ्गणे तयो ।
उपापेत्वा बलत्थेन, राजा दापेसि भिक्खुनो ॥
२८. अजानित्वा पूजयित्वा, ठितस्से'तस्स भिक्खुनो ।
बलत्थो तं निवेदेसि, तदा तं जानि सो यति ॥
२९. केलिवाते जनपदे, पियङ्गल्लनिवासिको ।
थेरो चेतियकम्मस्मिं, सहायत्तं निकामयं ॥
३०. तस्सित्थिकावड्ढकिस्स, जातको इध आगतो ।
तस्सिट्ठिका समत्तेन, जातो कत्त्वान इट्ठकं ॥
३१. कम्मियेवड्ढयित्वान, वड्ढकिस्स अदासितं ।
सो तं तत्थ नियोजेसि, कोलाहलमहोसि च ॥
३२. राजा सुत्वाव' तं आह, “जातुं सक्का तमिट्ठिकं” ।
जानन्तोपि न सक्काति, राजानं आह वड्ढकी ॥
३३. “जानासि तं त्वं थेरंति”,
वुत्तो आमा'ति भासितो ।
तं जापनत्थं अप्पेसि,
बलत्थं तस्स तूपति ॥
३४. बलत्थो तेन तं जत्वा, राजानुज्जायुपागतो ।
कट्ठहालपरिवेणे, थेरं पस्सिय मन्तिय ॥
३५. थेरस्स मगमनाहज्ज, गतिठानज्ज जानिय ।
“तुम्हेहि सह गच्छामि, सकं गामं”न्ति भासिय ॥
३६. रज्जो सब्बं निवेदेसि, राजा तस्स अदापयि ।
वत्थयुगं सहस्सग्घं, महग्घं रत्तकम्बलं ॥

३७. सामणके परिक्खारे, बहुके सक्खरम्मि च ।
सुगन्ध तेलनाळिञ्च, दापेत्वा अनुसासितं ॥
३८. थेरेन सह गन्त्वा सो, दिस्सन्ते पियगल्लके ।
थेरं सीताय छायाय, सोदकाय निसीदिय ॥
३९. सक्खरपाणकं दत्त्वा, पादे तेलेन मक्खिय ।
उपाहनानि योजेत्वा, परिक्खारे उपानयि ॥
४०. कुलूपगस्स थेरस्स, गहिता मे इमे मया ।
वत्थयुगंतु पुत्तस्स, सब्बे तानि ददामि वो ॥
४१. इति वत्त्वान दत्त्वा ते, गहेत्वा गच्छतो पन ।
वन्दित्वा राजवचसा, रञ्जो सन्देसमाह सो ॥
४२. महाथूपे कथिरमाने, सतियाकम्मकारका ।
अनेकसङ्खाहि जना, पसन्ना सुगतिं गता ॥
४३. चित्तप्पसादमत्तेन, सुगते गतिउत्तमा ।
लब्धतीति विदित्वान, थूपपूजं करे बुधो ॥
४४. एत्थेव भतिया कम्मं, करित्वा इत्थियो दुवे ।
तावतिसम्मि निब्बत्ता, महाथूपम्मि निट्ठिते ॥
४५. आवज्जित्वा पुब्बकम्मं, दिट्ठकम्मफला उभो ।
गन्धमाला'दियित्वान, थूपं पूजेतुमागता ॥
४६. गन्धमालाहि पूजेत्वा, चेतियं अभिवन्दिसुं ।
तस्मिं खणे भातिवङ्क-वासी थेरो महासिवो ॥
४७. रत्तिभागे महाथूपं, वन्दिस्सामीति आगतो ।
तादिस्वान महासत्त-पण्णिरुक्खम पस्सितो ॥
४८. अदस्सयित्वा अत्तानं, पस्सं सम्पत्तिमब्भुतं ।
ठत्वा तासं वन्दनाय, परियोसाने अपुच्छितं ॥
४९. “भासते सकलो दीपो,
देहोभासेन वो इध ।

किन्नुकम्मं करित्वान,
देवलोकं इतो गता ॥

५०. महाथूपे कतं कम्मं, तस्स आहंसु देवता ।
एवं तथागते हेव, पसादो हि महप्फलो ॥
५१. पुप्फधानत्तयं थूपे, इट्टिकाहि चितं चितं ।
समं पथविया कत्वा, इद्धिमन्तो'व सीदयुं ॥
५२. नव वारे चितं सब्बं, एवं ओसीदयिंसु ते ।
अथ राजा भिक्खुसङ्घ-सन्निपात मकारयि ॥
५३. तत्थासीतिसहस्सानि, सन्निपातमिह भिक्खवो ।
राजा सङ्घमुपागम्म, पूजेत्वा अभिवन्दिय ॥
५४. इट्टकोसिदनेहेतुं, पुच्छि सङ्घो वियाकरि ।
“नो सीदनत्थं थूपस्स, इद्धिमन्तेहि भिक्खूहि ॥
५५. कतं एतं महाराज, न इदानी करिस्सते ।
अञ्जथत्तमकत्वा तं, महाथूपं समापय ॥
५६. तं सुत्वा सुमनो राजा, थूपकम्ममकारयि ।
पुप्फाधानेसु दससु, इट्टिका दसकोटियो ॥
५७. भिक्खुसङ्घो सामणेरे, उत्तरं सुमनम्मि च ।
“चेभिय धातुगब्भत्थं, पासाणे मेघवण्णके ॥
५८. आहरथा'ति योजेसि, ते गन्त्वा उत्तरं कुरुं ।
असीति रतनायाम, वित्तारे रविभासुरे ॥
५९. अट्टङ्गुलानि बहले, गण्ठिपुप्फनिभे सुभे ।
छमेघवण्णपासाणे, आहरिंसु खणेततो ॥
६०. पुप्फधानस्स उपरि, मज्झे एकं निपातिय ।
चतुपस्समिह चतुरो, मज्जूसं विय योजिय ॥
६१. एकं पिधानकत्थाय, दिसाभागे पुरत्थिमे ।
अदस्सनं करित्वा ते, ठपयिंसु महिद्धिका ॥

६२. मज्झमि धातुगब्भस्स, तस्स राजा अकारयि ।
रतनमयं बोधिरुक्खं, सब्बाकारमनोरमं ॥
६३. अट्टारस रतनिको, खन्धो साखास्स पञ्च च ।
पवालमयमूलो सो, इन्दनीले पतिट्ठितो ॥
६४. सुसुद्धरजतखन्धो, मणिपत्तेहि सोभितो ।
हेममयपण्डुपत्त, फलो पवाळअङ्कुरो ॥
६५. अथ मङ्गलिका तस्स, खन्धे पुप्फलतापि च ।
चतुप्पदानं पन्तीध, हंसपन्ति च सोभना ॥
६६. उद्धं चारुवितानन्ते, मुत्ता किं किणिजालका ।
सुवण्ण घण्टापन्तीध, दामानि च तहिं तहिं ॥
६७. वितान चतुकोणमि, मुत्तादामकलापको ।
नवसत सहस्सग्घो, एके को असिलम्बितो ॥
६८. रविचन्दतार रूपानि, नानापदुमकानि च ।
रतनेहि कतानेव, धिताने अप्पितान'युं ॥
६९. अट्टुत्तरसहस्सानि, वत्तानि विविधानि च ।
महग्घनानारङ्गानि, विताने लम्बितान'युं ॥
७०. बोधिं परिक्खिपित्वान, नानारतनवेदिका ।
महामलक मुत्ताहि, सन्थारेतु तदन्तरे ॥
७१. नानारतन पुप्फानं, चतुगन्धूदकस्स च ।
पुण्णा पुण्णघटपन्ति, बोधिमूले कतान'युं ॥
७२. बोधि पाचिन पञ्जत्ते, पल्लङ्केकोटिअग्घके ।
सोवण्ण बुद्धपटिमं, निसीदापेसि भासुरं ॥
७३. सरीरावयवातस्सा, पटिमाय यथारहं ।
नानावण्णेहि रतनेहि, कता सुरुचिरा अहुं ॥
७४. महाब्रह्मा ठितो तत्थ, राजतच्छत्त धारको ।
विजयुत्तरसङ्केन, सक्को च अभिसेकदो ॥

७५. विणाहत्थो पञ्चसिखो, काळनागो सनाटिको ।
सहस्सहत्थो मारो च, सहत्तीसह किंकरो ॥
७६. पाचिनपल्लङ्कनिभा, तीसु सेसदिसासु च ।
कोटिकोटिधनग्घा च, पल्लङ्का अत्थता अहुं ॥
७७. बोधिं उस्सिसके कत्वा, नानारतनमण्डितं ।
कोटि धनग्घकंयेव, पञ्चत्तं सयनं अहु ॥
७८. सत्तसत्ताह ठानेसु, तत्थ तत्थ यथारहं ।
अधिकारे अकारेसि, ब्रह्मयाचनमेव च ॥
७९. धम्मचक्कप्पवत्तञ्च, यसपब्बजनम्पि च ।
भद्ववगिय पब्बज्जं, जटिलानं दमनम्पि च ॥
८०. बिम्बिसारागमञ्चापि, राजगेहप्पवेसनं ।
वेळुवनस्सगहनं, असीतिसावके तथा ॥
८१. कपिल वत्थुगमनं, तथा रतन चङ्कमं ।
राहुलानन्दपब्बज्जं, गहणं जेतवनस्स च ॥
८२. अम्बमूले पाटिहीरं, तावत्तिसम्हि देसनं ।
देवोरोहणपाटिहीरं, थेरपञ्चसमागमं ॥
८३. महासमय सुत्तन्तं, राहुलोवादमेवच ।
महामङ्गलसुत्तञ्च, धनपालसमागमं ॥
८४. आळवकङ्कुलिमाल, अपलालदमनम्पि च ।
पारायनकसमितिं, आयुवोस्सज्जनं तथा ॥
८५. सूकरमद्ववगाहं, सिङ्गीवण्णयुगस्स च ।
पसन्नोदकपानञ्च, परिनिब्बान मेव च ॥
८६. देवमनुस्स परिदेवं, थेरेन पादवन्दनं ।
दहनं अग्गिनिब्बानं, तत्थ सक्कार मेव च ॥
८७. धातुवितङ्ग दोणेन, पसादजनकानि च ।
येभ्य्येन अकारेसि, जातकानि सुजातिमा ॥

८८. वेस्सन्तर जातकन्तु, वित्थारेन अकारयि ।
कुसिनापुरतो याव, बोधिमन्ति तथेव च ॥
८९. चतुद्विसं ते चत्तारो, महाराजा ठिता अहुं ।
तेत्तिसदेव पुत्ता च, बात्तिस च कुमारियो ॥
९०. यक्खसेनापतिअट्ठ, वीसति च ततो परि ।
अज्जलीपग्गहादेवा, पुप्फपुण्णघटा ततो ॥
९१. नच्चका देवताचेव, तूरियवादक देवता ।
आदासगाहका देवा, पुप्फसाखा धरा तथा ॥
९२. पदुमादिगाहका देवा, अज्जे देवा च नेकधा ।
रतनग्घिय पन्ति च, धम्मचक्कान मेव च ॥
९३. खग्गधरादेवपन्ति, देवापातिधरा तथा ।
तेसं सीसे पज्जहत्था, गन्धतेलस्स पूरिता ॥
९४. दुकूलवट्टिका पन्ति, सदापज्जलिता अहु ।
फलिकग्घिये चतुक्कण्णे, एकेको च महामणि ॥
९५. सुवण्णमणि मुत्तानं, रासियो वजिरस्स च ।
चतुक्कण्णेसु चत्तारो, कथाहेसुं पभस्सरा ॥
९६. मेदवण्णकपासाण, भित्तिरयंयेव उज्जला ।
विज्जाता अप्पिता आसुं, धातुगब्भेविभूसिता ॥
९७. रूपकानेत्तसब्बानि, धातुगब्भे मनोरमे ।
घनकोट्टि महेमस्स, कारापेसि महीपति ॥
९८. कम्माधिट्ठायको एत्थ, सब्बं संविदहि इमं ।
इन्दगुत्तो महाथेरो, छळभिज्जो महामती ॥
९९. सब्बं राजिद्धिया एतं, देवतानज्ज इद्धिया ।
इद्धिया अरियानज्ज, असम्बाधं पतिट्ठितं ॥
१००. निट्ठन्तं सुगतज्ज पूजियतमं लोकुत्तमं नित्तमं ।
धातु तस्स विचुण्णितं जनहितं आसिंसता पूजिय ।

पुञ्जं तं सममिच्चं चेच्च मतिमा सद्भागुणलङ्कितो ।
तिष्ठन्तं सुगतं वियंस्स मुनिनो धातु च सम्बूजये ॥

सुजनप्पसादसंवैगतथाय कते महावंसे

धातुगब्भरचनो नाम

तिसतिमो परिच्छेदो ।

एकतिसतिम परिच्छेद

धातुनिधानं

१. धातुगब्भमिह कम्मनि, निट्ठापेत्वा अरिन्दमो ।
सन्निपातं कारयित्वा, सङ्खस्स इधमब्रवि ॥
२. धातुगब्भमिह कम्मनि, मया निट्ठापि तानि हि ।
सुवे धातुं निधेस्सामि, भन्ते जानाथ धातुयो” ॥
३. इदं वत्वा महाराजा, नगरं पाविसी ततो ।
धातु आहरकं भिक्खुं, भिक्खुसङ्घो विचिन्तिय ॥
४. सोणुत्तरं नामयतिं, पूजापरिवेणवासि कं ।
धाताहरण कम्ममिह, छळभिज्जं नियोजयि ॥
५. चारिकं चरमानमिह, नाथे लोकहितायहि ।
नन्दुत्तरो”ति नामेन, गङ्गातीरमिह माणवो ॥
६. निमन्तेत्वा”भिसम्बुद्धं, सह सङ्घं अभोजयि ।
सत्थापयोगपट्टाने, ससङ्घोनावमारुहि ॥
७. तत्थ भद्दिजिथेरो तु, छळभिज्जो महिद्धिको ।
जलपक्खलितट्टानं, दिस्वा भिक्खू इदं वदी ॥
८. “महा पनादभूतेन, मया वुत्तो सुवण्णयो ।
पासादो पतितो एत्थ, पञ्चवीसतियोजको ॥
९. तं पापुणित्वा गङ्गाय, जलं पक्खिलि तं इध ।

- भिक्षू असद्वहन्ता तं, सत्थुनो तं निवेदयुं ॥
१०. सत्थाहं “कङ्खं भिक्षुनं, विनोदेही” तिसोततो ।
जापेतुं ब्रह्मलोकेपि, वसवत्तिसमत्थं तं ॥
११. इद्धिया नभमुग्गन्त्वा, सत्ततालसमे ठितो ।
दूस्सथूपं ब्रह्मलोके, ठपेत्वा वड्डिते करे ॥
१२. इधा नेत्वा दस्सयित्वा, जनस्स पुन तं तहिं ।
ठपयित्वा यथाठाने, इद्धिया गङ्गामागतो ॥
१३. पादङ्गुठेन पासादं, गहेत्वा थुपिकायसो ।
उस्सापेत्वान दस्सेत्वा, जनस्स खिपि तं तहिं ॥
१४. नन्दुत्तरो माणवको, दिस्वा तं पाटिहारियं ।
परायत्तमहं धातुं, पहुआनयितुं सियं ॥
१५. इति पत्थयि तेनेतं, सङ्गो सोणुत्तरं यतिं ।
तस्मिं कम्मे नियोजेसि, सोळसवस्सिकं अपि ॥
१६. “आहरामि कुतो धातुं”, इति सङ्गमपुच्छिसो ।
कथेसि सङ्गो थेरस्स, तस्स ता धातुयो इति ॥
१७. “परिनिब्बान मञ्चम्हि, निपन्नो लोक नायको ।
धातूहिपिलोकहि तं, कातुं देविन्द मबुवि ॥
१८. देविन्दुसु दोणेषु, मम सारिरधाथुसु ।
एकं दोणं रामगामे, कोळियेहि च सक्कतं ॥
१९. नागलोकं ततो नितं, ततो नागेहि सक्कतं ।
लंकादिपे महाथूपे, निधानाय भविस्सति ॥
२०. महाकस्सपत्थेरोपि, दीघदस्सी महायति ।
धम्मासोक नरिन्देन, धातुवित्थारकारको ॥
२१. राजगहस्स सामन्ते, रज्जा अजातसत्तुना ।
कारापेन्तो महाधातुं, निधानं साधु सङ्खतं ॥

२२. सत्त दोणानि धातूनं, आहरित्वान कारयि ।
रामगाममिह दोणन्तु, सत्तुचित्तञ्जुन'ग्गहि ॥
२३. महाधातुनिधानं तं, धम्मासोकोपि भूपति ।
पस्सित्वा अट्ठमं दोणं, आणापेतुंमकिं अका ॥
२४. महाथूपे निधानत्थं, विहितं तं जिनेनि'ति ।
धम्मासोकं निवारेसुं, तत्थ खिणासवायति ॥
२५. रामगाममिह थूपोतु, गङ्गातीरे कतो ततो ।
भिज्जिगङ्गाय ओघेन, सोतु धातु करण्डको ॥
२६. समुदं पविसित्वान, द्विधा भिन्ने जले तहिं ।
नानारतनपिट्ठमिह, अट्ठारस्मिं समाकुलो ॥
२७. नागा दिस्वा करण्डं तं, काळनागस्स राजिनो ।
मज्जेरिकनागभवनं, उपगम्म निवेदयुं ॥
२८. दसकोटिसहस्सेहि, गन्त्वा नागेहि सो तहिं ।
धातू ता अभिपूजेन्तो, नेत्वान भवनं सकं ॥
२९. सब्बरतनमयं थूपं, तस्सोपरिघरं तथा ।
मापेत्वा सह नागेहि, सदा पूजेसि सादरो ॥
३०. आरक्खामहती तत्थ, गन्त्वा धातुइधानय ।
सुवे धातुनिधानज्हि, भूमिपालो करिस्सति'' ॥
३१. इच्चेवं सङ्खवचनं, सुत्वा साधूति सो पन ।
पत्तब्बकालं पेक्खन्तो, परिवेण मगासकं ॥
३२. भविस्सति सुवे धातु, निधानन्ति महीपति ।
चारेसि नगरे भेरिं, सब्ब किच्चं विधाय तं ॥
३३. नगरं सकलज्चेव, इधागामिज्ज अज्जसं ।
अलङ्कारयि सक्कच्चं, नगरे च विभूसयि ॥
३४. सक्को देवानमिन्दो च, लंकादीपमसेसकं ।
आमन्तेत्वा विस्सकम्मं, अलङ्कारयिनेकधा ॥

३५. नगरस्स चतुद्वारे, वत्तभत्तंहि नेकधा ।
महाजनोपभोगत्थं, ठपापेसि नराधिपो ॥
३६. उपोसथे पन्नरसे, अपरन्हे सुमानसो ।
पण्डितो राजकिच्चेसु, सब्बालङ्कार मण्डितो ॥
३७. सब्बाहि नाटकत्थीहि, योधेहि सायुधेहि च ।
महता च बलोघेन, हत्थिवा जिरथेहि च ॥
३८. नानाविधविभूसेहि, सब्बतो परिवारितो ।
आरुह्य सुरथं अट्ठा, सुसेत च सुसिन्धवं ॥
३९. भूसितं कण्डूलं हत्थिं, कारेत्वा पुरतोसुभं ।
सुवण्णचङ्कोटधरो, सोतच्छत्तस्स हेट्ठातो ॥
४०. अट्ठुत्तर सहस्सानि, नागरनारियो सुभा ।
सुपुण्णघटभूसायो, तं रट्ठं परिवारयुं ॥
४१. नानापुप्फसमुग्गानि, तथेव दण्डदीपिका ।
तत्तका तत्तका एव, धारयित्वान इत्थियो ॥
४२. अट्ठुत्तर सहस्सानि, दारका समलङ्कता ।
गहेत्वा परिवारेसुं, नानावण्णधजे सुभे ॥
४३. नानातूरियघोसेहि, अनेकेहि तहिं तहिं ।
हत्थसरथसद्देहि, भिज्जन्ते विय भूतले ॥
४४. यन्तो महामेघवनं, सिरिया सो महायसो ।
यन्ते'व नन्दनवनं, देवराजा असोभथ ॥
४५. रज्जो निग्गमनारम्भे, महातूरिय रवंपुरे ।
परिवेणे निसिन्नो'व, सुत्वा सोणुत्तरो यति ॥
४६. निमुज्जित्वा पुथुविया, गन्त्वान नागमन्दिरं ।
नागराजस्स पुरतो, तत्थ पातूरहुलहुं ॥
४७. वुट्ठाय अभिवादेत्वा, पल्लङ्के तं निवेसील ।
सक्करित्वान नागिन्दो, पुच्छि आगत देसकं ॥

४८. तस्मिं वुत्ते अथोपुच्छि, थेरागमनकारणं ।
पत्वा'धिकारं सब्बं सो, सङ्गं सन्देस मबुवि ॥
४९. महाथूपे निधानत्थं, बुद्धेन विहिता इध ।
तव हत्थगता धातु, देहिता किर मे तुवं ॥
५०. तं सुत्वा नागराजासो, अतीव दोमनस्सि तो ।
“पहू अयज्जि समणो, बलक्कारेन गण्हितुं ॥
५१. तस्मा अज्जत्थ नेतब्बा, धातुयो'इति चिन्तिय ।
तत्थ ठितं भागिनेय्यं, आकारेन निवेदयि ॥
५२. नामेन वासुलदत्तो, जानित्वा तस्स इङ्गितं ।
गन्त्वा तं चेतियघरं, गिलित्वान करण्डकं ॥
५३. सिनेरुपादं गन्त्वान, कुण्डलावट्टकोसयि ।
तियोजनसतं दीघो, भोगोयोजनवट्टवा ॥
५४. अनेकानि सहस्सानि, मापेत्त्वान फणानि च ।
धूपायति पज्जलति, सयित्वा सो महिद्धिको ॥
५५. अनेकानि सहस्सानि, अत्तना सदिसे अहि ।
मापयित्वा सयापेसि, समन्ता परिवारिते ॥
५६. बहू देवा च नागा च, ओसरिंसु तहिं तदा ।
“युद्धं उभिन्नं नागानं, पसिस्साम मयं”इति ॥
५७. मातुलो भागिनेय्येन, हटाता धातुयो इति ।
जत्वा'नह थेरं तं, धातुनत्थि मे सन्तिके इति ॥
५८. आदितोप्पभुतिथेरो, तासं धातूनमागमं ।
वत्त्वान नागराजं तं, “देहि धातू”ति अबुवि ॥
५९. अज्जथा सज्जापेतुं तं, थेरं सो उरगाधिपो ।
आदाय चेतिय घरं, गन्त्वा तं तस्स वण्णयि ॥
६०. अनेकधा अनेकेहि, रतनेहि सुसङ्खतं ।
चेतियं चेतियघरं, पस्स भिक्खु सुनिम्मितं ॥

६१. लंकादीपमिह सकले, सव्वानि रतनानिपि ।
सोपानन्ते पाटिकम्पि, नाग्घन्तं ज्जेसु का कथा ॥
६२. महासक्कारठानम्हा, अप्पसक्कारठानं कं ।
धातूनं नयनं नाम, नयुत्तं भिक्खुवो इदं ॥
६३. “सच्चाभिसमयो नाम, तुम्हाकं हीन विज्जति ।
सच्चाभिसमयठानं, नेतुं युत्तज्झि धातुयो” ॥
६४. “संसार दुक्ख मोक्खाय, उप्पज्जन्ति तथागता ।
बुद्धस्सायमधिप्पायो, तेननेस्साम धातुयो ॥
६५. धातुनिधानं अज्जेव, सो हि राजा करिस्सति ।
तस्मा पपञ्चमकरित्वा, लहुं मे देहि धातुयो” ॥
६६. नागोआहसचे भन्ते, तुवं पस्ससि धातुयो ।
गहेत्वा याहि तं थेरो, तिक्खत्तुं तं भणापिय ॥
६७. सुखुमं करं मापयित्वा, थेरो तत्रठितोवसो ।
भागिनेय्यस्स वदने, हत्थं पक्खिप्प तावदे ॥
६८. धातुकरण्डं आदाय, “तिट्ठ नागा”ति भासिय ।
निमुज्जित्वा पथवियं, परिवेणमिह उट्ठहि ॥
६९. नागराजा गतो भिक्खु, अम्हेहि वज्जितो”इति ।
धातु आनयनत्थाय, भागिनेय्यस्स पाहिणि ॥
७०. भागिनेय्योथ कुच्छिमिह, अपस्सित्वा करण्डकं ।
परिदेवमानो आगन्त्वा, मातुलस्स निवेदयि ॥
७१. तदा सो नागराजापि, “वज्जितम्ह मयं”इति ।
परिदेवि नागा सब्बेपि, परिदेविंसु पीळिता ॥
७२. भिक्खु नागस्स विजये, तुट्ठा देवा समागता ।
धातुयो पूजयन्ताता, तेनेव सह आगमुं ॥
७३. परिदेवमाना आगन्त्वा, नागा सङ्घस्स सन्तिके ।
बहुधा परिदेविंसु, धाताहरण दुक्खिता ॥

७४. तेसं सङ्घो नुकम्पाय, थोकं धातुमदापयि ।
ते तेन तुट्ठा गन्त्वान, पूजा भण्डानि आहरुं ॥
७५. सक्को रतनपल्लङ्कं, सोण्णचङ्कोटमेव च ।
आदाय सह देवेहि, तं ठानं समुपागतो ॥
७६. थेरस्स उगगतठाने, कारिते विस्सकम्मुना ।
पतिट्ठपेत्वा पल्लङ्कं, सुभे रतनमण्डपे ॥
७७. मातुकरण्डमादाय, तस्स थेरस्स हत्थतो ।
चङ्कोटके ठपेत्त्वान, पल्लङ्के पवरेठपि ॥
७८. ब्रह्मा छत्तमधारेसि, सन्तुस्सितो वाळबीजनिं ।
मणितालवण्टं सुयामो, सक्को सङ्घं तुसोदकं ॥
७९. चत्तारो तु महाराजा, अट्ठंसु खग्गपाणिनो ।
समुग्गहत्था तेत्तिस, देवपुत्ता महिद्धिका ॥
८०. पारिच्छत्तक पुप्फेहि, पूजयन्ता तहिंठिता ।
कुमारियोतु द्रत्तिस, दण्डदीपधरा ठिता ॥
८१. पलापेत्वा दुट्ठयक्खे, यक्खसेनापति पन ।
अट्ठवीसति अट्ठंसु, आरक्खं कुरुमानका ॥
८२. वीणं वादयमानो व, अट्ठा पञ्चसिखो तहिं ।
रङ्गभूमिं मापयित्वा, तिमपरुतुरिय घोसवा ॥
८३. अनेकदेवपुत्ता च, साधुगीतप्पयोजका ।
महाकाळो नागराजा, थुयमानो अनेकधा ॥
८४. दिब्बतूरियानि वज्जन्ति, दिब्बसंगीति वत्तति ।
दिब्बगन्धादिवस्सानि, वस्सपेन्ति च देवता ॥
८५. सो इन्दगुत्तथेरोतु, मारस्स पटिबाहनं ।
चक्कवाळसमं कत्वा, लोहच्छत्तममापयि ॥
८६. मातूनं पुरतो चेव, तत्थ तत्थ च पञ्चसु ।
ठानेसु गणसज्झायं, करिंस्व खिलभिक्खवो ॥

८७. तत्था'गमा महाराजा, पहडो दुडुगामणि ।
सीसेना'दाय आनीते, चङ्कोटमि सुवण्णये ॥
८८. ठपेत्वा धातु चङ्कोटं, पतिट्ठापिय आसने ।
धातुं पूजीय वन्दित्वा, ठितो पञ्चलीको तहिं ॥
८९. दिब्बच्छत्तादिकानेत्य, दिब्बगन्धादिकानि च ।
पस्सित्वा दिब्बतूरियादि-सद्दे सुत्वा च खत्तियो ॥
९०. अपस्सित्वा ब्रह्मदेवो, तुडो अच्छरियम्भुतो ।
धातुछत्तेन पूजेसि, लंकारज्जे'भिसिञ्चि च ॥
९१. “दिब्बच्छत्तं मानुसञ्च, विमुत्तिच्छत्तमेव च ।
इति तिच्छित्तधारिस्स, लोकनाथस्स सत्थुनो ॥
९२. तिक्खत्तुमेव मे रज्जं, दम्मी'ति हट्ठमानसो ।
तिक्खत्तुमेव धातूनं, लंकारज्जमदासिसो ॥
९३. पूजयन्तो धातुयोता, देवेहि मानुसेहि च ।
सह चङ्कोटकेहेव, सीसेनादाय खत्तियो ॥
९४. भिक्खुसङ्घं परिब्युल्लहो, कत्वा थूपं पदक्खिणं ।
पाचिनतो आहरित्वा, धातुगब्भमि ओतरि ॥
९५. अरहन्तो छन्नवुत्ति-कोटियो थूपमुत्तमं ।
समन्ता परिवारेत्वा, अट्ठंसु कतपञ्जली ॥
९६. ओतरित्वा धातुगब्भं, महग्घे सयनेसुभे ।
ठपेस्सामिति चिन्तेन्ते, पीतिपुण्णनरिस्सरे ॥
९७. सधातु धातुचङ्कोटो, उगगन्त्वा तस्स सीसतो ।
सत्ततालप्पमाणमि, आकासमि ठितो ततो ॥
९८. सयं करण्डो विवरि, उगगन्त्वा धातुयो ततो ।
बुद्धवेसं गहेत्वान, लक्खणेव्यञ्जनुज्जलं ॥
९९. गण्डम्बमूले बुद्धो'व, यमकं पाटिहारियं ।
अकंसु धरमानेन, सुगतेन अधिद्धितं ॥

१००. तं पाटिहारियं दिस्वा, पसन्नेकगमानसा ।
देवामनुस्सा अरहत्तं, पत्ता द्वादस कोटियो ॥

१०१. सेसा फलत्तयं पत्ता, अतीता गणनापथं ।
हित्वा'थ बुद्धवेसं ता, करण्डमि पतिट्ठयुं ॥

१०२. ततो ओरुय्ह चङ्कोटो, रज्जो सीसे पतिट्ठहि ।
सहिन्दगुत्तथेरेन, नाटकीहि च सो पन ॥

१०३. धातुगब्भंपरिहरं, पत्त्वान सयनं सुभं ।
चङ्कोटं रतनपल्लङ्के, ठपयित्वा जुतिन्धरो ॥

१०४. धोवित्त्वान पुनोहत्ये, गन्धवासित वारिना ।
चतुज्जातियगन्धेन, उब्बतेत्वा सगारवो ॥

१०५. करण्डं विवरित्त्वान, तागहेत्त्वान धातुयो ।
इति चिन्तयि भूमिन्दो, महाजनहितत्थिको ॥

१०६. अनाकुलं केहिचिपि, यदि हेस्सन्ति धातुयो ।
जनस्स सरणं हुत्वा, यदि ठस्सन्ति धातुयो ॥

१०७. सत्थुनिपन्नाकारेन, परिनिब्बानमञ्चके ।
निपज्जन्तु सुपज्जत्ते, सयनमि महारहे ॥

१०८. इति चिन्तिय सो धातू, ठपेसि सयनुत्तमे ।
तदा कारा धातुयो च, सहिसु सयनुत्तमे ॥

१०९. आसळ्हीसुक्कपक्खस्स, पन्नरसउपोसथे ।
उत्तरासळहनक्खत्ते, एवं धातुपतिट्ठिता ॥

११०. सह धातुपतिट्ठाना, अक्खम्पित्थ महामही ।
पाटिहीरानिनेकानि, पवत्तिसु अनेकधा ॥

१११. राजा पसन्नोधातुता, सेतच्छत्तेन पूजयि ।
लंकाय रज्जं सकलं, सत्ताहानि अदासि च ॥

११२. काये च सब्बालङ्कारं, धातुगब्भमि पूजयि ।
तथानाटकियो'मच्छा, परिसा देवतापि च ॥

११३. वत्थगुळघतादीनि, दत्त्वा सङ्घस्स भूपति ।
भिक्षूहि गणसज्जायं, कारेत्वा^१खिलरत्तियं ॥
११४. पुनाहनि पुरेभेरिं, चारेसि “सकला जना ।
विन्दन्तु धातुसत्ताहं, इमं^२”ति जनताहितो ॥
११५. इन्दगुत्तो महाथेरो, अदिट्ठासि महिद्धिको ।
“धातु वन्दितुकामाये, लंकादीपमि^३ मानुसा ॥
११६. तङ्घणंयेव आगन्त्वा, वन्दित्वा धातुयो इध ।
यथा सकं घरं यन्तु^४”, तं यथाधिद्धितं अहु ॥
११७. सो महाभिक्षुसङ्घस्स, महाराजा महायसो ।
महादानं पवत्तेत्वा, तं सत्ताहं निरन्तरं ॥
११८. आचिक्खिधातुगब्भमि^५, किच्चं निठापितं मया ।
धातुगब्भपिधानंतु, सङ्घो जानितुमरहति ॥
११९. सङ्घो ते द्वे सामणरे, तस्मिं कम्मे नियोजयि ।
पिदहिंसु धातुगब्भं, पासाणेना^६हटेन ते ॥
१२०. “मालेत्य मा मिलायन्तु, गन्धासुस्सन्तुमा इमे ।
मा निब्बायन्तु दीपाव, मा किञ्चापि विवज्जतु ॥
१२१. मेदवण्ण छ पासाणा, सन्धियन्तुनिरन्तरा^७” ।
इति घीणासवा एत्थ, सब्बमेतं अधिद्धयुं ॥
१२२. आणापेसि महाराजा, “यथासत्तिं महाजनो ।
धातुनिधानकाने^८त्थ, करोतू^९”ति हितत्थिको ॥
१२३. महाधातुनिधानस्स, पिट्ठिमि^{१०} च महाजनो ।
अका सहस्स धातुनं, निधानानि यथाबलं ॥
१२४. पिदहापियतं सब्बं, राजाथूपं समापयि ।
चतुरस्स च यञ्चेत्थ, चेति यमि^{११} समापयि ॥
१२५. पुज्जानि एवममलानि सयञ्चसन्तो,
कुब्बन्ति सब्बविभवुत्तमपत्ति हेतु ।

कारेन्ति चापिहि'खिला परिसुद्धचित्ता,
नानाविसेसजानता परिवारहेतू'ति ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

धातुनिधानं नाम

एकत्तिसत्तिमो परिच्छेदो ।

द्वत्तिसत्तिम परिच्छेद

तुसितपुरगमनं

१. अनिट्ठिते छत्तकम्मे, सुधाकम्मे च चेतिये ।
मारणन्तिकरोगेन, राजा आसि गिलानको ॥
२. तिस्सं पक्कोसयित्वा सो, कनिट्ठं दीघवापितो ।
“थूपे अनिट्ठितं कम्मं, निट्ठापेहीति अब्रवि ॥
३. भातुनो दुब्बलत्तासो, तुन्नवायेहि कारिय ।
कञ्चुकं सुद्धवत्थेहि, तेन छादिय चेतियं ॥
४. चित्तकारेहि कारेसि, वेदिकं तत्थ साधुकं ।
पन्तिपुण्णघटानञ्च, पञ्चङ्गुलकपन्तिकं ॥
५. छत्ताकारेहि कारेसि, छत्तं वेळुमयं तथा ।
खरपत्तमये चन्द-सूरिये मुद्धवेदियं ॥
६. लाखाकुङ्कुमकेहे'तं, चित्तयित्वा सुचित्तितं ।
रञ्जो निवेदयि'थूपे, कत्तब्बं निट्ठितं'इति ॥
७. सिविकाय निपज्जित्वा, इधागन्त्वा महीपति ।
पदक्खिणं करित्वान, सिविकाये'व चेतियं ॥
८. वन्दित्वा दक्खिणद्वारे, सयने भूमिसन्थते ।
सयित्वा दक्खिणपस्सेन, सो महाथूप मुत्तमं ॥
९. सयित्वा वामपस्सेस, लोहपासाद मुत्तमं ।

- पस्सन्तो सुमनो आसि, भिक्खुसङ्घपुरेकखतो ॥
१०. गिलानपुच्छनत्थाय, आगताहि ततो ततो ।
छन्नवुतिकोटियो भिक्खू, तस्मिं आसुं समागमे ॥
११. गणसज्झायमकरुं, वग्गबन्धेन भिक्खवो ।
थेरपुत्ताभयं थेरं, तत्थादिस्वा महीपति ॥
१२. अट्ठवीस महायुद्धं, युज्झन्तो अपराजयं ।
यो सो न पच्चुदावत्तो, महायोधो वसी मम ॥
१३. मच्चुयुद्धमिह सम्पत्ते, दिस्वा मज्जे पराजयं ।
इदानि सो मं नो पेति, थेरो थेरपुत्तभयो ॥
१४. इति चिन्तयि सोथेरो, जानित्वा तस्स चिन्तितं ।
करिन्दनदिया सिसे, वसं पज्जलिपब्बते ॥
१५. पज्जखीणासवसत-परिवारेन इद्धिया ।
नभसागम्म राजानं, अट्ठासि परिवारिय ॥
१६. राजा दिस्वा पसन्नो तं, पुरतो च निसीदिय ।
तुम्हे दसमहायोधे, गणित्वान पुरे अहं ॥
१७. युज्झिं इदानि एकोव, मच्चुना युद्धमारभिं ।
मच्चुसत्तुं पराजेतुं, न सक्कोमी'ति आह च ॥
१८. आह थेरो “महाराज-मा भायि मनुजाधिप ।
किलेससत्तुं अजित्वा, अजेय्यो मच्चुसत्तुको ॥
१९. सब्बमि सङ्खारगतं, अवस्संयेव भिज्जति ।
“अनिच्चा सब्बसङ्खारा”, इति वुत्तंहि सत्थुना ॥
२०. लज्जा सारज्जरहिता, बुद्धेपे'ति अनिच्चता ।
तस्मा अनिच्चा सङ्खारा, दुक्खा'नत्ताति चिन्तय ॥
२१. दुतिये अत्ताभावेपि, धम्मच्छन्दो महाहिते ।
उपट्ठिते देवलोके, हित्वा दिब्बं सुखं तुवं ॥

२२. इधागम्म बहुं पुञ्जं, अकासि च अनेकधा ।
करणम्पेकरज्जस्स, सासनुज्जोतनायते ॥
२३. महापुञ्जकतं पुञ्जं, यावज्जदिवसा तथा ।
सब्बनुस्सरमेवं ते, सुखं सज्जु भविस्सति ॥
२४. थेरस्सवचनं सुत्वा, राजा अत्तमनो अहु ।
“अवस्सयो मच्चुयुद्धेपि, त्वं मे सी”ति अभासितं ॥
२५. तदा च आहरापेत्वा, पहड्डो पुञ्ज पोत्थकं ।
वाचेतुं लेखकं आह, सो तं वाचेसि पोत्थकं ॥
२६. एकूनसतविहारा, महाराजेन कारिता ।
एकूनवीसकोटीहि, विहारो मरिच वट्ठि च ॥
२७. उत्तमो लोहपासादो,
तिसकोटीहि कारितो ।
महाथूपे अनग्धानि,
कारिता चतुवीसति ॥
२८. महाथूपम्हि सेसानि, कारितानि सुबुद्धिना ।
कोटिसहस्सं अग्घन्ति, महाराजा”ति वाचयि ॥
२९. “कोट्टनामम्हि मलये, अक्खक्खायिक छातके ।
कुण्डलानि महग्धानि, दुवे दत्त्वान गण्हिय ॥
३०. खीणासवानं पञ्चन्नं, महाथेरान मुत्तमो ।
दिन्नो पसन्नचित्तेन, कङ्कुअम्बिलपिण्डको ॥
३१. चूळङ्गनिय युद्धम्हि, पराजित्वा पलायता ।
कालं घोसापयित्वान, आगतस्स विहायसा ॥
३२. खीणासवस्स यतिनो, अत्तानमनपेक्खिय ।
दिन्नं सरकभत्तन्ति, वुत्ते आह महीपति ॥
३३. विहारमहसत्ताहे, पासादस्स महेतथा ।
थूपासम्भे तु सत्ताहे, तथा धातुनिधानके ॥

३४. चातुद्दिसस्स उभतो, सङ्खस्स उभतो मया ।
महारहं महादानं, अविसेसं पवत्तितं ॥
३५. महावेसाखपूजा च, चतुवीसति कारयि ।
दीपे सङ्खस्स तिक्खत्तुं, तिचीवरमदापयि ॥
३६. सत्तसत्त दिनानेव, दीपे रज्जमहं इमं ।
पञ्चक्खत्तुं सासनम्हि, अदासिं हट्ठमानसो ॥
३७. सततं द्वादसठाने, सप्पिना सुद्धवट्ठिया ।
दीपसहस्सं जालेसिं, पूजेन्तो सुगतं अहं ॥
३८. निच्चं अट्ठारसठाने, वज्जेहि विहितं अहं ।
गिलान भत्तभेसज्जं, गिलानानमदापयिं ॥
३९. चतुत्तालीसठानम्हि, सङ्खत्तं मधुपायसं ।
तत्तकेस्वेव ठानेसु, तेलुल्लोपकमेव च ॥
४०. घते पक्के महाजाल, पूवे ठानम्हि तत्तके ।
तथेव सह भत्तेहि, निच्च एमव अदापयिं ॥
४१. उपोसथेसु दिवसेसु, मासे मासे च अट्ठसु ।
लंकादीपे विहारेसु, दीप तेलमदापयिं ॥
४२. धम्मदानं महन्तन्ति, सुत्वा अमिसदानतो ।
लोह पासादतो हेट्ठा, सङ्खमज्झम्हि आसने ॥
४३. “ओसारेस्सामि सङ्खस्स, मङ्गलसुत्त”मिच्चहं ।
निसिन्नो ओसारयितुं, नासक्खिं सङ्खगारवा ॥
४४. ततोप्पभुति लंकाय, विहारेसु तहिं तहिं ।
धम्मकथं कथापेसिं, सक्करित्वान देसके ॥
४५. धम्मकथिक स्सेकस्स, सप्पिफाणितसक्खरं ।
नाळि नाळिमदापेसिं, दापेसिं चतुरङ्गुलं ॥
४६. मुट्ठिकं यट्ठिमधुकं, दापेसिं साटकद्वयं ।
सब्बंपिस्सरिये दानं, नमे हासेसि मानसं ॥

४७. जीवितं अनपेक्खित्वा, दुग्गतेन सता मया ।
दिन्न दान द्वयंयेव, तं मे हासेसि मानसं ॥
४८. तं सुत्वा अभयो थेरो, तं दानद्वयमेव सो ।
रज्जो चित्तप्पसादत्थं, सं वण्णेसि अनेकधा ॥
४९. तेसु पञ्चसु थेरेसु, कङ्कुअम्बिलगाहको ।
मलिय देव महाथेरो, सुमनकूटम्हि पब्बते ॥
५०. नवन्नं भिक्खुसतानं, दत्त्वा तं परिभुज्जि सो ।
पथवीचालको धम्म, सुत्तथेरो तु तं पन ॥
५१. कल्याणिकविहारम्हि, भिक्खूनं संविभाजिय ।
दसद्धस तसङ्खानं, परिभोग मकासयं ॥
५२. तलङ्गर वासिको धम्म, दिन्नत्थेरो पियङ्गुके ।
दीपे दससहस्सानं, दत्त्वान परिभुज्जितं ॥
५३. मङ्गणवासिको खुद्द, तिस्सत्थेरो महिद्धिको ।
केलासे सट्ठिसहस्सानं, दत्त्वान परिभुज्जि तं ॥
५४. महाब्यग्घो च थेरो तं, उक्कनगरविहारके ।
दत्त्वा सतानं सत्तानं, परिभोगमकासयं ॥
५५. सरकभत्तगाही तु, थेरो पियङ्गुदीपके ।
द्वादस भिक्खुसहस्सानं, दत्त्वान परिभुज्जितं ॥
५६. इति वत्वा'भयत्थेरो, रज्जो हासेसि मानसं ।
राजा चित्तं पसादेत्त्वा, तं थेरं इध मब्रुवि ॥
५७. “चतुवीसतिवस्सानि, सङ्खस्स उपकारको ।
अह मेवं होतु कायो'पि, सङ्खस्स उपकारको ॥
५८. महाथूप दस्सनठाने, सङ्खस्स कम्ममाळके ।
सरीरं सङ्खदासस्स, तुम्हे ज्ञापेथ मे'इति ॥
५९. कनिट्ठं आह “भो तिस्स, महाथूपे अनिट्ठितं ।
निट्ठापेहि तुवं सब्बं, कम्मं सक्कच्च साधुकं ॥

६०. सायं पातो च पुष्फानि, महाथूपमि पूजय ।
तिक्खत्तुं उपहारञ्च, महाथूपस्स कारय ॥
६१. पटियादितञ्च यं वत्तं, मया सुगत सासने ।
सब्बं अपरिहापेत्वा, तात वत्तय तं तुवं ॥
६२. सङ्घस्स तात किच्चेसु, मा पमज्जित्थ सब्बदा” ।
इतं तं अनुसासित्वा, तुण्ही आसि महीपति ॥
६३. तङ्खणं गणसज्जायं, भिक्खुसङ्घो अकासि च ।
देवता छ रथे चेव, छहि देवेहि आनयुं ॥
६४. याचुं विसुं विसुं देवा, राजानं ते रथे ठिता ।
“अम्हाकं देवलोकं त्वं, एहि राजमनोरमं” ॥
६५. राजा तेसं वचो सुत्वा, “याव धम्मं सुणोमहं ।
अधिवासेथ तावा”ति, हत्थाकारेन वारयि ॥
६६. वारेति गणसज्जाय, मीभि मन्त्वान भिक्खवो ।
सज्जायं ठपयुं राजा, पुच्छितं ठानकारणं ॥
६७. “आगमेथा”ति सज्जाय, दिन्नत्ता”ति वदिसु ते ।
राजा “नेतं तथा भन्ते”, इति वत्वान तं वदि ॥
६८. तं सुत्वान जना केचि, “भीतो मच्चुभया अयं ।
लालप्पती”ति मज्जिसु, तेसं कङ्खाविनोदनं ॥
६९. कारेतुं अभयत्थेरो, राजानं एवमाह सो ।
“जानापेतुं कथं सक्का, आनीता ते रथा”इति ॥
७०. पुष्फदानं खिपापेसि, राज नभसि पण्डितो ।
तानि लग्गानि लम्बिसु, रथीसासु विसुं विसुं ॥
७१. आकासे लम्बमानानि, तानि दिस्वा महाजनो ।
कङ्खं पटिविनोदेसि, राजा थेरमभासितं ॥
७२. “कतमो देवलको हि,
रम्मो भन्ते”ति सो ब्रुवि ।

“तुसिनानं पुरं राज,
रम्मं” इति सतं मतं ॥

७३. बुद्धभावाय समयं, ओलोकेन्तो महादयो ।
मेत्तेय्यो बोधिसत्तो हि, वसते तुसिते पुरे ॥
७४. थेरस्स वचनं सुत्वा, महाराजा महामती ।
ओलोकेन्तो महाथूपं, निपन्नोव निमीलयि ॥
७५. चवित्वा तंखणंयेव, तुसिता अहटे रथे ।
निब्बत्तित्वा ठितोयेव, दिब्बदेहो अदिस्सथ ॥
७६. कतस्स पुञ्जकम्मस्स, फलं दस्सेतुमत्तनो ।
महाजनस्स दस्सेन्तो, अत्तानं समलङ्कतं ॥
७७. रथद्वोयेव तिक्खत्तुं, महाथूपं पदक्खिणं ।
कत्वान थूपं सङ्गञ्च, वन्दित्वा तुसितं अगा ॥
७८. नाटकियो इधागन्त्वा, मकुटं यत्थ मोचयुं ।
“मकुटमुत्तसाला”ति, एत्थ साला कता अहु ॥
७९. चित्ते ठपिते रज्जे, सरीरम्हि महाजनो ।
यत्थारवि “राववट्टि-साला”नाम तहिं अहु ॥
८०. रज्जो सरीरं झापेसुं, यस्मिं निस्सीममाळके ।
सो एव माळको एत्थ, वुच्चते “राज माळको” ॥
८१. दुट्ठगामणिराजा सो, राजा नामारहो महा ।
मेत्तेय्यस्स भगवतो, हेस्सति अग्गसावको ॥
८२. रज्जो पिता पिता तस्स,
माता माता भविस्सति ।
सद्धातिस्सो कनिट्ठो तु,
दुतियो हेस्सति सावको ॥
८३. सालिराजकुमारो यो,
तस्स रज्जो सुतो तुसो ।
मेत्तेय्यस्स भगवतो,

पुत्तोयेव भविस्सति ॥

८४. एवं यो कुसलपरो करोति पुज्जं,
छादेन्तो अनियतपापकं बहुम्पि ।
सो सग्गं सकले रमि वो पयाति तस्मा,
सप्पज्जो स ततरतो भवेय्य पुज्जेति ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

तुसितपुरगमनं नाम

द्वत्तिसतिमो परिच्छेदो

तेत्तिसतिम परिच्छेद

दसराजको

१. दुट्ठगामणिरज्जो तु, रज्जेठिता जना अहू ।
सालिराजकुमारोति, हस्सासि विस्सुतो सुतो ॥
२. अतीव धज्जो सो आसि, पुज्जकम्मरतो सदा ।
अतीव चारुरुपाय, सत्तो चण्डालिया अहु ॥
३. असोकमालादेवितं, सम्बन्धं पुब्बजातिया ।
रूपेनाति पियायन्तो, सो रज्जं नेवकामयि ॥
४. दुट्ठगामणिभाता सो, सद्धातिस्सो तदच्छये ।
रज्जं कारेस्सा भिसित्तो, अट्टारस्स समा समो ॥
५. छक्ककम्मं सुधाकम्मं, हत्थिपाकारमेव च ।
महाथूपस्स कारेसि, सो सद्धाकतनामको ॥
६. दीपेन लोहपासादो, उड्डिह्मित्थ सुसङ्घतो ।
कारेसि लोहपासादं, पुन सो सत्तभूमकं ॥
७. नवुतिसतसहस्सग्घो, पासादो आसि सो तदा ।
दक्खिणगीरिविहारं, कल्लकलेण मेव च ॥

८. कुळुम्बालविहारञ्च, तथापेत्तङ्ग वालिकं ।
वेलङ्गवट्टिकञ्चेव, दुब्बलवापितिस्सतं ॥
९. दुरतिस्सकवापिञ्च, तथामातुविहारकं ।
कारेसि आदीघवापिं, विहारंयोजन योजने ॥
१०. दीघवापिविहारञ्च, कारेसि सहचेतियं ।
नानारतनकच्छन्नं, तत्थ कारेसि चेतिये ॥
११. सन्धियं सन्धियं तत्थ, रथचक्कप्पमाणकं ।
सोवण्णमालं कारेत्वा, लगापेसि मनोरमं ॥
१२. चतुरासीतिसहस्सानं, धम्मक्खन्धानमिस्सरो ।
चतुरासीतिसहस्सानि, पूजाचापि अकारयि ॥
१३. एवं पुज्जानि कत्वा सो, अनेकानि महीपति ।
कायस्सभेदा देवेसु, तुसितेसु पपज्जथ ॥
१४. सद्धातिस्सपकाराजे, वसन्ते दीघवापियं ।
लज्जीतिस्सो जेट्टसुतो, गिरिकुम्भिमनामकं ॥
१५. विहारं कारयि रम्मं, तं कनिट्टसुतो पन ।
थुल्लत्थनो अकारेसि, विहारं कन्दरव्हयं ॥
१६. पितरा थुल्लत्थनको, भातुसन्तिकमायता ।
सहेवाहं विहारस्स, सङ्गभोगत्थमत्तनो ॥
१७. सद्धातिस्सेउपरते, सब्बेमच्चा समागता ।
थूपारामे भिक्खुसङ्घं, सकलं सन्निपातिय ॥
१८. सङ्घानुज्जायरट्टस्स, रक्खणत्थं कुमारकं ।
अभिसिञ्चुं थुल्लत्थनं, तं सुत्वा लज्जीतिस्सतो ॥
१९. इधागन्त्वा गहेत्वा तं, सयं रज्जमकारयि ।
मासञ्चेव दसाहञ्च, राजा थुल्लत्थनो पन ॥
२०. तिस्सोसमं लज्जीतिस्सो, सङ्घो हुत्वा अनादरो ।
“न जानिसु यथावुड्डं” मीति तं परिभासयि ॥

२१. पच्छा सङ्गं खमापेत्वा, दण्डकम्मत्थमिस्सरो ।
तीणि सतसहस्सानि, दत्त्वान उरुचेतिये ॥
२२. सिलामयानि कारेसि, पुप्फयानानि तीणिसो ।
अथो सतसहस्सेन, चितापेसि च अन्तरा ॥
२३. महाथूपथूपारामानं, भूमिंभूमिस्सरो समं ।
थूपारामे च थूपस्स, सिलाकञ्चुक मुत्तमं ॥
२४. थूपारामस्स पुरतो, सिलाथूपकमेव च ।
लज्जीकासनसालञ्च, भिक्खुसङ्घस्स कारयि ॥
२५. कञ्चुकं कण्टके थूपे, कारापेसि सिलामयं ।
दत्त्वान सतसहस्सं, विहारे चेतियव्हये ॥
२६. गिरिकुम्भिलनामस्स, विहारस्स महम्मि सो ।
सट्ठिभिक्खुसहस्सानं, तिचीवरमदापयि ॥
२७. अरिट्ठविहारं कारेसि, तथाकन्दरहिनकं ।
गामिकानञ्च भिक्खूनं, भेसज्जानि अदापयि ॥
२८. किमिच्छकं तण्डुलञ्च, भिक्खुनीनमदापयि ।
समानव'ठमासञ्च, रज्जं सो कारयी इध ॥
२९. मते लज्जिकतिस्सम्मि, कनिट्ठो तस्स कारयि ।
रज्जं छळेव वस्सानि, खल्लाटनागनामको ॥
३०. लोहपासादपरिवारे, पासादे'ति मनोरमे ।
लोहपासादसोभत्थं, एसो द्वत्तिसकारयि ॥
३१. महाथूपस्स परितो, चारुनो हेममालिनो ।
वालिकङ्गणमरियादं, पाकारञ्च अकारयि ॥
३२. सोवकुरुन्दपासकं, विहारञ्च अकारयि ।
पुज्जकम्मानिचज्जानि, कारापेसि महीपति ॥
३३. तं महारत्ततोनाम, सेनापति महीपतिं ।
खल्लाटनागराजानं, नगरेयेव अग्गहि ॥

३४. तस्स रज्जो कनिट्ठोतु, वट्टगामणिनामको ।
तं दुट्ठसेनापतिकं, हन्त्वा रज्जमकारयि ॥
३५. खल्लाटनागरज्जोसो, पुत्तकं सकभातुनो ।
महाचूलिकनामानं, पुत्तठाने ठपेसि च ॥
३६. तम्मातरं नुळादेविं, महेसिज्ज अकासिसो ।
पीतिठाने ठिततास्स, पीतिराजाति अब्रवुं ॥
३७. एवं रज्जेभिसित्तस्स, तस्स मासम्हि पञ्चमे ।
रोहणे नकुलनगरे, एको ब्राह्मणचेटतो ॥
३८. तियो नाम ब्राह्मणस्स, वचो सुत्वा अपण्डितो ।
चोरो असु महातस्स, परिवारो अहोसि च ॥
३९. सगणासत्तदमिळा, महातित्थम्हि ओतरुं ।
तदा ब्राह्मणतियो च, ते सत्तदमिळापिच ॥
४०. छक्कत्थाय विसज्जेसुं, लेखं भूपतिसन्तिकं ।
राजा ब्राह्मणतियस्स, लेखं पेसेसि नीतिमा ॥
४१. “रज्जं तव इदानेव, गण्ह त्वं दमिळे” इति ।
साधूति सो दमिळेहि, युज्झि गण्हंसु ते तु तं ॥
४२. ततो ते दमिळा युद्धं, रज्जा सह पवत्तयुं ।
कोळम्बालकसामन्ता, युद्धे राजा पराजितो ॥
४३. तित्थारामदुवारेन, रथारुळ्हो पलायति ।
पण्डुकाभयराजेन, तित्थारामोहि कारितो ।
वासितो च तदा आसि, एकवीसति राजुसू ॥
४४. तं दिस्वा पलायन्तं, निगण्ठोगिरिनामको ।
“पलायति महाकाळ-सीहळो”ति भुसं रवि ॥
४५. तं सुत्वान महाराजा, “सिद्धे मम मनोरथे ।
विहारं एत्थ कारेस्सं”, इच्चेवं चिन्तयी तदा ॥
४६. सगब्भं अनुलादेविं, अगगही रक्खिया इति ।

महाचूळ महानाग-कुमारेचापी रक्खिये ॥

४७. रथस्स लहुभावत्थं, डत्वा चूळामणिंसुभं ।
ओतारेसि सोमदेविं, तस्स नुज्जाय भूपति ॥

४८. युद्धायगमनेयेव, पुत्तके द्वे च देवियो ।
गाहयित्वान निक्खन्तो, सङ्कितो सो पराजये ॥

४९. असक्कुणित्वा गाहेतुं, पत्तं भुत्तं जिनेन तं ।
पलायित्वा वेस्सगीरि-वने अभिनिययिसो ॥

५०. कुत्थिक्कुलमहातिस्स-थेरो दिस्वा तहं तु तं ।
भत्तं पादा अनामट्ठं, पिण्डदानं विवज्जिय ॥

५१. अथ केतकिपत्तमिह, लिखित्वा हट्ठमानसो ।
सङ्गभोगं विहारस्स, तस्स पादामहीपति ॥

५२. ततो गन्त्वा सिलासोब्भ-कण्डकमिह वसी ततो ।
गन्त्वान मातुवेलङ्गे, सालगलसमीपगो ॥

५३. तत्थद्वस दिट्ठपुब्बं, थेरं थेरो महीपतिं ।
उपट्ठाकस्स अप्पेसि, तनसिवस्स साधुकं ॥

५४. तस्स सो तनसिवस्स, रट्ठिकस्स न्तिके तहिं ।
राजा चुद्धसवस्सानि, वसी तेन उपट्ठितो ॥

५५. सत्तसु दमीळेस्वे को, सोमादेविं मदावहं ।
रागरत्तो गहेत्त्वान, परतीरमगालहुं ॥

५६. एकोपत्तं दसबलस्स, अनुराधपुरे ठितं ।
आदाय तेन सन्तुट्ठो, परतीरमगालहुं ॥

५७. पुळ्हत्थो तु दमिळो, तीणिवस्सानि कारयि ।
रज्जं सेनापतिं कत्वा, दमिळं बाहियव्हयं ॥

५८. पुळ्हत्थं गहेत्वा तं, दूरे वस्सानि बाहीयो ।
रज्जं कारेसि तस्सांसि, पणयमारो चमूपति ॥

५९. बाहीयं तं गहेत्वान, राजांसि पणयमारको ।
सत्तवस्सानि तस्सांसि, पिळयमारो चमूपति ॥
६०. पणयमारं गहेत्वा सो, राजासि पीळयमारको ।
सत्तमासानि तस्सासि, दाठियो तु चमूपति ॥
६१. पीळयमारं गहेत्वा सो, दाठियो दमिळो पन ।
रज्जं नुराधनगरे, दुवे वस्सानि कारयि ॥
६२. एवं दमिळराजूनं, तेसं पञ्चन्नमेवहि ।
होन्ति चुद्धसवस्सानी, सत्तमासा च उत्तरिं ॥
६३. गताय तु निवासत्थं, मलये नुलदेविया ।
भरियाकनसिवस्स, पादापहरि पच्छियं ॥
६४. कुज्झित्वा रोदमानासा, राजानं उपसकिमि ।
तं सुत्वा तनसिवोसो, मनुमादाय निक्खमि ॥
६५. देविया वचनं सुत्वा, तस्स आगमना पुरा ।
द्विपुत्तं देविमादाय, ततो राजापि निक्खमि ॥
६६. धनुं सन्धाय आयन्तं, सीवं विज्झि महासीवो ।
राजा नामं भावयित्वा, अकासि जिनसङ्गहं ॥
६७. अलत्थ अट्टामच्चेच, महन्ते योधसम्मते ।
परिवारो महाआसी, परिहारो च राजिनो ॥
६८. कुम्भीलकमहातिस्स-थेर दिस्वा महायसो ।
अच्छगल्लविहारमि, बुद्धपूजमकारयि ॥
६९. वत्थुं सोधेतुमारुळ्हो, अकासचेतियङ्गणं ।
कविसीसे अमच्चमि, ओरोहन्तोमहीपति ॥
७०. आरोहन्तो सदेविको, दिस्वा मग्गे निसिन्नकं ।
“न निपन्नो”ति कुज्झित्वा, कविसीसं अघातयि ॥
७१. सेसा सत्तअमच्चावि, निब्बिन्ना तेन राजिना ।
तस्सन्तिका पलायित्वा, पक्कमन्ता यथारुचि ॥

७२. मग्गे विलुत्ता चोरेहि, विहारं हम्बुगल्लकं ।
पविसित्वान अद्वक्खुं, तिस्सत्थेरं बहुस्सुतं ॥
७३. चतुनेकायिको थेरो, यथालब्धानि दापयि ।
वत्थफाणिततेलानि, तण्डुला पाहुणा तथा ॥
७४. अस्सत्थकाले थेरो सो,
“कुहिंयाता”ति पुच्छि ते ।
अत्तानं आवीकत्वा ते,
तं पवत्तिं निवेदयुं ॥
७५. “कारेतुं केहि सक्का नु, जिनसासनपग्गहं ।
दमिळेहि वा’थ रज्जा, इति पुट्ठा तु ते पन ॥
७६. “रज्जो सक्का”ति आहंसु, सज्जापेत्त्वान ते इति ।
उभो तिस्स महातिस्स-थेरा आदाय ते ततो ॥
७७. राजिनो सन्तिकं नेत्वा, अज्जमज्जं खमापयुं ।
राजा च ते अमच्चा च, थेरो एव मयाचयुं ॥
७८. सिद्धे कम्मे पेसितेनो, गन्तब्बं सन्तिकं इति ।
थेरा दत्त्वा पटिज्जं ते, यथाठानमगच्छिसुं ॥
७९. अनुराधपुरं राजा, आगन्त्वान महायसो ।
दाठिकं दमिळं हन्त्वा, सयं रज्जमकारयि ॥
८०. ततो निगण्ठारामं तं, विद्धंसेत्वा महीपति ।
विहारं कारयि तत्थ, द्वादस परिवेणकं ॥
८१. महाविहारपट्ठाना, द्वीसु वस्सस तेसु च ।
सत्तरससु वस्सेसु, दसमासा’मिकेसु च ॥
८२. तथा दिनेसु दससु, अतिक्कन्तेसु सादरो ।
अभयगिरि विहारंसो, पतिट्ठापेसि भूपति ॥
८३. अक्कोसियित्वा ते थेरे, तेसु पुब्बुपकारिनो ।
तं महातिस्स थेरस्स, विहारं मानदो अदा ॥

८४. गिरिस्स यस्मा गारामे, राजा कारेसि सोभयो ।
तस्मा'भय गिरित्वेव, विहारो नामको अहु ॥
८५. आणापेत्वा सोमादेविं,
यथा ठाने ठपेसिसो ।
तस्सातन्नामकं कत्वा,
सोमाराम मकारयि ॥
८६. रथा ओरोपिता सा हि, तस्मिंठाने वरङ्गना ।
कदम्बपुप्फ गुम्बम्हि, निलिना तत्थ अद्दस ॥
८७. मुत्तयन्तं सामणेरं, मग्गं हत्थेन छादिय ।
राजा तस्स वचो सुत्वा, विहारं तत्थ कारयि ॥
८८. महाथूपस्सुत्तरतो,
चेतियं उच्चवत्थुकं ।
सिला सोभकण्डकं नाम,
राजा सोयेव कारयि ॥
८९. तेसु सत्तसु योधेसु, उत्तियो नाम कारयि ।
नगरम्हा दक्खिणतो, विहारं दक्खिणव्हयं ॥
९०. तत्तेव मूलवोकास, वीहारं मूलनामको ।
अमच्चो कारयी तेन, सोपि तंनामको अहु ॥
९१. कारेसि सालियारामं, अमच्चो सालियव्हयो ।
कारेसि पब्बतारामं, अमच्चो पब्बतव्हयो ॥
९२. उत्तरतिस्सरामन्तु, तिस्सामच्चो अकारयि ।
विहारे निड्डिते रम्मे, तिस्सथेर मुपच्चते ॥
९३. “तुम्हाकं पटिसन्थार, वसेन'म्हेहि कारिते ।
विहारे देम तुम्हाकं, इति वत्वा अदंसु च ॥
९४. थेरो सब्बत्थवासेसि, ते ते भिक्खू यथा रहं ।
अमच्चा'दंसु सङ्गस्स, विविधे समणारहे ॥
९५. राजा सकविहारम्हि, वसन्ते समुपट्ठहि ।

पच्चयेहि अनुनेहि, तेन ते बहवो अहुं ॥

९६. थेरं कुलेही संसट्ठं, महातिस्सोति विस्सुतं ।
कुलसंसट्ठ दोसेन, सङ्घो तं नीहरि इतो ॥

९७. तस्स सिस्सो बहलमस्सु-
तिस्सत्थेरोति पिस्सुतो ।
कुद्धो'भयगिरिं गन्त्वा,
वसि पक्खं वहं तहिं ॥

९८. ततोप्पभुति ते भिक्खू, महाविहारनागमुं ।
एवं ते'भयगिरिका, निग्गता थेरवादतो ॥

९९. पभिन्ना'भयगिरिकेहि, दक्खिणविहारिकायति ।
एवं ते थेरवादीहि, पभिन्ना भिक्खवो द्विधा ॥

१००. महा अभयभिक्खू ते, वट्ठेतुं दीपवासिनो ।
वट्ठगामणिभूमिन्दो, पत्तिं नाम अदासि सो ॥

१०१. विहारपरिवेणानि, घटाबद्धे अकारयि ।
“पटिसङ्खरणं एवं, हेस्सतीति विचिन्तिय ॥

१०२. पिटकत्तयपाळिञ्च, तस्स अट्ठकथम्पि च ।
मुखपाठेन आनेसुं, पुब्बे भिक्खू महामति ॥

१०३. हानिं दिस्वान सत्तानं, तदा भिक्खू समागता ।
चिरट्ठितत्थं धम्मस्स, पोत्थकेसु लिखापयुं ॥

१०४. वट्ठगामणि अभयो, राजा रज्जमकारयि ।
इति द्वादसवस्सानि, पञ्चमासेसु आदितो ॥

१०५. इती परहित मत्तनो हितञ्च,
पटिलभियिस्सरियं करोति पज्जो ।
विपुलमपि कुबुद्धिलद्धभोवं,
उभयहितं न करोति भोगलुद्धो'ति ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

दसराजको नाम

तेत्तिसतिमो परिच्छेदो ।

चतुत्तिसतिम परिच्छेद

एकादसराजदीपनो

१. तदच्चये महाचूली-महातिस्सो अकारयि ।
रज्जं चुद्धसवस्सानि, धम्मेन च समेन च ॥
२. सहत्येन कतं दानं, सो सुत्वान महप्फलं ।
पठमेयेव वस्समिहि, गन्त्वा अज्जातवेसवा ॥
३. कत्वान सालिलवनं, लब्धाय भतिया ततो ।
पिण्डपातं महासुम्म-थेरस्सा'दा महीपति ॥
४. सोण्णगिरिमिहि पुन सो, तीणिवस्सानि खत्तियो ।
गुळयन्तमिहि कत्वान, भतिलब्ध्वा गुळे ततो ॥
५. ते गुळे आहरापेत्वा, पुरं आगम्म भूपति ।
भिक्षुसङ्घस्स पादासि, महादानं महीपति ॥
६. तिसंभिक्षुसहस्सस्स, अदा अच्छादनानि च ।
द्वादसन्नं सहस्सानं, भिक्षुनीनं तथेव च ॥
७. कारयित्वा महीपालो, विहारं सुप्पतिट्ठितं ।
सट्ठिभिक्षु सहस्सस्स, तिचीवरमदापयि ॥
८. तिसं सहस्स सङ्खानं, भिक्षुनीनञ्च दापयि ।
मण्डवापि विहारं सो, तथा अभयगल्लकं ॥
९. वङ्गुपट्टङ्गगल्लञ्च, दीघबाहुकगल्लकं ।
वालगाम विहारञ्च, राजा सोयेव कारयि ॥
१०. एवं सद्भाय सो राजा, कत्वा पुज्जानिनेकधा ।
चतुद्धसन्नं वस्सानं, अच्छयेन दिवं अगा ॥

११. वट्टगामणिनो पुत्तो, चोरनागोति विस्सुतो ।
महाचूळिस्सरज्जम्हि, चोरो हुत्वा चरितदा ॥
१२. महाचूळे उपरते, रज्जं कारयि आगतो ।
अत्तनो चोरकाले सो, निवासं येसुनालभि ॥
१३. अट्टरसविहारे ते, विद्धंसापेसि दुम्मति ।
रज्जं द्वादसवस्सानि, चोरनागो अकारयि ॥
१४. लोकन्तरिक निरयं, पापोसोउपपज्जथ ।
तदच्चये महाचूळिह-रज्जो पुत्तो अकारयि ॥
१५. रज्जं तीणेव वस्सानि, राजातिस्सो'ति विस्सुतो ।
चोरनागस्स देवीतु, वीसमं वीसमानुला ॥
१६. वीसं दत्त्वान मारेसि, बलत्थेरत्तमानसा ।
तस्मिंयेवबलत्थेसा, अनुलारत्तमानसा ॥
१७. तिस्सं वीसेनघातेत्वा, तस्स रज्जमदासिसा ।
सीवो नाम बलत्थोसो, जेट्ठदोवारिको तहिं ॥
१८. कत्वा महेसिं अनुलं, वस्सं मासद्वया'चिकं ।
रज्जं कारेसि नगरे, वट्टके दमिळे'नुला ॥
१९. रत्ता वीसेन तं हन्त्वा, वट्टके रज्जमप्पयि ।
वट्टको दमिळो सो हि, पुरे नगरवट्टकी ॥
२०. महेसिं अनुलं कत्वा, वस्सं मासद्वयाधिकं ।
रज्जं कारेसि नगरे, अनुला तत्थ आगतं ॥
२१. पस्सित्वा दारुभतिकं, तस्मिं सारत्तमानसा ।
हन्त्वा विसेन वट्टकं, तस्स रज्जं समप्पयि ॥
२२. दारुभतिकतिस्सो सो, महेसिं करियानुलं ।
एकमासाधिकं वस्सं, पुरे रज्जमकारयि ॥
२३. कारेसि सो पोक्खरणिं, महामेघवने लहुं ।
निलीये नाम दमिळे, सा पुरोहितब्राह्मणे ॥

२४. रागेन रत्ता अनुला, तेन संवासकामिनी ।
दारुभतिकतिस्संतं, वीसं दत्त्वान घातिय ॥
२५. निलीयस्स अदा रज्जं, सोपि निलीयब्राह्मणो ।
तं महेसिं करित्वान, निच्चं ताय उपड्डितो ॥
२६. रज्जं कारेसि छम्मासं, अनुराधपुरे इध ।
द्वत्तिंसाय बलत्थेहि, वत्थुकामा यथारुचिं ॥
२७. वीसेन तं घातयित्वा, निलीयं खत्तियानुला ।
रज्जं सा अनुलादेवी, चतुमासमकारयि ॥
२८. महाचूळिकराजस्स, पुत्तो दुतियको पन ।
कूटकण्णतिस्सो नाम, भीतो सो नुलदेविया ॥
२९. पलायित्वा पब्बजित्वा, काले पत्तबलो इध ।
आगन्त्वा घातयित्वा, तं अनुलं दुट्ठमानसं ॥
३०. रज्जं कारेसि द्वावीसं, वस्सानि मनुजाधिपो ।
महाउपोसथागारं, अका चेतियपब्बते ॥
३१. घरस्स तस्स पुरतो, सिलाथूपमकारयि ।
बोधिं रोपेसि तत्थेव, सोव चेतियेपब्बते ॥
३२. पेलगामविहारञ्च, अन्तरगङ्गाय कारयि ।
तत्थेव वण्णकं नाम, महामातिकमेव च ॥
३३. अम्बदुग्गमहावापिं, भयोलुप्पलमेव च ।
सत्तहत्थुच्चपाकारं, पुरस्स परिखं तथा ॥
३४. महावत्थुम्हि अनुलं, झापयित्वा असज्जतं ।
अपनीय ततो थोकं, महावत्थुमकारयि ॥
३५. पदुमस्सरवनुय्यानं, नगरेयेव कारयि ।
मतास्स दन्ते धोवित्वा, पब्बजि जिनसासने ॥
३६. कुलसन्तके घरट्ठाने, मातुभिक्खुनुपस्सयं ।
कारेसि दन्तगेहन्ति, विस्सतो आसि तेन सो ॥

३७. तदच्चये तस्स पुत्तो, नामको भातिकाभयो ।
अट्टवीसतिवस्सानि, रज्जं कारेसि खत्तियो ॥
३८. महादाट्टिकराजस्स, भातिकत्तामहीपति ।
दीपे “भातिकराजा”ति, पाकटो आसि धम्मिको ॥
३९. कारेसि लोहपासादे, पटिसङ्खारमेत्थसो ।
महाथूपे वेदिका द्वे, थूपक्खेपोसथक्खयं ॥
४०. अत्तनो बलिमुज्झित्वा, नगरस्स समन्ततो ।
रोपापेत्वा योजनम्हि, सुमनानज्जुकानि च ॥
४१. पादवेचिकतो याव, धुरच्छत्तानराधिपो ।
चतुरङ्गलबहलेन, गन्धेन उरुचेतियं ॥
४२. लिम्पापेत्वान पुष्फानि, वण्टेहि तत्थ साधुकं ।
निवेसित्वान कोरेसि, थूपं मालागुलोपमं ॥
४३. पुनद्वङ्गुलबहलाय, मनोसिलाय चेतियं ।
लिम्पापेत्वान कारेसि, तथेव कुसुमाचितं ॥
४४. पुन सोपानतो याव, धुरच्छत्ताव चेतियं ।
पुष्फेहि ओकिरापेत्वा, छादेसि पुष्फरासिनो ॥
४५. उट्ठापेत्वान यन्तेहि, जलं अभयवापितो ।
जलेहि थूपं सेवन्तो, बलपूजमकारयि ॥
४६. सकटसतेन मुत्तानं, सद्धिं तेलेन साधुकं ।
महापेत्वा सुधापिण्डं, सुधाकम्ममकारयि ॥
४७. पवालजालं कारेत्वा, तं खिपापिय चेतिये ।
सोवण्णानि पदुमानि, चक्कमत्तानि सन्धिसु ॥
४८. लगापेत्वा ततो मुत्ता-कलापे याव हेट्ठिमा ।
पदुमांलम्बयित्वान, महाथूपमपूजयि ॥
४९. गणसज्झायसदं सो, धातुगब्भम्हितादिनि ।
सुत्वा “अदिस्वा तंना”हं, वुट्ठहिस्सन्ति निच्छित्तो ॥

५०. पाचिनादिकमूलम्हि, अनाहारो निपज्जथ ।
थेरा द्वारं मापयित्वा, धातुगब्भं नयिसु तं ॥
५१. धातुगब्भविभूतिसो, सब्बं दिस्वा महीपति ।
निक्खन्तो तादिसेहेव, पोत्थरूपेहि पूजयि ॥
५२. मधुगन्धेहि गन्धेहि, घटेहि सरसेहि च ।
अञ्जनहरितालेहि, तथामनोसिलाहि च ॥
५३. मनोसिलासु वस्सेन, भस्सित्वा चेति यङ्गणे ।
ठितासु गोप्फमत्तासु, रचिते पु'प्पलेहि च ॥
५४. थूपङ्गणम्हि सकले, पुरिते गन्धकदमे ।
चित्तकिलञ्जछिद्देसु, रचिते पु'प्पलेहि च ॥
५५. वारयित्वा वारिमग्गं, तथेव पुरिते घटे ।
दीपवट्टिहि नेकानि, कतवट्टिसिखाहि च ॥
५६. मधुकतेलम्हि तथा, तिलतेले तथेव च ।
तथेव पट्टवट्टीनं, सु बहूहि सिखाहि च ॥
५७. यथावुत्तेहि एतेहि, महाथूपस्स खत्तियो ।
सत्तक्खत्तुं सत्तक्खत्तुं, पूजा'कासि विसुं विसुं ॥
५८. अनुवस्सञ्च नियतं, सुधामङ्गलमुत्तमं ।
बोधिसिन्नानपूजा च, तथेव उरुबोधिया ॥
५९. महावेसाख पूजा च, उळारा अट्टवीसति ।
चतुरासीति सहस्सानि, पूजा च अनुळारिका ॥
६०. विविधं नटनच्चञ्च, नानातूरियवादितं ।
महाथूपे महापूजं, सद्धानुन्नो अकारयि ॥
६१. दिवसस्स च तिक्खत्तुं, बुद्धुप्पट्टानमागमा ।
द्विक्खत्तुं, पुप्फभेरिञ्च, नियतं सो अकारयि ॥
६२. नियतञ्चनदानञ्च, पवारणादानमेव च ।
तेलफाणितवत्थादि-परिक्खारं समणारहं ॥

६३. बहुं पादासि सङ्घस्स, चेति यखेतमेव च ।
चेतिये परिकम्मत्थं, अदासि तत्थ खत्तियो ॥
६४. सदा भिक्खुसहस्सस्स, विहारे चेति यपब्बते ।
सलाकवत्तभत्तञ्च, सो दापेसि च भूपति ॥
६५. चिन्तामणिमुचेलक्के, उपट्ठानत्तये च सो ।
तथा पदुमघरे छत्त-पासादे च मनोरमे ॥
६६. भोजेन्तो पञ्चठानम्हि, भिक्खूगन्थधुरे युते ।
पच्चयेहि उपट्ठासि, सदा धम्मे सगारवो ॥
६७. पोराणराजनियातं, यंकिञ्चि सासनस्सितं ।
अकासि पुञ्जकम्मंसो, सब्बं भातिकभूपति ॥
६८. तस्स भाभकराजस्स, अच्चये तं कनिट्ठको ।
महादाठिमहानाग-नामो रज्जमकारयि ॥
६९. द्वादसंयेव वस्सानि, नानापुञ्जपरायनो ।
महाथूपम्हि किञ्जक्ख- पासाणे अत्थरापयि ॥
७०. वालिकामरियादञ्च, कारेसि वित्थतङ्गणं ।
दीपे सब्बविहारेसु, धम्मासनमदापयि ॥
७१. अम्बत्थल महाथूपं, कारापेसि महीपति ।
च येअनिट्ठमानम्हि, सरित्वा मुनिनो गुणं ॥
७२. चजित्त्वान सकं पाणं, निपज्जित्वा सयं तहिं ।
ठपयित्वा चयं तस्स, निट्ठापेत्त्वान चेतियं ॥
७३. चतुद्वारे ठपापेसि, चतुरो रतनग्घिके ।
सुसिप्पिकेहि सुविभत्ते, नानारतनजोतिते ॥
७४. चेतिये पटिमोचेत्वा, नानारतनकञ्चुकं ।
कञ्चन बुब्बुलञ्चेत्थ, मुत्तोलम्बञ्च दापयि ॥
७५. चेतिय पब्बतावट्टे, अलङ्कारिय योजनं ।
योजापेत्वा चतुद्वारं, समन्ता चारुवीथिकं ॥

७६. वीथिया उभतो पस्से, आपणानि पसारिय ।
धजग्घिक तो रणानि, मण्डयित्वा तहिं तहिं ॥
७७. दीपमाला समुज्जोतं, कारयित्वा समन्ततो ।
नटनच्चानि गीतानि, वादितानि च कारयि ॥
७८. मग्गे कदम्बनदितो, यावचेतिय पब्बता ।
गन्तुं धोतेहि पादेहि, कारयिंत्थरणत्थतं ॥
७९. सनच्चगीतवादेहि, समज्जमकरुं तहिं ।
नगरस्स चतुद्वारे, महा दानञ्च दापयि ॥
८०. अकासि सकले दीपे, दीपमालानिरन्तरं ।
सलिलेपि समुद्दस्स, समन्ता योजनन्तरे ॥
८१. चेतियस्स महेतेन, पूजा सा कारिता सुभा ।
गिरिभण्डा महापूजा, उळारा वुच्चते इध ॥
८२. समागतानं भिक्खूनं, तस्मिं पूजा समागमे ।
दानं अट्टसु ठानेसु, ठपापेत्वा महीपति ॥
८३. ताळयित्वान तत्रट्ठा, अट्टसोवण्णभेरियो ।
चतुवीससहस्सानं, महादानं पवत्तियि ॥
८४. छचीवरानि पादासि, बन्धमोक्खञ्च कारयि ।
चतुद्वारेन्वापितेहि, सदा कम्ममकारयि ॥
८५. पुब्बराजूहि ठपितं, भातरं ठपितं तथा ।
पुञ्जकम्मं अहापेत्वा, सब्बं कारयिभूपति ॥
८६. अत्तानं देविंपुत्ते द्वे, हत्थिं अस्सञ्च मङ्गलं ।
वारियन्तोपि सङ्गेन, सङ्घस्सादासि भूपति ॥
८७. छसत सहस्सगघकं, भिक्खुसङ्घस्स सो अदा ।
सतसहस्सगघनकं, भिक्खूनीनं गणस्स तु ॥
८८. दत्त्वान कप्पियं भण्डं, विविधं विधिकोविदो ।
अत्तानञ्च व सेसे च, सङ्घतो अभिनीहरि ॥

८९. कालायन कण्णिकम्हि, मणिनाग पब्बतव्हयं ।
विहारञ्च कळव्हयं, कारेसि मनुजाधिपो ॥
९०. कुबु बन्धनदीतीरे, समुद्विहारमेव च ।
हुवावकण्णिके चूळ, नगपब्बतसव्हयं ॥
९१. पासाणदीपकव्हम्हि, विहारे कारिते सयं ।
पानियं उपनितस्स, सामणेस्स खत्तियो ॥
९२. उपचारे पसीदित्वा, समन्ता अट्टयोजनं ।
सङ्खभोगमदातस्स, विहारस्स महीपति ॥
९३. मण्डवापि विहारे च, सामणेस्स खत्तियो ।
तुट्ठो विहारं दापेसि, सङ्खे भोगं तथेव सो ॥
९४. इति विभवमनप्पं साधुपज्जा लभित्वा,
विगतमदपमादाचत्त कामपसङ्गा ।
अकरियजनखेदं पुज्जकम्माभिरामा,
विपुलविविधपुज्जं सुप्पन्नाकरोन्तीति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

एकादसराजदीपनो नाम

चतुत्तिसतिमो परिच्छेदो ।

पञ्चत्तिसतिमपरिच्छेद

द्वादसराजको

१. आमण्डगामण्यभयो, महादाठिकअच्चये ।
नववस्सनट्ठमासे, रज्जं कारेसि तं सुतो ॥
२. छत्ताति छत्तं कारेसि, महाथूपे मनोरमे ।
तथेव पादवेदिञ्च, मुद्धवेदिञ्च कारयि ॥
३. तथेव लोहपासाद, थूपव्हे पोसथव्हये ।
कारेसि कुच्छिआजिरं, कुच्छिआळिन्दमेव च ॥

४. उभयत्थापि कारेसि, चारुं रतनपण्डपं ।
रजतलेण विहारज्य, कारापेसि नराधिपे ॥
५. महागामेण्डवापिसो, पस्से कारिय दक्खिणे ।
दक्खिणस्स विहारस्स, अदासि पुञ्जदक्खिणे ॥
६. माघातं सकले दीपे, कारेसि मनुजाधिपो ।
वल्लिफलानि सब्बानि, रोपापेत्वा तहिं तहिं ॥
७. मं सकुभण्डकं नाम, आमण्डिय महीपति ।
पत्तं पूरापयित्वान, कारेत्वा वत्थचुम्बटं ॥
८. दापेसि सब्बसङ्खस्स, विप्पसन्नेन चेतसा ।
पत्ते पूरापयित्वा सो, आमण्ड गामणिविदू ॥
९. तङ्कनिट्ठोकणिराजा-तिस्सो घातिय तातरं ।
तीणि वस्सानि नगरे, रज्जं कारेसि खत्तियो ॥
१०. उपोसथघरट्टं एसा, निच्छिनि चेकियव्हये ।
राजापराधकम्महि, पुत्ते सट्ठितु भिक्खवो ॥
११. सहोदु ग्राहयित्वान, राजा चेतिय पब्बते ।
खिपापेसि कणिरव्हे, पब्भारमि असीलके ॥
१२. कणिराजा अच्चयेन, आमण्डगामणि सुतो ।
चूळाभयो वस्समेकं, रज्जं कारेसि खत्तियो ॥
१३. सो गोणकनदीतीरे, पुरपस्समि दक्खिणे ।
कारापेसि महीपालो, विहारे चूळगल्लकं ॥
१४. चूळाभयस्स च येन, सीवल्लि तं कनिट्ठिका ।
आमण्डधीता चतुरो, मासे रज्जमकारयि ॥
१५. आमण्ड भागिनेय्या तु, सीवल्लि अपनीयतं ।
इळनागोति नामेन, छत्तं उस्सापयि पुरे ॥
१६. तिस्सवापिं गते तस्मिं, आदिवस्से नराधिपे ।
तं हित्वा पुरमागज्जुं, बहवोलम्बकण्णका ॥

१७. तहिं अदिस्वा ते राजा, कुद्धो तेहि अकारयि ।
मदयं वापिया पस्से, महाथूपज्जसंसयं ॥
१८. तेसं विचारके कत्वा, चण्डाले च ठपापयि ।
तेन कुद्धालम्बकण्णा, सब्बे हुत्वान एकतो ॥
१९. राजानं तं गहेत्वान, रुन्धित्वान सके घरे ।
सयं रज्जं विचारेसुं, रज्जो देवी तदा सकं ॥
२०. पुत्तं चन्दमुखसिवं, मण्डयित्वा कुमारकं ।
दत्वान हत्थे धातीनं, मङ्गलहत्थि सन्तिके ॥
२१. पेसेसि वत्वा सन्देसं, नेत्वा तं धातियो तहिं ।
वदिंसु देविसन्देसं, सब्बं मङ्गल हत्थिनो ॥
२२. “अयं ते साधिनो पुत्तो,
सामिको चारके ठितो ।
अरिहि घाततो सेसो,
तया घातो इमस्स तु ॥
२३. त्वमेनं किर घातेहि, इदं देविवचो’ इति ।
वत्वा तु सयापेसुं, पादमूलम्हि हत्थिनो ॥
२४. दुक्खितो सो रुदित्वान, नागो भेत्त्वान आळकं ।
पविसित्वा महावत्थुं, द्वारं पातिय थामसा ॥
२५. रज्जो निसिन्नङ्गणम्हि, उग्घाटेत्वा कवाटकं ।
निसीदापिय तं खन्धे, महातित्थमुपागमि ॥
२६. नावं आरो पयित्वान, राजानं तत्थ कुज्जरो ।
पच्छिमो दधितीरेन, सयं मलय मारुही ॥
२७. परतीरे वसित्वा सो, तीणिवस्सानि खत्तियो ।
बलकायं गहेत्वान, आगा नावाति रोहणं ॥
२८. तित्थे सक्खरसोब्भम्हि, ओतरित्वान भूपति ।
अकासि रोहणे तत्थ, महन्तं बलसङ्गहं ॥

२९. रज्जो मङ्गलहत्थिसो, दक्खिणं मलयं ततो ।
रोहणंये'वुपागञ्छि, तस्स कम्मनि कातवे ॥
३०. महापदुमनामस्स, तत्थ जातकभाणिनो ।
तुलाधारव्हासिस्स, महाथेरस्स सन्तिके ॥
३१. कपिजातकं सुत्वान, बोधिसत्ते पसादवा ।
नागमहाविहारं सो, जियामुत्तधनुस्सतं ॥
३२. कत्वा कारेसि थूपञ्च, वट्ठापेसि यथाठितं ।
तिस्सवापिञ्च कारेसि, तथा दुरव्हापिकं ॥
३३. सो गहेत्वा बलं राजा, युद्धाय अभिनिक्खमि ।
तं सुत्वा लम्बकण्णा च, युद्धाय अभिसंयुता ॥
३४. पपल्लक्खन्धद्वारमि, खेत्ते हिङ्करवापिके ।
युद्धं उभिन्नं वत्तिथ, अज्जमज्जविहेसनं ॥
३५. नावाकिलन्तदेहत्ता, पोसा सीदन्ति राजिनो ।
राजा नामं सावयित्वा, सयं पाविसि तेन सो ॥
३६. तेन भीतालम्बकण्णा, सयिंसु उदरेन सो ।
तेसं सीसानि छिन्दित्वा, रतनाभिसमंकरि ॥
३७. तिक्खत्तुमेवन्तुकते, करुणाय महीपति ।
“अमारेत्वा'व गण्हाथ, जीवग्गाह'न्ति अब्रुवि ॥
३८. ततो विजितसङ्गामो, पुरं आगम्म भूपति ।
छत्तं उस्सापयित्वान तिस्सवापि छणं अगा ॥
३९. जलकीळाय उगन्त्वा, सुमण्डितपसाधितो ।
अत्तनो सिरिसम्पत्तिं, दिस्वा तस्सन्तरायिके ॥
४०. लम्बकण्णे सरित्वान, कुद्धो सो योजयीरथे ।
युगपरम्परा तेसं, पुरतो पाविसी पुरं ॥
४१. महावत्थुस्स उम्मारे, ठत्वा राजाणपेसि सो ।
“इमेसं सीसमुम्मारे, अस्मिं छिन्दथ भो'इति ॥

४२. गोणा एतेरथे युत्ता, तव होन्ति रथेसभ ।
सिङ्गंखुरञ्च एतेसं, छेदापयत भो' इति ॥
४३. मातुया अथ सज्जत्तो, सीसच्छेदं निवारिय ।
नासञ्च पादङ्गुलञ्च, तेसं राजा अछेदयि ॥
४४. हत्थिवुत्थं जनपदं, अदा हत्थिस्स खत्तियो ।
हत्थिभोगो जनपदो, इति तेनासि नामतो ॥
४५. एवं अनुराधपुरे, इळानागो महीपति ।
छब्बस्सानि अनुनानि, रज्जं कारेसि खत्तियो ॥
४६. इळनागच्चये तस्स, पुत्तो चन्दमुखोसिवो ।
अट्ठवस्सं सत्तमासं, राजा रज्जमकारयि ॥
४७. मणिकारगामे वापि, कारापेत्वा महीपति ।
इस्सरसमणव्हस्स, विहारस्स अदासि सो ॥
४८. तस्स रज्जो महेसी च, सङ्गामे पत्तिमत्तनो ।
तस्सेवा'दा विहारस्स, दमिळदेवीति विस्सुता ॥
४९. तं तिस्सवापी कीळाय, हन्त्वा चन्दमुखं सिवं ।
यसळालकतिस्सो'ति, विस्सुतो तङ्कनिट्ठको ॥
५०. अनुराधपुरे रम्मे, लङ्काभुवदने सुभे ।
सत्तवस्सानट्ठमासे, राजा रज्जमकारयि ॥
५१. दोविरिकस्स दत्तस्स, पुत्थो दोवारिको सयं ।
रज्जो सदिसरूपेन, अहोसि सुभनामवा ॥
५२. सुभं बलत्थं तं राजा, राजभूसाय भूसिय ।
निसिदापिय पल्लङ्के, हासत्थं यसळालको ॥
५३. सीसचोळं बलत्थस्स, ससीसे पटिमुज्जिय ।
यट्ठिं गहेत्वा हत्थेन, द्वारमूले ठितो सयं ॥
५४. वन्दन्तेसु अमच्चेसु, निसिन्नं आसनम्हि तं ।
राजा हसति एवं सो, कुरुते अन्तरन्तरा ॥

५५. “बलत्थो एकदिवसं, राजानं हसमानकं ।
अयं बलत्थो कस्मा मे, सम्मुखाहसती”ति सो ॥
५६. मारापयित्वा राजानं, बलत्थो सो सुभो इध ।
रज्जं कारेसि छब्बस्सं, सुभराजाति विस्सुतो ॥
५७. द्विसु महाविहारेसु, सुभराजा मनोरमं ।
परिवेणपन्तिं सुभ-नामकंयेव कारयि ॥
५८. उरुवेलसमीपमिह, तथा वेल्लिविहारकं ।
पुरत्थिमे एकद्वारं, गङ्गन्ते नन्दिगामकं ॥
५९. लम्बकण्णसुतो एको, उत्तरपस्सवासिको ।
सेनापतिमुपट्ठासि, वसभो नाम मातुलं ॥
६०. हेस्सति वसभो नाम, राजा’ति सुतियासदा ।
घातेति राजादीपमिह, सब्बे वसभनामके ॥
६१. “रज्जो दस्साम वसतं, इम”न्ति भरियाय सो ।
सेनापतिमन्तयित्वा, पातो राजकुलं अगा ॥
६२. गच्छतो तेन सहसा, तम्बुलं चुण्णवज्जितं ।
हत्थमिह वसभस्सा’दा, तं साधु परिरिखितुं ॥
६३. राजगेहस्स द्वारमिह, तम्बुलं चुण्णवज्जितं ।
सेनापति उदिरिखित्वा, तं चुण्णत्थं विसज्जयि ॥
६४. सेनापतिस्स भरिया, चुण्णत्थं वसभं गतं ।
वत्वा रहस्सं दत्वा च, सहस्सं तं पलापयि ॥
६५. महाविहारठानं सो, गन्त्वान वसभो पन ।
तत्थ थेरेहि खिरन्न-वत्थेहि कतसङ्गहो ॥
६६. ततो परं कुट्टिनो च, राजभावाय निच्छितं ।
सुत्वान वचनंहट्ठो, “चोरो हेस्स”न्ति निच्छितो ॥
६७. लद्धसमत्थपुरिसे, गामघातं ततो परं ।
करोन्तो रोहणं गन्त्वा, कपल्लपुवोपदेसतो ॥

६८. कमेन रटुं कण्हन्थो, सम्पत्तबलवाहनो ।
सो राजा द्वीहि वस्सेहि, आगम्म पुरसन्तिकं ॥
६९. सुभराजं रणे हन्त्वा, वसभो सो महब्बलो ।
उस्सापयि पुरेभत्तं, मातुलो'पि रणे पति ॥
७०. तं मातुलस्स सरिरं, पुब्बभूतोपकारिकं ।
अकासि वसभो राजा, महेसिं मेत्तनामिकं ॥
७१. सोहोरपाठकं पुच्छि, आयुप्पमाणमत्तनो ।
“आह द्वादसवस्सानि”, रहोयेवस्स सोपि च ॥
७२. रहस्सं रक्खणत्थाय, सहस्सं तस्सा दापिय ।
सङ्गं सो सन्निपातेत्वा, वन्दित्वा पुच्छि भूपति ॥
७३. “सियानु भन्ते आयुस्स, वड्डनकारणं” इति ।
“अत्थी”ति सङ्गो आचिक्खि, अन्तरायविमोचनं ॥
७४. परिस्सावनदानञ्च, आवासदान मेव च ।
गिलानवत्तदानञ्च, दातब्बं मनुजाधिप ॥
७५. “कातब्बं जिण्णकावास-पटिसङ्खरणं तथा ।
पञ्चसीलसमादानं, कत्वा तं साधुरक्खियं ॥
७६. उपोसथूपवासो च, कत्तब्बो' पोसथे” इति ।
राजा साधूति गन्त्वान, तथा सब्बं मकासि सो ॥
७७. तिण्णं तिण्णञ्च वस्सानं, अच्चयेन महीपति ।
दीपमिह सब्बसङ्खस्स, तिचीवरमदापयि ॥
७८. अनागतानं थेरानं, पेसयित्वान दापयि ।
द्वत्तिसायहि ठानेसु, दापेसि मधुपायसं ॥
७९. चतुसङ्गिया च ठानेसु, महादानंतु मिस्सकं ।
सहस्सवट्ठि चतुसु, ठानेसु च जलापयि ॥
८०. चेतिपपब्बते चेव, थूपारामे च चेतिये ।
महाथूपे महाबोधि-घरे इति इमेसु हि ॥

८१. चित्तलकूटे कारेसि, दसथूपे मनोरमे ।
दीपे^१खिलमि^२ आवासे, जिण्णे च पटिसङ्खरि ॥
८२. वल्लियेरविहारे च, थेरस्स सो पसीदिय ।
महावल्लिगोत्तं नाम, विहारञ्च अकारयि ॥
८३. कारेसि अनुरारामं, महागामस्स सन्तिके ।
हेळिगामट्टकरिस, सहस्सं तस्स दापयि ॥
८४. मुचेलविहारं कारेत्वा, सो तिस्सवट्ठमानके ।
आळिसारोदकभागं, विहारस्स अदापयि ॥
८५. कलम्बतित्थे थूपमि^३, कारेसिट्टिककञ्चुकं ।
कारेसुपोसथा गारं, वट्ठितेलत्थ मस्सतु ॥
८६. सहस्सकरीसवापिसो, कारापेत्वा अदासि च ।
कारेसुपोसथागारं, विहारे कुम्भिगल्लके ॥
८७. सोये^४वु पोसथागारं, इस्सरसमणके इध ।
थूपारामेथूपघरं, कारापेसि महीपति ॥
८८. महाविहारे परिवेण, पन्तिं पच्छिमपेक्खिनिं ।
कारेसि च चतुसालञ्च, जिण्णकं पटिसङ्खरि ॥
८९. चतुबुद्धपटिमारम्मं, पटिमानंघरंतथा ।
महाबोधिङ्गणे रम्मे, राजा सोयेव कारयि ॥
९०. तस्स रज्जो महेसी सा, वुत्तनामा मनोरमं ।
थूपं थूपघरञ्चेव, रम्मं तथेव कारयि ॥
९१. थूपारामे थूपघरं, निट्ठापेत्वा महीपति ।
तस्स निट्ठापितमहे, महादानमदासि च ॥
९२. युत्तानं बुद्धवचने, भिक्खूनं पच्चयम्पि च ।
भिक्खूनं धम्मकथिकानं, सप्पिफाणितमेव च ॥
९३. नगरस्स चतुद्वारे, कपणवट्टञ्च दापयि ।
गिलानानञ्च भिक्खूनं, गिलानवट्टमेव च ॥

१४. मयेत्तिं राजुप्पलवापिं, वहकोलम्बगामकं ।
महानिक वित्तवापिं, महारामोत्ति मेव च ॥
१५. केहालं काळिवापिञ्च, चम्बुट्टिं वातमङ्गनं ।
अभिवड्ढमानकञ्च, इच्चेकादस वापियो ॥
१६. द्वादस मातिका चेव, सुभिक्षत्थमकारयि ।
गुत्तत्थ पुरपाकारं, चेव मुच्चमकारयि ॥
१७. गोपुरञ्च चतुद्वारे, महावत्थुञ्च कारयि ।
सरं कारेसि उय्याने, हंसेतत्थविसज्जयि ॥
१८. पुरे बहू पोक्खरणी, कारापेत्वा तहिं तहिं ।
उम्मगेन जलं तत्थ, पवेसेसि महीपति ॥
१९. एवं नानाविधं पुञ्जं, कत्वा वसभभूपति ।
हतन्तरायो सो हुत्वा, पुञ्जकम्मे सदादरो ॥
१००. चतुत्तासीसवस्सानि, पुरे रज्जमकारयि ।
चतुत्तालीसवेसाख, पूजा यो च अकारयि ॥
१०१. सुभराजा धरन्तो सो, अत्तनो एकधीतरं ।
वसभेन भयासंकी, अप्पेसि ठिक वड्ढकिं ॥
१०२. अत्तनो कम्बलञ्चेव, राजा भण्डानि चप्पयि ।
वसभेन हते तस्मिं, तमादासिड्डवड्ढकी ॥
१०३. धीतिठाने ठपेत्वान, वड्ढेति अत्तनो घरे ।
सकम्मं करतो तस्स, भत्तं आहरि दारिका ॥
१०४. सा निरोधसमापन्नं, तदम्बपुप्फ गुम्बके ।
सत्तमे दिवसे दिस्वा, भत्तं मेधावीनी अदा ॥
१०५. पुन भत्तं रन्धयित्वा, पितुनो भत्तमाहरि ।
पपञ्चकारणं पुट्ठा, तमत्थं पितुनो वदि ॥
१०६. तुट्ठो पुनप्पुनञ्चे सो, भत्तं थेरस्स दापयि ।
विस्सत्थो नागतं दिस्वा, थेरो आह कुमारिकं ॥

१०७. “तवइस्सरियेजाते, इमं ठानं कुमारिके ।
सरेय्यासीति थेरो तु, तदा च परिनिब्बुतो ॥
१०८. सके सो वसभो राजा, वयप्पत्तमि पुत्तके ।
वङ्कनासिकतिस्समि, कज्जंतस्सानुरूपिकं ॥
१०९. गवेसापेसि पुरिसा, तं दिस्वान कुमारिकं ।
इट्ठकवट्ठकीगामे, इत्थिलक्खण कोविदा ॥
११०. रज्जो निवेदयुं राजा, तमाणापेतुमारभि ।
तस्साह राजधीतत्तं, इट्ठकवट्ठकी तदा ॥
१११. सुभरज्जो तु धीतत्तं, कम्बलादीहि आपयि ।
राजा तुट्ठो सुतस्सांदा, तं साधु कतमङ्गलं ॥
११२. वसभस्सच्चये पुत्तो, वङ्कनासिक तिस्सको ।
अनुराधपुरे रज्जं, तीणि वस्सानि कारयि ॥
११३. सो गोणनदिया तीरे, महामङ्गलनामकं ।
विहारं कारयि राजा, वङ्कनासिकतिस्सको ॥
११४. महामत्ता तु देवी सा, सरन्ती थेरभासितं ।
विहारकारणत्थाय, अकासि धनसज्जयं ॥
११५. वङ्कनासिकतिस्सस्स, अच्चये कारयी सुतो ।
रज्जं बावीसवस्सानि, गज्जबाहुकगामणि ॥
११६. सुत्वा सो मातुवचनं, मातुदत्थाय कारयि ।
कदम्बपुप्फठानमि, राजमातुविहारकं ॥
११७. माता सतसहस्सं सा, भूमिअत्थोय पण्डिता ।
अदा महाविहारस्स, विहारज्ज अकार यि ॥
११८. सयमेव अकारेसि, तत्थ थूपं सिलामयं ।
सङ्गभोगज्ज पादासि, किणित्वान ततो ततो ॥
११९. अभयुत्तर महाथूपं, वट्ठापेत्वा चितापयि ।
चतुद्वारे च तत्थेव, आदिमुखमकारयि ॥

- १२०.गामणितिस्सवापिं सो, कारापेत्वा महीपति ।
अभयगिरि विहारस्स, पाकवट्टाय'दासि च ॥
- १२१.मरिचवट्टिकथूपमि, कञ्चुकञ्च अकारयि ।
किणित्वा सतसहस्सेन, सङ्खभोगमदासि च ॥
- १२२.कारेसि पच्छिमे वस्से, विहारं रामकव्हयं ।
महेजसनसालञ्च, नगरमि अकारयि ॥
- १२३.गजबाहुस्सच्चयेन, ससुरो तस्स राजिनो ।
रज्जं महल्लको नागो, छब्बस्सानि अकारयि ॥
- १२४.पुरत्थिमे पेजलकं, दक्खिणे कोटि पब्बतं ।
पच्छिमे दकपासाणे, नागदीपे सालिपब्बतं ॥
- १२५.बीजगामे तनवेळिं, रोहणे जनपदे पन ।
तोब्बलनागपब्बतञ्च, अन्तोठ्ठे गिरिहालिकं ॥
- १२६.एते सत्त विहारे सो, महल्लनागभूपति ।
परित्तेनपि कालेन, कारापेसि महामती ॥
- १२७.एवं असारेहि धनेहि सारं,
पुज्जानि कत्वान बहूनि पज्जा ।
आदेन्ति बाला पन काम हेतु,
बहूनि पापानि करोन्ता मोहा'ति ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

द्वादस राजको नाम

पञ्चतिसतिमो परिच्छेदो ।

छत्तिसतिम परिच्छेद

तयोदस राजको

१. महल्लनागच्चयेन, पुत्तो भातिकतिस्सको ।
चतुवीसतिवस्सानि, लंकारज्जमकारयि ॥

२. महाविहारे पाकारं, कारापेसि समन्ततो ।
गवरतिस्सविहारं, सो कारयित्वा महीपति ॥
३. महागामणिकं वापिं, विहारस्संस्संदासि च ।
विहारञ्च अकारेसि, भातियतिस्स नामकं ॥
४. कारेसुपोसथागारं, थूपारामे मनोरमे ।
रन्धकण्डकवापिञ्च, कारापेसि महीपति ॥
५. सत्तेसु मुदुचित्तोसो, सङ्गमि तिब्बगारवो ।
उभतोसङ्गे महीपालो, महादानं पवत्तयि ॥
६. भातिकतिस्सच्चयेन, तस्स कनिट्ठतिस्सको ।
अट्ठवीससमारज्जं, लंकादीपे अकारयि ॥
७. भूताराम महानाग, थेरस्मिं सो पसीदिय ।
कारेसि रतनपासादं, अभयगिरिमि साधुकं ॥
८. अभयगिरिमि पाकारं, महापरिवेणमेव च ।
कारेसि मणिसोमव्हे, महापरिवेणमेव च ॥
९. तत्थेव चेतियघरं, अम्बत्थले तथेव च ।
कारेसि पटिसङ्खारं, नागदीपे घरे पन ॥
१०. महाविहारसीमंसो, मदित्वा तत्थ कारयि ।
कुक्कुटगिरि परिवेण, पन्तिं सक्कच्च भूपति ॥
११. महाविहारे कारेसि, द्वादस मनुजाधिपो ।
महाचतुरस्सपासादे, दस्सनेय्येमनोरमे ॥
१२. दक्खिणविहार थूपमि, कञ्चुकञ्च अकारयि ।
भत्तसालं महामेघ, वनासिमञ्च मदिय ॥
१३. महाविहारपाकारं, पस्सतो अपनीयसो ।
मगं दक्खिणविहार, गामिञ्चापि अकारयि ॥
१४. भूताराम विहारञ्च, रामगोणकमेव च ।
तथेव नन्दतिस्सस्स, आरामञ्च अकारयि ॥

१५. पाचिनतो अनुळातिस्स, पब्बतं गङ्गराजियं ।
नियेलतिस्सारामञ्च, पिळ पिट्ठि विहारकं ॥
१६. राजमहाविहारञ्च, कारेसि मनुजाधिपो ।
सोयेव तीसु ठानेसु, कारेसु पोसथालयं ॥
१७. कल्याणीक विहारे च, मण्डलगिरिके तथा ।
दुब्बलवापितिस्सक्के, विहारेसु इमेसु हि ॥
१८. कनिट्ठतिस्सच्चयेन, तस्स पुत्तो अकारयि ।
रज्जं द्वेयेव वस्सानि, चूळनागोति विस्सुतो ॥
१९. चूळनागकनिट्ठोतु, राजाघातिय भातिकं ।
एकवस्सं कुडुनागो, रज्जं लंकाय कारयि ॥
२०. महापेळञ्च वट्ठेसि, एकनाळिकछातके ।
भिकखुसतानं पञ्चन्नं, अब्भोच्छिन्नं महीपति ॥
२१. कुडुनागस्स रज्जो तु, देवीया भातुको तदा ।
सेनापति सिरिनागो, चोरो हुत्वान राजिनो ॥
२२. बलवाहन सम्पन्नो, आगम्म नगरन्तिकं ।
राजबलेन युज्झन्तो, कुडुनागं महीपति ॥
२३. पलापेत्वा लद्धजयो, अनुराध पुरे वरे ।
लंकारज्जमकारेसि, वस्सानेकूनवीसति ॥
२४. महाथूपवरे छत्तं, कारापेत्वान भूपति ।
सुवण्णकम्मं कारेसि, दस्सनेय्यं मनोरमं ॥
२५. कारेसि लोहपासादं, संखित्तं पञ्चभूमकं ।
महाबोधि चतुद्वारे, सोपानं पुनकारयि ॥
२६. कारेत्वा छत्तपासादं, महे पूजमकारयि ।
कुलम्बणञ्च दीपस्मिं, विस्सज्जेसि दयापरो ॥
२७. सिरिनागच्चये तस्स, पुत्तो तिस्सो अकारयि ।
रज्जं द्वावीसवस्सानि, धम्मवोहार कोविदो ॥

२८. ठपेसि सो हि वोहारं, हिंसा मुत्तं यतोइध ।
वोहारक तिस्सराजा, इति नामं ततो अहु ॥
२९. कम्बुगामकवासिस्स, देवत्थेरस्स सन्तिके ।
धम्मं सुत्वा पटिकम्मं, पञ्चावासे अकारयि ॥
३०. महातिस्सस्स थेरस्स, अनुरा रामवासिनो ।
पसन्नो मुचेलपट्टे, दान वट्टमकारयि ॥
३१. तिस्सराज मण्डपञ्च, महाविहारद्वयेपि सो ।
महाबोधिघरे पाचि, लोहरूपद्धयम्पि च ॥
३२. सत्तपण्णिकपासादं, कारेत्वा सुखवासकं ।
मासे मासे सहस्सं सो, महाविहारस्स दापयि ॥
३३. अभयगिरिविहारे, दक्खिणमूलसव्हये ।
मरिचवट्ठि विहारम्हि, कुलालितिस्ससव्हये ॥
३४. महियङ्गण विहारम्हि, महागामकसव्हये ।
महानागतिसव्हम्हि, तथा कल्याणीकव्हये ॥
३५. इति अट्टसु थूपेसु, छत्तकम्ममकारयि ।
मूकनागसेनापति, विहारे दक्खिणे तथा ॥
३६. मरिच वट्ठि विहारम्हि, पुत्तभागव्हये तथा ।
इस्सरसमणव्हम्हि, तिस्सव्हे नागदीपके ॥
३७. इति छसु विहारेसु, पाकारञ्च अकारयि ।
कारेसु पोसथागारं, अनुरारामसव्हये ॥
३८. अरियवंसकथाठाने, लंकादीपेखिलेपि च ।
दान वट्ठं ठपापेसि, सद्धम्मं गारवेन सो ॥
३९. तिणी सतसहस्सानि, दत्त्वान मनुजाधिपो ।
इणतो सयिके भिक्खू, मोचेसि सासनप्पियो ॥
४०. महा वेसाख पूजं सो, कारेत्वा दीपवासिनं ।
सब्बे संयेव भिक्खूनं, तिचीवरमदापयि ॥

४१. वेतुल्लवादं मदित्वा, कारेत्वा पापनिग्गहं ।
कपिलेन अमच्चेन, सासनं जोतयीच सो ॥
४२. विस्सुतो'भयनागो'ति, कनिट्ठो तस्सराजिनो ।
देविया तस्स संसट्ठो, जातो भीतो सभातरा ॥
४३. पलायित्वा हल्लतित्थं, गन्त्वान सहसेवको ।
कुद्धो विय मातुलस्स, हत्थपादञ्च छेदयि ॥
४४. राजिनो रट्ठतेदत्थं, ठपेत्त्वान इधेव तं ।
सुनखोपमं दस्सयित्वा, गहेत्वा'ति सिनिद्धके ॥
४५. तत्थेव नावं आरुह, परतीरमगासयं ।
सुभवो मातुलो तु, उपगम्म महीपति ॥
४६. सुहदो विय हुत्त्वान, तस्मिं रट्ठमभिन्दिसो ।
अभयो तं जाननत्थं, दूतं इध विसज्जयि ॥
४७. तं दिस्वा पूगरुक्खं सो, समन्ता कुन्तनाळिया ।
परिब्भमन्तो मदित्वा, कत्वा दुब्बलमूलकं ॥
४८. बाहुनायेव पातेत्वा, तज्जेत्वा तं पलापयि ।
दूतो गन्त्वा अभयस्स, तं पवत्तिं पवेदयि ॥
४९. जत्वा'भयो तं दमिळे, आदाय बसुके ततो ।
नगरन्तिकमागच्छि, भातरा सह युज्झितुं ॥
५०. तं जत्त्वान पलायित्वा, अस्समारुहदेविया ।
मलयं आगमा राजा, तंकनिट्ठो'नु बन्धिय ॥
५१. राजानं मलये हन्त्वा, देवीमादाय आगतो ।
कारेसि नगरे रज्जं, अट्ठवस्सानि भूपति ॥
५२. पासाणवेदिं कारेसि, महाबोधिसमन्ततो ।
लोहपासादङ्गणम्हि, राजा मण्डपमेव च ॥
५३. द्विहि सतसहस्सेहि, नेकवत्थानि भागिय ।
दीपम्हि भिक्खुसङ्घस्स, वत्थदानमदासि सो ॥

५४. अभयस्स'च्चये भातु, तस्सस्स तस्स अत्रजो ।
द्वेवस्सानि सिरिनागो, लंकारज्ज मकारयि ॥
५५. पटिसङ्खुरिय पाकारं, महाबोधिसमन्ततो ।
महाबोधिघरस्सेव, सोयेव वालिकातले ॥
५६. मूचेलरुक्खपरतो, हंसवट्ठं मनोरमं ।
महन्तं मण्डपज्जेव, कारापेसि महीपति ॥
५७. विजयकुमारको नाम, सिरिनागस्स अत्रजो ।
पितुनो अच्चये रज्जं, एकवस्समकारयि ॥
५८. लम्बकण्णा तयो आसुं, सहाता महियङ्गणे ।
सङ्घतिस्सो सङ्घबोधि, ततियो गोट्टकाभयो ॥
५९. ते तिस्सवापिमरियाद-गतो अन्धो विचक्खणो ।
राजुपट्टानमायन्ते, पदसद्देन अब्रवि ॥
६०. “पथवीसामिनो एते, तयो वहतिभू”इति ।
तं सुत्वा अभयो पच्छा, यन्तो पुच्छि पुनाहसो ॥
६१. तस्स वंसो ठस्सतीति,
पुन पुच्छितमेव सो ।
“पच्छिमस्सा”ति सो आह,
तं सुत्वा द्वीहिसोअगा ॥
६२. ते पुरं पविसित्वान, तयो रज्जो”ति वल्लभो ।
राजकिच्चानि साधेन्ता, वसन्ता राजसन्तिके ॥
६३. हन्त्वा विजयराजानं, राजगेहमिह एकतो ।
सेनापतिसङ्घतिस्सं, दुवेरज्जे”भिसेचयुं ॥
६४. एवं सो अभिसित्तोव, अनुराधपुरुत्तमे ।
रज्जं चत्तारि वस्सानि, सङ्घतिस्सो अकारयि ॥
६५. महाथूपमिह छत्तज्ज, हेमकम्मज्ज कारयि ।
विसुं सतसहस्सग्घे, चतुरो च महामणि ॥

६६. मज्झे चतुन्नं सूरियानं, ठपापेसि महीपति ।
थूपस्स मुद्धनि तथा-नग्घवजिरचुम्बटं ॥
६७. सो छत्तमहपूजाय, सङ्घस्स मनुजाधिपो ।
चत्तालीससहस्सस्स, छ चीवरमदापयि ॥
६८. तं महादेवथेरेन, दामगल्लक वासिनो ।
देसितं खन्धके सुत्तं, यागानिसंस दीपनं ॥
६९. सुत्वा पसन्नो सङ्घस्स, यागुदानमदापयि ।
नगरस्स चतुद्वारे, सक्कच्चञ्चेव साधु च ॥
७०. सो अन्तरन्तरे राजा, जम्बुपक्कानि खादितुं ।
सहोरोधो सहामच्चो, अगापाचिन दीपकं ॥
७१. उपहुतंस्स गमने, मनुस्सा पाचि वासिनो ।
विसं फलेसु यो जेसुं, राजभोज्जाय जम्बुया ॥
७२. खादित्वा जम्बुपक्कानि, तानि तत्थेव सो मतो ।
सेनापति सङ्घधबार्धो-भयो रज्जे भिसेचयि ॥
७३. राजासिरि सङ्घ बोधि, विस्सुतो पञ्चसीलवा ।
अनुराधपुरे रज्जं, दुवे वस्सानि कारयि ॥
७४. महाविहारे कारेसि, सलाकगं मनोरमं ।
तदादीपे मनुस्सेसो, अत्वा दुब्बुद्धुपहुते ॥
७५. करुणाय कम्पितमनो, महाथूपङ्गणे सयं ।
निपज्जि भूमियं राजा, कत्वान इति निच्छयं ॥
७६. “पवस्सित्वान देवेन, जलेनुपलाविते मयि ।
नहेव वुट्ठहिस्सामि, मरमानोपहं इध” ॥
७७. एवं निपन्ने भूमिन्दे, देवो पावस्सि तावदे ।
लंकादीपम्हि सकले, पिणयन्तो महामहिं ॥
७८. तथापि नुट्ठहतिसो, अपिलापनतो जले ।
आवरिंसु ततो मच्चा, जलनिग्गमनाळियो ॥

७९. ततो जलम्हि पिलवं, राजा वुड्ढासि धम्मिको ।
करुणायनुदि एवं, दीपे दुब्बुट्टिकाभयं ॥
८०. चोरातहिं तहिं जाता, इति सुत्त्वान भूपति ।
चोरे आणापयित्वान, रहस्सेन पलापीय ॥
८१. आणापेत्वा रहस्सेन, मतानं सो कलेवरं ।
अग्गीहि उत्तासेत्त्वान, हनितं चोरुपद्वं ॥
८२. एको यक्खो इधागम्म, रत्तक्खो इति विस्सुतो ।
करोति रत्तान'क्खीति, मनुस्सानं तहिं तहिं ॥
८३. अज्जमज्जमपेक्खित्वा, भायित्वा रत्तनेत्तं ।
नरामरन्ति ते यक्खो, सोभक्खेसि असङ्कितो ॥
८४. राजा उपद्वं तेसं, सुत्वा सन्तत्तमानसो ।
एको'पवास गब्भम्हि, हुत्वा अट्ठङ्गुपोसथि ॥
८५. “अपस्सित्वान तं यक्खं, न चुड्ढामी”ति सो सयि ।
तस्स सो धम्मतेजेन, अगा यक्खो तदन्तिकं ॥
८६. तेन “कोसी”ति पुट्ठो च, सो “अह”न्ति पवेदयि ।
“कस्मा पजं मे भक्खेसि, मा खाद”इति सोब्रवि ॥
८७. “एकस्मिं मे जनपदे, नरे देही”ति सोब्रवि ।
“न सक्का इति वुत्ते सो, कमेनेकंति अब्रवि ॥
८८. “अज्जं न सक्का दातुं मे, मं खाद” इति सोब्रवि ।
“न सक्का”इति तं याचि, गामे गामे बलिज्च सो ॥
८९. साधूति वत्वा भूमिन्दो, दिपम्पि सकलेपि च ।
गामवरे निवेसेत्वा, बलितस्स अदापयि ॥
९०. महासत्तेन तेनेव, सब्बभूतानुकम्पिना ।
महारोगभयं जातं, दीपदीपेन नासितं ॥
९१. सो भण्डागारिको रज्जो,
अमच्चो गोट्टताभयो ।

चेरो हुत्वा उत्तरतो,
नगरं समुपागमि ॥

९२. परिस्सावनमादाय, राजा दक्खिणद्वारतो ।
परहिंसमरोचेन्तो, एककोव पलायि सो ॥
९३. पुटभत्तं गहेत्वान, गच्छन्तो पुरितो पथि ।
भत्तभोगायराजानं, निबन्धित्थ पुनप्पुनं ॥
९४. जलं परिस्सावयित्वा, भुज्जित्वान दयालुको ।
तस्सेवं नुग्गहं कातुं, इदं वचनमबुवि ॥
९५. “सङ्खबोधि अहं राजा, गहेत्वा ममभो सीरं ।
गोट्टाभयस्स दस्सेहि, बहुं दस्सति ते धनं ॥
९६. न इच्छितो तथाकातुं, तस्सत्थाय महीपति ।
निसिन्नोयेव अमरि, सो सीसं तस्स आदिय ॥
९७. गोट्टाभयस्स दस्सेसि, सोतु विम्हितमानसो ।
दत्त्वा तस्स धनं रज्जो, सक्कारं साधुकारयि ॥
९८. एवं गोट्टाभयो एसो, मेघवण्णाभयो ति च ।
विस्सुतो तेरस समा, लंकारज्जमकारयि ॥
९९. महावत्थुं कारयित्वा, वत्थुद्वारमि मण्डपं ।
कारयित्वा मण्डयित्वा, सो भिक्खु तत्थ सङ्गतो ॥
१००. अट्टुत्तरसहस्सानि, निसीदेत्वा दिने दिने ।
यागुखज्जक भोज्जेहि, सादूहि विविधेहि च ॥
१०१. सचीवरेहि कप्पेत्वा, महादानं पवत्तयि ।
एकवीसदिना नेवं, निबद्धज्जस्स कारयि ॥
१०२. महाविहारे कारेसि, सिलामण्डप मुत्तमं ।
लोहपासादथम्भे च, परिवत्तिय ठापयि ॥
१०३. महाबोधि सिलावेदिं, उत्तरद्वारतोरणं ।
पतिट्ठापेसि थम्भे च, चकुक्कणो सचक्कके ॥

१०४. तिस्सो सीलापटिमायो, तीसु द्वारेसु कारयि ।
उपापेसि च पल्लङ्कं, दक्खिणमिह सिलामयं ॥
१०५. पधानभूमिं कारेसि, महाविहारपच्छतो ।
दीपमिह जिण्णकावासं, सब्बञ्च पटिसङ्खरि ॥
१०६. थूपारामे थूपघरं, थेरम्बत्थलके तथा ।
आरामे मणिसोमक्खे, पटिसङ्खारयि च सो ॥
१०७. थूपारामे मणिसोमा-रामे मरिचवट्टके ।
दक्खिणक्खं विहारे च, उपोसथघरानि च ॥
१०८. मेघवण्णाभयक्खञ्च, नवविहारमकारयि ।
विहारमहपूजायं, पिण्डेत्वा दीपवासीनं ॥
१०९. तिसंभिक्षुसहस्सानं, छचीवरमदासि च ।
महावेसाखपूजञ्च, तदा एवं अकारयि ॥
११०. अनुवस्सञ्च सङ्गस्स, छचीवरमदामयि ।
पापकानं निग्गहेन, सोधेन्तो सासनं तु सो ॥
१११. वेतुल्लवादिनो भिक्खू, अभयगिरिनिवासिनो ।
गाहयित्वासट्ठिमत्ते, जिनसासनकण्टके ॥
११२. कत्त्वान निग्गहं तेसं, परतिरे खिपापयि ।
तत्थ खित्तस्स थेरस्स, निस्सितो भिक्खुचोळिको ॥
११३. सङ्गमित्तो'तिनामेन, भूतिविज्जादिकोविदो ।
महाविहारे भिक्खुनं, कुज्झित्वान इधगमा ॥
११४. थूपारामे सन्निपातं, पविसित्वा असञ्जतो ।
सङ्गपालस्स परिवेण, वासित्थेरस्स तत्थ सो ॥
११५. गोट्टासयस्स थेरस्स, मातुलस्स'स्स राजिनो ।
रज्जो नामेना'लपन्तो, वचनं पटिबाहिय ॥
११६. रज्जो कुलूपगो आसि, राजा तस्मिं पसीदिय ।
जेट्ठपुत्तं जेट्ठितस्सं, महासेनं कनिट्ठकं ॥

११७.अप्पेसि तस्स भिक्खुस्स, सो सङ्गण्हि दुतियकं ।
उपनन्धि तस्मिं भिक्खुस्मिं, जेड्ढतिस्सो कुमारको ॥

११८.पितुनो अच्चये जेड्ढ, सिस्सो राजाअहोसिसो ।
पितु सारीर सक्कारे, निग्गन्तुं निच्छमानके ॥

११९.दुट्ठामच्चे निग्गहेतुं, सयं निक्खम्म भूपति ।
कनिट्ठं पुरतो कत्वा, पितुकायं अनन्तरं ॥

१२०.ततो अमच्चे कत्त्वान, सयं हुत्त्वान पच्छतो ।
कनिट्ठे पितुकाये च, निक्खन्ते तदनन्तरं ॥

१२१.द्वारं संवरयित्वान, दुट्ठमच्चे निघातिय ।
सूले अप्पेसि पितुनो, चितकायसमन्ततो ॥

१२२.तेनस्स कम्मुना नामं, कक्खलोपपदंअहु ।
सङ्खमित्तोतु सो भिक्खु, भीतो तस्मिं नराधिपा ॥

१२३.तस्साभिसेकसमकालं, महासेनेन मन्तिय ।
तस्साभिसेकं पेक्खन्तो, परतीरं गतो इतो ॥

१२४.पितरा सो विप्पकतं, लोहपासाद मुत्तमं ।
कोटिधनं अग्घनकं, कारेसि सत्तभूमकं ॥

१२५.सट्ठिसतसहस्सग्घं, पूजयित्वा मणितहिं ।
कारेसि जेड्ढतिस्सोतं, मणिपासादनामकं ॥

१२६.मणि दुवे महग्घे च, महाथूपे अपूजयि ।
महाबोधिघरे तीणि, तोरणानि च कारयि ॥

१२७.कारयित्वा विहारं सो, पाचिनतिस्स पब्बतं ।
पञ्चवासेसु सङ्खस्स, अदासि पुथुवी पति ॥

१२८.देवानंपियतिस्सेन, सो पतिट्ठापितं पुरा ।
थूपारामे उरुसिला, पटिमं चारुदस्सनं ॥

१२९.नेत्त्वान थूपारामक्कं, जेड्ढतिस्सो महीपहि ।
पतिट्ठापेसि आरामे, पाचिनतिस्स पब्बते ॥

१३०. काळमत्तिकवापिंसो, अदाचेतिय पब्बते ।
विहार पासाद महं, महावेसाखमेव च ॥
१३१. कत्वा तिस सहस्सस्स, सङ्घस्संदा छचीवरं ।
आळम्बगामवापिंसो, जेट्ठितस्सो अकारयि ॥
१३२. एवं सो विविधं पुज्जं, पासादकरणादिकं ।
कारेन्तो दसवस्सानि, राजा रज्जमकारयि ॥
१३३. इति बहुविध पुज्ज हेतु भूता,
नरपतिता बहुपापहेतु चाति ।
मधुरमिव विसेनमिस्समन्नं,
सुजनमनो भजते न तं कदापि ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

तयोदसराजकोनाम

छत्तिसतिमो परिच्छेदो ।

सत्तिसतिम परिच्छेद

पञ्चराजको

१. जेट्ठितस्सच्चये तस्स, महासेनो कनिट्ठको ।
सत्तवीसतिवस्सानि, राजा रज्जमकारयि ॥
२. तस्स रज्जाभिसेकं तं,
कारेतुं परतीरतो ।
सो सङ्घमित्तत्थेरो तु,
कालं जत्वा इधागतो ॥
३. तस्साभिसेकं कारेत्वा, अज्जं किच्चज्जनेकधा ।
महाविहार विद्धंसं, कातुकामो असज्जतो ॥
४. अविनयवादिनो एते, महाविहारवासिनो ।
विनयवादी मयं राज, इति गाहिय भूपभिं ॥

५. महाविहारवासिस्स, आहारं देति भिक्खुनो ।
यो सो सतं दण्डियो'ति, रज्जा दण्डं ठपापयि ॥
६. उपद्दुता तेहि भिक्खू, महाविहारवासिनो ।
महाविहारं छुट्टेत्वा, मलयं रोहणं अगुं ॥
७. तेन महाविहारो'यं, नववस्सानि छड्डितो ।
महाविहारवासीहि, भिक्खूहि आसि सुज्जको ॥
८. “होति अस्सामिकं वत्थु, पुतुविसामिनो” इति ।
राजानं सज्जापेत्वा सो, थेरो दुम्मति दुम्मतिं ॥
९. महाविहारं नासेतुं, लद्धानुमति राजतो ।
तथा कातुं मनुस्से सो, योजेसि दुट्ठमानसो ॥
१०. सङ्गमित्तस्स थेरस्स, सेवको राजवल्लभो ।
सोणामच्चो दारणो च, भिक्खवो च अलज्जिनो ॥
११. भिन्दित्वा लोहपासादं, सत्तभूमक मुत्तमं ।
घरे नानप्पकारे च, इतो'भयगिरिं नयुं ॥
१२. महाविहारा नीतेहि, पासादेहि बहूहि च ।
अभयगिरिविहारोयं, बहुपासादको अहु ॥
१३. सङ्गमित्तं पापमित्तं, थेरं सोणज्च सेवकं ।
आगम्म सुबहुं पापं, अकासि सो महीपति ॥
१४. महासिलापटिमं सो, पाचिनतिस्सपब्बता ।
आनेत्वा'भयगिरिम्हि, पतिट्ठापेसि भूपति ॥
१५. पटिमाघरं बोधिघरं, धातुसालं मनोरमं ।
चतुसालज्च कारेसी, सङ्खरी कुक्कुटव्हयं ॥
१६. सङ्गमित्तेन थेरेन, तेन दारुणकम्मुना ।
विहारो सो'भयगिरि, दस्सनेय्यो अहु तदा ॥
१७. मेघवण्णाभयो नाम, रज्जो सब्बत्थ साखको ।
सखा अमच्चो कुज्झित्वा, महाविहारनासने ॥

१८. चोरो हुत्वान मलयं, गन्त्वा लद्धमहब्बलो ।
खन्धावारं निवेसेसि, दुरतिस्सकवापियं ॥
१९. तत्रागतं तं सुत्वा, सहायं सो महीपति ।
युद्धाह पच्चुगगन्त्वान, खन्धावारं निवेसयि ॥
२०. साधुं पानञ्च मंसञ्च, लभित्वा मलयागतं ।
“न सेविस्सं सहायेन, विना रज्जा”ति चिन्तिय ॥
२१. आदाय तं सयंयेव, रत्तिं निक्खम्म एकको ।
रज्जो सन्तिकमागम्म, तमत्थं पटिवेदयि ॥
२२. तेनाभतं तेन सह, विस्सत्थो परिभुज्जिय ।
“कस्मा चोरो अहु मे त्वं, “इति राजा अपुच्छितं ॥
२३. “तया महाविहारस्स, नासितत्ता”ति अब्रुवि ।
“विहारं वासयिस्सामि, खेममेतं ममच्चयं ॥
२४. इच्छेव मब्रवी राजा, राजानं सो खमापयि ।
तेन सज्जापितो राजा, नगरंयेव आगमि ॥
२५. राजानं सज्जपेत्वा सो, मेघवण्णाभयो पन ।
रज्जा सह न आगज्झि, दब्बसम्भारकारणा ॥
२६. वलभा भरिया रज्जो, एकं लेखकधीतिका ।
महाविहारनासम्हि, दुक्खितं तं विनासकं ॥
२७. थेरं मारापयि कुद्धा, संगहेत्वान वड्ढकिं ।
थूपासमं विनासेतुं, आगतं दुट्ठमानसं ॥
२८. मारापेत्वा सङ्गमित्त-त्थेरं दारुणकारकं ।
सोणामच्चदारणञ्च, घातयिंसु असज्जका ॥
२९. आनेत्वा दब्बसम्भारं, मेघवण्णाभयो तु सो ।
महाविहारेनेकानि, परिवेणानि कारयि ॥
३०. अभयेनभयो तस्मिं, वूपसन्ते तु भिक्खवो ।
महाविहारं वासेसुं, आगन्त्वान ततो ततो ॥

३१. राजा महाबोधिघरे, पच्छिमाय दिसाय तु ।
कारेत्वा लोहरूपानि, ठपापेसि दुवे तु सो ॥
३२. दक्खिणारामवासिम्हि, कुहके जिम्हमानसे ।
पसीदित्वा पापमित्ते, तिस्सत्थेरे असज्जते ॥
३३. महाविहारसीमन्ते, उय्याने जोतिनामके ।
जेतवनविहारं सो, वारयन्तोपि कारयि ॥
३४. ततो सीमं समुग्घातुं, भिक्खुसङ्घमयाचिसो ।
अदातुकामा तं भिक्खू, विहारम्हा अपक्कमुं ॥
३५. इध सीमासमुग्घातं, परेहि करियमानकं ।
कोपेतुं भिक्खवो केचि, निलीयिंसु तहिं तहिं ॥
३६. महाविहारो नवमासे, एवं भिक्खूहि वज्जितो ।
“समुग्घातं करिम्हा”ति-परे भिक्खू अमज्जिसुं ॥
३७. ततो सीमासमुग्घाते, ब्यापारे परिनिट्ठिते ।
महाविहारं वासेसुं, इधागन्त्वान भिक्खवो ॥
३८. तस्स विहारगाहिस्स, तिस्सत्थेरस्स चोदना ।
अन्तिमवत्थुना आसि, भूतत्थं सङ्घमज्झगा ॥
३९. विनिच्छिय महामच्चो, तथा धम्मिकसम्मतो ।
उप्पब्बाजेसि धम्मेन, तं अनिच्छाय राजिनो ॥
४०. सोयेव राजा कारेसि, विहारं मणिहीरकं ।
तयो विहारे कारेसि, देवालयं विनासिय ॥
४१. गोकण्णं एरकापिल्लं, कलन्दब्राह्मणगामके ।
मिगगामविहारञ्च, गङ्गसेनकपब्बतं ॥
४२. पच्छिमाय दिसायाथ, धातुसेनञ्च पब्बतं ।
राजा महाविहारञ्च, कोकवातम्हि कारयि ॥
४३. रूपारम्मविहारञ्च, चूळविट्ठञ्च कारयि ।
उत्तराभयसक्के च, दुवे भिक्खूनुपस्सये ॥

४४. कालवेळकयक्खस्स, ठाने थूपञ्च कारयि ।
दीपमिहि जिण्णकावासे, बहू च पटिसङ्खुरि ॥
४५. सङ्घत्थेरसहस्सस्स, सहस्सग्घमदासि सो ।
थेरदानञ्च सब्बेसं, अनुवस्सञ्च चीवरं ॥
४६. अन्नपानादिदानस्स, परिच्छेदो न विज्जति ।
सुभिक्षत्थाय कारेसि, सो'व सोळस वापियो ॥
४७. मणिहीरमहावापिं, जल्लुरं खाणुनामकं ।
महामणिं कोकवातं, मोरकपरकवापिकं ॥
४८. कुब्बाहकं वाहकञ्च, रत्तमालकण्डकम्पि च ।
तिस्सवड्डमानकञ्च, वेळङ्गविट्ठिकम्पि च ॥
४९. महागल्लचीरवापिं, महादारगल्लकम्पि च ।
काळपासाणवापिञ्च, इमा सोळस वापियो ॥
५०. गङ्गाय पब्बवहंसो, महामातिञ्च कारयि ।
एवं पुञ्जमपुञ्जञ्च, सुबहुं सो उपाचिनीति ॥
५१. असाधुसङ्गमेनेवं, यावजीवं सुभासुभं ।
कत्वा गतो यथाकम्मं, सो महासेनभूपति ॥
५२. तस्मा असाधुसंसगं, आरका परिवज्जिय ।
अहिं वा'सि विसं खिप्पं, करेय्य'त्थहितं बुधो ॥
५३. अहु राजा सिरिमेघ-वण्णो तस्स सुतो ततो ।
वन्धाता विय लोकस्स, सब्बसम्पत्तिदायको ॥
५४. महासेनेन पापानं, वसगेन विनासिते ।
महाविहारे सब्बेपि, सन्निपातिय भिक्खवो ॥
५५. उपसङ्कम्म वन्दित्वा, निसिन्नो पुच्छि सादरो ।
“पितरा सङ्गमित्तस्स, सहायेन विनासितं ॥
५६. किं किमेवा'ति आहंसु, भिक्खवो तं नरिस्सरं ।
“सीमायुग्घाटनं कातुं, वायमित्वापि ते पिता ॥

५७. नासक्खि अन्तोसीमायं, भिक्खूनं विज्जमानतो ।
भूमिगब्भनिनीनाहि, सत्तासुं एत्थ भिक्खवो ॥
५८. अमच्चो सोणामच्चो च, सङ्गमित्तो च पापियो ।
राजानं सज्जापेत्त्वान, अपुज्जं तेन कारयुं ॥
५९. भिन्दित्वा लोहपासादं, सत्तभूमकमुत्तमं ।
घरे नानप्पकारे च, इतो भयगिरिं नयुं ॥
६०. मासके चतुबुद्धेहि, निवुत्थे चेतियङ्गणे ।
वपापेसुज्ज दुप्पज्जा, पस्स बालसमागमं ॥
६१. तं सुत्वा पितुकम्मं सो, निब्बिन्नो बालसङ्गमे ।
पितरा नासितं तत्थ, सब्बं पाकतिकं अका ॥
६२. लोहपासादमगदो व, कासि पासादमुत्तमं ।
रज्जो महापनादस्स, दस्सेन्तो विय भूतले ॥
६३. परिवेणानि सब्बानि, नासितानि निवेसयि ।
भोगे आरामिकानज्ज, यथाठाने ठपेसि सो ॥
६४. पितरा पच्चयानज्ज, पच्छिन्नत्ता विबुद्धिना ।
छिद्वावासं घनावासं, विहारं कासि बुद्धिमा ॥
६५. कारिते पितरा जोति वनेचे सो विहारके ।
कम्मं विप्पकतं सब्बं, निट्ठापेसि नरिस्सरो ॥
६६. थेरस्सा थ महिन्दस्स, समणिन्दस्स सुनुनो ।
सुत्त्वान मनुजिन्दो सो, पवत्तिं सब्बमादितो ॥
६७. पसीदित्वा गुणे तस्स, राजा दिप्पपसादके ।
“इस्सरो वत दीपस्स, थेरो” इति विचिन्तिय ॥
६८. पटिबिम्बं सुवण्णस्स, कत्वा तम्माण निस्सितं ।
पुब्बकत्तिकमासस्स, पब्बपक्खे तु सत्तमे ॥
६९. दिने नेत्वा चेतियम्ब-थले थेरम्बसज्जिते ।
तत्रट्ठमे निवासेत्वा, ततो तु नवमे पन ॥

७०. महासेनं गहेत्वा सो, देवसेना समूपमं ।
ओरोधे नगरे चेव, गेहरक्खणके विना ॥
७१. लंकादीपे च सकले, सब्बे आदाय भिक्खवो ।
विस्सज्जेत्वा मनुस्से च, नगरे चारकड्डिते ॥
७२. पट्टपेत्वा महादानं, अयज्चाखिलपाणिनं ।
पूजं सब्बोपहारेहि, करोन्तो च अनूपमं ॥
७३. पच्चुगगमनमेतस्स, दीपसत्थुस्स सत्थुनो ।
वरपुत्तस्स सो कत्वा, देवराजां व सत्थुनो ॥
७४. चेतियम्बथला याव, नगरं साधुसज्जयि ।
मगं वेसालितो याव, सावत्थिनगरं यथा ॥
७५. विस्सज्जेत्वा तहिं भोगं, सब्बं थेरस्स सो पिता ।
राजा मोग्गलिपुत्तस्स, थेरस्सां गमने विय ॥
७६. दत्वा तत्थ महादानं, कपणद्धिवनिब्बके ।
भिक्खवोपि च तोसेत्वा, पच्चयेहि चतूहिं पि ॥
७७. थेरस्सां गमने एवं, पस्सतूति महाजने ।
गहेत्वा तं महन्तेन, सक्कारेन महायसो ॥
७८. तम्हा ओरुक्क सो महा, सयं हुत्वा पुरेचरो ।
भिक्खवो चापि कत्वान, परिवारे समन्ततो ॥
७९. थेरस्स बिम्बं सोवण्णं, खिरसागरमज्झगो ।
सज्झा घनपरिक्खित्तो, हेममेरुं व सोभथ ॥
८०. वेसालिनगरं सुत्तं, देसेतुं लोकनायको ।
अगमा एवमेवाति, दस्सेसि च महाजनं ॥
८१. एवं करोन्तो सक्कार-सम्मानं सो नरासभो ।
नगरस्संस्स पाचिन-द्वारपस्से सयंकतं ॥
८२. उपसङ्कम्म सायण्हे, विहारं सोत्थिया करं ।
तीहं तत्थापि वासेसि, बिम्बं तं जिनसुनुनो ॥

८३. नगरं साधुसज्जेत्वा, ततो द्वादसमे दिने ।
सत्थुस्सादिप्पवेसम्हि, पुरं राजगहं यथा ॥
८४. पटिमं नीहरित्वा तं, विहारं सोत्थिया करं ।
नगरे सागराकारे, वत्तमाने महामहे ॥
८५. महाविहारं नेत्वान, तेमासं बोधियङ्गणे ।
निवासेत्वा पवेसेत्वा, तेनेव विधिना पुरं ॥
८६. राजगेहसमीपम्हि, पुब्बदक्खिणकोणके ।
पटिबिम्बस्स कारेसि, तस्स साधुनिवेसनं ॥
८७. कारेत्वा इद्धियादीनं, पटिमायो विसारदो ।
थेरेन सह तत्थेव, निवेसेसि महापति ॥
८८. आरक्खं पट्टपेत्वा, पूजाय च परिब्बयं ।
अनुसंवच्छरं कातुं, एवमेव नियोजयि ॥
८९. तस्साणमनुरक्खन्ता, राजा तब्बसिका इध ।
यावज्जपरिरक्खन्ति, तं विधिं न विनासिय ॥
९०. पवारणादिने नेत्वा, विहारं नगरा ततो ।
कातुं तेरसियं पूजं, अनुवस्सं नियोजयि ॥
९१. विहारे अभये तिस्स-वसभे बोधिपादपे ।
सिलावेदिज्ज कारेसि, पाकारज्ज मनोहरं ॥
९२. नवमे तस्स वस्सम्हि, दाठाधातुं महेसिनो ।
ब्राह्मणीकाचि आदिय, कालिङ्गम्हा इधानयि ॥
९३. दाठाधातुस्स वंसम्हि, वुत्तेन विधसनं ।
गहेत्वा बहुमानेन, कत्वा सम्मा न मुत्तमं ॥
९४. पक्खित्वा करण्डम्हि, विसुद्धफलिकुम्भक्के ।
देवानंपियतिस्सेन, राजवत्थुम्हि कारिते ॥
९५. धम्मचक्कक्कये गेहे, वड्ढयित्थ महीपति ।
ततो पट्टाय तं गेहं, दाठाधातुघरं अहु ॥

१६. राजा सतसहस्सानं, नवकं पुण्णमानसो ।
विस्सज्जेत्वा ततो'कासि, दाठाधातु महामहं ॥
१७. अनुसंवच्छरं नेत्वा, विहारमभयुत्तरं ।
तस्स पूजाविधिं कातु, मेव रूपं नियोजयि ॥
१८. अट्टारस विहारे च, कारापेसि महीपति ।
अनुकम्पाय पाणीनं, वापियो च थिरोदिका ॥
१९. बोधि पूजादि पुज्जानि, अप्पमेय्यानि कारिय ।
अट्टवीसतिमे वस्से, गभो सो तस्स या गति ॥
१००. कुमारो जेट्ठितिसो'थ, भाता तस्स कनिट्टको ।
छत्तं लङ्घेसि संकायं, दन्तसिप्पहि कोविदो ॥
१०१. कत्वा कम्मानि चत्रानि, दुक्करानि महीपति ।
सिप्पायतन मेतं सो, तिक्खापेसि बहूजने ॥
१०२. अणत्तो पितुना'कासि, इद्धिहि विय निम्मितं ।
बोधिसत्त सरूपञ्च, रूपं साधु मनोहरं ॥
१०३. अपसयञ्च पल्लङ्कं, छत्तं रतनमण्डपं ।
चित्रदन्तमयं किञ्चि, तस्स कम्मं तहिं तहिं ॥
१०४. कत्वा सो नववस्सानि, लंकादीपानुसासनं ।
अनेकानि च पुज्जानि, यथाकम्ममुपागमि ॥
१०५. बुद्धदासो ततो तस्स, पुत्तो आसि महीपति ।
गुणानं आकरो सब्ब-रतनानं'व सागरो ॥
१०६. सुखं सब्बपयोगेहि, करोन्तो दीपवासिनं ।
रक्खमालकमन्दं'व, पुरं वस्सवणो धनी ॥
१०७. पज्जा पुज्जगुणूपेतो, विसुद्ध्करुणालयो ।
तथा दसहि राजूनं, धम्मेहि समुगागतो ॥
१०८. चतस्सो अगति हित्वा, कारयन्तो विनिच्छयं ।
जनं सङ्गहवत्थूहि, सङ्गहेसि चतूहिपि ॥

१०९. चरियं बोधिसत्तानं, दस्सेन्तो सक्खिपाणिनं ।
पिताव पुत्ते सो सत्ते, अनुकम्पित्थ भूपति ॥
११०. दळिद्दे धनदानेना-कासि पुण्णमनोरथे ।
सुखिते सब्बभोगानं, जीवितस्स च गुत्तिया ॥
१११. साधवो सङ्गहेनाथ, निग्गहेन असाधवो ।
गिलाने वेज्जकम्मेन, सङ्गहेसि महापति ॥
११२. अथेक दिवसं राजा, हत्थिक्खन्धवरं गतो ।
तिस्सवापिं नहानत्तं, गच्छमानो महापथे ॥
११३. अद्दसेकं महानागं, कुच्छिरोग समप्पितं ।
पुत्तभाग विहारस्स, पस्से वम्मिकमत्थके ॥
११४. उत्तान मुदरे रोगं, दस्सेतुं गण्डसज्जितं ।
निपन्नंसोथ चिन्तेसि, ततो रोगीति निच्छयं ॥
११५. अथोरुह महानागं, महानाग समीपगो ।
एवमाह महानागो, महानागमनागवा ॥
११६. “कारणं ते महानाग, जातमागमने मया ।
कुम्हे खलु महातेजा, खिप्पं कुप्पितसीलिनो ॥
११७. तस्मा फुसित्वा तं कम्मं, कातुं सक्का न ते मया ।
अफुसित्वापि नो सक्का, किन्नुकातब्बमेत्थीति ॥
११८. एवं पुत्ते फणिन्दो सो, केवलं फणमत्तनो ।
बिलस्सन्तो पवेसेत्वा, निप्पज्जित्थ समाहितो ॥
११९. अथेन मुपसङ्कम्म, उच्छङ्गतमत्तनो
सत्थं गहेत्वा फालेत्वा, उदरं तस्स भोगिनो ॥
१२०. नीहरित्वा ततो दोसं, कत्वा भेसज्ज मुत्तमं ।
सप्पं तं तद्धुणेनेव, अकासि सुखितं तदा ॥
१२१. अत्तान मेवं थोमेसि, “महाकारुज्जतं मम ।
तिरच्छानापि जानिसु, साधु रज्जन्ति मे कतं ॥

१२२.दिस्वा सुखितमत्तानं, पन्नगोसो महीपतिं ।
पूजेतुं तस्स पादासि, महग्घं मणिमत्तनो ॥

१२३.सिलामयाय सम्बुद्ध-पटिमाय अकारयि ।
मिणिं तं नयनं राजा, विहारे अभयुत्तरे ॥

१२४.एकोपि भिक्खु भिक्खन्तो, गामम्हि थुसवित्थिके ।
सुक्खं भिक्खं लभित्वान, खीरभिक्खाय सज्जरं ॥

१२५.खीरं सप्पाणकं लब्धा, परिभुज्जित्थ कुच्छियं ।
पाणका बलवो हुत्वा, उदरं तस्स खादिसुं ॥

१२६.ततो सो उपसङ्गम्म, तं निवेदेसि राजिनो ।
राह “जातो सुलो”यं, कदा हारेसि कीदिसं ॥

१२७.सो आह” थुसवित्थिम्हि, गामे खीरेन भोजने ।
भुत्ते”ति राजा अज्जासि, खीरं सप्पाणकं”इति ॥

१२८.तदेव अस्सो एकोपि, सिरावेध तिकिच्छियो ।
राजा तस्स सिरावेधं, कत्वा आदाय लोहितं ॥

१२९.पायेत्वा समणं आह, मुहुत्तं वीतिनामय ।
“अस्सलोहितमण”न्ति, तं सुत्वा समणोवमि ॥

१३०.पाणका लोहितेनेव, निक्खमिंभु सुखी अहु ।
भिक्खुं राजा निवेदेसि, कुच्छिमेवं पनत्तनो ॥

१३१. “एकसत्थपहारेन, पाणका समणो हयो ।
कता अरोगा सम्ममे, वेज्जकम्म महो”इति ॥

१३२.पिवन्तो तोयमेको हि,
देडुभण्डं मजानिय ।
अज्झोहरितदा आसि,
ततो जातो”ति देडुभो ॥

१३३.अन्तो तु दित्थतुण्डेन, तेन दुक्खेन पीळितो ।
राजानं मगमा राजा, निदानं तस्स पुच्छिय ॥

- १३३.अन्तो तु दित्थतुण्डेन, तेन दुक्खेन पीळितो ।
राजानं मगमा राजा, निदानं तस्स पुच्छिय ॥
- १३४.अएन्ता सप्पो'ति विज्जाय, सत्ताहमुपवासिय ।
सुन्हातसु विलित्तञ्च, सयने साधु सन्थते ॥
- १३५.सयापेसि ततो सो'ति, निद्दाय मुखमत्तनो ।
विवरित्वा तदा सुत्तो, ततो तस्स मुखन्तिके ॥
- १३६.मंसपेसिं ठपापेसि, सरज्जुं तस्स निग्गतो ।
गन्धेन तं डंसित्वान, अन्तो विसितुमारभि ॥
- १३७.रज्जुया'थ गहेत्वान, समाकट्टिक पाणियं ।
उदके पातयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥
- १३८.‘‘वेज्जो अहोसि सम्मास-म्बुद्धस्स किर जीवको ।
कम्मं विज्जति लोकस्स, कतं किंतेन दुक्करं ॥
- १३९.ईदिसं कसिरासो'पि, कम्मं नत्थे'त्थ संसयो ।
सब्बादरेन कुब्बन्तो, अहो पुज्जो दयो मम ॥
- १४०.तथा हेल्लोलिगामहि, चण्डालि मुळ्हगब्भिनिं ।
जातं सत्तसु वारेसु, सगब्भं सुखितं अका ॥
- १४१.वातबोधेन एको'पि, भिक्खु उट्ठापितो अहु ।
गोपानसी गतेतमहि, दुक्खामोचेसि बुद्धिमा ॥
- १४२.पिवन्तस्सापि मण्डूक, जीबयुत्तं जलं लहुं ।
नासिका बिलतो गन्त्वा, बीजमारुह मत्थकं ॥
- १४३.भिज्जित्वा आसि मण्डूको, सो वुद्धो तत्थ गच्छति ।
मेघस्सा'गमने तेन, सो'निब्बज्जति माणवो ॥
- १४४.फालेत्वा मत्थकं राजा, मण्डूकमपनीय सो ।
कपालानि घटेत्वान-कासि पाकतिकं खणे ॥
- १४५.हितत्थं दीपावासिनं, गामे गामे महीपति ।
कारेत्वा वेज्जसालायो, वज्जे तत्थ नियोजयि ॥

- १४६.सब्बेसं वज्जसत्थानं, कत्वा सारत्थसङ्गहं ।
ठपेसि वेज्जे दीपस्स, तिकिच्छत्थमनागते ।
योजेसि वेज्ज मेकेकं, राजा गाम द्विपञ्चके ॥
- १४७.अदा विसद्ध खेत्तानं, वेज्जानमुपजीवनं ।
वेज्जेहत्थीनमस्सानं, बलस्स च नियोजयि ॥
- १४८.पिट्ठसप्पिनमन्वानं, सालायो च तहिं तहिं ।
कारेसि सह भोगेन, सालायो च महापथे ॥
- १४९.निच्चमस्सोसि सद्धम्मं, सक्कत्वा धम्मभाणके ।
धम्मभाणकवट्टञ्च, पट्ठपेसि तहिं तहिं ॥
- १५०.साटकन्तरतो कत्वा, सत्थ वट्ठि महादयो ।
दिट्ठे दिट्ठे पमोचेसि, दुक्खम्हा दुक्खिते जने ॥
- १५१.अथेक दिवसं राजा, राजाभरण मण्डितो ।
सद्धिं गच्छति सेनाय, देवेहि विय वासवो ॥
- १५२.तं दिस्वा सिरिसोभग्ग-मग्गं पत्तं मही पतिं ।
राजिद्धिहि विराजन्तं, बद्धवेरो भवन्तरे ॥
- १५३.कुट्ठि एको पकुप्पित्वा, हट्ठेनाहनियावतिं ।
पोथेन्तो तञ्च पोथेन्तो, भूमिं कत्तरयट्ठिया ॥
- १५४.अक्कोसेसि अनेकेहि, अक्कोसवचनेहि च ।
विप्पकारंमिमं दिस्वा, दूरतोव महीपति ॥
- १५५.‘‘नाहं सरामि सत्तस्स, कस्सापि कतमप्पियं ।
पुब्बवेरी अयं जातु, निब्बापेस्सामितं’’ इति ॥
- १५६.अणापेसि समीपट्ठं, पुरिसं ‘‘गच्छ कुट्ठिनो ।
अमुकस्साभिजानाहि, चित्ताचार’’न्ति सो ततो ॥
- १५७.सहायो विय कुट्ठिस्स, समीपम्हि निसीदिय ।
‘‘रुट्ठो किमत्थं भो त्व’’न्ति, पुच्छि सब्बमवोच सो ॥
- १५८.‘‘दासो मे बुद्धदासोयं, राजाहु पुज्जकम्मुना ।

अवमज्जाय मं मय्हं, परतो तो याति हत्थिना ॥

१५९.जानापेस्सामि अत्तानं, कतिपाहेन सोयदि ।
हत्थं मे एति कारेत्वा, सब्बं दासान निग्गहं ॥

१६०.नो चे हत्थं ममा'याति, मारेत्वा गललोहितं ।
पिविस्सामि न सन्देहो, न चिरेनेव पस्ससि' ॥

१६१.सो गन्त्वा नरपालस्स, पवत्तिं तं निवेदयि ।
“पुब्बवेरि ममायन्ति, निच्छिनित्वा महामति ॥

१६२.विनो देतुमुपायेन, पुत्तंवेरन्ति वेरिनो ।
“साधु सङ्गणुतं त्व'न्ति, पुरिसं तं नियोजयि ॥

१६३.सो कुट्टिमुपसङ्कम्म, सहायो पिय आहतं ।
“राजानं तं विनासेतुं, चेतेत्वा कालमेत्तकं ॥

१६४.अलभन्तो सहायं मे, नासक्खि तस्स घातने ।
लद्धातुम्हे नयिस्सामि, मत्थकं मे मनोरथं ॥

१६५.एथ गेहे वसित्वा मे, होथ मे अनुवत्तका ।
अहमेव'स्स नासेमि, कतिपाहेन जीवितं ॥

१६६.इति वत्वान तं कुट्टं, नेत्वा सो घरमत्तनो ।
सुन्हात सुविलित्तञ्च, निवत्थसुखुमम्बरं ॥

१६७.सुभुत्तमधुराहारं, योब्बनित्थिकथादरं ।
सयापेसि मनुज्जम्हि, सयने साधु सन्थते ॥

१६८.एते नेव नियामेन, कतिपाहं नीवासिय ।
जत्वा तं जातविस्सासं, सुखितं पिणित्तिन्द्रियं ॥

१६९.“रज्जो दिन्न'न्ति वत्वान, खज्जभोज्जादिकं अदा ।
द्वत्तिक्खत्तुं निसेधेत्वा, तेन'ज्झिट्ठो नमग्गहि ॥

१७०.भूपालेन कमेना'सि, विस्सत्थो'तिव भूमिपो ।
मतोति सुत्वा तस्सा-सि हदयं फलितं द्विधा ॥

१७१. एवं रोगे तिकिच्छेसि, राजा सारीरमानसे ।
ठपेसि वेज्जे दीपस्स, तिकच्छत्थ मनागते ॥
१७२. पञ्चवीसतिहत्थेन, पासादे नोपसोभितं ।
महाविहारे मोरक्ख-परिवेणमकारयि ॥
१७३. समणं गोळपानुञ्च, अदा गामद्वयं तहिं ।
धम्मघासक भिक्खूनं, भोगे कप्पियकारके ॥
१७४. विहारे परिवेणे च, सम्पन्न चतुपच्चये ।
वापियो दानसालायो, पटिमायोच कारयि ॥
१७५. तस्सेव रज्जो रज्जमिह, महाधम्मकथीयति ।
सुत्तानि परिवत्तेसि, सीहळायनिरुत्तिया ॥
१७६. अभीति पुत्ता तस्सांसुं, सूरविङ्गरूपिनो ।
असीतिया सावकानं, नामकायिपदस्सना ॥
१७७. सारिपुत्तादिनामेहि, पुत्तेहि परिवारितो ।
बुद्धदासो ससम्बुद्ध-राजाविय विरोचथ ॥
१७८. एवं कत्वा हितं दीप-वीसीनं तिदिवं गतो ।
वस्से एकूनतिसमिह, बुद्धदासो नराधिपो ॥
१७९. ततो जेट्ठसुतो तस्स, उपतिस्सोसि भूपति ।
सब्बराजगुणोपेसो, निच्चसीलो महादयो ॥
१८०. दसापुञ्जक्रियाहित्वा, दसपुञ्जक्रियादीयि ।
राजधम्मेच पूरेसि, राजपारमिता दस ॥
१८१. गण्हि सङ्गहवत्थूहि, चथूहि च चतुद्दिसं ।
महापाळिमिह दापेसि, राजाराजानुभोजनं ॥
१८२. उत्तरमिह दिसाभागे, चेति यमहा तु मङ्गला ।
थूपञ्च पटिमागेहं, पटिमञ्चापि कारयि ॥
१८४. क्रोन्तो तञ्च सो राजा, माखिज्जन्तु जना इति ।
कारापेसि कुमारेहि, दापेत्वा गुळकण्डुलं ॥

१८५.राजुप्पलव्हयं गिज्झ-कूटं पोक्खरपासयं ।
वालाहस्सज्ज अम्बुट्ठिं, गोण्डिगोमहि वापिकं ॥

१८६.विहारं खण्डराजिज्ज, वापियो च थिरोदिका ।
अप्पमाणानि पुज्जानि, कारापेसि तहिं तहिं ॥

१८७.वस्सामानेपि सो वस्से, सयने सन्निसिन्नको ।
केवलं परिणामेसि, रत्तिं “खेदो जनस्सी”ति ॥

१८८.जत्वा अमच्चो तं नेत्वा, उय्यानं जादयीघरं ।
एवं पटिच्च अत्तानं, दुक्खं नाकासि पाणिनं ॥

१८९.काले तस्सा’सी दुक्खित्त-रोगदुक्खेहि पीळितो ।
दीपो दीपो पमोपाप-तमसो सो सुमानसो ॥

१९०.भिक्षू पुच्छित्थ’किंभन्ते, दुब्भिक्षादिभयदिते ।
लोके लोकहितं नत्थि, कतं किज्जि महेसीना ॥

१९१.गह्वारोहणसुत्तस्स, उप्पत्तितस्स निद्विसुं ।
सुत्वा तं सब्बसोवण्णं, बिम्बं सम्बुद्धधातुनो ॥

१९२.कत्वा सत्थुसिलापत्तं, सोदकं पाणिसम्मुटे ।
ठपेत्वा तस्स ते रूप-मारोपेत्वा महारथं ॥

१९३.सयं सीलं समादाय, समादेत्वा महाजनं ।
महादानं पवत्तेत्वा, अभयं तम्बपाणिनं ॥

१९४.अलङ्कत्वा च नगरं, देवलोकमनोहरं ।
दीपवासीहि सब्बेहि, भिक्षूहि परिवारितो ॥

१९५.ओतरित्थ महावीथिं, भिक्षू तत्थ समागता ।
भणन्ता रतनं सुत्तं, सिज्जमाना जलं तथा ॥

१९६.राजगेहन्तिके वीति-मग्गे पाकारसन्तिके ।
विचरिंसु तियामन्ते, कुरुमाना पदक्खिणं ॥

१९७.भिज्जमाने’रुणे वस्सि, महामेघो महीतले ।
रोगातुराच सब्बेपि, सुखिताकंसु उस्सवं ॥

१९८. “यदा दुब्भिव्खरोगादि-भयं दीपमिह हेस्सति ।
एवमेव करोन्तू”ति, नियोजेसि नराधिपो ॥
१९९. आरुळ्हो चेति यं कुन्त-किपिल्लादिमवेक्खिय ।
पुच्छित्वा मोरपिज्जेन, “सणिकं यन्तुवनंति च ॥
२००. सङ्खं सोदकमादाय, चरतां सनधोवने ।
दक्खिणपरितोणमिह, कारेत्वा राजगेहतो ॥
२०१. उपोसथघरं बुद्ध-पटिमागेह मेव च ।
पाकारेन परिकिखत्तं, उय्यानञ्च मनोरमं ॥
२०२. चातुदसिंपज्जदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्टङ्गसमुपागतं ॥
२०३. उपोसथं समादाय, सापदानं तहं वसी ।
यावजीवञ्च सो भुज्जि, महापाळिमिह भोजनं ॥
२०४. चरन्तोचकलन्दान मुय्याने भत्तमत्तनो ।
कत्वा निवापं दापेसि, तदज्जापि च वत्तति ॥
२०५. चोरं वज्जमुपनीतं, दिस्वा संविग्गमानसो ।
छवं सुसानं आनेत्वा, खिपित्वा लोहकुम्भियं ॥
२०६. दत्त्वा धमं पलापेत्वा, चोरं रत्तियमुग्गते ।
सूरिये कुज्झितो चोरं-वियझापयि तं छवं ॥
२०७. अका दीपमिह सब्बेसं, चेतियानं महामहं ।
थूपारामे च थूपस्स, हेमचुम्बटकञ्चुकं ॥
२०८. द्वाचत्तालीसवस्सानि, कत्वा वञ्चुंखणम्मिसो ।
कत्वा पुज्जमुपागच्छि, देवराजसहब्यतं ॥
२०९. रज्जो तस्स कनिट्ठेन, महानामेन वल्लभा ।
देवी सत्थं निपातेत्वा, तमठानमिह मारयि ॥
२१०. पब्बजित्वा कनिट्ठो सो, जीवमानमिह भातरि ।
हते राजिनि भीताय, आवत्तित्वांसि भूपति ॥

२११. महेसिंअत्तनो'कासि, महेसिं भातुघातिनिं ।
गिलानसाला कारेसि, महापाळिञ्च वड्डयि ॥
२१२. लोहद्वार रलग्गाम-कोटिपस्सवनक्खये ।
तयो विहारे कत्वा'दा, भिक्खूनमभयुत्तरे ॥
२१३. विहारं कारयित्वान, धुमरक्खम्हि पब्बते ।
महेसिया नयेना'दा, भिक्खूनं थेरवादीनं ॥
२१४. नवकम्मञ्च जिण्णेसु, विहारेसु सकारयि ।
दानसीलरतो वत्थु-पूजको च अहु सदा ॥
२१५. बोधिमण्डसमीपम्हि, जातो ब्रोह्मणमाणवो ।
विज्जासिप्पकलावेदी, तीसु वेदेसु पारगो ॥
२१६. सम्माविज्जातसमयो, सब्बवादविसारदो ।
वादत्थि जम्बुदीपम्हि, आहिण्डन्तो पवादिको ॥
२१७. विहारमेकं आगम्म, रत्तिं पातञ्जलं मतं ।
परिवत्तेसि सम्पुण्ण-पदं सुपरिमण्डलं ॥
२१८. तत्थेको रेवतोनाम, महाथेरो विजानिय ।
“महापज्जो अयं सत्थो, दमेतुं वड्ढती”ति सो ॥
२१९. “को नु गद्रभरावेन, विरवन्तो”ति अब्रवि ।
“गद्रभानं रवे अत्थं, किं जानासी”ति आहतं ॥
२२०. “अहं जाने”ति वुत्तोसो, ओतारेसि सकं मतं ।
वुत्तं वुत्तं वियाकासि, विरोधम्पि च दस्सयि ॥
२२१. “तेनहि त्वं सकवाद-मोतारेही”ति चोदितो ।
पाळिमाहा'भिधम्मस्स, अत्थमस्स न सो'मिगा ॥
२२२. आह कस्से'समन्तो'ति, बुद्धमन्तो'ति सोब्रवि ।
“देहि मे त”न्ति वुत्तेहि, “गण्ह पब्बज्जतं”इति ॥
२२३. मन्तत्थी पब्बजित्वासो, उग्गण्हि पिटकत्तयं ।
“एकायनो अयं मग्गो”, इति पच्छा तमग्गहि ॥

२२४.बुद्धस्स विय गम्भीर-घोसत्तातं वियाकरुं ।
“बुद्धघोसो”ति घोसोहि, बुद्धो विय महीतले ॥

२२५.तत्थ जाणोदयं नाम, कत्वा मकरणं तदा ।
धम्मसङ्गणीया’कासि, कच्छं सो अट्टसालिनिं ॥

२२६.पतित्तट्ठकथञ्चेव, कारामारभिबुद्धिमा ।
तं दिस्वा रेवतो थेरो, इदं वचनमबुवि ॥

२२७.पाळिमत्तइधानितं, नत्थि अट्टकथा इध ।
तथाचरियवादा च, भिन्नरूपा न विज्जरे ॥

२२८.सीहळाट्ठकथा सुद्धा, महिन्देन मतीमता ।
संगीतित्तयमारुळं, सम्मासम्बुद्धदेसितं ॥

२२९.सारिपुत्तादिगीतञ्च, कथामगं समेक्खिय ।
एका सीहळभासाय, सीहळेसु पवत्तति ॥

२३०.तं तत्थ गन्त्वा सुत्वा तं, मागधानं निरुत्तिया ।
परिवत्तेसि सा होति, सब्बलोकहिता वहा ॥

२३१.एवं वुत्तो पसन्नो सो, निक्खमित्वा ततोइमं ।
दीपमागा इमस्सेव, रज्जोकाले महामति ॥

२३२.महाविहारं सम्पत्तो, विहारं सब्बसाधूनं ।
महापधानघरं गन्त्वा, सङ्घपालस्स सन्तिका ॥

२३३.सीहळट्ठकथा सुद्धा, थेरवादञ्च सब्बसो ।
“धम्मसामिस्स एसोव, अधिप्पायो”ति निच्छिय ॥

२३४.तत्थ सङ्घं समानेत्वा, “कातुमट्ठकथामम ।
पोत्थके देथ सब्बे”ति, आह वीमंसितुं सतं ॥

२३५.सङ्घो गाथाद्वयं तस्सा-दासि “सामत्तियं तव ।
एत्थ दस्सेहि तं दिस्वा, सब्बे देमा”ति पोत्थके ॥

२३६.पिटकत्तयमेत्थेव, सद्धिमट्ठकथाय सो ।
विसुद्धिमगग नामाका, सङ्गहेत्वा समासतो ॥

- २३७ ततो सङ्घं समुहेत्वा, सम्बुद्धमतकोविदं ।
महाबोधिसमीपम्हि, सो तं वाचेतुमारभि ॥
- २३८ देवता तस्स नेपुञ्जं, पकासेतुं महाजने ।
छादेसुं पोत्थकंसो'यि, द्वत्तिक्खत्तुम्पि तं अका ॥
- २३९ वाचेतुं ततिये वारे, पोत्थके समुदाहटे ।
पोत्थकद्वयमञ्जम्पि, सण्ठापेसुं तहिं मरू ॥
- २४० वाचयिंसु तदाभिक्खू, पोत्थकत्तय मेकतो ।
गन्थतो अत्थतो चापि, पुब्बापरवसेन वा ॥
- २४१ श्वेरादेहि पाळिहि, पदेहि ब्यञ्जनेहि च ।
अञ्जत्थत्तमहूनेव, पोत्थत्थकेसुपि तीसुपि ॥
- २४२ अथ उग्घोसयि सङ्घो, तुट्ठहट्ठो तिसेसतो ।
“निस्संसया”यं मेत्तेय्यो”, इति वत्वा पुनप्पुनं ॥
- २४३ सद्धिमट्टकथाया'दा, पोत्थके पिटकत्तये ।
गन्थकारे वसन्तो सो, विहारे दुरसङ्करे ॥
- २४४ परिवत्तेसि सब्बापि, सीहळट्टकथा तदा ।
सब्बेसं मूलभासाय, मागधाय निरुत्तिया ॥
- २४५ “सत्तानं सब्बभासानं, सा अहोसि हितावहा ।
थेरिया चरियासब्बे, पाळिविय तमग्गहं ॥
- २४६ अथ कत्तब्बकिच्चेसु, गहेतु परिनिद्धितिं ।
वन्दितुं सो महाबोधिं, जम्बुदीपमुपागमि ॥
- २४७ सुत्वा द्वावीसवस्सानि, महानामो महामहिं ।
कत्वा पुज्जानि चित्रानि, यथा कम्ममुगागमि ॥
- २४८ सब्बे'पे ते धरणीपतयो मच्चुमच्चेतुमन्ते,
नो सक्खिं सूपचितसुखबलासाधु सम्पन्नभोगो ।
एवं सब्बे निधनवसगा हान्ति सत्ता'ति निच्चं,
रागं सम्मा विनयतुधने जीविते चापि धीमा ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

पञ्चराजको नाम

सत्तत्तिसत्तिमो परिच्छेदो ।

अट्टत्तिसत्तिम परिच्छेद

दसराजको

१. महानाम सुतो आसि, दमिळी कुच्छिसम्भवो ।
सोत्थिसेनो, तथासङ्घो-धीता चासि महेसिया ॥
२. सोत्थिसेनो तदा रज्जं, पत्वा सङ्घयनासितो ।
तस्मियेव दिने भेरिं, चरापेत्वा तदा तु सा ॥
३. अत्तनो सामिकस्सदा, छत्तग्गाहकजन्तुनो ।
छत्तग्गाहकवापिं सो, कत्वा संवच्छरे मतो ॥
४. अथ मच्चो महापज्जो, सहायो तस्स तं मतं ।
अन्तोवत्थुम्हि झापेत्वा, वीहिचोरं महाबलं ॥
५. रज्जयोग्गोति चिन्तेत्वा, कत्वा तं भूपतिं रहो ।
अन्तोयेव निवासेत्वा, राजा रोगातुरो इति ॥
६. यसं रज्जं विचारेसि, छणे पत्ते महाजना ।
राजा चे अत्थि अम्हेहि, सद्धिं मेतूति घोसयुं ॥
७. तं सुत्वा नरपालो सो, सब्बलङ्कारमण्डितो ।
समानंते महानागे, नेसयोग्गा ममात्तिसो ॥
८. दाट्ठाधातुघरठाने, सुवा नागं समादिसि ।
रज्जो आणाति वुत्ते सो, अगा आरुह्य तं पुरं ॥
९. कत्वा पदक्खिणं गन्त्वा, पाचिनद्वारतो बहि ।
पठमे चेतियठाने, धातुनागं समप्पयि ॥
१०. महाचेतित्तये हत्थि-पाकारे कासि तोरणं ।

- मित्तसेनो बहुं पुञ्जं, कत्वा वस्सेन सो चुतो ॥
११. मित्तसेनं रणे हन्त्वा, दमिळो पण्डुनामको ।
आगतो परतीरम्हा, लङ्कारज्जमकारयि ॥
१२. जना कुलीना सब्बेपि, रोहणं समुपागता ।
ओरगङ्गाय इस्सेरं, दमिळा एव कप्पयुं ॥
१३. ये सुभस्स बलट्ठस्स, भीतामोरियवंसजा ।
बलायित्वा नरावासं, कप्पयिंसु तहिं तहिं ॥
१४. तेसमज्जतमो नन्दि-वापि गामे कुटिम्बको ।
धातुसेनव्हयो आसि, दाठानामो च तं सुतो ॥
१५. गामे अम्बिलयागुम्हि, वसं पुत्ते दुवे लभि ।
धातुसेनं सिलातिस्स-बोधिं च सम्पजातिके ॥
१६. मातुसो दरियो तेसं, सद्धो पब्बज्ज वत्तति ।
दीघसन्दकतावासे, धातुसेनापि माणवो ॥
१७. सन्तिके तस्स पब्बज्ज-रुक्खमूलम्हि एकदा ।
सज्झायति पविस्सिस्थ, मेघो नागोतुपस्सिय ॥
१८. परिक्षिपित्वा भोगेहि, छादयित्वा फणेन च ।
पोत्थकज्ज कुमारज्ज, रक्खितं पस्सि मातुलो ॥
१९. सीसे आकिरि सङ्कारं, तस्स रुद्धो परोयति ।
तस्मिं चित्तं न दूसेसि, तम्पि दिस्वान मातुलो ॥
२०. उत्तमो वत'यं सत्तो, राजा हेस्सति निच्छयं ।
रक्खितब्बो'ति आदाय, तं विहारमुपागतो ॥
२१. गोणिसादि विहारे'यं, कत्तब्बो नीतिमा इति ।
सिक्खापेसि कुमारं तं, पण्डुको तं विजानिय ॥
२२. गण्धथेतन्तिपेसेसि, सेवके तस्सारत्तियं ।
दिस्वान सुपिनं थेरो, नीहरित्थ कुमारकं ॥

२३. तस्मिं निक्खन्तमत्तम्हि, सेवकं परिवारिय ।
परिवेणे न पस्सिंसु, ततो निक्खम्म ते उभो ॥
२४. दक्खिणस्मिं दिसाभागे, गोण नामं महानदिं ।
पत्वा सम्पुण्णमट्ठंसु, गन्तुकामापि वेगसा ॥
२५. यथा नदियं वारेति, अम्हे तं त्वम्पि वारय ।
वापिंगहेत्वा एत्थेति, वत्वा थेरो तदा नदिं ॥
२६. ओतरित्थकुमारेन, सद्धिं दिस्वान ते उभो ।
नागराजा तदा एको, पिट्ठिं पादासि तेन सो ॥
२७. उत्तरित्वा कुमारं तं, नेत्वा पच्चन्तमावसं ।
लद्धा खीरोदनं सुत्वा, सेसं पत्तेन तस्सदा ॥
२८. चित्तकारेण थेरम्हि, भत्तं पक्खिण्ण भूमियं ।
भुज्जि थेरोपि तं जानि, भुज्ज ते यं महिं इति ॥
२९. पण्डुराजापि कत्वान, रज्जं वस्सम्हि पञ्चमे ।
चुतो पुत्तो पिपारिन्दो, ततियो तस्स भातुको ॥
३०. कणिट्ठो खुद्दपारिन्दो, कुब्बं रज्जं महामहिं ।
धातुसेनानुगे सब्बे, विहेठेसि महाजने ॥
३१. सङ्गहेत्वा जने साधु-सेनो युज्जित्थ राजिना ।
सो सोळसहि वस्सेहि, पुज्जपापकरोमतो ॥
३२. निरित्तरो ततो आसि, राजामासद्वयेन तं ।
धातुसेनो विनासेसि, तेन कत्वा महाहवं ॥
३३. हते तस्मिं महीपाले, दाठियो दमिळो ततो ।
राजा वस्सत्थ ये हुत्वा, धातुसेनहतोततो ॥
३४. पिट्ठियो दमिळो सत्त-मासेन निधनं गतो ।
धातुसेनेन युज्जित्वा, वंसो पच्छिज्जि दामिळो ॥
३५. अथासि राजालङ्कायं, धातुसेनो इराधिपो ।
भातरा सह दीपम्हि, दमिळे दीपघातके ॥

३६. उपायेहि अनेकेयि, एकवीसप्पमाणके ।
खन्धवारे निवेसेत्वा, कत्वा युद्धमसेसतो ॥
३७. सोधेत्वा मेदिनिं साधु, कत्वा च सुखितंजनं ।
सासनञ्च यथाठाने, ठपेसि परनासितं ॥
३८. दमिळे ये'नुवत्तिंसु, कुलीना कुलगामवा ।
ते मं वा सासनं वा नो, रक्खिंसू'ति पकुप्पिय ॥
३९. तेसं गामे गहेत्वान, गामे स्वाकासिरक्खके ।
रोहणा'गम्म ते सब्बे, कुलीना तमुपट्ठुं ॥
४०. तेसं सक्कारसम्मानं, यथायोगमकासि सो ।
अमच्चे अत्तनो दुक्ख-सहायेचा'भि तोसयि ॥
४१. बन्धापेत्वा महागङ्गं, केदारे'का थिरोदके ।
महापाळमिहि भिक्खूनं, सालिभत्तञ्च दापयि ॥
४२. पङ्कुरोगा तुरट्ठानं, सालायोकासि बुद्धिमा ।
काळवापिंच गण्हित्वा, बन्धि गोणं महानदिं ॥
४३. महाविहारं कत्वान, पत्तियुत्तमनाकुलं ।
तथा बोधिघरञ्चेव, दस्सनेय्य मकारयि ॥
४४. भिक्खवो परितोसेत्वा, पच्चयेहि चतूहिपि ।
धम्मासोको'व सोकासि, सङ्गहं पिटकत्तये ॥
४५. अट्टारसविहारे च, थेरियान मकारयि ।
सम्पन्नभोगे दीपमिहि, अट्टारस च वापियो ॥
४६. काळवापी विहारो च, कोटिपस्सावनामको ।
दक्खिण गिरिनामो च, विहारो वड्डमानको ॥
४७. पण्णवल्लकभूतो च, भल्लातकसनामको ।
पासाणसिन्ने देसमिहि, धातुसेनो च पब्बतो ॥
४८. मं गनो थूपविट्ठि च, धातुसेनोपि उत्तरे ।
पाचिन कम्बविट्ठि च, तथा अन्तरमे गिरि ॥

४९. अन्ताळि धातुसेनो च, कस्सपिट्ठिक पुब्बको ।
रोहणेदायगामो च, सालवाणो विभीसनो ॥
५०. विहारो भल्लिवाणो च, अट्टारसनरुत्तमो ।
पादूलकं हम्बलट्ठि, महादत्थादिवापि यो ॥
५१. खुद्धके च विहारेसो, अट्टारसनरुत्तमो ।
वापीयो च तथाकत्वा, तेसमेव तु दापयि ॥
५२. पञ्चवीसति हत्थञ्च, मयूरपरिवेणकं ।
हरित्वा'कासिपासाद-मेकवीसति हत्थकं ॥
५३. कुमारसेनस्स'पेत्वा, पुब्बभोगं विसोधयि ।
काळवापिमिभागद्धं, खेत्तानञ्च सतद्वयं ॥
५४. लोह पासदके जिण्णे, नवकम्ममकारयि ।
महाथूपेसु छत्तानि, तीसु जिण्णानि कारयि ॥
५५. देवानंपियतिस्सेन, कतं बोधिमहं विय ।
सिन्हानपूजं बोधिस्स, वरबोधिस्स कारयि ॥
५६. धावना लोभनावायो, तत्थ पूजेसि सोळस ।
अलङ्कारं मुनिन्दस्स, अभिसेकञ्च कारयि ॥
५७. महाबोधि पतिट्ठाना, ओरं लङ्काय भूमिपा ।
याव द्वादसमं वस्सं, बोधिपूजमकारयुं ॥
५८. महामहिन्दत्थेरस्स, कारेत्वा पटिबिम्बकं ।
थेरस्सा'लाहनं नेत्वा, कातुं पूजं महारहं ॥
५९. दत्त्वा सहस्सं दीपेतुं, दीपवंसं समादिसि ।
ठितानं तत्थ भिक्खूनं, दातुञ्चाणापयिगुळं ॥
६०. भिक्खुस्स अत्तनो सीसे, सङ्कारोकिरणं सरं ।
लाभं नादासि वुत्थस्स, परिवेणस्स अत्तनो ॥
६१. फातिकम्मं बहु'कासि, विहारे अभयुत्तरे ।
सिलासत्थुस्स कारेसि, मन्दिरञ्च समण्डपं ॥

६२. बुद्ध दासकतेनेत्ते, नट्टे'नग्घमणि द्वयं ।
अकासि नेत्तं सत्थुस्स, रंसि चूळामणितथा ॥
६३. मणिहि घननीलेहि, केसा वत्तं सुमुत्तमं ।
हेमपट्टं तथेवुण्ण-लोमं सोवण्ण चीवरं ॥
६४. पादजालं सुवण्णस्स, पदुमं दीपमुत्तमं ।
नानारागम्बरं तत्थ, पूजयित्थ असंखियं ॥
६५. अकासि पटिमा गेहे, बहुमङ्गलचेतिये ।
बोधिसत्ते तथा'कासि, काळसेलस्स सत्थुनो ॥
६६. उपसुम्भक्कयस्सापि, लोकनाथस्स कारयि ।
रंसीचूळामणिञ्चेव, अभिसेकक्कयस्स च ॥
६७. बुद्धबिम्बस्स कारेसि, पुब्बे वुत्तं पिळन्धनं ।
वामपस्समिह बोधिस्स, बोधिसत्तघरं तथा ॥
६८. मेत्तेय्यस्स च कारेसि, सब्बं राजपिळन्धनं ।
समन्ता योजने तस्स, तदा रक्खञ्च योजयि ॥
६९. कारापेसि विहारेसु, धातुराजक्कपन्तियो ।
तथा सतसहस्सेन, महाबोधिघरं वरं ॥
७०. थूपारममिह थूपस्स, पूजं जिण्णविसोधनं ।
दाठा धातुघरेचापि, जिण्णस्स पटिसङ्खरं ॥
७१. दाठाधातुकुरुण्डञ्च, रंसिञ्च घनकोट्टिमं ।
महग्घमनिसंकिण्णं, सुवण्ण पदुमानि च ॥
७२. दाठाधातुमिह पूजेसि, पूजाचाका असङ्खिया ।
चीवरादीनि दापेसि, भिक्खून् दीपवासिनं ॥
७३. कारापेत्वा विहारेसु, नवकम्मं तहिं तहिं ।
पाकारे च घरेत्वा'का, सुधाकम्मं मनोहरं ॥
७४. महाचेतित्तये कत्वा, सुधाकम्मं महारहं ।
सुवण्णछत्तं कारेसि, तथा वजिरचुम्बटं ॥

७५. महाविहारे पापेन, महासेनेन नासिते ।
वसिसुं धम्मरुचिका, भिक्खू चेति यपब्बते ॥
७६. कत्वा अम्बत्थलं थेर-वादानं दातु कामको ।
याचितो तेहि तेसं'व, अदासि धरणी पति ॥
७७. दातु पठाननावज्ज, कारेत्वा कंसलोहजं ।
दानवट्टं पवत्तेसि, अम्बणोभि द्विपज्जहि ॥
७८. अन्तो बहि च कारेत्वा, नगरस्स जिनालये ।
पटिमायो च पूजेसि, धम्मासोकसमो'समो ॥
७९. तस्स पुज्जानि सब्बानि, वत्थु पटिपदं नरो ।
को हि नाम समत्थोति, मुखमत्तं निदस्सितं ॥
८०. तस्स पुत्तदुवे आसुं, कस्सपो भिन्नमातिको ।
समानमातिको चेव, मोग्गल्लानो महब्बलो ॥
८१. तथा पाणसमा एका, दुहिता च मनोरमा ।
भागिनेय्यस्स पादासि, सेनापच्चज्ज तज्ज सो ॥
८२. विना दोसेन ताळेसि, कसायूरुसु सो'पितं ।
राजा दिस्वान दुहितु-वत्थं लोहितमक्खितं ॥
८३. जत्वा तं मातरं तस्स, नग्गं झपेसि कुज्झिय ।
ततोप्पभुतिसो बद्ध-वेरो सङ्गम्म कस्सपं ॥
८४. रज्जे नेतं पलोभेत्वा, भिन्दित्वा पितुअन्तरे ।
सङ्गहेत्वा जनं जव-गाहं गाहापयी पतिं ॥
८५. उस्सापेसि ततो छत्तं, कस्सपो पितुपक्खिये ।
विनासेत्वा जने लद्ध-सब्बपापसहायको ॥
८६. मोग्गल्लानो ततो तेन,
कातुकामो महाहवं ।
अलद्ध बलताय'गा,
जम्बुदीप बलत्थिको ॥

८७. महारज्ज विनासेन, वियोगेन च सूनूनो ।
बद्धनागारवासेन, दुक्खितम्पि दुराधिपं ॥
८८. दुक्खापेतुमपज्जोसो, आह कस्सपराजकं ।
निधि राजकुलेराज-गुत्त ते पितरा इति ॥
८९. नेति गुत्ते न जानासि, चित्तमेतस्स भूमिप ।
मोगल्लानस्स कापेति, निधिसोति तदब्रूवि ॥
९०. सुत्वा तं कुपितो दूते, पाहेसी पितुसन्तिकं ।
आचिक्खतु निधिठान-मिति वत्वा नराधमो ॥
९१. मारेतु अम्हे पापस्स, तस्सुपायोति चिन्तिय ।
तुण्ही अहोसि ते गन्त्वा, राजकस्स निवेदयुं ॥
९२. ततोतीव पकुप्पित्वा, पेसयित्थ पुनप्पुनं ।
साधु दिस्वा सहायम्मे, न्हत्वान काळवापियं ॥
९३. परिस्सामीति चिन्तेत्वा, आह दूते सचे ममं ।
काळवापिसमापेति, सक्का जातुन्ति ते गता ॥
९४. रज्जो आहंसु राजापि, तुट्ठहट्ठो धनत्थिको ।
पेसेसि दूते दत्त्वान, रथं जिण्णेन वाजिना ॥
९५. एवं गच्छति भूपाले, पाजेन्तो रथिको रथं ।
खादन्तो लाजमस्सापि, किञ्चि मत्तं अदासि सो ॥
९६. तं खादित्वा पसीदित्वा, तस्मिं पाणमदा तदा ।
मोगल्लानस्स तं कातुं, सङ्गहं द्वारनायकं ॥
९७. एवं सम्पत्तियो नाम, चला विज्जुल्लतोपमा ।
तस्मा तासु पमज्जेय्य, को हि नाम सचेतनो ॥
९८. राजा एतीतिसुत्त्वान, थेरो सो तस्स सोह दो ।
लद्धा मासोदनं मंसं, साणुणज्ज वरं सरं ॥
९९. राजा रोचेति एतन्ति, गोपयित्वा उपाविसि ।
गन्त्वा राजापि वन्दित्वा, एकमन्तमुपाविसी ॥

१००. एवं निसिन्ना सम्पत्त-रज्जा विय उभोपि ते ।
अज्जमज्जा'भिलापेन, निब्बापेसुं महादरं ॥
१०१. भोजयित्वान तं थेरो, ओवदित्वा अनेकधा ।
अप्पमादे नियोजेसि, दस्सेत्वा लोकधम्मतं ॥
१०२. ततो वापी मुपगम्म, ओग्गहित्वा यथा सुखं ।
न्हयित्वा पिवित्वा च, आहेवं राजसेवके ॥
१०३. एत्तकं मे धनं भो'ति, सुत्वा तं राजसेवका ।
आपरित्वा पुरंरज्जो, निवेदेसुं निरिस्सरो ॥
१०४. धनं रक्खति पुत्तस्स, दीपे भिन्दति मानुसे ।
जीवन्तो'यंती कुज्झित्वा, आणापेसि चमूपतिं ॥
१०५. मारेहि पितरं मेति, दिट्ठा पिट्ठीति वेरिनो ।
हट्ठतुट्ठो तिरुट्ठोसो, सब्बालङ्करमण्डितो ॥
१०६. राजानमुपसङ्गम्म, पुरतो च'स्स चङ्कमि ।
राजादिस्वा च चिन्तेसि, पापियो'यं मतं मम ॥
१०७. कायं विय दुक्खापेत्वा, नरकं हेतु मिच्छति ।
रोसुप्पादेन तस्सेव, किंपुरेमि मनोरथं ॥
१०८. इति मेत्तायमानो तं, आह सेनापतिं पति ।
मोग्गल्लाने त्वयिचेव, एकचित्तो अहं इति ॥
१०९. हसंचालेसि सीसंसो, दिस्वा तं जानिभूपति ।
“नून मारेति अज्जा”ति, तदा साहसिकोपि सो ॥
११०. नगं कत्वान राजानं, ससङ्खलिक बन्धनं ।
पुरत्थाभिमुखं कत्वा, अन्तोबन्धिय भित्तिं ॥
१११. मत्तिकाय विलिम्पेसि, एवं दिस्वापि पण्डितो ।
को हि रज्जेय्य भोगेसु, जीवितेपि यसेपि वा ॥
११२. धातुसेनो नरिन्दो सो, एवं पुत्तहतो गतो ।
अट्टारसहि वस्सेहि, देवराजस्स सन्तिकं ॥

११३. काळवापी मयं राजा, कारापेन्तो समाहितं ।
पस्सित्वा भिक्खुमेतन्तु, वुट्ठापेतुं समाधितो ॥

११४. असक्कोन्तो खिपापेसि, पंसुं भिक्खुस्स मत्थके ।
सन्धिट्ठिको विपाकोयं, तस्स कम्मस्स दीपितो ॥

११५. दसापिते राजवरा सभोगा,
उपागमुं मच्चुमुखं सभोवा ।
अनिच्चतं भोगवतो धने च,
दिस्वा सपज्जो विभवं इच्छे ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

दसराजको नाम

अट्ठतिसतिएमा परिच्छेदो ।

एकूनचत्तालीसतिम परिच्छेद

राजद्वयदीपनो

१. ततो कस्सपनामो सो, पापको नरपालको ।
अस्स गो पज्जसूदञ्च, पेसयित्वान भातिकं ॥
२. मारापेतुं असक्कोन्तो, भीतो सीहगिरिं गतो ।
दुरारोहं मनुस्सेहि, सोधापेत्वा समन्ततो ॥
३. पाकारेन परिक्खिप्प, सीहाकारेन कारयि ।
तत्थ निस्सेणि गेहानि, तेन तं नामको अहू ॥
४. संहरित्वा धनं तत्थ, निदहित्वा सुगोपितं ।
अत्तनो निहितानं सो, रक्खं दत्त्वा तहिं तहिं ॥
५. कत्त्वा राजघरं तत्थ, दस्सनेय्यं मनोरमं ।
दुतियालकमन्दं, कुवेरोव तहिं वसि ॥
६. मिगारो नाम कारेसि, सेनापति सनामकं ।
परिवेणं तथागेह-मभिसेकजिनिस्स च ॥

७. तस्साभिसेकं याचित्वा, सिलासम्बुद्धतो'धिरं ।
अलद्धासामि नो रज्जे, जानिस्सामीति सण्ठहि ॥
८. हुत्वा विप्पटिसारी सो, अत्तना कतकम्मना ।
मुच्चिस्सामि कतं नु'ति, पुज्जं कासि अनप्पकं ॥
९. महा वत्थुनि कारेसि, द्वारेसु नगरस्स सो ।
अम्बुय्याने च कारेसि, दीपे योजन योजने ॥
१०. इस्सरसमणारामं, कारेत्वा पुब्बवत्थुतो ।
अधिकं भोगगामे च, अधिकं तस्स दापयि ॥
११. बोधि उप्पलवण्णा च, तस्सासुं धीतरो दुवे ।
विहारस्स'स्स कारेसि, नामं तासञ्च अत्तनो ॥
१२. देन्ते तस्मिं न इच्छिंसु, समणा थेरवादिनो ।
“पितुघातिस्स कम्म”न्ति, लोकगारह् भिरुनो ॥
१३. दातुकामोस तेसं'व, सम्बुद्ध पटिमायं'दा ।
भिक्खवे अधिवासेसुं, भोगो नो सत्थुनो इति ॥
१४. कथा निय्यन्ति उय्याने, समीपे पब्बतस्स सो ।
कारापेसि विहारं सो, तेसं नामो ततो अहु ॥
१५. अदा धम्मरुचिनं तं, सम्पत्त चतुपच्चयं ।
विहारञ्चेव उय्यानं, दिसाभागम्हि उत्तरे ॥
१६. भत्तं सनीरपक्कं सो, भुज्जित्वा दिन्नमित्थिया ।
सप्पियुत्तं मनुज्जेहि, सूपेहि अभिसङ्खत्तं ॥
१७. मनुज्जमिदमय्यानं, दस्समेवन्ति तादिसं ।
भत्तं पादासि भिक्खूनं, सब्बेसञ्च सचीवरं ॥
१८. उपोसथमधिट्ठासि, अप्पमज्जञ्च भावयि,
समादियि धुतङ्गे च, लिखापेसि च पोत्थके ॥
१९. पटिमादान सालादिं, कारापेसि अनप्पकं ।
भितो सो परलोकम्हा, मोग्गल्लाना च वत्तति ॥

२०. ततो अट्टारसे वस्से, मोग्गल्लानो महाभटो ।
आदेसेन निगण्ठानं, द्वादसग्गसहाय वा ॥
२१. जम्बुदीपा इधागम्म, देसे अम्बड्डकोलके ।
कुळारी नामे बन्धित्थ, विहारे बलसञ्चयं ॥
२२. राजा सुत्वा गहेत्वा तं, भज्जिस्सामिति निक्खमि ।
नेमित्तेहि न सक्काति, वदन्तेपि महाबलो ॥
२३. मोग्गल्लानोपि सन्नद्ध बलो सूरसहाय वा ।
गच्छन्तो सुरसङ्गामं, देवो विय सुजम्पति ॥
२४. अज्जमज्जं उपागम्म, भिन्नवेलाव सागरा ।
आरभिसु महायुद्धं, बलकाया उभोपि ते ॥
२५. कस्सपो पुरतो दिस्वा, महन्तं कद्दमासयं ।
गन्तुमज्जेन मग्गेन, परिवत्तेसि दन्तिनं ॥
२६. दिस्वा तं सामिकोनो'यं, पलायति भणे इति ।
बलकायो पभिज्जित्थ, “दिट्ठं पिठ”न्ति घोसयुं ॥
२७. मोग्गलान बलाराजा, छेत्वा निकरणेन सो ।
सीसं उक्खिपिया'कासं, छुरिकं कोसियं खिपि ॥
२८. कत्वा'ळाहन किच्चं सो, तस्स कम्मे पसीदिय ।
सब्बंसो धनमादाय, आगच्छि नगरं वरं ॥
२९. भिक्खू सुत्वा पवत्तिं तं, सुनिवत्था सुपारुता ।
सम्मज्जित्वा विहारज्ज, अट्ठंसु पटिपाटिया ॥
३०. महामेघवनं पत्वा, देवराजाव नन्दनं ।
महासेन निवत्तेत्वा, हत्थिपाकारतो बहि ॥
३१. उपसङ्कम्म वन्दित्वा, सङ्गे तस्मिं पसीदिय ।
छत्तत्तेन सङ्गं पूजेसि, सङ्गे तस्सेव तं अदा ॥
३२. तं ठानं छत्तवट्ठीति, वोहरिंसु तहिं कतं ।
परिवेणम्मि तं नामं, अहोसि पुरमागतो ॥

३३. विहारे द्वेपि गन्त्वान, सङ्गं तत्थाभिवन्दिय ।
पापुणित्वा महारज्जं, लोकं धम्मेन पालयि ॥
३४. कुद्धो नीहरि दाठंसो, घातकं पितुनो मम ।
अनुवत्तित्वा मच्चाति, तेन रक्खस नाम वा ॥
३५. अतिरेकसहस्सं सो, अमच्चानं विनासयि ।
कण्णनासादि छेदेसि, पब्बाजेसि तथा बहू ॥
३६. ततो सुत्वान सद्धम्म-मुपसन्नो सुमानसो ।
महादानं पवत्तेसि, मेघो विय महीतले ॥
३७. फुस्सपुण्णमीयं दान-मनुवस्सं पवत्तयि ।
ततो पट्ठाय तं दानं, दीपे अज्जापि वत्तति ॥
३८. सोपि सारथिको लाज-दायको पितुराजिनो ।
आनेत्वा पितुसन्दे सं, मोग्गल्लानस्स दस्सयि ॥
३९. तं दिस्वा परिदेवित्वा, पितुनो पेम मत्तनी ।
वण्णेत्वा तस्स पादासि, द्वारनायकतं विभू ॥
४०. सेनापति मिगारोहि, निवेदेत्वा यथा विधिं ।
अभिसेक जिनस्सांका, अभिसेकं यथारुचिं ॥
४१. सीहांचले दळ्ढहनामं, दाठा कोण्डञ्जकम्पि च ।
विहारं धम्मरुचिनं, सागलिनञ्च दापयि ॥
४२. पब्बतन्तु विहारंसो, कत्वा थेरस्स दापयि ।
महानामसनामस्स, दीघसण्ड विहारके ॥
४३. राजिनिनामकञ्चेव, कत्वा भिक्खुनुपस्सयं ।
अदा सागलिकानं सो, भिक्खुनीनं महामति ॥
४४. लम्बकण्णकगोत्तोपि, दाठा पभुति नामको ।
कस्सपस्स उपठाने, कोचि निब्बिन्न मानसो ॥
४५. गन्ता मे रेलियं वग्गं,
वासं तत्थेव कप्पयि ।

अहोसि पुत्तो तस्सेको,
सिलाका लोति पिस्सुतो ॥

४६. सोपि कस्सपतो भीतो, जातकेन सहंत्तनो ।
मोगल्लानेन गन्त्वान, जम्बुदीपतलं इतो ॥
४७. बोधिपण्डविहारमि, पब्बज्जं समुपागतो ।
करोन्तो सङ्घकिच्चानि, सादरो सो सुपेसलो ॥
४८. अम्मं सङ्घस्स पादासि, सङ्घो तस्मिं पसीदिय ।
आहंम्ब सामणरोति, तेन तं नामको अहु ॥
४९. सो केसधातुवंसम्हि, वुत्तेन विधिना ततो ।
केसधातुं लभित्वान, तस्स रज्जे इधांनिय ॥
५०. तस्स कत्त्वान सक्कारं, गहेत्वा केस धातुयो ।
महग्घे निदहित्वान, करण्डे फलिकुम्भक्खे ॥
५१. दीपङ्करस्स नाथस्स, पटिमाय घरे वरे ।
वड्ढेत्वा परिहारेन, महापूजं पवत्तिय ॥
५२. मातुलं भरियज्जंस्स, कत्वा सोवण्णयं तहिं ।
ठपेसि पटिमायो च, अस्स बिम्बज्ज चारुकं ॥
५३. केसधातुकरण्डज्ज, छत्तं रतनमण्डपं ।
सावकग्गयुंगं वाळ-बीजनिज्ज सकारयि ॥
५४. परिहारज्ज तस्संदा, राजा अधिकमत्तनो ।
सिलाकाळ मसिग्गाहं, कत्वा रक्खाय योजयि ॥
५५. असिग्गाहसिलाकाळो, इति तेनांसि विस्सुतो ।
भगिनिज्जंस्स पादासि, सद्धिं भोगेन भूमिपो ॥
५६. वुत्तोयमति सङ्खेपो, वित्थारो पन सब्बसो ।
केसधातुकवंसम्हा, गहेतब्बो विभाविना ॥
५७. बन्धित्वा सागरा रक्खं, दीपज्ज कासिनिब्भयं ।
धम्मकम्मन सोधेसि, सधम्मं जिनसासनं ॥

५८. सेनापतिस नामंका, पधानघर मुत्तरो ।
कत्वाङ्गारसमे वस्से, सो पुञ्जानि खयं गतो ॥
५९. कस्सपतो जितो अतिबलि पुञ्जक्खये सङ्खते ।
जेतुं नो विसहित्थ मच्चुमुपगं सो येवदासोविय ।
तस्मा मच्चुबलं निहच्च सुखिनो हेस्सन्ति मेधाविनो ।
निब्बानं परमच्चुतं सिवपदं पत्तब्बमत्तञ्जुना ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

राजद्वयदीपनो नाम

एकूनचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

चत्तालीसतिम परिच्छेद

अट्टराजको

१. तस्सच्चये कुमारदि-धातुसेनोति विस्सुतो ।
अहु तस्स सुतो राजा, देवरूपो महाबलो ॥
२. कारिते पितराङ्कासि, विहारे नवकम्मकं ।
कारेत्वा धम्मसङ्गीतिं परिसोधेति सासनं ॥
३. सन्तप्पेसि महासङ्घं, पच्चयेहि चतूहिपि ।
कत्वा पुञ्जानि नेकानि, नवमे हायने तिगा ॥
४. तित्तिसेनो सुतो तस्स, राजा हुत्वा अनेकधा ।
कत्वा पुञ्जानि रज्जं तं, मासम्पि नवमे जहि ॥
५. सिवो तं मातुलो हन्त्वा, हुत्वा राजा अनप्पकं ।
पुञ्जं कत्वो पतिस्सेन, पञ्चवीस दिने हतो ॥
६. उपतिस्सो ततो आसि, राजा हन्त्वान सीवकं ।
मोगल्लानस्स भगिनी, सामिको धजिनीपति ॥
७. राजा ठानन्तरादीहि, कत्वान जनसङ्गहं ।
सीलाकाळस्स पादासि, सह भो कनधीवरं ॥

८. एको पुत्तो अहु रज्जो, उपतिस्सस्स कस्सपो ।
ससोळस सहायेहि, सूरु सूपेहि सञ्जुतो ॥
९. एक वुत्तिसहायेहि, दानमान महाधनो ।
धम्मद्वो वीरियाजीवि, साधु जेडुपचायको ॥
१०. सिला काळोततो रज्ज-लोभवञ्चित मानसो ।
दक्खिणं मलयं गन्त्वा, सङ्गण्हित्वा महा बलं ॥
११. विलुम्पमानो पच्चन्ति, सम्पत्तो नगरन्तिकं ।
तं सुत्वा कस्सपो जेडु, वरमारुह कुञ्जरं ॥
१२. अस्सा सेत्वान पितरं, समादाय सहायके ।
निकखम्म नगरा गच्छि, सिलाकालस्स दस्सनं ॥
१३. एवं सत्तंठु वारेसु, पलातो लीनवुत्तिको ।
हत्थे कत्वा उपायेन, देसे पाचिन पच्छिमे ॥
१४. युज्झितुं पुन पाचिन-तिस्स पब्बतमागमि ।
कस्सपोपि सहायेहि, सद्धिमारुह दन्तिनं ॥
१५. तत्थ गन्त्वा पलापेत्वा, चोरं पब्बतमत्थकं ।
आरोपेसि महानागं, तेनांसि गिरिकस्सपो ॥
१६. मानत्थद्धो सिलाकाळो, भिय्यो रट्ठं पभिन्दिय ।
सब्बं हत्थगतं कत्वा, अजेय्य बलवाहनो ॥
१७. आगम्म नगरं रुन्धि, सत्थाहं राजसेवका ।
युज्झित्वा विरला आसुं, ततो चिन्तेसि कस्सपो ॥
१८. एते नगररोधेन, सब्बे भिज्जन्ति पाणिनो ।
परिहीनं बलं राजा, अन्धको च महल्लको ॥
१९. मेरुकन्दरके कत्वा, मातरं पितरञ्च मे ।
अङ्गहेत्वा बलं पच्छा, चोरो निग्गण्हि यो इति ॥
२०. रत्तियं सो सहाये च, राजसाधनमेवच ।
आदाय पितरो चेव, मलयं गन्तुमारभि ॥

२१. तदा मग्गमजानन्ता, सम्मूळा मग्गदेसका ।
नगरस्स समीपेव, सम्भमिंसु इतो ततो ॥
२२. सिलाकाळो पवत्तिं तं, सुत्वा सङ्गम्म वेगसा ।
परिवारेसि सङ्गामो, तत्थ भिंसनको अहु ॥
२३. देवासुररणाकारे, वत्तमाने महाहवे ।
पतितेसु सहायेसु, सीदमाने महागजे ॥
२४. हत्थारोहस्स दत्त्वा, छिन्दित्वा सीसमत्तनो ।
पुञ्चित्वा लोहितं कत्त्वा, कोसियं असि पुत्तिकं ॥
२५. हत्थिकुम्भे उभो हत्थे, ठपेत्त्वान अवत्थरि ।
उपतिस्सोपि तं सुत्वा, सोकसल्लाहतो मरि ॥
२६. एवं दियड्डवस्सेन, उपतिस्से दिवंगते ।
राजा'होसि सिलाकाळो, पुब्बनामेन एकतो ॥
२७. तं अम्बसामणेरादि-सिलाकाळोति वोहरुं ।
तित्थं तेरसवस्सानि, दिपं धम्मेन पालयि ॥
२८. महापाळिम्हि दापेसि, पच्चग्घं राजभोजनं ।
वेज्जसालासु भोगे च, वड्डेसि जनताहितो ॥
२९. अन्वहं पूजयि बोधिं, पटिमायो च कारयि ।
सब्बेसं दीपवासीनं, भिक्खूनं'दा तिचीवरं ॥
३०. माघातं कारयिदीपे, सब्बेसंयेव पाणिनं ।
आनितं अत्तना केस-धातुं सम्मा अपूजयि ॥
३१. रहेरदकवारज्ज, अदासि अभयुत्तरे ।
पुरत्थिमा थेरीयानं, विहारकुन्थनाम सो ॥
३२. आनेत्वा आसनं तत्थ, ठपेसि दुमराजके ।
यावजीवं पवत्तेसि, पुज्जकम्ममसङ्खियं ॥
३३. मोग्गल्लानो तथा दाठा, पभुति चो'पतिस्सको ।
पुत्तो तस्सा'सुमग्गस्स, देसं दत्त्वा पुरत्थिमं ॥

३४. दत्त्वा ठानन्तरञ्चादि-पादसञ्जं विसज्जयि ।
गन्त्वा तत्थ वसाहीति, सोपि गन्त्वा तहिं वसि ॥
३५. ठानं मलयराजगं, देसं दत्त्वान दक्खिणं ।
रक्खणत्थं समुद्दस्स, मज्झिमं तु नियोजयि ॥
३६. उपतिस्सं तु वासेसि, सन्तिकेयेव अत्तनो ।
विसेसेन ममायन्तो, यूनं कल्याणदस्सनं ॥
३७. तस्स द्वादसमे वस्से, इतो कासि पुरं गतो ।
धम्मातु मिधा'नेसि, ततो वाणिज माणवो ॥
३८. राजा दिस्वा'समत्थो सो, धम्माधम्मविचारणे ।
हेमसञ्जाय दीपमिह, पतन्तो सलभो विय ॥
३९. बुद्धधम्मोति सञ्जाय, तं गहेत्वान साधुकं ।
कत्वा सक्कारसम्मानं, गेहे राजघरन्तिके ॥
४०. ठपेत्वा अनुवस्सं तु, नेत्वा जेतवनं महं ।
कातुं कारेसि चारित्तं, हितं मन्त्वान पाणिनं ॥
४१. एवं कत्वा सिलाकाळो, पुञ्जकम्ममनप्पकं ।
पत्ते तेरसमे वस्से, यथाकम्ममुपागमि ॥
४२. दाठप्पभुतिको रज्जं, गहेत्वा भातरंसकं ।
अक्कमोति निवारेन्तं, मारापेसि विबुद्धिको ॥
४३. मोग्गल्लानो'थ तं सुत्वा, अप्पत्तं रज्जमग्गहि ।
अकारणे मे मारेसि, कणिट्ठं धम्मवादीनं ॥
४४. कारापेस्सामहम्पज्ज, रज्जन्ति परिकुप्पिय ।
समादाय महासेनं, अगाराहेर पब्बतं ॥
४५. राजापि सुत्वा सन्नद्ध-बलकायो करिन्दके ।
पब्बते सिविरं बन्धि, मोग्गल्लानो निसम्मत्तं ॥
४६. सापराधान ते मे वा, मनुस्सा दीपवासिनो ।
एकस्मिञ्च मते रज्ज-मुभिन्नंयेव नोसिया ॥

४७. तस्मा अज्जेन युज्झन्तु, उभोयेव मयं इध ।
हत्थियुद्धं करोमाति, रज्जो पेसेसि सासनं ॥
४८. सोपि साधूति वत्त्वान, बद्धपज्जायुधो गजं ।
आरुह मुनिनो मारो विय ओत्थरि तावदे ॥
४९. मोग्गल्लानोपि सन्नद्धो, आरुह करीनं वरं ।
तत्था'गो अज्जमज्जं ते, पापुणिसु महागजा ॥
५०. सद्धो सूयित्थ सङ्घट्टे, असनिराव सन्निभो ।
दन्तघातेन उट्ठासि, जाला विज्जुल्लता विय ॥
५१. सज्झाघनसभागा'सुं, गजा लोहितमक्खिता ।
मोग्गल्लानगजाविद्धो, रज्जोओसक्कि कुज्जरो ॥
५२. राजा आरभि तं दिस्वा, छिन्दितुं सीसमत्तनो ।
मोग्गल्लानो'थ वन्दन्तो, याचि'मे'वं किरीइति ॥
५३. याचमानेपि सोमानं, मानेन्तो छिन्दिकन्धरं ।
छट्ठेसि छहि सो रज्जं, मासेहि दिवसेहि च ॥
५४. मोग्गल्लानो ततो राजा, आसि दीपे महाबलो ।
मातुलज्ज पटिच्चेमं, चूलनामेन वोहरुं ॥
५५. आसाधारणकावेय्यो, वत्थुत्तय परायणो ।
दानसंयम सोचेय्यो, सोरच्चादिगुणालयो ॥
५६. दानेन पियवाचाय, अत्थस्स चरियाय च ।
समानत्तस्सभावेन, सङ्गहेसि महाजनं ॥
५७. पिण्डपातविहारेहि, भेसज्जच्छादनेहि च ।
भिक्खुसङ्गहि सङ्गहि, धम्मिकाय च गुत्तिया ॥
५८. अतिरेकाय पूजाय, पूजेत्वा धम्मभाणके ।
पिटके तीणि वाचेसि, सद्धिमडुकथाय सो ॥
५९. कुमारे उपलालेत्वा, निवापेन यथारुचिं ।
सज्झापेसि सदा धम्मं, धम्मदीपो महामति ॥

६०. धम्मदीपञ्च सो कत्वा, कुञ्जरसेखरेनि सा ।
धम्मावासाने वाचेसि, पुरम्हि पुरिसुत्तमो ॥
६१. बन्धापेसि कदम्बञ्च, नदिपब्बतमज्झतो ।
पत्तपसाणवापिञ्च, धनवापिं गरितरं ॥
६२. गण्हापेसि सदीघायु-हेतु कम्मन्ति सादरो ।
लिखापेसि च सद्धम्मं, वत्थुपूजञ्च कारयि ॥
६३. लोकं सो अनुकम्पित्वा, मातापुत्तं ओरसं ।
दत्त्वा भुत्वा यथाकामं, वस्से वीसतिमे मरि ॥
६४. महेसी तस्स घातेत्वा, विसयोगेन जातके ।
पुत्तं रज्जे'भिसिञ्चित्वा, सयं रज्जं विचारयि ॥
६५. तथाभिसित्तो सो कित्ति-सिरिमेघो नराधिपो ।
तिपुपत्तेहि छादेसि, दुमिन्दधरमादितो ॥
६६. कपणद्धिवणिब्बानं, महादानं पवत्तयि ।
मग्गपालो तथाकारो, अहु सब्बोपभोगियो ॥
६७. महेसी सा सदा आसि, पधाना सब्बकम्मसु ।
रज्जं तस्सा'सि तेनेव, हेट्ठुपरियवत्तिकं ॥
६८. राजापादा महामच्चा'-हेसुं लञ्चपरायना ।
दुब्बले च विहेठेसुं, बली जानपदा नरा ॥
६९. सिलाकाळस्स कालम्हि, गामे सङ्गिल्लनामके ।
भयवसीक्खयो पोसो, अहु मोरियवंसजो ॥
७०. अहोसि पुत्तो सीवस्स, अग्गबोधि सनामको ।
भागिनेय्योपि तस्सासि, महानागोति विस्सुतो ॥
७१. भागिनेयो महानागो, अग्गबोधि च सुन्दरो ।
उळारज्झासयत्ता सो, महानागो महब्बलो ॥
७२. हित्वा कस्सककम्मनि, चोरकम्ममका वने ।
गोधं लब्धान पेसेसि, मातुलानिय सन्तिकं ॥

७३. गोधं दिस्वा'वसा जत्वा, धज्जपच्छिमपेसयि ।
कम्मरस्सा'पि पेसेसि, ससं सोपि तथेवका ॥
७४. बीजं भगिनी मायाचि, बीजगाहज्ज तस्स सा ।
दासज्ज जत्वा पेसेसि, अन्नपानादिना रहो ॥
७५. तदा दुब्भिकखकालम्हि, एको मन्तधरो नरो ।
भिकखालाभाय सद्धेहि, भिक्खुवेसेन भिक्खति ॥
७६. तं गामं पविसित्वा सो, अलद्धा किञ्चि भोजनं ।
अभिभूतो जिघच्छाय, कम्पमानो निगच्छति ॥
७७. तं दिस्वा करुणायन्तो, महानागो महादयो ।
पत्तमादाय गामन्त-माहिण्डित्वापि सब्बसो ॥
७८. यागुमत्तम्पि नालत्थ, ततो उत्तरसाटकं ।
दत्वा आहरि आहारं, सो तं भुत्वा पसीदिय ॥
७९. रज्जारहमिमं दीपे, करिस्सामीति चिन्तिय ।
तमादाय खणेना'गा, गोकण्णकमहण्णवं ॥
८०. अथ तत्थ निसीदित्वा, सज्जपन्तो यथाविधिंम ।
मन्तोना'नेसि नागिन्दं, फुस्सपुण्णमरत्तियं ॥
८१. महानागं फुसाहीति, महानागं नियोजयि ।
सो भीतो पुरिमे यामे, आगतं तं न सम्भुसी ॥
८२. तथा मज्झिमयामेपि, पच्छिमे पन नङ्गले ।
गहेत्वा खिपि तीहेव, अङ्गुलीहि सतं छुपि ॥
८३. सो तं ब्याकासि तं दित्वा, सबलं मे परिस्समं ।
तीहि राजूहि युज्झित्वा, चतुत्थं त्वं निघातिय ॥
८४. वुट्ठो तीणेव वस्सानि, राजा हुत्वा न जीवसि ।
तथा हेस्सन्ति राजानो, तयो ते वंसजा नरा ॥
८५. गन्त्वा सेवस्सु राजानं, पच्छा पस्ससि मेखलं ।
इति वत्त्वान पेसेसि, सोपि गन्त्वा नरिस्सरं ॥

८६. पस्सित्वा तमुपट्ठासि, राजा रोहणकम्मिकं ।
तं अकासि तदुट्ठानं, भण्डमाहरि सो बहुं ॥
८७. राजा तस्मिं पसीदित्वा, अन्धसेनापतिव्हयं ।
दत्त्वा ठानन्तरं तस्स, गन्तुं तत्थेव योजयि ॥
८८. भयसीवस्स पुत्तञ्च, भागिनेय्यञ्च अत्तनो ।
आदाय गन्त्वा तं देसं, परिवत्तेसि सब्बसो ॥
८९. पच्चेकभोगं कत्वान, रोहणं तत्थ सो वसं ।
दाठप्पभूतिना कातुं, युद्धंगन्त्वा महब्बलो ॥
९०. मोगल्लानभया गन्त्वा, रोहणञ्च तहिं वसी ।
सुत्वा कित्तिसिरीमेघवण्ण-रज्जो रज्जे समज्जसं ॥
९१. रज्जं गहेतुं कालोति, सीघं आगम्म रोहणा ।
एकूनविसे दिवसे, मारयित्वा महीपतिं ॥
९२. सयं हुत्वा महीपालो, देसं कत्वा यथा पुरे ।
भागिनेय्यस्स पाहेसि, पण्णमागच्छतूति सो ॥
९३. आगच्छन्तो निमित्तेन, निवत्तित्वा मरित्थ सो ।
ततो मातुलपुत्तंका, उपरज्जं कतञ्जुको ॥
९४. आलवालं दुमिन्दस्स, कत्वा हेममयं घरं ।
छादापेसि मुनिन्दस्स, पटिमायो च सन्दहि ॥
९५. महाचेतित्तये कासि, सुधाकम्मञ्च चुम्बटं ।
हत्थिवेदिञ्च कारेत्वा, चित्तकम्ममकारयि ॥
९६. पेसकारकगामं सो, जम्बेलव्हयमुत्तरे ।
महाविहारेचाबन्धि, गामं तित्तिणिकव्हयं ॥
९७. उद्धगामहि वसभ-गामं जेतवनस्संदा ।
वत्थदानं निकायेसु, तीसु चेव पवत्तयि ॥
९८. खेत्तानं हिसतं दत्त्वा, विहारे जेतनामके ।
यागुं तत्थ पवत्तेसि, भिक्खूनं सब्बकालिकं ॥

१९. सहस्स दूरतिस्सक्खा, खेत्तं दत्त्वा तपस्सिनं ।
महाविहारवासीनं, यागुं निच्चं पवत्तयि ॥
१००. चिरमातिकवारञ्च, तत्थेव'दा गुणे रतो ।
मयूरपरिवेणे च, नवकम्ममकारयि ॥
१०१. कासिखण्डे महादेव-रत्तकुरवनामके ।
विहारे अनुरारामं, जिण्णञ्च पटिसङ्खरी ॥
१०२. कमं सोवगिकं कत्त्वा, एवमादिं नरिस्सरो ।
अगमा तीहि वस्सेहि, देवराजसहव्यतं ॥
१०३. अट्ठेते कुट्टचित्ता'परिमितविभवा राजराजेनरूपा ।
राजानो राजमाना नरकरितुरगासूरसेनारथेहि ।
अन्ते हित्वा'खिलं तं विगतपरिजना'ळाहनं सङ्खतासुं ।
सप्पञ्जो तं सरन्तो भवतु भवसुखं वन्तुकामो हितेसी ॥

सुजनप्पसादसंवेंगत्थाय कते महावंसे

अट्ठराजको नाम

चत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

एकचत्तालीसतिम परिच्छेद

द्विराजको

१. महानागनरिन्दस्स, भागिनेय्यो सुभागियो ।
सो अग्गबोधिराजासि, अग्गबोधिगतासयो ॥
२. तेजेन बाहुं सोम्मेन, चन्दं सम्पुण्णमण्डलं ।
सुमेरुमचलन्तेन, गम्भीरेन महोदधिं ॥
३. वसुन्धरा पक्कम्पेन, मारुतं सम्पवुत्तिया ।
बुद्धियामरमन्तारं, सुद्धिया सरदम्बरं ॥
४. कामभोगेन देविन्द, मत्थेन च नरिस्सरं ।
धम्मेन सुद्धवासेट्ठं, विक्कमेन मिगाधिपं ॥

५. राजधम्मोहि रज्जेहि, चक्कवत्तिनरिस्सरं ।
वेस्सन्तरज्ज दानेन, अनुगन्त्वा जने सुतो ॥
६. मातुलं उपराजव्हे, भातरं युवराजके ।
भागिनेय्यज्ज मलय-राजठाने ठपेसि सो ॥
७. ठानन्तरे यथायोगं-सेट्ठामच्चे ठपेसि च ।
जनं सङ्गहवत्थूही, राजधम्मोहि चग्गहि ॥
८. देसं सयोगं पादासि, युवराजस्स दक्खिणं ।
वसं तत्थ सिरीवट्ठ-मानवापिं सगाहयि ॥
९. कत्वा गिरिविहारज्ज, सङ्घिकं तस्स दापयि ।
खेत्तानं द्विसतं सङ्घ-भोगत्थाय महामति ॥
१०. अदा मलयराजस्स, दाठानामं सधीतरं ।
परिवेणं सीरिसङ्घ-बोधिनामज्ज कारयि ॥
११. महासिवस्स कारेसि, परिवेणं सनामकं ।
परिवारोपि तस्सासि, एवं पुज्जपरायनो ॥
१२. कत्वा साधुपचारेन, पोराणं सङ्गहं विधिं ।
अन्तरायं विसोधेतुं, जिण्णज्ज पटिसङ्घरि ॥
१३. कवयो तस्स रज्जमहि, सीहळाय निरुत्तिया ।
कावेय्ये बहुकेकासुं, विचित्रनयासालिनो ॥
१४. विहारे दक्खिणे कासि, पासादं सुमनोहरं ।
अका नवहि वस्सेहि, दिपे कण्टकसोधनं ॥
१५. कुरुन्दनामं कारेत्वा, विहारं सब्बसङ्घिकं ।
वापिं तन्नामकं नाळि-केरारामं तियोजनं ॥
१६. महासिवव्हये चेव, सस्सं कारयितुं अदा ।
लाभसक्कारसम्मान-मारामिकसतं तदा ॥
१७. विहारं तं समीपमहि, कत्वा अम्बिलपस्सवं ।
गामं तन्नामकं चादा, थेरियानं तपस्सीनं ॥

१८. उत्तरवल्लिविहारस्स, रतनं दीघवण्णितं ।
दत्त्वा गामं पतिट्ठेसि, सत्थुबिम्बं सिलामयं ॥
१९. केळिवाते च कारेसि, सुमनं नाम पब्बतं ।
महातेलवटंबोधि-घरे पासाणवेदिकं ॥
२०. कारेत्वा लोहपासादं, पासादमहने अदा ।
छत्तिसानं सहस्सानं, भिक्खूनं सो तिचीवरं ॥
२१. गामं दत्त्वा नियोजेसि, आरक्खं धीतु नामकं ।
हत्थिकुच्छिविहारेपि, पासादं कासि बुद्धिमा ॥
२२. दाठा सिवस्स ठत्त्वान, ओवादे साधु भिक्खुनो ।
समाचरन्तो धम्मेन, सक्कच्चं तमुपट्ठहि ॥
२३. मूगसेनापतिं चाका, विहारं सो विसालकं ।
गामं लज्जिकमेतस्स, दास भोगाय दासि च ॥
२४. महानागस्स पुज्जत्थं, रज्जो तंनामकं अका ।
महाथेरस्स तज्जादा, राजा तेपिटकस्स सो ॥
२५. अत्तनो सदिसानज्च, योगीनं विगतालयो ।
भिक्खूनं चतुसट्ठीनं, विहारं तं तदा अदा ॥
२६. कत्त्वा तस्सेव महा-परिवेणनिवासिनो ।
भिन्नोरुदीपं दत्त्वान, वट्टकाकारपिट्ठितो ॥
२७. दक्खिणगीरिदळ्हवे, महानागे च पब्बते ।
काळवापादिके चाका, विहारे पोसथालये ॥
२८. विहारे अभयेकासि, महापोक्खरणिं तथा ।
चेतियपब्बते चाका, नागसोण्डिं थिरोदिकं ॥
२९. महिन्दतटवाविज्च, कारापेत्त्वान साधुकं ।
एतिस्सा मरियादाय, थेरं नेतुं नियोजयि ॥
३०. महामहिन्द थेरम्हि, तंठानसमुपागतो ।
तरच्छा एव नेतुन्ति, कतिकज्चेव कारयि ॥

३१. छत्तं सोण्णञ्च कारेसि, निकायेसुपि तीसु सो ।
सत्ताट्ठनव वारेसु, महग्घरतनेहि च ॥
३२. महातूपे चतुब्बीस-भारं छत्तं सुवण्णयं ।
तत्थ तत्थ च पूजेसि, महग्घं रतनुत्तमं ॥
३३. दाठाधातुघरं कत्वा, विचित्ररतनुज्जलं ।
कासि हेमकरण्डञ्च, लोहनावञ्च पाळियं ॥
३४. मणिमेखलनामञ्च, बन्धापेसि सबन्धनं ।
महामातिञ्च गण्हेसि, मणिहीरकवापियं ॥
३५. तदा एको महाथेरो, जोतिपालकनामको ।
पराजेसि विवादेन, दीपे वेतुल्लवादिनो ॥
३६. दाठापभुतिनामो'थ, आदिपादो'तिलज्जितो ।
हत्थमुक्खिप्पि तं हन्तुं, गण्डो सञ्जायि तंखणे ॥
३७. राजा तस्मिं पसीदित्वा, विहारेयेव वासयि ।
मानेन तं अनागम्म, दाठापभूमतो किर ॥
३८. दत्त्वा महादिपादत्तं, भागिनेय्यग्गबोधिना ।
रक्खितुं तं नियोजेसि, थेरं सोपि तमाचरि ॥
३९. नीलगोहपरिच्छेदं, कत्वा तस्सेव सो अदा ।
कत्वेवं बहुधा पुज्जं, चतुत्तिसे समे मतो ॥
४०. अग्गबोधि ततो आसि, राजा पुब्बस्स राजिनो ।
महल्लकत्तानं खुद्द-नामेन परिदीपयुं ॥
४१. सो दीपं परिपालेसि, पुब्बचारित्तकोविदो ।
अकासि च महेसिं सो, मातुलधीतुमत्तनो ॥
४२. सङ्गभट्ठं असिग्गाहं, कासि बन्धुं महेसिया ।
यथारहमदा चेव, ठानन्तरमनालयो ॥
४३. कत्वा वेळुवनं राजा, सागलीनं नियोजयी ।
जम्बुरन्तरगल्लञ्च, कासि मातिकपिट्ठिकं ॥

४४. रज्जो तस्से'व रज्जमिह, कालिङ्गेषु महीपति ।
सत्तानं मरणं युद्धे, दिस्वा संविग्गमानसो ॥
४५. इमं दीपमुपागम्म, पब्बज्जा कतनिच्छयो ।
जोतिपालमिह पब्बजि, राजा सक्कासि तं चिरं ॥
४६. पधानठानं तस्संका, विहारे मत्तपब्बते ।
तस्सामच्चो महेसी च, तथेवा'गम्म पब्बजुं ॥
४७. रज्जो महेसी सुत्वान, तस्स पब्बज्जमुत्तमं ।
सक्कच्चं तमुपट्ठासि, रतनव्वच्च कारयि ॥
४८. अदा राजा अमच्चस्स, पाचीनकण्डराजियं ।
वेत्तवासविहारच्च, सो'दा सङ्गस्स तं यति ॥
४९. राजत्थेरेमते राजा, सोचित्वा परिदेविय ।
पधानठानं कारेसि, चूळगल्लविहारके ॥
५०. पलंनगरगज्जेव, तस्स ठानज्जि कारयि ।
एवं तदत्थं पुज्जानि, बहूनि'पि महीपति ॥
५१. जोतिपालित थेरमिह, तूपाराममिह चेति यं ।
वन्दमाने पभिज्जित्वा, भागो तं पुरतो पति ॥
५२. पक्कोसित्वान राजानं, थेरो दस्सेसि दुक्खितो ।
राजा दिस्वाव संविग्गो, कम्मं पट्ठपि तंखणे ॥
५३. दक्खिणक्खकधातुं सो, लोहपासादकुच्छियं ।
सारक्खं ठपयित्वान, रत्तिन्दिवमपूजयि ॥
५४. नवकम्मे चिरायन्ते, थूपाराममिह देवता ।
सुपिनं तस्स दस्सेसुं, रत्तिमारामिका विय ॥
५५. सचे राजा पपज्जेति, कातुं धातुघरं मयं ।
धातुं गहेत्वा गच्छाम, यत्थतत्था'ति तंखणे ॥
५६. राजा पबुद्धो संविग्गो, न चिरेनेव कारयि ।
कम्मं धातुघरेसब्बं, चित्तकम्मादिसज्जुत्तं ॥

५७. चतस्सो पटिमायो च, पल्लङ्गे च सिलामये ।
हेमच्छत्तं सिलादन्त-कम्मं गेहम्हि सब्बसो ॥
५८. महामच्चादयो'कंसु, करण्डानं सतं नव ।
देवानंपियतिस्सस्स, कम्मञ्च निखिलं नवं ॥
५९. सब्बुस्साहेन कारेत्वा, महापूजं यथारहं ।
आनेत्वा लोहपासादा, धातुं सब्बादरेन सो ॥
६०. जोतिपालं महाथेरं, ससङ्गं परिवारिय ।
परिहारेन वट्ठेसि, धातुं धातुकरण्डके ॥
६१. धातुगेहस्स पादासि, लङ्कादीपं सहत्तना ।
लाभग्गाम-मदा तस्सा, रक्खकानं महेसिया ॥
६२. नागदीपम्हि गेहञ्च, राजायत्तनधातुया ।
उण्णलोमघरञ्चेव, छत्तमामलचेतिये ॥
६३. तत्थ गामं विहारस्स, यागुदानाय'दासि च ।
विहारस्स'भयस्सा'दा, गाममङ्गणसालकं ॥
६४. नामं कत्वान सो'कासि, अत्तनो च महेसिया ।
दाठग्गबोधिमावासं, विहारे अतयुत्तरे ॥
६५. देवी कपालनागं सा, विहारं साधुकारिय ।
तस्से'वादा विहारस्स, सम्पन्नचतुपच्चयं ॥
६६. गेहं जेतवने कासि, राजा राजतचुम्बटं ।
उदपानं मणापेसि, सोव बोधिघरन्तिके ॥
६७. गङ्गातटं वलाहस्सं, वापिं गिरितटञ्चका ।
महापाळिपि वट्ठेसि, भतनावञ्च कारयि ॥
६८. भिक्खूनीनं महेसी च, भत्तवंसं समादिसि ।
एवं पुज्जानि कत्वा सो, दिवं'गा दसमे समे ॥
६९. एवं पुज्जरता नराधिपतयो सम्पन्नभोगा गमुं ।
मच्चुस्सेव वसं ततोहि मतिमा सम्मा भवस्सीदिसं ।

पस्सन्तो नियमं विहाय विधिना सब्बं भवे सङ्गतिं ।
निब्बानाभिमुखो चरेय्य धितिमा पब्बज्जमज्झूपगो ॥

सुजनप्पसादसंवैगतथाय कते महावंसे

द्विराजको नाम

एकचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

द्विचत्तालीसतिम परिच्छेद

छ राजको

१. सङ्घतिस्सो ततो आसि, असिग्गाहो महीपति ।
सासनस्स च रट्ठस्स, वुद्धिकामो नये रतो ॥
२. ठानन्तरं यथारहं, दत्त्वा सङ्गण्हिसो जनं ।
तदा खुद्दकराजस्स, मोग्गल्लानो चमूपति ॥
३. वसन्तो रोहणे सुत्वा, सङ्घतिस्सस्स राजतं ।
खन्धवारं सयुद्धत्थं, महागल्ले निवेसयि ॥
४. सङ्घतिस्सो च सुत्वा तं, बलकायमपेसयि ।
युज्झितुं तेन तज्जेसि, मोग्गल्लानो महब्बलो ॥
५. ततो हत्थस्समादाय, गन्त्वा रत्तिविहारकं ।
बलं सो सन्निपातेन्तो, वासं तत्थेव कप्पयि ॥
६. राजा सुत्वा पुना'गन्त्वा, कदल्लादीनिवातके ।
युज्झित्वा तं पलापेत्वा, पेसेत्वा बलमत्तनो ॥
७. सयं पुरमुपागच्छि, सोपि नट्ठं सवाहिनिं ।
पुन पाकतिकं कत्वा, करेहेरमुपागमि ॥
८. रज्जो सेनापति पुत्तं, पेसेत्वा चोरसन्तिकं ।
येन केनचि लेसेन, सयं दुक्खिव दुम्मनो ॥
९. आतुरो विय बाळ्हं सो, होसि मञ्चपरायनो ।

- राजा सुत्वा पवत्तितं, उपसङ्कम्प तङ्घणे ॥
१०. मा त्वं सोचि कुमारस्स, सम्मानेत्वानुसासिय ।
हन्द त्वं नगरं रक्ख, नते सक्का मया सह ॥
११. युद्धमण्डलमागन्तुं, गिलानत्ताति योजयि ।
उब्बासिते जने सब्बे, विच्छिन्ने राजभोजने ॥
१२. महापाळिम्हि सम्पक्कं, रज्जो भोजनमाहरुं ।
राजा द्विस्वाति निबिन्नो, याव मन्दो न हेस्सति ॥
१३. एक्को पीति विचिन्तेत्वा, युद्धाय समासागमा ।
सद्धि पुत्तेन आरुह, हत्थिसन्नद्धवाहनो ॥
१४. थोकेनेव बलेनागा, पाचिनतिस्सपब्बतं ।
एवं उभयतो चूळ-सङ्गामे पच्चुपट्टिते ॥
१५. सेनापतिसमित्तहु, युद्धमारभि पच्छतो ।
पुत्तो दिस्वा नरिन्दस्स, घातेस्सामि इमं इति ॥
१६. आह राजा निवारेसि, मा ते रुच्चि बलं इदं ।
नेव सक्काधिवासेतुं, अतिमन्दं हनिस्सति ॥
१७. दुविन्नं बलकायानं, राजामज्झगतो अहु ।
ततो सेना द्विधाहोसि, चोरसेनापतीपति ॥
१८. रज्जो नागो मधुकव्ह रुक्खच्छायं समाविसि ।
तदा छत्तं पतितस्स, साखमाहच्च भूमियं ॥
१९. चोरस्स सेना तं दित्वा, हरित्वा सामिनो अदा ।
सो तं उस्सापयिछत्तं, ठत्वापब्बतमुद्धनि ॥
२०. तदा राजबलं राजा, नुनमेसोति चिन्तिय ।
गन्त्वा तं परिवारेसि, राजा आसि तदेक्को ॥
२१. हत्थिक्खन्धा तदोरुह-पुत्तं मच्चज्ज सोहदं ।
उपाविसि समीपम्हि, मेरुमज्जरकाननं ॥

२२. मोगल्लानो ततो लद्ध-जयो वाहनमादिय ।
सेनापतिं च मित्तहुं, तस्स पुत्तञ्च पापिनं ॥
२३. उपागम्म पुरं राजा, आसी लङ्का तलाधिपो ।
ततो चिन्तेसि जीवन्ते, सत्तुम्हि न सुखं इति ॥
२४. सो सुत्वा पुब्बराजस्स, पुत्तो एत्थाति कुञ्जिय ।
आणापेसि च तस्सांसु, हत्थपादानि छिन्दितुं ॥
२५. उपक्कमि तदा रज्जा, आणत्तो पुरिसो खणे ।
छिन्दितुं हत्थपादं सो, कुमारो रोदि दुम्मनो ॥
२६. पूवखादकहत्थं मे, छिन्देय्यं चे तदा अहं ।
खादिसं तेन पूवेति, हं सुत्वा राजकम्मिको ॥
२७. रोदित्वा परिदेवित्वा, राजाणाय दुखदितो ।
वामं हत्थञ्च पादञ्च, तस्स छिन्दि नराधमो ॥
२८. जेट्ठतिस्सो पलायित्वा, रज्जो पुत्तोपरो अगा ।
अज्जतो मलयं देसं, मेरुकन्दरनामकं ॥
२९. राजाथ ससुतामच्चो, गन्त्वा वेळुवनं रहो ।
चोदितो तत्थ भिक्खूहि, कासावानि समादियि ॥
३०. भिक्खुवेसं गहेत्वान, रोहणं गन्तुमानसो ।
मणिहीरं समागच्छि, तत्रठा राजसेवका ॥
३१. सज्जानित्वा तयोपेते, तेसं पादेवरुज्झिय ।
सासनं तस्स पेसेसुं, राजा सुत्वा विसेसतो ॥
३२. तुट्ठो आणापयि गन्त्वा, सीघमादाय तेजने ।
ततो सीहगिरिं नेत्वा, तिस्सङ्कं निरुपद्वं ॥
३३. सीसं गण्हथ तत्थेव, रज्जो च तनयस्स च ।
अमच्चं पन जीवन्त-मानेय्याथ ममन्तिकं ॥
३४. मनुस्सा एवमाणत्ता, ते गहेत्वा तयोजने ।
नेत्वा सीहगिरिं कातुं, यथावुत्तमुपक्कमुं ॥

३५. ततो राजसुतो आह, पुरिसे कम्मकारके ।
सीसं मे पठमं छेत्वा, देथ मय्हं सुखं इति ॥
३६. राजपोसा तथांकासुं, पच्छाछिन्दिसु राजिनो ।
सीसं पस्सथ बालानं, कम्मं कम्मविदूजना ॥
३७. एवं अनिच्चा भोगाहि, अधुवा असयंवसी ।
तत्थ लग्गा कथं निच्चं, सुखं भो न गवेसथ ॥
३८. रज्जो सासनमाहंसु, अमच्चस्स हितेसिनो ।
तं सुत्त्वान हसित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥
३९. छिन्नसीसो मया दिट्ठो, मयि जीवति सामिको ।
ठपेत्वा हम्पि सेवामि, अहो अज्जहि सामिकं ॥
४०. इध तं मारयित्वान, छायं तस्स हरिस्सथ ।
अहो अज्जाणका तुम्हे, मज्जे उम्मत्तका इति ॥
४१. इति वत्त्वान सो पादे, गहेत्वा सामिनो सयि ।
तस्स ते हरणोपायं, अपस्सन्ता यथा तथा ॥
४२. तस्सापि सीसं छेत्त्वान, मच्चा आदाय तीणिं पि ।
रज्जो दस्सेतुमाहच्च, राजा तुसित्थ निब्भयो ॥
४३. दुट्ठसेना पतिस्सांदा, ततो मलयराजतं ।
असिग्गाहकठानम्हि, तस्स पुत्तं ठपेसि च ॥
४४. थूपत्तयम्पि छादेसि, वत्थेहि अहतेहि सो ।
तथा लङ्कातले सब्बे, थूपेकासि महुस्सवं ॥
४५. केसधातुज्च नाथस्स, दाठाधातुं तथेव च ।
महाबोधिं ससक्कच्चं, महापूजाय सक्करि ॥
४६. सब्बं वेसाखपूजादिं, चारित्तनुगतं अका ।
धम्मकम्मेन सोधेसि, सब्बं सुगतसासनं ॥
४७. पिटकानज्च सज्झायं, महापूजाय कारयि ।
लाभं दत्त्वा तिरेकेन, पूजयित्थ बहुस्सुते ॥

४८. भिक्खून् दीपवासीन्, सब्बेसं चीवरं अगा ।
आवासेसु च सब्बेसु, कथिनं अत्थरापयि ॥
४९. पटिमायो च कारेसि, जिण्णञ्च पटिसङ्घुरि ।
लोणक्खेत्तञ्च पादासि, सङ्घस्स तिसताधिकं ॥
५०. कारपिट्ठिम्हि कारेसि, मोग्गल्लान विहारकं ।
विहारा पिट्ठिगामञ्च, सगामं वटगामकं ॥
५१. तथा चेतियगेहञ्च'-कासि रक्खविहारके ।
विहारं नं बहुन्नं सो, भोगगामे बहू अदा ॥
५२. एवं पुज्जानी सो'कासि, अप्पमेय्यानि भूमिपो ।
सम्पत्तीनमनिचत्तं, सरन्तो पुब्बराजिनो ॥
५३. तदा केनचि दोसेन, कुद्धोमलयराजिनो ।
सरित्वा पुब्बराजस्स, कतं तेन विरूपकं ॥
५४. उपायेन गहेत्वान, हत्थपादञ्च छेदयि ।
तं सुत्वा सो असिग्गाहो, सपुत्तो रोहणंगतो ॥
५५. वसन्तो तत्थ सो कत्वा, हत्थे जनपदं लहुं ।
जेट्ठिसिस्समुपगच्छि, निलीनं मलये ठितं ॥
५६. सद्धिं तेनसघातेन्तो, रट्ठं जनपदं खणे ।
दोळपब्बतमागम्म, खन्धावारं निवेसयि ॥
५७. राजा सुत्वान तं सब्बं, सन्नद्धबलवाहनो ।
खन्धावारं निवेसेसि, गन्त्वा तस्सेव सन्तिकं ॥
५८. तदा पज्जररोगेन, मनुस्साराजिनो बहू ।
उपद्दुता मता आसुं, तं सुत्वा सो असिग्गाहो ॥
५९. युद्धमारभिवेगेन, रज्जो सेनातिदुब्बला ।
पभिज्जित्वा पलायित्थ, राजापच्छा पलायि सो ॥
६०. दिस्वा एकाकिनं यन्तं, सीहपब्बतसन्तिके ।
असिग्गाहो महाराजं, मारयित्थ सपरिसं ॥

६१. ओहीनं पच्छतो जेडु-तिस्सम्पि पन मारितुं ।
सासनं तस्स पेसेसि, एहि राजा भवाहीति ॥
६२. सो तज्जत्वा पलायित्वा, निवत्तो मलयं अगा ।
कथञ्चि लद्धं किच्छेन, रज्जंसो देति मे इति ॥
६३. एवं खो दल्लनामं सो, मोगल्लानं नरिस्सरं ।
मारेत्वा छहि वस्सेहि, सम्पत्तबलवाहनो ॥
६४. अथांगन्त्वा असिग्गाहो, अनुराधपुरं वरं ।
राजा हुत्वा पवत्तेसि, आणाचक्कं महीतले ॥
६५. स सिलामेघवण्णव्हो, सङ्गं बोधिञ्च वन्दिय ।
थूपत्तयञ्च सक्कासि, महापाळिञ्च वड्डियि ॥
६६. पायासंदासि सङ्गस्स, सप्पिफाणितसङ्गतं ।
छातके अतिकिच्छम्हि, परिस्सावनमेव च ॥
६७. सब्बदानेन सङ्गण्ही, कपणद्धिवणिब्बके ।
पूवमूलधनंचादा, कुमारानं महादयो ॥
६८. विहारे अभये बुद्धं, पूजयित्थ सीलामयं ।
जिण्णञ्च गेहं तस्साका, नानारतनचित्तिकं ॥
६९. कोलवापिञ्च दत्त्वान, आरक्खत्थं जिनस्स सो ।
पूजं सब्बोपहारेहि, सब्बकालं पवत्तियि ॥
७०. एवं तस्मिं महीपाले, वसन्ते पुज्जभाजने ।
नायको सिरिनागव्हो, जेडुतिस्सस्स मातुलो ॥
७१. गन्त्वान परतीरं सो, आदाय दमिळे बहू ।
आगन्त्वा उत्तरं देसं, गण्हितुं तमुपक्कमि ॥
७२. राजापि सुत्वा तं गन्त्वा, युज्झित्वा राजमित्तके ।
गामे हन्त्वान तं तेन, दमिळे सद्धिमागते ॥
७३. हतसेसे गहेत्त्वान, कत्वा परिभवं बहुं ।
अदासि दासे कत्त्वान, विहारेसु तहिं तहिं ॥

७४. एवंसम्पत्तविजये, पुरमागम्मभूमिपे ।
सब्बं रट्ठं विसोधेत्वा, वसन्ते अकुतो भये ॥
७५. भिक्खुबोधी सनामो'थ, विहारे अभयुत्तरे ।
दुस्सीले बहुले दिस्वा, पब्बज्जाय नवोपि सो ॥
७६. राजानमुपसङ्कम्म, धम्मकम्ममयाचथ ।
राजा ते नेव कारेसि, धम्मकम्मं विहारके ॥
७७. दुस्सीला निहटा तेन, सब्बे मन्तिय एकतो ।
रहो तं मारयित्वान, तं कम्मं पटिबाहय्युं ॥
७८. राजा सुत्वा तदा कुद्धो, सब्बेगण्हिय एकतो ।
अका पोक्खरणी पाले, छिन्नहत्थे सबन्धने ॥
७९. अञ्जे तत्थ सतं भिक्खू, जम्बुदीपे खिपापयि ।
सरन्तो तस्स उस्साहं, परिसोधेसि सासनं ॥
८०. भिक्खू थेरियवादे सो, कातुं तेहि उपोसथं ।
आराधेत्वा पटिक्खित्तो, पकुप्पित्वा अनादरो ॥
८१. अक्कोसित्वा च भासित्वा, वाचाहि फरुसाहि सो ।
भिक्खू ते अक्खमापेत्वा, दक्खिणं देसमज्झगा ॥
८२. तस्स सो महता फुट्ठो, रोगेन मरिसज्जुकं ।
एवं नवहि वस्सेहि, परिच्चजि महीतलं ॥
८३. तस्स पुत्तो ततो अग्ग-बोधि नामो कुमारको ।
आसि राजासिरिसङ्घ-बोधिनामेन विसुतो ॥
८४. कणिट्ठं भातरं माणं, ओपरज्जे'भिसज्चिय ।
तस्सा'दा दक्खिणं देसं, सयोगबलवाहनं ॥
८५. राजा सो पुब्बराजूनं, पवत्तं न विनासिय ।
रट्ठं धम्मेन पालेसि, सङ्गञ्च बहुमानयि ॥
८६. जेट्ठितस्सो'थ तं सब्बं, सुणित्वा मलये ठितो ।
अरिट्ठं गिरिमागम्म, सङ्गहेसि महाजनं ॥

८७. कत्वा हत्थगते पुब्ब-दक्खिणे सुसमानसे ।
कमेन पुरमागन्तु-मारभित्थ महाबलो ॥
८८. दाठासिव ममच्चञ्च, गहेतुं पच्छिमं दिसं ।
पेसयित्वा सयं गामे, वसित्थ सिरिपिट्टिके ॥
८९. राजा निसम्म तंसब्बं, उपराजं विसज्जयि ।
सबलं पच्छिमं देसं, सो गन्त्वा तं पलापयि ॥
९०. पोतकंव कुलावम्हि, सक्का हन्तुन्ति दारकं ।
मायेत्तं आगतं राजा, कुमारामच्च मग्गही ॥
९१. जेट्ठतिस्संपि एतंव, गण्हिस्सामीति चिन्तिय ।
थोकेनेव बलेनागा, निरासङ्कोतिविक्कमो ॥
९२. जेट्ठसिस्सोपि तं सुत्वा, सन्नद्धबलवाहनो ।
सागरो भिन्नवेलोव, राजसेनं समोत्थरि ॥
९३. राजसेना पभिज्जित्थ, राजा आरुह कुञ्जरं ।
एको अज्जातवेसेन, पलायित्वा खणेन सो ॥
९४. छट्ठे मासम्हि रज्जम्हा, नावमारुह सज्जुकं ।
जम्बुदीपमगाहित्वा, धनं देसञ्च जातके ॥
९५. जेट्ठतिस्सो ततो हुत्वा, पुरे राजायथा पुरे ।
सब्बं किच्चं पवत्तेसि, परिपालेसि सासनं ॥
९६. महादारगिरिं सो दा, विहारे अभयुत्तरे ।
महाविहारस्सा दासि, महामेत्तव्वबोधिकं ॥
९७. गोण्डिगामञ्च पादासि, राजा जेतवनस्स सो ।
मातुलङ्गणकञ्चेव, गामञ्चो दुम्बरङ्गणं ॥
९८. महानागस्स पादासि, पधानघरकस्स सो ।
कस्सपस्स गिरिस्सापि, आहारं अम्बिलापिकं ॥
९९. गामं कक्खलवित्थिञ्च, अदावेळुवनस्स सो ।
गङ्गामाति विहारस्स, केहेतं गामकं अदा ॥

- १००.अन्तरागङ्गसहस्स, चुल्लमातिकगामकं ।
मयेत्तिकस्सपावासे, सहन्न नगरं अदा ॥
- १०१.काळवापि विहारस्स, उदक्कं गाममादिसि ।
एते चज्जेच सो भोग-गामेहि परिपूरयि ॥
- १०२.जिण्णं सतसहस्सेहि, तीहि सो पटिसङ्खरि ।
भिक्षून् दीपवासीन्, तिचीवरमदासि च ॥
- १०३.जम्बुदीपगतस्सा'सुं, रज्जो सोदरिया नरा ।
तत्थ तत्थ निलीना ते, देसं हन्तुमुपक्कमुं ॥
- १०४.सुत्वा तं जेट्ठितस्सो'थ, काळवापिउपच्च सो ।
युज्झन्तो तेहि तत्थेव, वासं'कासि सवाहनो ॥
- १०५.परतीरं गतो राजा, गहेत्वा दमिळं बलं ।
काळवापिमुपागम्म, कातुं युद्धमुपक्कमि ॥
- १०६.जेट्ठितस्सोपि सन्नद्ध बलकायो धनायुधो ।
जम्बुदीपं गमापेत्वा, अमच्चं दाठसिवकं ॥
- १०७.वम्मितं गजमारुह, युज्झन्तो अत्तनो बलं ।
ओहीयमानं दिस्वान, आरुळ्हं अत्तना सह ॥
- १०८.महामच्चवचो वेदं, सन्देसं मे महेसिया ।
आरोचेहि यथाकामं, पच्छा तव करिस्सति ॥
- १०९.पब्बजित्वा महादेवी, सज्झायित्वा च आगमं ।
अभिधम्मं कथेत्वान, पत्तिं देहीति राजिनो ॥
- ११०.इच्चेतं सासनं दत्वा, दमिळे आगतागते ।
याव युद्धं निहन्त्वान, आयुम्हि खयमागते ॥
- १११.वेळुप्पदमिळं नाम, दिस्वा युज्झितुमागतं ।
तम्बुलत्थवियं हत्थे, रक्खन्तो छुरिकं तदा ॥
- ११२.ततो निक्करणिं सम्मा, गहेत्वा सीसमत्तनो ।
छेत्वा हत्थिम्हि अप्पेत्वा, छुरिकं कोसियं खिपि ॥

११३. उग्वोसयि महासेना, महामच्चोपि सो तदा ।
गन्त्वाभियोगं वत्वान, सीसच्छेदमिह राजिनो ॥
११४. सन्देसं देविया वत्वा, ताय पब्बज्जसासने ।
समापितो भिधम्ममिह, सद्धिमट्ठकथाय हि ॥
११५. धम्मासना समोरुह, निसीदिय महीतले ।
एहि रज्जो महाकारं, दस्सेहीति नियोजितो ॥
११६. निसज्ज पुरतो तस्सा, छिन्दित्वा सीसमत्तनो ।
खिपित्वा छुरिकं आह, एवं देवो मतो इति ॥
११७. सा तं दिस्वा-तिसोकेन, फालेत्वा हृदयं मता ।
एवं पज्जहि मासेहि, राजा सो तिदिवं गतो ॥
११८. एवं विजितसङ्गामो, सत्तवो अभिमद्विय ।
रज्जं पाकतिकं कत्वा, विहरन्तो पुरे वरे ॥
११९. उपराजस्स नामेन, कारितस्स पनत्तना ।
महल्लराजा सव्हस्स, पधानघरकस्स सो ॥
१२०. अब्धा गामद्वयं राजा, हङ्कारं सामुगामकं ।
केहेल्लराजभागज्ज, सब्बेपि परिचारके ॥
१२१. तथा जेतवनस्संदा, महामणिकगामकं ।
मयेत्तिकस्सपावासं, सालगामेन पूजयि ॥
१२२. अम्बिल्लपदरं चांदा, चेतियस्स गिरिस्स सो ।
पुलत्थिनगरे कासि, महापानादि दीपकं ॥
१२३. अमच्चा तस्स मारेसुं, माण्हं युवराजकं ।
अन्तोपुरेपरज्झित्वा, दत्वापि सममेत्तिकं ॥
१२४. ततो कस्सपनामं सो, कणिट्ठं सकभातरं ।
पालेन्तो सन्ततिं राजा, ओपरज्जेभिसेचयि ॥
१२५. माणस्स मरणं सुत्वा, गहेत्वा दमिळे लहुं ।
दाठासिवो समागज्झि, गामं तिन्तिणी नामकं ॥

- १२६.तस्सागमनमज्जाम, निक्खमित्वा सवाहनो ।
युज्झन्तो द्वारसे वस्से, जम्बुदीपं पलातवा ॥
- १२७.पहाय सब्बं गच्छन्तो, सज्जाणत्थाय अत्तनो ।
एकावलिं गहेत्वाव, एकाकी सो हि निक्खमि ॥
- १२८.एकावलिं विनाचेव, राजा हुत्वा यथाविधिं ।
अहु दाठोपतिस्सोति, विसुतो धरणी तले ॥
- १२९.इतरो लद्धओकासो, रज्जमग्गहि युज्झिय ।
अज्जमज्जं पलापेसुं, एवं ते अन्तरन्तरा ॥
- १३०.एवं उभिन्नं राजूनं, सङ्गामेनाभिपीळितो ।
लोको उपद्दुतो-सब्बो विहीनधनधज्जवा ॥
- १३१.दाठोपतिस्सो नासेसि, सब्बं पुब्बकराजूनं ।
गण्ही तीसु निकायेसु, सारं धातुघरेसु च ॥
- १३२.सुवण्णपटिमायो सो, सुवण्णं गण्हि भिन्दिय ।
सोण्णमालादिकं सब्बं, पूजाभण्डं निराकरि ॥
- १३३.थूपारामे तथागण्हि, सोवण्णं थुपिकं घरे ।
महग्घरतनाकिण्णं, छत्तं भिन्दित्थ चेतिये ॥
- १३४.महापाळिम्हि नावायो, दमिळानं सदापयि ।
राजगेहा निझापेसुं, सद्धिं धातुघरेन ते ॥
- १३५.पच्छा विप्पटिसारी सो, देसेतुं, पापमत्तनो ।
कारेसि सह भोगेन, साकवत्थुविहारकं ॥
- १३६.भागिनेय्योपि रतन-दाठो इति जने सुतो ।
महादीपादो हुत्वान, सभोगो तमुपद्दुहि ॥
- १३७.अग्गबोधिम्हि सम्पत्ते, रज्जं युद्धबलेन च ।
कस्सपो युवराजा सो, सेनं रक्खितुमत्तनो ॥
- १३८.दुप्पज्जो सहसा भेत्वा, थूपारामम्हि चेतियं ।
देवानंपियतिस्सेन, खुद्दराजेन चेव हि ॥

१३९. पुब्बकेहिच राजूहि, पूजितं धनसारकं ।
अग्गहेसि दुन्नितीहि, पापकेहि पुरक्खतो ॥
१४०. दक्खिणस्स विहारस्स, चेतियं परिभिन्दिय ।
अग्गहेसि धनं सारं, एवमज्जेपि भिन्दिय ॥
१४१. एवं करोन्तं तं राजा, दुन्नितिकपुरक्खतं ।
नासक्खि किर वारेतुं, अहो पापा निवारिया ॥
१४२. तं वारेतु मसक्कोन्तो, थूपारामहि चेतियं ।
भिन्नं तेन सकारेसि, सहस्सेन समङ्गलं ॥
१४३. तदा दाठोपतिस्सेन, अग्गबोधि नरिस्सरो ।
जितो रोहणमेवांगा, सज्जेतुं बलवाहनं ॥
१४४. तत्र ठितो सोळसमे, वस्से ब्याधिहतो मतो ।
तदा तस्स कणिट्ठो सो, युवराजापि कस्सपो ॥
१४५. दाठोपतिस्स राजानं, जम्बुदीपं पलापिय ।
एकरज्जमकादेसं, मकुटन्तु न धारयि ॥
१४६. साधूनं सङ्गमेनेस, हुत्वा विप्पटिसारको ।
नासं पापस्स कम्मस्स, करिस्सामीति चिन्तिय ॥
१४७. पुप्फारामे फलारामे, वापियोपि च कारयि ।
महाचेतित्तयज्चापि, महापूजाहि सक्करि ॥
१४८. थूपारामज्च पूजेत्वा, एकंगामज्च तस्सदा ।
सब्बागमियभिक्षूहि, धम्मंदेसापयित्थ च ॥
१४९. कत्वा मरिचवट्ठिम्हि, पासादं सुत्थिरं तहिं ।
वासयित्थ महाथेरं, नागसाल निवासितं ॥
१५०. तत्रट्ठं तमुपट्ठाय, पच्चयेति चतूहिपि ।
अभिधम्मं कथापेसि, सद्धिमट्ठकथाय सो ॥
१५१. नागसालकमावासं, कत्वा तस्सेवदासि सो ।
महानिड्डिलगामज्च, पच्चयत्थाय तस्सदा ॥

१५२.अथ दाथोपतिस्सो सो, जम्बुदीपा इधागतो ।
महन्तं बलमादाय, करोन्तो तेन आहवं ॥

१५३.कस्सपेन सुसन्नद्ध-वाहनेन ततो मरि ।
द्वादसासुं किरेतस्स, राजभूतस्स हायना ॥

१५४.तस्स दाठोपतिस्सस्स, भागिनेय्यो सनामको ।
जम्बुदीपं पलायित्थ, भीतो तम्हा महारणे ॥

१५५.एवं अनिच्चा वत सब्बभोगा,
सुदुल्लभा चेव खणेव सोभा ।
तस्माहि एतेसु रतिं विहाय,
भवेय्य धम्माभिमुखो हितेसी ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

छ राजको नाम

द्विचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

तेचत्तालीसतिम परिच्छेद

चतुराजको

१. ततो विजितसङ्गामो, कस्सपो पुरितासयो ।
महापाळिम्हि सङ्घस्स, समिद्धं भोजनं अका ॥
२. नागसाला निवासिं सो, महाधम्मकथिं यतिं ।
महापूजाय पूजेत्वा, सद्धम्मं तेन वाचयि ॥
३. वसन्तं भातुआवासे, समुद्धिस्स लिखापयि ।
कटन्धकारवासिं सो, पाळि सब्बं ससङ्गहं ॥
४. जिण्णं सङ्घुरिकम्मञ्च, नवं कारेसि चेतिये ।
सङ्घभोगमनेकञ्च, तत्थ तत्थ पवत्तयि ॥
५. नानामणिसमुज्जोतं, कासि चूळमणित्तयं ।
सतं पण्डुपलासानं, वत्थदानेन तप्पयि ॥

६. तस्सासुं बहवो पुत्ता, जेड्ढो तेसज्ज माणको ।
सब्बे ते न वयप्पत्ता, बालाविगतबुद्धिनो ॥
७. ततो सो ब्याधिना फुड्ढो, अतेकिच्छेन केनचि ।
पुत्ता मे बालका सब्बे, नेत्ते रज्जक्खमा इति ॥
८. वसन्तं रोहणे देसे, भागिनेय्यं महामतिं ।
आहुय सब्बं पादासि, रज्जं पुत्तेहि अत्तनो ॥
९. गन्धमालादिपूजाहि, पूजयित्वान चेति ये ।
भिक्षुसङ्घं खमाधपसि, दत्त्वान चतुपच्चयं ॥
१०. एवं धम्मं चरित्वान, मित्तामच्चजनेसु च ।
गतो नवहि वस्सेहि, यथाकम्मं नराधिपो ॥
११. कत्वा कत्तब्बकिच्चं सो, मातुलस्स सगारवो ।
सङ्गहन्तो जनं माणो, दमिळे नीहरापयि ॥
१२. एकतो दमिळा हुत्वा, निब्बासेम इमं इति ।
तस्मिं ठिते बहिद्भाव, अग्गहेसुं पुरं सयं ॥
१३. हत्त दाठस्स पेसेसि, जम्बुदीपगतस्स ते ।
आगन्तुंतव कालोति, सासनं रज्जगाहणे ॥
१४. माणोपि सङ्घं पेसेसि, सासनं पितुरोहणं ।
पिता सुत्त्वान तं आगा, न चीरेनेव रोहणा ॥
१५. उभे ते मन्तयित्वान, अकंसु सन्धिलेसकं ।
उमिळेहि ततो जाता, सब्बे ते समवुत्तिनो ॥
१६. ततो सो पितरं रज्जे, अभिसिञ्चित्थ माणको ।
सोभिसित्तो निकायानं, सहस्सानं तयं अदा ॥
१७. सङ्घं रट्ठज्ज सङ्गय्ह, सब्बं राजकुलद्धितं ।
भण्डं पेसेसि सत्तूहि, रक्खणत्थाय रोहणं ॥
१८. हत्थदाठोपि सुत्त्वान, दमिळानं तु सासनं ।
खणेनागा इमं दीपं, गहेत्वा दमिळ्हं बलं ॥

१९. तदा ते दमिळा सब्बे, परिभूता इध ठिता ।
आयन्तमेव तं गन्त्वा, परिवारेसु मज्जसे ॥
२०. माणोपि सुत्वा तं सब्बं, नायं कालोति युज्झितुं ।
पेसेत्वा पितुराजानं, सद्धिं सारेन रोहणं ॥
२१. पुब्बदेसं सयं गन्त्वा, सङ्गण्हन्तो जनं वसी ।
लद्धा दमिळपक्खं सो, गहेत्वा राजकं पुरं ॥
२२. दाठोपतिस्सो राजाति, नामं सावेति अत्तनो ।
मातुलं विय तं लोको, तेन नामेन वोहरि ॥
२३. पितुच्छपुत्तमानेत्वा, अग्गबोधि सनामकं ।
ठपेत्वा युवराजत्ते, देसञ्चा'दासि दक्खिणं ॥
२४. ठानन्तरञ्च पादासि, निस्सितानं यथारहं ।
सासनस्स च लोकस्स, सब्बं कत्तब्बमाचरि ॥
२५. महापाळिम्हि दापेसि, सवत्थं दधिभत्तकं ।
खीरं पायासकञ्चेव, धम्मं सुणि उपोसथि ॥
२६. कारेत्वा सब्बपूजायो, देसा पेत्वान देसनं ।
एवमादीहि पुज्जेहि, अत्तानं'कासि भद्दकं ॥
२७. कस्सपस्स विहारस्स, दत्वासेनव्हगामकं ।
महागल्लञ्च पादासि, पधानघरकस्स सो ॥
२८. परिवेणस्स मोरस्स, अकासि सकगामकं ।
थूपारामस्स पुण्णोळिं, दत्वा सक्कासि चेतियं ॥
२९. कप्पूरपरिवेणं सो, कारेसि अभयुत्तरे ।
विहारं तिपुथुल्लव्हं, कत्वा तस्सेव दापयि ॥
३०. तस्मिं करोन्ते वारेसुं, सीमायन्तो'ति भिक्खवो ।
थेरिया ते किबाहेत्वा, बलं तथेव कारयि ॥
३१. अथ ते ते थेरिया भिक्खू, दुम्मञ्जू तत्थ राजिनि ।
अस्सद्धं तं विदित्वान, पत्तनिक्कुज्जनं करुं ॥

३२. वुत्तज्झि मुनिना तेन, अस्सद्धो यो उपासको ।
अलाभाय च भिक्खून्, चेतेत'क्कोसति च ते ॥
३३. पत्तनिकुज्जनं तस्स, कत्तब्बन्ति ततो हि ते ।
तस्स तं कम्ममकरं, लोको मज्जित्थ अज्जथा ॥
३४. आदायु कुज्जितं पत्तं, चरन्तो भिक्खुभिक्खकं ।
निकुज्जेय्य घरद्वारे, तस्सा'ति कथिकं करं ॥
३५. तस्मिं सो समये फुट्ठो, ब्याधिना महतामरि ।
वस्समिह नवमे राजा, सम्पत्तो जीवितक्खयं ॥
३६. दप्पुलोपि ततो राजा, गतो रोहणकं सकं ।
वासं कप्पेसि तत्थेव, करोन्तो पुज्जसज्जयं ॥
३७. इतो पट्ठाय वक्खाम, तस्स वंसमनाकुलं ।
वुच्चमानमिह एत्थेव, तस्मिं होति असङ्करो ॥
३८. जातो ओक्काकवंसमिह, महातिस्सोति विस्सुतो ।
आसि एको महापुज्जो, समाकिण्णगुणाकरो ॥
३९. तस्से'का भरिया आसि, सङ्घपिवाति वीस्सुता ।
धज्जपुज्जगुणूपेता, धीता रोहणसामिनो ॥
४०. तस्सापुत्ता तयो आसुं, पठमो अगगबेधिको ।
दुतियो दप्पुलो नाम, ततियो मणिअक्खिको ॥
४१. एकाव धीता तस्सासि, राजनमगमा च सा ।
जेट्ठो रोहणनामस्स, देसस्सा'सि सयं वसी ॥
४२. महापाळिं स कारेसि, महागामे महाधनो ।
दाठगगबोधिनामज्ज, परिवेणं तहि वंसो ॥
४३. काणगाममिह काणानं, गिलानानज्ज सालके ।
विहारे पटिमाव्हे च, महन्तं पटिमाघरं ॥
४४. पतिट्ठपेसि कत्त्वान, बुद्धतत्थ सिलामयं ।
महन्तनामं सप्पज्जो, इद्धीहि विय निम्मितं ॥

४५. सालवाणञ्च कारेसि, विहारं अत्तनामकं,
परिवेणविहारञ्च, तथा काजरगामकं ॥
४६. नवकम्मानि कारेत्वा, धम्मसालविहारके ।
सयं वच्चकुटी एस, तत्थ सोधेसि बुद्धिमा ॥
४७. उच्चिट्ठं भिक्खुसङ्घस्स, भोजनं परिभुज्जिय ।
मण्डगामञ्च सङ्घस्स, गामं दासि मसादवा ॥
४८. पुज्जाने तानिचज्जानि, कत्वा तस्मिं दिवङ्गते ।
आसी तस्सा नुजो तत्थ, सामि दप्पुलनामको ॥
४९. इस्सेरं तत्थ वत्तेसि, सम्पमदिय सत्त वो ।
महादानं पवत्तेसि, निस्सङ्कं रोहणं अगा ॥
५०. तस्स तुट्ठो जनो आह, महासामीति एसनो ।
ततो पट्ठाय तं लोको-महासामीति वोहरि ॥
५१. सुत्त्वान तं सिलादाठो, नरिन्दो सकधीतरं ।
तस्स पादासि सन्तुट्ठो, गुणेहि बहुकेहि च ॥
५२. युजराजत्तमस्सादा, रज्जयोग्गोति मानितुं ।
माणवम्मादयो तस्स, पुत्ता आसुं महासया ॥
५३. पासाणदिपवासिस्स, महाथेरस्स सन्तिके ।
धम्मं सुत्वा पसीदित्वा, तस्मिं तं बहुमानितुं ॥
५४. विहारं रोहणे कत्वा, तस्स पादासि सोपि तं ।
चातुद्विसियसङ्घस्स, परिभोगाय विस्सज्जि ॥
५५. अम्बमाला विहारादि, विहारे कारयि बहू ।
खदिरालिविहारञ्च, कत्वा देव मपूजयि ॥
५६. पासादमनुरारामं, मुत्तोलम्बं सुजिण्णकं ।
सीरिवड्डञ्च पासादं, तथा तक्कम्बिलं परं ॥
५७. सोधेत्वा भिक्खवो तत्थ, द्वत्तिस परिवासयि ।
सब्बपच्चयदानेन, सन्तप्पेत्वा महीमति ॥

५८. अदा केवट्टगम्भीरं, गामं नागविहारके ।
तथा राजविहारस्स, गोन्नगामं समादियि ॥
५९. अदा तीसविहारस्स, तथाकन्तिकपब्बकं ।
चित्तलपब्बतस्सांदा, गामं सो गोन्नविट्ठिकं ॥
६०. दत्त्वा रियाकरस्सेस, गामं सोमालवत्थुकं ।
अकासि पटिमागेहं, तथेव सुमनोहरं ॥
६१. तत्रट्टस्स जिनस्सांका, उण्णलोमं महग्घियं ।
हेमपट्टञ्च कारेसि, सब्बं पूजाविधिं संका ॥
६२. चेतिये परिजिण्णे सो, सुधाकम्मेन रञ्जयि ।
तिपञ्चहत्थं कारेसि, मेत्तेय्यं सुगतं परं ॥
६३. एवमादिनि पुज्जानि, अप्पमेय्यानि सो विभू ।
अकासि च सयं साधु, परिवारेही कारयि ॥
६४. परिवारा च तस्सासुं, बहूपुज्जकरा नरा ।
विहारा नेकका आसुं, कता तेहि सप्पच्चया ॥
६५. कदाचि मगं गच्छं सो, अरञ्जम्हि अगामके ।
सेनं संविदहित्वान, वासं कप्पेसि रत्तियं ॥
६६. सुनहातविल्लित्तो सो, सुभुत्तोसयने सुखे ।
निपन्नेसु घरे रम्मे, निद्वायितुमुपक्कमि ॥
६७. अलभन्तो तदा निदं, किन्नु खो इति कारणं ।
पवत्तिं उपधारेन्तो, दिवसे सब्बमत्तनो ॥
६८. अदिस्वा कारणं अन्तो, अवस्सं बहि हेस्सति ।
इति चिन्तिय योजेसि, मनुस्सेतं गवेसितुं ॥
६९. एवमाह च निस्सङ्कं, अय्यका मम रत्तियं ।
तेमेन्ता रुक्खमूलस्मिं, ठिता आनेथ ते इति ॥
७०. तेपि गन्त्वा गवेसन्ता, दीपहत्था महाजना ।
महागामांगते भिक्खू, रुक्खमूलगते तदा ॥

७१. ते गन्त्वा सासनं रज्जो, आरोचेसुं पधाविसो ।
दिस्वा च भिक्खु सन्तुट्ठो, नेत्वा वासघरं सकं ॥
७२. निच्चदानाय भिक्खूनं, ठपिते रत्तचीवरे ।
तेसं दत्त्वान तिन्तानि, चीवरानि समादिय ॥
७३. सुक्खापिय च कत्त्वान, पादधोवनकादिकं ।
निसीदापिय ते सब्बे, सयने साधु सन्थते ॥
७४. भेसज्जं पटियादेत्वा, सयमेवो'पनामिय ।
पच्चूसेपि च कत्त्वान, कत्तब्बं भोजनादिकं ॥
७५. दत्त्वा कप्पिय कारे'थ, विस्सज्जेसि यथारुचिं ।
एवं पुज्जरतस्सेव, तस्सा'सि दिवसं गतं ॥
७६. एवं पुज्जपरेतस्मिं, वसमाने नरुत्तमे ।
रट्ठं जनपदं सब्बं, योजेत्वा पुज्जकम्मेषु ॥
७७. माणो पाचिनदेसम्हि, वसन्तो बलसङ्गहं ।
कत्त्वान पितुनो सेनं, धनं चेवा हरापिय ॥
७८. कातुं सङ्गाममागच्छि, तिपुचुल्लसगामकं ।
दाठोपतिस्सो तं सुत्वा, तम्बलंगा महाबलो ॥
७९. तत्था'कंसु महायुद्धं, अज्जमज्जं समागता ।
योधा दाठो पतिस्सस्स, माणं सङ्गं व मारयुं ॥
८०. तं सुत्वा दप्पुलो सोपि, सोकसल्लहतो मरि ।
सत्ताह मनुराधम्हि, वसं रज्जमकारिय ॥
८१. रोहणे तीणि वस्सानि, एस रज्जमकारिय ।
तस्मा तस्स कथा आसि, रोहणम्हि इधापि च ॥
८२. एवं परेमारिय आहवम्हि,
किच्छेन लब्धाव नरेन भोगा ।
आसुं खणे विज्जुलतोप भोगा,
को बुद्धिमा तेसु रतिं करेय्य ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

चतुराजको नाम

तेचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

चतुचत्तालीसतिम परिच्छेद

तिराजको

१. अच्चये हत्थदाठस्स, अग्गबोधिकुमारको ।
कणिट्ठो राजिनो आसि, सिरिसङ्घादि बोधिको ॥
२. धम्मराजा अयं आसि, सम्मा दस्सनसञ्जुतो ।
तस्मा सो पुज्जकम्मनि, अप्पमेय्यानि वत्तयि ॥
३. निकायत्तयवासीनं, भत्तग्गमवलोकयि ।
महापाळिञ्च वट्ठेसि, माघातञ्चेव कारयि ॥
४. ठानन्तरञ्च दापेसि, यथारह मनालयो ।
सिपगोत्तादियोग्गेहि, संगतेहि च संगहि ॥
५. यत्थ कत्थचि दिस्वापि, भिक्खवो सो महामति ।
सक्कत्वा सोभणापेसि, परित्तं सासनोगधं ॥
६. थेरं सो उपसङ्कम्म, नागसालनिवासिनं ।
दाठासिवं महापज्जं, सीलवन्तं बहुस्सुतं ॥
७. सक्कच्च नं ततो सुत्वा, सम्मासम्बुद्धसासनं ।
धम्मे'तीवपसीदित्वा, सब्बसन्तिकरो इति ॥
८. सुत्वा थेरियवादानं, पुब्बजातीनमत्तनो ।
पापानं दुट्ठचित्तानं, अपकारे कते बहू ॥
९. विहारे परिवेणे च, जिण्णेपाकतिके अका ।
भोगगामे च दापेसि, तत्थ तत्थ बहूदये ॥
१०. विच्छिन्नपच्चये चाका, तदात्यं कुरिते विय ।

- दासकेपि च सङ्घस्स, यथाठाने ठपापयि ॥
११. पधानघर मेतस्स, थेरस्संकासनामकं ।
पटिग्गहेत्वा तं सोपि, सङ्घस्सांदा महामती ॥
१२. भोगगामे च तस्सांदा, भरत्तालं किहिम्बिलं ।
कतकञ्च तुलाधारं, अन्धकारकमेव च ॥
१३. अन्धकारं अन्तुरेळिं, बालवं द्वारनायकं ।
महानिकट्टिकञ्चेव, पेळहाळं तथापरं ॥
१४. एते अञ्जे च सो दत्त्वा, भोगगामे नरिस्सरो ।
दासि आरामिके चेव, अत्तनो किर जातके ॥
१५. तथा द्विन्नं निकायानं, विहारे मन्दपच्चये ।
दिस्वापि च सुत्वा वा, भोगगामे बहू अदा ॥
१६. बहुना किन्तुवुत्तेन, निकायेसुपि तीसुपि ।
अदा गामसहस्सं सो, बहुप्पादं निराकुलं ॥
१७. अनुस्सरन्तो सो तिण्णं, रतनानं गुणे वरे ।
एकावलिं गहेत्वान, अक्खमाल मका किर ॥
१८. एवं सब्बप्पयोगेहि, सोहु धम्मपरायनो ।
सब्बे तमनुसिक्खन्ता, हेसु धम्मकरा नरा ॥
१९. दमिळो पोत्थकुट्टवो, तस्स कम्मकरो तदा ।
माटम्बियव्हं कारेसि, पधानघरमब्भुतं ॥
२०. बूककल्ले अम्बवापिं, तन्तवायिकचाटिकं ।
गामं निट्ठिलवेट्ठिञ्च, तस्सांदा सो सदा सकं ॥
२१. कप्पूरपरिवेणे च, कुरुन्दपिल्लके तथा ।
महाराजघरे चेव, पासादे सोव कारयि ॥
२२. अञ्जत्थांदा तयो गामे, विहारेसु महाधनो ।
पोत्थसातव्हयो पञ्जो, विहारे जेतनामके ॥

२३. सेनापतिराजनामं, परिवेणं समापयि ।
महाकन्दो च दमिळो, परिवेणं सनामकं ॥
२४. चुल्लपन्थं तथा एको, सेहालउपराजकं ।
उपराजा सकारेसि, सङ्घतिस्सो'पि राजिनो ॥
२५. अज्जेसु बहवो आसुं, विहारे एवमादिके ।
भस्स रज्जो' नुवत्तन्ता, एवं धम्मीहि पाणिनो ॥
२६. पापं वापि हि पुज्जं वा,
पधानोयं करोति यो ।
लो को तं तं करोतेव,
तं विजनेय्य पण्डितो ॥
२७. जेड्डनामा महापुज्जा, महेसी तस्स राजिनो ।
जेड्डारामज्ज कारेसि, भिक्खूनीनमुपस्सयं ॥
२८. तस्सा'दासि च द्वे गामे, पक्कपासाणभूमियं ।
तम्बुद्धं भेलगामज्ज, आरामिकसतं तथा ॥
२९. अका मलयराजापि, धातुगेहं महारहं ।
मण्डलगिरिविहारम्हि, चेतियस्स महाधनो ॥
३०. लोहपासादके सो'व, छादेसि मज्झकूटकं ।
बोधितस्सविहारज्ज, बोधितस्सो महायसो ॥
३१. दीपे मण्डलिका सब्बे, तत्थ तत्थ यथाबलं ।
विहारे परिवेणे च, कारयिसु अनप्पके ॥
३२. तस्स कालो नरिन्दस्स, पुज्जकम्ममयो इध ।
अतिवित्थारभीतेन, सब्बसो न विचारितं ॥
३३. पुब्बकोपि कथामग्गो, आकुलो विय भातिमे ।
यथापधानं कथितं, हेतूनं उपलक्खणं ॥
३४. अथापरेन कालेन, पुलत्थिनगरं गतो ।
वासं तत्थेव कप्पेसि, करोन्तो पुज्जसज्जयं ॥

३५. अतेकिच्छियरोगेन, सम्फुट्टो कालमत्तनो ।
मरणस्स विदित्वान, तमाहुयमहाजनं ॥
३६. ओवदित्वान धम्मेन, मरणं सो उपागमि ।
महाजनो मते तस्मिं, बाळहसोको परोदिय ॥
३७. कत्वा आळहणे तस्स, किच्चं सब्बमसेसतो ।
तस्साळाहणभस्मम्पि, कत्वा भेसज्जमत्तनो ॥
३८. राजा भण्डञ्च तं सब्बं, सब्बञ्च बलवाहनं ।
सम्मा आदाय गोपेत्वा, नगरं समुपागमि ॥
३९. एवं सोळसमे वस्से, राजा आसि दिवङ्गतो ।
पोत्थकुट्टोपि दमिळो, रज्जं तस्स विचारयि ॥
४०. उपराजं गहेत्वान, दाठासिवं खिपापयि ।
चारको विहितुं सम्मा, रक्खावरण मादिसि ॥
४१. विना रज्जा न सक्काति, मेदिनिं परिभुज्जितुं ।
आनेत्वा दत्तनामकं, धनपिट्ठप्पधानकं ॥
४२. उप्पन्नं राजवंसम्हि, रज्जे तं अभिसिञ्चिय ।
तस्स नामं ठपेत्वान, सयं सब्बं विचारयि ॥
४३. दन्तो सो धनपिट्ठिम्हि, विहारं सकनामकं ।
कारयित्वान पुज्जानि, अज्जानिपि समाचिनि ॥
४४. समकन्तु सो ठत्वा'व, वस्सद्वय महुमतो ।
पोत्थकुट्टो मतेतस्मिं, पुन अज्जम्पि माणवं ॥
४५. हत्थदाठं समाहूय, उण्हा नगरसम्भवं ।
तम्पि रज्जे भिसिञ्चित्वा, यथा पुब्बं सयंवसी ॥
४६. काळदीघाविकं कत्वा, पधानघरकं तथा ।
पुज्जमज्जं छमासेहि, सो'पि मच्चुवसं गतो ॥
४७. एवं विदित्वा बहुपद्दवानि ।
धनानि धज्जानि च वाहनानि ।

विहाय रज्जेसु रतिसप्पज्जा ।
मनुज्जपुज्जाभिरता भवेय्युं ॥

सुजनप्पसादसंवगतथाय कते महावंसे

तिराजको नाम

चतुचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

पञ्चचत्तालीसतिम परिच्छेद

१. रज्जो तस्सच्चये राजा, माणवम्मो अहोसि सो ।
किं गोत्तो कस्स पुत्तो च, कथं रज्जमपापुणि ॥
२. महासम्मत्तवंसम्हि, जातो जातिगुणावहो ।
पुत्तो कस्सपनामस्स, थूपारामस्स भेदिनो ॥
३. धीता मलयराजस्स, सङ्गनामस्स राजिनो ।
तं लभित्वा वसं देसे, उत्तरे लीनवुत्तिको ॥
४. हत्थदाठनरिन्देन, तस्मिं अत्थेव धारिते ।
जम्बुदीपमुपागम्म, नरसीहं महीपति ॥
५. गन्त्वा वत्वा सकं नामं, सेवितुं तमुपक्कमि ।
आराधेसि च सब्बेहि, पयोगेहि नराधीपं ॥
६. विदित्वा तस्स सोहज्जं, नेत्वा भरियमत्तनो ।
वासं तत्थेव कप्पेसि, सेवमानो दिवानिसं ॥
७. सोपि आराधितो तेन, कण्डुवेट्ठि नरुत्तमो ।
सब्बं नेन्तोव तं रज्जं, महाभोगमदापयि ॥
८. तेन संवासमन्वाय, भरिया सङ्गनामिका ।
चतस्सो धीतरो पुत्ते, चत्तारोपि विजायथ ॥
९. अथेकदिवसं राजा, हत्थिक्खन्धवरं गतो ।
सञ्चरन्तो यथाकामं, माणवम्मेन एकतो ॥

१०. नाळिकेरं पिवित्वान, तत्रद्वोव पिपासितो ।
माणवम्मस्स पादासि, मज्जन्तो अज्जमेव तं ॥
११. सो तं गहेत्वा चिन्तेसि, सखं पेस नराधिपो ।
उच्छिद्वं नाम किं होति, सत्तानं परमत्थतो ॥
१२. तस्मा युत्तं मयापातु-मीति चिन्तिय तं पिवि ।
एवं होन्ति महुस्साहा, देतुकामाहि बुद्धिनो ॥
१३. राजापि दिस्वा तं भीतो, तस्सपी ताव सेसकं ।
सयं पिवि तथाहोति, कम्मं पुज्जवतं सदा ॥
१४. ठपेसि सकवेसेव, ततो पट्ठाय अत्तनो ।
भोजने सयने चेव, परिहारे च वाहने ॥
१५. एवं तेसु वसन्तेसु, युद्धत्थायमुपक्कमि ।
वल्लभो नरसीहेन, नरसीहो विचिन्तयि ॥
१६. अयं खो मम सेवाय, रज्जं वंस गतं सकं ।
लभिस्सामीति सेवेति, रत्तिं दिव मतन्दितो ॥
१७. सचे सोपि मया गन्त्वा, युज्जन्तो मरणं गतो ।
तक्कितं तस्स मय्हज्ज, सब्बं तमफलं भवे ॥
१८. एवं चिन्तियतं राजा, निवत्तेत्वा सके पुरे ।
सयं वल्लभराजेन, कातुं सङ्गाममारसि ॥
१९. माणवम्मोपि चिन्तेसि, सचे'यं मयि जीविति ।
राजा मीयति युद्धमिह, किं फलं मम जीविते ॥
२०. विस्सासो दुक्कतो तेन, भविस्सति तथासति ।
सङ्गहेसि किमत्थं मं, समानत्तेन अत्तनो ॥
२१. तस्मा युत्तं मया गन्तुं, सहसङ्गाम मण्डलं ।
सुखज्झि सद्धिं तेनेत्थ, जीवितं मरणंपि वा ॥
२२. एवं चिन्तिय सन्नद्ध-बलो हत्थिवरं गतो ।
गन्त्वा दस्सेसि अत्तानं, सो तं सङ्गाम मण्डले ॥

२३. नरसीहोव तं दिस्वा, हट्टुट्टो समुगिरि ।
सहो सन्थवमेतस्मिं, कत्तब्बं मे कतं इति ॥
२४. ततो मानस्स सेना च, सेना चेवस्सराजिनो ।
सेनं वल्लभराजस्स, विद्धंसेसि समागता ॥
२५. माणवम्मोपि दस्सेसि, तहिं सुरत्तमत्तनो ।
परक्कमन्तो देवानं, रणे नारायणो विय ॥
२६. नरसीतोपि सन्तुट्टो, माणवम्मस्स विक्कमे ।
आलिङ्गत्वा सिनेहेन, त्वं खो मे जयदो इति ॥
२७. अत्तनो पुरमागम्म, कत्वा विजयमङ्गलं ।
माणवम्मस्स सेनाय, कत्तब्बं सब्बमाचरि ॥
२८. अथेवं चिन्तयि राजा, कत्तब्बं मे सहायको ।
अत्तना'कासि सब्बञ्च, अनणो सो ममज्जतो ॥
२९. इणं ममापि सोधेमि, कत्वा कत्तब्बमत्तना ।
कत्तञ्जू कतवेदीहि, पुरिसा'तीवदुल्लभा ॥
३०. अमच्चे सन्निपातेत्वा, इदं वचनमब्रवि ।
सहायस्स ममेतस्स, कम्मे तुम्हेपि सक्खिनो ॥
३१. मयापि तस्स कत्तब्बं, कम्मं साधु सुखावहं ।
उपकारो हि साधूनं, धम्मो पुब्बोपकारिनो ॥
३२. एवं वुत्ते अमच्चा ते, पच्चाहंसु महीपति ।
यं यमिच्छति देवोहि, तं तं रुच्चति नो इति ॥
३३. अथ सो माणवम्मस्स, सेनं दत्वा सवाहनं ।
सब्बोपकरणञ्चेव, सब्बकम्मकरेपि च ॥
३४. गच्छाति वत्वा तं यन्तं, सहसेनायपेक्खिय ।
परिदेवित्थ भूमिन्दो, विप्पवुत्थं'व पुत्तकं ॥
३५. माणवम्मोपि आरुह, नावायो जलधीतटे ।
न चिरेनेव आगम्म, समत्तिक्कम्म वेगसा ॥

३६. सह सेनाय मद्दन्थो, लङ्कादीपमुपविसी ।
तं सुत्वान पलायित्थ, राजा दाठोपतिस्सको ॥
३७. माणवम्मो पुरं गन्त्वा, अहुत्वाव नराधिपो ।
पलातमनुबन्धित्थ, पदानुपदमुगतो ॥
३८. तदा सा दमिळि सेना, अस्सोसि किर सामिको ।
महारोगांभिभूतोति, सुत्वा तं सा अपक्कमि ॥
३९. सुत्वा दाठोपतिस्सो तं, समादाय महाबलं ।
माणवम्मं उपागम्म, कातुमारभि संयुधं ॥
४०. माणवम्मो च चिन्तेसि, सब्बा सेना गता मम ।
मते मयि समिज्जेय्य, वेरिनो मे मनोरथं ॥
४१. जम्बुदीपंव तस्माहं, गन्त्वा दास बलं ततो ।
पुन रज्जं गहेस्संति, तस्मा एवमकासि सो ॥
४२. गन्त्वा पुनपि दिस्वान, सहायं नरसीहकं ।
आराधहन्तो निपुणं, सक्कच्चं तमुपट्टहि ॥
४३. याव राजचतुक्कंसो, माणाम्मो तहिं वसि ।
नरसीहोथ चिन्तेसि, मानत्थद्धो यसोधनो ॥
४४. रज्जत्थं मे सहा यो मं, सेवन्तोयेव अद्धगो ।
वुद्धो हेस्सति तं पस्सं, कथं रज्जं करोमहं ॥
४५. इमस्मिं पन वारस्मिं, पेसयित्वा बलं मम ।
रज्जं तं न गहेस्सामि, को अत्थो जीवितेन मे ॥
४६. एवं चिन्तिय सो सेनं, सन्निपातिय अत्तनो ।
सन्नाहेत्वा यथा योगं, दापेत्वान यथारुचिं ॥
४७. सयमेव तमादाय, समुद्वतटमागतो ।
नावायो चित्तरूपायो, कारयित्वा थिरा बहू ॥
४८. अमच्चे आह “एतेन, सद्धिं गच्छथ भो” इति ।
नावं आरोहितुं सब्बे, न इच्छिंसु तदा जना ॥

४९. तदा सीहो विचिन्तेत्वा, सयं हुत्वा तिरोहितो ।
अत्तनो परिहारं सो, राजलक्खणसम्मत्तं ॥
५०. सब्बं तस्सेव दत्त्वान, अलङ्कारम्पि अत्तनो ।
आरोपेत्त्वान तं नावं, गच्छ ठत्त्वान सागरे ॥
५१. इमं भेरिंच वादेहि, कोट्टुनामन्ति योजयी ।
सो'पि सब्बं तथाकासि, राजानो अगमा इति ॥
५२. आरुहिंसु जना नावं, एकं कत्वा नराधिपं ।
सो तं सेनङ्गमादाय, माणो गन्तुं समारभि ॥
५३. केवलो'पि समुद्धो सो, अहोभि नगरूपमो ।
अथ सो पट्टनं पत्वा, ओतरित्वा सवाहनो ॥
५४. विस्सामेत्वा बलं तत्थ, वसं कतिपये दिने ।
उत्तरं देसमादाय, कत्वा हत्थगतं जनं ॥
५५. अक्खोब्भिय महासेनो, नगरं गन्तुमारभि ।
पोत्थकुट्टोपि तं सुत्वा, पच्चुग्गञ्छि महाबलो ॥
५६. संगच्छिंसु उभो सेना, भिन्नवेला'व सागरा ।
माणवम्मो ततो हत्थि-मारुह गहितायुधो ॥
५७. पोत्थकुट्टञ्च राजानं, द्वेधा कत्वा पलापयि ।
हत्थदाठं पलायन्तं, दिस्वा जनपदा नरा ॥
५८. सीसमस्स गहेत्त्वान, माणवम्मस्स दस्सयुं ।
पोत्थकुट्टोपलायित्वा, मेरुकन्दरमागमि ॥
५९. ततो तं सामिको दिस्वा, सहायो मे अयंचिरं ।
तस्मा न सक्का चड्ढेतुं, आपदे सरणागतं ॥
६०. सामिनो च सहायस्स, निद्धोसोहं कथं भवे ।
इति चिन्तिय पूवं सो, सविसं खादिया'मरि ॥
६१. कुट्टकोपि च तेनेव, खादित्वा पूवकं मतो ।
माणवम्मस्स तस्सेवं, दीपो आसि अकण्टको ॥

६२. माणवम्मो ततो दीपे, छत्तं उस्सापयि तदा ।
वारेन्तो विय तेनेव, दुक्खं दीपे जनस्स सो ॥
६३. पुज्जकम्मानि सो'कासि, अनग्धानि बहूनि च ।
समत्थो कोहि तं सब्बं, वत्तुं पटिपदं नरो ॥
६४. कप्पगामव्हयञ्चेव, तथा सेपण्णिनामकं ।
पधानरक्खे च सिरिं, सिरीसङ्घादि बोधिके ॥
६५. पासादं सोव कारेसि, पसादावहमुत्तमो ।
छादेसि लोहपासादं, थूपारामघरं तथा ॥
६६. थूपारामे च पासादं कत्वा'दा पंसुकूलिनं ।
जिण्णकं पटिसङ्घासि छत्तं चेतियमुद्धनि ।
बहवो जिण्णकावासे तत्थेव पटिसङ्घारि ॥

[एत्थ माणवम्मस्स रज्जकथाय ऊनता दिस्सति । इतो पट्टाय अग्गबोधिस्स रज्जपटिबद्धा कथा विर खायति ।]

छचत्तालीसतिम परिच्छेद

१. ...वासं-कत्वा सुलभपच्चयं ।
दासि धम्मरुचिनं सो, राजिनी दीपकम्पि च ॥
२. कारेत्वान परिच्छेदं, महानेत्तादि पादिकं ।
तेसमेव अदा कोळु-वाते सो देवतिस्सकं ॥
३. वहत्थले च सो कत्वा, कदम्बगोननामकं ।
देवपाळिम्हि कत्वान, गीरिक्खनगरं तथा ॥
४. कत्वा अन्तरसोब्भम्हि, देवनामं विहारकं ।
राजमातिकमारामं, कत्वा'दा पंसुकूलिनं ॥
५. गोकण्णकविहारे'का, पधानघरमेव च ।
जिण्णगेहञ्च कारेसि, वड्डमानकबोधिया ॥
६. सङ्गमित्तव्हये चेव, अज्जत्थ च महायसो ।
तत्थ तत्थ विहारेसु, नवकम्ममकारयि ॥

७. छब्बीसति सहस्सानि, सुवण्णानं समप्पिय ।
जिण्णानि पटिसङ्कासि, राजा चेति यपब्बते ॥
८. तालवत्थुविहारञ्च, कारेत्वा पण्णभत्तकं ।
विहारस्स महासेन-नरिन्दव्हस्स दापयि ॥
९. गोण्डिगामिकवापिञ्च, छिन्नं बन्धि यथा पुरा ।
दानभण्डञ्च सो सब्बं, सब्बेसं दासि पाणिनं ॥
१०. उपोसथं उपवसति, सद्धिं दीपजनेहि सो ।
धम्मञ्च तेसं देसेति, दातुं लोकुत्तरं सुखं ॥
११. कम्मं सोवग्गियं तस्स, रज्जे सब्बो समाचरि ।
यं करोति महीपालो, तं तस्स कुरुते जनो ॥
१२. तस्मा राजा महापज्जो, धम्ममेव समाचरे ।
सो निवुत्थनिवुत्थमिह, ठाने होति महायसो ॥
१३. सम्पत्तपरिवारो च, अन्ते गच्छति निब्बुतिं ।
अत्तत्थञ्च परत्थञ्च, तस्मा पस्सेय्य बुद्धिमा ॥
१४. अत्तना यदि एकेन, विनितेन महाजना ।
विनयं यन्ति सब्बेपि, कोतं नासेय्य पण्डितो ॥
१५. पयोगो यो हि सत्तानं, लोहद्वय हितावहो ।
सो तेन अकतो नत्थि, रत्तन्दिममत्तन्दिना ॥
१६. अत्तनो सो निवत्थानि, वत्थानि सुखुमानि च ।
पंसूकूलिकभिक्खूनं, चीवरत्थाय दापयि ॥
१७. अट्टानविनियोगोपि, सङ्गहो वा विरूपको ।
सावज्जो परिभोगो वा, तस्स नाहोसि सब्बसो ॥
१८. ये ये सत्ता यदा हारा, तेसं तं तं सदापयि ।
ये येन सुखी होन्ति, ते ते तेन सुखापयी ॥
१९. एवं पुज्जानि कत्त्वान, छब्बस्सानि नराधिपो ।
अगमा देवराजस्स, सन्तिकं सन्तियावहो ॥

२०. अथ तस्स नुजो राजा, कस्सपो होति खत्तियो ।
समत्थो रज्जभारस्स, वहितुं पुब्बवुत्तिनो ॥
२१. पिता विय नियं पुत्तं, सो सङ्गण्हि महाजनं ।
दानेन पेय्यवज्जेन, अत्थस्स चरियाय च ॥
२२. ठानन्तरज्ज दापेसि, तस्स तस्स यथारहं ।
सयं भुज्जित्थ भोगेपि, सब्बदुक्खविवज्जितो ॥
२३. गीहिनज्जेव भिक्खूनं, ब्रह्मणानज्ज खत्तियो ।
वत्तापयि सकावारे, माघातज्जेव कारयि ॥
२४. मच्छतित्थे दुवे चेव, आवासं हेळिगामकं ।
वणिज्जगाममारामं, कस्सपादीगिरिं तथा ॥
२५. तथा अम्बतनव्हज्ज, पधानघर मुत्तमं । भोगगामज्ज...
[एत्थकस्सपस्स रज्जपटिबद्वाय कथाय ऊनता दिस्सति ॥]
२६. तेसं सब्बकनिट्ठोपि, महिन्दो नाम खत्तियो ।
सम्पत्तरज्जो नाहोसि, राजा रज्ज धुरन्धरो ॥
२७. तस्सपि किर निलव्हो, सहायो चीरसत्थुतो ।
मतो पुब्बेव तस्मा, सो सरन्तो तं न इच्छितं ॥
२८. अहोरज्जम्पि दीपम्हि, न मज्जित्थ सुखावहं ।
अभावेन सहायस्स, सहायांतीव दुल्लभा ॥
२९. तेनेव वुत्तं मुनिना, धम्मा येकेचि लोकिया ।
तथा लोकुत्तरा चेव, धम्मा निब्बानगामिनो ॥
३०. कल्याणमित्तं आगम्म, सब्बे ते होन्ति पाणिनं ।
तस्मा कल्याणमित्तेसु, कत्तब्बोति सदा दरो ॥
३१. आदिपादोव सो तस्मा, हुत्वा रज्जं विचारयि ।
पालेतुंयेव दीपम्हि, जिवन्तो विय पाणिनो ॥
३२. कस्सपस्स सभातुस्स, पुत्तं सो अग्गबोधिकं ।
ठपेत्वा ओपरज्जम्हि, दत्त्वा भोगमनप्पकं ॥

३३. देसं दत्त्वान पाचिनं, वसितुं तत्थ पेसिय ।
देसं दक्खिणमादासि, राज पुत्तस्स अत्तनो ॥
३४. महापाळिम्हि दानञ्च, दापेसि दसवाहणं ।
सब्बे भोगे समेकासि, याचनानं सहत्तना ॥
३५. अदत्त्वा याचकानं सो, नु किञ्चि परिभुज्जति ।
भुत्तं वा सतिया देति, द्वि गुणं अत्तभुत्ततो ॥
३६. सकनामं सकारेसि, भिक्खुनी न मुपस्सयं ।
पादानगरगल्लञ्च, आराम मरियादकं ॥
३७. महिन्दतटमारामं, सम्पत्त चतुपच्चयं ।
अञ्जम्पि बहुधा कासि, पुज्जं पुज्जगुणेरतो ॥
३८. तिणी वस्सानि कारेत्वा, रज्जमेव महामति ।
गवेसन्तो सहायं व, देवलोकमुपागमि ॥
३९. वसन्तो दक्खिणे देसे, अग्गबोधि कुमारको ।
केनापि करणीयेन, नगरं आगतो अहु ॥
४०. तस्मिं तत्थ वसन्तम्हि, आदिपादो महिन्दको ।
मतो आसि ततो तस्स, रज्जं हत्थगतं अहु ॥
४१. सो तं हत्थगतं कत्वा, सण्ठपेत्त्वान सासनं ।
पाचिन देसपतिनो, अग्गबोधिस्स पेसियि ॥
४२. स आगन्त्वा अहु राजा, सिलामेघोति सज्जितो ।
ओपरज्जे कुमारञ्च, अभिसिञ्चित्थ भूपति ॥
४३. सो राजा नं नियोजेत्वा, चिन्ता भारं विमुञ्चिय ।
भोगे भुज्जथ तुम्हेति, सयं रज्जं विचारयि ॥
४४. यथायोगं जनस्सेस-कासि निग्गहसंगहे ।
देसे उब्बिनयं सब्बं, मग्गं पापेसि चक्खुमा ॥
४५. एवं तेसु वसन्तेसु, ओतारं पापकम्मिनो ।
न लभन्ता विचिन्तेसुं, भिन्दितब्बा इमे इति ॥

४६. राजानमुपसङ्गम्, अवोचुं पिसुनं रहो ।
तुवं राजासि नामेन, राजा अञ्जो सभावहो ॥
४७. उपराजा अयं रज्जं, गण्हिस्सति महाजनं ।
सङ्गय्ह न चिरेनेव, होति राजा न संसयो ॥
४८. तं सुत्वान महीपालो, परिभिज्जि कुमारके ।
कुमारोपि विधित्वा तं, चोरो हुत्वान राजिन्दो ॥
४९. पलायित्वा सकं देसं, सङ्गण्हित्वा तहिं जने ।
महन्तं बलमादाय, कातुं सङ्गाम मारभि ॥
५०. कदल्यादिनिवातम्हि, सङ्गामो भिंसनो अहु ।
गतो तत्थ पराजित्वा, कुमारो मलयं वसो ॥
५१. ततो राजा कतञ्जू सो, उपकारं सभातुनो ।
चिन्तेत्वा रज्जदानादिं, परिदेवित्थ पाकटं ॥
५२. कुमारोपि च तं सुत्वा, अहोसि मुदुचित्तको ।
एवं ते अञ्जमञ्जस्स, सिनिद्धन्तं पकासयुं ॥
५३. राजा गन्त्वा सयंयेव, मलयं एकको वंसो ।
कुमारं तं समादाय, आगमित्थ सकं पुरं ॥
५४. होति निस्संसयं [एवंपि चित्तो] अतीव सो ।
विवाहं तेन कारेसि, धीतरं सङ्गनामिकं ॥
५५. ताय सद्धिं वसन्तो सो, विस्सत्थो तेन राजिना ।
पहारं ताय पादासि, दुट्ठो दोसम्हि किस्मिंचि ॥
५६. पितरं सा उपागम्म, करुणं रोदितम्पति ।
अकारणे मं मारेति, दिन्नो वो सामिको इति ॥
५७. सोपि तं सुतमत्तेव, दुक्कतं वत मे इति ।
पब्बाजेसि लहुं गन्त्वा, भिक्खूनी न मुपस्सयं ॥
५८. अग्गबोधिसनामोथ, तस्सा मातुल पुत्तको ।
सुचिरेनेव कालेन, तस्सं सा रत्तमानसो ॥

५९. कालो'यन्ति विदित्वान, तमादाय पलायितुं ।
अञ्जतो तं गहेत्वान, गतो एकोव रोहणं ॥
६०. अग्गबोधिं नरिन्दो सो, अग्गबोधि नमादिय ।
अग्गबोधिं निहन्तुं तं, रोहणं तमुपावीसि ॥
६१. अग्गबोधि निसेधेत्वा, अग्गबोधिं सभातरं ।
अपरे पब्बते हन्तु-मग्गबोधिं सयं गतो ॥
६२. कसिणं रोहणं हत्थ-गतं कत्वा महा बलो ।
युज्झित्वा तेन तं गण्हि, भरियं सङ्गमत्तनो ॥
६३. ततो पट्ठाया सुखिता, समग्गा ते तयो जना ।
विस्सट्ठा अञ्जमञ्जेसु, विहरिंसु यथारुचिं ॥
६४. वापारिणिं अकारामं, तथा माणग्गबोधिकं ।
सभत्तुद्देसभोगञ्च, विहारे अतियुत्तरे ॥
६५. हत्थि कुच्छिविहारे च, विहारे पुन पिट्टिके ।
महादीपरिवेणे च, पासादे वाहदीपके ॥
६६. थूपायामहिं गेहस्स, द्वारे च परिजिण्णके ।
कासि पाकतिकं तत्थ, थम्भे च परिवत्तयि ॥
६७. एवं कत्त्वान पुज्जानि, पुज्जानि च यथाबलं ।
चत्तालीसतिमे वस्से, यथाकम्म मुपागमि ॥
६८. अथोपराजा राजा'सि, अग्गबोधि सिरीधरो ।
तनयो सो महिन्दस्स, आदिपादस्स धीमतो ॥
६९. सासनम्पि च लोकञ्च, सङ्गणित्थ यथारहं ।
ओपरज्जे'भिसिञ्चत्थ, महिन्दं पुत्तमत्तनो ॥
७०. महाबोधिस्स कारेसि, घरं जिण्णं नवं धिरं ।
आरामे द्वे च कारेसि, कळन्दं मल्लवातकं ॥
७१. धम्मकम्मेहि सक्कच्चं, सोधेसि जिनसासनं ।
विनिच्छनन्तो धम्मेन, छिन्दि कूटट्टकारके ॥

७२. भेसज्जञ्च गिलानानं, मङ्गलं चावमङ्गलं ।
लङ्कादीपमिह सकले, सयमेव विचारयी ॥
७३. सलाकभत्तं दापेसि, निकायत्तय वासिनं ।
भोजनं पंसुकूलीनं, अत्तयोगं महारहं ॥
७४. एवमादीनि कत्वान, पुज्जानि ससयं वसी ।
चुतोसि छहि वस्सेहि, पुलत्थिनगरे वसं ॥
७५. ततो पुब्बेव तस्सासि, पुत्तो सो युवराजको ।
मतो किर ततो रज्जं, अपुत्तं तं तदा अहु ॥
७६. पुत्तो महिन्दो नामासि, सिला मेघस्स राजिनो ।
रज्जयोगो महापुज्जो, लोकसङ्गह नक्खमो ॥
७७. तस्स जातदिनेयेव, राजा नक्खत्तपाठके ।
पुच्छित्वा रज्जयोगोति, सुत्वा तेहि वियाकतं ॥
७८. दत्त्वा तेसं धनं साधु, पवत्तिं तं निगूहयि ।
अथ नं सो वयप्पत्तं, कत्वा सेनापतिसकं ॥
७९. रज्जं वस्सेव कत्वान, सब्बं हत्थे सयंवसी ।
सो धम्मेन विचारेसि, राज किच्चं महामति ॥
८०. मतेपि तस्मिं तस्मा सो, अग्गबोधाभिधानिनो ।
सेनापच्चं न गण्हित्थ, नयञ्जू तस्स हत्थको ॥
८१. तदा केनचि गन्त्वा सो, करणीयेन राजिनो ।
समुद्धतीरे वसति, महातित्थमिह पट्टने ॥
८२. सुत्वा सो चूळपितुनो, मरणं वेगसागमा ।
चोरा रज्जं गहेत्वान, नासेय्युं नगरं इति ॥
८३. ततो उत्तरदेसमिह, मण्डलीका सरद्धिया ।
अच्छिन्दित्वान तं देसं, छिन्नराजकरं करुं ॥
८४. सो तं सुत्वा महासेनो, गन्त्वा उत्तरदेसकं ।
सब्बे निम्मथयित्वान, मण्डली केसरद्धिये ॥

८५. गन्त्वा रज्जो मतठानं, दिस्वा देविं परोदिय ।
अस्सासेत्वा यथाकालं, इदं वचनमब्रवि ॥
८६. माचिन्तेसि महादेवी, मतो मे सामिको इति ।
रक्खिस्सामि अहं दीपं, तुम्हे रज्जं करिस्सथ ॥
८७. तुण्हिभूताधिवासेत्वा, पियसा पापबुद्धिका ।
रहो योजयी तं हन्तुं, वत्थुकामा यथारुचिं ॥
८८. सेनापति तं जत्वान, तस्सा रक्खं विधाय सो ।
तं पक्खियेहि युज्झित्वा, पलापेसि महाजनं ॥
८९. ततो देविं सबन्धेत्वा, पक्खिपित्वान यानके ।
आदाय तं पुरं गन्त्वा, रज्जं गण्हि ससाधनं ॥
९०. अत्थि दप्पुळ नामोपि,
सिला मेघस्स राजिनो ।
भागिनेय्यो महासेनो,
आदिपादो महा धनो ॥
९१. सो सेनं सन्निपातेत्वा, वसन्तो काळवापियं ।
कातुं सङ्गाम मागञ्छि, सङ्गामप्पदेसकं ॥
९२. सेनापति पवत्तिं तं, सुत्वा सम्पन्नवाहनो ।
देविञ्च तं समादाय, अगमा तत्थ सज्जुकं ॥
९३. तेसं तत्थसि सङ्गामो, उभिन्नं लोमहंसनो ।
आदिपादो तदासेनं, ओहीयन्तं समेक्खिय ॥
९४. पलायित्वा आरुहित्थ, अच्छसेलं सवाहनो ।
पलापेत्वान तं तत्थ, सेनापति सुखं वसि ॥
९५. सुज्जंति नगरं सुत्वा, मण्डलीकापि उत्तरे ।
देसे सब्बे समागम्म, अगगहेसुं पुरं तदा ॥
९६. सो हि ते पटिबाहेसि, सूरु धीरपरक्कमो ।
अथागम्म पुरं रज्जं, विचारेसि यथानयं ॥

१७. भिक्खुसङ्घस्स लोकस्स, मच्छानं मिगपक्खिनं ।
जातीनं बलकायस्स, कत्तब्बं सब्बमाचरि ॥
१८. पच्छा अनु बलप्पत्तो, दप्पुलो मलयं गतो ।
भागिनेय्यो दुवे चेव, पक्कोसित्वान रोहणा ॥
१९. रट्ठे जनपदे सब्बे, आदाय बहुवाहनो ।
रत्तियं पुरमागम्म, समुदो विय ओत्थरि ॥
१००. बलकायो पुरं रुन्धि, उग्घोसेन्तो समन्ततो ।
हेसितेन तुरङ्गानं, कोज्जनादे नदन्तिनं ॥
१०१. ताळावचर सद्धानं, काहळानं रवेन च ।
गज्जितेन भटानञ्च, आकासं न तदा फलि ॥
१०२. तदा सेनापति दिस्वा, महासेनं पमोदिय ।
आरोचेसि अवत्तिं तं, बलकायस्स अत्तनो ॥
१०३. राजपुत्ता तयो एते, महन्तं बलमादिय ।
नगरं नो परुन्धिंसु, किन्तु कत्तब्ब मेत्थ वो ॥
१०४. एवं वुत्ता तमाहंसु, सूरा तस्स रणत्थिनो ।
देवासेवा दिनेयेव, सेवकानं न जीवितं ॥
१०५. एवं भूते सचे काले, ओहीना जीविभत्थिनो ।
पोसेसि सामि किं काल-मेत्तकं नो यथा सुखं ॥
१०६. वुत्ते एवं सउस्साहो, बलं सज्जिय रत्तियं ।
उग्गते अरुणे हत्थि-मारुह कतकम्मकं ॥
१०७. द्वारेने केन निक्खम्म, पतन्तो असनी विय ।
सद्धिं यो धसहस्सेहि, सङ्गामं कासि दुस्सहं ॥
१०८. बलं तं आदिपादस्स, निप्फोटेत्वा ततो ततो ।
सन्निपातिय एकज्झं, नियत्तिं सम्पवेदिय ॥
१०९. हतावसेसे आदाय, आदिपादोपि दप्पुळो ।
पुब्बण्हेव पराजित्वा, पलायित्वा ग रोहणं ॥

११०. राजपुत्ते दुवे चेव, रोहणम्हा तदा गते ।
जीवग्गाहं सगाहेत्वा, ते आदाय पुरं गतो ॥
१११. एवं पत्तजयो सूरु, दीपे जाते निराकुले ।
पाचिनदेसं साधेतुं, पेसयित्थ सवाहने ॥
११२. तेपि गन्त्वान देसं तं, उत्तरं देसमेव च ।
साधयित्वा चिरेनेव, सङ्गहेसुं महाबलं ॥
११३. राजापि तं महादेविं, भरियं कासि अत्तनो ।
परिच्चत्तुच्च मारेतुं, न सक्कायन्ति चिन्तिय ॥
११४. तेसं संवासमन्वाय, गब्भो आसि पतिट्ठितो ।
पुत्तं विजायि साधञ्ज-पुञ्जलक्खणसञ्जुत्तं ॥
११५. रञ्जो सांतिपिया आसि, ततो पट्ठाय सोपि खो ।
पुत्तस्स तस्स पादासि, ओपरज्जं सभोगियं ॥
११६. ठिता पाचिनदेसम्हि, आदिपादा निसम्मत्तं ।
विना सोयन्ति अम्हाकं, उभो हुत्वान एकतो ॥
११७. द्वीसु पस्सेसु सेनञ्च, समादाय महाधनं ।
सन्धिंभातरमाहूय, कत्वारोहण देसतो ॥
११८. गङ्गातीरम्हि वासं ते, कप्पयिंसु महब्बला ।
राजा सब्बं निसम्मेत्तं, मण्डलीके तहिं तहिं ॥
११९. आराधेत्वा गहेत्वान, दुट्ठे मारिय केचन ।
रक्खं दत्त्वान नगरे, कत्तब्बं साधुयोजिय ॥
१२०. महासेनङ्गमादाय, महेसिञ्च तमादिय ।
खन्धावारं निवेसेति, महुम्मरम्हि गामके ॥
१२१. तस्सागमनमञ्जाय, आदिपादापि ते तयो ।
कोविळारव्हये गामे, महायुद्धं पवत्तयुं ॥
१२२. अथ राजा महासेनो, समुग्घातेसि तं बलं ।
दप्पुळो सो पलायित्थ, आदि पादा दुवे हता ॥

- १२३.तत्थापि लद्धविजयो, पुरमागम्मभूमिपो ।
राजकिच्चं विचारेसि, महादानं पवत्तयि ॥
- १२४.महाबोधि दुमिन्दस्स, महाचेतित्तयस्स च ।
धातूनम्मि च सक्कच्चं, महापूजामकारयी ॥
- १२५.रोहणं समुपागम्म, दप्पुळो सो तमागतो ।
बलं सम्पटिपादेसि, युज्झितुं पुन राजिना ॥
- १२६.राजा सो पुत्तनत्तानं, देसं कातुं निराकुलं ।
थूपारामम्हि सब्बेपि, सन्निपातिय भिक्खवो ॥
- १२७.अज्जेपि च महापज्जे, युत्ता युत्तिविसारदे ।
राजधम्मेषु सब्बेषु, निपुणो नयकोविदो ॥
- १२८.आरोचेत्वा पवत्तिं तं, तेहि सम्मा पकासितो ।
चतुरङ्गमहासेनो, सब्बपकरणानुगो ॥
- १२९.दीपे सब्बत्थ योजेत्वा, कत्तब्बं नगरेपि च ।
निक्खन्तो न चिरेनेव, अगमा मारपब्बतं ॥
- १३०.सम्मदित्वान तं देसं, खिप्पं पब्बतमारुही ।
तं दिस्वा रोहणे सब्बे, भीता तं वसमागमुं ॥
- १३१.ततो सन्धिं करित्वान, दप्पुळेन सदप्पको ।
हत्थी अस्से च मणयो, गहेत्वा तस्स हत्थतो ॥
- १३२.गाळहगङ्गञ्च कत्वान, सीमं रोहणभोगिनं ।
ओरगङ्गं समादाय, राजभोगमकारयि ॥
- १३३.दीपमेवं महातेजो, कत्वा विगतकण्टकं ।
एकातपत्तो आगम्म, पुरं वसि यथासुखं ॥
- १३४.परिवेणं सकारेसि, राजा दामविहारकं ।
तथा सन्निरतित्थञ्च, पुलत्थिनगरे विभू ॥
- १३५.महालेखञ्च कारेसि, परिवेणमभया चले ।
तथा रतनपासादं, तथेव सुमनोहरं ॥

- १३६.अनेकभूमं कारेत्वा, वेजयन्तमिवापरं ।
तथा सतसहस्सेहि, तीहि चैव महाधनो ॥
- १३७.जम्बोनदतुवण्णस्स, सहस्सेहि च सट्ठिहि ।
बिम्बं सत्थुस्स कारेत्वा, नग्घं चूळामणियुतं ॥
- १३८.पूजं सब्बोपहारेन, कारेत्वान महारहं ।
पासादमहने सब्बं, रज्जं ओस्सज्जि अत्तनो ॥
- १३९.बोधिसत्तञ्च कारेत्वा, राजानं सुमनोहरं ।
सण्ठपित्थसिला मेघे, चारुं भिक्खूनुपस्सये ॥
- १४०.थूपारामहि थुपस्स, कासि सोवण्णकञ्चुकं ।
पट्टं कत्वा विचितत्थं, रजतं अन्तरन्तरा ॥
- १४१.तस्मिंयेव च पासादं, परिजिण्णं सकारयि ।
अभिधम्मं कथापेसि, कारापेत्वा महामहं ॥
- १४२.महाथेरेन सतिमा, हेमसालिनिवासिना ।
तत्थ पोक्खरणिञ्चस्स, परिभोगाय कारयि ॥
- १४३.जिण्णे देवकूले कत्वा, बहुके तत्थ तत्थ सो ।
देवानं पटिमायो च, कारयित्थ महारहा ॥
- १४४.ब्राह्मणानञ्च दत्तवान, पच्चग्घं राजभोजनं ।
पायेसि खीरं सोवण्ण-तट्टकेहि ससक्खरं ॥
- १४५.उसभे पङ्गुलानञ्च, जीविकञ्च सदापयी ।
दमिळानन्तु पादासि, अस्से गोणे अगण्हतं ॥
- १४६.अनाथा ये सलज्जा च, ते च सङ्गहि सो रहो ।
असंगहितो दीपहि, नत्थि तेन यथारहं ॥
- १४७.दातब्बोति कथं गुन्न-महारो सो विचिन्तिय ।
सस्से खीरगते दासि, तेसं खेत्तसहस्सके ॥
- १४८.काळवापिहि सो वारि-सम्पातं कारयि थिरं ।
पुज्जमेवं विधं तस्स, अप्पमेय्यं बहुं किर ॥

१४९.तस्स पुत्तो तदा आसि, युवराजा दिवङ्गतो ।
जातो सेनापति काले, अपरो अत्थि दारको ॥

१५०.तं राजा राजपुत्तेहि, भीतो राजारहो इति ।
मारेतुं तं न सक्कोन्ति, वड्डपेसि यथा तथा ॥

१५१.अरीहि नगरे रुद्धे, पितरं सो किरिकदा ।
उपसङ्गम्म याचित्थ, सङ्गमावचरं गजं ॥

१५२.सो दापेसि महानागं, घोरं मारकरूपमं ।
कतहत्यं बलञ्चेव, सब्बायुध विसारदं ॥

१५३.कालोयमीति मन्त्वा सो, बन्धित्वा छुरिकं तदा ।
कुञ्जरं वरमारुह, निक्खम्म नगरा बहि ॥

१५४.विद्धंसेत्वा बलं सब्बं, दुज्जयं जयमग्गही ।
राजा दिस्वा पसन्नो तं, सेनापच्चञ्च तस्संदा ॥

१५५.एसोव किर गन्त्वान, सबलो देसमुत्तरं ।
पलापेसि ससेनं तं, आदिपादञ्च दप्पुलं ॥

१५६.बद्धवेरो ततो होसि, दप्पुळो तम्हि साधुकं ।
महाउम्मारयुद्धम्हि, दिस्वा तमतीकोधवा ॥

१५७.सीघं पेसेसि तं हन्तुं, हत्थिमारुहमत्तना ।
ओविज्झिय पलापेसि, तमेस सकदन्तीना ॥

१५८.दिस्वा तमतिसन्तुट्ठो, अञ्जेसञ्च अभावतो ।
रज्जयोगे अदा तस्स, उपराजत्तमत्तनो ॥

१५९.एवं वीसति वस्सानि, दीपमेतं सुभुज्जिय ।
विपाकं पुञ्जकम्मस्स, भुज्जितुञ्च दिवङ्गतो ॥

१६०.एवं अनेकेहि नयेहि थद्धा ।
जनस्स दुक्खेहि विरूपकेहि ।
भोगा विनस्सन्ति खणे न सब्बे ।
अहो तहियेव रमन्ति बाला ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

छ राजको नाम

छचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

सत्तचत्तालीसतिम परिच्छेद

पञ्चराजको

१. अच्चये पितुनो राजा, उपराजा अहोसि सो ।
समत्थो सक्कुमित्तानं, कातुं निग्गह संगहे ॥
२. सेना नामसि सप्पञ्जा, महेसी तस्स राजिनो ।
खुद्दपुत्ता पीया'तीव, रज्जो कल्याणदस्सना ॥
३. अदासि युवराजत्तं, जेट्ठपुत्तस्स अत्तनो ।
आदिपादे'परेकासि, राजिनीपि च धीतरो ॥
४. दत्त्वा ठानन्तरं राजा, तेसं तेसं यथारहं ।
जनं सङ्गहवत्थूहि, सङ्गहेसि चतूहिपि ॥
५. अथ केनापि सो गन्त्वा, हेतुना मणिहीरकं ।
वसन्तो किर अस्सोसि, पच्चन्तो कुपितो इति ॥
६. ततो सेनापतिञ्चेव, जेट्ठपुत्तञ्च अत्तनो ।
गन्त्वा साधेथ तं देस-मीति पेसेसि सज्जुकं ॥
७. तेसु तत्थोपयातेसु, पिसुना भेदचिन्तका ।
वत्त्वा यंकिञ्चि भिन्दिसु, ते उभोपि नराधिपे ॥
८. ततो द्वे वेरिनो हुत्वा, देसं गण्हितुमारभुं ।
राजा सुत्वा खणेनेव, दुरतिस्स मुपागमि ॥
९. ते उभो तत्थ घातेत्वा, तेसं सब्बं समादिय ।
हन्त्वा तं पक्खिये सब्बे, पुळत्थिनगरं गमि ॥
१०. तदा रोहणदेसम्हि, भोगाधिपतिनो सुतो ।

- दाठासिवादिपादस्स, महिन्दो नाम खत्तियो ॥
११. पितुनो सो'परिज्झित्वा, रज्जो सन्तिकमागमा ।
दिस्वा राजापि सन्तुट्ठो, तं सङ्गण्हि यथारहं ॥
१२. तेन मेत्तिं थिरं कातुं, धीतरं देव नामिकं ।
तस्स दत्त्वान पाहेसि, बलं रोहणमेवसो ॥
१३. सो गन्त्वा राजसेनाय, मद्वापेत्त्वान रोहणं ।
जम्बुदीपं पलापेत्वा, पितरं रोहणं लभि ॥
१४. महाविहारे कारेसि, सलाकगं थिरं सुभं ।
खोलक्खियमुनिन्दस्स, परिहाराय दापयि ॥
१५. महानामव्हयं गामं, पूजयित्वा यथाबलं ।
वट्टमानदुमिन्दस्स, जिण्णं गेहज्ज कारिय ॥
१६. रुक्खणत्थाय तस्सा;दा, कोट्टागामं बहुदयं ।
नीलारामस्स पादासि, काळुस्सं नाम गामकं ॥
१७. लोहरूपस्स पादासि, आरामस्स च गामकं ।
जिण्णज्ज पटिसङ्घासि, पटिमायो च कारयि ॥
१८. पासादे चेतियो चेव, विहारे च अनप्पके ।
पुळत्थिनगरे'कासि, वेज्जसालं महादयो ॥
१९. तथा पण्डा वियज्जेव, भोगगामसमायुतं ।
पिट्टसप्पिनमन्थानं, सालायो च तहिं तहिं ॥
२०. पोत्थकेसु लिखापेत्वा, अट्टे सम्मा विनिच्छिते ।
राजगेहे ठपापेसि, उक्कोटनभयेन सो ॥
२१. नागवट्टननामस्स, भोगगामे बहू अदा ।
लेखे'पुब्बे न वारेत्वा, पालेत्वा पुब्बसासनं ॥
२२. पितरा च महादानं, पुज्जमज्जम्पि वा कतं ।
सब्बं तमविनासेत्वा, निच्चं सो रक्खि सादरो ॥

२३. महेसी च महारज्जो, पुज्जानि बहुकारयि ।
कण्टकं चेतियं कासि, देवी चेतियपब्बते ॥
२४. कारेत्वा जयसेनञ्च, पब्बतं गामिकस्सदा ।
भिक्षुसङ्घस्स सा गामं, महम्मरञ्च तस्स दा ॥
२५. सिलामेघव्हयं कत्वा, भिक्षुनीनमुपस्सयं ।
सिलामेघव्हये दासि, भिक्षुनीनञ्च पच्चये ॥
२६. गामाये'सुं पुराकीता, विहारो तत्थ साधनं ।
दत्त्वा ते मे चयित्वान, विहारस्सेव दापयि ॥
२७. छादयित्वा महारुक्खे, सब्बे चेतियपब्बते ।
नानारागे धजे चेव, पटाकायो च पूजयि ॥
२८. पुब्बारामकभागम्पि, पासादं पटिसङ्घारि ।
उस्सानविट्ठिं दुब्भोगं, सुभोगं तस्स कारयि ॥
२९. विहारं गिरिभण्डञ्च, नट्टं पाकतिकं करि ।
भोगगामे च दापेसि, भिक्षूनं तन्निवासिनं ॥
३०. अम्बुय्यानम्हि आवासं, कत्वा दप्पुळपब्बतं ।
भिक्षूनं तिसतस्सा'दा, सम्पन्नचतुपच्चयं ॥
३१. कारेत्वा नीलगल्लञ्च, आरामं सो मनोरमं ।
दकवारं बहुप्पादं, तस्स दापेसि कारिय ॥
३२. अरिकारि विहारे च, पटिसङ्घासि जिण्णकं ।
सलाकग्गञ्च पासादं, अपुब्बंयेव कारयि ॥
३३. वाहदीपे सकारेसि, सेनग्गबोधिपब्बतं ।
धम्मं तीसु निकायेसु, वाचयित्थ बहुस्सुते ॥
३४. गण्हापेसि च भिक्षूनं, अयोपत्तेसु गण्ठिके ।
पुज्जन्ति वुत्तं सब्बं सो, न किञ्चि परिवज्जयि ॥
३५. कुलीनानमनाथानं, इत्थीनं'दा पिळन्धनं ।
भोजनं भोजनत्थीनं, बहु सो दासि रत्तियं ॥

३६. गुन्नं सस्सानि पादासि, काकादीनञ्च भक्तकं ।
तण्डुलञ्च कुमारानं, मधुफाणितसंयुतं ॥
३७. एवं पुञ्जानि कत्वान, नरिन्दो सो सपारिसो ।
भुत्वा पञ्चसु वस्सेसु, मेदिनिं सम्परिच्चजि ॥
३८. ततो तस्स सुतो आसि, सीहळानं रथेसतो ।
सब्बरूपगुणोपेतो, महिन्दो नाम खत्तियो ॥
३९. सो धम्मिकसीलामेघो, इच्चासि धरणीतले ।
धम्मदीपो धम्मधजो, सुद्धधम्मपरायनो ॥
४०. पुब्बकेहि नरिन्देहि, कतं धम्मपथानुगं ।
सब्बं कासि अहापेत्वा, अधम्मं तु विवज्जयि ॥
४१. राजारतनपासादे, कातुं सो नवकम्मकं ।
सब्बकालेसु दापेसि, गेडुम्बदकवारकं ॥
४२. जिण्णञ्च पटिसङ्घासि, पुञ्जकम्ममकासि च ।
रज्जं कत्वान चतूसु, वस्सेसु निधनं गतो ॥
४३. अगगबोधि ततो राजा, छत्तं उस्सापयि पुरे ।
कारेन्तो सब्बसत्तानं, हितं सुखमसेसतो ॥
४४. धातुपूजं सकारेसि, सत्थुसब्बगुणारहं ।
पितामहकतस्सापि, सम्बुद्धस्स महामहं ॥
४५. उदयग्गादिबोधिञ्च, परिवेणं सकारयि ।
नामं गहेत्वा पितुनो, अत्तनो च नराधिपो ॥
४६. सभोगं परिवेणञ्च, कत्वा तं भूतनामकं ।
सकाचरियकस्सादा, भिक्खूनं तिसतस्स च ॥
४७. राजसालाय दापेसि, चूळवापियगामकं ।
गामद्वयञ्च दापेसि, काळूलमल्लवातके ॥
४८. पवेसं विनिवारेसि, उपोसथदिनेसु सो ।
मच्छमंससुरादीनं, अन्तो नगरमत्तनो ॥

४९. भिक्खू वा चेति ये वा सो, वन्दित्वा निक्खमं ततो ।
वालुका हा विनस्सन्तु, इति पादेसु वोधयी ॥
५०. यं यं सोवगियं कम्मं, कम्मं निस्सरणवहं ।
वत्थुत्तये पसन्नो सो, कम्मं तं सब्बमाचरि ॥
५१. मातुपट्टाननिरतो, रत्तिन्दिवमहोसिसो ।
गन्त्वा तस्सा उपट्टानं, पातोव किर भूपति ॥
५२. सीसं तेलेन मक्खेत्वा, उब्बट्टेत्वान जल्लिकं ।
नखे विसुद्धे कत्वान, नहापेत्वान सादरं ॥
५३. अच्छादेत्वा नवं वत्थं, सुखसम्फस्समत्तनो ।
वत्थं छट्ठितमादाय, पेल्लेत्वा सयमेव तं ॥
५४. तस्स तोयेन सिञ्चित्वा, सीसं समकुटं सकं ।
गन्धमालाहि तं सम्मा, चेति यं विह पूजिय ॥
५५. नमस्सित्वान तिक्खत्तुं, कत्वा तं सो पदक्खिणं ।
दापेत्वा परिसायस्सा, वत्थादीनि यथारुचिं ॥
५६. सहत्थेनेव भोजेत्वा, भोजनं तं महारहं ।
भुत्थावसेसं भुञ्जित्वा, समाकिरियमत्थके ॥
५७. भोजेत्वा परिसं तस्सा, राजभोजनमुत्तमं ।
सज्जेत्वा वासगेहज्ज, सुगन्धपरिवासितं ॥
५८. सहत्था पज्जपेत्वान, सयनं तत्थ साधुकं ।
पादे धोविय मक्खेत्वा, गन्धतेलेन सण्हकं ॥
५९. सम्बाहेन्तो निसीदित्वा, कत्वा निदमुपेतकं ।
कत्वा पदक्खिणं मज्जं, तिक्खत्तुं साधुवन्दिय ॥
६०. आरक्खके नियोजेत्वा, दासेकम्मकरेपि च ।
तस्सा पिड्डिमकत्वान, अपक्कमेव पिड्डितो ॥
६१. ठत्वा अदस्सने ठाने, तिक्खत्तुं पुन वन्दिय ।
सन्तुट्ठो तेन कम्मेन, सरन्तो तं पुनप्पुनं ॥

६२. गेहं याति सजीवन्तं, एवमेव उपट्टहि ।
एकदा दासवादेन, वन्दित्वा दासमत्तनो ॥
६३. तेनत्तनो कथापेसि, खमापेतुं सयं वचो ।
अत्तानं भिक्खुसङ्घस्स, दापयित्वान मातरा ॥
६४. धनमत्थग्घनं जत्वा, भुजिस्सो आसि बुद्धिमा ।
एवं पुज्जपरो हुत्वा, कत्वा दीपस्स सङ्गहं ॥
६५. एकादसहि वस्सेहि, देवलोकमुपागमि ।
तस्सानुजो दप्पुळो'थ, राजा होसि तदच्चये ॥
६६. सब्बं पुब्बकराजूनं, चरियं सो समाचरि ।
तदा महिन्दनामस्स, पुत्तारोहेणसामिनो ॥
६७. पितरा निहटा'गच्छुं, राजानं मातुलं सकं ।
सो ते दिस्वा पवत्तिं तं, सुत्वा दत्वा महाबलं ॥
६८. पाहेसि पितरा युद्धं, कातुं बन्धु हिते रते ।
महिन्दोपि तथाभावं, विदित्वा रोहणाधिपो ॥
६९. युद्धं पटिपदेयेव, तेसं'कासि महाबलो ।
ते उभोपि पलायिंसु, दत्वा सेनाय नायकं ॥
७०. पुनागन्त्वा महीपालं, सेवमाना इधा'वसुं ।
पितापि तेन सन्तुट्ठो, अज्जेन सकबन्धुना ॥
७१. युज्झन्तो मरणं गच्छि, जातिसोपि मतो किर ।
तदा'दा भागिनेय्यस्स, राजा कित्तगबोधिनो ॥
७२. सब्बरूपगुणोपेतं, धितरं देव नामिकं ।
सो दप्पुळं ठपेत्वान, सेवत्थं तस्स राजिनो ॥
७३. सयं सेनङ्गमादाय, रोहणं समुपागमि ।
रोहणाधिपति हुत्वा, सब्बाकारसमप्पितो ॥
७४. पुत्तधीताहि वट्ठेन्तो, वासं तत्थेव कप्पयि ।
राजाकासि दुमिन्दस्स, घरं जिण्णं नवं थिरं ॥

७५. सोवण्णखचितं कम्मं, मङ्गलेन च तस्स सो ।
अत्तनो राजभावस्स, सत्थुपारमिताय च ॥
७६. सम्मानुच्छविकं कत्वा, महापूजं पवत्तयि ।
जिण्णं कारेसि पासादं, हत्थिकुच्छिविहारके ॥
७७. वाहदीपस्स आरामं, लावरावज्च पब्बतं ।
विहारे जेतनामे च, कत्वा सोवण्णयं मुनिं ॥
७८. वट्ठेत्वा बोधिगेहम्हि, पूजंकासि अचिन्तियं ।
अनुसंवच्छरं दीपे, वत्थदानं पवत्तयि ॥
७९. महापाळिञ्च वट्ठेसि, भत्तग्गमवलोकयी ।
तुलाभारज्च दापेसि, जिण्णज्च पटिसङ्खरि ॥
८०. चारित्तं पुब्बराजूनं, पालेसि मनवज्जियं ।
तस्सासि वजिरो नाम, सेनापति महापति ॥
८१. कच्छवालं सकारेसि, आरामं पंसुकूलिनं ।
थूपारामम्हि थूपस्स, घरं छादेसि साधुकं ॥
८२. इट्ठकाहि सुवण्णाहि, हेमद्वारे च कारयि ।
एवं सोळसवस्सानि, कत्वा रज्जं नराधिपो ॥
८३. अगमा सब्बसत्तानं, गन्तब्बं देसमेव सो ।
तस्मिं राजिनि सम्पत्ते, देवलोकं तदा अहु ॥
८४. अग्गबोधिसनामो'थ, आणाभेरिं चरापयि ।
पिता तस्स सभातुस्स, पुत्तं महिन्दनामकं ॥
८५. रज्जत्थं सकपुत्तानं, आदिपादं न कारयी ।
आदरं सो सबन्धूनं, कनिट्ठानम्पि कातवे ॥
८६. असहन्तो पलायित्थ, परतीरं समाकुलो ।
ते समागमनं सुत्वा, पेसयित्वा महाबलं ॥
८७. कारेत्वा युद्धमेतेहि, सीसं तेसं सगण्हयि ।
निकायेसु विचारेत्वा, कत्तब्बं सब्बमेव सो ॥

८८. दीपे'पि सकले कासि, पापाचारनिवारणं ।
भिक्षू चूळविहारेसु, यागुं गणहन्ति सब्बदा ॥
८९. महाविहारे तं सुत्वा, राजा निब्बिन्नमानसो ।
कण्ठपिट्ठिमहागामं तथा याबालगामकं ॥
९०. तेलगामं बहुदञ्च, दकवारं पदापिय ।
यागुं गहेतुं योजेसि, विहारेसु'पि भिक्षवो ॥
९१. ततो पट्टाय तं यागुं, सब्बे गण्हिंसु सादरा ।
दीपे भेरिंच रापेत्वा, सन्निपातिय याचके ॥
९२. सुवण्णं सोपदापेसि, यथिच्छं दिवसत्तयं ।
एवमादिं स कत्त्वान, पुञ्जवं वस्सेहि तीहि च ॥
९३. वत्थुत्तयपसादस्स, फलं पस्सितुमत्तनो ।
राजा दिब्बेन यानेन, गच्छन्तो विय सो मरि ॥
९४. एवं अनिच्चा वत सब्बदेहिनो ।
सब्बञ्जनोपेव मुपेति मच्चुं ।
पहाय तस्मा भवरागजातं ।
बुधो सुबुद्धिविभवे भवेय्य ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

पञ्चराजको नाम

सत्तचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

अट्ठचत्तालीसतिम परिच्छेद

एकराजको

१. ततो तस्सा'नुजो सेनो, छत्तं उस्सापयी पुरे ।
पियं'व पुत्तं पस्सन्तो, सत्ते सब्बे महाधनो ॥
२. चरियं पुब्बराजूनं, समाचरि यथाभतं ।
अपुब्बम्पि च वत्तेसि, चरियं धम्मसंहितं ॥

३. भिक्खूनां भिक्खूनीनञ्च, जातीनां दीपवासिनं ।
मच्छानं मिगपक्खीनं, कत्तब्बं स समाचरि ॥
४. महिन्दं परतीरं सो, गतं योजियमारयि ।
एवं सो सुविसोधेसि, रज्जपच्चत्थिके'खिले ॥
५. महादानं पवत्तेसि, याचकानं धनेसिनं ।
भिक्खूनां ब्राह्मणानञ्च, मनुज्जं राजभोजनं ॥
६. अहेसुं अनुजातस्स, महिन्दो कस्सपो तथा ।
उदयोति तयो तेसु, महिन्दो युवराजको ॥
७. हुत्वा तस्सानुवत्तन्तो, सक्कच्चं तमुपट्टहि ।
सङ्घानामासि राजस्स, भरिया तस्स राजिनी ॥
८. कीळनत्थं समुद्दस्स, गते राजिनि पट्टनं ।
उदयो आदिपादोसो, ओहीनो नगरे तदा ॥
९. नालनामं गहेत्वान, धीतरं माणिलानिया ।
रक्खितं राजरक्खाय, पुळत्थिनगरं अगा ॥
१०. राजा तस्मिं अकुज्झित्वा, सन्धिं कत्वा अकुप्पियं ।
महादीपादं पेसेत्वा, तोसत्वा तं इधानयि ॥
११. एवं समग्गा ते आसुं, ततो पट्टाय खत्तिया ।
रक्खन्ता सासनं लोकं, वसिंसु सुसमाहिता ॥
१२. ततो केनचि कालेन, पण्डुराजा महाबलो ।
जम्बुदीपा इधा'गम्म, दीप गण्हितुमारभि ॥
१३. राजा सुत्वा महासेनं, पेसुयित्थ तदन्तिकं ।
अमच्चानं विवादेन, थद्धोतारो नाराधिपो ॥
१४. पण्डुराजा विनासेन्तो, सब्बं तं देसमुत्तरं ।
खन्थावारं निवेसेसि, महातालितगामके ॥
१५. वसन्ता दमिळा एत्थ, बहवो ये तहिं तहिं ।
सब्बे तं पक्खियाहेसुं, ततो सो बलवा अहु ॥

१६. तत्थ गन्ता महासेना, रज्जो युज्झितुमारभि ।
हत्थिक्खन्धगतो पण्डु-राजापि समुपाविसि ॥
१७. अहु दमिळसेनासा, पस्सन्ति सामिनो मुखं ।
सम्पत्तबलहुस्साहा, तदत्थे चत्तजीविता ॥
१८. दीपसेना तु सामिन-मभावेन निरुस्सुक्का ।
युज्झन्ति परिभिन्दित्वा, पलायित्थ ततो ततो ॥
१९. ओतरित्थमहासेना, पण्डुराजास्स तद्धुणे ।
मारसेनाव गच्छन्ति, विचुण्णेन्ति महाजनं ॥
२०. राजा सेनाय भिन्नत्तं, सुक्का सब्बं समादिय ।
हत्थसारं पुरं हित्वा, मलयाभिमुखो गतो ॥
२१. ततो हत्थिं समारुह, युवराजा महिन्दको ।
युज्झन्तो सकसेनाय, पलातत्तं समेक्खिय ॥
२२. एकेनमे न सक्का वे, सब्बे एतेहि मारितुं ।
एतेसं न च नीचानं, हत्थेसु मरणं सुखं ॥
२३. तस्मा वरं मे मरणं, मया एवेति चिन्तिय ।
हत्थिक्खन्धगतोयेव, छिन्दि सो सीसमत्तनो ॥
२४. तं दिस्वा बहवो सीसे, तत्थ छिन्दिंसु सेवका ।
तं दिस्वा दमिळी सेना, हट्टतुट्ठा पमोदिसा ॥
२५. एतं सब्बं समेक्खित्वा, आदापादो सकस्सपो ।
तुरङ्गवरमारुह, सुसन्नद्धो महायुधो ॥
२६. विहारमुपसङ्गम्म, अभयं एकोव सो ।
तादिसम्पि महासेनं, ओगाहेत्वा विदारयि ॥
२७. सुपण्णो विय गणहन्तो, भूजगेन सलिलाल ये ।
सो तं सब्बं निवत्तेसि, अत्तानञ्च सुगोपयि ॥
२८. अस्सो एकोव दिस्सित्थ, तुरङ्गावलिसन्निभो ।
अत्तनो सो जनं कञ्चि, अपस्सन्तो नुगामिनं ॥

२९. किं मे एकेन वेरिनं, पूरितेन मनोरथं ।
कालन्तरेहं जीवन्तो, पूरेस्सं मे मनोरथं ॥
३०. तस्मा गन्तुं युत्तन्ति, निम्फोटेत्वा महाबलं ।
निब्भयोव महायोधो, कोण्डिवातमुपागमि ॥
३१. पण्डुराजा महासेना, अग्गहेसि ततो पुरं ।
सीसं तं युवराजस्स, पण्डुराजस्स दस्सयुं ॥
३२. सो तं दिस्वा च झापेत्वा, राजूनं पण्डुदेसिनं ।
सब्बमाळाहने किच्चं, तस्स कातुं नियोजयि ॥
३३. सब्बं सारं हरापेसि, भण्डागारमिह राजिनो ।
अग्गणिहत्थ गहेतब्बं, विहारे नगरेपि च ॥
३४. पासादे रतने सब्बे, सोवण्णंसत्थुबिम्बकं ।
सिलामय मुनिन्दस्स, चक्खुभूक मणिद्वयं ॥
३५. तथा सोवण्णपट्टे च, थूपासामिह चेतिये ।
सुवण्ण पटिमायो च, विहारेसु तहिं तहिं ॥
३६. सब्बं गहेत्वा निस्सारं, लङ्कादीप मकासि सो ।
छड्डयित्थ पुरं रम्म, यक्खभक्खित रूपकं ॥
३७. राजां पि रक्खं दत्त्वान, महामग्गे तहिं तहिं ।
गङ्गाद्वय मुखे वासं, कप्पेसि परिसङ्कितो ॥
३८. पण्डुराजा ततो सद्धिं, कातुं सीहळसामिना ।
अमच्चे तत्थ पेसेसि, दिस्वा ते सीहलाधिपो ॥
३९. सुणित्वा सासनं तेसं, सब्बं तं सम्पटिच्छिय ।
दूतानं कारयित्वान, यथाकामेन सङ्गहं ॥
४०. हत्थिद्वयं सदत्त्वान, सब्बमाभरणम्पि च ।
तस्स पेसेसि दूतेसो, अत्तनोपि हितावहे ॥
४१. पण्डुराजा सितं सब्बं, दिस्वा सन्तुट्ठमानसो ।
निय्यातेत्त्वान दूतानं, तदहेव महापुरं ॥

४२. निक्खमित्वा पुरा गन्त्वा, न चिरेनेव पट्टनं ।
तत्थ आरुह्य नावं सो, सक देस मुपागमि ॥
४३. ततो आगम्म नगरं, सीलामेघो महीपति ।
यथाठाने ठपेत्वान, दीपं वसि समाहितो ॥
४४. भातरं दुतियं कत्वा, उदयं नाम खत्तियं ।
महादीपादं तस्सांदा, सोगत्थं दक्खिणं दिसं ॥
४५. सोपि खो न चिरेनेव, कत्वा पुज्जं यथारहं ।
रोगेनेकेन सम्फुट्ठो, पविट्ठो मच्चुनो मुखं ॥
४६. कस्सपो आदिपादोपि, पुलत्थिनगरे वसं ।
योजेत्वा पण्डुराजेन, अहोसि किर मारितो ॥
४७. तदा कस्सपनामस्स, पुत्ता आसुं महारहा ।
आदिपादस्स चत्तारो, धज्जलक्खण सज्जुता ॥
४८. यो सेनं सब्बपठमो, सेनो नाम कुमारको ।
सूरो वीरो महुस्साहो, राजभारक्खमो समो ॥
४९. राजा महादीपादत्तं, तस्स दत्वा यथाविधिं ।
भोगत्थं दक्खिणं देसं, सवाहन मुपादिसि ॥
५०. रोहणाधिपतिस्सांसुं, पुत्ता कित्तगबोधितो ।
चत्तारो धीतरो तिस्सो, दस्सनेय्या मनोरमा ॥
५१. तदा जेडुसुतं तस्स, महिन्दं नाम खत्तियं ।
पितुच्छा मारयित्वान, देसं गण्हि ससाधनं ॥
५२. भातरो ते तयो तस्मिं,
संरुट्ठा भातु घातने ।
आदाय भगीनी तिस्सो,
रज्जो सन्तिकमागमुं ॥
५३. राजापि दिस्वा तेतीव, ममायन्तो दयालुको ।
सब्बे देवकुमारेव, सुखं वट्ठेसि पेमवा ॥

५४. ततो कस्सपनामं सो, तेसं जेढं नरिस्सरो ।
देसं तं गण्ह याहीति, दत्त्वा बलमपेसयि ॥
५५. सो'पि गन्त्वान तं हन्त्वा, रोहणं कसिणम्पि तं ।
कत्त्वा हत्थगतं तत्थ, वसित्थ निरुपद्दवो ॥
५६. अथ सो भातरो द्वे'पि, सेनञ्च उदयं तथा ।
पक्कोसित्वान, भाजेत्त्वा, देसं तेहि सहावसि ॥
५७. राजा ता साधु वड्ढेत्त्वा, वयपत्तासु तीसु सो ।
राजकज्जासु धज्जासु, देवच्छरसू रूपिसु ॥
५८. ठपेत्त्वा राजिनि ठाने, उपराजस्स दापयि ।
सङ्गनामं महाभोगं, दत्त्वा रज्जसरिक्खकं ॥
५९. कणिट्ठो उपराजस्स, महिन्दो नाम भातुको ।
अत्थि सब्बगुणोपेतो, सब्बसत्थविसारदो ॥
६०. तस्सा'दासि दुवे राजा, राजकज्जा मनोहरा ।
तिस्सव्हकित्त नामञ्च, दत्त्वा भोगं यथारुचिं ॥
६१. एवं करोन्तो जातीनं, संगहं सो यथारहं ।
आराधेन्तो च दानादि-सङ्गहेहि महाजनं ॥
६२. राजा दसयि राजूनं, धम्मोहि समुपागतो ।
समाचरन्तो पुज्जानि, परिभुज्जित्थ मेदिनिं ॥
६३. पंसुकूलिक भिक्खूनं, कत्त्वा'रिट्ठि पब्बते ।
महाभोगं अदारामं, निम्मितं विय इद्धिया ॥
६४. परिहारञ्च तस्सदा, राजारहमसेसतो ।
आरामिके च बहवो, दासे कम्मकरेपि च ॥
६५. पासादं सोव कारेसि, विहारे जेतनामके ।
अनेकभूमिं भूमिन्दो, बुद्धभूमिगतासयो ॥
६६. वड्ढेत्त्वा तत्थ कारेत्त्वा, सब्ब सोवण्णयं जिनं ।
सण्ठपेत्त्वा महाभोगं, वसापेसि च भिक्खवो ॥

६७. महादि परिवेणम्हि, कारेसि सुमनोहरं ।
पासाद मगिसन्दंढुं, तस्मियेव विहारके ॥
६८. कत्वा वीरङ्कुरारामं, विहारे अभयुत्तरे ।
महासङ्घिक भिक्खूनं, थेरियानञ्च दापयि ॥
६९. पुब्बारामञ्च कारेसि, सम्पन्न चतुपच्चयं ।
सद्धिं सो सङ्घनामाय, देवियापि च अत्तनो ॥
७०. महाविहारेतायेव, सद्धिं कारेसि भूमिपो ।
आवासं सङ्घसेनव्हं, महाभोगं महामति ॥
७१. कारेत्वा सब्बसोवण्णं, केसधातु करण्डकं ।
महापूजं पवत्तेसि, रज्जं विस्सज्जि उत्तमो ॥
७२. चेतियस्स गीरिस्सादा, काणवापिं बहुदयं ।
भिक्खूनं दिपवासीनं, दापेसि च तिचीवरं ॥
७३. पुलत्थि नगरे कासि, वापियो थुसवापिया ।
सेनगगबोधिमावासं, गामारामिक सञ्जुतं ॥
७४. तस्मियेव च कारेसि, महापाळिं सुभोजनं ।
महापाळिञ्च सब्बेसं, महानेत्तम्पि पब्बते ॥
७५. वेज्जसालम्पि कारेसि, नगरस्स च पच्छिमे ।
अनाथानं पवत्तेसि, यागुदानं सखज्जकं ॥
७६. पंसुकूलिक भिक्खूनं, पच्चेकञ्च महानसं ।
कत्वा दापेसि सक्कच्चं, निच्चं भोजनमुत्तमो ॥
७७. हुत्वा महादिपादोयं, कप्पूर परिवेणके ।
उत्तराळ्हे च कारेसि, परिच्छेदे सनामके ॥
७८. तुलाभारञ्च पादासी, तिक्खत्तुं सो महाधने ।
पुज्जमञ्जम्पि सो कासि, राजा नानप्पकारकं ॥
७९. सङ्घनामापि सा देवी, उत्तरम्हि विहारके ।
कत्वा महिन्दसेनव्हा-वासं वासेसि भिक्खवो ॥

८०. आरद्धो दप्पुलव्हस्स, काले राजस्स धीमभो ।
महादेवेन सो आसि, रम्मो दप्पुल पब्बतो ॥
८१. दारुकस्सपनामेन, तथा कस्सपराजिकं ।
उभोपि ते विप्पकते, राजा सो वसमापयि ॥
८२. भद्दो सेनापति तस्स, भद्दसेनापतिं व्हयं ।
परिवेणम्मि कारेसि, दासभोगसमायुतं ॥
८३. उत्तरो च अमच्चोका, विहारे अभयुत्तरे ।
वासमुत्तरसेनव्हं, रम्म मुत्तरपच्चयं ॥
८४. वजिरो नाम तत्थेवा-वासं वजिरसेनकं ।
कासि रक्खसनामोचा-वासं रक्खसनामकं ॥
८५. ततो वीसति वस्सेसु, पुलत्थि नगरे वसं ।
पण्डुराजकतं कारं, सरन्तो सरदस्सनो ॥
८६. ददन्तो विय सेनस्स, सूरस्सावसरञ्चसो ।
पहाय दीपं दीपोव, महावात हतो गतो ॥
८७. भोगो अनिच्चा सह जीवितेन ।
पगेव ते बन्धुजना सहाया ।
नराधीपं पस्सथ एकमेव ।
समागतं मच्चुमुखं सुघोरं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

एक राजको नाम

अट्टचत्तालीसतिमो परिच्छेदो ।

एकूनपञ्चासतिम परिच्छेद

राजद्वयदीपनो

१. एवं तस्मिं मते तस्स, कातब्बं साधुकारिय ।
महादीपादो सेनव्हो, आदाय बलवाहनं ॥

२. आगम्म नगरं राजा, अहोसि धरणी तले ।
आदिकप्पम्हि राजूनं, दस्सन्तो चरियं पिय ॥
३. सद्धो महाधनो सूरु, मुत्तचागी निरालयो ।
याचयोगो महाभोगो, सम्पन्नबलवाहनो ॥
४. कित्तियां मलभूताय, तथा तेजो गुणेन च ।
सन्निपातं व सो चन्द-सूरियानं निदस्सयि ॥
५. असङ्किण्ण गुणाकिण्णो, सुविचिण्ण गुणागुणो ।
नित्थिण्णपापो निब्बिण्ण-संसारो सारदस्सनो ॥
६. भरिया तस्स या आसि, सङ्घातं सो भिसेचयि ।
महेसीभावे दत्त्वान, परिहारं यथाभतं ॥
७. महिन्दं नाम सप्पज्जं, कणिट्ठं भातरं सकं ।
दत्त्वा दक्खिणभागं सो, ओपरज्जे भिसेचयि ॥
८. अन्तेपुरे परज्झित्वा, सो रज्जा अवधारिते ।
सपुत्तदारो वुट्ठाय, अज्जातो मलयं अगा ॥
९. उप्पज्जित्थ तदा पुत्तो, रज्जो सङ्घाय देविया ।
दस्सेन्तो व पनादस्स, कुमार रूपमत्तनो ॥
१०. राजा तं जातमत्तं व, दिस्वा सन्थुट्ठमानुसो ।
सिद्धत्थं लुम्बिनीजातं, राजा सुद्धोदनो विय ॥
११. धज्जपुज्जगुणूपेतो, ठपेत्वा दीपमेककं ।
जम्बुदीपे पि कसिणे, रज्जयोगोति मे सुतो ॥
१२. नामदान दिनेयेव, परिहारेण सब्बसो ।
ओपरज्जे भिसिञ्चित्वा, दक्खिणं देसमस्स दा ॥
१३. युवराजापि मलये, वसन्तो व महीपतिं ।
आराधेत्वा उपायेन, अनुज्जतो सभातरा ॥
१४. निकायत्तय वा सीहि, सद्धिं भिक्खूहि आगतो ।
दिस्वा राजानमेत्थेव, सन्धीं कासि अकुप्पियं ॥

१५. या तस्स युवराजस्स, भरिया तिस्सा नामिका ।
राजिनी सा विजायित्थ, धीतरं सङ्गनामिकं ॥
१६. कित्तिनामा'पराया च, भरिया सापि खो पन ।
विजायि पुत्ते चत्तारो, तथा एकञ्च धीतरं ॥
१७. तदा राजापि चिन्तेत्वा, एवं सति कणिट्ठको ।
निस्सङ्को मयि होतीति, सम्मा मन्तीहि मन्तिय ॥
१८. धीतरं युवराजस्स, सुरूपिं रूपनामिकं ।
कस्सपस्स'त्त पुत्तस्स, विवाहं कारयि बुधो ॥
१९. दक्खिणं देसमस्सेव, कणिट्ठस्स सदापयि ।
राजपुत्तस्स पादापि, पच्चेकं भोगमत्तनो ॥
२०. रज्जमिह सब्बं तस्सेव, परिभोगाय दापयि ।
केवलन्तु विचारेसि, दीपं दीप हितावहो ॥
२१. तेसं संवासमन्वाय, उभिन्नं पुज्जकम्मिनं ।
धज्जपुज्जगुणूपेता, विजाता पुत्तधीतरो ॥
२२. कत्वा सब्बोपहारेन, दाठाधातु महामहं ।
आरुह्य वरपासादं, रतनव्हं महीपति ॥
२३. तदा सोवण्णयस्सापि, सम्बुद्धस्स पुरा ठितं ।
सुज्जं पिट्ठं सयं दिस्वा, कस्मा एवन्ति संवदि ॥
२४. ततो अमच्चा आहंसु, नाजानासि महीपति ।
महापितुनरिन्दस्स, काले तव नरिस्सरं ॥
२५. पण्डुराजा इधागम्म, दीपमेतं विनासिय ।
सब्बं सारगतं दीपे, समादाय गतो इति ॥
२६. तं सुत्वा लज्जितो राजा, सयं विय पराजितो ।
तदहेव नियोजेसि, अमच्चे बलसङ्गहे ॥
२७. तदा'व किर आगज्झि, पण्डुराजकुमारको ।
परिभूतो सराजेन, रज्जत्थं कत निच्छयो ॥

२८. राजा दिस्वा'ति सन्तुडो, कत्तब्बं तस्स कारिय ।
महातित्थ मुपागम्म, पट्टनं सेमत्रसो ॥
२९. महन्तं बलकायञ्च, तस्सोपकरणानि च ।
अनुनं पटियादेत्वा, देवसेनं व सज्जितं ॥
३०. पण्डुराजकुमारेन, सद्धिं सेनापति सकं ।
गन्त्वा तं पण्डुराजानं, हन्त्वानिकमितो पुरा ॥
३१. रतनं सब्बमादाय, दत्त्वा रज्जं इमस्स च ।
न चिरेनेव एहीती, उय्योजेसि महायसो ॥
३२. सोपि एवं करोमीति, पटिस्सुत्वा महीपतिं ।
विन्दित्वा बलमादाय, नाममारुह तं खणे ॥
३३. परतीरं ततो गन्त्वा, संवुळह बलवाहनो ।
विनासयन्तो पच्चन्तं, वारेसि मधुरं पुरं ॥
३४. द्वारानि पिदहित्वान, पच्छिन्दित्थ गतागतं ।
ततो अग्निं खिपापेसि, गोपुरट्टाल कोट्टके ॥
३५. एवं सीहळसेनाय, पविट्ठाय सकं पुरं ।
सब्बं विलुम्पमानाय, सेनङ्गं घातयन्तिया ॥
३६. पण्डुराजा निसम्मेतं, समादाय सकं बलं ।
वेगसा तं समागम्म, युद्धं कातुं समारभि ॥
३७. असम्पुण्ण बलत्ता सो, विद्धो सल्लेन भूपति ।
हत्थिक्खन्धगतोयेव, विहाय पुरमत्तनो ॥
३८. पलायित्वा गतठाने, जीवितं निजमेस्सजि ।
भरियाव'स्स तेनासि, सम्पत्ता जीवितक्खयं ॥
३९. ततो सीहळसेनासा, पविट्ठा निब्भया पुरं ।
तत्थ सब्बं विलुम्पित्थ, देवा'सिरपुरं यथा ॥
४०. सेनापति ततो राज-गेहे भत्तं समेक्खिय ।
दीपानितमिमम्हा च, तत्रट्ठञ्च महारहं ॥

४१. सारं सब्बंसमादाय, देसे च नगरे ठितं ।
कत्वा इस्सरियं तत्थ, वसेवत्तिय अत्तनो ॥
४२. पण्डुराज कुमारं तु, तत्थ रज्जे'भि सिञ्चिय ।
कारेत्वा परिहारञ्च, देसं तस्स समप्पिय ॥
४३. यथारुचिं गहेत्वान, हत्थिअस्से नरे'पि च ।
तत्थ तत्थ यथा कामं, वसन्तो अकुतो भयो ॥
४४. समुद्द तटमागम्म, ठत्वा तत्थ यथासुखं ।
कीळन्तो विय नावं सो, समारुह विसारदो ॥
४५. महात्तित्थ मुपागम्म, वन्दित्वा धरणी पतिं ।
तं सासनं निवेदेत्वा, सारं दस्सेसि आहटं ॥
४६. राजा साधूति वत्त्वान, कारेत्वा तस्स सङ्गहं ।
सिद्धिं सेनाय आगन्त्वा, पकट्ठाय सकं पुरं ॥
४७. जयपानं पिवित्वान, कत्वा विजयमङ्गलं ।
महाधागं पवत्तेत्वा, याचकानं यथा रुचिं ॥
४८. सब्बं पाकतिकं कासि, सारं दीपे निरालयो ।
सोवण्ण पटिमायो च, यथाठाने ठपापयि ॥
४९. सुज्जं रतनपासादे, पिट्ठं पूरेसि सत्थुनो ।
कासि रक्खपिधानेन, निब्भयं धरणीतलं ॥
५०. ततो पट्ठाय दीपंसो, अरीनं दुप्पधंसियं ।
कत्वा वट्ठेसि भोगेहि, उत्तरादिकुरुं पिय ॥
५१. खिन्ना पुब्बस्स राजस्स, काले दीपमि पाणिनो ।
निब्बुता तं समागम्म, घम्मा विय वलाहका ॥
५२. तस्स वीसतिमे वस्से, विहारे अभयुत्तरे ।
निक्खमित्वा गता हेसुं, पंसुकूलिक भिक्खवो ॥
५३. युवराजा महिन्दो सो, धुमराजस्स सत्थुनो ।
कारापयि घरं रम्मं, दस्सनेय्यं मनोरमं ॥

५४. बोधिगेहं करोन्तो तं, दिस्वा वड्ढकीनो तदा ।
वंसेन साखं आहच्च, भिज्जन्तं वरबोधिया ॥
५५. किन्तु कातब्बमेत्थाति, युवराजं निवेदयुं ।
सो तं तं मुपसंकम्म, महापूजाय पूजिय ॥
५६. सचे सत्था, हितत्थाय, सम्भूतो सब्बपाणिनं ।
लद्धं पुज्जस्सं नग्घस्स, घरस्स करणेति'ध ॥
५७. साखा गच्छं तु उद्धं व, कातुं सक्का यथाघरं ।
एवमाराधयित्वान, वन्दित्वा सङ्घरं गतो ॥
५८. तदा साखा दुमिन्दस्स, रत्तियं उद्धमुग्गमि ।
ततो कम्मकरा सब्बं, आरोचेसुं ससामिनो ॥
५९. युवराजा'ति सन्तुट्ठो, भातुरज्जो निवेदिय ।
महापूजाय पूजेसि, विस्सज्जिय बहुधनं ॥
६०. तथा महिन्दसेनव्हं, परिवेणञ्च कारिय ।
सङ्घस्सा'दा सभोगं सो, पुज्जा पुज्जानिचाचीनि ॥
६१. अदा सपरिसं भत्तं, वत्थं छत्तमुपाहनं ।
तथा गमियभत्तञ्च, नहानञ्च सभत्तकं ॥
६२. एवं खुद्धानु खुद्धानि, कत्वा पुज्जानि सो विभू ।
रज्जो तेत्तिसवस्समिहि, यथाकम्ममुपागमि ॥
६३. अथ राजा मतेतस्मिं, कणिट्ठमुदयं सकं ।
तस्स ठाने ठपेत्वान, सब्बं तस्सेव तस्सदा ॥
६४. तुलाभारस्स दानेन, दीनानाथे सतप्पयि ।
धम्मकम्मेन सोधेसि, निकायत्तयमेकतो ॥
६५. सोण्णथालीसहस्सं सो, मुत्ताहि परिपूरिय ।
ठपेत्वा मणिमेकेकं, तस्सोपरि महारहं ॥
६६. ब्राह्मणानं सहस्सस्स, सुद्धे रतनभाजने ।
भोजेत्वा खीरपायासं, दापेत्वा हेमसुत्तकं ॥

६७. तथा नवेहि वत्थेहि, अच्छादेत्वा यथारुचिं ।
सन्तप्पेसि महन्तेन, परिहारेन पुञ्जवा ॥
६८. भिक्खूनं दीपवासीनं, अदासि च तिचीवरं ।
अदा सब्बासमित्थीनं, वत्थञ्च सुमनोहरं ॥
६९. कारेत्वा लोहपासादं, वेजयन्तसरिक्खकं ।
वड्डेसि पटिमं तत्थ, सुवण्णघटकोट्टिमं ॥
७०. सुत्वा उपोसथागार-भावं सब्ब महेसीनं ।
तुच्छो यं नेव होतूति, वासं सङ्गस्स तं अका ॥
७१. भोगगामे च तस्सदा, रक्खके च नियोजयि ।
भिक्खू द्वत्तिसमत्ताहि, वसन्तूति नियामयि ॥
७२. गङ्गाय मरियादं सो, कारेसि मणिमेखलं ।
तोयनिद्धमनञ्चाका, मणिहीरकवापिया ॥
७३. कट्टुन्तनगरे चेव, काणवापिंच बन्धयि ।
वेज्जसालञ्च कारेसि, चेति यम्हि गिरिम्हि सो ॥
७४. बुद्धगामविहारञ्च, विहारं महियङ्गणं ।
कूटतिस्स विहारञ्च, भोगगामे न वड्डयि ॥
७५. मण्डलस्स गिरिस्सांदा, विहारस्स सगामके ।
उत्तराळ्हे च कारेसि, पासादं परिवेणके ॥
७६. महासेनस्स बुद्धस्स, गामं दत्त्वान रक्खके ।
दासि सोब्भविहारे च, कारेसि पटिमाघरं ॥
७७. बोधिसत्ते च वड्डेसि, पासादे मणिमेखले ।
सीलामयमुनिन्दस्स, जिण्णगेहम्पि कारयि ॥
७८. राज तं बोधिसत्तञ्च, सघरं तत्थ सन्नहि ।
आलवालं दुमिन्दस्स, गन्धित्वा का महामहं ॥
७९. लिखित्वा हेमपट्टम्हि, सब्बरतनसुत्तकं ।
महापूजमका तस्स, अभिधम्मं कथापयि ॥

८०. आनन्दपटिमं नेत्वा, पुरं कत्वा पदक्खिणं ।
परित्तं भिक्खुसङ्घेन, भणापेत्वा यथाविधिं ॥
८१. परित्तोदकसेकेन, जनं कत्वा निरातुरं ।
राजा रोगभयं पेवं, नीहरित्थ सदेसतो ॥
८२. अभिसेकं गहेत्वान, हेमवालुक चेत्तिये ।
अनुसंवच्छरं कातुं, तं चारित्तं लिखापयि ॥
८३. अदा मासस्स चतूसु, उपोसथदिनेसु सो ।
चतुन्नञ्च सहस्सानं, वत्थदानं सभत्तकं ॥
८४. वेसाखकीळं कीळित्थ, सद्धिं दुग्गतकेहि सो ।
अन्नं पानञ्च वत्थञ्च, तेसं दत्वा यथारुचिं ॥
८५. भिक्खुसङ्घस्स दीपमिह, निच्चदानं पवत्तयि ।
सन्तप्पेसि च दानेन, कपणद्धिकवणिब्बके ॥
८६. तस्स रज्जो महेसी च, सङ्घनामा अकारयि ।
पब्बतं सङ्घसेनव्हं, सभोगमभयुत्तरे ॥
८७. नीलचूळामणिञ्चाका, सिलामय महेसिनो ।
पूजं सब्बोपहारेहि, कासि सत्थुस्स सब्बदा ॥
८८. तस्स सेनापतिचांका, सेनसेनापतिव्हयं ।
परिवेणं महाभोगं, सूरु तुड्डकनामको ॥
८९. एवं सपरिसो कत्वा, सपुज्जानि महायसो ।
पज्जतिसत्तिमे वस्से, देवलोकमुपागमि ॥
९०. ततो तस्सांनुजो आसि, उदयो नाम खत्तियो ।
राजा सब्बप्पयोगेहि, हितेसी दीपवासीनं ॥
९१. हुत्वा सो सयं राजा, कणिट्ठं सकभातरं ।
महादीपादठानमिह, ठपि कस्सपनामकं ॥
९२. राजा चिन्तिय जातीनं, कातब्बो सङ्गहो इति ।
एवं कस्सपनामस्स, भातुपुत्तस्स धीतरं ॥

९३. युवराजस्स तस्सा'का, भरियं सेननामिकं ।
धारेसिच सयं राजा, अपरं तिस्ससव्हयं ॥
९४. महिन्दस्सुपराजस्स, राजधीताय कित्तिया ।
पुत्तो कित्तग्गबोधीति, आदिपादो विबुद्धिको ॥
९५. चोरो हुत्वा महारज्जो, निक्खमित्वान रत्तियं ।
एको अज्जातवेसेन, समुपागम्मरोहणं ॥
९६. जनं हत्तगतं कत्वा, देसं सब्बं विनासिय ।
घातापयित्थ तत्रट्ठं, सो तं मातुलमत्तनो ॥
९७. तं सुत्वा धरणीपालो, तस्मिं'तीव पकुप्पिय ।
आनेतुं तमुपायं सो, गवेसन्तो तथा तथा ॥
९८. भातुपुत्तं तमाहुय, युवराजं सकस्सपं ।
आमन्तेसि महापुज्ज, सहायो होति मे इति ॥
९९. किं मे कत्तब्ब'मिच्चाह, पच्चाह धरणीपति ।
पुत्तो तव महिन्दो सो, वुद्धिप्पत्तो महाबलो ॥
१००. लाभी रोहणदेसस्स, मातितो पितितो'पि च ।
सूरो सब्बसहो वीरो, कुसलो कतूपासनो ॥
१०१. सङ्गामयोग्गो मतिमा, निपुणो नयकोविदो ।
तं पेसेत्वा नयिस्साम, पापं मातुलघातकं ॥
१०२. तं सुत्वा वचनं रज्जो, कस्सपो भासि सादरो ।
देव देवेन वुत्तो'हं, गच्छेय्यं किन्तु मे सुतो ॥
१०३. वंसो मे पालितो होति, पसादो च तवाधिप ।
तस्मा कालमहापेत्वा, यं इच्छसि तथा कुरु ॥
१०४. सुत्वा अतीवसन्तुट्ठो, नरिन्दो तस्स तं वचो ।
महन्थं बलकायं सो, सब्बसो पटियादिय ॥
१०५. महता परिहारेन, महिन्दं राजपोतकं ।
रक्खितुं तं नियोजेत्वा, वजिरग्गज्ज नायकं ॥

- १०६.तुच्छं विय पुरं कत्वा, सब्बञ्च बलवाहनं ।
सब्बोपकरणञ्चेव, अनूनं तस्स दापिय ॥
- १०७.सयं तमनुगच्छन्तो, पदसां व नरिस्सरो ।
उय्योजेसि महापुञ्ज, गच्छ रुक्खाति मेदिनिं ॥
- १०८.महिन्दो सो महिन्दो व, देवसेना पुरक्खतो ।
गच्छन्तो सुवीरोचित्थ, देवासुरमहाहवं ॥
- १०९.ततो गन्त्वा न चिरेन, गुत्तसालमुपागमि ।
ततो जानपदा सब्बे, मण्डलिका च रट्टिया ॥
- ११०.तेन मातुलघातेन, पापकेन उपहुता ।
गन्त्वा तं परिवारेसुं, लद्धो नो सामिको इति ॥
- १११.पतन्तो सोपि खो चोरो, ठितोव गिरिमण्डले ।
सब्बं हत्थगतं कत्वा, राजभण्डं महग्घियं ॥
- ११२.हत्थी अस्सेच आदाय, गन्त्वा मलयमारुहि ।
महिन्दसेना घातेन्ती, तस्स सेनं तहिं तहिं ॥
- ११३.पदानुपदमस्से व, गच्छन्ति हत्थिअस्सके ।
दिस्वा मलयपादमिहि, गहेत्वा एत्थ सो इति ॥
- ११४.तत्थ पाविसिमदन्ती, सब्बं मलयकाननं ।
नदीयो पल्लले चेव, करोन्ति मग्गसादिसे ॥
- ११५.बालकोव जनं दिस्वा, सब्बं रतनमत्तनो ।
कोधाभिभूतो छट्ठेसि, नदी सोब्भतटादीसु ॥
- ११६.एककोव निलीयित्थ, वने पब्बतकन्दरे ।
गवेसन्तो जनो दिस्वा, तमग्गहि नराधम्मं ॥
- ११७.तमादायंति तुट्ठो सो, जनो आगम्म सज्जुकं ।
महिन्दमुपदस्सेसि, निसिन्नं गुत्तसालके ॥
- ११८.सो तं दिस्वा हसित्वान,
भुत्तो किं रोहणो इति ।

नायकस्स निव्यातेत्वा,
वजिरग्गस्स राजिनो ॥

११९. सयं सेनं समादाय, महागाममुपागतो ।
रोहणा धिपति हुत्वा, करोन्तो लोकसङ्गहं ॥

१२०. जनं पाकतिकं कत्वा, बालकेन विबाधितं ।
सासनञ्च यथाठाने, ठपेत्वा तेन नासितं ॥

१२१. पुष्कारामे फलारामे, कारयित्वा तहिं तहिं ।
वापियोपि च गण्हित्वा, बन्धापेत्वा महानदिं ॥

१२२. सव्वत्थ सुलभं कत्वा, सङ्खस्स चतुपच्चयं ।
दुट्ठे च पटिबाहेत्वा, मण्डलीके च रट्टिये ॥

१२३. चोरे च परिसोधेत्वा, कत्वा विगतकण्टकं ।
तोसयन्तो खिलं लोकं, चागभोगसमप्पितो ॥

१२४. उपासनियो विज्जूहि, सेवनीयो धनत्थीहि ।
कप्परुक्खूपमो सव्व-याचकानं हितावहो ॥

१२५. हित्वा दुब्बिनयं देसे, पुब्बकेहि पवत्तितं ।
समाचरन्तो धम्मञ्च, वासं तत्थेव कप्पयि ॥

१२६. आदिपादं गहेत्वान, वजिरग्गो विनायको ।
अनुराधमुपागम्म, राजानमभिदस्सयि ॥

१२७. राजापि दिस्वा तं कुद्धो, खिप्पं पक्खिप्प चारके ।
रक्खावरणमस्सादा, विहेठेसि च सव्वासो ॥

१२८. अदासि च तुलाभारं, तिक्खत्तुं सो महायसो ।
थूपारामहि थूपञ्च, हेमपट्टेन छादयि ॥

१२९. कत्वा तत्थेव पासादं, भिक्खुसङ्घं निवासिय ।
विहारे नगरे चेव, पटिसङ्घासि जिण्णकं ॥

१३०. कदम्बनदीयाकासि, निज्झरं थिरबन्धनं ।
मरियादं पवट्टेसि, वापियं सो मयेत्तियं ॥

१३१. तत्थ निद्धमनंचा'का, अनुवस्सम्पि भूमिपो ।
चीवरत्थं सुवत्थानि, सुसण्हानि च दापयि ॥
१३२. दुब्भिकखे दानसालायो, कारेत्वा सब्बपाणिनं ।
महादानं पवत्तेसि, महापाळिञ्च वड्ढियि ॥
१३३. दधिभत्तञ्च दापेसि, निकायत्तयवासिनं ।
निच्चं दुग्गतभत्तञ्च, यागुञ्चेव सखज्जकं ॥
१३४. एवमादीनि पुज्जानि, कत्वा सोवगियानि सो ।
एकादसहि वस्सेहि, गतो देवसहब्बतं ॥
१३५. तस्सेकादसवस्सेसु, विस्सट्ठं सोण्णमेव तु ।
अहु सतसहस्सानं, तयो दसहि सम्मितं ॥
१३६. सुदुज्जयं पण्डुनराधिराज,
मेकोपरो रोहणमुग्गदुग्गं ।
कत्वा'पि एते सवसे नरिन्दा,
सयं वसं मच्चुमुपागमिसु ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

राजद्वयदीपनो नाम

एकूनपज्जासतिमो परिच्छेदो ।

पज्जासतिम परिच्छेद

द्विराजकोनाम

१. ततो रज्जे पतिट्ठाय, कस्सपो दक्खिणं दिसं ।
अदा कस्सपनामस्स, युवराजस्स धीमतो ॥
२. अग्गाभिसेकं दापेसि, युवराजस्स धीतुया ।
राजकज्जाय तित्थाय, भरियाये'व अत्तनो ॥
३. याचकानञ्च सिप्पीनं, आगतानं ततो ततो ।
दानं दण्डिस्सरं नाम, सदा दापेसि भूपति ॥

४. आदिपादो महिन्दो सो,
वसन्तो रोहणे तदा ।
गहेतुं राजिनोरट्ट-
मादाय बलमागतो ॥
५. तं सुत्वा कुपितो राजा, बलं पेसेसि अत्तनो ।
युज्झित्वा तं पराजेसि, महिन्दो सो महाभटो ॥
६. ततो राजा निवत्तेतुं, पितरं तस्स पेसयि ।
कस्सपं युवराजं तं, सो गन्त्वा पुत्तसन्तिकं ॥
७. नानाधम्मकथोपेतं, वत्वा युत्तिमनेकधा ।
सङ्घामतो निवत्तेत्वा, पुत्तं सो पुनरागमि ॥
८. आदिपादो तु सो पच्छा, घातेत्वा मण्डलाधिपे ।
कुद्धेजनपदे दिस्वा, अगमासि पुरन्तिकं ॥
९. भिक्खुसङ्घो तमानेत्वा, दस्सेसि वसुधाधिपं ।
दत्त्वा सो धीतरं तस्सा, पेसेसि पुन रोहणं ॥
१०. नीहरित्वान दुस्सीले, निकायत्तयवासीसु ।
गाहापेसि नवे भिक्खू, आवासे तत्थ तत्थ सो ॥
११. द्वयाभिसेकजातेन, आदिपादेन सुनुना ।
महाविहारे बोधिम्हि, पंसुं वट्ठेसि पूजयं ॥
१२. अकासि च निकायेसु, तीसु बिम्बे सिलामये ।
सोवण्णये रंसिजाले, छत्तं चूळामणिं तथा ॥
१३. अभयगिरिविहारम्हि, पासादं सकनामकं ।
कत्वा तत्थ निवासेत्वा, भिक्खु गाममदापयि ॥
१४. महियङ्गणविहारस्मिं, गामं सो चेत्तियस्संदा ।
सवत्थं पटिमाभत्तं, सब्बभिक्खून दापयि ॥
१५. थले जले च सत्तानं, अदासि अभयं तदा ।
चारित्तपुब्बराजूनं, परिपालेसि सब्बदा ॥

१६. तस्स सेनापति सेनो, इलङ्गोराजवंसजो ।
थेरियानं अका'वासं । थूपारामस्स पच्छतो ॥
१७. धम्मरुचिकभिक्षूनं, धम्माराममकारयि ।
तथा सागलिकानञ्च, कस्सपसेननामकं ॥
१८. हदयुण्हाभिधानं सो, कत्वा चेतिपपब्बते ।
परिवेणं अदाधम्म-रुचिकानञ्च भिक्षूनं ॥
१९. आरामिकानं भिक्षूनं, आरामेसु तहिं तहिं ।
एकमेकं कुटिं कत्वा, दापेसि च चमूपति ॥
२०. रत्तमालगिरिस्मिं सो, कत्वा रम्मं तरं सुभं ।
कुचिं अदा सासनस्स, सामिकानं तपस्सिनं ॥
२१. महाविहारे कारेत्वा, पविवेणं वरं अदा ।
पंसुकूलिकभिक्षूनं, समुद्गिरिनामकं ॥
२२. वासं अरञ्जे कारेत्वा, अत्तनो वंसनामकं ।
महाविहारे भिक्षूनं, वने निवासतं अदा ॥
२३. विहारेसू च जिण्णेसु, नवकम्ममकारयि ।
दापेसि अगलं सब्ब-भिक्षूनं जिण्णचीवरे ॥
२४. तिस्सारामं करित्वान, भिक्षूनीनमुपस्सयं ।
मरिचवट्टिमहाबोधि, परिहारे निवेसयि ॥
२५. अनुराधपुरे चेव, पुलत्थिनगरेपि च ।
उपसगारोगनासाय, वेज्जसालापि कारयि ॥
२६. अत्तना कतवासनं, भोगगामे च दापयि ।
तथारामिकगामे च, पटिमाभरणञ्च सो ॥
२७. भेसज्जगेहं कारेसि, नगरे तत्थ तत्थ सो ।
पंसुकूलिकभिक्षूनं, भत्तं वत्थञ्च दापयि ॥
२८. खन्धीकते अमोचेसि, तिरच्छानगते बहू ।
कपणानञ्च दापेसि, महादानं चमूपति ॥

२९. विचित्तं व्यञ्जनं भत्तं, यागुं विविधखज्जकं ।
कत्वा सूकररूपञ्च, गुळं भिक्खूनं दापयि ॥
३०. एवामादीनि पुञ्जानि, कत्वा सेनाय नायको ।
सेनो कित्तिन्दुपादेहि, सब्बा ओभासयी दिसा ॥
३१. तस्सेव जातको कत्वा, नायको रक्खसक्खयो ।
सवारकम्हि गामम्हि, विहारं सुमनोहरं ॥
३२. महाविहारवासीनं, सारानं पटिपत्तिया ।
भिक्खूनं सो अदा साधु, ठपेत्वा वत्तमुत्तमं ॥
३३. सेनो नाम महालेखो, महालेखकपब्बतं ।
महाविहारे कारेसि, भिक्खूनं वासमुत्तमं ॥
३४. चोळराजाभिधानो, च, अमच्चो तस्स राजिनो ।
परिवेणं अकारम्मं, नट्टं तं सुप्पतिट्ठितं ॥
३५. राजा तीसु निकायेसु, रूपकम्ममनोरमं ।
मण्डपानि विचित्तानि, वेजयन्तो पमानि च ॥
३६. कारेत्वा धातुपूजायो, कत्वा जनमनोहरा ।
यथा कम्मं गतो ठत्वा, वस्सानि दससत्त च ॥
३७. द्वयाभिसेकसज्जातो, युवराजाथ कस्सपो ।
आसि लब्धाभिसेको सो, लंकारज्जेकमागते ॥
३८. सद्धो आगतमग्गोव, साभिज्जो विय पज्जवा ।
वत्ता सो मरमन्तिव, चागवा धनदो विय ॥
३९. बहुस्सुतो धम्मकथी, सब्बसिप्पविसारदो ।
युत्तायुत्तविचाराय, निपुणो नयकोविदो ॥
४०. अचलो इन्दलीलो'व, ठितो सुगतसासने ।
परप्पवादिवातेहि, सब्बेहि'पि अकम्पियो ॥
४१. मायासाठेय्यमानादि, पापानञ्च अगोचरो ।
गुणानं आकरो सब्ब-रतनानं वसागरो ॥

४२. भूमिचन्दो नरिन्दो सो, वंसे जातस्स अत्तनो ।
दप्पुळस्सादीपादस्स, युवराजपदं अदा ॥
४३. रज्जं दसहि धम्मोहि, चतुसङ्गहवत्थूहि ।
करोन्तो परिपालेसि, लोकं नेत्तं अत्तनो ॥
४४. सो धेत्वा सासनं सब्बं, धम्मकम्मेन सत्थुनो ।
गहेत्वा नवके भिक्खू, अकासा'वासपूरणं ॥
४५. दुट्ठगामणिराजेन, कतं मरिचवट्टिकं ।
नट्टं विहारं कारेत्वा, नानाआवास भूसितं ॥
४६. थेरवंसजभिक्खूनं, अदा कत्वा महामहं ।
तेसं पञ्चसतानञ्च, भोगगामे च दापयि ॥
४७. तत्थ सो तुसिते रम्मे, देवसङ्घपुरक्खतं ।
मेत्तेय्यं लोकनाथं तं, देसेन्तं धम्ममुत्तमं ॥
४८. दस्सेन्तो विय लोकस्स, विहारे सब्बसज्जिते ।
निसिन्नो मण्डपे रम्मे, नानारतनभूसिते ॥
४९. नगरेहि च सब्बेहि, भिक्खूहि परिवारितो ।
बुद्धलिलाय लंकिन्दो, अभिधम्म मभासयि ॥
५०. सोण्णपट्टे लिखापेत्वा-भिधम्मपिटकं तदा ।
धम्मसङ्गणिकं पोत्थं, नानारतन भूसितं ॥
५१. कत्वा नगरमज्झमि, कारेत्वा हेममुत्तमं ।
तं तत्थ ठपयित्वान, परिहारमदापयि ॥
५२. सक्कसेनापतिट्ठानं, दत्वा पुत्तस्स अत्तनो ।
परिहारे नियोजेसि, तत्थ तं धम्मपोत्थके ॥
५३. अनुसंवच्छरं राजा, पुरं देवपुरी विय ।
विभूसिताय सेनाय, सज्जेत्वा परिवारितो ॥
५४. देवराजाव सोभन्तो, सब्बाभरणभूसितो ।
हत्थिखण्डे निसीदित्वा, चरन्तो पुरवीथियं ॥

५५. महता परिहारेन, नेत्वा तं धम्मसङ्गहं ।
अत्तना कारितं रम्मं, विहारं सब्बसज्जितं ॥
५६. तत्थ धातुगते रम्मे, नानारतनभूसिते ।
मण्डपे धातुपिठस्मिं, पतिट्ठापिय पूजयि ॥
५७. गन्थाकरपरिवेणं, महामेघवने अका ।
नगरे वज्जसाला च, तेसं गामे च दापयि ॥
५८. भण्डिकपरिवेणञ्च, सिलामेघञ्च पब्बतं ।
कत्वा'भयगिरिस्मिं सो, तेसं गाममदापयि ॥
५९. जोतिवनविहारस्मिं, राजा लङ्काय नायको ।
भत्तग्गस्स अदा गामं, तथा'भयगिरिस्मिं च ॥
६०. दक्खिणगिरिनामस्स, विहारस्स च दापयि ।
गामं कतञ्जुभावेन, राजा परमधम्मिको ॥
६१. सक्कसेनापति रम्मं, परिवेणं सुमापिय ।
अदासि सहगामेहि, थेरियानं सनामिकं ॥
६२. भरिया वजिरा तस्स, तेसंयेव अदापयि ।
परिवेणं करित्वान, सगामं सकनामकं ॥
६३. उपस्सयं करित्वान, सा एव पदलञ्छने ।
भिक्खूनीनं अदा थेर-वंसे सब्बत्थ पूजिते ॥
६४. सक्कसेनापति माता, देवा'रञ्जक भिक्खूनं ।
थेरवंसप्पदीपानं, अका'वासं सनामकं ॥
६५. सा एव पटिबिम्बस्स, सत्थु मरिचवट्टियं ।
चूळामणिं पादजलं, अका छत्तञ्च चीवरं ॥
६६. राजा राजालयेयेव, राजवंसं सनामकं ।
अकासि पाळिकं नाम, पासादं सुमनो हरं ॥
६७. पूजेसि राजिनी नाम, राजिनो भरिया'परा ।
पट्टकञ्चुकपूजाय, हेममालिक चेतियं ॥

६८. तस्सा पुत्तोसि सिद्धत्थो, नाम इस्सरिये ठितो ।
सुतो मलयराजाति, रूपेण मकरद्धजो ॥
६९. राजा तस्मिं मते कत्वा, सालं भिक्खुनमुत्तमं ।
दानवट्टं पट्टपेत्वा, तस्स पत्तिमदा तदा ॥
७०. एवं धम्मेण कारेन्ते, रज्जं लङ्कादीपे तदा ।
चोळराजेन युज्झित्वा, पण्डुराजा पराजितो ॥
७१. पण्णाकारानि नेकानि, बलं सन्धाय पेसयि ।
राजालंकिस्सरो सद्धिं, मन्तेत्वा सचिवेहि सो ॥
७२. सन्नय्ह बलकायं सो, सक्कसेनापतिं सकं ।
बलस्स नायकं कत्वा, महायित्थमुपागमि ॥
७३. विजयं पुब्बराजूनं, वत्वा वेलातटे ठितो ।
उस्साहं जनयित्वान, नावं आरोपयी बलं ॥
७४. बलकायं समादाय, सक्कसेनापतिं तदा ।
सुखेण सागरं तिण्णो, पण्डुदेसमुपागमि ॥
७५. दिस्वा बलञ्च तञ्चेव, पण्डुराजा सुमानसो ।
एकच्छत्तं करिस्सामि, जम्बुदीपन्ति अब्रवि ॥
७६. बलद्वयं गहेत्वान, राजा सो चोळवंसजं ।
जेतुं असक्कुणित्वान युद्धमुज्झिय निक्खमि ॥
७७. युज्झिस्सामीति गन्तान, सक्कसेनापती पुन ।
निसिन्नो उपसग्गेण, मतो पापेण पण्डुतो ॥
७८. लंकिस्सरो बलस्सापि, तेन रोगेण नानसं ।
सुत्वा दयालुभावेण, सेनं आणापयी ततो ॥
७९. सक्क सेनापतिट्ठानं, तस्स पुत्तस्स'दा तदा ।
वट्ठेसि तेन तं पुत्तं, कत्वा सेनाय नायकं ॥
८०. निकायत्तयवासीहि, परित्तं नगरे तदा ।
कारेत्वा रोगदुब्बुट्ठि-भयं नासेसि जन्तुनं ॥

८१. सासनस्स च लोकस्स, सन्तिं कत्वा अनेकधा ।
राजा सो दसमे वस्से, सुखेन तिदिवं गतो ॥
८२. लंकारज्जेपि ठत्वा कथिततिपिटको सब्बविज्जापदीपो,
वत्तावादी कवी सो सतिधीतिविसदो देसको भावको च ।
पज्जासद्भादया वा परहितनिरतो लोकवेदीवदञ्जू ।
राजिन्दो कस्सपो'यं विय विमलगुणो होतुलोकोपि सब्बो ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

द्विराजको नाम

पज्जासतिमो परिच्छेदो ।

एकपज्जासतिम परिच्छेद

पञ्चराजको नाम

१. युवराजा तदा हुत्वा, राजा दप्पुळनामको ।
ठपेसि ओपरज्जम्हि, आदिपदं सनामकं ॥
२. मरिचवट्टिविहारस्स, गामं दत्वा ततो पुरे ।
चारित्तं पुब्बराजूनं, रक्खित्वान महिं इमं ॥
३. अभुत्वा दीघकालज्झि, पुब्बकम्मेन अत्तनो ।
राजा सो सत्तमे मासे, पविट्ठो पच्चुनो मुखं ॥
४. उपराजा अहुराजा, दप्पुळो तदनन्तरं ।
उदयस्सादिपादस्स, युवराजपदं अदा ॥
५. तदा चोळभया पण्डु-राजं जनपदं सकं ।
चजित्वा नावमारुह, महातित्थमुपागमि ॥
६. आणापेत्त्वान तं राजा, दिस्वा सन्तुट्ठमानसो ।
महाभोगं अदा तस्स, निवासेसि पुरा बहि ॥
७. चोळराजेन युज्झित्वा, गहेत्वा पट्टनद्वयं ।
पण्डुराजस्स दम्मीति, सन्नद्धे लङ्कराजिनि ॥

८. केनापि करणीयेन, खत्तिया दीपवासिनो ।
अकंसु विग्गहं घोरं, पापकम्मेन पण्डुनो ॥
९. पण्डुराजेत्थ वासेन, कम्मं नत्थीति चिन्तिय ।
ठपेत्वा मकुटादीनि, गतो केरळसन्तिकं ॥
१०. विग्गहे निट्ठिते राजा, महामेघवने तदा ।
महाबोधिघरस्सादा, गामं नगरसन्तिके ॥
११. आवासं रक्खको नाम, तस्स सेनापती अका ।
थूपारामसमीपम्हि, इळङ्गो राजनामकं ॥
१२. कतं तं पुब्बराजेहि, राजा सो परिपालिय ।
पत्तो द्वादसमं वस्सं, यथाकम्ममुपागमि ॥
१३. उदयो युवराजासि, लंकावासीनमिस्सरो ।
सेननामादिपादं सो, ओपरज्जेभिसेचयि ॥
१४. रज्जो भीता तदामच्चा, पविसिंसु तपोवनं ।
राजोपराजा गन्त्वान, तेसं सीसानि छेदयुं ॥
१५. तेन कम्मेन निब्बिन्ना, यतयो तन्निवासिनो ।
हित्वा जनपदं रज्जो, तदागच्छिंसु रोहणं ॥
१६. तदा जानपदा चेव, नागरा च बलानि च ।
कुपिता चण्डुवातेन, सागरो विय कम्पितो ॥
१७. रतनपासादमारुह, विहारे अभयुत्तरे ।
सन्तासेत्वान राजानं, दस्सेत्वान विभीसिकं ॥
१८. उपत्थम्भकमच्चानं, विग्गहस्स तपोवने ।
तदा सीसानि छिन्दित्वा, कवातेन निपातयुं ॥
१९. तं सुत्वा युवराजा च, आदिपादो च तं सखा ।
उल्लङ्घित्वान पाकारं, सीधं गच्छिंसु रोहणं ॥
२०. बलकायोनुबन्धित्वा, याव कण्हनदीतटा ।
अलाभेन च नावानं, तिण्णत्ता तेसमागमि ॥

२१. राजपुत्तागता तत्थ, वने अभयभेदिनो ।
यतीनं पुरतो तेसं, निपज्जित्वा उरेन ते ॥
२२. अल्लवत्था'ल्लकेसा च, परिदेवित्थ'नेकधा ।
कन्दीत्वा रोदनं कत्वा, खमापेसुं तपस्सिनो ॥
२३. खन्तिमेत्तानुभावेन, तेसं सासनसामिनं ।
पुज्जोदयो अहु तेसं, उभिन्नं दीपसामिनं ॥
२४. युवराजबलज्जेव, निकायत्तयवासिनो ।
गमिंसु तेसमानेतुं, सन्तिभूते महाबले ॥
२५. राजपुत्ता उभो व्यत्ता, पण्डिता पंसुकूलिनो ।
याचित्वा तेसमादाय, अगमंसु सकं पुरं ॥
२६. भिक्खूनं पुरतो मग्गं, राजागन्ता खमापयि ।
आदाय ते वनं तेसं, नेत्वा राजघरं गतो ॥
२७. ततो पट्ठाय चारित्थं, पालेत्वा पुब्बराजुनं ।
राजा सो ततिये वस्से, यथाकम्ममुपागमि ॥
२८. लंकाभिसेकं पत्वान, सेनो सो मतिमा ततो ।
उदयं आदिपादं तं, युवराजं अका सखं ॥
२९. कहापणसहस्सं सो, दुग्गतानं उपोसथे ।
होतु'पोसथिको दत्त्वा, यावजीवं नराधिपो ॥
३०. पटिमा भत्तवत्थानि, भिक्खूनं धरणी पति ।
अदा दण्डिस्सरं दानं, याचकानज्ज सिप्पीनं ॥
३१. ठाने कत्थचि सिप्पीनं, पासादेसु मनोहरे ।
कारेत्वा भोगगामे च, अदापेसि महामति ॥
३२. कहापणसहस्सं वा, दत्त्वा पञ्चसतानि वा ।
लङ्कायं जिण्णकावासे, नवकम्ममकारयी ॥
३३. चत्तालीससहस्सानि, अभयुत्तरचेतिये ।
सिलापत्थरणत्थाय, दापेसि च महीपति ॥

३४. महावापीसु लंकायं, जिण्णनिद्धमने अका ।
नवकम्मञ्च मरियादं, थियं पासाणपंसुना ॥
३५. अका राजघरे रम्मं, मालागेहं महारहं ।
ठपितं पुनराजूहि, दानं सम्मापवत्तयि ॥
३६. कतं मलयराजेन, अमच्चेनंग बोधिना ।
परिवेणं नागसालं, दिस्वा गाम मदा तदा ॥
३७. कत्वा चतुविहारेसु, रूपकम्मानि साधुकं ।
मण्डपानि च रम्मानि, धातुपूजं अका सदा ॥
३८. एवमादीनि पुज्जानि, अनेकानि अनेकधा ।
कत्वा सो नवमे वस्से, यथाकम्ममुपागमि ॥
३९. लंकाभिसेकं पत्वान, युवराजोदयो ततो ।
सेननामादिपादं सो, ओपरज्जेभि सेचयि ॥
४०. निह्वालु मज्जपो आसि, राजा पापेन जन्तुनं ।
चोळो पमत्ततं तस्स, सुत्वा सन्तुड्ढमानसो ॥
४१. पण्डुदेसातिसेकं सो, पत्तुका मेत्थ पेसयि ।
मकुटादीनमत्थाय, ठपितानंव पण्डुना ॥
४२. तानि नादासि सो राजा, तेन चोळो महब्बलो ।
बलं सन्नय्ह पेसेसि, बलक्कारेन गण्हितुं ॥
४३. तदा सेनापति एत्थ, पच्चन्ते कुपिते गतो ।
आणापेत्वान तं राजा, युज्झनत्थाय पेसयि ॥
४४. हतो सेनापति तत्थ, युज्झि न रणे मतो ।
ककूटादीनि आदाय, राजा सो रोहणं अगा ॥
४५. गन्त्वा चोळबलं तत्थ, अलभित्वा पवेसनं ।
निवत्तित्वा सकं रट्ठं, अगमासि इधता भया ॥
४६. ततो सेनापतिट्ठाने, विदुरगं तु नायकं ।
ठपेसि राजा लंकिन्दो, तेजवन्तं महामतिं ॥

४७. पच्चन्तं चोळराजस्स, घातेत्वा सो चमूपति ।
आणापेसि इतो नीतं, दस्सेत्त्वान विभीसितं ॥
४८. ततो दापेसि सो सब्ब-परिक्खारं महारहं ।
पंसुकूलिकभिक्षून्, सब्बेसं दीपवासिनं ॥
४९. महाविहारे लंकिन्दो, पटिबिम्बस्स सत्थुनो ।
जलन्तं मणिरंसीहि, अका चूळामणिं तदा ॥
५०. ओरोधा विदुरा तस्स, पादजालेन पूजयि ।
मणीहि पज्जलन्तेहि, पटिमं तं सिलामयं ॥
५१. झापितं चोळराजस्स, बलेन मणिनामकं ।
पासादं कातुमारद्धो, चुतो वस्सम्हि अट्टमे ॥
५२. पज्जेते वसुधाधिपा वसुमहिं एकातपत्तङ्कितं ।
भुत्वा निग्गहसङ्गहेहि सकलं लोकं वसे वत्तिय ।
या ता मच्चुवसं सपुत्तवणिता सामच्चमित्तानुगा ।
इच्चेवं सततं सरन्तु सुजना हातुं पमादं मदं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

पञ्चराजको नाम

एकपञ्जासतिमो परिच्छेदो ।

द्विपञ्जासतिम परिच्छेद

तिराजकोनाम

१. ततो लङ्काभिसेकं सो, पत्वा सेनो कमागतं ।
महिन्दस्सादिपादस्स, युवराजपदं अदा ॥
२. पज्जो महाकवी ब्यत्तो, मज्झत्तो मित्तसत्तुसु ।
युत्तो दयाय मेत्ताय, राजा सो सब्बदा अहु ॥
३. कालं देवो नतिक्कम्म, सम्मा धाराभिवस्सति ।
रट्ठे तस्मिं वसन्ता सुं, सुखिता निब्भया सदा ॥

४. सुत्तन्तं लोहपासादे, निसिन्नो वण्णयी तदा ।
निकायत्तयवासीहि, राजा सो परिवारितो ॥
५. दाठधातुकरण्डं सो, नानारतनभूसितं ।
अका चतुविहारेसु, धातुपूजा च'नेकधा ॥
६. परिवेणं सित्थगामं, कारेत्वा वुत्थमत्तना ।
लोकं पुत्तं पालेत्वा, तिवस्सेन दिवङ्गतो ॥
७. युवराजा महिन्दो सो, राजासि तदनन्तरं ।
महापुञ्जो महातेजो, महासेनो महायसो ॥
८. एकच्छत्तं अका लङ्कं, घातेत्वा चोरुपद्वं ।
अकंसु तमुपट्टानं, निच्चमण्डलनायकं ॥
९. विज्जमानेपि लङ्कायं, खत्तियानं नराधिपो ।
कालिङ्गचक्कवत्तिस्स, वंसे जातं कुमारिकं ॥
१०. आणापेत्वान तं अग्ग-महेसिं अत्तनो अका ।
तस्सा पुत्ता दुवे जाता, धीता एका मनोरमा ॥
११. आदिपादे अका पुत्ते, धीतरं चोपराजिनिं ।
इति सीहळवंसञ्च, पट्टपेसि सभूपति ॥
१२. बलकायं इमं देसं, मद्दनत्थाय वल्लभो ।
पेसेसि नागदीपं सो, सुत्वा तं भूपति इध ॥
१३. बलं दत्तवान सेनव्ह-राजसेनापतिं तदा ।
वल्लभस्स बलेने'स, युज्झितुं तत्थ पेसयि ॥
१४. गन्त्वा सेनापती तत्थ, बलेने'तस्स राजिनो ।
युज्झित्वा तं विनासेत्वा, गण्हि सो युद्धमण्डले ॥
१५. असक्केन्तो इमं जेतुं, राजा नं वल्लभादयो ।
राजानो मित्तसम्बन्धं, लंकिन्देन अकंसु ते ॥
१६. इच्छेवं राजिनो तेजो, जम्बुदीपमवत्थरि ।
पत्थरित्वान लंकायं, उल्लङ्घित्वान सागरं ॥

१७. सद्धम्मं कथायन्तानं, कत्वा सम्मा न मुत्तमं ।
धम्मं सुत्वान सो राजा, पसन्नो बुद्धसासने ॥
१८. राजा सो सन्निपातेत्वा, पंसुकूलिकभिक्षवो ।
याचित्वा अत्तनो गेहं, आणापेत्वान साधुकं ॥
१९. आसनं पञ्जपेत्वान, निसीदापिय भोजनं ।
दापेसि विपुलं सुद्धं, सदा एकदिने विय ॥
२०. अनेकव्यञ्जनं राजा-रञ्जकानं तपस्सिनं ।
पेसेसि भोजनं सुद्धं, महग्घं विपुलं सदा ॥
२१. वेज्जेव पेसयित्वान, विलानानं तपस्सिनं ।
सन्तिकं सो दयावासो, तिकिच्छापेसि निच्चसो ॥
२२. गुळानि घनपाकानि, लसुणानं रसानि च ।
तम्बुलमुखवासञ्च, पच्छभत्ते अदा सदा ॥
२३. पत्तेसु पूरयित्वान, लसुणं मरिचम्पि च ।
पिप्फलिसङ्गीवेरानि, गुळानि तिफलानि च ॥
२४. घतं तेलं मधुञ्चाय, पापुरत्थरणानि च ।
पंसुकूलिकभिक्षूनं, पच्चेकं सब्बदा अदा ॥
२५. चीवरादीनि सब्बानि, परिक्खारानि भूपति ।
कारापेत्वान दापेसि, भिक्षूनं पंसुकुलिनं ॥
२६. राजा महाविहारस्मिं, एकेकस्स हि भिक्षुनो ।
पच्चेकं नववत्थानि, चीवरत्थाय दापयि ॥
२७. निकायत्तयवासीनं, भिक्षूनं लाभवासिनं ।
तुलाभारमदा द्वीसु, वारेसु समहीपति ॥
२८. राजा सो नागतेभोगं,
राजानो सङ्घभोगतो ।
न गण्हन्तूनि पासाणे,
लिखापेत्वा निधापयि ॥

२९. कथापेत्वान बुद्धस्स, सरणानि गुणेनव ।
अनार्थेहि च तेसज्ज, भत्तवत्थानि दापयि ॥
३०. दानसालं करित्वान, हत्थिसालकभूमियं ।
याचकानं अदा दानं, तेसज्ज सयनासनं ॥
३१. वेज्जसालासु सब्बासु, भेसज्जं मज्जकज्ज सो ।
चोरानं बन्धनागारे, निच्चं भत्तानि दापयि ॥
३२. वानरानं वरहानं, मिगानं सुनखान च ।
भत्तं पूवज्ज दापेसि, दयावासो यथिच्छकं ॥
३३. राजा चतुविहारेसु, कत्वा सो वीहिरासयो ।
यथिच्छित्तेन गणहन्तु, अनार्था इति दापयि ॥
३४. नानापूजाहि पूजेत्वा, कत्वा मङ्गलमुत्तमं ।
कथापेसि च भिक्खूहि, व्यत्तेहि विनयं तदा ॥
३५. थेरेन धम्ममित्तेन-सित्थगामकवासिना ।
पूजयित्वान कारेसि, अभिधम्मस्स वण्णनं ॥
३६. दाठानागाभिधानेन, थेरेना रज्जवासिना ।
लंकालंकारभूतेन, अभिधम्मं कथापयि ॥
३७. पट्टकज्जुकपूजाहि, हेममालिकचेतियं ।
नच्चगीतेहि गन्धेहि, पुप्फेहि विविधेहि च ॥
३८. दीपमालाहि धूपेहि, पूजयित्वान नेकधा ।
तस्स वत्थानि भाजेत्वा, भिक्खूनं दापयी सयं ॥
३९. सदा सो अत्तनो रज्जे, उय्यानेसु तहिंतहिं ।
आणापेत्वान पुप्फानि, पूजेसि रतनत्तयं ॥
४०. पासादं चन्दनं नाम, कातुं मरिचवट्टियं ।
अकारम्भज्ज भिक्खूनं भोगगामे च दापयि ॥
४१. केसधातुं निधापेत्वा, करण्डं रतनेहि सो ।
कारयित्वान पूजेसि, ठपेत्वा तत्थ भूपति ॥

४२. सोण्णरजतपट्टेहि, थूपारामहि चेतियं ।
छादापेत्वा यथारज्जं, पूजं कारेसि भूपति ॥
४३. तस्मिं धातुघरे राजा, सोण्णद्वारमकारयि ।
पज्जलन्तं सिनेरुंव, रंसीहि सूरियस्स सो ॥
४४. झापितं चोळराजस्स, बलेन पदलज्छने ।
चतुन्नं चेतियानं सो, रमनीयं घरं अका ॥
४५. झातं नगरमज्झमि, दाठाधातुघरं अका ।
धम्मसङ्गणीगेहज्च, महापाळिज्च भूपति ॥
४६. तम्बूलमण्डपं कत्वा, तत्थ सुद्धं महीपति ।
भिक्षून् थेरवंसे सो, भेसज्जत्थाय दापयि ॥
४७. उपस्सयं करित्वान, महामङ्गलनामकं ।
थेरवंसमि जातानं, भिक्षुनीनं अदापयि ॥
४८. मातुलोदयराजेन, आरद्धं साधुना तदा ।
निट्ठापेसि महीपालो, पासादं मणिनामकं ॥
४९. परिवेणानि चत्तारि, तस्मिं जेतवने तदा ।
कारापयिंसु चत्तारो, अमच्चा तस्स राजिनो ॥
५०. रज्जो कित्तिसमादेवी, कित्तिनामा मनोरमा ।
परिवेणं अकारामं, थूपारामस्स पच्छतो ॥
५१. सा तस्मिं परिवेणे च, अका कप्पासगामके ।
चीवरचेतिये चेव, तिस्सो पोक्खरणी सुचि ॥
५२. द्वादसरतनायामं, धजं सोण्णमयज्च सा ।
पूजेसि पुज्जसम्भारं, हेममालिक चेतिये ॥
५३. गिहीनं वज्जसालज्च, पुत्तो तस्सा पुरेअका ।
गुणवासक्कसेनानी, भिक्षूनज्च पुराबहि ॥
५४. राजा चतुविहारेसु, दिब्बपासादसन्निभे ।
मण्डपे कारयित्वान, धातुपूजा अनेकधा ॥

५५. वस्समेकमतिक्कम्म, कारापेत्वा महीपति ।
चारित्तं पुब्बराजूनं, परिपालेसि साधुकं ॥
५६. एवमादीनि पुज्जानि, उळारानि अनेकधा ।
कत्वा सोळसमे वस्से, राजा सो तिदिवं गतो ॥
५७. जातो पटिच्च तं राजं, सेना द्वादसवस्सिको ।
कालिङ्गदेविया पुत्तो, पत्तरज्जो तदा अहु ॥
५८. उदयस्स कनिट्ठस्स, युवराजपदं अदा ।
पितु सेनापति सेनो, तस्स सेनापति अहु ॥
५९. पच्चन्तं बलमादाय, गते सेनापतिमिह सो ।
मातरा सह वत्तन्तं, कणिट्ठं तस्स भातरं ॥
६०. मारापेत्वा महामल्लं, अका सेनापतिं तदा ।
अमच्चं उदयं नाम, सकं वचनकारकं ॥
६१. तं सुत्वा कुपितो हुत्वा, सेनो सेनापति तदा ।
बलमादाय आगच्छि, गण्हिस्सामीति सत्तवो ॥
६२. सुत्वान तं महीपालो, कतवन्तं वाचमत्तनो ।
रक्खामि तं अमच्चन्ति, गतो निक्खम्म रोहणं ॥
६३. तस्स माया निवत्तित्वा, युवराजज्य राजिनिं ।
आदाय कुपिता तेन आणापेसि चमूपतिं ॥
६४. ताय सो सङ्गहीतोव, दमिळे सन्निपातिय ।
दत्वा जनपदं तेसं, पुटत्थिनगरे वसी ॥
६५. युज्झितुं तेन सो राजा, बलं पेसेसि रोहणा ।
सेनापति विनासेसि, सब्बं तं राजिनो बलं ॥
६६. दमिळा ते जनपदं, पीळेत्वा रक्खसा विय ।
विलुम्पित्वान गण्हन्ति, नरानं सन्तकं तदा ॥
६७. खित्ता मनुस्सा गन्त्वान, रोहणं राजसन्तिकं ।
निवेदेसुं पवत्तिं तं, मन्तेत्वा सचीवेहि सो ॥

६८. रक्खितुं सासनं रट्ठं, तम्पहाय चमूपतिं ।
सन्धिं कत्त्वान सेनेन, पुळत्थिनगरं अगा ॥
६९. महेसिं अत्तजं कत्वा, पालेतुं वंसमत्तनो ।
पुत्तं उप्पादयित्वान, कस्सपं नाम उत्तमं ॥
७०. वसन्ते तत्थ लंकिन्दे, अहिता वल्लभा जना ।
अलभन्ता सुरं पातु-मारिया तस्स सन्तिके ॥
७१. मज्जपाने गुणं वत्वा, पायेसुं तं महीपतिं ।
पिवित्वा मज्जपानं सो, मत्तब्बाळो अहु तदा ॥
७२. आहारानं खयं पत्वा, चजित्वा दुल्लभं पदं ।
मतो सो दसमे वस्से, तरुणोयेव भूपति ॥
७३. इतो विदित्वा खलुपापमित्त-
विधेय्यभावं परिहानि हेतुं ।
सुखत्तितोयेव इद वा हरं वा ।
जहन्तु ते घोरविसं व बालं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसेति राजको नाम

द्विपज्जासतिमो परिच्छेदो ।

तिवज्जासतिम पच्छेद

लंकाविलोपोनाम

१. महिन्दो तं कणिट्ठो सो, राजपुत्तो तदच्चये ।
उस्सापिय सेतच्छत्त-मनुराधपुरे वरे ॥
२. सेन सेनानीना नीत देसन्तरजना कुले ।
तत्थ वासमकप्पेसि, किच्छेन दसवच्छरे ॥
३. अपेतनीति मग्गस्स, मुदुभूतस्स सब्बसो ।
उप्पादभागं नादंसु, तस्स जानपदा तदा ॥
४. अच्चन्तं खीणचित्तो सो, वस्समिह दसमे विभू ।

- वुत्तिदानेन नासक्खि, सङ्गहेतुं सकं बलं ॥
५. अलद्ध वुत्तिनो सब्बे, केरळा सहिता ततो ।
न वुत्तिदानं नो याव, होति माताव भुञ्जतु ॥
६. इति राजघरद्वारे, साहसेकरसा भुसं ।
चापहता निसीदिसु, सन्नद्धुरिकायुधा ॥
७. हत्थसारं समादाय, ते विवञ्चिय भूपति ।
उम्मगगतो विनिग्गम्म, तुरितो रोहणं अगा ॥
८. सीदुपब्बतगामम्हि, खन्धवारं निबन्धिय ।
भातु जायम्म हेसित्ते, ठपेत्वा सो तहिं वसी ॥
९. न चिरस्सेव तस्साय, मता यसमहीपति ।
महेसित्ते निवेसेसि, सकभातुस्स धीतरं ॥
१०. देविया ताय सञ्जाते, सुते कस्सपनामके ।
अज्झावुत्तं विहाया'थ, खन्धावारं महीमति ॥
११. कारयित्वान नगरं, कप्पगल्लकगामके ।
अधिपच्चं पवत्तेन्तो, रोहणे सुचिरं वसी ॥
१२. ततो सेसेसु ठानेसु, केरळा सीहळा तदा ।
कण्णाटा च यथाकाम-माधिपच्चं पवत्तयुं ॥
१३. अथस्स वाणिजो एको, परतीरं इधागतो ।
गन्त्वा पवत्तिं लंकाय, चोळरज्जो निवेदयि ॥
१४. सोतं सुणित्वा पेसेसि, लंकागहणमानसो ।
बलं महन्तं बलवा, तं खिप्पं लंकमोतरि ॥
१५. पट्टायो तिण्णठानम्हा, विहेठेन्तं बहू जने ।
अनुक्कमेन तं चोळ-बलं रोहणमज्झगा ॥
१६. छत्तिसे राजिनो वस्से, महेसिं रतनानि च ।
मकुटञ्च कमायातं, सब्बमाभरणं तथा ॥

१७. अमूलिकञ्चवजिर-वलयं देवदत्तियं ।
अच्छेज्जच्छुरिकं छिन्न-पट्टिका धातुकञ्च ते ॥
१८. पविट्ठं वनदुग्गम्हि, भयातञ्च महीपतिं ।
जीवग्गाहमगण्हिंसु, सन्धिलेसम्पदस्सिय ॥
१९. महीपालं धनं तञ्च, सब्बं हत्थगतं ततो ।
पेसयिंसु लहुं चोळ-महीपालस्स सन्तिकं ॥
२०. निकायत्तितये धातु-गब्भे लंकातले खिले ।
महारहे सुवण्णादि-पटिबिम्बे च'नप्पके ॥
२१. भिन्दित्वा सहसा सब्बे, विहारे च तहिं तहिं ।
यथो जोहारिनो यक्खा, लङ्कायं सारमग्गहुं ॥
२२. ते चोळा राजरट्ठं तं, पुलत्थिपुरनिस्सिता ।
रक्खपासाणकण्डक्क, ठानावधिमभुज्जिसुं ॥
२३. तं कुमारकमादाय, कस्सपं रट्ठवासिनो ।
वट्ठेन्ति चोळभयतो, गोपयन्ता सुसादरा ॥
२४. चोळराजा कुमारं तं, सुत्वा द्वादसवस्सिकं ।
गहणत्थाय पेसेसि, महामच्चे महाबले ॥
२५. ऊनं पञ्चसहस्सेन, योधलक्खं समादिय ।
सब्बं ते रोहणं देसं, सङ्खोभेसु मितो ततो ॥
२६. कित्तिनामो'थ सचिवो, मक्खकुद्रूसवासिको ।
मुद्धनामो तथामच्चो, मारगल्लकवासिको ॥
२७. उभोपि ते महावीरा, युद्धोपायविचक्खणा ।
चोळसेनं विनासेतु-मच्चन्तकतनिच्छया ॥
२८. पलुट्टुगिरिनामम्हि, ठाने दुग्गे निवेसिय ।
कत्वा छमासं सङ्गामं, हनिंसु दमिळे बहू ॥
२९. हतावसिट्ठा चोळाता, रणे तस्मिं भयद्दिता ।
पलायित्वा यथापुब्बं, पुलत्तिपुरमावसुं ॥

३०. कुमारो जयितो दिस्वा, उभो ते सचिवे तदा ।
हट्टतुट्टो “वरं ताता, गणहथा”ति स चब्रवी ॥
३१. बुद्धो पवेणिगामं सो, वरं याचित्थ कित्तिको ।
सङ्घिकं गहितं भागं, विस्सज्जेतुं वरं वरि ॥
३२. राजपुत्तवरालद्ध-वरांमच्चवरा तदा ।
निहरा सादरा वीरा, पादे वन्दिंसु तस्स ते ॥
३३. राजा द्वादसवस्सानि, वसित्वा चोळमण्डले ।
अट्टतालीसवस्सम्हि, महिन्दो सो दिवंगतो ॥
३४. पमाद दोसानगतेन एवं,
लद्धांपि भोगाननथिरा भवन्ति ।
इच्चप्पमंदं हितमाससानो,
निच्चं सुविज्जूसुसमा चरेय्य ॥

सुजनप्पसादसंवेंगत्थाय कते महावंसे

लंकाविलोपो नाम

तिपज्जासतिमो परिच्छेदो ।

चतुपज्जासतिम परिच्छेद

छ राजकोनाम

१. कत्वा विक्कम्म बाहूति, नाम भूपालसूनुतो ।
तस्साणाय पवत्तिंसु, सादरं सीहळा खिला ॥
२. सो राजा दमिळे हन्तुं, धनं सज्जियंनेकाधा ।
सङ्गहं सेवकानञ्च, कुरुमानो यथोचितं ॥
३. अलङ्कारकिरीटानि, छत्तसीहासनानि च ।
कारयित्वाभिसेकत्थं, सचिवेहाभियाचितो ॥
४. न याव राजरट्टस्स, गहणं होति ताव मे ।
छत्तुस्सापनकम्मेन, किं तेनाति विवारिय ॥

५. सतं नरसहस्सानं, सङ्कलेत्वा महब्बलो ।
सङ्गामारब्भ कालम्हि, वातरोगाभिपीळितो ॥
६. युज्झितुं समयो नेति, द्वादसे वच्छरे लहुं ।
उपेच्च देवनगरं, गच्छिदेवसहब्बतं ॥
७. कित्तिनामो च सचिवो, सेनापच्चमधिद्धितो ।
रज्जत्थिको दिनानद्ध, निजाणं सम्पवत्तयि ॥
८. घातेत्वा तं महालान-कित्तिनामो महब्बलो ।
पत्वाभिसेकं भुज्जन्तो, देसं तं रोहणव्हयं ॥
९. संवच्छरम्हि ततिये, चोळयुद्धे पराजितो ।
सहत्थेन सकं सीसं, छिन्दित्वा सहसा मरि ॥
१०. तदापिते किरीटादि-धनसारं समादिय ।
पेसेसुं दमिळा चोळ-महीपालस्स सन्तिकं ॥
११. भया सरद्धं हित्वाथ, दुद्धदेसे वसं तदा ।
एको विक्कमपण्डूति, विस्सुतो पत्थिवत्तजो ॥
१२. विज्जातलङ्कावुत्तन्तो, देसमागम्म रोहणं ।
काळतित्थे वसं वस्स-मेकं रज्जमकारयि ॥
१३. रामन्वयसमुब्भूतो, तदायुज्झ पुरागतो ।
जगती पालनामेन, विस्सुतो भूभुजत्तजो ॥
१४. रणे विक्कमपण्डुतं, घातापेत्वा महब्बलो ।
ततो चत्तारि वस्सानि, रज्जं कारेसि रोहणे ॥
१५. तम्पि चोळारणे हन्त्वा, महेसिं धीतरा सह ।
वित्तसारज्ज साकलं, चोळरद्धमपेसयुं ॥
१६. राजा परक्कमो नाम, पण्डुराजसुतो ततो ।
अका वस्सद्वयं चोळा, घातेसुं तम्पि युज्झिय ॥
१७. इमे भुसं लोभबलाभिभूता,
गता असेसा विवसा विनासं ।

इच्चेवमज्जाय सदा सपज्जो,
तण्हक्खयेयेव रतिं करेय्य ॥

सुजनप्पसादसंवैगतथाय कते महावंसे

छ राजको नाम

चतुपज्जासतिमो परिच्छेदो ।

पञ्चपज्जासतिम परिच्छेद

रोहणाराति विजयोनाम

१. लोकनामो चमूनाथो, मक्खकुद्रूसवासिको ।
सच्चपटिज्जो धीतिमा, चोळदप्पविघातनो ॥
२. अभिभूय जने पत्वा, रज्जं रोहणमण्डले ।
वसी काजरगामहि, चारित्तविधिकोविदो ॥
३. अहु तदा कित्तिनामो, राजपुत्तो महब्बलो ।
तस्स वंसादिसम्पत्ती, नुपुब्बेन पवुच्चते ॥
४. सुतो कस्सपभूपस्स, माणनामेन विस्सुतो ।
आदिपादो अहु धीरो, सदाचारविभूसितो ॥
५. तस्सा'थ जेट्ठको भाता, माणवम्मो महामति ।
गोकण्णकसमीपट्ट-नदीतीरे निसीदिय ॥
६. कतमन्तुपचारो सो, यथाविधिमसेसतो ।
अक्खमालं गहेत्वान, मन्तं जप्पितुमारभि ॥
७. कुमारो किर भत्तगो, पातुरासि सवाहनो ।
सिखण्डि मुखतुण्डेन, बलिपट्टं विखण्डिय ॥
८. सच्छिद्दके नाळिकेर-कपाले विच्चुनोदके ।
लूखे जलमपस्सन्तो, जपन्तस्स मुखंगतो ॥
९. ततो भाविनिं सिद्धि, मपेक्खं नयनं सकं ।

तस्सोपनेसि, निब्भिज्ज, सोपि तं सहसापिचि ॥

१०. कुमारो तस्स सन्तुट्ठो, कुमारस्साभिपत्थितं ।
वरं पदाय नभसा, राजमानो गतो ततो ॥
११. भिन्नेकनयनं दिस्वा, सचिवातं परो दिसुं ।
वरलाभं पकासेत्वा, समस्सासेसि सो जने ॥
१२. ततो सो सचिवातस्स, सन्तुट्ठाराधयिसु तं ।
अनुराधपुरं पत्वा, भिसेको कारियो इति ॥
१३. अत्थो को ममरज्जेन, विकलङ्गस्स सम्पति ।
तपोकम्मं करिस्सामि, पब्बज्जमुपगम्महं ॥
१४. कणिट्ठो माणनामो च, लङ्कारज्जं कमागतं ।
पालेतु इति सो रज्जं, सम्पत्तं सम्पटिक्खिपि ॥
१५. विज्जातचित्तसञ्चारा, सचिवा तस्स सब्बथा ।
वत्तुमेतं कणिट्ठस्स, पेसेसुं पुरिसे तदा ॥
१६. सुत्वा तं सीघमागम्म, पस्सित्वा सकभातरं ।
पतित्वा पादमूलम्हि, बहुं कन्दिय रोदिय ॥
१७. जेट्ठेन भातरा सद्धि-मनुराधपुरं गतो ।
मकुटं तत्थ धारेसि, जेट्ठचित्तानुवत्तको ॥
१८. ततो'भयगिरिं गन्त्वा, पब्बज्जं सकभातुनो ।
यत यो तत्थ याचित्थ, बहुमानपुरस्सरं ॥
१९. ततो ते यतयो तस्स, पब्बज्जमुपसम्पदं ।
अकंसु विकलङ्गस्स, सिक्खापदनिरादरा ॥
२०. परिवेणमुत्तरोळ-मुळारं तस्स कारिय ।
कत्वा तं परिवेणस्स, सामिकं धरणी पति ॥
२१. भिक्खूनं छसतं तत्थ, विधाय तदधीनकं ।
परिहारे अदा तस्स, पेस्सवग्गे च पञ्च सो ॥

२२. समप्पेसि च सो नाना-सिप्पकम्मविचक्खणे ।
जने चाका तदायत्ते, सो दाठाधातुरक्खिये ॥
२३. तस्सेवादकरा'हेसुं, भिक्खू'भयगिरिम्हि ते ।
राजा च लोकं पालेसि, सम्मा तस्सानुसिद्धिया ॥
२४. जना तब्बंसजा केचि, तं रज्जनिरपेक्खका ।
निवसिंसु यथाकामं, महासामि पदंसिता ॥
२५. एतस्स माणवम्मस्स, रज्जो धम्मनयज्जुनो ।
अग्गबोधिकुमारादि-पुत्तनत्तुक्कमागते ॥
२६. वंसे विसुद्धे जातस्स, भूपालन्वयमुद्धनि ।
समासोळसकङ्कायं, सम्मा रज्जानुसासिनो ॥
२७. महीपस्स महिन्दस्स, दुवे माकुलधीतरो ।
देवला लोकिका चाति, नामतो विस्सुता सुभा ॥
२८. एतासु द्वीसु धीतासु, लोकिका मातुलत्तजं ।
पटिच्च राजतनयं, सुभं कस्सपनामकं ॥
२९. सा मोग्गल्लान लोकव्हे, पुत्ते द्वे लभि सोभने ।
तेसु जेट्ठसुतो लोक-सासनाधारकोविदो ॥
३०. महासामीति पज्जातो, सङ्गुपासनपालयो ।
नेकसारगुणावासो, वासं कप्पेसि रोहणे ॥
३१. दाठोपतिस्स राजस्स, नत्ता सुगतसासने ।
पब्बज्जूपगतो सद्धो, धुतवा सीलसंवुतो ॥
३२. पहित्तो विचित्तोसो, पन्तसेनासने वसी ।
गुणं सब्बत्थ वण्णेसुं, तस्मिं देवा पसीदिय ॥
३३. गुणं सुणित्वा लंकिन्दो, तदा सब्बत्थ पत्थटं ।
उपसङ्गम्म तं नत्वा, कातुमत्तानुसासनं ॥
३४. आराधयमनिच्छन्तं, याचित्वान पुनप्पुनं ।
आनीय वासयित्वा तं, पासादे साधुकारिते ॥

३५. यतिस्सरस्स वसतो, कत्थ राजागुणप्पियो ।
तस्सानुसिद्धिमग्गट्ठो, लोकं धम्मेन पालयि ॥
३६. उद्दिस्साराधनं सम्मा, लंकिन्देन कतं तदा ।
सेलन्तराभिनिक्खम्म, यतिन्दो सो दयानुगो ॥
३७. यतो भिक्खू समूहेत्वा, वासं कप्पेसि यत्थ सो ।
सेलन्तरसमूहो'ति, विक्ख्यातिं सो ततो गतो ॥
३८. ततो पट्ठाया वसेत्वा, रत्तियं देवपल्लियं ।
देवतानुमतं भिक्खुं, मूलठाने ठपेन्ति हि ॥
३९. मूलत्तमावसन्तानं, यतीनमनुसासना ।
लंकिस्सरा पवत्तन्ति, पालेन्ता लोकसासनं ॥
४०. तस्स दाठोपतिस्सस्स, वंसजं राजपुत्तकं ।
बोधिं पटिच्च तब्बंसा, बुद्धनामा कुमारिका ॥
४१. अलत्थ लोकितां नाम, धीतरं वरलक्खणं ।
कालेन सा पदिन्ना'सि, मोग्गल्लानस्स धीमतो ॥
४२. सा तं पटिच्च कित्तिञ्च, मित्तं नाम कुमारिकं ।
महिन्दं रक्खितं चापि, लतित्थ चतुरो पजा ॥
४३. अहु जेडुसुतो धीरो, वीरो तेरसवस्सिको ।
कतहत्यो विसेसेन, धनुसिप्पम्हि सो ततो ॥
४४. कथं लङ्कं गहेस्सामि, दूरेत्वा'राति कण्टकं ।
इति चिन्तापरोगामे, मूलसालक्खये वसी ॥
४५. एको महाबलो वीरो, बुद्धराजोति विस्सुतो ।
विलोमवत्ती हुत्वान, लोकसेनानिनो तदा ॥
४६. पलातो चुण्णसालक्खं, खिप्पं जनपदं तहिं ।
कित्तादिके जने नेके, वसे वत्तिय सब्बथा ॥
४७. सद्धिं बन्धूहि सङ्गाम-सूरेहि बहुकेहि सो ।
मलयाचलपादेसु, वसी दुप्पसहो तदा ॥

४८. तस्स'न्तिकमुपागम्म, संवच्छरिकनायको ।
सङ्घो नाम कुमारस्स, सरूपं साधुवं ब्रवि ॥
४९. महासामिस्स तनयो, जेड्डो कित्ति सनामको ।
धज्जलक्खणसम्पन्नो, सम्पन्नमतिविक्कमो ॥
५०. जम्बुदीपेपि तं रज्जं, कत्तुमेकातपत्तकं ।
समत्थोति विचिन्तेपि, लङ्कादीपम्हि का कथा ॥
५१. तस्स सो वचनं सुत्वा, सेवितब्बो कुमारको ।
इति निच्छिय पेसेसि, कुमारस्स'न्तिकं जने ॥
५२. सुणित्वा सो वचो तेसं, निवत्तनभया विभू ।
अजानहं पितुन्नं सो, वीरो धनुसहायको ॥
५३. गेहा निक्खम्म पस्सन्तो, सुनिमित्तानिनेकधा ।
अगालहुं सरीवग्ग-पिट्ठिगामं महामति ॥
५४. तहिं सो निवसं वीरो, पेसयित्वा ससेवके ।
विपक्खाधिद्वितं जेसि, बोधिवालक्खगामकं ॥
५५. ततो'भिमानी सेनानी, सेनं सो तत्थ पेसयि ।
सा परिक्खिपतं गामं, सङ्गामाय समारभी ॥
५६. कुमारो तेहि युज्जन्तो, सुभटो पटुविक्कमो ।
दिसासु विकिरीसब्बे, तुलं चण्डोव माळुतो ॥
५७. चुण्णसालं जनपदं, गन्त्वा ठानविदू तदा ।
तहिं वसं वसेकासि, सब्बं मलयमण्डलं ॥
५८. तदापि सेनं सेनिन्दो, पेसेत्वा असकिं सकं ।
अभिभूतिमसक्कोन्तो, कातुं दुम्मनतं गतो ॥
५९. मक्खकुदुसवासिस्स, सचिपस्साथ कित्तिनो ।
सुतो महब्बलो देव-मल्लोति विदितो तदा ॥
६०. सहितो बन्धुमित्तेहि, बहू रोहणवासिनो ।
समादाया'भिगन्त्वान, कुमारं पस्सि सादरो ॥

६१. बन्धिय छुरिकं छेको, सो पन्नरसवस्सिको ।
आदिपादपदं तत्थ, सम्पापुणि महायसो ॥
६२. ततो हिरज्जमलय, मुपागम्म महब्बलो ।
तहिं रेमुणसेलमि, खन्धावारं निबन्धयि ॥
६३. तत्थापि सेनं पेसेत्वा, सङ्गामेन्तो चमूपति ।
अलद्धविजयो छन्दं, पुनयुद्धे जहिततो ॥
६४. लोकनामो चमूनाथो, लोकं हित्वा सकं तदा ।
अहु वस्समिह छट्ठेसो, परलोकपरायनो ॥
६५. तदा कस्सपनामेको, केसधातुकनायको ।
जने भिभूयवत्तेसि, नीजाणं रोहणे तदा ॥
६६. सुत्वा तं चोळसामन्तो, पुळत्थिनगरा तदा ।
निक्खम्म युद्धसनद्धो, गन्त्वा काजरगामकं ॥
६७. केसाधातु ततो युद्धे, भिन्दित्वा दमिळं बलं ।
रक्खपासाणसीमायं, ठपेत्वा रक्खिये जने ॥
६८. पटिलद्धजयुद्दामो, महासेना पुरक्खतो ।
पुनरागम्म पावेक्खि, वीरो काजरगामकं ॥
६९. तदादिपादो सुत्वान, सब्बं सुत्थीरधातुको ।
केसधातुं निघातेतुं, बलं सन्नयि वेगसा ॥
७०. पवत्तिं तं सुणित्वा सो, साभिमानो भुसंततो ।
समत्तं बलमादाय, सिप्पत्थलकमागमा ॥
७१. पञ्चयोजनरट्ठादि-वासिकेसु बहूजने ।
समादाय समासन्ने, राजपुत्ते सुदुज्जये ॥
७२. विरत्ततज्ज सो जत्वा, बहुन्नं रट्ठवासिनं ।
दुक्करं एत्थ युद्धन्ति, गतो सो खदिरङ्गणिं ॥
७३. महासेनाय भूपाल सुतो सोळसवस्सीको ।
खिप्पं वापेक्खि सो वीत-दरो काजरगामकं ॥

७४. छम्मासमनुभोत्वान, रोहणं रुद्धमानसो ।
केसधातुकनाथोपि, सङ्गामत्थाय तत्थगा ॥
७५. राजपुत्तस्स सेना'थ, वत्तेन्ति समरं खरं ।
केसधातुकनाथस्स, सीसं गण्हि महब्बला ॥
७६. आगम्म सत्तरसवयं कुमारो ।
सब्बत्थ पत्थटमहायसकित्तितेजो ।
सुमादिनेक विधियोगविसेसदक्खो ।
खीणारिकण्टकमका'खिलरोहणं तं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

रोहणारातिविजयो नाम

पञ्चपञ्जासतिमो परिच्छेदो ।

छपञ्जासतिम परिच्छेद

अनुराधपुराभिगमनो

१. युवराजपदे तस्स, ठितस्सा'थ नयञ्जुनो ।
अहू विजयबाहूति, नामं सब्बत्थ पाकटं ॥
२. महाञ्जणो निजाणाय, तत्थ भेरिं चराविय ।
ठपेन्तो सचिवे'नेके, पतिरूपे पदन्तरे ॥
३. चोळानं मदनत्थाय, राजरट्ठाधिवासिनं ।
चतुरो चतुरोपाये, यो जयं तत्थ सो वसी ॥
४. चोळराजा सुणित्वा तं, पुळत्थिनगरे ठितं ।
सेनापतिम पेसेसि, दत्त्वान बलवाहनं ॥
५. सेनिन्दं काजरग्गाम-समीपं समुपागतं ।
दुप्पसय्हं विदित्वान, गिरिदुग्गमगा ततो ॥
६. सेनिन्दो काजरग्गामं, विलुम्पित्वान वेगसा ।
तत्थ वत्थुमसक्कोन्तो, सदेसं पुन रागामि ॥

७. ततो महादिपादो'पि, आगम्म मलया लहुं ।
महता बलकायेन, सिप्पत्थलकमावसि ॥
८. राजा रामञ्जविसये, राजिनो सन्तिकं जने ।
पेसेसि बहुकेसारं, धनजातञ्च'नप्पकं ॥
९. विचित्तवत्थकप्पूर-चन्दनादीहि वत्थूहि ।
परिपुण्णा च नावायो, नेकातित्थे समोसटा ॥
१०. धनजा तेहि नेकेहि, करोन्तो भटसङ्गहं ।
ततो तम्बलगामहि, निवसित्थ महब्बलो ॥
११. अञ्जमञ्जविरुद्धत्ता, राजारट्ठाधिवासिनो ।
उपगम्म जना सब्बे, करं नो देन्ति सब्बसो ॥
१२. विपक्खाचोळराजस्स, भिन्दन्ता'णं मदुद्धता ।
आयुत्तके विहिंसेन्तो, यथाकामं चरन्ति च ॥
१३. तं सुत्वा चोळभूपालो, सम्पकोपवसीकतो ।
सेनं महन्ति दत्त्वान, पेसेसि सचिवं निजं ॥
१४. महातित्थे'वहिण्णो सो, तत्थ तत्थ बहूजने ।
घातेन्तो सवसे कत्वा, राजारट्ठाधिवासिनो ॥
१५. अनुक्कमेन गन्त्वान, खराणो रोहणं तदा ।
अज्झोत्थरि ससेनो स, भिन्नो वेलोवसागरो ॥
१६. रञ्जो पच्चत्थिका हुत्वा, रविदेवचलव्हया ।
उभो दमिळसेनिन्द-वसं याता महब्बला ॥
१७. महापक्खबलोपेते, ते पस्सिय चमूपति ।
रोहणं सकलं खिप्पं, मज्जित्थ सकहत्थगं ॥
१८. एकादसमिहो सो वस्से, राजा चोळाभिभूतिया ।
पलुट्टपब्बते दुगं, पविधाय तहिं वसी ॥
१९. चोळसेना तदासेलं, समन्ता सम्परिक्खिपि ।
तत्थो'भयेसं सेनान-महू भिसनकं रणं ॥

२०. रज्जो भटा विनासेत्वा, सब्बं तं दमिळं बलं ।
पलायन्तं महाचोळ-सामन्तञ्चानुबन्धिय ॥
२१. गहेत्वान सिरं तस्स, गामस्मिं तम्बविट्ठिके
सद्धिं वाहनयानेहि, सारभूतधनेहि च ॥
२२. तहिं तं सकलं भण्डं, नेत्वा रज्जो पदस्सिय ।
पुळत्थिनगरं गन्तुं, कालो इति समब्रवुं ॥
२३. महीपालोपि तं सुत्वा, सचिवानं वचो तदा ।
महता बलकायेन, पुलत्थिनगरं गतो ॥
२४. पवत्तिमेतं सकलं, सुत्वा चोळनरिस्सरो ।
तिब्बकोपवसंयातो, भूपालगहणत्थिको ॥
२५. सामं खिप्पं समागम्म, वीरो सागरपट्टनं ।
भिय्योपि महतिं सेनं, लंकादीपमपेसयी ॥
२६. तं विजानिय भूमिन्दो, सेनिन्दं पेसयी सकं ।
बलं महन्तं दत्त्वान, चोळसेनाय युज्झितुं ॥
२७. गच्छमानो चमूनाथो, सो'नुराधपुरन्तिके ।
सद्धिं दमिळसेनाय, वत्तेसि तुमुलं रणं ॥
२८. पतिसु तस्मिं सङ्गामे, भूपालस्स नरा बहू ।
भिय्योपि दमिळायत्ता, जाता तं रट्टवासिनो ॥
२९. विहाय धरणीपालो, पुलत्थिनगरं तदा ।
विल्लिकाबाणकं रट्टं, सम्पापुणिय वेगसा ॥
३०. निहच्चामच्चयुगलं, तं रट्टाधिद्धितं तदा ।
तहिं वासमकप्पेसि, सभटे सन्निपातयं ॥
३१. अत्तानमनुबन्धन्तं, सुत्वा चोळचमूपतिं ।
गन्त्वा वातगिरिं नाम, समयज्जू सिलुच्चयं ॥
३२. उपच्चकाय सेलस्स, तत्थ दुगं निवेसिय ।
रणं करोन्तो तेमासं, दमिळे पटिबाहयि ॥

३३. केसधातुकनाथस्स, मारितस्स पुरारणे ।
भाता कणिट्ठो सम्पत्त, महापक्खबलो तदा ॥
३४. मारणं सकभातुस्स, सरन्तो रुट्ठमानसो ।
सकलं परिवत्तेसि, गुत्तहालकमण्डलं ॥
३५. अथो लंकिस्सरो तत्थ, खिप्पं गन्त्वा महब्बलो ।
ठाने मच्चुत्थले नाम, खन्धावारं निबन्धिय ॥
३६. खदिरङ्गणिदुग्गम्हा, पलापेत्त्वान तं रणे ।
ठाना कुबुलगल्ला च, युज्झन्तो तं पलापयि ॥
३७. विहाय पुत्तदारादि-सब्बं नेकधनं बलं ।
पलायमानो सो रट्ठं, चोळायत्त मगालहुं ॥
३८. तदा नरिस्सरो तत, तस्स सब्बं समादिय ।
गन्त्वा तम्बलगामम्हि, नवं दुग्गं निवेसिय ॥
३९. अनुक्कमेन गन्त्वान, महानागहुल्लहये ।
पुरेवसी सुसज्जेन्तो, बलं चोळेहि युज्झितुं ॥
४०. ततो राजा समव्हाय, सचीवे द्वे महब्बले ।
पेसेसि दिक्खिणं पस्सं, वसं नेतुं तहिं जने ॥
४१. सम्पेसेसि महामच्च-युगलं कक्खलं विभू ।
चोळदप्पविनासाय, ततो वेला महापथे ॥
४२. पेसिता दक्खिणं पस्सं, अमच्चा'मे महब्बला ।
मुहुन्नरुग्गमदुग्गं, बदळत्थलमेव च ॥
४३. वापीनगरदुग्गञ्च, बुद्धगामकमेव च ।
तिलगुल्लं महागल्लं, मण्डगल्लकमेव च ॥
४४. अनुराधपुरज्चाति, गहेत्त्वान कमेन ते ।
वत्तेन्ता सवसे रट्ठं, महातित्थमुपागता ॥
४५. पेसिता सचिवाद्वेतु, ततो वेला महापथे ।
विलुम्पन्ता छगामादि-खन्धावारे तहिं तहिं ॥

४६. पुलत्थिनगरासन्नं, कमेना'गम्म पेसयुं ।
दूते राजन्तिकखिप्प-मागन्तुं वट्टतीतिह ॥
४७. दिसासा द्वीसु यानेहि, सचिवेहि पवत्तितं ।
विक्कमाति सयं सुत्वा, कालञ्जू सो महीपहि ॥
४८. सीघं सन्नय्ह सेनङ्गं, समगं विदिकोविदो ।
उम्मूलनायचोळानं, पुरातम्हा'भिनिक्खमि ॥
४९. गच्छं गङ्गाय महिय-ङ्गणथूपन्तिके विभू ।
सेनानिवेसं कारेत्वा कञ्चिकालं तहिं वसी ॥
५०. कमेनागम्म ठानञ्जू, पुळत्थिनगरन्तिके ।
बन्धापेसि महावीरो, खन्धावारं थिरं वरं ॥
५१. तत्थ तत्थ ठिता सूरा, चोळा ये कक्खला'खिला ।
पुलत्थिनगरे युद्धं, कातुं सन्निपत्तिसु ते ॥
५२. निक्खम्म नगरा गन्त्वा, चोळा बहि महारणं ।
कत्वा पराजिता भीता, पविस्स नगरं सकं ॥
५३. गुत्ता सेसपुरद्वारा, गोपुरट्टालनिस्सिता ।
महाहवं बहुस्साहा, पवत्तेसुं भयावहं ॥
५४. दियड्डमासं युज्झन्ति, नगरं तमुपरुन्धिय ।
साधेतुं नेवसा'सक्खि, भूपालस्स महाचमू ॥
५५. महारज्जो महावीरा, महासूरा महब्बला ।
महाभटा महामाना, रविदेवचलादयो ॥
५६. उल्लङ्घित्वान पाकारं, पविस्स सहसा पुरं ।
खणेन दमिळे सब्बे, मूलघच्चमघातयुं ॥
५७. एवं लद्धजयो राजा, तदा विजयबाहुसो ।
चरापेसि निजाणाय, भेरिं भूरिमतिपुरे ॥
५८. तं सुत्वा सकसेनाय, विनासं चोळभूपति ।
सीहळा बलवन्तोति, भिय्यो सेनं न पाहिणि ॥

५९. वीरो असेसनिहतुद्धट चोळसेट्टो ।
 विञ्जू सुसाधुट्टपिताखिलराजरट्टो ।
 इट्टन्नुराधपुरसेट्टमतीव हट्टो ।
 वस्समिहि पञ्चदसमे गमि राजसेट्टो ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

अनुराधपुराभिगमनो नाम

छप्पञ्जासतिमो परिच्छेदो

सत्तपञ्जासतिम परिच्छेद

संगहकरणोनाम

१. लङ्कारक्खाय सचिवे, बलिनो योधसम्मते ।
 पटिपाटिं समुद्दिस्स, समन्ता सन्नियोजयि ॥
२. अभिसेकमङ्गलत्थाय, पासादादिमनेकतं ।
 किच्चं सम्पादनीयन्ति, सचिवं सन्नियोजयि ॥
३. वन्दनीये'भिवन्दन्तो, पदेसेनेककेतहिं ।
 नेत्वा मासत्तयं गञ्छि, पुलत्थिनगरं पुन ॥
४. विस्सुतो आदिमलय-नामेन बलनायको ।
 उजुपच्चत्थिको हुत्वा, महीपालस्स सब्बसो ॥
५. गङ्गा मत्थयु'पागञ्छि, बलं सब्बं समादिय ।
 अन्दूति विस्सुतं मन्द-पञ्जो गामं पुरन्तिके ॥
६. लंकिस्सरो तहिं गन्त्वा, उद्धरित्वा तमुद्धतं ।
 पुलत्थिनगरं गञ्छि, वसे वत्तिय तं बलं ॥
७. युवराजपदंयेव, सितो सन्तो लिखापयि ।
 सो सत्तरसवस्सानि, सप्पञ्जो नरसत्तमो ॥
८. ततो'नुराधनगर-मभिगम्म यथाविधिं ।
 अनुभोत्वा विधानञ्जू, अभिसेकमहुस्सवं ॥

९. अट्टितो पापधम्मेषु, सुट्टितो सेट्ठकम्मनि ।
सो अट्ठारसमं वस्सं, लिखापयि सुसण्ठितो ॥
१०. ततो आगम्म निवसि, पुलत्थिनगरे वरे ।
सो सिरीसङ्गबोधीति, नामधेय्येन विस्सुतो ॥
११. अनुजं सो वीरबाहु-मोपरज्जे निवेसिय ।
दत्त्वान दक्खिणं देसं, तं सङ्गहि यथाविधिं ॥
१२. कणिट्ठस्साथ भातुस्स, जयबाहुस्स भूभुजो ।
आदिपादपदं दत्त्वा, रट्ठं चादासि रोहणं ॥
१३. ठानन्तरानि सब्बेस-ममच्चानं यथारहं ।
दत्त्वा रज्जे यथाजायं, करं योजेसि गण्हितुं ॥
१४. चिरस्सं परिहीनं सो, दयावासो महीपति ।
पवत्तेसि यथाधम्मं, ठितधम्मो विनिच्छयं ॥
१५. एवं समुद्धट्टानेक, रिपुकण्टकसञ्चये ।
निच्चं रज्जं पसासेन्तो, लङ्कंसम्मानरिस्सरे ॥
१६. छत्तग्गाहकनाथो च, धम्मगेहकनायको ।
तथेव सेट्ठिनाथो च, इच्चेते भातरो तयो ॥
१७. रज्जो विरोधितं याता, फलाता जम्पुदीपकं ।
लङ्कं वीसतिमे वस्से, एकेनूने समोतरुं ॥
१८. ते सब्बे रोहणं रट्ठं, सब्बं मलयमण्डलं ।
सब्बं दक्खिणपस्सञ्च, सहसा परिवत्तयुं ॥
१९. निपुणो रोहणं गन्त्वा, तथा मलयमण्डलं ।
निघातेन्तो बहू तत्थ, तत्थ पच्चत्थिके जने ॥
२०. सम्मावुपसमेत्वा तं, ठपेत्वा सचिवे तहिं ।
दक्खिणो दक्खिणं देसं, सयं गन्त्वा महब्बलो ॥
२१. पेसेत्वा समणीभातु-वंसजं सचिवं तदा ।
गाहेत्वा समरेघोरे, वीरो ते सकवेरिनो ॥

२२. समारोपियसूलम्हि, लङ्कं विगतकण्टकं ।
कारेत्वान निरातङ्कं, पुलत्थिपुरमागमि ॥
२३. वसन्ती चोळविसये, जगतिपालराजिनी ।
चोळहत्था पमुञ्चित्वा, सद्धिं धीतु कुमारिया ॥
२४. लीलावत्याभिधानाय, नावामारुह वेगसा ।
लंकादीपम्हि ओतिण्णा, पस्सि लंकिस्सरं तदा ॥
२५. सुत्वा वंसक्कमं तस्सा, सो जत्वा सुद्धवंसतं ।
लीलावतिं महिसित्ते, अभिसिञ्चि नरिस्सरो ॥
२६. सा तं पटिच्च राजानं, महेसी धीतरं लभि ।
नामं यसोधरातिस्सा, अकासि धरणी पति ॥
२७. मेरुकन्दरट्टेन, सद्धिं राजा सधीतरं ।
वीरवम्मस्स पादासि, सा लभि धीतरो दुवे ॥
२८. समाननामिका जेट्ठा, सा माता महिया अहु ।
सुगला नामिका आसि, तासु द्वीसु कणिट्टिका ॥
२९. कालिङ्गधरणीपाल-वंसजं चारुदस्सनं ।
तिलोकसुन्दरं नाम, सुकुमारं कुमारिकं ॥
३०. कालिङ्गरट्टतो राजा, आणापेत्वा चिरट्ठितिं ।
निजवंसस्स इच्छन्तो, महेसित्तेभि सेचयि ॥
३१. सुभद्दा च सुमित्ता च, लोकनाथव्हयापि च ।
रतनावली रूपवती, इतिमा पञ्च धीतरो ॥
३२. पुत्तं विक्कमबाहुञ्च, सा लभी धञ्जलक्खणं ।
सम्पत्ता सा पजवुद्धिं, हरन्ति राजिनो मतं ॥
३३. इत्थागारेसु सेसेसु, वीता समकुलङ्गना ।
गब्भो जातुमहीपालं, तं पटिच्च न सण्ठहि ॥
३४. अथेकदिवसं राजा, अमच्चगणमज्झगो ।
पिलोकियठिभा सब्बा, धीतरो पटिपाटिया ॥

३५. धीतु नवमवसेसानं, ठपेत्वा रतनावलिं ।
धञ्जलखणसम्पन्न-पुत्तस्सुप्पत्तिसुचकं ॥
३६. लखणं लखणञ्जू सो, अपस्सं पेमचेगवा ।
रतनावलिमाहूय, तस्सा मुद्धनि चुम्बिय ॥
३७. तेजोगुणेहि चागेहि, धिया सूरत्तनेन च ।
भूते च भाविनो चेव, सब्बे भूपे'तिसायिनो ॥
३८. निच्चं लङ्कं निरासङ्क-मेकच्छत्तकमेव च ।
पविधातुं समत्थस्स, सम्मासासनतायिनो ॥
३९. सोभनानेकवत्तस्स, इमिस्सा कुच्छिहेस्सति ।
पुत्तस्सुप्पत्तिठानन्ति, मुदुतो सो समब्रवि ॥
४०. यावन्तस्सापिखोचोळ-महीपालस्स नेकसो ।
कुलाभिमानो राजा सो, अदत्त्वान कणीयसिं ॥
४१. आणापेत्वा पण्डुराजं, विसुद्धत्वयसम्भवं ।
अनुजं राजिनिं वस्स, मित्तव्हयमदासिसो ॥
४२. सामाणभरणं कित्ति, सिरि मेघाभिधानकं ।
सिरिवल्लभनामञ्च, जनेसि तनये तयो ॥
४३. सुभद्व वीरबाहुस्स, सुमित्तं जयबाहुनो ।
महता परिहारेन, पादासि धरणी पति ॥
४४. अदासि माणाभरणे, धीतरं रतनावलिं ।
लोकनाथव्हयं कित्ति सिरिमेघस्स'दासिसो ॥
४५. रूपत्यभिधानाय, धीतुयो परतायहि ।
सरीरिवल्लभसादा, सुगलव्ह कुमारिकं ॥
४६. मधुकण्णवभीमराज, बलक्कार सनामके ।
महेसी बन्धवेराज-पुत्ते सीहपुरागते ॥
४७. पस्सित्वान पहीपालो, तदा सज्जातपीतिको ।
तेसं पादासि पच्चेकं, वुत्तिं सो अनुरूपकं ॥

४८. ते सब्बे लब्धसक्कार सम्मानाधरणीपतिं ।
आराधयन्ता ससतं, निवसिंसु यथारुचिं ॥
४९. एतेसं राजपुत्तानं, सुन्दरिक्कं कणिट्ठकं ।
अदा विक्कमबाहुस्स, निजवंसठितट्ठिको ॥
५०. भिय्यो विक्कमबाहुस्स, ततो लीलावतिं सतिं ।
सह भोगेन पादासि, तदा बन्धु हितेरतो ॥
५१. विधाय एवं सजने जनिन्दो ।
निस्सेसतो भोगसमप्पितो ।
दयापरो जातिजनातमत्थं ।
समाचरी नीतिपथानुरूपं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

संगहकरणो नाम

सत्तपज्जासतिमो परिच्छेदो

अट्ठपज्जासतिम परिच्छेद

लोकसासन संगहकरणो

१. विचिनित्वा कुलीने सो, जने सब्बे समादिय ।
सकारक्खाय योजेसि, यथाचारं महीपति ॥
२. उच्चं पुलत्थिनगरे, पाकारं कारयी थिरं ।
नेकगोपुरसंयुत्तं, युधाकम्मसुरज्जितं ॥
३. समन्तायतवित्थिण्ण-गम्भीरपरिखायुत्तं ।
उच्चपत्थण्डिलोपेतं, दुप्पधंसमरातिहि ॥
४. उपसम्पदकम्मस्स, गणपूरकभिक्खूनं ।
अप्पहोनेकभावेन, सासनठितिमानसो ॥
५. अनुरुद्धनरिन्दस्स, सहायस्साथ सन्तिकं ।
रामज्जविसयं दूते, पेसेत्वा सहपाभते ॥

६. ततो आणापयित्वान, पिटकत्तयपारगे ।
सो सीलादिगुणावासे, भिक्खवो थेरसम्मते ॥
७. ते उळाराहि पूजाहि, पूजयित्वा नरिस्सरो ।
पब्बज्जा उपसम्पत्ति, कारयित्वा अनेकसो ॥
८. पिटकत्तयज्च बहुसो, कथापेत्वा सवण्णनं ।
लङ्कायो'सक्कमानं सो, जोतयी जिनसासनं ॥
९. पुतत्थिनगरस्सन्तो, पदेसस्मिं तहिं तहिं ।
विहारे कारयित्वान, बहुके सुमनोहरे ॥
१०. भिक्खवो तत्थ वासेत्वा, निकायत्तयवासिनो ।
पच्चयेहि उळारेहि, सन्तप्पेसि चतूहिपि ॥
११. फलिकत्थम्भकचारु-पाकारपरिखायुतं ।
पज्चभूमकपासाद-पवरे नो'पसोभितं ॥
१२. समसन्ता वासपन्तीहि, सुभाहि सुविराजितं ।
निरकिण्णमसम्बाध वरभासुर गोपुरं ॥
१३. विहारं कारयित्वान, वत्थुत्तयपरायनो ।
निकायत्तयवासिस्स, भिक्खुसङ्घस्स'दासिसो ॥
१४. सङ्घस्स पाकवट्ठत्थं, रट्ठं दत्वा'ळिसारकं ।
सकलं सन्निवासीहि, नेत्तिकेहि सहेव सो ॥
१५. नेकसतानिभिक्खूनं, वासयित्वान तत्थ सो ।
सततं सम्पवत्तेसि, उळारं चतुपच्चयं ॥
१६. दाट्ठाधातुघरंचारु, कारयित्वा महारहं ।
दाठाधातुस्स निच्चं सो, महामहमकारयि ॥
१७. गणसङ्गणिका'पेतो, पोत्थकं धम्मसङ्गणिं ।
परिवत्तेसि सोपातो, सुन्दरे धम्ममन्दिरे ॥
१८. नच्चादिगन्धमालादि-नेकपूजम्पवत्तिय ।
सीरेन सद्धासम्बन्धो, सम्बुद्धमभिवन्दति ॥

१९. जम्बुदीपागते चाग, सूरु सो भुविरिसूरयो ।
तप्पेसि धनदानेन, दानियेनेक सो विभू ॥
२०. सद्धम्मकथिकानं सो, पूजा कत्वान नेकसो ।
देसापेसिच सद्धम्मं, सदाधम्मगुणे रतो ॥
२१. तिक्खत्तुं सो तुलाभार-दानं दिनेसु दापयि ।
उपोसथं वोपवसि, सुविसुद्धमुपोसथे ॥
२२. अदा दण्डिस्सरं दान-मनुसंवच्छरं विभू ।
पिटकत्तयं लिखापेत्वा, भिक्खुसङ्घस्स दापयि ॥
२३. महग्घमणिमुत्तादि-रतनानि सपेसिय ।
जम्बुदीपे महाबोधि-नेकक्खत्तुम पूजयि ॥
२४. कण्णाटभूमिपालेन, चोळरज्जा च पेसिता ।
दूतामहन्तमादाय, पण्णाकारमिधागता ॥
२५. अहसंसु महीपालं, ततो सो तुट्ठमानसो ।
तेसं उभिन्नं दूतानं, कत्तब्बं साधुकारिय ॥
२६. तेसु आदो'व कण्णाट-दूतेहि सह पेसिय ।
दूते सकीये कण्णाट-निकटं सारपाभते ॥
२७. अत्तनो विसयं पत्ते, चोळो सीहळ दूतके ।
सहसा कण्णनासासु, पापयिसु विरूपतं ॥
२८. सम्पत्तविप्पकाराके, इधागन्त्वान राजिनो ।
कथयिसु तदा सब्बं, चोळेन कतमत्तनि ॥
२९. उद्धिपिताभिमानो सो, सकलामच्चमज्झगो ।
अव्हाय दमिळे दूते, इति चोळस्स सन्दिसि ॥
३०. सेनं विना'व एकस्मिं, दीपे मज्झे महण्णवे ।
बाहाबलपरिक्खावा, होतुनो द्वन्दयुद्धतो ॥
३१. बलं सन्नय्ह सकलं, रज्जे तुय्हं ममा'थ वा ।
तवा'भिमत दोसम्हि, सङ्गामो वा करीयतं ॥

३२. मया वुत्तक्कमेनेव, वत्तब्बो वो जनाधिपो ।
इति वत्त्वान ते दूते, इत्थलङ्कार मण्डिते ॥
३३. विस्सज्जिय लहुंचोळ-महीपालस्स सन्तिकं ।
ततो सेनङ्गमादाय, अनुराध पुरं गमि ॥
३४. मत्तिकावाटतित्थे च, महातित्थे च पेसयी ।
चोळरट्ठं व गन्त्वान, युज्झितुं द्वे चमूपति ॥
३५. सज्जन्तेसु चमूपेसु, नावापाथेय्यकानि च ।
युद्धत्थाय बलं चोळ-रट्ठपेसनकारणा ॥
३६. तदा तिसतिमे वस्से, वेळक्कारसनामका ।
बलकाया तहिं गन्तु-मनिच्छन्ता विरोधिनो ॥
३७. मारेत्त्वान उभो सेना-नाथे मत्तगजाविय ।
समन्ततो विलुम्पिसु, पुलत्थिपुरमुद्धता ॥
३८. पुत्तेहि तीहि सहितं, राजिनो च कणीयसिं ।
गणित्वा सहसा राज-पासादं चापि झापयुं ॥
३९. राजा निक्खम्म खिप्पं सो, गन्त्वा दक्खिणपस्सकं ।
सेले वातगिरिक्खस्मिं, सारं भण्डं ठपापिय ॥
४०. वीरबाहुपराजेन, सीहविक्कमसालिना ।
महता च बलोघेन, समन्ता परिवारितो ॥
४१. पुलत्थिपुरमागम्म, वत्तेन्तो दारुणं रणं ।
पलापेसि खणेनेव, बलकाये समागते ॥
४२. मारितान चमूपान-मट्ठिसङ्घाटधिडितं ।
परिक्खपित्वा चितकं, वेरिभूते बलाधिपे ॥
४३. बन्धयित्वान खाणुम्हि, पच्छा बाहं सुबन्धनं ।
परितो विप्फुरन्तीहि, अग्गिजालाहि झापयि ॥
४४. घातेत्वा तत्थ मानीतं, गामानि धरणीपति ।
अकासि लङ्कावसुधं, सब्बथा वीतकण्टकं ॥

४५. युज्झितुं सह चोळेन, राजा अत्तकतावधिं ।
अनतिक्कम्म सो पञ्च-चत्तालीसमिह वच्छरे ॥
४६. सन्नद्धं बलमादाय, गन्त्वा सागरपट्टनं ।
तस्साभिगमनं पस्सं, कञ्चिकालं तहिं वसं ॥
४७. अनागतत्ता चोळस्स, तस्स दूते विस्सज्जिय ।
पुनागन्त्वा वसीराजा, पुलत्थिनगरे चिरं ॥
४८. महाहेळि सरेहरु, महादत्तिकनामिका ।
कटुन्नरूपण्डवापी, कल्लगल्लिक नामिका ॥
४९. एरण्डेगल्लवापी च, दीघवत्थुकवापिका ।
मण्डवाटकवापी, च, कित्तगगबोधिपब्बता ॥
५०. वलाहस्स महादारु, गल्लकुम्भीलसोब्भका ।
पत्तपासाणवापी च, वापी च काणनामिका ॥
५१. एता चज्जा च सो छिन्न-मरियादा वापियो बहू ।
बन्धापेसि सदादीन-सत्ते बद्ध हितासयो ॥
५२. भूमिन्दो कन्दरा-गङ्गा-नदीसु च तहिं तहिं ।
सुभिव्वं कारयी रट्ठं, बन्धेत्वा'वरणानि सो ॥
५३. विहारा'भयचारित्त-भेदिनिं महिसंसक ।
परिहारे सब्बसोच्छिज्ज-गाहयित्वा गलमिह तं ॥
५४. पुरम्भा बहि कारेत्वा, महासङ्गं खमापिय ।
पकासेसि च लोकस्स, सङ्गारवमत्तनो ॥
५६. महागामे निकायानं, तितये चोळनासिते ।
धातुगब्भे च बन्धेसि, थूपारामद्वये'पि च ॥
५७. मातुया'ळाहणठाने, तथेव पितुनोपि च ।
अका पञ्च महावासे, तथा बुदलविट्ठियं ॥
५८. पण्डवापी च पाठीनो, रक्खचेतियपब्बतो ।
तथेव मण्डलगिरि-मधुत्थलविहारको ॥

५९. उरुवेलव्हयो देव-नगरे च विहारको ।
महियङ्गणविहारो च, सीतलग्गामलेणकं ॥
६०. जम्बुकोलविहारो च, तथेव गिरिकण्डको ।
कुरुन्दियविहारो च, जम्बुकोलकलेणकं ॥
६१. भल्लातकविहारो च, तथेव परगामको ।
कासगल्लव्हयो चन्द-गिरिव्हय विहारको ॥
६२. वेलगामविहारो च, महासेनव्हगामको ।
विहारो चा'नुराधम्हि, पुरे बोधिघरं तथा ॥
६३. इच्चेवमादयोनेके, विहारे च बहू विभू ।
पटिसङ्खुरिजिण्णे सो, गामे चा'दा विसुं विसुं ॥
६४. समन्तकूट सेलत्थं, मुनिन्दपदलज्जनं ।
पणमत्थाय गच्छन्ता, मनुस्सा दुग्गमज्जसे ॥
६५. सब्बे मा किलमन्तू'ति, दानवट्टाय दापयि ।
सालिक्खेत्तादिसम्पन्नं, गिलीमलयनामकं ॥
६६. कदलीगाममग्गे च, हूवरळज्जसे तथा ।
गामे दत्त्वान पच्चेकं, सालायो चापि कारयि ॥
६७. अनागते तं भूपाला, मा गण्हन्तू'ति लेखिय ।
अक्खरानि सिलाथम्भे, पतिट्ठापेसि भूमिपो ॥
६८. गामं अन्तरविट्ठिज्ज, तथा सङ्घाटगामकं ।
सिरिमण्डगलारामज्ज, अदासो लाभवासिनं ॥
६९. वनजीवकभिक्षून-मदा सो चतुपच्चये ।
बन्धूनम्पि च सो तेसं, भोगगामे पदापयि ॥
७०. पावारगिकपल्लानि, विविधे ओसधेपि च ।
सीते उतुम्हि बहुसो, भिक्षुसङ्घस्स दापयि ॥
७१. अदा सब्बपरिक्खारे, परिक्खारे तथात्थ सो ।
नेकवारेसु सक्कच्चं, भिक्षुसङ्घस्स बुद्धिमा ॥

७२. सङ्घस्स पाकवट्ठत्थं, भिक्खून् लाभवासिनं ।
वेय्यावच्चकरानञ्च, पूजेतुं चेति यादिकं ॥
७३. पदिन्ना पुब्बराजूहि, ये गामा रोहणे बहू ।
तेपि सब्बे अनूने सो, यथापुब्बं ठपेसि च ॥
७४. अदासि पिठसप्पीन-मुसभे बलिनो बहि ।
भत्तं चा'दासि सो काक सोणादीनं दयापरो ॥
७५. अदासिनेकता वेय्य-कारकानं महाकवी ।
सद्धिं पवेणिगामेहि, वित्तजातमनप्पकं ॥
७६. राजामच्चादिपुत्तानं, सिलोके रचिते सुणं ।
यथानुरूपं पादासि, धनं तेसं कविस्सरो ॥
७७. अन्धानं पङ्गुलानञ्च, गामे चा'दा विसुं विसुं ।
नानादेवकुलानञ्च, दिन्नं पुब्बं न हापयि ॥
७८. पत्ति वो सो कुलित्थीन-मनाथानं यथारहं ।
विधवानमदागामे, भत्तअच्छादनानि च ॥
७९. राजा सीहळका वेय्य-करणे सो महापति ।
अगो सीहळकावेय्य-कारकानमहोसि च ॥
८०. सुभे बद्धादरो बद्ध गुणव्हय विहारके ।
बन्धेसि उपराजा सो, चेतियं चोळनासितं ॥
८१. मुत्तचागी ततो तस्स, विहारपवरस्स सो ।
दत्त्वा गामवरे निच्चं, पूजायो सम्पवत्तयि ॥
८२. सोव तस्स विहारस्स, उपचारवनन्तिके ।
बन्धापेसि महावापिं, थीरीभूतमहोदकं ॥
८३. कप्पूरमूलायतने, रज्जो धीता यसोधरा ।
अकारेसि थिरं रम्मं, महन्तं पटिमाघरं ॥
८४. सेलन्तरसमूहस्मिं, राजिनो राजिनो सका ।
कारेसि चारुपासादं, पसादावहमुग्गतं ॥

८५. तदा नेके च सचिवा, तस्सो रोधजनापि च ।
समाचिनिंसु पुज्जानि, अनेकानि अनेकसो ॥
८६. एवं समनुसासन्ते, लंकं लंका नरिस्सरे ।
उपराजा वसंतीतो, विनीतो घेरमच्चुना ॥
८७. तस्स कत्तब्बकिच्चानि, सकलानि समापिय ।
जयबाहुस्सोपरज्जं, भिक्खूनं मतिया अदा ॥
८८. अथादिपादपदविं, दत्त्वा विक्कमबाहुनो ।
गजबाहू'ति विदिते, तस्स जाते सुते ततो ॥
८९. महामच्चेहि मन्तेत्वा, राजापुत्तहितत्थिको ।
रोहणं कसिणं दत्त्वा, तहिं वासाय पेसयि ॥
९०. ततो सो तत्थ गन्त्वान, महानागहुलं पुरं ।
राजधानिं करित्वान, तत्थ वासमकप्पयी ॥
९१. एवं पज्जासवस्सानि'ह विजयभुजो वत्तयित्वान सम्मा,
आणाचक्कं जनिन्दो प्यपगतखलनं एस पज्जाधिकानि ।
वट्ठेत्वा सासनं तं खलदमिळभयो पट्ठुत्तञ्चापिलोकं,
सगं लोकं सपुज्जप्पभवमुरुफलं पस्सितुं चा'रु रोह ॥

सुजनप्पसाद संवेगत्थाय कते महावंसे

लोकसासनसंगहकरणो नाम

अट्ठपज्जासतिमो परिच्छेदो

एकूनसट्ठिम परिच्छेद

चतुराजचरिय निद्देशो

१. तदारज्जो नुजामित्ता, तस्स पुत्ता तयो'पि च ।
महामच्चा चयतयो, तथा यतनवासिनो ॥
२. तब्बेते आदिपादस्स, रोहणे वसतो सतो ।
अनारोचापयित्वान, भूपालमतसासनं ॥

३. सम्भूयमन्तयित्वान, समानच्छन्दतं गता ।
अदंसु युवराजस्स, लङ्कारज्जाभिसेचनं ॥
४. ओपरज्जे निवेसेसुं, मानभरणनामकं ।
कुमारं पुब्बचारित्त-मगं लङ्घित्थ ते'खिला ॥
५. तयो'थ भातरो सब्बे, ते माणभरणादयो ।
जयबाहुमहीपाल-सहिता सहसा तदा ॥
६. मुत्तामणिप्पभूतिकं, रतनं सारसम्मतं ।
सब्बं हत्थगतं कत्वा, वाहनञ्च गजादिकं ॥
७. सकलं बलमादाय, पुलत्थिनगरा तदा ।
खिप्पं तं विक्कमभुजं, गण्हिसामा'ति निक्खमुं ॥
८. सुत्वा पवत्तिं सकलं, इमं विक्कमबाहुसो ।
ता तस्सन्तिमसक्कारं, विधातुं हन्दनो लभिं ॥
९. इदानि खिप्पं गन्त्वान, पुलत्थिनगरं तहिं,
ता तस्साळाहनट्टान दस्सने नेव सो अहं ॥
१०. सोकभारं विनोदेस्सं, मम चेतो गतं इति ।
कतदब्बह ववत्थानो, विनिग्गम्म ततो पुरा ॥
११. पुलत्थिपुरमागच्छं, आदिपादो'ति साससो ।
सत्तट्टसतसङ्केन, बलेन परिवारितो ॥
१२. अन्तरालपथेयेव, गुत्तहालकमण्डले ।
गामे पन समुक्कव्हे, दिस्वा सेनङ्गमागतं ॥
१३. महन्तं युद्धसन्नद्धं, एकवीरो भयातिको ।
युज्झित्वा ते पलापेसि, खणेनेव दिसोदिसं ॥
१४. तयो ते भातरो तत्थ, सम्पत्ताव जया ततो ।
अभिमानुद्धता खिप्पं, अन्नह बलवाहनं ॥
१५. आदिपादकजम्बूति, विस्सुतम्हि पदेसके ।
सङ्गामेसुं पराजेसि, भिय्यो युज्झित्थ सो तयो ॥

१६. ततियं कटगामस्मिं, काळवाप्यं चतुत्थकं ।
पञ्चमं उद्धटद्वारे, छटुंसो पङ्कवेलके ॥
१७. तेहि युद्धं करित्वान, गहीतविजयो सदा ।
पुलत्थिपुरमागञ्चि, सहामच्च परिज्जनो ॥
१८. सचिन्तितक्कमेनेव, पस्सित्वाळाहनं पितु ।
विदूरितमहासेको, लद्धस्सासो पुरेवसं ॥
१९. दुक्खे सहाय भूतान-मत्तनो सो यथारहं ।
अमच्चानमदा सब्ब-भोगे ठानन्तरे हि सो ॥
२०. भटानञ्चापि सब्बेसं, सहायातानमत्तनो ।
अनुरूपमदा वुत्तिं, सरं दुक्खसहायतं ॥
२१. माणाभरणभूपोपि, सद्धिं सेसेहि भातूहि ।
करित्वा रोहणं पस्सं, रोहणञ्च सहत्थगं ॥
२२. ततो कित्तिसिरीमेघे, सद्वादससहस्सकं ।
रटुं दत्त्वान वसितुं, तहियेव समादिसि ॥
२३. आणत्तो भातराकित्ति-सिरीमेघो जनाधिपो ।
गन्त्वा वसि पुरेतत्थ, महानागहुलक्खये ॥
२४. सिरीवल्लभनामस्स, कुमारस्सापि चादिसि ।
देसमट्टसहस्सव्हं, दत्त्वान वसितुं तहिं ॥
२५. तथेव सोपि गन्त्वान, उद्धनद्वारनामकं ।
गामं कत्वा राजदानिं, वसन्तो अनुसासितं ॥
२६. सयञ्च सहसेनाय, गन्त्वा दक्खिणपस्सकं ।
वीरबाहूति पज्जातो, पुङ्गवगामं समावसि ॥
२७. माता च तिण्णं भातूनं, जयबाहु च भूमिपो ।
निवसिंसु तदा कित्ति-सिरिमेघस्स सन्तिके ॥
२८. ततो संवच्छरे'तीते, ते माणभरणादयो ।
तेनत्तनि कतं युद्धे, सब्बं विक्कमबाहुना ॥

२९. दुरारोहं महन्तं तं, पराजयतराभवं ।
अनुस्सरन्तबहुसो, अभिमानसमुन्नता ॥
३०. मुद्धाभिसित्तराजून-मेकाकीराजरडुकं ।
विनायमभिसेकेन, कथं नामानुभोस्सति ॥
३१. इति इस्सा परत्तञ्च, याता सङ्गय्हसावके ।
भिय्यो सम्भूयसङ्गाम-करणत्थाय निक्खमुं ॥
३२. सुत्वा तमत्थं दूतेहि, सो विक्कमभुजोपि च ।
अगा तेसंव विसयं, महासेनापुरक्खतो ॥
३३. देसे दक्खिणके बोधि-सेनपब्बतगामके ।
युज्झित्वा ते पराजेसि, तयो विक्कमबाहुसो ॥
३४. रिपवो दानि मे सब्बे, उम्मूलेस्सामहं इति ।
पलायन्ते नुबन्धित्थ, पदानुपदिकं'व ते ॥
३५. ते च दुग्गं पलायिंसु, पञ्चयोजनरडुके ।
खिप्पं पावेक्खि कल्याणिं, सो'पि ते गहणत्थिको ॥
३६. वीरो अरियदेसियो, वीरदेवोति पाकटो ।
पळन्दीपिस्सरो एको, भूसं सहसिको तदा ॥
३७. सद्धिं सूरेहि योधेहि, महातित्थम्हि ओतरि ।
कातुं हत्थगहं सक्का, लंकादीपन्ति चिन्तिय ॥
३८. सो विक्कमभुजो सुत्वा, पवत्तिं भूभुजो तदा ।
यावता नात्र लंकायं, लद्धोगाहो भविस्सति ॥
३९. ताव उम्मूलनीयोति, कल्याणिम्हा विनिग्गतो ।
महातित्थम्हि मन्नार-नामकं गामकं गतो ॥
४०. कत्त्वान वीरदेवो'पि, सङ्गामं तेन राजिना ।
अनीकङ्गादयो राज-पुत्ते द्वे भातरोपि च ॥
४१. सेनाधिनायकञ्चेव, कित्तिनामप्पकासितं ।
घातेत्वा सहसा वीर-सम्मते च बहूजने ॥

४२. गाहेत्वा जीवगाहंसो, रक्खकञ्च चमूपतिं ।
सबलं तं पराजेत्वा, अनुबन्धि पदापदं ॥
४३. पलायमानो सो भीतो, आगन्त्वान निजं पुरं ।
हत्थसारं समादाय, कोट्टसारं गतो लहुं ॥
४४. पच्छतो पच्छतो वीर-देवो तमनुबन्धिय ।
आगन्त्वान पुरेवासं, कतिपाहं विधायसो ॥
४५. गण्हितुं विक्कमभुजं, तत्थेव तुरितं अगा ।
पेसयित्वा सकं सोपि, महन्तं सकलं बलं ॥
४६. युज्झापेत्त्वान घातेत्वा, गामे अन्तरविट्ठिके ।
महाकद्दमदुग्गम्हि, वीरदेवं महब्बलो ॥
४७. अभिसेकं विनायेव, पुलत्थि नगरे वसं ।
अकासि राजरट्टस्स, पसासनविधिं विभू ॥
४८. अपनीयरणे छन्दं, भातरोपि तयो ततो ।
आवसिंसु यथापुब्बं, गन्त्वा रट्टं सकं सकं ॥
४९. चतुरोपि महीपाला, यतमाना चिरं तहिं ।
एकच्छत्तङ्कितं कातुं, नेव सक्खिंसु सब्बसो ॥
५०. अनिसम्मकारिभावेन, कुलीने परिहापयुं ।
ठपेसुञ्च महन्तत्ते, हीने साभिमते जने ॥
५१. वट्ठितनेकधा सम्मा, रज्जा विजयबाहुना ।
सासनञ्च तथालोकं, हापरियंसु सुबुद्धिनो ॥
५२. कुलीनानं मनुस्सान-मभावेषि च तादिसे ।
दोसे वित्तं तदायत्तं, पसय्हावहरिंसु च ॥
५३. पीळेतुं सकलं लोक-मुद्धरन्ताधिकं बलिं ।
उच्छूव उच्छूयन्तेते, खीणको साधनेसिनो ॥
५४. उद्धरित्वान बुद्धादि-सन्तके भोगगामके ।
सो विक्कमभुजो राजा, सेवकेसु समप्पयी ॥

५५. पुलत्थिनगरे नेक-विहारे धातुमण्डिते ।
सोव देसन्तरीयानं, भटानं वसितुं अदा ॥
५६. सद्धेहि पत्तधातुस्स, दाठाधातुवरस्स च ।
पूजनत्थाय दिन्नानि, मणिमुत्तादिकानि च ॥
५७. चन्दनागरुकप्पुरं, सुवण्णादिमया बहू ।
पटिमायो च अच्छिज्ज, यथाकामं वयं नयी ॥
५८. सासनस्स च लोकस्स, क्रियमानमुपद्वं ।
पस्सन्ता बहुसो तस्मिं, तदा निब्बन्नमानसा ॥
५९. अट्ठमूलविहारेसु, यतयो गरुसम्मता ।
पंसुकूलिकभिक्षू च, कोट्टासद्वयनिस्सिता ॥
६०. एवं तित्थियतुल्यानं, सासनोपद्वं बहुं ।
करोन्तानं सका सम्भा-पयातं पवरं इति ॥
६१. दाठाधातुवरं पत्त-धातुमादाय रोहणं ।
गन्त्वा वासमकप्पेसुं, फासुठाने तहिं तहिं ॥
६२. तथेव फासुठानेसु, विप्पकिण्णा तहिं तहिं ।
ते कुलीना निलीनाव, हुत्वा वासमकप्पयुं ॥
६३. पक्खद्वयमहीपाल-गय्हासीमा सुठापिता ।
सामन्ता अज्जमज्जेहि, करोन्तो बहुसो रणं ॥
६४. सुसमिद्धेसु नेकेसु, गामेसु निगमेसु च ।
अग्गिं देन्ता तळाके च, छिन्दन्ता जलपूरिते ॥
६५. नासेन्ता सब्बथा सब्ब-मातिकावरणानि च ।
छिन्दन्ता नाळिकेरादि, सो पकारे च भूरुहे ॥
६६. यथा पोराणकग्गाम-ठानन्तिपि न जायते ।
विनासेसुं तथा रट्ठं, अज्जमज्जविरोधिनो ॥
६७. ते च भूमि पतीगाम-विलोपं पत्थमोसनं ।
कारेन्ता निजचारेहि, आचरुं लोकपद्वं ॥

६८. कुलीनानं मनुस्सानं, दासकम्मकरापि च ।
ससामिनो'ति वत्तन्ता, निस्सङ्का वीतभीतिका ॥
६९. हुत्वा युधीया राजूनं, अब्भन्तरपवत्तिनो ।
बलवन्ततरा जाता, लद्धठानन्तरा तदा ॥
७०. जना समन्तकूटादि-नेकदुग्गनिवासिनो ।
अदेन्ता भूमिपालानं, पुब्बपट्टपितं करं ॥
७१. राजाणमगणेन्ता ते, गता दामरिकत्तनं ।
सकं सकं'व विसय-मावसिंसु समुद्धता ॥
७२. अनत्थे निचिता नाम, परिवत्तन्ति सब्बता ।
इति वत्तब्ब तंयेव, यातं लङ्कातलं तदा ॥
७३. एवं गामकभोजका विय भुसंतेजो विहीना सदा ।
अच्चन्तं व्यसनाति सत्तहदया राजाभिमानुज्झिता ॥
७४. निच्चं अत्तपरत्थसिद्धिविधुरासङ्गा विहीनासया ।
सब्बे ते विहरिंसु भूमिपतयो चारित्तमग्गातिगा ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

चतुराजचरियनिद्देशो नाम

एकूनसट्ठिमो परिच्छेदो ।

सट्ठिम परिच्छेद

कुमारोदयो

१. रोहणे निवसित्था'व, जयबाहुमहीपति ।
मित्ताक्का राजिनी चेव, तदा कालमकंसु ते ॥
२. सिरीवल्लभजाया'थ, जनेसि सुगला दुवे ।
माणभरणकं पुत्तं, पुत्तिं लीलावतिम्पि च ॥
३. माणाभरणभूपाल-देवी'पि रतनावली ।

मित्तं पभावतिज्वापि, अलभी धीतरो दुवे ॥

४. पस्सन्तस्स उभो तायो, धीतरो वीरबाहुनो ।
तदा महादिपादस्स, एवं आसि वितक्कितं ॥
५. लोकाभिसम्मते सब्ब-भूपालन्वयमुद्धनि ।
विसुद्धे सोमवंसम्हि, अभिजाता मयं पन ॥
६. पिहनीयतराकारा, सब्बसत्तिसमुन्नता ।
नानाविज्जासु निपुणा, हत्थिअस्सादिसुक्खमा ॥
७. तथा पेकाकिना वेत्ते, तयो विक्कमबाहुना ।
पराजयं परिभवं, पापिता बहुसो रणे ॥
८. सूनूनो सुसमत्थस्स, विसोधेतु मिमं मलं ।
न दिस्सते पातुभावो, अहो नो अप्पपुज्जता ॥
९. जनवादकिलिट्ठेन, राजत्तेनापि किं मम ।
इदानि विसयासङ्गं, हित्वा कल्याणकम्मसु ॥
१०. अप्पमत्तस्स सततं, नेतब्बा वासरां इति ।
निय्यातेत्वा अमच्चानं, सब्बं रज्जविचारणं ॥
११. तहिं सत्तंढुमासज्झि, वसं रत्तियमेकदा ।
देवराजघरेसेय्यं, कप्पेसि सीलसंयतो ॥
१२. ततो पच्चूसकालम्हि, देवपुत्तं महिद्धिकं ।
विचित्तवत्थाभरणं, गन्धमालाविभूसितं ॥
१३. उळारतररूपेन, देहोभासेन अत्तनो ।
ओभासेन्तं असेसांसा, सूरियज्ज न भुग्गतं ॥
१४. वदन्तं सुपिने एवं, अदक्खि दरणीपति ।
पसीदस्सु महाभाग, पितोभव महिपति ॥
१५. धज्जलक्खणसम्पन्नो, इच्छितत्थस्ससाधको ।
विनीतो लोककुहर-ब्यापितेजो परक्कमो ॥

१६. आणबलयसोकिन्ति-भासुरो सग्गुणाकरो ।
लोकसासनसंवुद्धि-करो पुत्तवरो तव ॥
१७. लब्धीस्सते महाराज, न चिरस्सेव सम्पत्ति ।
पुत्तदाराधिवुत्थं तं, पुरं खिप्पं पयाहीति ॥
१८. पबुज्झित्वान सज्जात-पीतिवेगोथ रत्तिया ।
विभाताय ततोपोद्ध-गामं गज्झिनरुत्तमो ॥
१९. यथा दिट्ठप्पकारन्तं, कथेसि सुपिनं सुभं ।
महेसी पमुखानं सो, अमच्चानं महीपति ॥
२०. सद्धिं महेसिया तत्थ, पत्थेन्तो पुत्तमुत्तमं ।
चिन्तोन्तो दानसीलादिं, सुभं नानप्पकारकं ॥
२१. अथेकदिवसंकाले, पच्चूसे सुपिने पन ।
सब्बलक्खणसम्पन्नं, सब्बसेतं मनोहरं ॥
२२. दन्तीपोतवरं दन्तं, कण्णे गणियपेमतो ।
पविसन्तमिवत्तानं, सेय्यागब्भं महेसिया ॥
२३. सम्पस्सिय पबुज्झित्वा, उट्ठाय सयनावरा ।
सज्जातपीतिपामोज्ज-वेगपीणितमानसो ॥
२४. तायं वेलायमेदासु-सेय्यागब्भं महेसिया ।
पविस्ससुपिनं तस्सा, यथादिट्ठं पकासयी ॥
२५. अहम्पि तादिसं हत्थि-पोतकं सयनं मम ।
पदक्खिणं करित्वान, ठितं सोण्डे समादिय ॥
२६. आकट्ठित्वान सयनं, समारोपिय पेमतो ।
आलिङ्गिं सुपिनम्हीति, देवी चापि तमब्रवी ॥
२७. उभो ते अज्जमज्जस्स, दिट्ठमेवं पकासिय ।
उट्ठापेसुं पहट्ठाव, वीतनिदारुणं तदा ॥
२८. ततो पातो उपट्ठातु, मुपयातं पुरोहितं ।
नेमित्तके च पुच्छिंसु, सुनित्वा ते पमोदिता ॥

२९. न चिरस्सेव पुत्तस्स, धञ्जलक्खणसालिनो ।
उप्पत्तिया अवस्सं'व, भवंतब्बन्ति कित्तयुं ॥
३०. तं सुणित्वा अमच्चा च, तथा नगरवासिनो ।
अविन्दिसु जनिन्दो च, सब्बेपीति महस्सवं ॥
३१. ततो पट्ठाय सोत्थानं, पत्थयं पत्थिवोभुसं ।
भिक्षुसङ्घेन बहुसो, भणापेसि परित्तकं ॥
३२. मणिमुत्तादिकं चित्तं, महग्घमनुवासरं ।
परिच्चजि दानमुखे, याचकानमनेकसो ॥
३३. पुरोहितादिविप्पेहि, वेदवेदङ्गविञ्जूहि ।
वत्तापेसि च होमादि-विधानं सोत्थि सम्मतं ॥
३४. सुविनट्टे विहारे च, धातुगब्भे च वापियो ।
जिण्णा च पटिसङ्घत्तुं, योजयी राजकप्पिके ॥
३५. दिनं नयन्ते कल्याण-कम्मेने'वं नरिस्सरे ।
न चिरं सण्ठहि गब्भ-वरो कुच्छिम्हि देविया ॥
३६. ततोवगम्म तं हट्ठ-पहट्ठो सो नरिस्सरो ।
महन्तं देविया गब्भ-परिहारमदापयि ॥
३७. परिपक्कगब्भा देवी, कमेन जनयीसुकं ।
समये भद्दनक्खत्त-मुहुत्तेनभिलक्खिते ॥
३८. सुप्पसन्ना असेसा च, दिसायो तंखणे अहु ।
समीरणे च वासिसु, सुगन्धिमुदुसीतला ॥
३९. दन्तीनं कोज्जनादेन, हयानं हेसितेन च ।
राजङ्गणं तदाजातं, महाकोलाहला कूलं ॥
४०. अच्छेरातिसये एवं, पातुभूते अनेकधा ।
दिस्वा तं विम्हयप्पत्तो, माणभरणभूपति ॥
४१. सुत्वा निजस्स पुत्तस्स, तदा सज्जातसासनं ।
अमतेनाभिसित्तोव, पीतिपुण्णमनोरथो ॥

४२. मोचापेत्वा तदा कारा-घरे बद्धे बहूजने ।
दानं उळारं समण-ब्राह्मणानं पदापयि ॥
४३. अमच्चपमुखा चापि, जनापुरनिवासिनो ।
कदलीतोरणादीहि, राजधानी मनेकधा ॥
४४. अलङ्कारित्वा सकलं, सुमण्डितपसाधिता ।
छणं महन्तं वत्तेसुं, कतिपाहं मनोरमं ॥
४५. वेदे वुत्तविधानेन, जातकम्मादिकं विधिं ।
सब्बं समापयित्वान, कुमारस्सा'वनीपति ॥
४६. पुरोहितादयो विप्पे, ततो लक्खणपाठके ।
आणापेत्वान सक्कार-सम्मानविधिपुब्बकं ॥
४७. नियोजेसि कुमारस्स, लक्खणानं पटिग्गहे ।
साधकं सकलं तस्स, यत्थपादादिलक्खणं ॥
४८. उपधारिय महामच्च-गणमज्झगतस्स ते ।
राजिनो देविया चापि, पकासेसुं पमोदिता ॥
४९. लङ्कादीपं ठपेत्वान, जम्बुदीपतलम्पि च ।
एकच्छत्तङ्कितं कत्वा-नुभोत्तुं निपुणो इति ॥
५०. ते सन्तप्पिय भोगेहि, भिय्यो पुच्छित्थ सादरं ।
सन्दिस्समानं यंकिञ्चि, अरिट्ठं अत्थि नत्थी'ति ॥
५१. दीघायुको कुमारो'यं, किञ्चि पज्जायते वत ।
जनकारिट्ठयोगो'ति, ते महीपतिनो'ब्रवुं ॥
५२. तस्सारिजनसम्महि-पतापभुजयो गतो ।
सो परक्कमबाहू'ति, अन्वत्थनाममग्गही ॥
५३. कण्णवे धमहज्जेव, अन्नुपासनमङ्गलं ।
कारापिय विधानज्जू, यथाविधिमसेसतो ॥
५४. रज्जो विक्कमबाहुस्स, सपुत्तुप्पत्तिसासनं ।
वत्तुं सदूते पेसेसि, पुलत्थिनगरं तदा ॥

५५. तेहिसो भागिनेय्यस्स, महाभागत्तनम्पि च ।
जनकारिद्वयोगञ्च, सुत्वा विक्कमबाहुसो ॥
५६. धञ्जं विजयराजादि-राजमालाय नायकं ।
मणिव भासुरं मय्हं, भागिनेय्यं जनेसिसो ॥
५७. हानि याकाचिसततं, यथा तस्स न हेस्सति ।
तथा ममन्तिकेयेव, कुमारो एत्थ वड्ढतं ॥
५८. अलद्धं लभितुं लाभं, लद्धञ्च परिरक्खितुं ।
सब्बथा न समत्थोयं, पुत्तो गजबाहु मम ॥
५९. सूरभावादियुत्तोपि, महिन्दव्हरोसुतो ।
निहीनो मातुगोत्तेन, न रज्जस्स रहो मम ॥
६०. ठितस्स विक्कजातेन, नेकसो सञ्चितेन मे ।
रज्जस्स भागिनेय्योव, कामं भागी भविस्सति ॥
६१. इतिपेसेसि दूते सो, आनेतुं तं कुमारकं ।
कुमारा भरणं दत्त्वा, सेसं सारञ्चुपायनं ॥
६२. सब्बं दूतमुखा सुत्वा, वीरबाहु महीपति ।
तस्सेतं वचनं युत्तं, वुत्तं मेहित बुद्धिया ॥
६३. तथापि च निजारिद्व-पटिकारत्थमीदिसं ।
ओरसं पुत्तरतनं, पेसेतुं नांनुरूपकं ॥
६४. किञ्च तत्थ कुमारम्हि, नीते विक्कम बाहुनो ।
पक्खो लद्धमहावाह-बलो विय हुतासनो ॥
६५. अच्चुन्नतेन महता, तेजसा सज्जलिस्सति ।
हानिरेव वतम्हाकं, महती हेस्सते भुसं ॥
६६. इति हत्थे गतानं सो, दूतानं थनयं सकं ।
अपेसेत्वा विसज्जेसि, पसादिय मनेन सो ॥
६७. सपुत्तदारेहि समग्गवासं,
नरादिनाथो निवसं तहिंसो ।

तिब्बेन फुट्टो महतागदेन,
रज्जेन सद्धिं विजहित्थ देसं ॥

सुजनप्पसादसंवे गत्थाय कते महावंसे

कुमारोदयो नाम

सद्धिमो परिच्छेदो ।

एकसद्धिम परिच्छेद

सद्धित्थलिपुराभिगमनो

१. सुत्वा द्वे भातरो अज्जे, जेट्टस्सो परतिसदा ।
खिप्पं सरट्ठा आगम्म, कारेसुं अन्तिमं विधिं ॥
२. अथ कित्तिसिरिमेघो, रट्ठं जेट्टस्स भातुनो ।
अत्ताधीनं करित्वान, आमन्तिय कणिट्ठकं ॥
३. दत्त्वा रट्ठद्वयं अज्जं, वत्थुं तत्थेव आदिसि ।
सोऽपि जेट्टस्स भातुस्स, वचनं सम्पटिच्छिय ॥
४. समादाय कुमारज्ज, देविज्ज रतनावलिं ।
धीतरो द्वे च गन्तान, महा नामहुलं पुरं ॥
५. समग्गा निवसं तत्थ, कुमारस्स सिखामहं ।
कारेत्वा परिहारेन, वट्ठेसि महता सदा ॥
६. ततो सो देविया जेट्ठं-धीतरं मित्तनामिकं ।
दातुकामो सपुत्तस्स, सहामच्चेहि मन्तयि ॥
७. कालिङ्गन्वयसम्भूता, पायेनखलु भूमिपा ।
सामिभावं गता अस्मिं, लङ्कादीपम्ही भूयसो ॥
८. कालिङ्गगोत्त सम्भूत, गजबाहुस्स दातवे ।
गूळरूपेन देवीयं, यदि पेसेय्य धीतरं ॥
९. भिय्यो विवाहसम्बद्धो, बलवा सो भविस्सति ।

- महं एसो निरालम्बो, पुत्तो हेहीति सब्बथा ॥
१०. तस्मा मे सुनूनो एसा, दातुं युत्ता कुमारिका ।
एवं सति वतम्हाकं, वड्डिये'व सिया “इति” ॥
११. देवीपि सुत्वा तं सब्ब-मादिच्चन्वय मण्डना ।
सब्बथा तमनिच्छन्ति, इदमाह महीपतिं ॥
१२. घातेत्वा सकले यक्खे, कुमारो विजयव्हयो ।
लंकादीपमिमं'कासि, मनुस्सावासकं सदा ॥
१३. ततो पभुति अम्हाकं, घटेसुं विजयन्वयं ।
कालिङ्गवंसजेहेव, सम्बन्धं कत्व पुब्बकं ॥
१४. अज्जभूपाल सम्बन्धो, सुतपुब्बो पिनत्थिनो ।
सोमवंस समुम्भूते, ठपेत्वा धरणिस्सरे ॥
१५. तुहं जातोति अम्हाकं, सम्बन्धो सो कथं सिया ।
अरियन्वय सम्भूत, कुमारेन सहामुना ॥
१६. एवं सो देविया ताय, नेकसो वारयन्तिया ।
पसहसक पुत्थस्स, तं कुमारिमदापयि ॥
१७. सो अनेकगुणोदार- भरियानुगतो ततो ।
रज्जयन्तो जने सब्बे, जनकसन्तिके वसि ॥
१८. एकवीसतिं वस्सानि, रज्जं विक्कम बाहुसो ।
अनुभोत्वा यथाकम्मं, कायभेदा गतो परं ॥
१९. ततो गजभुजो ठितं, सम्पन्नबलवाहनं ।
रज्जं हत्थगतं कत्वा, पुलत्तिनगरे वसी ॥
२०. ततो कित्तिसिरीमेघ, सिरीवल्लभ भूमिपा ।
वुत्तन्त मेतं विज्जाय, एवं समनुचिन्तयुं ॥
२१. तस्स विक्कम बाहुस्स, वुद्धभावेन नेकधा ।
मूलरज्जाधिपच्चं तं, अम्मं निन्दाकरं न हि ॥

२२. तदत्थजस्स बालस्स, मूलरज्जं पसासनो ।
उपेक्खणं पनम्हाकं, नेवानुच्छविकं वत ॥
२३. ते सोयाव सरज्जम्हि, बद्धमूलो भविस्सति ।
पसह ताव तं रज्जं, वट्ठति गण्हितुं इति ॥
२४. वेलक्कार बलं सब्बं, भिन्दिसु धन दानतो ।
ठपेत्वा सेवके केचि, तस्सम्भन्तरिके तदा ॥
२५. गजबाहु महीपाले, विरत्ता रट्ठवासिनो ।
उभिन्नं राजूनं दूते, पेसयुं नेकसो ततो ॥
२६. रज्जं साधेत्वा दस्साम, एकीभूता मयं पन ।
उपत्थम्भकभावो'व, कातब्बो केवलं इति ॥
२७. ततो द्वे भातुका सेनं, सकं सन्नय्ह वेगसा ।
उभतो मुखतो तस्स, रट्ठमज्झमुपागमुं ॥
२८. पहिणिसु च ते दूते, ततो गजबोहुव्हयो ।
भूमिपालो निजामच्चे, सन्निपातिय मन्तयि ॥
२९. वेळक्कारबलं सब्ब-मुजुपच्चत्तिकं अहु ।
राजानो द्वे च नो रट्ठं, सङ्गामत्थमुपागता ॥
३०. पठमं तेसु पक्खस्स, एकस्स बलिनो भुसं ।
मुखभङ्गे कते खिप्पं, ततो अज्जे सुसाधिया ॥
३१. इति निच्छिय सेनङ्गं, सब्बमादाय अत्तनो ।
सिरिवल्लभराजाभि-मुखं युद्धा'युपागमि ॥
३२. सिरिवल्लभराजापि, सङ्गाम महिभिसनं ।
पातो पट्ठाया सायन्ह-कालं याव पवत्तयं ॥
३३. असक्कुणन्तो'भिभवं, विधातुं तस्स कज्चिपि ।
ततोव सो निवत्तित्वा, सकं रट्ठं गतो लहुं ॥
३४. गजबाहुस्सगोकण्ण-सचिवेन पराजितो ।
अगा रट्ठं सकं कित्ति-सिरिमेघो'पि भूपति ॥

३५. गजबाहुनरिन्दोपि, सङ्गामे तम्हि किञ्चिपि ।
परिहानिमसम्पत्तो, पुना'गम्म पुरन्तिकं ॥
३६. बलनाथे विनिग्गह, सापराधे बहू बली ।
रट्ठं वूपसमेत्वान, पावेक्खि नगरं सकं ॥
३७. रट्ठे सके सकेयेव, ततो पभूति भूमिपा ।
अञ्जोञ्जमित्ते सम्बन्धं, विधाय विहरिंसु ते ॥
३८. ततो परक्कमभुजो, धरणी पालनन्दनो ।
मेधावीनेकसिप्पेसु, सिक्खमानो सुसाधुकं ॥
३९. विचारक्खमपञ्जत्ता, किच्चा किच्चेसु नेकसो ।
अच्चुळारासयत्ता च, महाभागत्तनेन च ॥
४०. अत्तनो मातुभगिनी, सहवास सुखम्हि च ।
अलग्गमानसोनेक, बलाकीळारसेसु च ॥
४१. सूरभावादिसंयुत्ता, राजपुत्ता तु मादिसा ।
पच्चन्ते ईदिसे देसे, कथं नाम वसिस्सरे ॥
४२. जातदेसञ्च मे दानि, युवराजपभोगियं ।
गमिस्सामीति निग्गञ्छि, तम्हा परिजनत्थितो ॥
४३. कमेन सन्तिकं सङ्ग-नायकत्थलिसज्जिनो ।
गामस्सागा अहिं कित्ति-सिरिमेघो निसम्म तं ॥
४४. अभावा रज्ज दायाद-समानस्स'त्रजस्स मे ।
एकाकी'हन्ति यो चित्त-सन्तापो सन्ततं गतो ॥
४५. जेट्ठं भातरं मय्हं, तं देहपटिबिम्बकं ।
दट्ठं मे सत्ततं पुज्जं, महन्तमुदितंतिच ॥
४६. पामुज्जवेगवसगो, नगरं तं मनोहरं ।
अलङ्कारा पयित्वान, तोरणादीहि नेकधा ॥
४७. गन्त्वा पटिपथंयेव, बलोघपरिवारितो ।
नरिन्दो तिथिनक्खत्त-विसेसे सुभसम्मते ॥

४८. अनञ्जसाधारणतं, सम्पत्तेहि गुणेहि च ।
लक्खणेहि च सब्बेहि, कल्याणेयि सुसंयुतं ॥
४९. दिस्वा कुमारं सन्तुडो, आलिङ्गित्वान पेमतो ।
उरे कत्वान चुम्बित्वा, मत्थकम्हि पुनप्पुनं ॥
५०. जनस्स बलतो तस्स, पस्सतो लोचनेहि सो ।
सन्तोस अस्सुधारायो, वस्सापेन्तो निरन्तरं ॥
५१. मनुञ्जमेक मारुह, वाहनं सह सूनूना ।
भेरिनि देन पूरेन्तो, दिसा दस समन्ततो ॥
५२. पविसित्वा पुरं तत्थ, अलङ्कारे मनोरमे ।
दस्सयन्तो सपुत्तस्स, पाविसि राजमन्दिरं ॥
५३. लद्धा ततो कञ्चुकी-सुपकार,
वगादिनेके परिचारके सो ।
नानागुणा राधितमानसस्स,
वसीसकासे पितुनो सुखेन ॥

सुजनप्पसादसंवेगतथाय कते महावंसे

सङ्खत्थलिपुराभिगमनो नाम

एकसट्ठिमो परिच्छेदो ।

द्विसट्ठिमपरिच्छेद

परमण्डलाभिगमनो

१. अत्तनाभिमतस्सांसु, जातदेसस्स पत्तिया ।
सम्पुण्णमनसङ्कप्पो, दुस्सङ्कपविवज्जितो ॥
२. वजिरूपमोरुपञ्जा, बलेन गुरुसन्तिके ।
लहं बहुञ्च गणहन्तो, सिप्पजातमनेक कं ॥
३. जिनागमेसु नेकेसु, कोटिल्ला दीसु नीतिसु ।
सद्वसत्थे च कावेय्ये, सनिघण्डुक केटुभे ॥

४. नच्चगीतेसु सत्थेसु, हत्थिसिप्पादिकेसु च ।
धनु खग्गादिनेकेसु, सत्थेसु च विसेसतो ॥
५. पारप्पत्तो विनीतत्तो, पितु रज्जो समाचरि ।
अधिप्पायानुकुलं व, सदा भत्तिपुरस्सरो ॥
६. तदा सदा दराचार-गुणाराधितमानसो ।
पियेन विय मित्तेन, तेन सद्धिं महीपति ॥
७. उय्यानजलकीळादि-सुखं नानप्पकारकं ।
अनुभोत्वा सदेसस्मिं, सज्जरन्तो तहिं तहिं ॥
८. एकदासङ्ख-सेनाधि-पतिना दळ्हभत्तिना ।
सरट्ठसीमा रक्खाय, यो जितेन बलीयसा ॥
९. अज्झावुत्थस्स च बलत्थ-लिनमस्स च सन्तिकं ।
गामसा'गच्छि सुत्वान, तमत्थं धजिनीपति ॥
१०. गामं तं साधुकं सज्जु, सज्जापेत्वा सपुत्तकं ।
पच्चुग्गन्त्वा महीपालं, पणमित्वा ठितो तदा ॥
११. पिता पुत्तो उभो तस्स, सम्भासिय पियं वचो ।
नेकधा'राधिता तेन, तं गामं समुपागगुं ॥
१२. तहिं कतिचि भूपालो, वासरे वीतिनामिय ।
सेनापतिं समाहूय, इदं वचनं मब्रवि ॥
१३. पुत्तो मे दानिवयसि, ठितो' पनयनारहे ।
तस्सोपनयनं कातुं, महोपकरणं लहुं ॥
१४. सज्जेतब्बन्ति तं सुत्वा, सोपि सेनाधिनायको ।
सब्बुपकरणं खिप्पं, मङ्गलत्थं सुसज्जयि ॥
१५. सुगन्ध दीपपुप्फादि-वत्थूहि दिवसत्तयं ।
पुब्बकारं करित्वान, महन्तं रतनत्तये ॥
१६. वेदिकाचारदक्खेहि, द्विजेहि पृथुवीपति ।
सम्पभावानु रूपं व, मङ्गलं तं समापिय ॥

१७. परक्कमकुमारेन, तेन सद्धिं समारभि ।
वसन्तकीळं महतिं, सामच्चो कीळितुं तदा ॥
१८. राजा कित्ति सिरीमेघो-रोहणे वसतो तदा ।
सिरीवल्लभनामस्स, सभातु मरणम्पि च ॥
१९. माणभरणनामस्स, रज्जलाभञ्च देविया ।
मित्ताय पटिलाभञ्च, सिरीवल्लभसूनु नो ॥
२०. रोहणागतदूतेहि, सुणित्वा सकभातुनो ।
कालक्रियाय सञ्जात-सोकवेगं सुदुस्सहं ॥
२१. मित्तायतनयुप्पत्ति पवत्तिं सवणेन तं ।
विनेय्य विरतो तम्हा, वसन्तसमयुस्सवा ॥
२२. निवत्तेत्त्वान तत्थेव, सेनानिं सङ्ख-नामकं ।
पुत्तेन सह सो सङ्ख-त्थलि नामं पुरं गमि ॥
२३. परक्कमकुमारेन, तेन सद्धिं तहिं सुखं ।
वसतो तस्स भूपस्स, वस्समेकमतिक्कमि ॥
२४. माणाभरणभूपस्स, देवी चापि पभावती ।
लभित्थ दुतिया कित्ति-सिरी मेघव्हयं सुतं ॥
२५. सुणित्वा तञ्च सो अम्हं, वंसो जातो महा'इति ।
अहु कित्तिसिरीमेघो, तदा अत्तमनो भुसं ॥
२६. लंकादीपोपभोगेक-हेतुना महता सता ।
असाधारणभूभेन, चोदितो पुञ्जकम्मुना ॥
२७. कुमारो सो'थ पितरा, पियमित्ते वियत्तनि ।
करियमानं सस्नेहं, महन्तं चो'पलालनं ॥
२८. सचिवानमनेकेसं, भयभत्ती पुरस्सरं ।
क्रियमानमुपट्टानं, न मज्जन्तो तिणायपि ॥
२९. लंकादीपमिमं सब्ब मेकच्छत्तो पसोभितं ।
खिप्पं कारेतुकामो सो, सयं इति विचिन्तयि ॥

३०. केस अक्खक गीवट्ठि-दाठा पत्तान मेव च ।
पदचेत्य महाबोधि-साखानञ्चापि सत्थुनो ॥
३१. चतुरासीतिसहस्सानं, धम्मक्खन्धान मेव च ।
सम्मासम्बुद्धकप्पानं, आधारत्ता च निच्चसो ॥
३२. आकरत्ता च नेकेसं, मणिमुत्तादिवत्थूनं ।
सम्मतोपि विसिद्धोति, दीपोनाति महा अयं ॥
३३. तयो मे पितरो भूपा, मातुलोपि च सब्बथा ।
एकच्छत्तेन वत्तेतु, मसमत्था विभज्जि'मं ॥
३४. भुज्जन्ता एत्तकेनेव, कतकिच्चा मयं इति ।
मज्जन्ता विगतच्छन्दा'भिसेकम्हि कुलोचिते ॥
३५. रट्ठेसके सकेयेव, इस्सेरं सम्पवत्तयुं ।
कसिकम्मादिकं गाम-भोजका विय निस्सिता ॥
३६. तेसु कित्तिसिरि मेघं, पेत्तेय्यं मे ठपेत्व ते ।
अगमंसु यथाकम्मं, सेसा भूपतयो तयो ॥
३७. मच्चानं परमं आयु, वते'दानि परित्तकं ।
बालायुवानो बुद्धा च, इमे सत्ता'नुपुब्बसो ॥
३८. पापुणिस्सन्ति मरण-मीति'यं नियमोपि च ।
न हेव अस्मिं लोकस्मिं, संविज्जति कदाचिपि ॥
३९. तस्मा सरीरके अस्मिं, भङ्गुरे सारवज्जिते ।
हीळिते सारदस्सीहि, अपेक्खं हित्वा सब्बथा ॥
४०. पिहनिये यसोदेहे, चिरट्ठायिम्हि सब्बदा ।
अम्हादिसेहि कत्तब्बो, राजपुत्तेहि आदरो ॥
४१. उम्मग्गजातकादीसु, चारित्तञ्चापि भूमिसु ।
विहितं बोधिसत्तेन, वीरभावादिनिस्सितं ॥
४२. रामायणभारतादि-लोकियासु कथासुपि ।
रामस्स विक्कमञ्चेव, तस्स रावणघातिनो ॥

४३. दुयोधनादिराजानो, हन्त्वायुद्धे पवत्तितं ।
विक्कमाति सयञ्चेव, पञ्चन्नं पण्डुसूनूनं ॥
४४. इतिहासकथायञ्च, देवासुररणे पुरा ।
दुस्सन्तादिमहीपेहि, कतञ्च चरितब्भूतं ॥
४५. उम्मूलितवतो तस्स, नन्दवंसनरिस्सरे ।
चारक्कद्विजसेट्टस्स, सुत्वा बुद्धिबलम्पि च ॥
४६. सब्बा नेतानि लोकम्हि, यावज्जदिवसा भुवि ।
तेसं असन्निधानेपि, सुप्पसिद्धिं गतानि हि ॥
४७. सुलद्धं जीवितं तेसं, असाधारणमीदिसं ।
चरितातिसयं कत्तुं, समत्था होन्ति ये भुवि ॥
४८. जायित्वा खत्तवंसम्हि, खत्तवीरवरोधितं ।
यदिहं न करिस्सामि, मोघा मे जाति हेस्सति ॥
४९. तेसमब्भधिका काल-सम्पदायेव केवलं ।
मया ते अधिका किन्तु, पज्जादीहीति चिन्तिय ॥
५०. पितुराजा च मे दानि, पच्छिमे वयसिद्धितो ।
यदिदं पेत्तिकं रज्जं, मम हत्थगतब्भवे ॥
५१. राजलक्खिव सो पेत-चेतसो मे पमादतो ।
यथिच्छित्तञ्चे न भवे, महती जानि मे भुसं ॥
५२. एत्थेव निवसन्तो हं, चरापिय सके वरे ।
परमण्डलवुत्तन्तं, जानेय्यं यदि तत्तनो ॥
५३. रन्धं पच्चत्थिकानन्तु, पकासेतुं रथातथं ।
अधिप्पायानुरूपं मे, समत्था वा न वाचरा ॥
५४. ये केचि'ध जना सन्ति, सब्बे ते मम सम्मुखा ।
बलीयत्तं'व सत्तूनं, कथयन्ति अनेकसो ॥
५५. पच्चेकरट्टसामीहि, पितुभूपेहि तिहिपि ।
एकीभूय करित्वान, सत्तक्खत्तुं महाहवं ॥

५६. साधेतुं दुक्करं रट्टं, भवते काकिना कथं ।
सिसुना गण्हितुं सक्का, खुदरज्जो पभोगिना ॥

५७. सुकरं मूलभूतस्स, तस्स रज्जस्स साधनं ।
इति दुच्चिन्तंतं तुय्हं, दूरे तब्बमिदं”इति ॥

५८. कण्णे तत्थसलाकायो, पवेसेन्ता”व नेकसो ।
महन्तत्तं कथेन्ते”वं, बहुधा परमण्डले ॥

५९. अजाननं यथाभूतं, वदन्तानं कुबुद्धिनं ।
सब्बमेतं वचो जातु, सद्भातब्बं सिया न हि ॥

६०. लेसेनेकेन गन्त्वान, खिप्पं”व परमण्डलं ।
सरूपं तत्थ उस्सामि, अहमेवेति चिन्तयि ॥

६१. यदि मे पीतुभूपालो, विज्जायेतं वितक्कितं ।
अभिजातस्स पुत्तस्स, वंसजोतिकरस्स मे ॥

६२. गतस्स सत्थु विसय-मनत्थोपि सिया इति ।
अनुकम्पाधिया मय्हं, गमनं वारयिस्सति ॥

६३. मनोरथस्स संसिद्धि, सब्बथा मेन हेस्सति ।
तस्मा निगुळरूपेन, गमनं भद्वकं इति ॥

६४. लब्धान रत्तियम थेकदिनं खणञ्जू,
सो तादिसं खणमखीणतरोरूपायो ।
जानाति नो सकपितागमनं तथातं,
गेहा”भिनिक्खमितथा चतुरो कुमारो ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

परमण्डलाभिगमनो नाम

द्विसट्ठिमो परिच्छेदो ।

तिसट्ठिम परिच्छेद

सेनापतिवधो

१. निजायुधदुतियस्स, निक्खमन्तस्स तस्स हि ।
तं खणं पुरतो कोपि, सङ्खसदो समुगतो ॥
२. ततो नेकनिमित्तञ्जू, कुमारो तं सुणि त्व सो ।
निप्फज्जिस्सति सङ्कप्पो, खिप्पं येवेति मोदवा ॥
३. तत्थ तत्थ नियुत्तानं, रक्खकानमजानतं ।
निक्खमित्वा पुरावीत-भयो सीहपरक्कमो ॥
४. वेगेन मगं गन्त्वान, पञ्चगावुतमत्तकं ।
बदलत्थलगामस्स, पदेसेनाति दूरके ॥
५. गाम मेकमुपागज्जि, पिलिं वत्थूति सज्जितं ।
जनानं सन्निपाताय, निजानं सो कतावधि ॥
६. निजागमनतो पुब्बं, पटिमग्गे निसीदितुं ।
पटिलद्धनियोगानं, येचि देवागते तदा ॥
७. तहिं ठिते सो पस्सित्वा, एत्तका किन्नु आगता ।
इति पुच्छि कुमारोथ, तेपि तं इद मब्रवुं ॥
८. लोकप्पवत्तिं सकलं, जानन्तेनापि सामिना ।
किमेव मुच्चते मच्चु-भयं केसं न विज्जति ॥
९. बालातानुगतो सामि, ठितो वयसि ईदिसे ।
अज्जापि हि मुखे तुय्हं, खीरगन्धो पवायति ॥
१०. न हेवत्थि विसुं वित्त-जातं सङ्गहितं तव ।
तदज्जा चोपकरण-सामग्गी नेव विज्जते ॥
११. चिरम्परिचितत्तेहि, दळ्हं सारुळभत्तिहि ।
विनाम्हेहि विसुं केवा'नुगन्तारो जनातुवं ॥
१२. किज्जागतानमम्हाकं, पिता तुय्हं नरिस्सरो ।
कारेस्सति इदं नाम, सब्बथा नेव आयते ॥
१३. अम्हाकमन्तरामग्गे, सङ्खो नाम चमूपति ।
महब्बलो महावीरो, रज्जसीमं तमावसं ॥

१४. पच्चत्थिते ठपेत्वज्जे, एते कतिपया मयं ।
अज्जमज्जम्हि नियत-मासङ्की हदया भुसं ॥
१५. अरुणुगगमवेला च, समासन्नतराधुना ।
इति भीतिं पकासेसुं, पच्चेकं हदयस्सितं ॥
१६. निसम्म तेसं वचनं, विधाय मधुरं सितं ।
वीतसङ्को कुमारो सो, मुखाने'सं विलोकिय ॥
१७. चरित्वापि मया सद्धि-मेते'हो कालमेत्तकं ।
न जानिसु ममं सब्बे, येसज्झि भयमिदिसं ॥
१८. इति वत्वा भयं तेसं, विनोदेतु मुपट्ठितं ।
सीहनादं तदा'कासि, महन्तं सीहविक्कमो ॥
१९. तिठ्ठन्तु मानुसा सब्बे, मयि हत्थगतायुधे ।
सक्को देवानमिन्दोपि, कुपितो किं करिस्सति ॥
२०. बालोति मं चिन्तय तं, जाता वो कुमतीदिसी ।
परिक्खीयति ते जाणा, नवयो'ति न किं सुतं ॥
२१. अज्जेव कातुमेकेन, कम्मुना चिन्तितेन मे ।
सदेसपर देसट्ठा, भयभत्ती यथामयि ॥
२२. करिस्सन्ति यथा वेदं, भयं तुम्हे जहिस्सथ ।
तथा रत्तियमेताय, विभातामय खणेन मे ॥
२३. उन्नते दस्सयिस्सामि, बुद्धि साहसविक्कमे ।
अनुधावति मं तात, सेतेहि यदि वो भयं ॥
२४. पुरतो होथ तुम्हेहि, वत्वा ते गहितायुधो ।
साहसेकरसो वीरो, तम्हा निक्खम्म गामतो ॥
२५. उदया'चलसीसट्ठं, जेतुमादिच्चमण्डलं ।
अपरं रवि बिम्बं, पच्छिमा सा मुखोदितं ॥
२६. तेजसा पसरन्तेन, जनानं पविकासयं ।
नेतम्बुजवनं पातो, बदलत्थलिमागमि ॥

२७. जघसङ्घस्सरेना'थ, सेना नाथो पबुज्झिय ।
सज्जातसम्भमो जत्वा, राजपुत्तमुपागतं ॥
२८. सद्धिं बलेन महता, पधुग्गम्मकतादरो ।
पणाममुचितं कत्तु-मानतो वसुधातले ॥
२९. अम्हाकमेसजीवन्तो, किं नामत्थं करिस्सति ।
मारेतब्बो'धुनेवेति, पस्सन्ते समुखं भटे ॥
३०. नेवा'दिट्ठापराधस्स, मरणं पुरिसो चित्तं ।
वधो विरोधे सक्का'ति, इङ्गितेन निवारिय ॥
३१. सेनापतिस्स सो हत्थं, गहेत्वा सीहसन्निभो ।
भासन्तो मधुरं वाचं, तस्सेवा'गज्झि मन्दिरं ॥
३२. अथस्स गमनं रज्जो, भवितब्बमजानता ।
सरूपं याव जानामि, तावस्सेते सहागता ॥
३३. यथा न सहिता होन्ति, ठपेतब्बा विसुं विसुं ।
कुमारो'व ममागारे, वसतू'ति विचिन्तिय ॥
३४. तथा सेनापति कत्वा, वज्जेतुं तं महामतिं ।
दस्सेत्वा'ति थीसक्कारं, रज्जो दूते स पेसयि ॥
३५. कुमारो'थ विदित्वान, तेन तं वज्जनं कतं ।
कत्तब्बमेत्था'कत्वाह, मुदासीनो भवे यदि ॥
३६. इच्छितत्थस्स निप्फत्ति, न मे जातु भविस्सति ।
अयं तावा'धुनावस्सं, मारेतब्बोति चिन्तिय ॥
३७. सहागतं पयोजेत्वा, घातापयि चमूपतिं ।
हतो सेनाधिनाथो'ति, महन्तं खुभितं अहु ॥
३८. सेनानाथभटो एको, सुत्वा सेनापतिं हतं ।
मारणं सामिनो मय्हं, किं निमित्तमीति ब्रवि ॥
३९. नेत्तिं सपाणी सहसा, कुमारं ठितमेककं ।
अभिदावि ससामिस्स, परिचत्तत्तजीविनो ॥

४०. कुमारस्स मुखं दिस्वा, वेधमानो भयेन सो ।
पुरे ठातुमसक्कोन्तो, पादमूले ततो सयि ॥

४१. गण्ठथे'तन्तिवचना-कुमारस्स पुरेतरं ।
तस्सेवेको सहचरो, भटमेतं विघातयि ॥

४२. नियोगं मे विना तेन, कतं कम्मं न युज्जति ।
इति दण्डनमेतस्स, कारापेसियथोचितं ॥

४३. अथ तं कालयम्भूत-सङ्खोभमतिभिंसनं ।
भमुक्खिपनमत्तेन, राजपुत्तो समं नयि ॥

४४. वीरो यसोधरधनो धितिमा कुमारो ।
वीरोपकारचतुरो वरकित्तिसारो ।
सेनिन्दसञ्चितमनप्पधनं भटानं ।
सब्बं विसज्जयि यथारुचिया गहेतुं ॥

सुजनप्पसादसंवेगत्थाय कते महावंसे

सेनापतिवधो नाम

तिसट्ठिमो परिच्छेदो ।